MALCOLM LOWRY

Sub vulcan

PREFAŢĂ.

SUB VULCAN este o carte trecută invariabil pe lista celor mai bune romane ale secolului al XX-lea Această poveste aparent inepuizabilă, ale cărei valenţe nu se dezvăluie decât după lecturi repetate, ascunde o lume suficientă sieşi, unde nu se pătrunde uşor. În universul ei, în acelaşi timp agasant şi cuceritor, numai cititorul tenace este răsplătit pe măsura strădaniei sale. În ciuda dificultăţilor, însă, nu puţini sunt cei într-atât de subjugaţi de farmecul şi aura misterioasă a romanului, încât se hotărăsc să plece pe urmele Consulului, în pelerinaj prin Mexic, către orăşelul Cuernavaca (Quauhnahuac-ul ridicat de-acum la proporţii mitice), ruinele palatului Maximilian, Popocatepetl ş. am. D. Lecturile succesive ne fac să coborâm mereu mai adânc în hăul Infernului, episoadele par tot mai savant calculate, dând impresia că în spatele nenumăratelor straturi ale textului există alte şi alte semnificaţii, că structura polifonică a cărţii se ramifică la nesfârşit, în ciuda aparentei paralizii a personajelor. Romanul este un cvartet de jazz, ca să rămânem în zona preferinţelor lui Lowry, ale cărui fermecătoare secvenţe improvizatorice par mereu proaspete,. Deşi compozitorul a conceput partitura în limite foarte stricte: cartea are 12 capitole, primul capitol descrie ce se întâmplă la exact 12 luni de la moartea personajelor principale, întreaga „acţiune" se desfăşoară pe parcursul a 12 ore, adică de la 7 dimineaţa la 7 seara Primul capitol este de fapt ultimul: o invitaţie la o nouă lectură.

În centrul acestui vârtej de cuvinte se află Geoffrey Firmin, Consulul – exorcistul de fantome – un personaj plecat în căutarea propriei morţi. Ca şi Malcolm Lowry, Consulul este alcoolic, iar lumea văzută prin ochii unui beţiv are o logică aparte. Cum însuşi autorul -ironic, desigur – o spune, Sub vulcan este un fel de Divina Comedie beată. Şi chiar este, ceea ce dovedeşte că Lowry a băut cu folos. Însă – atenţie!

— În ciuda nenumăratelor pahare de muy teriibil mescal sau tequila sau whisky sau bere mexicană incoloră, Consulul este de o luciditate diabolică. Alcoolismul lui este de fapt o maladie a sufletului, cum bine zice doctorul Vigil. Un asemenea personaj, care se clatină pe picioare, cade în nas sau dialoghează cu „vocile lui interioare", o poate oricând lua razna Textul pare scris pe muchie

de cuţit: o notă sărită ar fi de ajuns pentru ca acordul să fie distrus, melodia să sune fals; dar acest lucru, în mod miraculos, nu se întâmplă. Alcoolul devine un mijloc de cunoaştere şi dă posibilitatea personajului să iasă din el însuşi, dintr-o temporalitate dirijată de consecinţele păcatului. Romanul pare să plutească între iadul în care e aruncat Consulul şi raiul spre care aspiră Yvonne. Timpul pare a fi cel al istoriei omului după expulzarea din Grădina Raiului, timpul mitic proiectat către un Nou Paradis, îndepărtat, nordic, prezent în reveriile personajelor, însă de fapt e vorba de un Paradis cumplit, după care personajele tânjesc sub imperiul unei bucurii tragice. Însă Consulul nu caută altceva decât cunoaşterea, precum Faust, şi pentru asta a semnat cu bună ştiinţă pactul cu propriii săi demoni. Ambii vor cădea în Infern/'barranca, pentru că, aşa cum stă scris pe casa lui M. Laruelle, no se puede vivir sin amar. Lipsa iubirii adevărate – şi iată doar unul din filoanele tragice ale cărţii – nu poate duce decât la moarte. Moartea e prezentă aproape în fiecare pagină. Totul se petrece de Ziua Morţilor, întâlnim funeralii, jeluitori, un cadavru expediat cu trenul, un indian ucis, câini morţi, copilul mort al Yvonnei, o cantina se numeşte La Sepultura, o alta e bântuită de fantome, nenumăratele cârciumi prin care trece Consulul sunt descrise ca nişte cavouri, palatul lui Maximilian e funebru, cerul e brăzdat de vulturi. Avem de-a face cu un roman contradictoriu, de o mare putere imaginativă, pe fundalul unui peisaj coşmaresc, impregnat cu miasme infernale, amestecate cu aburii alcoolului, un roman de proporţii alegorice, situat totuşi într-un context istoric precis. Îl vom schiţa în continuare, pentru o mai deplină lămurire a cititorului.

Lazâro Cârdenas a fost ales preşedinte al Mexicului în iulie 1934, cu sprijinul unei puternice confederaţii sindicale (Confederdcion de Trabajadores de Mexico) şi al micilor fermieri. Cârdenas a fost adeptul reformelor agrare, pe care le-a şi aplicat, distribuind peste patruzeci de milioane acri de pământ la aproape un milion de familii de ţărani, atrăgându-şi astfel ostilitatea bogaţilor proprietari de haciendas. Tot el a organizat şi mari ferme exploatate în colectiv de noii împroprietăriţi. Pentru a le finanţa, a înfiinţat Banco de Cre'dito v Ejidal. În martie 1938, a expropriat companiile de petrol străine, după refuzul acestora de a creşte salariile muncitorilor şi de a pregăti mexicani pentru posturi de conducere. Guvernul britanic a protestat împotriva exproprierilor şi, în primăvara lui 1938, relaţiile dintre cele două ţări au fost întrerupte. Dar şi Germania, la rândul ei, avea motive să fie interesată de Mexic: opoziţia faţă de Cârdenas era puternică şi nemţii doreau să-l înlăture pentru a-şi crea o punte spre continentul american. Acţiunile lor au dus la o proliferare a grupurilor reacţionare şi fasciste. Încurajate de agenţi nemţi şi finanţate de Germania, acţiuni stimulate de victoria lui Franco în războiul civil spaniol. Printre grupurile de extremă dreaptă apărute în anii '30, se număra şi Union Nacional Sinarquist (pro-Franco, pro-fascistă) care în roman apare, uşor voalată, sub numele de Union Militar. Una dintre ţintele principale ale organizaţiilor de dreapta era programul de reformă agrară a lui Cârdenas, agenţiile şi oamenii care o administrau. În romanul lui Lowry, banca Ejidal este o astfel de agenţie,

iar indianul ucis (al cărui cal fatidic era însemnat cu cifra şapte) e un fel de reprezentant al ei. Dar ce legătură a existat între englezul Malcolm Lowry şi Mexic? Cine este de fapt enigmaticul, rătăcitorul Lowry? Vom schiţa o biografie a autorului ca „personaj", oprindu-ne doar asupra evenimentelor din viaţa lui care au, mai mult sau mai puţin, ecouri în roman.

Clarence Malcolm Lowry se naşte în Liscard, în apropiere de Birkenhead, comitatul Cheshire, ca mezin al unei familii cu patru băieţi. Nu peste multă vreme se vor muta cu toţii la Mersey, lângă Liverpool. Dunele de nisip de pe ţărmul mării adăpostesc numeroase terenuri de golf, sport pe care îl practica mai târziu Malcolm, dar şi eroii săi. Consulul şi Jacques Laruelle. Tatăl său, Arthur O. Lowry, se ocupă cu succes de afacerile cu bumbac, voiajând frecvent în America sau Orientul Apropiat, ceea ce explică în parte gustul pentru călătorii al viitorului scriitor. Câţiva ani mai târziu, cam în aceeaşi regiune, se naşte Dylan Thomas, poetul care va frecventa, la fel ca şi Malcolm, boema londoneză, în special tavernele situate între Oxford Street şi Tottenham Court Road, în anii '30. În 1927, Malcolm Lowry surprinde pe toată lumea amânându-şi intrarea la universitatea Cambridge şi hotărându-se să plece pe mare. Iubitor al cărţilor lui Joseph Conrad şi Melville, dar şi bun interpret la ukelele, amator de jazz hot, la 17 ani se îmbarcă la bordul navei S. S. Pyrhus. Un an mai târziu, decepţionat ca şi personajul său, Hugh, Malcolm se întoarce la Liverpool. Din aventura lui de-a lungul şi de-a latul oceanelor nu i-a rămas decât gustul pentru alcool, dar şi ideea de a scrie un roman care mai târziu va fi Ultramarine. Se pregăteşte pentru Cambridge, luând lecţii cu un fost profesor de la colegiul Leys, unde fusese elev. Portretul profesorului va fi mai târziu inserat în Sub vulcan. Citeşte romanul lui Conrad Aiken, Blue Voyage, al cărui erou este marinar dar şi scriitor, din care învaţă pe de rost pasaje întregi, ba chiar împrumută metafora folosită ca titlu, Ultramarine (Aiken: „the ultramarine abyss"). Conrad Aiken, la rândul lui prieten al paharului, era la vremea aceea un poet în culmea gloriei. Lowry trece cu bine examenul de admitere la Cambridge, apoi pleacă pentru câteva săptămâni la Bonn, chipurile pentru a studia limba germană. Îşi va petrece acolo majoritatea timpului în sălile de cinema, descoperind filmele expresioniste produse de studiourile UFA, precum Cabinetul doctorului Caligari sau Mâinile lui Orlac. În loc să-şi continue studiile la Colegiul St. Catharine's, Lowry se îmbarcă iarăşi pe un vapor cu direcţia Boston, cu scopul de a-l întâlni pe Conrad Aiken şi a-i deveni discipol. Începe astfel o relaţie între cei doi, de prietenie dar şi de gelozie ambiguă, presărată cu efuziuni bahice. Acum descoperă Lowry teatrul elisabetan, pe Thomas Mann, D. H. Lawrence, sau personaje stranii precum William Blackstone, puritanul care va alege să-şi petreacă viaţa printre indieni. O a doua întâlnire literară decisivă va fi cu scriitorul norvegian Nordahl Grieg – rudă îndepărtată cu muzicianul Edvard Grieg. Pe Lowry îl impresionase cartea acestuia, The Ship Sails on. Malcolm se îmbarcă iarăşi, pe un cargou norvegian, şi ajunge la Oslo. Între cei doi se va lega o profundă prietenie, norvegianul fiind o figură luminoasă, iar Aiken, din păcate sau din fericire, iha

demonică. Rezultatul peregrinărilor şi întâlnirilor sale va fi în cele din volumul Ultramarine, care va apărea în 1933 la Editura Jonathan Cape. În 1939, în compania familiei Aiken, Malcolm face un voiaj în Spania, care începe din Gibraltar, cu vaporul, tocmai când citea Ulise al lui Joyce. În cursul acestei călătorii, în Granada, o va întâlni pe Jan Gabrial, prima lui soţie (Geoffrey Firmin este uneori considerat un fel de versiune etilică a lui Leopold Bloom, iar celebrul monolog al lui Molly din finalul romanului lui Joyce e înţesat cu amintiri din Alhambra, Granada şi Gibraltar). Jan este o tânără americancă, absolventă a Academiei de Arte Dramatice din New York, scriitoare la rândul ei. Literatura îi va uni până la separarea lor în Mexic, la hotelul Canada, în 1937. Cei patru ani vor fi pentru ei un fel de cădere în abis, asemănătoare cu cea a Consulului. Rugăminţile ei ca Malcolm să renunţe la alcool vor rămâne fără ecou. Se căsătoresc în Franţa, la Paris, în 1934, eveniment marcat de un mic incident: Malcolm uită să cumpere verighete. Când îl va părăsi, ea va pleca la Los Angeles, ca şi Yvonne, şi va deveni secretara unor actori faimoşi, precum James Stewart sau Olivia de Havilland. După perioada pariziană, următoarea obsesie a lui Malcolm va fi Melville, pe care se va duce, străbătând oceanul, să-l întâlnească în America. La capătul unei crize provocate de alcool, Malcolm se internează înr-un spital de psihiatrie (cadrul nuvelei sale de mai târziu, Lunar Caustic). Călătoreşte cu Jan, cu autobuzul, de la Niagara Falls până la Chicago, apoi Saint Louis şi Denver, iar de la Los Angeles cei doi pleacă spre San Francisco, de unde, la bordul lui S. S. Pennsylvania, se îndreaptă către Mexic, unde sosesc în noiembrie 1936, de Ziua Morţilor, şi se îndreaptă, de la Acapulco, spre Cuernavaca. Pe toată perioada Crăciunului, Malcolm va sta închis în închisoarea din Oaxaca, împreună cu un asasin şi un alcoolic, bănuit de spionaj. Va fi scos din închisoare la intervenţia unui amic, Juan Marquez, farmacist de origine indiană, zapotecan, care lucrează şi pentru Banca Agrară Ejidal (a cărui figură îmbracă în roman trăsăturile personajului Juan Cerillo). Malcolm va reveni la Oaxaca în compania celei de-a doua soţii, Margerie, pe urmele lui Juan, iar pelerinajul său va constitui subiectul cărţii publicate postum: Sumbru precum mormântul. Pe Margerie Bonner o întâlneşte în 1939, ea având 34 de ani, iar el 29. Şi ea este o fostă actriţă de filme mute, autoare de thrillers. Se stabilesc în Vancouver, Canada, unde duc o viaţă liniştită, cu accente robinsoniene. La preţuri derizorii cumpără câte o colibă de pescari, pe care o reamenajează singuri, alegând în general locurile cu păduri de brazi din apropierea oceanului. Acest lung sejur la Eridanus (nume mitic cu care Lowry îşi botează paradisul) e întrerupt de călătorii în Canada, Mexic sau Europa în 1945, în Mexic, cuplul închiriază, în Cuernavaca, „turnul lui Jacques Laruelle", unde, în 1946, Malcolm a redactat scrisoarea către Jonathan Cape, în care îşi apără manuscrisul romanului Sub vulcan, demontând punct cu punct observaţiile editorului, în 1957, Malcolm moare la White Cottage, Sussex, casa din Anglia unde se mutaseră din 1955.

„Confesiunea" mediată prin tehnici precum fluxul conştiinţei, monologul interior sau dialogul imaginar, şi stimulată de consumul de alcool non-stop al

Consulului, are accente autobiografice şi se pot descoperi numeroase corespondenţe între viaţa scriitorului şi cea a eroului său, însă ele nu umbresc calitatea de operă de artă independentă a cărţii şi nu avem nicidecum de-a face cu o biografie deghizată. Malcolm Lowry a distribuit câte ceva din el însuşi personajelor sale, aşa că s-ar putea spune că Sub vulcan este un roman al căutării identităţii, prin labirintul experienţei proprii, dar şi o bătaie „pentru supravieţuirea conştiinţei umane", cum mărturiseşte Geoffrey Firmin la un moment dat, pentru valori care sunt în afara timpului. În zbaterile unui personaj se reflectă ceva din agonia spiritului uman. Deşi la „nivel imediat" cartea poate fi percepută drept o frescă a anilor '30, oglindind tulbure lupta împotriva forţelor întunecate ale fascismului, de pildă, ea explorează o bogată structură simbolică la nivel poetic şi transcendental. Consulul e pasionat de ezoterism şi visează să scrie o carte. Domeniul său spiritual este cel al Qliphoth-ului, lumea demonilor, reprezentat de Arborele Vieţii inversat şi condus de Belzebut. În Cabala (unde numărul 12 reprezintă aspiraţiile spirituale ale omului) abuzul de puteri magice e comparat cu beţia sau abuzul de vin şi se exprimă prin cuvântul ebraic sod, care mai înseamnă şi „grădină neglijată". Cabala însăşi e uneori considerată ca o grădină, cu Arborele Vieţii plantat în mijloc. Agoniile beţivului pot fi deci – ne spune chiar Lowry, a cărui scrisoare către editorul său, unde îşi susţine foarte elocvent manuscrisul, rămâne una dintre cel mai bune interpretări ale romanului – similare cu agoniile misticului care a abuzat de puterile sale. Mescalul e un drog folosit şi în experienţele oculte, astfel că beţia Consulului e în acelaşi timp şi beţia lumii, gata să se arunce într-un război nimicitor. Roata cea mare de la bâlci este roata legii, roata lui Budha, eternitatea, simbolul reîntoarcerii eterne, chiar forma cărţii reprezintă Roata Timpului, care se învârteşte în sens invers, până ce naraţiunea se revarsă în anul precedent. Însă, deşi vizează dorinţa de autodistrugere a omului modern, romanul e şi o celebrare a vieţii. Chiar dacă în final Consulul este aruncat din grădina paradisului în abis, revenind la începutul cărţii găsim citatul din Goethe: „Numai pe cel ce se străduieşte fiiră încetare să se înalţe îl putem salva". Analogiile mitice sunt multe; menţionăm doar câteva: damnarea lui Faust, alungarea lui Adam din Rai, trădarea şi crucificarea lui Iisus, călătoria lui Dante prin Infern. Însă Malcolm Lowry nu le foloseşte pentru a absorbi personajele într-un fel de conştiinţă cosmică, ci pentru a crea lumea interioară a Consulului, a cărui esenţă o găsim – de ce nu?

— Exprimată într-o frază de-a lui Constantin Noica: „Tu, omule, eşti vinovat, dar omul din tine nu e".

Naratorul criptic al romanului e prezent doar ca o voce care îl introduce pe cititor în Quahnahuac, comentează din când în când, ne spune ce se întâmplă în final cu Geoffrey şi întreţine cu discreţie iluzia curgerii timpului. Chiar dacă se aude mereu ticăitul unui ceas, prin diverse tehnici narative autorul contrapunctează curgerea aparent firească a timpului, întrerupând-o, suspendând-o, punând în evidenţă simboluri, imagini, motive {barranca, Popo şi Ixta, Farul, calul, taurul, ţapul, scorpionii, vulturii, numerele, roata etc).

Adeseori, timpul – exprimat, paradoxal, prin metafore ale spaţiului – este compactat, nu mai există distincţii între trecut, prezent, viitor, totul se întâmplă deodată (de exemplu scena din toaleta de piatră de la Salon Ofelia), coexistând în mintea Consulului. Naraţiunea – marcată de tehnica cinematografică a la Eisenstein: flashback în flashback, scene vaste întrerupte de close-ups – devine un cerc autodistructiv, unde trecutul nu se mai poate distinge de prezent, şi nici fizicul de spiritual, în ultimele sale clipe, Geoffrey are o viziune profetică a viitorului război mondial. Sfârşitul romanului pare să valideze convingerea Consulului că propriul lui destin este în mod misterios asociat cu cel al civilizaţiei înseşi. Sub vulcan poate fi considerat un romance, în accepţiunea lui Northrop Frye, care plasează genul pe un loc intermediar între roman (care se ocupă de oameni) şi mit (care se ocupă de zei), dar şi o „anatomie" a morţii, un portret al unui suflet muribund.

De-a lungul timpului, romanul, cum era de aşteptat, a dat naştere la diverse interpretări. Excesiv de conservatorul „criticai establishment" britanic i-a fost ostil la început, ca şi în cazul cărţilor lui Joyce. Un oarecare Jacques Barzun afirma în 1947 că nu găseşte în romanul lui Lowry decât „îndelungi regurgitări" din materia prezentă în Ulysses şi chiar în The Sun Also Rises, care nu fac altceva decât să imite „şmecheriile" lui Joyce, Dos Passos şi Sterne, iar cele patru personaje sunt plictisitoare chiar şi atunci când nu beau. Pentru Steven Spender şi Malcolm Bradbury, Lowry şi eroul său sunt „romantici". David Markson încearcă să demonstreze că majoritatea simbolurilor sunt împrumutate de la Homer. Victor Doyen analizează cartea ca pe un poem.

— Ezultatul fiind un catalog de imagini şi simboluri, cu scopul de a da la iveală înţelesurile mai puţin evidente pentru cititorul pasiv. Perle Epstein, subliniind necesitatea unei lecturi spaţiale, purcede la o interpretare cabalistică. Formula „lectură spaţială" apare pentru prima oară în eseul lui Joseph Frank: Forma spaţială în literatura modernă. Un adept al aşa-numitului new criticism, Frank susţine că opera unor autori moderni precum Joyce, Eliot sau Pound, trebuie citită „spaţial", adică sesizată într-un anumit moment mai degrabă decât ca succesiune. Treaba criticului ar fi deci să dezvăluie şi să descopere unitatea nucleelor de sens presărate într-o carte. Anthony Kilgallin încearcă să prezinte cartea ca fiind în întregime bazată pe tema faustiană. Jim Barnes o descifrează prin intermediul mitului lui Sisif. Dale Edmonds găseşte cinci aspecte majore ale romanului: apărarea trecutului, încercarea de salvare a Consulului, tema necesităţii iubirii, alcoolismul lui Geoffrey şi cauzele lui posibile, implicarea Consulului în reţeaua luptătorilor antifascişti, făcând descoperirea, foarte argumentată de altfel, că Geoffrey Firmin chiar este spion, iar uciderea lui e rezultatul logic al desconspirării. Pentru Andrew Pottinger, uciderea Consulului e o neînţelegere, o crimă similară cu cea din Străinul lui Camus. Douglas Day explorează diverse nivele tematice: uman, politic, magic, religios etc. Barry Wood, aplicând teoria genurilor literare a lui Frye, autorul cunoscutelor „tipuri de ambiguitate", găseşte că Sub vulcan nu este doar un roman pur şi simplu, ci şi confesiune anatomie, romance.

Sherril Grace crede ca Lowry nu face altceva decât să compacteze timpul, proiectând cu măiestrie starea sufletului lui Geoffrey în universal, romanul fiind nici mai mult nici mai puţin decât o metafizică a spaţiului şi timpului. Şi, în sfârşit – ca să ne limităm doar la criticii de expresie anglo-saxonă – Ronald Binns consideră cunoştinţele Consulului şi implicit ale autorului ca fiind „second-hand", iar lumea ficţională a lui Lowry bântuită de ezitări, îndoieli şi ignoranţă.

În ceea ce priveşte stilul, o afirmaţie a lui Faulkner se potriveşte foarte bine romanului lui Lowry: „Ambiţia mea este să pun totul într-o frază, nu numai prezentul, ci întregul trecut de care depinde şi care tinde să ajungă din urmă prezentul, secundă cu secundă". Lowry este adeptul, dacă nu chiar inventatorul aşa numitului „overloaded style", care solicită la maximum atât traducătorul, cât şi cititorul. Sunt frecvent folosite acumulările de adjective, trei sau mai multe aranjate fără punctuaţie sau coordonare. Limba, reflectând o civilizaţie pe cale de a se dezintegra, este un adevărat turn Babei: vorbe aparent de neînţeles, bâlbâieli de beţivi sau analfabeţi, anacoluturi, întrebări care-şi găsesc răspunsul pe o cu totul altă pagină etc. Personajele, adesea, nu izbutesc să se exprime. Întâlnim la tot pasul tăceri, pauze, propoziţii laconice, aproximaţii precum: într-un fel, un fel de, ca şi cum, aproape etc, adevăratele sentimente rămânând de multe ori într-o zonă crepusculară. Malcolm Lowry foloseşte limba ca pe un instrument creativ, nu de puţine ori interpretarea unei fraze depinzând de felul în care ne hotărâm să-l privim pe Consul. Oricum, senzaţia dominantă este că Geoffrey are dreptate să respingă toate alternativele, viziunea lui fiind cea mai profundă. E necesar să cunoşti întregul ca să înţelegi partea, acesta ar fi încă un motiv pentru care romanul trebuie citit de mai multe ori.

Sub vulcan este, după cum afirmă chiar Malcolm Lowry, acompaniat de un cor de critici literari, o simfonie, un spectacol de operă, un film western, o tragedie, o comedie, o farsă, un cântec, un poem, o profeţie, un avertisment politic, o criptogramă, o absurditate, o frază scrijelită pe un perete, o maşinărie infernală, un roman diabolic de serios, profund, superficial, amuzant, agasant, enciclopedic. Pe scurt, o carte imposibil de uitat, al cărui autor ar putea fi însuşi Consulul. Romanul pare sortit să fie interpretat de fiecare generaţie în alt fel, după puteri, după cum bat vânturile istoriei. Marea lui valoare este tocmai modalitatea complexă prin care cititorul este chemat să reacţioneze. Poate că nu e vorba chiar de „opera unui geniu", după cum susţine John Woodburn, şi nici de „cel mai mare roman religios al secolului" (Douglas Day), ci doar de ecoul unei voci de dincolo de mormânt, care are darul să-i bântuie chiar şi pe cei mai impasibili dintre noi.

FLORIN ŞLAPAC accepţiunea lui Northrop Frye, care plasează genul pe un loc intermediar între roman (care se ocupă de oameni) şi mit (care se ocupă de zei), dar şi o „anatomie" a morţii, un portret al unui suflet muribund.

De-a lungul timpului, romanul, cum era de aşteptat, a dat naştere la diverse interpretări. Excesiv de conservatorul „criticai establishment" britanic i-

a fost ostil la început, ca şi în cazul cărţilor lui Joyce. Un oarecare Jacques Barzun afirma în 1947 că nu găseşte în romanul lui Lowry decât „îndelungi regurgitări" din materia prezentă în Ulysses şi chiar în The Sun Also Rises, care nu fac altceva decât să imite „şmecheriile" lui Joyce, Dos Passos şi Sterne, iar cele patrii personaje sunt plictisitoare chiar şi atunci când nu beau. Pentru Steven Spender şi Malcolm Bradbury, Lowry şi eroul său sunt „romantici". David Markson încearcă să demonstreze că majoritatea simbolurilor sunt împrumutate de la Homer. Victor Doyen analizează cartea ca pe un poem, ezultatul fiind un catalog de imagini şi simboluri, cu scopul de a da la iveală înţelesurile mai puţin evidente pentru cititorul pasiv. Perle Epstein, subliniind necesitatea unei lecturi spaţiale, purcede la o interpretare cabalistică. Formula „lectură spaţială" apare pentru prima oară în eseul lui Joseph Frank: Forma spaţială în literatura modernă. Un adept al aşa-numitului new criticism, Frank susţine că opera unor autori moderni precum Joyce, Eliot sau Pound, trebuie citită „spaţial", adică sesizată într-un anumit moment mai degrabă decât ca succesiune. Treaba criticului ar fi deci să dezvăluie şi să descopere unitatea nucleelor de sens presărate într-o carte. Anthony Kilgallin încearcă să prezinte cartea ca fiind în întregime bazată pe tema faustiană. Jim Barnes o descifrează prin intermediul mitului lui Sisif. Dale Edmonds găseşte cinci aspecte majore ale romanului: apărarea trecutului, încercarea de salvare a Consulului, tema necesităţii iubirii, alcoolismul lui Geoffrey şi cauzele lui posibile, implicarea Consulului în reţeaua luptătorilor antifascişti, făcând descoperirea, foarte argumentată de altfel, că Geoffrey Firmin chiar este spion, iar uciderea lui e rezultatul logic al desconspirării.

Pentru Andrew Pottinger, uciderea Consulului e o neînţelegere, o crimă similară cu cea din Străinul lui Camus. Douglas Day explorează diverse nivele tematice: uman, politic, magic, religios etc. Barry Wood, aplicând teoria genurilor literare a lui Frye, autorul cunoscutelor „tipuri de ambiguitate", găseşte că Sub vulcan nu este doar un roman pur şi simplu, ci şi confesiune anatomie, romance. Sherril Grace crede că Lowry nu face altceva decât să compacteze timpul, proiectând cu măiestrie starea sufletului lui Geoffrey în universal, romanul fiind nici mai mult nici mai puţin decât o metafizică a spaţiului şi timpului. Şi, Soţiei mele, Margerie.

Minuni sunt multe, dar niciuna dintre ele nu e mai minunată ca omul; forţa lui traversează marea cea albă, mânată de vântul de sud cel furtunos, tăind pârtie pe sub talazurile care ameninţă să îl înghită; el istoveşte până şi Pământul, seniorul zeilor, cel nemuritor şi neistovit, întorcând brazdele cu ajutoml mânjilor, străbătându-l încolo şi încoace cu plugurile an după an.

Şi neamul gureş al păsărilor, şi haitele fiarelor sălbatice, şi făpturile adâncurilor, el le prinde în iţele mrejelor sale împletite şi le duce în captivitate, omul cu straşnica lui isteţime. Prin meşteşugul lui el stăpâneşte fiarele a căror vizuină e în sălbăticie, care bântuie codrii; îmblânzeşte calul cu coama stufoasă, îi pune jugul pe grumaz neîmblânzitului taur.

Şi vorbirea, şi gândurile iuţi ca vântul, şi felul de a ctitori cetăţi, el singur le-a învăţat; şi cum să se ferească de săgeţile gerului, când este greu să locuiască sub cerul liber, şi de săgeţile ploii neostoite; da, el e spornic tare-n născociri, şi tot ce va să vină va înfrunta; numai Moartea îl face să strige degeaba după ajutor; însă de neprielnicele boli a învăţat să scape.

SOFOCLE – Antigona.

Atunci am binecuvântat soarta câinelui şi a broaştei, da, bucuros aş fi trăit precum câinele ori calul, pentru că ştiam că nu aveau suflet care să piară sub greutatea veşnică a Iadului sau Păcatului, aşa cum urma să se întâmple cu al meu. Numai că, deşi am priceput, am simţit asta şi tare m-a sfâşiat, dar ceea ce mi-a sporit mâhnirea a fost că n-am putut afla din tot sufletul dacă mi-am dorit cu adevărat mântuirea.

JOHN BUNYAN – îndurare din belşug pentru cei mai păcătoşi.

Wer immer strebend sich betnuht, den kdnnen wir erlosen. Numai pe cel ce se străduieşte fără încetare să se înalţe. pe el îl putem salva.

GOETHE.

DOUĂ LANŢURI MUNTOASE traversează republica aproximativ de la nord la sud, formând între ele o serie de văi şi podişuri. Înălţându-se deasupra uneia din aceste văi, care-i dominată de doi vulcani, e aşezat, la şase mii de picioare deasupra nivelului mării, oraşul Quauhnahuac. E situat destul de mult la sud de Tropicul Cancerului, mai precis pe paralela nouăsprezece, cam la aceeaşi latitudine cu Insulele Revilla Gigedo din vestul Pacificului, ori, mult mai la apus, cu cel mai sudic punct al insulelor Hawai – ori precum portul Tzucox, la est, pe litoralul atlantic al Yucatanului, lângă graniţa Hondurasului Britanic, sau, mult mai la est, la aceeaşi latitudine cu oraşul indian Juggernaut, în golful Bengal.

Zidurile oraşului, care-i construit pe un deal, sunt înalte, uliţele şerpuite, străzile şi aleile întortocheate şi pline de hârtoape. O şosea de bună calitate, în stil american, vine dinspre nord, dar se rătăceşte pe străzile înguste ale oraşului, ajungând în cele din urmă doar o potecă pentru capre. Quauhnahuac are optsprezece biserici şi cincizeci şi şapte de cârciumi. Se poate lăuda de asemenea cu un teren de golf şi cu nu mai puţin de patru sute de piscine publice şi private, umplute cu apa care curge din munţi, precum şi cu multe hoteluri arătoase.

Hotelul Casino de la Selva este aşezat pe un deal un pic mai înalt, chiar la ieşirea din oraş, lângă gară, construit la mare depărtare de şoseaua principală şi înconjurat de grădini şi terase care oferă o largă privelişte în toate direcţiile. Impozant, e impregnat cu un aer de splendoare părăsită. Pentru că a încetat să mai fie un cazinou. Nu mai poţi nici măcar să joci zaruri ca să câştigi o băutură la bar. Fantomele jucătorilor ruinaţi îl bântuie. Nimeni nu pare să mai înoate în magnifica piscină olimpică. Trambulinele sunt goale şi jalnice. Terenurile de jai-alai1 sunt pustii şi năpădite de buruieni. Doar două terenuri de tenis sunt îngrijite în timpul sezonului.

Către asfinţit, de Ziua Morţilor, în noiembrie 1939, doi bărbaţi în costume albe de flanel stăteau pe terasa principală a cazinoului, bând anis2. Jucaseră tenis şi apoi biliard, iar rachetele lor, impermeabilizate, înşurubate în presele lor de acordaj – a doctorului triunghiulară, a celuilalt dreptunghiulară – se odihneau pe balustrada din faţa lor. În vreme ce procesiunile, şerpuind dinspre cimitir în josul dealului, prin spatele hotelului, se apropiau, sunetele tânguitoare răzbăteau până la cei doi bărbaţi; se întoarseră să privească jeluitorii, care, un pic mai târziu, deveniră vizibili doar sub forma luminiţelor melancolice ale lumânărilor, şerpuind printre grămezile de coceni de porumb. Doctorul Arturo Diaz Vigil împinse sticla de Anis del Mono către M. Jacques Laruelle, care, concentrat, se apleca acum înainte.

Puţin spre dreapta şi' sub ei, învăluite în gigantica seară roşie, ale cărei reflexe sângerau departe în piscinele pustii, răspândite peste tot ca tot atâtea miraje, se întindeau pacea şi blândeţea oraşului. Părea relativ liniştit de acolo de unde stăteau ei. Numai dacă cineva ar fi ascultat atent, aşa cum făcea acum M. Laruelle, ar fi putut distinge un sunet îndepărtat, confuz -distinct şi totuşi inseparabil într-un fel de murmur domol, de clinchetele de clopoţei ale jeluitorilor – un fel de cântec, înăl-ţându-se, coborând, şi un tropăit constant – trosnetele şi strigătele fiestei care era în toi încă de dimineaţă.

M. Laruelle îşi mai turnă un pahar de anis. Bea anâs pentru că-i amintea de absint. O roşeaţă intensă îi inundase faţa şi mâna îi tremură uşor deasupra sticlei, de pe a cărei etichetă un diavol desenat în culori ţipătoare îndrepta spre el o furcă.

—. intenţionam să-l conving să plece şi să se dealcoholise, spunea doctorul Vigil.

Împiedicându-se în cuvântul franţuzesc, continuă în engleză:

O varietate de tenis răspândit în Spania şi America Latină. Anason. Lichior de anason (lb. Sp.). Monsieur (lb. fr.).

— Dar mi-a fost şi mie atât de rău după bal, încât am suferit fizic, zău. Asta-i foarte rău, pentru că noi, doctorii, trebuie să ne comportăm ca nişte apostoli. Îţi aminteşti, am jucat tenis şi-n ziua aceea. Ei bine, după ce l-am căutat pe Consul în grădina lui, am trimis un băiat până la el să vadă dacă n-ar vrea să treacă pe la mine pentru câteva minute, aş fi apreciat efortul; sau măcar să-mi scrie un bileţel, dacă băutura nu-l omorâse deja.

M. Laruelle zâmbi.

— Dar ei plecaseră, continuă celălalt, şi da, m-am gândit să te întreb şi pe dumneata dacă nu cumva l-ai căutat acasă în ziua aceea.

— Era la mine când ai telefonat, Arturo.

— Ah, ştiu, dar ne-am îmbătat aşa de îngrozitor în noaptea aceea, atât de perfectamente borracho^, încât mi s-a părut că şi Consulului îi e la fel de rău ca şi mie.

Doctorul Vigil clătină din cap.

— Răul nu e numai în trup, dar şi în partea aia care se numeşte suflet. Bietul dumitale amic şi-a petrecut timpul pe lumea asta într-o serie de tragedii.

M. Laruelle îşi goli paharul. Se ridică, îndreptându-se către balustradă; punându-şi câte o mână pe fiecare din cele două rachete de tenis, privi în jos şi împrejur: terenurile abandonate de jai-alai, zidăria lor năpădită de iarbă, terenurile de tenis moarte, fântâna, destul de aproape, în centrul aleii care ducea spre hotel, unde un cultivator de cactuşi îşi adăpa calul. Doi americani tineri, un băiat şi o fată, începuseră un joc tardiv de ping-pong pe veranda anexei de dedesubt. Ceea ce se întâmplase exact în aceeaşi zi, cu un an în urmă, părea deja să aparţină altei epoci. De parcă ororile prezentului ar fi înghiţit evenimentul ca pe o picătură de apă. Lucrurile nu stăteau însă aşa. Deşi tragedia era pe cale să devină ireală, absurdă, părea încă posibil să-ţi aminteşti zilele când viaţa unui individ avea o oarecare valoare şi nu era doar o biată greşeală de tipar într-un comunicat. Îşi aprinse o ţigară. Departe în stânga lui, către nord-est, dincolo de vale şi de coamele povârnişurilor subalpine ale Sierrei Madre Oriental, cei doi vulcani, Popocatepetl şi Ixtaccihuatl, se ridicau limpede şi magnific în apus. Mai aproape, probabil la vreo zece mile distanţă şi la un nivel mai coborât decât valea principală, se putea distinge satul Tomalân, cuibărit în spatele junglei, de unde se ridica eşarfa subţire, albăstrie, a unui fum ilicit; cineva ardea lemne pentru a le preface în cărbune. În faţa lui, de cealaltă parte a şoselei americane, se întindeau câmpuri şi crânguri, printre care şerpuia un râu, precum şi drumul către Alcapancingo. Turnul de pază al unei închisori se ridica deasupra pădurii, între râu şi drumul care se făcea nevăzut, acolo unde dealurile purpurii ca acelea din Paradisul lui Gustave Dore dispăreau în depărtare. În oraş, luminile singurului cinematograf din Quauhnahuac – înălţat pe o pantă şi ieşind bine în relief – se aprinseră brusc, pâlpâiră, se aprinseră din nou.

— No se puede vivir sin amar^, spuse M. Laruelle. Cum a scris estupido ăla pe casa mea.

— Hai, amigo, nu te mai frământa atâta, spuse doctorul Vigil în spatele lui.

— Dar, hombre, Yvonne s-a întors! Asta n-o s-o înţeleg niciodată. S-a întors la el!

M. Laruelle îşi reluă locul la masă, unde îşi turnă şi bău un pahar de apă minerală Tehuacan. Zise:

— Salud y pesetas^!

— Y tiempo para gastarlas^, îi răspunse amicul său, dus pe gânduri.

M. Laruelle îl privi pe doctorul care căsca tolănit în şezlong, îi privi chipul oacheş şi frumos, imposibil de frumos, de mexican imperturbabil, ochii căprui, blânzi şi inocenţi, precum ochii copiilor melancolici oaxaquenani, care puteau fi văzuţi în Tehuantepec (locul acela ideal unde femeile munceau în vreme ce bărbaţii se scăldau toată ziua în râu), îi privi mâinile mici cu încheieturile lor delicate, pe dosul cărora era aproape un şoc să vezi tufele de păr negru şi aspru.

„ Nu se poate trăi fără iubire (lb. Sp.).

^ Sănătate şi belşug (lb. Sp.).

— L Şi timp pentru a le irosi (lb. Sp.).

— Am încetat să mă frământ cu multă vreme în urmă, Arturo, zise el în englezeşte, scoţând ţigara din gură, cu degetele fine, nervoase, pe care era conştient că poartă prea multe inele. Ceea ce mi se pare mai.

M. Laruelle observă că ţigara i se stinsese şi îşi mai turnă un pahar de anfs.

— Con permiso.

Doctorul Vigil dădu la iveală flacăra unei brichete, atât de iute, de parcă o ţinuse aprinsă în buzunar sau ar fi extras o flacără din el însuşi – gestul şi aprinderea o singură mişcare. O întinse către M. Laruelle.

— Nu te duci niciodată la biserica nevoiaşilor de aici? Întrebă el brusc. Acolo unde e Fecioara pentru cei care n-au pe nimeni?

M. Laruelle negă din cap.

— Nimeni nu se duce acolo. Doar cei singuri pe lume, spuse doctorul încet.

Îşi vârî bricheta în buzunar şi se uită la ceas, răsucindu-şi scurt încheietura mâinii.

— Allons-nous-en, adăugă el, vâmonos, şi râse cu gura căscată, cu o serie de mişcări din cap care păreau să-i împingă corpul înainte, până ce capul îi ajunse între mâini.; apoi se ridică şi veni la rândul lui lângă balustradă, inspirând adânc. Ah, asta-i ora care-mi place cel mai mult, soarele apune, tot omu' începe să cânte şi câinii să se coţăie.

M. Laruelle râse. Câtă vreme vorbiseră ei, cerul se înnorase şi dădea semne de furtună spre sud; bocitorii părăsiseră panta dealului. Vulturi somnoroşi, sus deasupra capului, pluteau pe vânt.

— Deci, cam pe la opt jumate, s-ar putea să trec pe la cine1 pentru vreo oră.

— Bueno. Ne întâlnim diseară, unde ştii. Mie tot nu-mi vine să cred că pleci mâine.

Întinse mâna şi M. Laruelle i-o strânse ferm, cu afecţiune.

— Încearcă şi vino diseară, iar dacă nu, ţine minte că rămân mereu preocupat de starea sănătăţii tale.

1 Cinema (lb. Sp.).

— Hasta la vistaK

— Hasta la vis ta.

Rămas singur pe marginea şoselei, de-a lungul căreia străbătuse cu maşina, cu patru ani în urmă, ultima milă a acelei călătorii lungi, nebuneşti, splendide, începute la Los Angeles, chiar şi lui M. Laruelle i se părea greu de crezut că avea să plece. Gândul la ziua de mâine i se părea de nesuportat. Se oprise, nehotărât pe ce drum s-o ia spre casă, în vreme ce micuţul autobuz supraîncărcat – Tomalin-Zocalo – cobora dealul săltând pe lângă el, spre barranca2, înainte de a se căţăra apoi către Quauhnahuac. Nu-i venea deloc s-o ia în aceeaşi direcţie, în seara aceea. Traversă strada îndreptându-se spre gară. Deşi n-avea de gând să ia trenul, senzaţia plecării, a iminenţei ei, îl

copleşi iar, în vreme ce, evitând copilăreşte macazurile blocate, o lua peste şinele cu ecartament îngust. Lumina soarelui în amurg se reflecta în rezervoarele de petrol de pe gazonul terasamentului din depărtare. Peronul dormea. Liniile erau goale, semnalele ridicate. Existau prea puţine indicii că vreun tren sosise vreodată în acea gară, şi cu atât mai puţin că plecase de-acolo.

QUAUHNAHUAC.

Şi totuşi, cu ceva mai puţin de un an în urmă, locul fusese scena unei despărţiri pe care n-avea s-o uite niciodată. Nu-i plăcuse de fratele vitreg al Consulului, când se întâlniseră pentru prima oară, atunci când venise cu Yvonne şi Consulul însuşi acasă la M. Laruelle, în Caile3 Nicaragua, aşa cum nici lui Hugh – acum îşi dădea seama – nu-i plăcuse de el. Înfăţişarea bizară a lui Hugh – deşi reîntâlnirea cu Yvonne avusese un efect atât de copleşitor, încât nici măcar impresia de bizarerie nu fusese destul de pronunţată pentru a putea, mai târziu, în Pariăn, să-l recunoască pe Hugh imediat – părea doar să caricaturizeze descrierea binevoitoare şi cam amară făcută de Consul. Va să zică ăsta era copilul de care M. Laruelle îşi amintea vag că auzise cu ani în urmă! După o jumătate de oră, îl şi calificase drept un pisălog iresponsabil, un ideolog marxist de salon, înfumurat şi afectat, dar afişând un aer romantic extravertit. În vreme ce Hugh, care din varii motive nu fusese „pregătit" de Consul pentru a-l întâlni pe M. Laruelle, îl văzuse fără îndoială drept un tip şi mai plictisitor, un bătrân estet, un promiscuu burlac inveterat, cu maniere mai degrabă onctu-os-posesive faţă de femei. Dar, după trei nopţi nedormite, trăiseră parcă o întreagă eternitate: durerea şi uimirea faţă de o catastrofă absurdă îi apropiase unul de celălalt. În orele care au urmat, după ce Hugh îl sunase din Pariăn, M. Laruelle a aflat multe despre el: despre speranţele, temerile, autoamăgirile şi deznădejdile lui. După plecarea lui Hugh, a avut senzaţia că pierduse un fiu.

Fără să-i pese de costumul de tenis, M. Laruelle se caţără pe terasament. Şi totuşi avusese dreptate, îşi spuse, oprindu-se să-şi tragă respiraţia, avusese dreptate, după ce Consulul fusese „descoperit" (deşi între timp apăruse situaţia grotesc patetică de a nu exista în Quauhnahuac, probabil prima dată când se ivise nevoia urgentă de aşa ceva, un Consul britanic la care să poţi apela), să insiste ca Hugh să lase deoparte toate scrupulele convenţionale şi să profite de orice avantaj oferit de curioasa reţinere a „poliţiei" de a-l aresta – nerăbdarea lor vizibilă de a scăpa de el, tocmai atunci când părea logic să fie reţinut ca martor, cel puţin pentru un aspect a ceea ce acum, de la distanţă, putea fi socotit un „caz" – şi, cât mai curând posibil, să urce la bordul vasului care-l aştepta, în mod providenţial, la Vera Cruz. M. Laruelle privi înapoi spre gară; Hugh lăsase un gol. Într-un fel, ridicase ancora o dată cu ultima lui iluzie. Pentru că Hugh, la douăzeci şi nouă de ani, încă mai visa, chiar şi atunci, să schimbe lumea (alte cuvinte nu existau pentru a exprima ideea) prin acţiunile lui; la fel cum Laruelle, la patruzeci şi doi de ani, încă nu renunţase cu totul la speranţa de a o schimba prin filmele de excepţie pe care îşi propunea într-un fel sau altul să

le facă. Dar astăzi visele astea păreau absurde şi înfumurate. În fond, el chiar făcuse câteva filme mari, judecând după criteriile trecutului. Dar, după câte ştia, ele nu schimbară lumea cu nimic. Totuşi, ajunsese la un anume grad de identitate cu Hugh. Ca şi Hugh, se ducea şi el la Vera Cruz; ca şi Hugh, nu ştia dacă nava lui avea să ajungă vreodată în port.

Drumul lui M. Laruelle trecea prin câmpuri pe jumătate cultivate, mărginite de poteci înguste de iarbă, bătătorite de cultivatorii de cactuşi care se întorceau acasă de la muncă. Până aici, era o plimbare agreabilă, deşi n-o mai făcuse dinainte de sezonul ploios. Frunzele de cactus te fermecau cu prospeţimea lor; copacii verzi, săgetaţi de lumina înserării, ar fi putut fi sălcii plângătoare, scuturate de vântul tăios care se dezlănţuise; un lac de lumină galbenă apăru în depărtare, la poalele unor coline nostime, semănând cu nişte pâini. Dar seara asta părea să emane un aer nefast. Nori negri se îngrămădeau spre miazăzi. Soarele turna sticlă topită pe câmpuri. Vulcanii păreau terifianţi în apusul sălbatic. M. Laruelle grăbi pasul, balansându-şi în mers racheta de tenis, încălţat în tenişii lui durabili, grei, pe care ar fi trebuit deja să-i împacheteze. Un sentiment de teamă pusese din nou stăpânire pe el, senzaţia de a fi, după toţi anii ăştia, chiar şi în ultima lui zi petrecută aici, tot un străin. Patru ani, aproape cinci, şi se simţea tot ca un rătăcitor pe o altă planetă. Nu că asta i-ar fi uşurat plecarea, chiar dacă avea să revadă în curând, cu voia lui Dumnezeu, Parisul. Mă rog! Prea puţine emoţii îl încercau cu privire la război, cu excepţia convingerii că era ceva crâncen. Una sau alta dintre părţile combatante avea să câştige. Şi-n oricare dintre cazuri, viaţa urma să fie grea. Deşi, dacă Aliaţii pierdeau, avea să fie şi mai grea. Şi, în oricare dintre cazuri, fiecare avea să-şi ducă mai departe propria-i bătălie.

Cât de continuu, cât de uimitor se schimba peisajul! Acum câmpurile erau pline cu bolovani: un pâlc de copaci morţi. Un plug abandonat, profilat pe cer, îşi ridica braţele către rai într-o rugă mută; o altă planetă, se gândi el iar, o planetă stranie unde, de căutai mai departe, dincolo de Tres Marâas, aveai să găseşti toate soiurile de peisaj la un loc: Cotswolds, Windermere, New Hampshire, pajiştile din Eure-et-Loire, chiar şi dunele cenuşii din Cheshire, chiar şi Sahara, o planetă unde, doar clipind, puteai trece de la o climă la alta şi, dacă aveai chef, la răscrucea unei şosele, puteai străbate trei civilizaţii; totuşi frumuseţea nu i-o putea nega nimeni, fatală sau purificatoare, cum se întâmpla să fie, frumuseţea Paradisului Terestru însuşi.

Dar el ce făcuse în Paradisul ăsta? Avea câţiva prieteni. Se pricopsise cu o amantă mexicană, cu care se tot ciondănea, cu numeroşi idoli maya pe care n-avea cum să-i scoată din ţară şi.

M. Laruelle se întrebă dacă avea să plouă: uneori, deşi cam rar, ploua în perioada asta din an, de pildă anul trecut plouase când n-ar fi trebuit. Iar aceia dinspre sud erau nori de furtună. Îşi imagină că putea mirosi ploaia şi îi trecu prin cap că nimic nu i-ar plăcea mai mult decât să se ude, până la piele, să meargă înainte prin ţinutul ăsta sălbatic, în costumul de flanel lipit de corp, tot mai ud şi mai ud şi mai ud. Privi norii: cai negri şi iuţi, zburând spre tării. O

furtună întunecată izbucnind când nu trebuia! Aşa era şi cu dragostea, îşi spuse el. Dragostea care apărea prea târziu. Numai că nici un fel de calm sănătos nu îi urma, aşa cum parfumul serii, ori lumina molcomă a soarelui şi căldura se întorceau pe pământul luat prin surprindere! M. Laruelle grăbi şi mai mult pasul. Iar dacă iubirea te-ar trăsni, lăsându-te surd, orb, nebun, mort – oricum soarta nu ţi-ar fi schimbată de o biată comparaţie. Tonnerre de dieu1. La nimic nu ajută doar să povesteşti cu ce seamănă o dragoste apărută prea târziu.

Acum oraşul se înălţa în partea dreaptă, chiar deasupra lui, pentru că M. Laruelle coborâse treptat panta de când plecase de la Casino de la Selva. De pe câmpul pe care îl traversa putea vedea, deasupra copacilor de pe versantul dealului şi dincolo de silueta crenelată a Palatului Cortez, roata de bâlci uriaşă care se învârtea încet, deja aprinsă, în piaţa din Quauhnahuac; avea impresia că poate distinge sunetul unor râsete ridicându-se din gondolele ei luminate şi, din nou, acea uşoară beţie de voci cântând, estompându-se, rătăcind în bătaia vântului şi stin-gându-se de tot într-un târziu. O melodie americană tristă, „St. Louis Blues", sau una asemănătoare, era purtată către el, peste câmp, pe alocuri un val molatic suflat de vânt din care răsărea un crâmpei de vorbe, care părea nu atât să se spargă de, ci să Izbească zidurile şi turnurile periferiei; apoi, cu un geamăt, melodia era suptă înapoi, în depărtare. Se trezi pe aleea care ducea pe lângă fabrica de bere, către şoseaua Tomalân. Ieşi pe şoseaua Alcapancingo. Trecu o maşină şi, în vreme ce aştepta, cu faţa întoarsă, ca praful stârnit să se mai aşeze, îşi aminti de plimbarea cu Yvonne şi Consulul, cu maşina, pe malul albiei lacului mexican, el însuşi craterul unui vulcan uriaş, şi văzu din nou orizontul domolit de praf, autobuzele vâjâind în trecere prin trombele de praf, băieţii tremurând în spatele camioanelor, cramponându-se cu disperare, cu chipurile înfăşurate împotriva prafului (şi exista o măreţie în asta, o simţise mereu, un soi de simbolism al viitorului, pentru care un popor eroic se pregătise intens, de vreme ce în întreg Mexicul puteau fi văzute camioanele acelea huruitoare pline cu muncitori tineri, stând drepţi, cu pantalonii fâlfâind, cu picioarele depărtate, bine înfipte) şi, în soare, pe dealul rotund, valul singuratic de praf înaintând, dealurile întunecate de colb de lângă lac, ca nişte insule în ploaia torenţială. Consulul, a cărui casă veche o întrezărea de-acum pe povârniş, dincolo de barranca, păruse destul de fericit şi atunci, hoinărind prin Cholula, cea cu trei sute de biserici şi două frizerii – „Toaleta" şi „Haremul" – şi, mai târziu, căţărându-se pe ruinele piramidei, despre care afirmase insistent că ar fi fost originalul Turn Babei. Ce admirabil ascunsese ceea ce trebuie să fi fost „babelul" gândurilor sale!

Doi indieni zdrenţăroşi se apropiau de M. Laruelle prin praf; discutau aprins, dar cu concentrarea profundă a unor profesori universitari plimbându-se într-un amurg de vară prin Sorbonna. Vocile lor, gesturile mâinilor delicate şi murdare, erau incredibil de rafinate, de curtenitoare. Alura lor sugera maiestuozitatea prinţilor azteci, chipurile lor păreau sculpturi obscure pe ruinele din Yucatecan:

— Perfectamente borracho.
— Completamente fantastico.
— Si, hombre, la vida impersonal.
— Claro, hombre.
— Positivamente!
— Buenas noches.
— Buenas noches.

Se pierdură în amurg. Roata cea mare dispăru din vedere: sunetele bâlciului, muzica, în loc să se apropie, se stinseseră vremelnic. M. Laruelle privi spre apus; vechi cavaler rătăcitor, cu racheta de tenis în loc de scut şi lanterna de buzunar în chip de tolbă, visă o clipă bătălii cărora sufletul le supravieţuieşte pentru a rătăci pe locurile unde au avut loc. Intenţionase să o ia spre dreapta, pe un alt drumeag care, trecând pe lângă ferma model unde Casino de la Selva îşi păştea caii, ajungea direct pe strada lui, pe Caile Nicaragua. Dar, mânat de un impuls brusc, o luă spre stânga, pe drumul care trecea pe lângă închisoare. Simţea o dorinţă obscură, în ultima lui seară, de a-şi lua adio de la ruinele palatului lui Maximilian.

Către sud, un imens arhanghel, negru ca tunetul, se ridica din apele Pacificului. Şi totuşi, în fond, furtuna conţinea propriul ei calm secret. Pasiunea pentru Yvonne (dacă fusese sau nu vreodată bună ca actriţă, n-avea importanţă, nu-i spusese decât adevărul atunci când afirmase că ar fi mai mult decât bună în orice film de-al lui) îi readusese în suflet, într-un fel pe care nu l-ar fi putut explica, ziua în care, singur, mergând pe pajiştile de la Saint Preş, amorţitul sat franţuzesc unde locuia, plin de canale şi ecluze, mori de apă cenuşii, părăsite, zărise, înălţându-se încet, fermecător, de o frumuseţe fără margini deasupra miriştilor năpădite de flori sălbatice, încet înălţându-se în lumina soarelui, aşa cum le priviseră cu secole în urmă şi pelerinii rătăciţi pe-acolo, turnurile gemene ale catedralei Chartres. Dragostea îi adusese în suflet, deşi pentru o perioadă mult prea scurtă, o pace care semăna în mod straniu cu farmecul, cu vraja degajată de Chartres însuşi, căruia cu multă vreme în urmă, ajunsese să-i iubească fiecare străduţă sau cafenea de unde putea privi catedrala navigând de-a pururi pe fundalul norilor, vrajă pe care nici măcar faptul că el era scandalos de datornic acolo nu o putea destrăma. M. Laruelle se îndreptă cu paşi grăbiţi către Palat. Şi nici o urmă de remuşcare faţă de situaţia tristă a Consulului nu destrămase, cincisprezece ani mai târziu, cealaltă vrajă, aici în Quauhnahuac! În privinţa asta, cugetă M. Laruelle, ceea ce îi apropiase o vreme pe el şi pe Consul, chiar şi după plecarea Yvonnei, nu fusese, din partea nici unuia dintre ei, remuşcarea. Parţial, fusese poate vorba mai degrabă de jindul după acea iluzorie alinare, cam la fel de eficientă precum zgândărirea unui dinte dureros, pe care o putea oferi amăgirea lor nerostită cum că Yvonne s-ar mai fi aflat încă acolo.

Ah, dar toate aceste lucruri ar fi putut părea un motiv destul de plauzibil pentru a-şi lua amândoi tălpăşiţa din Quauhnahuac! Şi totuşi, niciunul din ei n-o făcuse. Iar acum M. Laruelle simţea povara lor apăsându-l din exterior, de

parcă, cine ştie cum, fusese transferată acestor munţi purpurii din jurul lui, atât de misterioşi cu minele lor secrete de argint, atât de retraşi şi totuşi atât de apropiaţi, atât de încremeniţi; iar din aceşti munţi emana o stranie forţă melancolică ce încerca să-l ţină aici trupeşte, sub povara ei, izvorâtă din mai multe lucruri, dar mai ales dintr-o tristeţe adâncă.

Trecu pe lângă un câmp, unde un Ford albastru decolorat, o ruină, fusese împins sub nişte tufe, pe un povârniş: două cărămizi puse sub roţile din faţă îl împiedicau s-o ia la vale. Ce mai aştepţi, îi venea să-l întrebe, simţind un fel de înrudire, de empatie cu rămăşiţele de capotă bălăngănindu-se în vânt. Dragule, de ce am plecat? De ce m-ai lăsat? Nu lui îi fuseseră adresate aceste cuvinte de pe îndelung întârziata carte poştală a Yvonnei, cea pe care Consulul trebuie să i-o fi pus cu răutate sub pernă la un moment dat, în acea ultimă dimineaţă – dar cum puteai şti când anume?

— De parcă prevăzuse totul, ştiind că M. Laruelle urma să o descopere exact în clipa când Hugh, disperat, avea să sune din Pariăn. Pariân! În dreapta lui se înălţau zidurile închisorii. Sus, în turnul de pază, abia vizibil deasupra zidurilor, doi poliţişti scrutau estul şi vestul cu binoclurile. M. Laruelle traversă un pod peste râu, apoi o luă pe o scurtătură, prin pădure, printr-un luminiş larg, evident amenajat ca grădină botanică. Păsări veneau în stoluri dinspre sud-est: păsări mici, negre, urâte, cu trupuri prea alungite, un fel de insecte monstruoase, un fel de ciori, cu nişte cozi lungi, nefireşti şi un zbor ondulat, săltăreţ, chinuit. Tulburând acea oră a asfinţitului, zburau agitate către casă, aşa cum făceau în fiecare seară, pentru a se cuibări în frasinii din zocalo care, la căderea nopţii, avea să răsune de ţipetele lor nesfârşite, mecanice, sfredelitoare. Răzleţindu-se, stolul lor obscen amuţi şi trecu mai departe. La vremea când M. Laruelle ajunse în dreptul Palatului, soarele apusese.

În ciuda dozei de amour-propre, regretă imediat că venise, în lumina difuză, coloanele trandafirii, ruinate, pândiseră poate momentul să cadă peste el, iar bazinul acoperit cu spumă verde, cu scara lui smulsă, atârnând de un cârlig putred, parcă aştepta să-l înghită. Capela părăginită, râu mirositoare, năpădită de bălării, pereţii năruiţi, stropiţi cu urină, pe care mişunau scorpionii – antablamentul ruinat, trista arhivoltă, pietrele alunecoase acoperite cu excremente – locul acesta unde cândva sălăşluise iubirea părea scena unui coşmar. Şi M. Laruelle era sătul de coşmaruri. Franţa, chiar în travesti austriac, n-ar trebui să se transfere în Mexic, medita ei. Maximilian fusese şi el nenorocit în palatele lui, sărmanul. De ce au trebuit să boteze celălalt palat nefast din Trieste tot Miramar, acolo unde Carlotta înnebunise, iar toţi cei care locuiseră în el vreodată, de la împărăteasa Elisabeta a Austriei până la arhiducele Ferdinand, avuseseră parte de o moarte violentă? Şi totuşi, cât de mult trebuie să fi iubit ei pământul ăsta, cei doi exilaţi singuratici cu mantii de purpură, fiinţe umane în fond, îndrăgostiţi alungaţi din elementul lor – Edenul aceasta, fără ca niciunul din ei să fi priceput de ce, începând sub ochii lor să se trasforme într-o temniţă şi să miroasă ca o berărie, singura lor grandoare rămânând în cele din urmă cea a tragediei. Fantome. Ca şi la Casino, fantome

bântuiau şi pe aici, cu siguranţă. Şi o fantomă care mai spunea încă: „Suntem ursiţi să venim aici, Carlotta. Uită-te la ţara asta glorioasă, cu dealurile, văile şi vulcanii ei incredibil de frumoşi. Şi când te gândeşti că e a noastră! Hai să fim buni şi harnici, să fim demni de ea!" Mai erau şi fantome care se certau: „Nu, tu te-ai iubit doar pe tine însuţi, ţi-ai iubit nenorocirea mai mult decât pe mine. Ne-ai făcut asta cu bună ştiinţă". „Eu?" „întotdeauna ai avut în jurul tău oameni care să-ţi poarte de grijă, să te iubească, să te conducă. Ai ascultat pe oricine în afară de mine, eu care te iubeam cu adevărat." „Nu, tu eşti singura persoană pe care am iubit-o vreodată." „Oare? Nu te-ai iubit decât pe tine însuţi." „Nu, te-am iubit, întotdeauna. Crede-mă, te rog. Aminteşte-ţi cum plănuiam mereu să mergem în Mexic. Mai ţii minte? Da, ai dreptate.

Am avut o şansă unică alături de tine. Niciodată nu mi se va mai oferi o asemenea şansă." Şi brusc izbucneau într-un plâns sfâşietor, fiecare în colţul său.

Dar era vocea Consulului, nu a lui Maximilian, cea pe care M. Laruelle ar fi putut-o mai degrabă auzi în Palat: îşi aminti, pe măsură ce înainta, uşurat că ajunsese în sfârşit pe Caile Nicaragua, chiar dacă la capătul ei cel mai îndepărtat, ziua în care dăduse peste Consul şi Yvonne îmbrăţişându-se acolo; se întâmplase nu cu mult după sosirea lor în Mexic şi cât de diferit i se păruse Palatul atunci! M. Laruelle încetini pasul. Vântul se oprise. Îşi deschise haina de tweed englezesc (cumpărată totuşi din Mexico City, de la High Life, pronunţat iighlif) şi îşi desfăcu eşarfa albastră cu picăţele. Seara era neobişnuit de apăsătoare. Şi cât de tăcută! Nici un sunet, nici un strigăt nu-i mai ajungea la urechi acum. Nimic în afară de clămpănitul neajutorat al paşilor lui. Nici un suflet prin preajmă. M. Laruelle se simţea şi uşor iritat, îl strângeau pantalonii. Se cam îngraşă, se îngrăşase deja peste măsură în Mexic, ceea ce sugera un alt motiv bizar pe care unii l-ar fi putut folosi pentru a pleca la război şi care n-avea să apară niciodată în presă. Învârti fără sens racheta de tenis prin aer, mimând mişcările unui serviciu, ale unui retur: dar era prea grea, uitase cu totul de presa de acordaj. Trecu pe lângă ferma model care se afla în dreapta lui, clădirile, câmpurile, dealurile umbrite acum în întunericul care se lăsa cu iuţeală. Roata de la bâlci îi apăru din nou în raza vederii, doar partea de sus, arzând în tăcere sus pe deal, aproape drept în faţa ochilor lui; apoi copacii se ridicară peste ea. Drumul, prost şi plin de hârtoape, cobora aici abrupt; se apropia de podeţul peste barranca, râpa cea adâncă. La jumătatea drumului pe pod se opri; îşi aprinse o nouă ţigară de la cea pe care o fuma şi se aplecă peste balustradă, privind în jos. Era prea întuneric ca să vadă până în fund, dar: iată într-adevăr sfârşitul, şi ce impresie de ruptură! Din punctul ăsta de vedere, Quauhnahuac-ul, era la fel cu vremurile, oriunde te întorceai, abisul te aştepta după colţ. Dormitor comun pentru vulturi şi oraş Moloch! 1 Când fusese crucificat Iisus, aşa spunea legenda care cere sacrificii îngrozitoare.

Hieratică, purtată pe ape, pământul se despicase de la un capăt la altul al acestei ţări, deşi coincidenţa nu prea avusese cum să impresioneze atunci pe careva. Chiar pe podeţul acesta, Consulul îi sugerase odată să facă un film

despre Atlantida. Da, aplecându-se tot aşa peste balustradă, beat dar lucid, coerent, cam iritat, cam nerăbdător – era una din acele ocazii când Consulul băuse până îşi limpezise minţile – îi vorbise despre spiritul abisului, zeul furtunii, „huracân", care „sugera atât de bine împerecherea între părţile opuse ale Atlanticului". Naiba ştie ce voia să spună!

De altfel, nu era prima ocazie în care Consulul şi el priviseră împreună prăpastia Pentru că întotdeauna existase, cu veacuri în urmă – şi cum ai putea să uiţi un asemenea lucru acum? – „Groapa Iadului"; şi cealaltă întâlnire de acolo, care părea să aibă o legătură obscură cu cea de mai târziu, din Palatul lui Maximilian. Fusese într-adevăr chiar atât de extraordinar să-l descopere pe Consul aici în Quauhnahuac, să descopere că vechiul lui prieten de joacă englez – cu greu îl putea numi „coleg de şcoală" – pe care nu-l mai văzuse de aproape un sfert de secol, locuia, fără să aibă habar, de fapt pe strada lui, de vreo şase săptămâni? Probabil că nu; probabil că nu era decât una din acele coincidenţe fără sens, care ar putea fi etichetate ca „truc preferat al zeilor". Dar cât de viu îi reveni din nou în minte acea vacanţă de odinioară, petrecută la mare, în Anglia!

M. Laruelle, care se născuse în Languion, în ţinutul Moselle, dar al cărui tată, un filatelist bogat şi cu obiceiuri de modă veche, se mutase la Paris, în copilărie îşi petrecea de obicei vacanţele de vară cu părinţii lui, în Normandia. Courseulles, în Calvados, pe coasta Canalului Mânecii, nu era o staţiune la modă. Nici vorbă. Existau doar câteva pensiuni părăginite, bătute de vânt, kilometri de dune de nisip pustii, iar marea era rece. Totuşi, chiar în Courseulles, în înăbuşitoarea vară a anului 1911, sosise familia faimosului poet englez Abraham Taskerson, aducând cu sine un ciudat orfan anglo-indian, o fiinţă meditativă, de cincisprezece ani, atât de timid şi totuşi ciudat de stăpân pe sine, care scria poezii pe care bătrânul Taskerson (rămas acasă) părea să le aprecieze, şi care uneori izbucnea în plâns dacă pronunţai în prezenţa lui cuvintele „tată" sau „mamă". Jacques, care avea cam aceeaşi vârstă, se simţise în mod straniu atras de el; şi pentru că ceilalţi băieţi din familia Taskerson – cel puţin şase, în general mai mari şi de un soi mai dur ca el, deşi erau de fapt rude colaterale ale tânărului Geoffrey Firmin – aveau tendinţa să se adune într-o gaşcă separată şi să-l lase pe flăcău singur, Jacques se vedea des cu el. Hoinăreau împreună de-a lungul ţărmului, cu două vechi crose englezeşti şi nişte mingi de golf prăpădite din gutapercă, pe care, în ultima lor după-amiază de vacanţă, le-au aruncat, ca-ntr-un ritual, în mare. „Joffrey" a devenit „Bătrânul". Chiar şi mere Laruelle, pentru care, totuşi, el era „tânărul şi frumosul poet englez", îl îndrăgea. Mere Taskerson îl simpatiza la rândul ei pe junele francez: prin urmare, Jacques a fost invitat să-şi petreacă luna septembrie în Anglia, cu familia Taskerson, acolo unde Geoffrey urma să rămână până la începerea şcolii. Tatăl lui Jacques, care plănuia să-şi trimită fiul la o şcoală englezească până la împlinirea vârstei de optsprezece ani, a fost de acord cu invitaţia. Admira mai ales ţinuta ţeapănă, bărbătească a celor din familia Taskerson. Şi aşa a ajuns M. Laruelle în Leasowe. Leasowe era un fel de

versiune mai extinsă şi mai civilizată a localităţii Courseulles, situată pe coasta de nord-vest a Angliei. Familia Taskerson locuia într-o casă confortabilă, a cărei grădină din spate se învecina cu un splendid şi sinuos teren de golf, mărginit, în capătul cel mai îndepărat, de mare. Părea doar să fie marea; de fapt era estuarul, larg de şapte mile, al unui râu; valuri înspumate marcau spre vest locul unde începea adevărata mare. Munţii galezi, jigăriţi, negri şi înnouraţi, cu câte un vârf înzăpezit ca pentru a-i aminti lui Geoff de India, se întindeau dincolo de râu. În timpul săptămânii, când li se permitea să joace, terenul de golf era pustiu: maci gălbui şi zdrenţuiţi unduiau în vânt, în iarba ţepoasă de pe coastă. Pe ţărm se zăreau rămăşiţele unei păduri antediluviene, care-şi dădea la iveală buştenii urâţi şi negri, iar ceva mai sus, ruina unui far vechi şi pustiu. În estuar mai era şi o insulă, cu o moară de vânt, ca o floare neagră, ciudată, la care puteai ajunge călare pe măgar când era reflux. Fumul vapoarelor ieşite în larg din Liverpool atârna jos la orizont. Era o senzaţie de vastitate pustie.

Doar la sfârşit de săptămână exista un anume dezavantaj pe terenul lor: deşi sezonul se apropia de sfârşit şi cenuşiile hoteluri hidroterapeutice situate de-a lungul promenadei se goleau, terenurile de golf erau pline toată ziua cu negustori din Liverpool, jucând în echipe de câte patru. De sâmbătă dimineaţa până duminică noaptea, o grindină continuă de mingi de golf, zburând peste hotarele terenului, bombarda acoperişul. Atunci era o plăcere să ieşi cu Geoffrey în oraşul încă plin de fete drăguţe şi vesele, şi să te plimbi pe străzile bătute de soare şi de vânt, sau să priveşti vreuna din comediile cu Pierrot de pe plajă. Dar cel mai plăcut dintre toate era să navighezi în lagună, într-un iaht închiriat, lung de douăsprezece picioare, manevrat cu pricepere de Geoffrey.

Căci Geoffrey şi cu el erau – ca şi la Courseulles – lăsaţi să-şi facă de cap. Şi Jacques înţelegea acum mai limpede de ce, în Normandia, îi zărise atât de puţin pe cei din familia Taskerson. Băieţii ăia erau nemaipomeniţi, formidabili iubitori de drumeţie. Pentru ei era o nimica toată să parcurgă câte 25-30 de mile pe zi. Dar ceea ce părea şi mai straniu, având în vedere că niciunul nu trecuse de vârsta şcolii, băieţii erau de asemenea nemaipomeniţi, formidabili băutori. Într-o plimbare de numai cinci mile, se opreau la tot atâtea cârciumi şi beau câte o hal-bă-două de bere tare. Chiar şi cel mai mic dintre ei, care nu împlinise încă cincisprezece ani, îşi dădea gata cele şase halbe într-o după-amiază. Iar dacă i se făcea rău cuiva, cu atât mai bine pentru el. Îi rămânea astfel loc pentru alte halbe cu bere. Nici Jacques, care nu stătea bine cu stomacul – deşi era obişnuit cu o anume cantitate de vin acasă – şi nici Geoffrey, căruia nu-i plăcea gustul berii şi urma pe deasupra cursurile unei severe şcoli protestante, n-ar fi putut ţine pasul cu un asemenea ritm medieval. De fapt, întreaga familie obişnuia să tragă tare la măsea. Bătrânul Taskerson, un bărbat cumsecade şi ager, îşi pierduse singurul fiu care moştenise oarece din talentul său literar; în fiecare seară, medita în biroul lui cu uşa deschisă, bând fără întrerupere, cu pisicile-n poală, foşnind dezaprobator ziarul de seară, în semn de distantă dezavuare la adresa celorlalţi fii ai săi, care, la rândul lor,

se pileau în sufragerie. Doamna Taskerson, un alt fel de femeie acasă, unde simţea probabil mai puţin nevoia să lase o impresie bună, stătea cu băieţii, cu frumosul ei chip împurpurat, adoptând şi ea un aer dezaprobator, deşi îi întrecea pe toţi, cu avânt, la băutură. Era adevărat că băieţii aveau totdeauna un oarecare avans. Nu că ar fi fost soiul de beţivi ce pot fi văzuţi clătinându-se pe stradă. Îşi făceau un titlu de onoare din faptul că, pe măsură ce se îmbătau mai tare, păreau încă şi mai treji. De regulă, mergeau grozav de ţepeni, cu umerii traşi înapoi, cu privirea înainte, ca nişte santinele în post; doar către sfârşitul zilei umblau foarte încet, dar cu aceeaşi „ţinută bărbătească, ţeapănă", care îl impresionase atât de mult pe tatăl lui Laruelle. Chiar şi aşa, nu era deloc neobişnuit să descoperi dimineaţa întreaga familie dormind pe duşumeaua din sufragerie. Şi totuşi, nimeni nu părea să se resimtă din pricina asta. Iar cămara era întotdeauna plină cu butoaie de bere, pregătite pentru oricine avea chef să le dea cep. Sănătoşi şi puternici, băieţii mâncau ca nişte lei. Devorau cantităţi îngrozitoare de tobă şi caltaboşi negri sau sângerii, un soi de amestec de viscere tăvălite prin făină de ovăz, de care Jacques se temea ca nu cumva să-i fie destinaţi -boudin, nu ştii, Jacques?

— În timp ce „Bătrânul", căruia acum i se mai spunea şi „Firmin ăla", stătea timid şi stingher, în faţă cu paharul de bere neatins, încercând sfios să facă oarece conversaţie cu domnul Taskerson.

La prima vedere, era dificil de înţeles ce căuta „Firmin ăla" în mijlocul unei familii atât de ciudate. N-avea gusturi comune cu băieţii din familia Taskerson şi nu era nici măcar la aceeaşi şcoală cu ei. Totuşi, era uşor de văzut că rudele care-l trimiseseră acolo avuseseră cele mai bune motive s-o facă. „Geoffrey stă mereu cu nasul în carte", aşa că „vărul Abraham", a cărui muncă avea şi un caracter religios, părea să fie „omul potrivit" care să-l îndrume. Despre băieţi ştiau probabil la fel de puţin ca şi familia lui Jacques: câştigau la şcoală toate premiile la gramatică şi la atletism. Cu siguranţă că aceşti băieţi inimoşi aveau să fie „tocmai ce trebuie" pentru a-l face pe sărmanul Geoffrey să-şi învingă timiditatea şi să-l împiedice să se tot gândească la taică-său şi la India. Jacques l-a îndrăgit imediat pe bietul „Bătrân". Maică-sa murise când era copil, în Kaşmir, iar în ultimul an, tatăl lui, care se recăsătorise, dispăruse pur şi simplu, şi încă într-un mod scandalos. Nimeni din Kaşmir sau de aiurea nu prea ştia ce i se întâmplase cu adevărat. Într-o zi, plecase în Himalaya şi dus fusese, lăsându-l pe Geoffrey în Srinagar, cu mama şi fratele lui vitreg, Hugh, pe atunci doar un bebeluş. Apoi, ca şi cum asta n-ar fi fost de ajuns, îi murise şi mama vitregă, lăsându-i pe cei doi copii singuri în India. Sărmanul „Bătrân"! Era, în ciuda bizareriei lui, atât de mişcat de orice gest de amabilitate. Era mişcat chiar şi de faptul că i se spunea „Firmin ăla". Şi îi era total devotat bătrânului Taskerson. M. Laruelle simţea că, în felul său, băiatul era devotat întregii familii Taskerson şi că şi-ar fi dat şi viaţa pentru ei. Exista în felul lui de a fi ceva dezarmant de neajutorat şi, în acelaşi timp, atât de loial. Şi, în fond, băieţii din familia Taskerson îşi dăduseră silinţa, în felul lor monstruos de direct, tipic englezesc, să nu-l excludă şi să-i arate simpatia lor, în prima lui

vacanţă de vară petrecută în Anglia. Nu era vina lor că el nu putea bea şapte halbe de bere în paisprezece minute şi nici nu putea merge cincizeci de mile fără să cadă din picioare. Lor li se datora în parte faptul că Jacques însuşi se afla aici ca să-i ţină companie. Şi poate că băieţii chiar reuşiseră în parte să-l facă să-şi învingă timiditatea Pentru că, de la Taskersoni, „Bătrânul" învăţase cel puţin, o dată cu Jacques, arta englezească de a „agăţa fete". Aveau un cântecel absurd de-al lui Pierrot, cântat mai ales cu accentul franţuzesc al lui Jacques.

Se plimbau amândoi pe faleză cântând:

Ah, noi cu toţii ne Plimbăm Plimbarea zumbalai zombalai Şi cu toţii Trăncănim Trăncăneala zumbalai zombalai Şi cu toţii Purtăm Cravate zumbalai zombalai Şi-ne-uităm-la-toate-fetele-drăguţe-cu ochi-zumbalai zombalai. Oh Noi cu toţii Cântăm Cântecul zumbalai zombalai Pân' ce ziua prinde via-ţă Şi cu toţii-avem-senzaţia-aia-zumbalai-zombalai zombalai-zumbalai-zombalai De cu dimineaţă.

Şi apoi trebuia să strigi „Hei!" şi să te iei după vreo fată a cărei admiraţie, dacă ea se întâmpla să întoarcă puţin capul, îţi imaginai că o stârniseşi. Dacă într-adevăr o stârniseşi şi era după apusul soarelui, o luai la plimbare către terenul de golf, unde existau, cum ziceau fraţii Taskerson, multe „locuri bune de zăbovit". Acestea se aflau în gropile sau prin viroagele dintre dune. Gropile erau de obicei pline cu nisip, dar adânci şi ocolite de vânt. Cea mai adâncă era Groapa Iadului, un obstacol de temut pentru jucătorii de golf, situată destul de aproape de casa familiei Taskerson, în mijlocul celei de-a opta porţiuni de teren,

0 porţiune lungă şi în pantă. Într-un fel, ea veghea green-u, deşi de la mare distanţă, fiind cu mult sub nivelul lui şi uşor la stânga. Abisul se căsca într-o asemenea poziţie încât să înghită cea de-a treia lovitură a unui jucător de golf ca Geoffrey, înzestrat şi plin de graţie, şi cam a cincisprezecea a unui ageamiu ca Jacques. Jacques şi Bătrânul hotărâseră adesea că Groapa Iadului ar fi un loc tocmai bun unde să duci o fată, deşi, oriunde ai fi dus-o, se înţelegea de la sine că nu se putea întâmpla nimic serios. În general, plutea un aer de inocenţă în toată povestea asta cu „agăţatul". După o vreme, Bătrânul, care era virgin, ca să fim delicaţi, şi Jacques, care pretindea că nu era, căpătară obiceiul de a agăţa fete pe faleză, după care le duceau până pe terenul de golf, unde se despărţeau pentru a se întâlni mai târziu. Contrar aparenţelor, programul familiei Taskerson era destul de regulat. M. Laruelle nu ştia nici până-n ziua de azi de ce se înţeleseseră din vreme cu privire la Groapa Iadului. N-avusese nici pe departe intenţia de a trage cu ochiul la ce făcea Geoffrey.

1 se întâmplase doar să traverseze pista celei de-a opta găuri, cu o fată care-l plictisea, către Leasowe Drive, când au fost surprinşi amândoi de voci venind din Groapă. Apoi lumina lunii a dat la iveală scena bizară de la care nici el, nici fata nu-şi putuseră lua ochii. Laruelle ar fi luat-o la sănătoasa, dar niciunul dintre ei – nefiind pe deplin conştienţi de impactul afectiv a ceea ce se întâmpla în Groapa Iadului – nu şi-a putut ţine partea acoperită cu iarbă a

unui teren de golf, pe care mingea trebuie să rămână în joc, evitând gropile cu nisip sau., bunkers". Malcolm Lowry a fost în tinereţe campion de golf.

Râsul. În mod curios, M. Laruelle nu-şi amintise niciodată ce rostise vreunul dintre ei, ci doar expresia de pe chipul lui Geoffrey în lumina lunii, şi felul grotesc şi penibil în care fata a sărit în picioare, apoi, că şi el şi Geoffrey s-au purtat cu un aplomb remarcabil. S-au dus cu toţii la o cârciumă cu un nume straniu, ceva de genul „Alta-i situaţia". A fost, incontestabil, prima oară când Consulul a intrat vreodată într-un bar din proprie iniţiativă. A comandat în gura mare Johnny Walker pentru toată lumea, dar chelnerul, după ce s-a sfătuit cu proprietarul, a refuzat să servească nişte minori, după care au fost daţi afară. Din păcate, prietenia lor n-a supravieţuit, din cine ştie ce motive, acestor două mici frustrări triste, deşi providenţiale, fără îndoială. Tatăl lui M. Laruelle renunţase între timp la ideea de a-l trimite să înveţe în Anglia. Vacanţa s-a încheiat dezamăgitor, cu dezolante f jrtuni de echinocţiu, Au urmat o despărţire melancolică şi tristă la Liverpool şi o călătorie melancolică şi tristă până la Dover, apoi până acasă, plutind mai deprimat ca un vânzător de ceapă pe valurile agitate ale Canalului Mânecii, în vaporul de Calais.

M. Laruelle se feri, devenind brusc conştient de o mişcare neaşteptată, şi se dădu la o parte tocmai la timp din drumul unui călăreţ care trăsese brusc de hăţuri, întorcându-şi calul de-a curmezişul podului. Întunericul se prăbuşise asemeni celui din Casa Usher1. Calul stătea clipind în lumina săltăreaţă a farurilor unei maşini care venea, fenomen rar în acea porţiune mărginaşă de pe Caile Nicaragua, dinspre oraş, săltând ca un vapor pe drumul bolovănos. Călăreţul era atât de beat, încât se prăbuşise peste cal, cu picioarele scoase din scări, o adevărată performanţă având în vedere mărimea lor, şi abia izbutind să se ţină de frâu, fără să apuce nici măcar o dată oblâncul pentru a-şi redobândi echilibrul. Răzvrătit, calul sări înapoi – pe jumătate înfricoşat, pe jumătate dispreţuitor, probabil, faţă de călăreţ -apoi se catapultă în direcţia maşinii; omul, care păru să cadă pe spate la început, se salvă în mod miraculos şi, alunecând doar într-o parte, ca un călăreţ de circ, reveni bălăngănindu-se în şa, alunecă din nou, căzu într-o rână – salvându-se de fiecare dată.

Aluzie la Prăbuşirea Casei Usher, povestire de E. A. Poe.

La limită, mereu cu frâiele, niciodată cu oblâncul; le ţinea acum într-o mână, fără să fi nimerit scările, în vreme ce lovea întruna calul cu o macetă pe care o scosese dintr-o teacă lungă, încovoiată, între timp, farurile dăduseră la iveală o familie care se străduia să coboare dealul, un bărbat şi o femeie în doliu, cu doi copii îngrijit îmbrăcaţi, pe care femeia îi trase către marginea drumului atunci când călăreţul o zbughi pe lângă ei, în vreme ce bărbatul se feri făcând un salt către prăpastie. Maşina se opri, micşorându-şi lumina farurilor pentru a nu-l deranja pe călăreţ, apoi se îndreptă către M. Laruelle, traversând podul în spatele lui. Era o maşină puternică şi silenţioasă, de origine americancă, scufundându-se adânc pe arcuri, cu motorul abia auzit; copitele calului răsunară limpede acum, pierzându-se în susul pantei, pe prost luminata Caile Nicaragua, trecând de casa Consulului, unde, de obicei, exista

la fereastră o lumină pe care M. Laruelle nu voia s-o vadă – căci multă vreme după ce Adam părăsise raiul, lumina din casa lui a continuat să ardă – şi de poarta ce fusese reparată, dincolo de şcoala de pe partea stângă şi de locul unde el o întâlnise pe Yvonne, însoţită de Hugh şi de Geoffrey, în ziua aceea; şi-l imagină pe călăreţ neintenţionând să se oprească nici în dreptul casei lui, unde cuferele zăceau în stive înalte, încă doar pe jumătate pregătite pentru drum, ci galopând nebuneşte, dând colţul pe Caile Tierra del Fuego şi mai departe prin oraş, cu privirea rătăcită a celor sortiţi să vadă moartea în curând – chiar şi asta, se gândi el brusc, această viziune obsedantă a unei frenezii fără rost, însă controlată, nu chiar nestăpânită, oarecum de admirat, şi aceasta îl reprezenta, enigmatic, pe Consul.

M. Laruelle trecu dincolo de deal; se opri, obosit, într-un cartier al oraşului situat sub nivelul pieţei. Evitând s-o ia pe Caile Nicaragua, pentru a nu trece pe lângă propria casă, o apucase pe o scurtătură către stânga, chiar pe lângă şcoală, o potecă abruptă, accidentată, care şerpuia dincolo de zocalo. Lumea privea intrigată la trecătorul ce mergea la pas pe Avenida de Revolucion, stânjenit de racheta de tenis. Dacă ar fi urmat această stradă, ar fi ajuns din nou pe şoseaua americană şi în dreptul lui Casino de la Selva. În ritmul' ăsta, îşi spuse M. Laruelle zâmbind, ar fi putut să-şi continue la infinit călătoria pe o orbită excentrică, în jurul propriei case. În spatele lui acum, bâlciul, căruia abia dacă îi aruncase o privire, continua să se învârtească. Oraşul, plin de culoare chiar şi noaptea, era luminat orbitor, dar numai ici şi colo, ca un port. Umbre împinse de vânt măturau trotuarele. Şi copaci răzleţi, în semiîntuneric, păreau acoperiţi cu praf de cărbune, cu ramurile aplecate sub greutatea funinginii. Micul autobuz zăngăni pe lângă ei din nou, mergând în direcţia opusă acum, frânând puternic pe dealul abrupt, fără lumini de poziţie la spate. Ultimul autobuz către Tomalin. M. Laruelle trecu prin dreptul ferestrelor doctorului Vigil, a cărui casă se afla pe celălalt trotuar. Doctor Arturo Di'az Consul, Medko Cirujano y Partero, Facultad de Mexico, de la Escuela Medico Militar, Enfermedades de Ninos, Indisposiciones nerviosas – şi cât de politicos sunau toate astea în comparaţie cu anunţurile pe care le puteai întâlni în mingitorios^!

— Consultas de 12 a 2 y 4 a 7. O uşoară exagerare, îşi spuse el. Tineri vânzători de ziare trecură alergând, cu exasperare de Quauhnahuac Neuro, foaia pro-Almazân, pro-Axă, tipărită, se spunea, de neobosita Union Militar. Un avion de combate Franc e's derribado por un caza Alemăn. Los trabajadores de Australai abogan por la paz. Quiere Vd – îl întreba un afiş într-o vitrină – vestirse con elegancia y a la ultima moda de Europa y los Estados Unidos? M. Laruelle continuă să coboare dealul. În faţa cazărmii erau de santinelă doi soldaţi, purtând coifuri ale annatei franceze şi uniforme purpurii decolorate spre cenuşiu, împodobite şi şnuruite cu găitane verzi. Traversă strada. Apropiindu-se de cinema, deveni conştient că totul nu era aşa cum ar fi trebuit să fie, că plutea în aer un freamăt ciudat, anormal, un soi de febră. Se făcuse brusc mult mai răcoare. Şi cinematograful era întunecat, ca şi cum nici un film

n-ar fi rulat în seara aceea. Pe de altă parte, un grup mare de oameni, nu o coadă, dar cu siguranţă clienţi ai cinematografului, care ieşiseră afară mai devreme, îmbulzindu-se, stăteau pe trotuar, sub arcade, ascultând un megafon montat pe o dubă, trâmbiţând „Washington Post March". Brusc, se auzi un tunet şi luminile de pe străzi se stinseră. Ceea ce explica de ce luminile cxinematografului erau deja stinse. Ploaie! Se gândi M. Laruelle. Însă dorinţa de a se uda îl părăsise. Îşi puse racheta de tenis sub haină şi o luă la fugă. Un vânt puternic învălui deodată strada, împrăştiind ziare vechi şi stingând flăcările lămpilor cu gaz ale vânzătorilor de tortillas1: un fulger sălbatic, ca o scrijelitură pe cer, apăru deasupra hotelului, peste drum de cinema, urmat de un alt tunet. Vântul gemea, lumea alerga, în general râzând, să se pună la adăpost. M. Laruelle auzea ecourile tunetelor izbindu-se pe pantele munţilor din spatele lui. Ajunse în dreptul cinematografului la timp. Ploaia cădea în torente.

Se opri să-şi tragă sufletul, sub adăpostul intrării cinematografului, care semăna mai degrabă cu intrarea unui bazar, sau cu o piaţă mohorâtă. Tot felul de ţărani se înghesuiau acolo cu coşuri. La casa de bilete, momentan pustie, pe uşa lăsată întredeschisă, o găină agitată căuta să intre. Peste tot, oamenii aprindeau lanterne sau chibrituri. Duba cu megafonul se îndepărta alunecând prin ploaie şi tunete. Las Mănos de Orlac, scria pe un afiş: 6 y 8,30. Las Mănos de Orlac, con Peter Lorre.

Luminile de pe stradă se reaprinseră, deşi cinematograful rămase încă în întuneric. M. Laruelle se scotoci după o ţigară. Mâinile lui Orlac. Iată cum, într-o fracţiune de secundă, asta îi readusese în minte epoca de aur a cinematografului, îşi spuse el, de fapt epoca studenţiei sale întârziate, vremea Studentului din Praga, a lui Wiene şi Werner Krauss şi Karl Griine, zilele studiourilor Ufa, când o Germanie înfrântă câştiga respectul lumii culturale prin filmele sale. Numai că pe atunci Conrad Veidt era cel care juca în Orlac. Ciudat, filmul acela abia dacă fusese ceva mai bun decât versiunea actuală, o producţie hollywoodiană slăbuţă, pe care o văzuse cu câţiva ani în urmă în Mexico City, ori poate – M. Laruelle privi în jurul lui – chiar în această sală. Nu era imposibil. Dar, după câte îşi amintea, nici măcar Peter Lorre nu fusese în stare să salveze ceva din film şi nu avea chef să-l vadă din nou. Şi totuşi, ce poveste complicată şi fără sfârşit despre tiranie şi sfinţenie, părea sa spună afişul acela de deasupra lui, ce-l înfăţişa pe criminalul Orlac! Un artist cu mâini de criminal; aceasta era emblema hieroglifică.

Turte de mălai.

A epocii. Pentru că era, într-adevăr, chiar Germania cea care, sub forma degradată a unei caricaturi sinistre, atârna deasupra lui. Sau nu cumva era, printr-un abuz jenant al imaginaţiei, însuşi M. Laruelle?

În faţa lui apăruse directorul cine-ului, oferindu-i un băţ de chibrit aprins, protejat în pumn, cu aceeaşi curtoazie iute ca fulgerul, menită să te împiedice să mai scotoceşti prin buzunare, afişată de doctorul Vigil, ca şi de toţi latino-americanii; părul lui, de care nu se lipeau picăturile de ploaie, căci părea

aproape lăcuit, şi parfumul greu pe care-l degaja, trădau vizita lui zilnică la peluqueriaK Era îmbrăcat impecabil, cu pantaloni dungaţi şi haină neagră, inflexibil de muy correcto, ca toţi mexicanii de soiul lui, în ciuda cutremurelor de pământ şi a furtunilor. Aruncă băţul de chibrit, cu un gest care nu fu cheltuit în zadar, pentru că se transformă într-un salut.

— Vino să bem ceva, îi zise.

— Ce greu se lasă dus sezonul ploilor, îi zâmbi M. Laruelle, în vreme ce-şi făceau loc cu coatele către cantina micuţă, care se învecina cu cinematograful, fără să mai aibă însă parte de aceeaşi copertină frontală.

Cantina, cunoscută sub numele de Cerveceria XX, cârciuma obişnuită a lui Vigil, era luminată de lumânări înfipte în sticle, la bar şi pe cele câteva mese amplasate de-a lungul pereţilor, toate ocupate.

— Chingar2, şopti directorul preocupat, privind agitat în jur. Se instalară în picioare, la capătul micuţului bar, unde mai era loc pentru doi.

— Îmi pare foarte rău că a trebuit să suspendăm proiecţia. Dar firele au putrezit. Chingado. În fiecare săptămână lăsată de la Dumnezeu avem probleme cu lumina. Săptămâna trecută a fost şi mai rău, ceva îngrozitor. Ştii că am avut o trupă din Panama City, care a venit să dea aici un spectacol în avanpremieră, înainte de a se prezenta în Mexico.

— Te deranjează dacă.?

— No, hombre, râse celălalt.

Frizerie (1b. Sp.). 2 Ceva de băut (lb. Sp.).

M. Laruelle îl întrebase pe Sr.1 Bustamente, care izbutise să j atragă atenţia barmanului, dacă nu cumva văzuse pe vremuri chiar aici filmul cu Orlac şi, dacă da, îl reluaseră acum tocmai pentru că avusese succes?

— Uno.?

M. Laruelle ezită:

— Tequila, apoi se corectă: No, anfs. Anis, por favor, sefior.

— Y una. Ah. Gaseosa, îi spuse Sr. Bustamente barmanului. No, sefior, urmă el, în vreme ce pipăia cu degetele cunoscătoare, încă preocupat, materialul hainei – tweed uşor umezit – lui M. Laruelle. Nu l-am reluat, companero. Filmul mi-a fost doar trimis din nou. Deunăzi am proiectat chiar şi ultimele ştiri aici: primele jurnale din războiul spaniol, crede-mă, care mi-au venit şi ele din nou.

— Văd că primiţi totuşi şi ceva fii.ne moderne, replică M. Laruelle (tocmai refuzase un loc în loja pentru autoridades, în cazul în care proiecţia s-ar fi reluat) privind oarecum ironic către afişul uriaş, ţipător, al unei stele de cinema germane, cu trăsături ce păreau totuşi spaniole, care atârna în spatele barului: La simpatiquâsima y encantadora Măria Landrock, notable artista alemana que pronto habremos de ver en sensacional Film.

— Un momentito, sefior. Con permiso.

Sr. Bustamente se făcu nevăzut, dar nu prin uşa pe care intraseră, ci printr-o intrare laterală din spatele barului, imediat în dreapta lor, de unde fusese trasă în lături o draperie; dădea direct în cinematograf. M. Laruelle

vedea foarte bine înăuntru. De acolo, exact ca şi cum spectacolul ar fi fost în toi, străbătea o hărmălaie de copii veseli şi de vânzători ambulanţi de cartofi prăjiţi şi frijoles. Era greu de crezut că aşa de mulţi îşi părăsiseră locurile. Umbre întunecate de câini vagabonzi se strecurau printre rândurile de scaune. Departe de a fi complet stinse, luminile, de un oranj roşiatic spălăcit, licăreau ici şi colo. Pe ecran, unde se căţăra o procesiune nesfârşită de umbre luminate de lanterne, atârna, magic proiectată cu capul în jos, o vagă formulă de scuze pentru „proiecţia suspendată"; în loja pentru autoridades se aprindeau trei ţigări de la acelaşi chibrit. |n spate, unde lumina reflectată scotea în relief literele cuvântului „ieşire", SAL1DA, tocmai descoperi chipul îngrijorat al lui Sr. Bustamente, care se îndrepta către biroul lui. Afară ploua cu tunete. M. Laruelle îşi sorbi paharul de anfs, tulburat cu apă, care la început îi dădu o puternică senzaţie de răcoare, devenind apoi greţos. De fapt, nu semăna deloc cu absintul. Dar oboseala îl părăsise şi începea să-i fie foame. Era deja ora şapte. Urma, de fapt, să cineze cu Vigil ceva mai târziu, la Gambrinus sau la cârciuma lui Charley. Alese de pe o farfurioară un sfert de lămâie şi o supse gânditor, citind un calendar care, lângă enigmatica Măria Lnidrock, în spatele barului, înfăţişa întâlnirea dintre Cortez şi Montezuma la Tenochtitlan: El ultimo Emperador Azteca, scria dedesubt, Moctezuma y Herndn Cortez representativo de la raza hispana, quedan frente a frente: dos razas y dos civilizaciones que habâan llegado a un alto grado de perfeccion se mezclan para integrar el nucleo de nuestra nacionalidad actual. Dar Sr. Bustamente se întorcea, ducând, într-o mână înălţată deasupra mulţimii de oameni care se îmbulzeau pe lângă draperie, o carte.

M. Laruelle, conştient de faptul că e tulburat, tot întorcea cartea în mâini. O puse apoi pe tejgheaua barului şi mai trase o duşcă de anâs.

— Bueno, muchas gracias, sefior, zise el.

— De nada, îi răspunse Sr. Bustamente pe un ton scăzut, îndepărtând în acelaşi timp, cu un gest larg, sugestiv, o pălugă întunecată care venea spre ei purtând o tavă plină cu cranii de ciocolată. Nu ştiu cât a trecut, poate doi, poate trei ani aquî.

M. Laruelle aruncă din nou o privire paginii de gardă, apoi închise cartea pe tejghea. Deasupra lor, ploaia bubuia în acoperişul cinematografului. Trecuseră optsprezece luni de când Consulul îi împrumutase volumul maroniu, ponosit, de piese elisabetane. La vremea aceea, Geoffrey şi Yvonne erau despărţiţi de vreo cinci luni. Aveau să treacă alte şase înainte ca ea să se întoarcă. În grădina Consulului, rătăciseră posomorâţi încolo şi-ncoace, printre trandafiri, plombagine şi arbuşti de hoya „ca nişte preservatifs folosite", remarcase Consulul, aruncându-i o privire diabolică, o privire în acelaşi timp aproape oficială, care acum i se părea că ar fi însemnat: „Ştiu, Jacques, s-ar putea să' nu-mi înapoiezi niciodată cartea, dar să zicem că ţi-o împrumut tocmai din motivul ăsta, pentru ca într-o bună zi să-ţi pară rău că n-ai făcut-o. Ah, am să te iert atunci, dar o să fii în stare săi te ierţi şi tu? Nu doar pentru că nu mi-ai înapoiat-o, ci pentru că volumul va fi devenit atunci un simbol a ceea

ce chiar şi acum e imposibil să mai dai înapoi". M. Laruelle luase cartea. O dorise pentru că, de la o vreme, purta în minte ideea de a turna în Franţa o versiune modernă a poveştii lui Faust, cu Troţki, de pildă, ca protagonist; în realitate, nu deschisese volumul până în acea clipă. Deşi Consulul i-l ceruse ulterior de mai multe ori, el îl rătăcise chiar în aceeaşi zi, când îl uitase probabil la cinema. M. Laruelle ascultă apa ce curgea în torente prin rigole, sub singura uşă cu storuri a Cerveceriei XX care se deschidea către o stradă laterală, în colţ, pe stânga, în celălalt capăt, al încăperii. Un tunet brusc scutură întreaga clădire şij sunetul se îndepărtă precum cărbunele alunecând pe un jgheab.

— Ştii, senor, zise el brusc, că asta nu e cartea mea.

— Ştiu, răspunse Sr. Bustamente încet, aproape şoptind. Amigo acela al dumitale, cred că a lui a fost.

Tuşi cam încurcat, o appoggiatura.

— Amigo acela al dumitale, bicho.

Alertat de zâmbetul lui M. Laruelle, se întrerupse calm:

— N-am vrut să zic bitch, ci bicho^, ăla cu ochii albaştri. Apoi, de parcă ar mai fi existat vreo îndoială despre cine era vorba, se ciupi de bărbie şi trase de-acolo în jos o barbă imaginară.

— Prietenul dumitale. Ah! Senor Firmin. El Consul. Americano.

— Nu, nu era american.

M. Laruelle încercă să ridice un pic vocea. Era greu, căci toată lumea din cantina încetase să mai vorbească; observă că o! Linişte ciudată se aşternuse chiar şi în sala de cinema. Lumina se stinsese de tot şi el privi peste umărul lui Sr. Bustamente, dincolo de draperie, în întunericul ca de mormânt, străpuns de razele de lanternă ca nişte fulgere de căldură; negustorii ambuBitch (engl.) = curvă; bicho (spân.) = tip, individ.

Lanţi nu mai strigau, copiii îşi curmaseră râsetele şi ţipetele, în vreme ce publicul împuţinat stătea plictisit, însă răbdător, în faţa ecranului întunecat, brusc iluminat, traversat de umbre tăcute şi oroteşti de uriaşi, suliţe şi păsări, apoi din nou întunecat, bărbaţi aşezaţi de-a lungul balconului din dreapta, cei care nu se sinchisiseră să se mişte ori să coboare la parter, alcătuind o friză solidă, întunecoasă, sculptată în perete, bărbaţi gravi, cu mustăţi, războinici aşteptând să înceapă spectacolul, ca să poată zări mâinile pătate cu sânge ale criminalului.

— Nu era? Spuse încet Sr. Bustamente.

Sorbi din gaseosa, privind în sala întunecată, şi apoi, din nou preocupat, prin toată cantina.

— Dar era într-adevăr consul? Pentru că mi-l amintesc bând mereu aici la bar. Şi adesea, sărmanul, nu avea nici măcar şosete.

M. Laruelle râse scurt.

— Da, a fost consulul Marii Britanii aici.

Vorbeau cu voce joasă, în spaniolă, şi Sr. Bustamente, care nu spera să vadă lumina revenind înainte de zece minute, se lăsă convins să bea un pahar de bere, în timp ce M. Laruelle îşi luă o răcoritoare.

Şi tot nu reuşise să-l lămurească pe amabilul mexican apropo de Consul. Lumini anemice se aprinseră din nou, şi în sală şi în cantina, deşi filmul nu se reluase; M. Laruelle rămăsese acum singur, aşezat la un colţ de masă, în Cerveceria XX, cu un alt anis în faţă. Avea să-l doară stomacul din cauza asta: în ultimul an se apucase destul de zdravăn de băut. Stătea rigid, cu cartea de piese elisabetane închisă pe masă, privind racheta de tenis sprijinită de speteaza scaunului din faţă, pe care-l rezervase pentru doctorul Vigil. Se simţea ca un om zăcând într-o cadă, după ce apa se scursese, prostit, aproape lipsit de viaţă. Dacă s-ar fi dus acasă, acum ar fi terminat de împachetat. Dar nu fusese în stare nici măcar să se hotărască să-şi ia la revedere de la Sr. Bustamente. Încă ploua deasupra Mexicului, deşi nu era sezonul, apele întunecate ridicându-se afară, dând să-i înghită până şi turnul, propriul zacuali din Caile Nicaragua, ridicat zadarnic împotriva celui de-al doilea potop. Noaptea Apogeului Pleiadelor! Ce însemna, în fond, un consul, Ica să ţii seama de el? Sr. Bustamente, care era mai în vârstă decât părea, îşi amintise zilele de pe vremea lui Porfirio Diaz, zilele când, în America, fiecare orăşel de-a lungul graniţei mexicane adăpostea câte un „Consul". Într-adevăr, consuli mexicani puteau fi găsiţi chiar şi în sate aflate la sute de mile de graniţa aceea. Ei trebuiau să se îngrijească de interesele comerţului dintre ţări, nu-i aşa? Dar chiar şi oraşe din Arizona care nu făceau comerţ cu Mexicul nici de zece dolari pe an aveau consuli întreţinuţi de Diaz. Desigur, nu erau consuli, ci spioni. Sr. Bustamente o ştia, pentru că, înainte de revoluţie, propriul lui tată, liberal şi membru al Ponciano Arriaga, făcuse trei luni de închisoare în Douglas, Arizona (în ciuda acestui fapt, Sr. Bustamente avea de gând să voteze pentru Almazân), la ordinele unui consul susţinut de Diaz. Şi atunci, nu era rezonabil să presupui, sugerase el, fără a dori să jignească şi probabil fără a vorbi întru totul serios, că senor Firmin era un astfel de consul, nu un consul mexican, într-adevăr, nu chiar de aceeaşi teapă cu toţi ceilalţi, dar un consul englez care cu greu ar fi putut fi preocupat de interesele comerţului britanic într-un loc unde nu existau interese britanice şi nici englezi, cu atât mai puţin cu cât se considera că Anglia rupsese relaţiile diplomatice cu Mexicul?

De fapt, Sr. Bustamente părea aproape convins că M. Laruelle se lăsase dus de nas şi că Senor Firmin chiar fusese un soi de spion, sau, aşa cum se exprima el, escorpion. Însă nicăieri în lume nu existau oameni mai cumsecade sau atât de uşor de impresionat ca mexicanii, chiar dacă votau pentru Almazân. Sr. Bustamente era gata să regrete soarta Consulului, chiar şi ca „escorpion", să compătimească sărmanul suflet singuratic şi neconsolat care venise aici să bea, seară de seară, părăsit de soţie (deşi ea s-a întors, se abţinu M. Laruelle să nu strige, ăsta era lucrul extraordinar, s-a întors!) şi posibil, aducându-şi aminte de şosete, chiar şi de ţara lui, rătăcind fără pălărie şi desconsolado şi buimac prin oraş, urmărit de alţi „escorpioni" care – fără ca el să fie vreodată sigur de asta, ici un tip cu ochelari întunecaţi pe care l-a luat drept un pierde-vară, colo un bărbat hoinărind pe cealaltă parte a drumului, pe care l-a luat drept peon, dincolo un băiat chel cu cercei, legănându-se

nebuneşte într-un hamac scârţâitor – păzeau fiecare capăt de stradă şi de alee, ceea ce nici măcar un mexican n-ar mai crede-o (pentru că nu era adevărat, zise M. Laruelle) deşi era încă foarte posibil, aşa cum l-ar fi asigurat taică-său pe Sr. Bustamente, n-avea decât să încerce să afle şi singur, tot aşa cum taică-său l-ar fi asigurat că el, M. Laruelle, nu putea trece graniţa într-un camion cu vite, să zicem, fără ca „ei" să o afle în Mexico City înainte ca el să sosească, şi să fi hotărât deja ce aveau de gând să întreprindă cu privire la acest lucru. Bineînţeles că Sr. Bustamente nu-l cunoştea prea bine pe Consul, deşi avea obiceiul să ţină ochii deschişi, dar întregul oraş îl ştia din vedere, şi impresia pe care o făcea, sau pe care o făcuse în acel ultim an, în afară de a fi mereu muy borracho, desigur era aceea a unui om temându-se permanent pentru propria-i viaţă. O dată dăduse buzna în cantina El Bosque, ţinută de bătrâna Gregorio, acum văduvă, strigând că e urmărit şi ceva de genul „Sanctuario!'„, iar văduva, mai îngrozită decât el, îl ascunsese în camera din spate o bună parte din acea după-amiază. Nu văduva îi povestise asta, ci, înainte de a muri, Senor Gregorio însuşi, al cărui frate era grădinarul lui, adică al lui Sr. Bustamente, căci Senora Gregorio era pe jumătate englezoaică sau americancă şi avusese de dat câteva explicaţii dificile şi lui Senor Gregorio şi fratelui acestuia, Bernardino. Şi totuşi, în cazul în care Consulul fusese „escorpion", acum nu mai era şi putea fi iertat. În fond, era un om simpdtico. Nu-l văzuse oare o dată chiar în barul ăsta dându-şi toţi banii unui cerşetor înhăţat de poliţie?

Dar Consulul nu era un laş, îl întrerupsese M. Laruelle, poate cam inoportun, cel puţin nu felul acela de om care să se teamă pentru propria-i viaţă. Dimpotrivă, era un om extrem de curajos, cu nimic mai prejos decât un erou, care câştigase în timpul ultimului război, pentru vitejia remarcabilă în serviciul ţării lui, o medalie dintre cele mai râvnite. Şi, în nici un caz, cu toate greşelile lui, nu era un om rău. Fără să ştie exact de ce, M. Laruelle simţea că el s-ar fi putut dovedi o mare forţă în slujba binelui. Dar Sr. Bustamente nu spusese niciodată că îl credea un laş. Aproape smerit, Sr. Bustamente sublinie că a fi laş şi a-ţi fi teamă pentru propria viaţă erau două lucruri diferite în Mexic.

Şi, cu siguranţă, Consulul nu fusese un nemernic, ci un hombre noble. Totuşi n-ar putea tocmai un astfel de caracter şi un asemenea trecut glorios, pe care M. Laruelle i-l atribuia, să-l recomande exact pentru activităţile excesiv de periculoase ale unui „escorpion"? Părea fără rost să încerci să-i explici lui Sr. Bustamente că slujba sărmanului Consul nu era decât un fel de trecere pe linie moartă, că, deşi el intenţionase iniţial să intre în Serviciul Civil Indian, intrase de fapt în Serviciul Diplomatic doar pentru ca, dintr-un motiv sau altul, să fie retrogradat şi azvârlit în consulate mereu mai îndepărtate şi, în cele din urmă, în sinecura din Quauhnahuac, într-un post unde era cel mai puţin probabil să se dovedească o pacoste pentru Imperiul în care, cel puţin o parte din sine, bănuia M. Laruelle, credea cu pasiune.

Dar de ce s-au întâmplat toate astea? Se întrebă el acum. Quie'n sabe? Riscă un alt pahar cu anâs şi, după prima sorbitură, o scenă de o exactitate

îndoielnică (M. Laruelle servise doar ca artilerist în timpul ultimului război, căruia îi supravieţuise, în ciuda faptului că Guillaume Apollinaire îi fusese pentru o vreme comandant) îi răsări în minte. Linişte absolută la ecuator, iar S. S. Samaritan, dacă ar fi trebuit să fie pe linie, se găsea de fapt mult mai la nord; într-adevăr, pentru un vapor cu aburi care naviga pe ruta Shangai-New Castle, New South Wales, cu o încărcătură de antimoniu, mercur şi wolfram, luase de la o vreme un curs cam ciudat. De ce, de exemplu, apăruse în Oceanul Pacific prin strâmtoarea Bungo, în Japonia, la sud de Shikoku, în apropierea Mării Chinei orientale? Zile întregi, precum o oaie rătăcită pe pajiştile verzi, nesfârşite ale apelor, rămăsese în largul mării, ţinându-se departe de diverse insule interesante, cu mult dincolo de traseul său. Nevasta lui Lot şi Arzobispo. Rosario şi Insula Sulfului. Insula Vulcanului şi Sfântul Augustin. Undeva între Guy Rock şi reciful Euphrosine, observase pentru prima oară periscopul şi pornise motoarele cu toată viteza înapoi. Dar când submarinul a ieşit la suprafaţă, nava s-a oprit. Fiind un vapor comercial neînarmat, Samaritan n-a opus nici o rezistenţă. Totuşi, înainte ca grupul de abordaj să ajungă la ea, şi-a schimbat brusc dispoziţia. Ca prin magie, oaia s-a transformat în balaur ce arunca foc pe nări.

Minisubmarinul german n-a avut nici măcar timp să se scufunde, întregul echipaj a fost capturat. Samaritan, care-şi pierduse căpitanul în acţiune, a navigat mai departe, lăsând submarinul să ardă neajutorat, un trabuc fumegând, aprins pe vasta suprafaţă a Pacificului.

Şi, într-o calitate care îi rămăsese obscură lui M. Laruelle -căci Geoffrey nu servise în marina comercială, ci ajunsese, prin intermediul Yachting Clubului şi al nu ştiu cărei societăţi care se ocupa cu salvarea navelor, locotenent de marină, sau Dumnezeu ştie, poate la vremea aia ofiţer secund – Consulul fusese în mare măsură responsabil pentru această escapadă. Pentru ea, ori pentru vitejia prilejuită de ea, primise Crucea sau Ordinul Britanic al Virtuţii Militare.

Se pare totuşi că a existat pe undeva o mică hibă. Pentru că, deşi echipajul submarinului a devenit prizonier de război, când Samaritan-n (care era de fapt doar unul din numele navei, chiar cel preferat de Consul) a ajuns în port, în mod misterios niciunul dintre ofiţeri nu se afla printre prizonieri. Ceva li se întâmplase acelor ofiţeri germani şi ce li se întâmplase n-a fost deloc plăcut S-a zvonit că fuseseră răpiţi de fochiştii de pe Samaritan şi arşi de vii în cazane.

La acest lucru se gândea M. Laruelle. Consulul iubise Anglia şi, în tinereţe, ar fi putut împărtăşi – deşi era îndoielnic, asta caracterizând mai degrabă, în acele vremuri, necombatanţii – ura populară împotriva inamicului. Dar era un om de onoare şi probabil nimeni n-a presupus nici o clipă că el comandase fochiştilor de pe Samaritan să-i arunce pe nemţi în cazane. Şi nimeni nu şi-a imaginat că un asemenea ordin, chiar dat, ar fi fost dus la îndeplinire. Era însă clar că nemţii fuseseră vârâţi acolo şi n-avea nici un rost să afirmi că, pentru ei, fusese soluţia cea mai bună. Cineva trebuia să-şi asume vina.

Aşa încât Consulul nu şi-a primit decoraţia înainte ca, mai întâi, să fie trecut prin Curtea Marţială. A fost achitat. Lui M. Laruelle nu-i era deloc limpede de ce Consulul, şi nimeni altcineva, a trebuit să fie judecat. Totuşi, era uşor să te gândeşti la Consul ca la un soi de pseudo-Lord Jim1 mai lacrimogen, Personajul romanului cu acelaşi titlu de Joseph Conrad.

Trăind într-un exil autoimpus şi meditând, în ciuda decoraţiei, la onoarea pierdută, la secretul lui, imaginându-şi că va fi stigmatizat din cauza asta până la sfârşitul vieţii. Totuşi, lucrurile nu s-au petrecut deloc aşa. Nu păruse deloc stigmatizat şi nu arătase nici un fel de reticenţă în a discuta incidentul cu M. Laruelle care, cu ani în urmă, citise în Paris Soir un articol prudent cu privire la cele întâmplate. Fusese chiar extrem de amuzant să-l audă vorbind despre asta. „Oamenii, îi spusese el, pur şi simplu nu se ocupă cu chestii de-astea, cu aruncatul nemţilor în cazane." Doar o dată sau de două ori în timpul acelor ultime luni, beat fiind, spre uimirea lui M. Laruelle, începuse brusc să-şi proclame nu numai vinovăţia cu privire la acel caz, dar şi să afirme că întotdeauna suferise îngrozitor din cauza asta Mersese chiar şi mai departe. Fochiştii n-aveau nici o vină. Nici nu se punea problema vreunui ordin. Bravând, anunţase sardonic îndeplinirea de unul singur a faptei. Dar la vremea aceea, sărmanul Consul îşi pierduse aproape cu desăvârşire capacitatea de a spune adevărul, iar viaţa îi devenise o ficţiune orală, donquijotească. Spre deosebire de „Jim", el devenise mai degrabă neglijent cu propria-i onoare, iar ofiţerii germani nu erau decât o scuză pentru a cumpăra o nouă sticlă cu mescal. M. Laruelle i-a spus acest lucru Consulului şi s-au certat în mod grotesc, înstrăinându-se din nou – când lucruri chiar şi mai amare nu reuşiseră s-o facă – şi rămânând aşa până la sfârşit – de fapt, în ultima clipă fusese mai rău şi mai trist ca niciodată – la fel ca în Leasowe, cu ani în urmă.

Şi-apoi ce-aş mai zbura cu capul înainte către fundul pământului: Pământule, deschide-te! Dar el nu vrea să mă primească!

M. Laruelle deschisese cartea cu piese elisabetane la întâmplare şi, pentru o clipă, uitând unde se află, privi cuvintele ce păreau investite cu puterea de a-i coborî spiritul în străfundurile unui abis, ca şi cum asupra duhului său ar fi plutit ameninţarea pe care Faust-ul lui Marlowe o azvârlise deznădăjduit. Numai că Faust nu spusese chiar asta Citi mai cu atenţie pasajul. Faust spusese: „Şi apoi ce-aş alerga cu capul înainte către fundul pământului" şi „Oh, nu, el nu vrea.". Versiunea nu mai părea chiar aşa de înspăimântătoare. Având în vedere circumstanţele, să alergi era mai puţin rău decât să zbori. Gravată pe coperta din piele maro a cărţii, se afla o figurină aurie fără chip, care alerga şi ea, cărând o torţă ce semăna cu gâtul alungit şi capul cu ciocul deschis al sacrului ibis. M. Laruelle oftă, ruşinat. Ce produsese oare iluzia, lumina şovăielnică şi pâlpâitoare a lumânării, asociată cu lumina electrică slabă – deşi acum ceva mai puţin slabă – sau vreo corespondenţă, poate, cum îi plăcea lui Geoff să spună, între lumea subnormală şi cea anormal de bănuitoare? Cât de mult se complăcuse şi Consulul în acest joc absurd: sortes Shakespeareanae. Cât despre ce minuni fă-cut-am, toată Germania

poate depune mărturie. Intră Wagner, solus. Ick sal tu wat suggen, Hans. Dis skip, dat comen din Candy, este als voi, prin voia Domnului, van zahăr, migdale, pânzeturi end alle dingen, mii, mii de ding^. M. Laruelle închise cartea în dreptul comediei lui Dekker apoi, în faţa barmanului care-l privea cu o uimire potolită, cu şervetul pătat pe braţ, închise ochii şi, deschizând din nou cartea, răsuci un deget în aer şi-l coborî ferm deasupra unui pasaj pe care îl ridică în lumină:

Tăiată-i creanga ce-ar fi putut creşte dreaptă, Şi arsă-i ramura de laur a lui Apollo, Ce cândva crescut-a în sufletul acestui învăţat, Dus e Faust: priveşte-i prăbuşirea în infern?

Mişcat, M. Laruelle puse cartea la loc pe masă, închizând-o cu o mână, în vreme ce cu cealaltă lua de pe podea o foaie împăturită care zburase dintre file. Ridică hârtia ţinând-o între două degete şi o despături, întorcând-o pe cealaltă parte. Hotel Bella Vista, citi el. Erau de fapt două foi neobişnuit de subţiri, Citat mai mult decât aproximativ din piesa Praznicul ciubotarului de Thomas Dekker. Wagner însă este un personaj din piesa lui Christopher Marlowe, Tragica istorie a doctorului Faust.

2 Citat din piesa Tragica istorie a doctorului Faust, a lui Marlowe.

Cu antetul hotelului, care fuseseră bine presate în carte, lungi dar înguste şi acoperite pe ambele părţi cu un scris în creion. La prima vedere, nu părea o scrisoare. Dar era imposibil să confunzi, chiar şi în lumina nesigură, scrisul pe jumătate indescifrabil, pe jumătate generos, şi evident de om beat, al Consulului însuşi, e-urile greceşti, contraforturile zburătoare ale d-urilor, t-urile ca nişte cruci singuratice la margine de drum, atunci când nu crucificau întregul cuvânt, cuvintele însele alunecând pieziş la vale, deşi literele păreau să opună rezistenţă coborârii, încordându-se, căţărându-se în sens contrar. M. Laruelle simţi o strângere de inimă. Pentru că acum observă că era într-adevăr un fel de scrisoare, deşi una pe care autorul, fără îndoială, n-avusese intenţia, probabil nici capacitatea de efort tactil, de a o expedia:

Noapte: şi din nou încleştarea nocturnă cu moartea, camera cutremurată de orchestrele demonice, fărâmele de somn înfricoşate, vocile de dincolo de fereastră, numele meu continuu repetat cu dispreţ de grupuri imaginare de musafiri, clavecinele întunericului. De parcă n-ar fi existat destule zgomote adevărate în nopţile astea de culoarea părului sur. Nu tumultul sfâşietor al oraşelor americane, precum zgomotul smulgerii bandajelor unor titani în agonie. Ci urletul câinilor vagabonzi, cocoşii care anunţă zorii toată noaptea, răpăitul tobelor, geamătul descoperit mai târziu, pene albe atârnate de fire de telegraf în grădinile din spatele caselor sau orătănii cocoţându-se în meri, durerea eternă, neadormită, a măreţului Mexic. Pentru că mie mi-ar plăcea să-mi port durerea în umbra vechilor mănăstiri, să-mi ascund vinovăţia în sihăstrii, pe sub tapiserii, în milosteniile unor cantinas de neînchipuit, unde haimanale cu feţe triste şi cerşetori fără picioare beau în zorii de o frumuseţe rece şi galben-palidă, pe care o redescoperi în moarte. Aşa că, atunci când ai plecat, Yvonne, eu m-am dus la Oaxaca. Nu există cuvânt mai trist. Să-ţi

povestesc, Yvonne, despre călătoria oribilă până acolo, prin deşert, pe calea ferată cu ecartament îngust, pe bancheta ca un scaun de tortură a unui vagon de clasa a treia, despre copilul a cărui viaţă am salvat-o, împreună cu maică-sa, frecându-i burta cu tequila din sticla mea, sau cum, atunci când am urcat în cameră, în hotelul unde noi am fost cândva fericiţi, zgomotul măcelului din bucătăria de dedesubt ni-a alungat afară în lumina orbitoare a străzii, şi cum mai târziu, în noaptea aceea, am găsit un vultur cuibărit în chiuvetă? Orori pe măsura unei îndrăzneli de uriaş! Nu, secretele mele sunt ale mormântului şi trebuie păstrate. Şi în felul acesta mă gândesc uneori la mine însumi ca la un mare explorator care a descoperit un tărâm extraordinar, de unde nu se mai poate întoarce în veci pentru a-şi oferi cunoştinţele lumii: numai că numele acestui tărâm este iadul.

Nu-i vorba de Mexic, desigur, ci de sufletul meu. Şi astăzi eram în Quauhnahuac, ca de obicei, când am primit de la avocat ştiri despre divorţul nostru. Asta am vrut, asta am căpătat Am primit şi alte ştiri: Anglia rupe relaţiile diplomatice cu Mexicul şi toţi consulii ei – adică cei care-s englezi – sunt chemaţi acasă. Cei mai mulţi dintre ei sunt oameni pricepuţi şi cumsecade, al căror bun renume presupun că eu îl fac de ruşine. Nu mă voi întoarce acasă cu ei. O să plec probabil, dar nu în Anglia Aşa că la miezul nopţii am urcat în Plymouth şi ne-am îndreptat spre Tomalân, ca să-l văd, la Salon Ofelia, pe prietenul meu tlaxcaltecan, Cervantes, cel care se ocupă cu luptele de cocoşi. De-acolo am venit la Farolito, în Pariân, unde şed acum într-un separeu de lângă bar, la ora patru şi jumătate dimineaţa, bând ochas şi apoi mescal şi scriind asta pe nişte hârtie pe care am şterpelit-o aseară de la Bella Vista, probabil fiindcă pe cea de la Consulatul ăla ca un mormânt n-o mai suport. Cred că ştiu destul de multe despre suferinţa fizică. Dar ceea ce se întâmplă acum e mai rău decât toate: să-ţi simţi sufletul murind. Mă întreb dacă nu cumva din cauză că sufletul mi-a murit cu adevărat în seara aceea, simt ceva asemănător cu o pace lăuntrică. Sau e fiindcă drept prin infern există o potecă, cum Blake o ştia atât de bine, pe care, chiar dacă s-ar putea să nu o apuc niciodată, am fost în stare s-o văd în visele mele din urmă? Iată un efect straniu pe care ştirea primită de la avocat a avut-o asupra mea îmi pare că văd acum, între două pahare de mescal, această potecă şi, dincolo de ea, privelişti stranii, ca nişte viziuni ale unei noi vieţi de care am putea să avem parte împreună. Îmi pare că văd imaginea noastră, locuind într-o ţară nordică, cu munţi şi dealuri şi ape albastre. Casa ne e construită pe un braţ de mare şi, într-o seară, stăm fericiţi, pe balconul acestei case, privind peste ape. Sunt acolo gatere, pe jumătate ascunse de copaci, iar la poalele dealurilor, de cealaltă parte a apei, ceva semănând cu un fel de rafinărie, estompată şi înfrumuseţată însă de distanţă.

E o seară de vară albăstruie, fără lună, dar e târziu, probabil spre zece, şi Venus străluceşte puternic în lumina zilei, aşa că suntem cu siguranţă undeva în nordul îndepărtat şi stăm în acest balcon, când, de departe, de-a lungul coastei, apare tunetul crescând al unui mărfar lung cu multe locomotive, tunet,

căci deşi suntem despărţiţi de o largă întindere de apă, trenul se rostogoleşte către est şi vântul schimbător virează câteva momente dinspre răsărit, şi noi suntem cu faţa către răsărit, ca îngerii lui Swedenborg, sub un cer în general senin, cu excepţia porţiunii unde, departe către nord-est, deasupra munţilor îndepărtaţi al căror purpuriu s-a estompat, se întinde o aglomerare de nori de un alb aproape pur, brusc luminată din interior de fulgere aurii, ca sub efectul luminii unei lămpi de alabastru, şi totuşi nu se aude nici un tunet, doar mugetul trenului uriaş, cu locomotivele şi vastele lui ecouri stârnite la trecerea macazurilor, pe măsură ce avansează dinspre dealuri către munţi: şi apoi brusc un pescador înalt apare în mare viteză de după promontoriu ca o girafă albă, iute şi impunătoare, lăsând în urmă o dâră lungă de volute argintii, care nu se apropie vizibil de ţărm, ci se strecoară masivă în direcţia ţărmului, către noi, unda asta argintie învolburată care loveşte plescăind ţărmul, la început în depărtare, apoi răspândindu-se de-a lungul întregii curburi a plajei, zgomotul şi agitaţia ei unite acum cu tunetul tot mai estompat al trenului, spărgându-se cu un zgomot reverberant de plaja noastră, în timp ce plutele, căci există plute de buşteni care saltă pe valuri, se leagănă împreună, totul înghesuit şi splendid şifonat, agitat şi chinuit în acest argint lucios şi rostogolitor, apoi, încetul cu încetul, iarăşi calmul, şi vezi în apă reflexia norilor de furtună albi, îndepărtaţi, şi acum fulgerul din interiorul norilor albi în adâncuri, în vreme ce pescadorul însuşi cu o volută aurie de lumină călătoare în siajul argintiu de lângă el, reflectat din cabină, dispare în jurul promontoriului, linişte, şi apoi iar, în interiorul norilor de furtună îndepărtaţi, de alabastru, dincolo de munţi, fulgerul auriu lipsit de tunet în seara albastră, ireală.

Şi în vreme ce stăm privind, apare deodată siajul unei alte nave nevăzute, ca o roată uriaşă, spiţele ei vaste răsucindu-se în întreg golful.

(Mai târziu, după mai multe pahare de meneai.) Din decembrie 1937, când ai plecat – şi aud că acum e primăvara lui 1938 – am luptat cu fermitate împotriva iubirii mele pentru tine. N-am îndrăznit să mă supun ei. M-am agăţat de fiecare rădăcină, de fiecare ramură care m-ar fi ajutat să trec de unul singur peste acest abis al vieţii mele, dar nu mă mai pot înşela Dacă e să supravieţuiesc, am nevoie de ajutorul tău. Altfel, mai curând sau mai târziu, mă voi prăbuşi. Ah, măcar de mi-ai fi lăsat în amintire ceva care să-mi permită să te urăsc, ceva atât de decisiv, încât nici un gând bun despre tine să nu mă mai atingă vreodată în acest loc îngrozitor unde mă aflu! Tu, în schimb, mi-ai trimis scrisorile alea. Apropo, de ce le-ai trimis pe primele la Wells Fargo în Mexico City? Oare din cauză că nu ţi-ai dat seama că eu mă aflam încă aici? Sau că – dacă plecasem în Oaxaca – tot în Quauhnahuac îmi aveam domiciliul. E destul de ciudat; căci ar fi fost atât de uşor de aflat. Şi măcar dacă mi-ai fi scris imediat, ar fi putut fi altfel. Să fi trinrs chiar şi o carte poştală, izvorâtă din chinul comun al despărţirii noastre, apelând pur şi simplu la noi, în ciuda tuturor celor întâmplate, pentru a curma imediat această absurditate – într-un fel, în orice fel – şi spunând că ne iubim sau orice altceva, o telegramă, pur şi

simplu. Dar ai aşteptat prea mult – ori aşa pare acum, până după Crăciun – Crăciun!

— Şi Anul Nou, şi apoi ceea ce ai trimis n-am putut citi. Nu: nu ştiu dacă am fost vreodată destul de scutit de chinuri sau suficient de treaz pentru a sesiza ceva mai mult decât sensul general al oricăreia dintre aceste scrisori. Dar de simţit, am putut să le simt, şi încă mai pot. Cred că am câteva dintre ele la mine. Dar e prea chinuitor să le citeşti, sunt prea îndelung digerate. N-am să încerc acum. Nu pot. Îmi sfâşie inima. Şi au venit oricum prea târziu. Şi presupun că de-acum nu vor mai fi altele.

Dar, vai, de ce nu m-am prefăcut cel puţin că Ie citisem, de ce n-am acceptat oferta unui soi de retractare prin însuşi faptul că au fost trimise? Şi de ce n-am trimis imediat vreo telegramă sau o vorbă? Ah, de ce, de ce, de ce? Pentru că, presupun, te-ai fi întors la timp dacă ţi-aş fi cerut-o. Dar iată ce înseamnă să trăieşti în iad. N-am putut, nu pot să ţi-o cer. N-am putut, nu pot să trimit o telegramă. Aici, ca şi în Mexico City, la Compania Telegrafica Mexicana, şi în Oaxaca, am stat tremurând şi năduşind la poştă, scriind telegrame toată după-amiaza, după ce băusem îndeajuns pentru a-mi calma tremurai mâinii, fără să fi trimis vreuna. Am avut o dată un număr de-al tău şi chiar te-am sunat la Los Angeles, deşi fără succes. Altădată, s-a defectat telefonul. Atunci de ce nu vin eu însumi în America? Sunt prea bolnav pentru a mă ocupa de bilete, pentru a suferi delirul tremurător al câmpiilor obosite, pline la nesfârşit de cactuşi. Şi de ce să mă duc să mor în America? Poate că nu m-ar deranja dacă aş fi îngropat în Statele Unite. Dar cred că aş prefera să mor în Mexic.

Intre timp, mă mai vezi lucrând la carte, tot încercând să răspund la întrebări de genul: Există vreo realitate finală, externă, conştientă şi omniprezentă etc. Etc. la care poţi accede prin mijloace acceptate de toate credinţele şi religiile, potrivite tuturor climelor şi ţărilor? Sau mai degrabă mă vezi undeva între Milă şi înţelegere, între Chesed şi Binah1 (dar mai degrabă în Chesed) – în echilibru precar, şi echilibrul este totul -balansându-mă, şovăind deasupra îngrozitorului vid care nu îngăduie punţi, poteca-de-nedesluşit a fulgerului lui Dumnezeu urcând iar la Dumnezeu? De parcă aş fi fost vreodată în Chesed! Mai degrabă în Qliphoth. Când ar fi trebuit să dau la iveală volume obscure de versuri intitulate Triumful lui Humpty Dumpty2 sau Nasul cu neg luminos! Ori, în cel mai bun caz, precum Clare, „ţesând viziuni înspăimântătoare”. Un poet frustrat în orice om. Deşi probabil în asemenea împrejurări cea mai bună idee e să te prefaci cel puţin că lucrezi mai departe la îăreaţa ta operă despre „Cunoaşterea secretă”, căci, dacă n-o să apară niciodată, poţi spune oricând că e din pricina titlului.

Sărman Cavaler al Tristei Figuri! Căci, ah, Yvonne, sunt atât de bântuit de gândul cântecelor tale, al căldurii şi veseliei tale, al simplităţii şi francheţii tale, de priceperea ta într-o sută de privinţe, fundamentalul tău bun simţ, dezordinea ta, la fel de excesivul tău simţ al ordinii. Plăcutele începuturi ale căsătoriei noastre. Îţi aminteşti melodia lui Strauss pe care obişnuiam s-o

fredonăm? O dată pe an, morţii reînvie. Ah, vino din nou la mine ca altă dată în mai. Grădinile Generalife şi grădinile Alhambrei. Şi umbre ale destinului nostru în clipa întâlnirii noastre din Spania. Barul Hollywood din Granada De ce Hollywood? Şi mănăstirea de acolo: de ce Los Angeles? Şi în Malaga, Pension Mexico. Şi totuşi, nimic nu poate înlocui vreodată armonia pe care am cunoscut-o cândva şi despre care doar Dumnezeu ştie că trebuie să mai existe pe undeva. Am avut parte de ea chiar şi la Paris, înainte de venirea lui Hugh. Este şi asta o iluzie? Sunt un plângăcios, cu siguranţă. Dar nimeni nu te poate înlocui; ar trebui să ştiu de-acum, şi râd când scriu asta, dacă te iubesc sau nu. Uneori sunt posedat de un sentiment extrem de puternic, o gelozie năucă şi disperată care, atunci când e adâncită de băutură, se transformă într-o dorinţă de a mă autodistruge cu propria-mi imaginaţie – cel puţin pentru a nu cădea pradă. Fantomelor.

(în zori la Farolito, mai târziu, după mai multe pahare de mescal). Timpul e un vindecător iluzoriu. Cine poate îndrăzni să-mi vorbească mie despre tine? Nu poţi cunoaşte tristeţea vieţii mele. Bântuit la nesfârşit, trezindu-rnă şi culcându-mă cu gândul că ai putea avea nevoie de ajutorul meu, pe care nu ţi-l pot da, aşa cum am eu nevoie de ajutorul pe care tu nu mi-l poţi da, zărindu-te în năluciri şi în fiecare umbră, am fost obligat să scriu scrisoarea asta, pe care n-o voi trimite niciodată, ca să te întreb ce putem face. Nu e extraordinar? Şi totuşi, nu suntem datori faţă de noi înşine, faţă de acel Eu pe care l-am creat, dincolo de noi, să încercăm din nou? Vai, ce s-a întâmplat cu iubirea şi înţelegerea pe care le-am împărtăşit cândva? Ce se întâmplă. Ce se va întâmpla cu inimile noastre? Iubirea e singurul lucru care dă un sens bietelor noastre drumuri pe pământ: mi-e teamă că nu e chiar o descoperire. O să crezi că sunt nebun, dar chiar aşa şi beau, de parcă aş primi un sacrament etern. Ah, Yvonne, nu putem permite să se scufunde în uitare, în felul ăsta vulgar, tot ce am creat.

Ridică-ţi privirea către dealuri, parcă aud o voce spunând. Uneori, când văd micul avion roşu al poştei zburând dinspre Acapulco la şapte dimineaţa peste dealurile stranii, sau mai„ degrabă îl aud, când zac cuprins de spasme, tremurând ş” agonizând în pat (dacă sunt în pat la ora aceea) – doar un mic? Zumzet şi a dispărut – în vreme ce întind mâna bolborosind după paharul cu mescal, băutura despre care nu pot crede niciodată, chiar şi atunci când o ridic la buze, că este reală, şia pe care am avut minunata precauţie de a o pune la îndemână cu o seară înainte, mă gândesc că tu vei fi în el, în avionul acela, în fiecare dimineaţă când trece pe deasupra, că ai venit să măj salvezi. Apoi dimineaţa trece şi tu nu eşti aici. Dar, ah, mă roJ pentru asta acum, mă rog să vii. Deşi, dacă stau să mă gândesc'] bine, n-ai avea cum să vii din Acapulco. Pentru Dumnezeu,] Yvonne, ascultă-mă, sunt lipsit de apărare, în clipa asta sunt cJ totul lipsit de apărare – şi uite că trece avionul, l-am auzit înj depărtare, doar o clipă, dincolo de Tomalfn – întoarce-te, ^ întoarce-te. Am să mă las de băut, am să fac orice. Fără tine suna un om mort. Pentru Dumnezeu,

Yvonne, întoarce-te, ascultă-mr] strigătul, întoarce-te la mine, Yvonne, măcar pentru o zi.

Cu încetineală, M. Laruelle se apucă să împăturească la loc scrisoarea, netezindu-i cutele cu grijă între degete, apoi, aproape] fără să se gândească, o mototoli în pumn. Rămase ţinând hârtia mototolită, privind în gol, complet absent. În ultimele cinci minute, scena din cantina se schimbase în întregime. Afară, < furtuna părea că încetase, dar între timp Cerveceria XX se umpluse cu ţăranii care fugiseră din calea ei. Nu stăteau la mesele care erau goale – fiindcă, deşi spectacolul încă nu se reluase, mare parte din public se întorsese în cinematograful destul de liniştit acum, anticipând iminenta reluare a filmului -l ci se îngrămădiseră lângă bar. Şi exista un fel de frumuseţe şi j de pietate a acelei scene. În cantina, lumânările şi becurile„, electrice slabe încă ardeau. Un ţăran ţinea două fetiţe de mână,] r „ vreme ce duşumeaua era acoperită cu coşuri, majoritatea anale, rezemate unele de altele, şi acum barmanul oferea o portocală celei mai mici dintre cele două copile: cineva ieşi afară, fetiţa începu să mănânce portocala, uşa cu storuri se bălăngăni şi se tot bălăngăni. M. Laruelle se uită la ceas – Vigil avea să apară abia peste o jumătate de oră – şi apoi la paginile mototolite în pumn. Răcoarea proaspătă a aerului spălat de ploaie intră printre storuri şi el auzi ploaia picurând de pe acoperişuri şi apa curgând în şuvoaie de-a lungul rigolelor pe stradă şi, din depărtare, încă o dată sunetele bâlciului. Era pe cale să pună la loc scrisoarea mototolită în carte, când, pe jumătate distras şi totuşi în urma unui impuls brusc conturat, o ridică deasupra flăcării lumânării. Vâlvătaia lumină întreaga cantina cu o explozie de strălucire în care siluetele de la bar -printre care erau, abia acum observă, pe lângă copii şi ţăranii cultivatori de gutui sau cactuşi, îmbrăcaţi în haine albe şi cu pălării largi, mai multe femei îndoliate venind de la cimitir şi bărbaţi cu chipuri şi costume întunecate, cu gulere răsfrânte şi cravatele cu nodul slăbit – apărură, timp de o clipă, îngheţate, asemeni unei picturi murale: încetaseră cu toţii să mai vorbească, uitându-se la el curioşi, toţi în afară de barman, care o clipă fu parcă pe cale să protesteze, apoi îşi pierdu interesul, căci M. Laruelle puse hârtia diformă, ce se zvârcolea arzând, într-o scrumieră unde, urmându-şi splendid cutele, se împături, un castel în flăcări, se prăbuşi, se transformă într-un roi mişcător prin care scântei ca nişte minusculi viermi roşii se târau şi zburau, în vreme ce câteva fărâme gri de cenuşă plutiră deasupra în fumul subţire, o carapace moartă acum, sfârâind uşor.

Deodată, afară, un clopot prinse glas, apoi încetă brusc: dolente. Dolore!

Deasupra oraşului, în noaptea întunecată, vijelioasă, roata strălucitoare se rostogolea îndărăt.

— Un CADAVRU va fi transportat cu expresul! Vocea neobosită, plină de viaţă, care tocmai lansase această remarcă singulară prin fereastra barului Bella Vista către piaţă era fără îndoială, deşi stăpânul ei rămase nevăzut, neîndoios şi] întristător de familiară, ca şi hotelul spaţios cu balcoane pline de flori, şi la fel de ireală, medita Yvonne.

— Dar de ce, Fernando, de ce crezi că ar trebui transportat un cadavru cu expresul?

Taximetristul mexican, o figură cunoscută şi el, care tocmai îi ridicase bagajele – nu fusese de găsit nici un taxi la minusculul aerodrom Quauhnahuac, ci doar automobilul pompos al hotelului, care insistase să o ducă la Bella Vista – le puse din nou jos pe trotuar, ca şi cum ar fi vrut s-o asigure: ştiu de ce eşti aici, dar nimeni nu te-a recunoscut în afară de mine, iar eu n-am să te dau de gol.

— Si, senora, chicoti el. Senora. El Consul.

Oftând, îşi înclină capul, cu o anume admiraţie, către fereastra barului.

— Que hombre!

—. pe de altă parte, fir-ar să fie, Fernando, de ce n-ar fi posibil? De ce să nu fie chiar şi un cadavru transportat cu expresul?

— Absolulamente necesario.

— Doar un grup de fermieri din Alandabama! Aceasta din urmă era o altă voce. Prin urmare barul, deschis toată noaptea pentru ocazie, era evident plin. Jenată, amorţită de nostalgii şi temeri, ezitând să intre ea însăşi în barul aglomerat, dar şi să-l trimită pe şofer în locul ei, Yvonne, atât de zăpăcită de vânt şi aer şi drum încât i se părea că încă mai călătoreşte, navigând în portul Acapulco cu o seară în urmă, printr-un uragan de fluturi imenşi şi superbi, năpustindu-se pe mare cum pentru a întâmpina Pennsylvania – la început a fost ca şi furtuni de hârtie multicoloră zburaseră afară prin hublourile salonului – aruncă, în defensivă, o privire în jurul pieţei, cu adevărat liniştite în mijlocul acestei zarve de fluturi încă zjCTzagând deasupra capului sau trecând de masivele hublouri deschise, dispărând fără încetare la pupa, piaţa lor, nemişcată şi strălucitoare în lumina soarelui de la şapte dimineaţa, tăcută dar într-un fel suspendată, în expectativă, cu un ochi pe jumătate deschis deja, căluşeii, roata cea mare, adâncite într-un vis senin în aşteptarea fiestei de mai târziu – şirurile de taxiuri hodorogite aşteptau şi ele altceva, o grevă a taximetriştilor în acea după-a-miază, aşa fusese Yvonne confidenţial informată. Zocalo^ era neschimbat, în ciuda aerului de Arlechin moţăit. Vechiul chioşc al fanfarei era tot acolo, pustiu, pe sub freamătul nucilor galopa statuia ecvestră a turbulentului Huerta, cu ochi de-a pururi, sălbatici privind fix pe deasupra văii dincolo de care, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat şi ar fi fost noiembrie 1936 şi nu noiembrie 1938, se înălţau, în eternitate, vulcanii eifrumoşii, minunaţii ei vulcani. Ah, cât de cunoscut îi era totul: Quauhnahuac, orăşelul ei cu apă rece curgând repede din munţi! Unde se opreşte vulturul! Ori de fapt semnificaţia adevărată a numelui era, cum spusese Louis, „oraşul de lângă pădure”? Cum a putut să trăiască departe de copacii ăştia, de profunzimile masive, strălucitoare, ale acestor frasini străvechi? Trase aer adânc în piept, şi aerul avea încă o nuanţă de zori în el, zorii acestei dimineţi la Acapulco – verdele şi purpuriul adânc al înălţimilor, cu volute aurii care se repliau pentru a da la iveală un râu de lapis lazuli, unde cornul lui Venus ardea atât de viu, încât Yvonne îşi putea imagina umbra întunecoasă aruncată de lumina lui pe

aerodrom, vulturii plutind leneş acolo sus, deasupra orizontului roşu cărămiziu, în a cărui calmă presimţire se înălţase micul avion al Companiei Mexicana de Aviacion, ca un minuscul demon roşu, emisar înaripat al lui Lucifer, în vreme ce girueta îşi fâlfâia constantul adio.

Îmbrăţişa cu o ultimă privire zocalo – ambulanţa pustie care părea să nu se fi mişcat de când fusese ea aici ultima oară, la intrarea în Servicio de Ambulancia din Palatul Cortez, afişul j uriaş de hârtie atârnat între doi copaci, pe care scria Hotel Bella Vista Gran Băile Noviembre 1938 a Beneficio de la Cruz Roja. ' Los Mejores Artistas del radio en accion. No falte Vd., pe sub] care unii dintre oaspeţi se întorceau acasă, palizi şi extenuaţi asemeni muzicii care se trezi în clipa aceea şi îi aminti că balul; continua încă – apoi se strecură în bar, clipind, mioapă în periHitibra cu iz acru de piele şi alcool, marea intrând în acea dimineaţă o dată cu ea, agitată şi pură, valurile lungi ale zorilor avansând, ridicându-se şi spărgându-se şi apoi scufundându-se în elipsele fără culoare de deasupra nisipului, în timp ce pelicani ieşiţi la pescuit se tot roteau şi plonjau în spumă, mişcându-se cu precizia planetelor, valurile epuizate grăbindu-se să-şi recapete calmul; tot felul de rămăşiţe erau presărate de-a lungul plajei: auzise, de pe bărcuţele zgâlţâite de valuri în Marea Caraibelor, băieţii, ca nişte tineri Tritoni, începând deja să sufle în scoicile lor funebre.

Totuşi, barul era gol.

Ori mai degrabă nu se vedea decât o singură persoană. Încă în ţinută de seară, destul de puţin boţită, Consulul, cu o şuviţă de păr blond căzându-i peste ochi şi o mână proptită în barba ascuţită, tăiată scurt, stătea pieziş, cu un picior pe bara unui scaun vecin, aplecat deasupra tejghelei înguste, vorbind aparent singur, pentru că barmanul, un flăcău brunet şi spilcuit de vreo optsprezece ani, se afla la o oarecare distanţă, sprijinit de un paravan de sticlă care separa încăperea (de un alt bar, îşi amintea ea acum, care dădea pe o stradă laterală), fără a avea aerul că ascultă. Yvonne se opri tăcută lângă uşă, nefiind în stare să facă vreo mişcare, privind doar, cu vuietul avionului încă în urechi, simţind încă palele de vânt ce lăsau marea în urmă, drumurile tot urcând şi coborând dedesubt, orăşelele trecând monoton, cu bisericile lor cocoşate, Quauhnahuac-ul cu toate piscinele lui de cobalt ridicându-se din nou oblic, spre a o întâmpina. Dar bucuria zborului şi a munţilor îngrămădiţi peste alţi munţi, atacul teribil al luminii soarelui, în vreme ce pământul era încă înecat în umbră, un râu scânteietor, o trecătoare unduind întunecoasă dedesubt, vulcanii rostogolindu-se abrupt în calea privirii dinspre răsăritul strălucitor, bucuria şi dorul o părăsiseră. Yvonne îşi simţi sufletul, care zburase ca să-l întâlnească pe al acestui bărbat, deja parcă biciuit. Obervă că se înşelase în legătură cu barmanul. De fapt, omul asculta. Adică, deşi nu prea înţelegea probabil vorbele lui Geoffrey (care, observă ea acum, nu purta şosete) aştepta, cu mâinile învelite într-un şervet cu care ştergea tot mai încet paharele, ocazia de a face sau spune ceva. Puse jos paharul pe care tocmai îl ştergea. Apoi culese ţigara Consulului, care se consuma în scrumieră la capătul tejghelei, trase adânc din ea închizând ochii cu o expresie de extaz jucăuş, îi

deschise şi arătă cu mâna, dând afară pe nări şi pe gură fumul uşor vălurit, către o reclamă pentru Cafeaspirina – o femeie purtând un sutien purpuriu, întinsă pe un divan decorat cu volute, în spatele raftului de sus, plin cu sticle de tequila anejo. „Absolutamente necesario", spuse el, şi Yvonne îşi dădu seama că la femeie şi nu la Cafeaspirina se referea (folosind, fără îndoială, vorbele Consulului), când spunea că era „absolut necesară". Neatrăgând însă atenţia Consulului, închise ochii cu aceeaşi expresie, îi deschise, puse la loc ţigara şi, încă dând fumul afară, arătă din nou cu mâna reclama – lângă care ea observă o alta, pentru cinematograful local, Las Mănos de Orlac, con Peter Lorre, doar atât – şi repetă: „Absolutamente necesario".

— Un cadavru, indiferent că-i de adult sau de copil, reluase Consulul, după ce se oprise scurt ca să râdă de această pan-tomimă, şi să încuviinţeze, pe un ton, parcă, deznădăjduit: „Si, Fernando, absolutamente necesario" – e un ritual, îşi spuse ea, un ritual între ei, aşa cum existaseră ritualuri cândva între noi, numai că Geoffrey se cam plictisese de ele în final. Tocmai se întorcea la studiul unui orar roşu-albastru al Căilor Ferate Naţionale Mexicane, când ridică ochii şi o zări; mijindu-şi miop ochii şi privind în jur, nu o recunoscu la început, cum stătea acolo, cam neclară în lumina soarelui ce-i bătea din spate, cu o mână, trecută prin mânerul poşetei stacojii, odihnindu-i-se pe şold, cu un aer trufaş şi timid deopotrivă, ştiind că el urma s-o vadă în cele din urmă.

Încă ţinând în mână Mersul Trenurilor, Consulul izbuti să se ridice în picioare, în vreme ce ea înainta spre el.

— Dumnezeule mare!

Yvonne ezită, iar el nu făcu nici o mişcare către ea; tăcută, se strecură pe un scaun de lângă el; nu se sărutară.

— Suipriză! M-am întors. Avionul meu a aterizat acum o oră.

— Când Alabama apare, nu punem nimănui nici o întrebare", se auzi brusc dinspre barul situat de cealaltă parte a glasvandului. „Apărem în doi timpi şi trei mişcări!".

— Din Acapulco, Hornos. Am venit cu vaporul, Geoff, j din San Pedro – Panama Pacific. Cu Pennsylvania. Geoff.

— Olandezi tâmpiţi! Soarele scorojeşte buzele şi le crapă. Oh, Doamne, e o ruşine! Caii fug cu toţii stârnind nori de praf! N-aş accepta una ca asta. Le-au găurit şi pielea. Nu j ratează niciodată. Întâi trag şi pe urmă pun întrebări. La naiba, ai dreptate. Drăguţ din partea ta că spui asta Iau câţiva ţărani nenorociţi, dup-aia nu le pun nici o întrebare. Aşa e. pe urmă fumez şi eu liniştit o ţigară."

— Nu-s minunate dimineţile începute devreme?

Vocea Consulului era perfect calmă, dar nu şi mâna lui, în I vreme ce punea jos Mersul Trenurilor. Ia şi tu – aşa cum sugerează amicul nostru de dincolo, o.

— Şi făcu semn cu capul către paravan; numele de pe tremurătorul pachet de ţigări oferit şi refuzat, îi atrase atenţia: Alas^!

Consulul spunea cu gravitate:

— Ah, Hornos. Dar de ce să vii prin Capul Horn? Are prostul obicei de a da din coadă, aşa mi-au povestit marinarii. Sau Hornos înseamnă cumva şi „cuptoare”?

— Caile Nicaragua, cincuenta dos.

Yvonne pasă un toston unui zeu tuciuriu, care deja pusese stăpânire pe bagajele ei; acesta se înclină şi dispăru misterios.

— Şi dacă n-aş mai locui acolo?

Aşezându-se din nou, Consulul tremura atât de violent, încât trebui să ţină sticla de whisky, din care-şi turna, cu ambele mâini.

— Vrei o duşcă?

„Vai!” (lb. Engl.); „aripi”' (lb. Sp.).

Sau ar trebui să bea? Ar trebui: deşi nu-i plăcea deloc să bea dimineaţa, fără îndoială că ar trebui: asta se hotărâse să facă, dacă era necesar, nu să bea un pahar singură, ci o mulţime de pahare cu Consulul. Dar în schimb, îşi simţi zâmbetul dis-părându-i de pe chipul ce se lupta cu lacrimile pe care şi le interzisese cu orice preţ, spunându-şi în gând şi ştiind că Geoffrey ştie ce gândeşte: „Doar eram pregătită pentru asta”.

— Bea tu, eu o să dau noroc, se trezi ea spunând. (De fapt, se pregătise pentru aproape orice. În fond, la ce te puteai aştepta? Îşi spusese, tot timpul drumului cu vaporul – luase vaporul ca să aibă timp la bord să se convingă că voiajul nu era nici iraţional, nici precipitat, apoi în avion îşi dăduse seama că de fapt era şi una şi alta – îşi spusese că ar fi trebuit să-l avertizeze, că era abominabil de necinstit să-l ia prin surprindere.) Geoffrey.

— Continuă ea, întrebându-se dacă nu cumva părea patetică stând acolo, toate discursurile ei gândite cu grijă, tot tactul plănuit dizolvându-se în melancolie, sau doar respingătoare – se simţea uşor respingătoare – pentru că refuza să bea ceva. Ce-ai făcut? Ţi-am tot scris. Am scris până mi s-a frânt inima Ce-ai făcut cu.

— Viaţa ta – se auzi de dincolo de glasvand. Ce viaţă! Iisuse, e o ruşine! Acolo de unde vin eu, n-o iei la sănătoasa. Te arunci cu capul înainte.”

— Nu. Am crezut desigur că te-ai întors în Anglia, atunci când n-ai răspuns. Ce-ai făcut? Ah, Geoff. Ţi-ai dat demisia din serviciul diplomatic?

— S-a dus până la Ford Sale. Ţi-a luat puşcociul. Şi Browning-urile. Hop, hop, hop, hop, hop. Vezi, pricepi?”

— M-am întâlnit cu Louis în Santa Barbara. El mi-a zis că eşti încă aici.

— Poţi pe dracu', nu poţi, şi tocmai asta faci în Alabama!”

— Păi, de fapt, n-am fost plecat decât o dată.

Consulul trase o duşcă lungă, se cutremură, apoi se aşează din nou lângă ea.

— La Oaxaca. Îţi aminteşti de Oaxaca?

— Oaxaca?

— Oaxaca.

Cuvântul răsună ca o inimă care se frânge, ca un dangăt brusc de clopote înăbuşite de furtună, ultimele silabe ale cuiva care moare de sete în

deşert. Dacă îşi amintea de Oaxaca li Trandafirii şi copacul uriaş, nu-i aşa, praful şi autobuzele cătresj Etla şi Nochitlăn? Şi „damas acompanadas de un caballero, gratis!" Sau noaptea, strigătele lor de iubire, înălţându-se în aerul maya străvechi, îmbălsămat, auzite doar de fantome? Cândva, în Oaxaca se descoperiseră unul pe altul. Îl observa pe Consul aranjând broşurile de pe bar; părea acum mai puţin în defensivă, mai pregătit de a trece, mental, de la rolul jucat pentru Fernando la rolul pe care avea să-l joace pentru ea, care îl urmărea aproape cu uimire: „Cu siguranţă, nu se poate să fim noi!", ţipă sufletul din ea. „Nu putem fi noi – să-mi spună cineva că nu putem fi noi aici!" Divorţ. Ce înseamnă de fapt cuvântul? Îl căutase în dicţionar, pe vapor: a despărţi, a separa Iar divorţat însemna: despărţit, separat. Oaxaca însemna divorţ. Nu divorţaseră acolo, însă acolo se dusese Consulul atunci când ea plecase, parcă în inima despărţirii, a separării. Şi totuşi se iubiseră! Dar era ca şi cum iubirea lor pribegea pe deasupra unui câmp pustiu de cactuşi, departe de aici, rătăcită, împie-dicându-se şi căzând, atacată de fiare sălbatice, strigând după ajutor – murind şi suspinând în cele din urmă, cu un fel de pace ostenită: Oaxaca.

— Ceea ce mi se pare ciudat apropo de cadavrul ăsta mic, j Yvonne, spunea Consulul, e că trebuie să fie însoţit de o persoană care să-l ţină de mână: adică nu, pardon. Nu de mână, ci să aibă în mână un bilet de clasa întâi.

Ridică zâmbind mâna dreaptă, care tremura ca şi cum ar fi dat să şteargă creta de pe o tablă imaginară.

— De fapt, tremurăturile sunt cele care fac viaţa asta insuportabilă. Dar se vor opri. Am băut deja destul, aşa că se vor opri. Doar cât e necesar, doza terapeutică obligatorie.

Yvonne se întoarse să-l privească.

— Dar tremurăturile sunt cel mai rău lucru, fără doar şi poate, continuă el. Cu restul ajungi să te acomodezi după vreme, şi mă descurc foarte bine, mă simt mult mai bine dec acum şase luni, mult mai bine decât, să zicem în Oaxaca – ea, observă în privire o scânteiere familiară, care o înspăimântas hintotdeauna, o lumină întoarsă acum înspre interior, asemeni fasciculelor de o strălucire sumbră ce se strecurau pe sub bocaporţii Pennsylvaniei, în timpul manevrelor de descărcare, atâta doar că aici era vorba de o deposedare, şi se simţi brusc cuprinsă de teama ca nu cumva această lumină, ca odinioară, să vireze spre exterior şi să se îndrepte asupra ei.

„Dumnezeu mi-e martor că te-am mai văzut aşa – spuneau, în penumbra barului, gândurile şi dragostea ei – prea des ca să mai fie pentru mine o surpriză. Iar mă respingi. Numai că, de data asta, e o mare diferenţă. Asta seamănă cu o respingere supremă. Ah, Geoffrey, de ce nu te poţi întoarce? De ce trebuie să te afunzi la nesfârşit în bezna asta stupidă, căutând-o, chiar şi acum, fără ca eu să te pot ajunge, mereu mai adânc în întunericul despărţirii, al separării! Ah, Geoffrey, de ce faci una ca asta?" „Dar, la naiba, nu e chiar întuneric", părea să-i răspundă Consulul blând, scoţând şi aprinzându-şi cu

supremă dificultate o pipă pe jumătate plină; Yvonne îi urmărea privirea rătăcind în jurul barului, fără a o întâlni pe cea a barmanului care, grav şi preocupat, se retrăsese în fundal, „nu mă înţelegi dacă îţi închipui că eu nu văd decât întunericul, şi, dacă persişti în a crede asta, cum vrei să-ţi explic de ce o fac? Dar dacă priveşti lumina soarelui de colo, atunci vei obţine probabil răspunsul, vezi, priveşte felul cum cade prin fereastră: ce frumuseţe se poate compara cu aceea a unei cantina la începutul dimineţii? Vulcanii tăi de-afară? Stelele tale. Ras Alghethi? Antares dezlănţuindu-se către sud-sud-est? Iartă-mă, dar nu. Nu atât frumuseţea acesteia neapărat, care, am greşit, nu e probabil chiar o cantina veritabilă, dar gândeşte-te la toate celelalte, cât sunt de teribile, unde oamenii înnebunesc aşteptând să-şi deschidă obloanele, pentru că nici măcar porţile cerului, deschi-zându-se larg ca să te primească, nu te pot umple de o asemenea bucurie complicată şi deznădăjduită precum ecranul de fier ridicându-se zornăitor, în vreme ce uşile desferecate îi primesc pe aceia ale căror suflete tremură o dată cu băuturile pe care le duc nesigur la buze. Toate misterele, toate speranţele, toate dezamăgirile, da, toate dezastrele sunt aici, dincolo de acele uşi batante. Şi, apropo, o vezi pe bătrâna aia din Tarasco aşezată în colţ, n-ai observat-o înainte, dar acum o vezi?

— O întrebară ochii lui, privind în jur cu strălucirea năucită, prost focalizată, a unui îndrăgostit, dragostea lui întrebând-o – cum, dacă nu bei aşa cum o fac eu, ai putea spera să înţelegi frumuseţea unei bătrâne din Tarasco, care joacă domino la şapte dimineaţa?”

Era adevărat şi aproape straniu, chiar mai exista o persoană în încăpere, pe care Yvonne n-o remarcase decât atunci când Consulul aruncase o privire în spate; ochii ei dădură acum de bătrâna aceea care stătea în umbră, la singura masă a barului. La marginea mesei, bastonul ei de oţel, cu o gheară de animal în loc de mâner, atârna ca ceva viu. Ţinea sub rochie, în dreptul inimii, un pui mic de găină, legat cu o sfoară. Puiul arunca priviri obraznice, spasmodice, piezişe. Puse puiul pe masă lângă ea şi el începu să ciugulească printre piesele de domino, piuind. Apoi îl aşeză la loc, trăgându-şi rochia cu tandreţe peste el, Yvonne întoarse capul. Bătrâna, cu puiul şi dominoul ei, îi îngheţa inima. Părea o piază-rea.

— Apropo de cadavre – Consulul, turnându-şi un alt whisky, semnă într-un carnet pentru cei ce beau pe datorie, cu o mână ceva mai fermă, în vreme ce Yvonne se îndrepta agale în direcţia uşii – personal mi-ar plăcea să fiu înmormântat alături de William Blackstone.

Împinse carnetul către Fernando, căruia, slavă Domnului, nu încercase să i-o prezinte pe Yvonne.

— Tipul care s-a dus să trăiască printre indieni. Ştii cine a fost, nu?

Consulul stătea pe jumătate întors către ea, privindu-şi cu ezitare noul pahar cu băutură, de care nu se atinsese.

— Iisuse, dacă-ţi trebuie, Alabama, n-ai decât să te duci s-o iei. Eu n-o vreau. Dar dacă tu ai chef, dă-i înainte.„ „Absolutamente necesario.”

Consulul goli jumătate de pahar.

Afară, în lumina soarelui, în vârtejul muzicii evanescente venind dinspre balul care continua încă, Yvonne aşteptă din nou, aruncând priviri neliniştite peste umăr, către intrarea principală a hotelului, de unde cheflii întârziaţi, ca nişte viespi ameţite ieşind dintr-un cuib ascuns, apăreau la fiecare câteva clipe, în vreme ce Consulul ţeapăn, marţial, consular, cu doar un uşor tremur în glas acum, găsi o pereche de ochelari negri şi îi puse la ochi.

— Ei bine, zise el, taxiurile par să fi dispărut cu toatele.

Mergem pe jos?

— Dar ce s-a întâmplat cu maşina?

Tulburată de teama de a nu întâlni vreo cunoştinţă, Yvonne era cât pe-aci să ia de braţ un alt bărbat care purta ochelari întunecaţi, un tânăr mexican zdrenţăros care se sprijinea de zidul hotelului şi căruia Consulul, pocnindu-şi bastonul de încheietura mâinii şi cu ceva enigmatic în glas, îi spuse:

— Buenas tardes^, senor. Yvonne o porni iute înainte.

— Da, hai să mergem pe jos.

Consulul o luă de braţ curtenitor (mexicanului zdrenţăros, cu ochelari de soare, se alătură, observă ea, un alt bărbat desculţ, cu un ochi acoperit de o bandă neagră, care se sprijinise de zid ceva mai încolo şi căruia Consulul îi spuse de asemenea „Buenas tardes", dar alţi clienţi nu mai ieşeau din hotel, doar cei doi care rostiseră politicos „Buenas" în chip de răspuns, şi rămăseseră în urma lor dându-şi coate, de parcă ar fi vrut să spună: „Ce figură şi ăsta, a zis buenas tardes!") şi traversară piaţa în diagonală. Fiesta n-avea să înceapă decât mai târziu şi străzile, care aminteau de atâtea alte Zile ale Morţilor, erau relativ pustii. Flamurile colorate şi panglicile de hârtie scân-teiau; roata cea mare, strălucitoare, nemişcată, medita la umbra copacilor. Chiar şi aşa oraşul dimprejur şi de sub ei era deja plin de zgomote stridente, îndepărtate, ca nişte explozii de culori vii. BOX! Scria pe o reclamă. ARENA TOMALIN. Frente al Jardin Xicotancatl. Domingo 8 de Noviembre de 1938. 4 Emocionantes Peleas.

Yvonne încercă să se abţină să întrebe:

— Ai făcut iar maşina praf?

— De fapt, am pierdut-o.

— Ai pierdut-o?!

— E păcat, pentru că. Dar ascultă, lasă asta, nu eşti teribil de obosită, Yvonne?

1 Bună seara (lb. Sp.).

— Câtuşi de puţin! Aş zice că tu eşti cel care. Box! Preliminar a 4 rounds. EL TURCO (Gonzalo Calderon de Par de 52 kilos) vs. EL OSO (de Par. De 53 kilos).

— Am dormit un milion de ore pe vapor şi aş prefera mai degrabă să mă plimb puţin, numai dacă tu.

— N-am nimic. Doar o uşoară criză de reumatism. Sau o fi sprue1? Îmi pare bine că pot să-mi mişc puţin bătrânele picioare.

Box! Evento Especial a 5 Rounds, en los que el vencedor pasară al grupo de Semi-Finales. TOMAS AGUERO (el Invencible Indio de Quauhnahuac de 57

kilos, que acaba de llegar de la Capital de la Republica). ARENA TOMALIN. Frente al Jardin Xicotancall.

— E păcat de maşină, pentru că am fi putut merge la box, zise Consulul care păşea aproape exagerat de ţeapăn.

— Nu pot să sufăr boxul.

— Dar oricum, o să fie abia duminica viitoare. Am auzit că azi e un soi de rodeo cu tauri în Tomalân. Îţi aminteşti.?

— Nu!

Consulul, fără să-şi dea seama mai bine decât ea despre cine era vorba, ridică un deget într-un salut îndoielnic către un individ semănând cu un tâmplar ce trecu alergând pe lângă ei, bâţâind din cap şi cărând sub braţ o bucată de scândură negeluită, şi care îi aruncă, aproape cântat, un cuvânt glumeţ, ceva de genul „Mescalito!"

Soarele le ardea în creştet, dogorea peste eterna ambulanţă ale cărei faruri se transformară pentru moment într-o lupă orbitoare, lucea peste vulcani. Yvonne nu-i putea privi acum. Născută în Hawaii, avusese parte oricum de ceva vulcani la viaţa ei. Stând pe o bancă sub un copac din piaţetă, cu picioarele abia atingând pământul, micuţul scrib public ţăcănea deja la maşina de scris uriaşă.

— Am o. singură scăpare, punct şi virgulă, îi dictă Consulul în trecere, treaz şi bine dispus. Adio, punct. Alt paragraf, alt capitol, altă lume.

Boală tropicală.

Întreaga scenă din jurul ei – numele magazinelor care înconjurau piaţa: La China Poblana, rochii brodate de mână, reclamele: Bănos de la Libertad, Los mejores de la Capital y los linicos en donde nunca falta el agua, Estufas especiales para Damas y Caballeros: şi Sr. Panadero: şi quiere hacer buen pan exija las harinas „Princesa Donaji" – părea în acelaşi timp ciudat de familiară şi totuşi complet străină, după o absenţă de un an, încât crezu pentru o clipă că nu va mai putea suporta sciziunea între corp şi suflet, soiul ăsta de viaţă.

— Te-ai fi putut folosi de el ca să răspunzi măcar la câteva din scrisorile mele, zise ea.

— Uite, îţi aminteşti cum o numea Măria? Consulul arăta cu bastonul, printre copaci, către mica băcănie americană, de unde se aproviziona Palatul Cortez. Peegly Weegly.

„Nu, îşi spuse Yvonne, grăbind pasul şi muşcându-şi buzele. N-o să plâng."

Consulul o iuase de braţ.

— Îmi pare rău, n-am vrut.

Ieşiră din nou pe şosea: o traversară, iar ea se folosi recunoscătoare de pretextul oferit de vitrina imprimeriei ca să se aranjeze puţin. Se opriră, ca odinioară, privind înăuntru. Magazinul, aflat în vecinătatea Palatului, însă despărţit de el printr-o străduţă îngustă şi abruptă, dezolantă ca un puţ întunecat, se deschidea devreme. Din oglinda vitrinei, o creatură a oceanului, înmuiată şi arămită de soare, bătută de briza mării şi de stropii valurilor, părea

să-i întoarcă privirea, imitându-i chiar şi gesturile rapide de cochetărie, plutind într-un car triumfal pe valuri undeva dincolo de suferinţa umană. Dar soarele transforma suferinţa în otravă şi un trup strălucitor nu făcea decât să-şi bată joc de inima chinuită. Yvonne ştia asta, chiar dacă acea creatură arsă de soare, a valurilor, a ţărmurilor şi vitrinelor n-o ştia-* în vitrina propriu-zisă, de fiecare parte a acestei priviri goale a chipului ei reflectat, aceleaşi inocente invitaţii de nuntă erau aranjate la fel ca altădată, aceleaşi fotografii retuşate ale unor mirese excesiv de împodobite; de data asta mai era ceva însă, ceva ce nu văzuse înainte şi spre care Consulul arătă cu degetul, murmurând „Straniu!", în timp ce se apropia ca să vadă mai bine: o fotografie mărită, care încerca să înfăţişeze dezintegrarea unui gheţar de pe Sierra Madre, a unei stânci uriaşe, despicate de incendii forestiere. Această fotografie curioasă şi ciudat de tristă – căreia natura celorlalte exponate îi împrumuta un plus de ironie, aşezată cum era în spatele şi deasupra rotativei care se învârtea deja – se intitula: La Despedida.

Trecură prin faţa Palatului Cortez şi apoi, luând-o pe o latură a lui, pe lângă zidul lipsit de ferestre, începură să coboare dealul. Drumul lor era o scurtătură către Caile Tierra del Fuego, care se curba dedesubt ieşindu-le în întâmpinare, dar faleza nu era decât o îngrămădire de gunoaie fumegânde şi fură nevoiţi să calce cu grijă. Yvonne respira mai liber totuşi, acum că lăsaseră în urmă centrul oraşului. La Despedida, medita ea. Despărţirea! După ce umezeala şi eroziunea aveau; a-şi facă treaba, ambele jumătăţi ale acestei roci detunate se vor nărui cu totul. Era inevitabil, aşa scria pe fotografie. Chiar era? Nu exista vreo modalitate de a salva biata stâncă a cărei imuabilitate, cu puţină vreme în urmă, nimeni n-ar fi visat să o pună la îndoială?! Ah, cine s-ar fi gândit atunci la ea ca fiind altceva decât un bloc de stâncă indestructibil? Dar admiţând că fusese spartă, nu exista nici o modalitate ca, înainte de dezintegrarea totală, măcar jumătăţile să fie salvate? Imposibil. Violenţa focului care despicase stânca în două declanşase şi distrugerea fiecărui fragment în parte, desfiinţând energia care ar fi putut să le ţină unite. Ah, dar de ce – prin cine ştie ce fantastică taumaturgie geologică – n-ar fi fost posibil ca bucăţile să fie lipite din nou! Ardea de dorinţa de a vindeca stânca despicată. Ea era una dintre jumătăţi şi năzuia s-o salveze pe cealaltă, pentru ca ambele să poată scăpa tefere. Cu un efort ce-i depăşea natura minerală, se apropia de stânca pereche, revărsându-şi torentele de rugăminţi, de lacrimi pasionate, oferindu-şi iertarea: cealaltă stâncă rămânea nemişcată. „Totul e foarte bine", zicea, „numai că întâmplarea face ca greşeala să fie a ta; cât despre mine însumi, îmi propun să mă dezintegrez aşa cum îmi place!"

— În Tortu, spunea Consulul, deşi Yvonne nu-! Mai asculta, iar acum ieşiseră pe Caile Tierra del Fuego, o străduţă prăfoasă, îngustă, bolovănoasă, pustie care părea de nerecunoscut.

Consulul începuse să tremure din nou.

„Geoffrey, mi-e aşa sete, ce-ar fi să ne oprim să bem ceva?" „Geoffrey, hai să fim nesăbuiţi de data asta şi să ne facem criţă înainte de micul dejun!"

Yvonne nu rosti niciuna din aceste fraze.

Strada Ţării de Foc! Spre stânga lor, ridicate deasupra nivelului drumului, erau trotuare inegale, cu trepte rudimentare săpate în ele. Întreaga străduţă, uşor cocoşată la mijloc, unde canalizările deschise fuseseră umplute, era abrupt aplecată spre dreapta, de parcă alunecase cândva, la un cutremur. Pe o parte, casele cu un singur etaj şi acoperişuri de ţigle, cu ferestre înalte, zăbrelite, deşi aflate la acelaşi nivel cu strada, păreau situate sub ea. De cealaltă parte, deasupra lor, treceau pe lângă mici prăvălii adormite, deşi majoritatea tocmai se deschideau sau, precum Molino para Nixtamal, Morelense, erau deja deschise: prăvălii pentru harnaşamente, o lăptărie sub firmă Lecheria (bordel, insistase cineva că înseamnă, deşi ea nu înţelesese gluma), interioare întunecate, cu şiraguri de cârnaţi minusculi, chorizoz, atârnând deasupra tejghelelor, unde mai puteai cumpăra brânză de capră, vin dulce de gutui ori cacao; într-una din prăvălii dispăruse şi Consulul acum, după ce spusese: „Momentito. Tu ia-o înainte, te prind din urmă, nu stau decât o clipă".

Yvonne se îndepărtă puţin de locul acela, întorcându-se apoi pe propriile urme. Nu intrase în niciuna din acele prăvălii de când petrecuseră prima săptămână în Mexic, iar pericolul de a fi recunoscută în abarrotes^ era infim. Totuşi, înfrângându-şi impulsul întârziat de a-l urma pe Consul înăuntru, îl aşteptă afară, neliniştită ca un mic iaht ancorat. Ocazia de a i se alătura se irosi. Senzaţia că suferă un supliciu o copleşi. Voia ca el să o vadă, când avea să apară, aşteptând acolo, abandonată şi. Ofensată. Dar aruncând o privire înapoi, pe unde veniseră, îl uită pe Geoffrey pentru o clipă. Era de necrezut Se afla din nou în Quauhnahuac! Uite Palatul Cortez şi acolo, sus în vârful dealului, stătea un bărbat privind spre vale, un bărbat care, din cauza aerului său marţial, ar fi putut fi Cortez însuşi. Omul se mişcă, distrugând iluzia. Acum semăna la fel de puţin cu Cortez' ca şi sărmanul tânăr cu ochelari cu soare care sprijinea zidul de la Bella Vista.

— Eşti – un -omcare – place – mult – Viţa de vie! Se revărsă în strada liniştită un glas puternic din abarrotes, urmat de hohotul incredibil de bine dispus, dar grosolan, al unui bărbat Eşti un. Diablo!

Urmă o pauză în care ea îl auzi pe Vigil spunând ceva.

— Ouă! Explodă din nou vocea bine dispusă. Tu – doi dia-blos. Tu trei diablos!

Vocea cotcodăci de bucurie.

— Ouă! Apoi: Cine-i frumoasa cloşcă? Ah, eşti. Ah, cinci diablos. Eşti, ah. Ouă!

Cuvintele îl urmăriră caraghios pe Vigil, cdfre apăru zâmbind calm pe trotuarul de deasupra Yvonnei.

— În Tortu, îi spuse, în vreme ce, mai ferm pe picioare, o ajungea din urmă, e universitatea ideală, unde nici unei discipline, aşa am auzit din surse sigure, nimic, nici măcar sportului, nu-i este permis să te împiedice – păzea!

— Să bei.

Apăru ca de nicăieri cortegiul funerar al unui copil, un minuscul coşciug acoperit cu dantelă, urmat de orchestră: două saxofoane, chitară bas, o vioară, cântând, din tot ce se putea cânta, „La Cucaracha", femeile în spate, foarte solemne, în vreme ce, câţiva paşi mai în urmă, o mână de gură-cască glumeau, înaintând prin praf aproape în pas alergător.

Se traseră de-o parte, în timp ce micul cortege cobora iute în direcţia oraşului, apoi îşi văzură de drum în tăcere, fără să se privească. Panta străzii deveni acum mai puţin evidentă, trotuarele şi prăvăliile se răriră. Către stânga nu era decât un zid scund şi gol, cu terenuri virane în spatele lui, în vreme ce pe dreapta casele se transformaseră în şoproane scunde, căscate, pline cu cărbune negru. Inima Yvonnei, care se luptase cu o insuportabilă suferinţă, se opri o clipă. Deşi era greu de crezut, se apropiau acum de cartierul rezidenţial, de zona unde locuiau.

— Ai grijă, te rog, pe unde mergi, Geoffrey!

De fapt Yvonne fusese aceea care se împiedicase, dând colţul către Caile Nicaragua. Consulul o privi fără expresie, în vreme ce ea se uita, în lumina soarelui, către casa bizară din faţa ioiaşezată la capătul străzii, cu două turnuri şi o pasarelă de legătură peste acoperiş, la care altcineva, un peon întors cu spatele, se uita şi el curios.

_ Da, e încă acolo, nu s-a mişcat nici un centimetru, zise el.

Trecuseră de-acum de casa din stânga lor, cu inscripţia de pe zid pe care ea nu voia s-o vadă, şi înaintau pe Caile Nicaragua

— Şi totuşi strada pare oarecum diferită. Yvonne amuţi din nou. De fapt, făcea un efort uriaş ca să se controleze. Ceea ce n-ar fi putut explica era că, recent, în imaginea pe care şi-o făcuse despre Quauhnahuac, această casă nu fusese deloc aici. Uneori, în ultima vreme, imaginaţia o condusese, împreună cu Geoffrey, pe Caile Nicaragua, dar niciodată, sărmane fantome, nu dăduseră peste zacuali lui Jacques. Dispăruse la un moment dat, fără a lăsa nici o urmă, ca şi cum casa n-ar fi existat niciodată, aşa cum doar în mintea unui criminal se poate întâmpla ca un reper proeminent, în vecinătatea locului unde a comis crima, să se şteargă din memorie, astfel încât, întorcându-se în zona cândva atât de familiară, abia să mai ştie încotro s-o apuce. Dar Caile Nicaragua nu părea fundamental schimbată. Rămăsese cum o ştia, încă presărată cu bolovani mari, cenuşii, plină cu aceleaşi cratere lunare şi în acea stare binecunoscută de erupţie îngheţată, având aerul unui şantier care, de fapt, nu făcea decât să certifice în glumă eternul conflict între municipalitate şi proprietarii de aici, cu privire la întreţinerea ei. Caile Nicaragua!

— Numele, cu toate astea, îi reverbera în minte: numai şocul acela ridicol din dreptul casei lui Jacques ar fi putut să explice de ce se simţea, cu o parte a spiritului, atât de calmă.

Drumul larg, fără trotuare, cobora într-o pantă din ce în ce mai abruptă, cel mai adesea printre ziduri înalte umbrite de copaci, deşi, pentru moment, erau mai multe magazii de cărbune în dreapta lor, până la o curbă care o lua spre stânga, la vreo trei sute de metri mai încolo unde, tot cam la aceeaşi

distanţă, deasupra propriei lor case, se pierdea din vedere. Câţiva copaci blocau priveliştea dincolo de dealurile pitice, ondulate. Aproape toate casele mari se aflau pe partea stângă, construite foarte departe de drum, către barranca, pentru a fi orientate spre vulcanii de dincolo de vale. Ea văzu din nou munţii în depărtare, printr-un spaţiu gol între două proprietăţi, un câmp mic înconjurat de un gard de sârmă ghimpată şi debordând de ierburi înalte, spinoase, îngrămădite sălbatic la un loc, parcă de un vânt puternic care încetase brusc. Erau acolo, Popocatepetl şi Ixtaccihuatl, ambasadorii îndepărtaţi ai lui Mauna Loa şi Mokauweoweo: nori întunecaţi le acopereau acum poalele. Iarba, se gândi ea, nu era atât de verde cum ar fi trebuit să fie după sezonul ploilor: probabil că fusese un răstimp de secetă, deşi din rigole, de fiecare parte a drumului, deborda apa iute de munte şi.

— Şi el a rămas tot aici. Nici el nu s-a mişcat din loc. Consulul, fără a se întoarce, arăta din cap în direcţia casei lui M. Laruelle.

— Cine. cine nu s-a., bâigui Yvonne.

Aruncă o privire în spatele ei: nu văzu decât peonul care încetase să se mai zgâiască la casă şi o luase pe o alee.

— Jacques.

— Jacques!

— Chiar el. De fapt, am petrecut momente formidabile împreună! Am trecut totul în revistă, de la Episcopul Berkeley până la mirabilis jalapa de la ora patru.

— Cum adică?

— Adică Serviciul Diplomatic. Consulul se oprise şi îşi aprindea pipa. Uneori mi se pare că sunt şi lucruri bune de spus despre chestia asta.

Se aplecă şi lăsă un băţ de chibrit să plutească în rigolă; într-un fel sau altul, avansau, chiar se grăbeau: ca-n vis, ea auzea ţăcănitul şi scârţâitul zorit, nervos, al tocurilor pe caldarâm şi glasul aparent nonşalant al Consulului, lângă umăr.

— Dacă s-ar fi întâmplat să fii, de pildă, ataşat britanic la ambasada Ruşilor Albi din Zagreb în 1922, şi eu întotdeauna am fost de părere că o femeie ca tine s-ar fi descurcat foarte bine ca ataşat la ambasada Ruşilor Albi din Zagreb în 1922, deşi Dumnezeu ştie cum a izbutit ambasada aia să supravieţuiască aşa de multă vreme, te-ai fi putut pricopsi cu o anume, n-aş zice tehnică, pentru că n-ar fi exact, ci o mină, o mască, un mod, în orice caz, o manieră de a-ţi lipi într-o clipă pe faţă un aer de sublimă detaşare necinstită.

— Deşi pot să pricep foarte bine cât de tare te şochează. Cum imaginea indiferenţei noastre implicite, adică a lui Jacques şi a mea, vreau să zic, te şochează, ca fiind chiar şi mai indecentă decât, să zicem, faptul că Jacques n-a plecat atunci când ai plecat şi tu, sau că noi doi n-am rupt prietenia.

— Dar tu, Yvonne, dacă ai fi fost vreodată ca mine pe puntea unei nave antisubmarin britanice, şi eu totdeauna am fost de părere că o femeie ca tine s-ar fi descurcat de minune pe puntea unei nave de război britanice, scrutând

Tottenham Court printr-un telescop, la figurat vorbind, desigur, zi de zi, numărând valurile, ai fi putut învăţa.

— Te rog ai grijă pe unde calci!

— Deşi, desigur, dacă ai fi fost vreodată consul în oraşul încornoraţilor, oraşul ăla blestemat de iubirea pierdută a lui Maximilian şi a Carlottei, atunci, păi atunci.

BOX! ARENA TOMALÂN. EL BALON vs. EL REDONDILLO.

— Dar nu cred c-am terminat cu povestea despre micul cadavru. Ceea ce e într-adevăr uimitor, e că trebuie să fie verificat, la propriu, la frontiera Statelor Unite. Iar taxele pentru el echivalează cu taxele pentru noi, pasagerii adulţi.

— Totuşi, fiindcă nu vrei să m-asculţi, iată altceva ce ar trebui să-ţi spun, probabil.

— Altceva, repet, foarte important, ce ar trebui probabil să-ţi spun.

— Da. Despre ce e vorba?

— E vorba despre Hugh. Yvonne zise în cele din urmă:

— Ai veşti de la el. Ce mai face?

— Stă cu mine.

BOX! ARENA TOM ALIN. FRENTE AL JARDIN XICO-TANCATL. Domingo 8 de Noviembre de 1938. 4 Emocionantes Peleas. EL BALON vs. EL REDONDILLO.

Las Mănos de Orlac. Con Peter Lorre.

— Cel.

Yvonne se opri trăsnită.

— Se pare că, de data asta, a fost în America, la o fermă de vite, spunea Consulul, mai degrabă grav, în vreme ce într-un fel, oricum, ei continuau să înainteze, însă de data asta mai încet. De ce, Dumnezeu ştie. Nu cred că s-a dus ca să-nveţe să călărească, şi totuşi a apărut cu vreo săptămână în urmă, într-un costum fistichiu, arătând ca Hoot S. Hait în „Fiii preriei". Aparent, s-a teleportat sau a fost deportat din America într-un camion de vite. Nu pretind că ştiu cum se descurcă un jurnalist în probleme de genul ăsta Sau poate că a fost un pariu la mijloc. În orice caz, a ajuns până-n Chihuahua cu vitele şi, datorită unui tip care se ocupa cu contrabanda şi transportul armelor, pe nume. Weber, parcă, sau aşa ceva – am uitat, oricum nu l-am cunoscut – restul drumului l-a făcut cu avionul.

Consulul îşi scutură pipa de tocul pantofului, zâmbind.

— Se pare că toată lumea vine zburând să mă vadă în perioada asta.

— Dar. DarHugh. Nu înţeleg.

— Îşi pierduse hainele pe drum, dar nu din cauza neglijenţei, dacă poţi crede aşa ceva, ci doar pentru că au vrut să-l facă să plătească taxe mai mari decât valorau, aşa că, natural, s-a debarasat de ele. Nu-şi pierduse totuşi paşaportul, ceea ce-i cam neobişnuit, poate şi din cauză că lucrează încă, într-un fel – deşi habar n-am în ce calitate – la ziarul londonez Globe. Desigur, ştii

că a devenit aproape. Faimos în ultima vreme. Pentru a doua oară, în cazul în care n-ai aflat de primul lui succes.

— Ştia de divorţul nostru? Izbuti Yvonne să întrebe. Consulul scutură din cap. Mergeau încet, el cu ochii în pământ.

— I-ai spus.

Consulul tăcea, mergând din ce în ce mai încet.

— Ce să spun? Rosti el în cele din urmă.

— Nimic, Geoff.

— Păi, acum ştie că suntem despărţiţi, desigur.

Consulul decapita cu bastonul o măciulie prăfuită de mac, care creştea pe marginea şanţului.

— Dar se aştepta ca noi să fim amândoi aici. Presupun că îşi închipuia că am putea lăsa. Dar am evitat să-i spun că divorţul fusese pronunţat. Adică, aşa cred, c-am evitat. Am vrut s-o evit. După câte ştiu, cinstit vorbind, nu m-am încumetat să-i spun atunci când a plecat.

— Deci nu mai stă cu tine.

Consulul izbucni într-un râs care se transformă în tuse.

— Ba da, stă! Fără îndoială că stă. De fapt, aproape că am fost pe cale să-mi dau duhul sub presiunea operaţiunilor lui de salvare. Ceea ce înseamnă că a tot încercat să mă „aducă pe calea cea bună". Nu pricepi? Nu-i recunoşti fina pecete italiană? Şi aproape c-a izbutit încă de la început, cu o mixtură infectă de stricnina pe care a inventat-o. Dar – pentru o clipă Consulul păru a pune cu dificultate un picior în faţa altuia – ca să fiu mai concret, de fapt a avut un motiv mai bun de a rămâne decât acela de a face pe salvatorul, ca Theodore Watts Dunton. Pentru un Swinburne ca mine.

Consulul decapita un alt mac.

— Un Swinburne mut. Aflase de nu ştiu ce poveste în timp ce-şi făcea vacanţa la fermă. A venit după ea aici, ca o zdreanţă roşie după un taur. Nu ţi-am povestit? Motiv pentru care -precis nu ţi-am mai spus?

— S-a dus la Mexico City.

După o vreme, Yvonne zise încet, abia auzindu-şi vorbele:

— Păi, înseamnă că putem petrece câteva clipe împreună, nu-i aşa?

— Quien sabe?

— Dar spuneai că e în capitală acum, continuă ea grăbită.

— A renunţat la slujbă – ar putea să fi ajuns deja acasă. Oricum, o să se întoarcă azi, cred. Zice că are nevoie de „acţiune". Sărmanul, afişează idei de stânga în ultima vreme.

Consulul adăugă cu o undă de simpatie, sinceră sau nu:

— Şi Dumnezeu ştie cum se va sfârşi la el acest mic imbold romantic.

— Şi cum se va simţi, întrebă Yvonne brusc curajoasă, când o să te vadă din nou?

— Da, mă rog, nu e mare diferenţă, n-a trecut prea mult timp ca să se observe, dar tocmai fusesem pe cale să spun, continuă Consulul cu o voce uşor

înăsprită, că vremurile de pomină pe care le-am petrecut cu Laruelle s-au sfârşit o dată cu apariţia lui Hugh.

Lovea cu bastonul în praf, făcând mici modele de o clipă, pe măsură ce înainta, ca un orb.

— Au fost de pomină mai ales pentru mine, fiindcă Jacques are stomacul slab şi, de obicei, îi vine rău după trei pahare, după patru începe să facă pe bunul samaritean, iar după cinci pe Theodore Watts Dunton, şi el. Aşa că am apreciat, e un mod de a spune, o schimbare de tehnică. Cel puţin până într-atât încât mi se pare că ar trebui să-ţi fiu recunoscător acum, de dragul lui Hugh, dacă nu i-ai spune nimic.

— Ah.

— Nu că aş fi băut prea mult, desigur, în absenţa lui, şi nu că n-aş fi absolut treaz acum, după cum vezi bine.

— Da, într-adevăr, zâmbi Yvonne, năpădită de gânduri care zburaseră la o mie de mile depărtare, purtând-o în mare grabă departe de toate astea.

Continua, totuşi, să meargă încet lângă el. Şi, în mod deliberat, aşa cum un alpinist ajuns la înălţime se uită la brazii de deasupra prăpastiei şi se consolează zicând: „Nu mă sperie abisul de sub mine, ar fi fost mult mai rău dacă m-aş fi aflat în vârful unuia din brazii ăia de sus!”, se strădui să depăşească momentul: încetă să mai gândească; sau se gândi din nou la stradă, amintindu-şi ultima privire emoţionată pe care i-o aruncase – şi atunci situaţia păruse cu mult mai disperată!

— La începutul acelei călătorii fatidice spre Mexico City, privind înapoi din Plymouth-ul dispărut acum, pe când dădeau colţul, hurducându-se şi scârţâind pe arcuri, oprindu-se de tot, apoi târându-se pe strada cu hârtoape şi tot ţinând-o aşa, când pe-o latură, când pe alta, de-a lungul zidurilor. Erau mai înalte decât îşi amintea şi acoperite cu bougainvillea; florile lor păreau acumulări masive de jăratic. Deasupra lor, vedea vârfurile copacilor, crengile lor grele, nemişcate şi, din când în când, un turn de pază, eternul mirador al statului Pariăn, aşezat printre ei, casele fiind invizibile de aici, de sub ziduri, dar şi de pe ele, cândva făcuse efortul să afle acest lucru, de parcă ar fi stat chircite în curţile lor interioare, foişoarele retezate plutind deasupra ca nişte acoperişuri singuratice ale sufletului. Şi nici că puteai distinge casele mai bine prin dantelăria de fier forjat a porţilor înalte, care aduceau vag aminte de New Orleans, închistate în aceste ziduri, pe care erau scrijelite în grabă mesaje amoroase şi care, adesea, ascundeau năzuinţa de a avea un astfel de cămin, visat mai degrabă de spanioli decât de mexicani. Rigola din dreapta o lua pe sub pământ o vreme şi o altă magazie scundă, construită pe stradă, se încruntă la ea cu gropile ei întunecate, deschise, sinistre – de unde Măria obişnuia să le cumpere cărbuni. Apoi apa se rostogolea în soare şi, de cealaltă parte, printr-o fantă în ziduri, Popocatepetl răsări singuratic. Fără ca ea să-şi dea seama, trecuseră de colţ şi intrarea casei lor se vedea deja.

Strada era absolut pustie şi tăcută, în afară de murmurul tumultuos al apei din rigole, care iată se transforma în două pârâie furioase ce se luau la

întrecere: îi amintea confuz cum, cu ochii sufletului, înainte de a-l întâlni pe Louis, şi când aproape că şi-l imaginase pe Consul întors în Anglia, încercase să păstreze imaginea Quauhnahuac-ului însuşi, ca un fel de cărăruie unde fantoma lui putea păşi la nesfârşit, însoţită doar de propria ei umbră, consolatoare şi nedorită, deasupra apelor umflate ale unei catastrofe oricând posibile.

Apoi de la o vreme Quauhnahuac-ul, deşi încă pustiu, îi păruse diferit – epurat, golit de orice urmă a trecutului, cu Geoffrey aici singur, însă de data asta în carne şi oase, gata de reabilitare, dorindu-i ajutorul.

Dar iată că Geoffrey nu numai că nu era singur, nu numai că nu-şi dorea ajutorul ei, ci trăia în miezul reproşurilor ei, reproşuri din care, după toate aparenţele, se hrănea.

Yvonne îşi strânse cu putere poşeta, brusc ameţită şi abia conştientă de reperele pe care Consulul, care părea că-şi revenise, le indica în tăcere cu bastonul: poteca de ţară spre dreapta şi bisericuţa care fusese transformată în şcoală, cu pietrele de mormânt şi bara orizontală de pe terenul de joacă, intrarea întunecată în puţul – pereţii înalţi de pe ambele părţi dispăruseră cu totul acum – care ducea spre mina de fier abandonată ce trecea pe sub grădină.

Du-te-vino de la şcoală.

Popocatepetl.

Era ziua ta însorită.

Consulul fredona. Yvonne simţi că i se topeşte inima O senzaţie de pace împărtăşită, o pace a înălţimilor păru că se aşterne între ei; era falsă, era o minciună, dar timp de o clipă fu ca şi cum el s-ar fi întors acasă de la cumpărături, ca pe vremuri, îl luă de braţ râzând, îşi potriviră paşii. Iată din nou zidurile şi aleea lor, coborând până în strada unde nimeni nu dăduse cu mătura, praful deja răvăşit de matinale picioare desculţe; acum iată şi poarta lor, scoasă din balamale şi zăcând un pic mai încolo de intrare, cum de fapt zăcuse întotdeauna, sfidătoare, pe jumătate ascunsă sub stratul de bougainvillea.

— Capul sus, Yvonne. Haide, iubito. Aproape am ajuns acasă.

— Da.

— Ciudat., spuse Consulul.

Un câine vagabond, hidos, îi urmă înăuntru.

TRAGEDIA, PROCLAMATĂ, în vreme ce urcau pe aleea în formă de semilună, atât de gropile căscate în ea cât şi de înaltele plante exotice, livide şi crepusculare prin ochelarii lui întunecaţi, agonizând în stânga şi-n dreapta, arse de o sete inutilă, potincnindu-se parcă una de alta, şi totuşi luptând, ca într-o viziune cu voluptuoşi muribunzi, pentru a perpetua un aer oarecare de vigoare ori de pustiită fertilitate colectivă, se gândi Consulul cu detaşare, tragedia pare să fie analizată şi interpretată de o persoană care mergea lângă el, suferind pentru el şi zicând: „Vezi cât de triste, cât de stranii pot fi lucrurile familiare. Atinge acest copac, cândva prietenul tău: ah, ceea ce ai avut în sânge n-ar trebui să pară niciodată atât de străin! Ridică privirea către nişa aceea din

zidul casei, unde pătimeşte nemişcat Iisus, cel care te-ar ajuta dacă i-ai cere-o; dar tu nu poţi să i-o ceri. Gândeşte-te la agonia trandafirilor. Uite, pe pajişte, uscându-se la soare, boabele de cafea ale Conceptei; odinioară ziceai că sunt ale Măriei. Îţi mai aminteşti aroma lor dulce? Priveşte: bananierii cu florile lor ciudate, cândva embleme ale vieţii, acum semne ale unei malefice morţi falice. Nu mai ştii să iubeşti toate lucrurile astea. Acum nu mai iubeşti decât cantinas: firava supravieţuire a dragostei de viaţă transformată acum în otravă, care de fapt nu-i în întregime otravă, şi otrava a devenit hrana ta zilnică, când în cârciumă."

— A plecat şi Pedro?

Yvonne îl ţinea strâns de braţ, dar vocea ei îi păru Consulului aproape degajată.

— Da, slavă Domnului.

— Şi pisicile?

— Perro1! Se adresă Consulul prietenos, scoţându-şi ochelarii, câinelui vagabond care se gudura pe lângă el. Dar animalul se zburli, retrăgându-se pe alee. Oricum, mi-e teamă că grădina e o adevărată ruină. N-avem grădinar de luni de zile. Hugh a mai smuls din buruieni. A curăţat şi piscina. O auzi? Ar trebui să fie plină cu apă azi.

Aleea se lărgea într-o mică arenă care apoi dădea într-o potecă ce o lua oblic pe pajiştea îngustă, în pantă, presărată ici-colo cu straturi de trandafiri, până la uşa „din faţă", situată de fapt în spatele casei albe şi joase, acoperite cu ţigle suprapuse, de culoarea ghivecelor de flori, semănând cu nişte burlane retezate. Întrezărită printre copaci, cu coşul aşezat mult spre stânga, de unde se ridica un fir de fum întunecat, casa cu verandă semăna o clipă cu un vaporaş drăguţ ancorat

— Nu. De sâcâieli şi plângeri pentru salarii neplătite, de asta am tot avut parte. Şi de furnici-croitor, mai multe specii. Casa a fost prădată într-o noapte, când eram plecat. Au fost şi inundaţii: scursurile Quauhnahuac-ului ne-au vizitat şi ne-au lăsat amintire până de curând ceva cu miros de Ou Cosmic. N-are însă importanţă, poate că tu vei reuşi să.

Yvonne îşi degajă braţul ca să ridice un cârcel de bignonia, care creştea de-a curmezişul potecii.

— Vai, Geoffrey, unde îmi sunt cameliile?

— Dumnezeu ştie.

Pajiştea era tăiată de un şanţ secat, paralel cu casa, peste care se putea păşi pe un fel de scândură. Între trandafiri şi măceşi, un păianjen ţesea o pânză complicată. Cu ţipete ascuţite, un stol de muscari trecu peste casă înnegrind iute cerul. Yvonne şi Consulul traversară podeţul improvizat şi ajunseră în prag.

O bătrână cu chip de gnom negru, foarte intelectualizat (sau asta era impresia Consulului – poate, cândva, amanta vreunui diform paznic al minei de sub grădină) şi cărând pe umăr nelipsita perie cu coadă, numită trapeador sau

„soţ american”, ieşi pe uşa „din faţă”, târşâindu-şi, răzuindu-şi picioarele – târşâitul şi răzuitul părând totuşi diferite, controlate de mecanisme distincte.

Câine (1b. Sp.).

— Ea e Concepta, Yvonne – spuse Consulul. Concepta, dânsa e senora Firmin.

Gnomul zâmbi ca un copil, chipul transformându-i-se pe moment în cel al unei fete inocente. Concepta îşi şterse mâinile de şorţ: dădu mâna cu Yvonne în vreme ce Consulul ezita, observând acum şi studiind cu interes lucid (deşi în clipa asta, brusc, se simţea mult mai plăcut „cherchelit” decât în oricare alt moment dinaintea vidului din noaptea trecută) bagajul Yvonnei aflat pe verandă, în faţa lui, trei valize şi o cutie pentru pălării, atât de împestriţate cu etichete, încât ar fi putut da brusc în floare, grăind chiar: iată povestea voastră: Hotel Hilo Honolulu, Vila Carmona Granada, Hotel Theba Algeciras, Hotel Peninsula Gibraltar, Hotel Nazareth Galileea, Hotel Manchester Paris, Cosmo Hotel London, pachebotul Ile de France, Regis Hotel, Canada Hotel Mexico D. F. – plus etichetele noi, inflorescenţele cele mai recente: Hotel Astor New York, Town House Los Angeles, pachebotul Pennsylvania, Hotel Mirador Acapulco, Compania Mexicana de Aviacion.

— El otro senorl îi spunea el Conceptei, care scutura din cap, subliniindu-şi încântată gestul. Nu s-a întors încă. E-n regulă, Yvonne, cred că vrei vechea ta cameră. Oricum, Hugh stă în cea din spate, cu maşinăria.

— Maşinăria?

— Maşina de tăiat iarbă.

— Por que no, agua caliente, vocea blândă, muzicală, veselă a Conceptei se înalţă şi coborî în vreme ce bătrâna îşi ţâra şi hârşâia picioarele, îndepărtându-se cu două valize.

— Va să zică e şi apă caldă pentru tine, un adevărat miracol!

În cealaltă parte a casei, peisajul deveni brusc amplu şi bătut de vânt ca marea.

Dincolo de barranca, câmpiile se ondulau până la primele pante ale vulcanilor, într-o barieră de întuneric, deasupra căruia se înălţau conul pur al bătrânului Popo şi, răspândindu-se către stânga lui, ca un Oraş Universitar al zăpezii, vârfurile zimţate ale lui Ixtaccihuatl; timp de câteva clipe se opriră pe verandă, fără să vorbească, fără să se ţină de mâini, cu degetele abia atingându-se, de parcă n-ar fi fost destul de siguri că nu cumva visau, fiecare dintre ei separat, în îndepărtatul său cocon părăsit, mâinile nimic altceva decât aşchii ale memoriei lor, pe jumătate temătoare să se unească, atingându-se totuşi peste urletele nocturne ale mării.

La picioarele lor, mica piscină clipocitoare încă se mai umplea de la un furtun găurit, conectat la un hidrant, deşi era aproape plină; cândva o vopsiseră cu mâna lor, albastru pe părţi şi pe fund. Vopseaua abia dacă se decolorase şi, oglindind cerul, maimuţărindu-l, apa părea de un turcoaz intens. Hugh curăţase marginile piscinei, dar grădina se întindea într-o indescriptibilă

încâlceală de mărăcini pe care Consulul evită să-i privească: plăcuta, evanescenta senzaţie de cherchelire se evapora.

Privi absent în jurul verandei, care se întindea şi pe partea stângă a casei, casa în care Yvonne încă nu intrase deloc şi de-a lungul căreia venea acum, parcă răspunzând rugăciunii lui, Concepta. Privirea îi era fixată ferm pe tava pe care o căra, fără să se uite nici în stânga, nici în dreapta, nici la plantele veştede, prăfuite şi uscate pe parapetul scund, nici la hamacul pătat, nici la jalnica melodramă a scaunului rupt, nici la canapeaua evis-cerată, nici la Don Quijoţii prost împăiaţi, sprijinindu-şi montura de paie de zidurile casei; venea către ei târşâindu-şi încet picioarele prin praful şi frunzele moarte, pe care încă nu le îndepărtase de pe dalele roşietice ale pardoselii.

— Vezi, Concepta îmi ştie obiceiurile.

Consulul privi tava pe care erau două pahare, o sticlă de Johnny Walker pe jumătate plină, un sifon, un jarro1 cu gheaţă pe cale de a se topi, şi sticla cu aspect sinistru, de asemenea pe jumătate plină, ce conţinea un amestec roşu închis, semănând cu vinul de proastă calitate, sau poate cu o poţiune împotriva tusei.

— Uite şi stricnina Vrei un whisky cu sifon? Gheaţa pare să fie pentru tine, oricum. Nu vrei nici măcar ciudăţenie din asta amară?

Consulul mută tava de pe parapet şi o puse pe masa de răchită tocmai adusă de Concepta.

— Doamne, nu beau aşa ceva, mulţumesc.

— Atunci un whisky sec. Hai, bea, ce-ai de pierdut?

Cană (lb. Sp.).

— Lasă-mă întâi să mănânc ceva!

„Ar fi putut să spună da măcar de data asta – se auzi în acea clipă, cu o iuţeală incredibilă, o voce în urechea Consulului -pentru că acum desigur sărmane amice îţi doreşti al naibii să te îmbeţi din nou toată problema fiind după cum o vedem noi că întoarcerea mult visată a Yvonnei vai alungă-ţi chinul băiete nu foloseşte la nimic – continuă vocea să bolborosească – prin ea însăşi a creat cea mai importantă situaţie din viaţa ta cu excepţia uneia şi anume mult mai importanta situaţie pe care la rândul ei o creează adică nevoia de a bea vreo cinci sute de pahare ca să-i poţi face faţă – vocea pe care el o recunoscu de îndată ca fiind a cuiva familiar, simpatic şi impertinent, probabil încornorat, priceput în ale deghizării, un specialist în cazuistică, şi care adăugă sever – dar eşti tu bărbatul care să cedeze slăbiciunii şi să bei chiar în momentele astea critice Geoffrey Firmin nu eşti o să te lupţi cu asta ai învins deja această tentaţie nu-i aşa n-ai învins-o şi atunci trebuie să-ţi amintesc nu cumva ai refuzat azi noapte pahar după pahar şi în cele din urmă după ce ai aţipit puţin chiar te-ai trezit de-a binelea n-ai făcut-o ai făcut-o n-ai făcut-o ai făcut-o noi ştim că după aceea ai făcut-o nu beai decât destul ca să-ţi stăpâneşti tremurai un autocontrol măiestru pe care ea nu-l apreciază şi nici nu poate să o facă!”

— Mi se pare că nu prea ai încredere în stricnina, zise Consulul (exista o consolare imensă totuşi, numai în simpla prezenţă a sticlei de whisky)

turnându-şi, cu un triumf tăcut, din sticla sinistră, o jumătate de cană. „Am rezistat tentaţiei timp de două minute şi jumătate cel puţin: mântuirea mea este sigură.” „Nici eu nu cred în stricnina, vrei să mă faci iar să plâng, lua-te-ar naiba de imbecil, Geoffrey Firmin, am să-ţi stâlcesc mutra aia!” Asta era o altă voce cunoscută şi Consulul ridică paharul în cinstea ei, sorbind jumătate din conţinut, pe gânduri. Stricnina – pusese ironic şi nişte gheaţă în ea – avea gust dulce, aducând mai degrabă cu cassis!

— Ul; oferea poate un soi de stimul subliminal, abia perceput: Consulul, care încă stătea în picioare, simţi şi o uşoară estompare a durerii lui demne de dispreţ.

Lichior de coacăze.

„Dar nu-ţi dai seama cabron2 că se gândeşte că primul lucru la care te gândeşti după sosirea ei aşa acasă e ceva de băut fie şi un pahar de stricnina a cărei inoportună necesitate şi juxtapunere îi anulează inocenţa aşa încât vezi că ai putea la fel de bine în faţa unei asemenea ostilităţi dacă n-ai lua-o pe whisky acum nu mai târziu nu pe tequila unde-o fi apropo bine bine ştim unde este asta ar fi începutul sfârşitului şi nici pe mescal care ar fi sfârşitul deşi un sfârşit al naibii de bun probabil dar whiskyul minunatul foc străvechi care-ţi unge beregata al strămoşilor soţiei tale nacio 1820 y siguiendo tan campante şi apoi ai putea probabil să bei nişte bere ţi-ar face şi ţie bine e plină şi de vitamine pentru că fratele tău va fi aici şi e ocazie asta e toată şmecheria pentru a sărbători desigur şi în timp ce bei whiskyul şi apoi berea încă ai putea totuşi s-o laşi mai moale poco a poco cum şi trebuie dar toată lumea ştie că e periculos s-o faci prea brusc chiar urmând sfatul lui Hugh de a reveni pe calea cea bună desigur că o vei face!” Din nou îi vorbise prima voce şi Consulul, oftând, puse cana jos pe tavă, cu o mână sfidător de fermă.

— Ce spuneai? O întrebă el pe Yvonne.

— Am spus-o de trei ori – râse Yvonne – pentru Dumnezeu, bea şi tu ceva ca lumea. Nu-i nevoie să bei chestia aia ca să mă impresionezi. Eu doar am să stau aici şi-am să dau noroc.

— Ce?

Yvonne şedea pe balustradă, admirând valea, bucurându-se sincer de privelişte. Şi în grădină era un calm plat. Dar vântul trebuie să se fi schimbat brusc; Ixta dispăruse, în vreme ce Popocatepetl era aproape în întregime acoperit de coloane orizontale de nori negri, ca un fum tras pe coastele muntelui de mai multe trenuri paralele.

— Vrei să repeţi ce ai zis? Spuse Consulul luând mâna Yvonnei.

Se îmbrăţişau, sau cel puţin aşa părea, cu pasiune: undeva, din cer, o lebădă încremenită plonja spre pământ. În faţa bodegii El Puerto del Sol în Independencia, osândiţii se îngrămădeau deja probabil în căldura soarelui, aşteptând ca obloanele să se ridice, cu zgomot de trompete.

— Nu, am să rămân la vechiul meu remediu, mulţumesc. Consulul aproape căzuse pe spate în balansoarul lui verde, părăginit. Şedea privind-o pe Yvonne, cu un aer lucid. Va să zică ăsta era momentul după care tânjise pe sub

paturi, dormind prin colţurile barurilor, la marginea pădurilor întunecate sau a drumeagurilor, bazarelor, închisorilor, momentul când. Dar clipa, născută moartă, dispăru: şi-n spatele lui, ursa horribilis a nopţii venise mai aproape. Ce făcuse? Dormise pe undeva, măcar de asta era sigur. Tic: tac: ajutor: ajutor: piscina ticăia ca un ceas. Dormise: şi ce altceva? Mâna lui, căutând în buzunarele pantalonilor, simţi marginea tare a unei soluţii. Pe cartea de vizită pe care o scoase la lumină scria:

ARTURO DIAZ VIGIL.
Medico Cirujano y Partero
Enfermedades de Ninos
Indisposiciones Nerviosas
Consult as de 12 a 2 y de 4 a 7
Av. Revolucion Numero 8

— Te-ai întors cu adevărat sau ai venit doar să mă vezi? O întrebă Consulul încet, în vreme ce punea la loc cartea de vizită.

— Sunt aici, nu-i aşa? Răspunse Yvonne pe un ton vesel, chiar cu o uşoară nuanţă de provocare.

— Ciudat, comentă Consulul, încercând să se ridice cu oarece efort pentru a da pe gât băutura pe care Yvonne i-o îngăduise, în ciuda lui însuşi şi a vocii care protestă la repezeală: „Băi, nebun nenorocit, Geoffrey Firmin, am să-ţi stâlcesc mutra dacă o faci, dacă bei un pahar am să încep să plâng, idiotule!" Şi totuşi e teribil de curajos din partea ta. Şi dacă. Sunt într-o situaţie înspăimântător de proastă, ştii.

— Dar arăţi uimitor de bine. N-ai idee cât de bine arăţi. (Consulul îşi încordase în mod absurd bicepşii, pipăindu-i: „încă puternic ca un urs, ca să zic aşa, puternic ca un urs!")

— Dar eu cum arăt? Păru s-o audă spunând. Yvonne îşi întoarse puţin chipul, rămânând în profil.

— N-am spus? Consulul o privi. Frumoasă. Bronzată. O spusese oare? Arămie. Ai înotat, mai adăugă el. Arăţi de parcă ai fi stat mult la soare. Şi aici a fost destul soare, continuă el. Ca de obicei. Chiar prea mult. În ciuda ploii. Ştii, mie nu-mi place.

— Ba da, îţi place de fapt, parcă replică ea. Am putea să mergem să stăm la soare, ştii.

— Păi.

Consulul şedea în balansoarul verde, părăginit, cu faţa spre Yvonne. Poate că era doar sufletul, se gândi el, apărând încet din stricnina sub forma unui soi de detaşare, ca să se certe cu Lucretius, sufletul care îmbătrânea, în timp ce trupul se putea reînnoi de multe ori, dacă nu cumva căpătase o rutină imuabilă a vârstei. Şi probabil că sufletul se hrănea cu propriile suferinţe, iar din suferinţele pe care el le abătuse asupra soţiei sale, sufletul ei nu numai că profitase, dar şi înflorise. Ah, şi nu numai de pe urma suferinţelor pe care el i le pricinuise. Cum rămâne cu acelea de care fusese responsabilă stafia adulteră pe nume Cliff, pe care şi-o imaginase întotdeauna ca fiind doar un halat şi o

piJETria în dungi deschisă în faţă? Şi copilul, pe care-l chema în mod ciudat tot Geoffrey, pe care-l avusese cu fantoma aia, cu doi ani înainte de primul ei drum la Reno, şi care ar fi avut acum şase ani, dacă nu ar fi murit de meningită la tot atâtea luni câţi ani trecuseră de atunci, în 1932, cu trei ani înainte de întâlnirea şi căsătoria lor din Spania, în Granada? Yvonne, cea din faţa lui, era în orice caz bronzată, tânără şi aparent fără vârstă: îi povestise că la cincisprezece ani (adică la vremea când trebuie să fi jucat în filmele alea western despre care M. Laruelle, deşi nu le văzuse, afima cu tact că îl influenţaseră pe Eisenstein sau pe alţii ca el) fusese o fată despre care lumea zicea: „Nu e drăguţă, dar o să fie frumoasă"; când avea douăzeci de ani, încă se mai spunea acelaşi lucru, iar la douăzeci şi şapte, când se căsătorise cu el, era încă adevărat, ţinând seama de criteriile după care puteai categorisi astfel de lucruri. Era ia fel de adevărat şi acum, la treizeci de ani, când dădea impresia unei femei care încă are de gând să fie, poate chiar e pe punctul de a fi, „frumoasă": acelaşi nas în vânt, urechile mici, ochii căprui, privirea caldă, întunecată acum şi parcă rănită, aceeaşi gură cu buze pline, şi ea caldă, generoasă, bărbia uşor lipsită de fermitate. Chipul Yvonnei era chipul acela la fel de proaspăt şi de luminos care se putea nărui, cum ar fi zis Hugh, ca o grămăjoară de scrum cenuşiu. Şi totuşi se schimbase. Da, într-adevăr! Cam tot aşa cum vaporul zăcând la ancoră, privit prin fereastra barului de căpitanul căruia i s-a luat comanda, pare cu totul altul. Ea nu mai era a lui: cineva, fără îndoială, fusese de acord cu elegantul ei costum de călătorie albastru-ardezie: şi nu fusese el acela

Brusc, cu un gest stăpânit, uşor nerăbdător, Yvonne îşi scoase pălăria şi, scuturându-şi pe spate părul castaniu decolorat de soare, se ridică de pe balustradă. Se cuibări pe canapea, încru-cişându-şi picioarele lungi, aristocratice, neobişnuit de frumoase. Canapeaua scoase un sfâşietor zdrăngănit de corzi de chitară. Consulul îşi găsi ochelarii de soare şi îi puse aproape în joacă. Dar îşi dădu seama, cu o uşoară nelinişte, că Yvonne încă aştepta să capete curajul de a intra în casă. Îi vorbi pe un ton consular, cu o voce profundă şi falsă:

— Hugh ar trebui să ajungă aici foarte curând, dacă vine cu primul autobuz.

— La ce oră e primul autobuz?

— Zece jumate – unşpe.

Ce conta? Se auzeau clopotele bătând dinspre oraş. Îl îngrozea ideea sosirii, prea puţin probabil, a oricui, în afară de cazul în care ar fi fost cineva care aducea ceva de băut. Şi dacă n-ar fi existat nici o băutură în casă, în afara stricninei? Ar fi putut îndura situaţia? Chiar în clipa asta s-ar fi târât pe străzile prăfuite, în căldura crescândă a zilei, după o sticlă. Sau ar fi trimis-o pe Concepta. În cine ştie ce bar minuscul, la vreun colţ prăfuit de alee, uitându-şi misiunea, ar rămâne să bea toată dimineaţa, sărbătorind sosirea Yvonnei, în timp ce ea ar dormi. Probabil că s-ar preface că este islandez ori vreun vizitator din Anzi sau Argentina Mult mai mult decât ora sosirii lui Hugh, avea de ce să-l

îngrozească problema care sălta deja în umbra lui în ritmul faimosului clopot de biserică al lui Goethe urmărind copilul chiulangiu de la slujbă. Yvonne îşi răsuci pe deget verigheta, o singură dată. O purta încă din dragoste, ori pentru unul din cele două soiuri de comoditate, sau din ambele motive? Ah, sărmana fată, era doar de dragul lui, de dragul lor? Piscina continua să ticăie. Ar putea un suflet să se îmbăieze acolo şi să se cureţe sau să-şi potolească seceta?

— Încă nu-i decât opt jumate. Consulul îşi scoase din nou ochelarii.

— Ochii tăi, dragul meu, bietul de tine. Sticlesc! Izbucni Yvonne: şi clopotul bisericii se auzi mai aproape. Acum săltase, zăngănind, peste un pârleaz şi copilul se poticnise.

— Un pic de febră, doar un pic. Die Glocke Glocke tont nicht mehr.}

Consulul trasă un desen pe una din plăcuţele pardoselii cu pantofii lui de seară în care îşi simţea picioarele – fără ciorapi, dar nu din cauză că, aşa cum credea Sr. Bustamente, directorul cinematografului local, băuse atât de mult încât nu-şi mai putea permite să-şi cumpere şosete, ci din cauză că întreaga făptură îi era atât de nevrozată din cauza alcoolului, încât îi era imposibil să şi le pună – umflate şi dureroase. N-ar fi ajuns în halul ăsta dacă n-ar fi fost stricnina, fir-ar ea să fie, şi starea asta de totală trezie, rece şi urâtă, în care-l aruncase! Yvonne stătea din nou pe balustradă, sprijinindu-se de unul din stâlpi. Îşi muşcă buzele, privind concentrată grădina:

— Geoffrey, locul ăsta a ajuns o ruină!

— Recunosc că nu mai e conacul fortificat al Marianei. Consulul îşi întorcea ceasul de la mână. Dar, ascultă, să presupunem aşa, de dragul discuţiei, că abandonezi un oraş asediat inamicului şi apoi, într-un fel sau altul, nu cu mult după aceea, te întorci – există ceva ce nu-mi place în analogia asta a mea, dar nu contează, să presupunem că o faci – nu prea te mai poţi aştepta atunci să-ţi bucuri sufletul în aceleaşi edenuri înverzite, şi nici să ai parte pe ici pe colo de aceleaşi întâmpinări călduroase, nu-i aşa?

— Dar n-am abandonat.

— Chiar dacă, n-aş zice, oraşul ăla pare să-şi vadă în continuare de treabă, deşi cam lovit de soartă, recunosc, cu tramvaiele mergând mai mult sau mai puţin după orarul obişnuit.

Consulul îşi strânse cureaua ceasului ferm pe încheietură.

Clopotul nu mai bate (lb. Gemi.).

— Nu-i aşa?

— Priveşte pasărea aia roşie de pe ramuri, Geoffrey! Niciodată n-am mai văzut o pasăre-cardinal atât de mare.

— Nu.

Neobservat, Consulul luă sticla de whisky, îi scoase dopul, îi mirosi conţinutul şi o puse la loc pe tavă, grav, ţuguindu-şi buzele.

— N-aveai cum să o vezi. Fiindcă nu e o pasăre-cardinal.

— Ba da. Uită-te la pieptul ei roşu, ca o flăcăruie!

Pe Yvonne era limpede o îngrozea scena ce se apropia, la fel de mult ca şi pe el, şi acum parcă se simţea obligată să continue să vorbească despre orice,

până când clipa aceea perfect nepotrivită avea să vină, acea clipă când, nevăzut, îngrozitorul clopot avea să atingă de-a binelea copilul condamnat, cu limba lui uriaşă şi răsuflarea lui diabolică, wesleyană1.

— Acolo, pe macul-ciorii! Consulul închise un ochi.

— E un trogon cu coadă arămie, cred. Şi n-are pieptul roşu. E o pasăre solitară, care trăieşte probabil departe, în Canionul Lupilor, izolată de toţi cei care au idei, astfel încât să aibă linişte să mediteze la faptul că nu e un cardinal.

— Eu sunt sigură că e un cardinal şi că trăieşte chiar aici, în grădina asta!

— N-ai decât să crezi ce vrei. Trogon ambiguus ambiguus, acesta e mi se pare numele ei exact. Pasărea ambiguă! Două ambiguităţi ar trebui să dea o certitudine. Şi asta e ceea ce vezi: trogonul cu coada arămie, şi nu un cardinal.

Consulul întinse mâna către tavă după paharul gol de stricnina, dar uitând la mijlocul drumului ceea ce îşi propusese să toarne în el, sau dacă nu cumva îşi dorise una dintre sticle, măcar ca s-o miroasă, şi nu paharul, îşi lăsă mâna să cadă şi se aplecă şi mai mult înainte, transformându-şi mişcarea într-una de îngrijorare faţă de vulcani. Spuse:

— Bătrânul Popeye ar trebui să se trezească destul de curând.

— Pare să fie complet înecat în spanac pentru moment.

John Wesley (1703-l791) – teolog, fondatorul Metodismului.

Vocea Yvonnei tremura. Pe fundalul acelei vechi glume a lor, Consulul aprinse un băţ de chibrit pentru ţigara pe care, habar n-avea cum, uitase să şi-o pună între buze: după câteva momente, trezindu-se că ţine aiurea un băţ de chibrit ars, îl vârî în buzunar.

Timp de o clipă, privirile lor se înfruntară în tăcere, ca două fortăreţe mute.

Apa încă picurând în piscină – Dumnezeule, cât de ucigător de încet – umplea liniştea aşternută între ei. Mai era ceva: Consulul îşi imagina că încă aude muzica de la bal, care trebuia să fi încetat de mult, astfel încât liniştea asta părea pătrunsă de un răpăit surd de tobe. Paria: asta însemna şi tobe. Pariân. Era, fără îndoială, tocmai absenţa aproape palpabilă a muzicii ceea ce făcea atât de ciudat tremurai aparent ritmic al copacilor, iluzie care învăluia nu numai grădina, dar şi câmpiile de dincolo de ea, întreaga scenă din faţa ochilor lui, cu groază, groaza unei irealităţi intolerabile. Nu cred că e diferit, îşi spuse, de ceea ce un om ieşit din minţi suferă în acele momente când, stând paşnic în perimetrul azilului, nebunia încetează brusc de a mai fi un refugiu şi se încarnează în cerul zguduit şi în tot ceea ce îl înconjoară, împrejurare în care raţiunea, deja aneantizată, nu poate decât să cedeze. Găseşte oare nebunul, în astfel de momente, când gândurile lui, ca nişte obuze, îi explodează prin creier, mângâiere în splendoarea grădinii balamucului sau a dealurilor din apropiere, situate dincolo de teribilul horn? Nu prea, intui Consulul. Cât despre această frumuseţe aparte, o ştia moartă ca şi căsătoria lui, şi la fel de deliberat măcelărită. Soarele orbitor care lumina acum întreaga lume din faţa lui,

cizelând cu razele lui conturul copacilor de pe Popocatepetl, al cărui vârf, ca o balenă gigantică ce iese la suprafaţă, îşi făcea din nou drum afară din nori, toate astea nu-i puteau ridica moralul. Lumina soarelui nu putea împărţi povara conştiinţei lui, a mâhnirii fără motiv. Nu-l cunoştea. În stânga lui, dincolo de bananieri, grădinarul de la reşedinţa de week-end a ambasadorului argentinian îşi tăia drum prin ierburile înalte, curăţând locul pentru un teren de badmington; şi totuşi, ceva în legătură cu această ocupaţie inocentă conţinea o ameninţare oribilă la adresa lui. Frunzele late ale bananierilor, aplecându-se uşor, păreau ameninţător de sălbatice, precum aripile întinse ale pelicanilor, scuturându-se înainte de a se strânge. Mişcările altor păsărele roşii în grădină, ca nişte muguri de trandafiri animaţi, păreau insuportabil de neliniştite şi de hoţeşti. Făpturile erau parcă legate prin fire sensibile de nervii lui. Când sună telefonul, aproape că i se opri inima.

De fapt, telefonul suna clar şi Consulul părăsi veranda în-dreptându-se spre sufragerie unde, de teama acelui obiect furios, începu să vorbească în receptor, apoi, transpirând, în microfon, repede – pentru că era o convorbire interurbană – fără să ştie bine ce spune, auzind vocea estompată a lui Tom destul de bine, însă transformându-i întrebările în propriile lui răspunsuri, temător ca nu cumva, dintr-o clipă în alta, să-i pătrundă ulei fiert în timpane sau în gură: „Bine. La revedere. Ah, ascultă Tom, care e originea acelui zvon despre argint apărut în ziare, dezminţit ieri de Washington? Mă întreb de unde a apărut. Ce l-a declanşat? Da Bine. La revedere. Da, într-adevăr teribil. Groaznic. Ah, au făcut-o! Păcat. Dar, în fond, e în proprietatea lor. Sau nu? La revedere. Probabil că o vor face. Da, e-n regulă, e-n regulă. La revedere; la revedere!". Iisuse, ce naiba vrea de mă sună atât de devreme dimineaţa? Cât o fi ceasul în America? Erikson 43?

Iisuse. Puse receptorul anapoda în furcă şi se întoarse pe verandă: Yvonne dispăruse. După o clipă, o auzi în baie.

Consulul urca, cu un aer vinovat, pe Caile Nicaragua.

Era ca şi cum s-ar fi chinuit să tot suie pe nişte scări fără sfârşit situate între case. Ori poate pe bătrânul Popeye însuşi. Niciodată nu i se păruse drumul atât de lung până în vârful dealului. Drumul, cu pietrele lui fărâmate şi dislocate, se întindea Ia nesfârşit în depărtare precum o viaţă de suferinţă. Calculă: 900 pesos = 100 sticle de whisky = 900 ditto tequila. Deci: n-ar trebui să bei nici tequila nici whisky, ci mescal. Mai era şi cald ca-ntr-un cuptor şi Consulul transpira din plin. Înainte! Înainte! El nu se ducea prea departe, nici până-n vârful dealului. Exista o alee care se ramifica spre stânga, înainte să ajungi la casa lui Jacques, umbroasă, doar un drumeag pentru căruţe la început, apoi câteva serpentine, şi undeva de-a lungul acelui drumeag către dreapta, cam la cinci minute de mers, într-un colţ prăfuit, aşteptă o cantina fără nume, mică şi răcoroasă, probabil cu cai priponiţi afară şi un motan uriaş, alb, dormind sub tejghea, despre care un beţiv ar fi spus: „El munceşte toată noaptea, dom'le, şi doarme toată ziua!" Şi această cantina avea să fie deschisă.

Într-acolo se ducea (drumeagul se vedea clar acum, păzit de un câine) ca să bea liniştit vreo două pahare foarte necesare, fără a fi sigur încă ce vor conţine, şi urma să se întoarcă înainte ca Yvonne să-şi fi terminat baia Nu era de altfel exclus să întâlnească.

Însă brusc Caile Nicaragua fu cea care se ridică să-l întâlnească.

Consulul zăcea întins cu faţa-n jos pe strada pustie.

Hugh, tu eşti, bătrâne, cel care întinde o mână de ajutor amicului său? Mulţumesc foarte mult Fiindcă probabil chiar ţi-a venit rândul să dai şi tu o mână de ajutor. Nu că n-aş fi fost întotdeauna încântat să te-ajut! Am fost încântat chiar şi la Paris, atunci când ai sosit din Aden, necăjit de problemele cu carte d'identite şi cu paşaportul de care atât de des preferai să te dispensezi în timpul călătoriilor, şi al cărui număr mi-l amintesc şi azi: 21312. Poate că mi-a făcut cu atât mai mare plăcere, căci m-a ajutat o vreme să-mi iau gândul de la propriile mele necazuri şi de altfel mi-a dovedit, spre satisfacţia mea, deşi unii dintre colegii mei începeau chiar şi atunci să aibă îndoieli, că încă nu eram chiar atât de despărţit de viaţă încât să fiu incapabil să mă achit de astfel de datorii cu promptitudine. De ce spun asta? În parte şi pentru că vreau să vezi că recunosc cât de aproape de dezastru eram eu şi Yvonne, înainte ca ea să te cunoască! Mă asculţi, Hugh? Sunt destul de clar? Fireşte că te iert, aşa cum într-un fel n-am fost niciodată în stare pe de-a întregul să o iert pe Yvonne, şi că încă te iubesc ca pe un frate şi te respect ca bărbat Fireşte că te-aş ajuta din nou, fără să crâcnesc. De fapt, chiar de când tata a urcat singur în Alpii cei Albi şi nu s-a mai întors, deşi munţii ăia s-au nimerit să fie chiar Himalaya şi, chiar mai mult decât mi-o doresc, vulcanii ăştia îmi amintesc de ei, aşa cum valea asta îmi aminteşte de Valea Indului şi cum acei copaci bătrâni cu turbane din Taxco îmi amintesc de Srinagar, şi aşa cum Xochimilco – mă asculţi, Hugh?

— Dintre toate locurile din lume, când am ajuns aici prima oară, mi-a amintit de casele acelea pe apă din Shalimar, pe care tu nu ţi le poţi aminti, şi de mama ta, mama mea vitregă care a murit, toate acele lucruri îngrozitoare părând, să se întâmple deodată, de parcă rudele prin alianţă ale nenorocirii apăruseră brusc de nicăieri sau, poate, din Damchok, mutându-se la noi cu arme şi bagaje – au fost mult prea puţine ocazii să-mi joc, ca să zic aşa, rolul de frate. Observă că m-am purtat mai degrabă ca un tată: dar tu pe-atunci nu erai decât un copil şi aveai rău de mare pe vechitura aia capricioasă de Concanada, aparţinând companiei P&O. Însă după aceea şi de îndată ce am ajuns înapoi în Anglia, au fost prea mulţi tutori, prea mulţi înlocuitori în Harrogate, prea multe instituţii şi şcoli, ca să nu mai vorbesc de război, pentru câştigarea căruia, aşa cum spui pe bună dreptate, lupta încă nu s-a terminat, eu continuu lupta într-o sticlă, iar tu o duci cu idei care sper că se vor dovedi mai puţin dezastruoase pentru tine decât s-au dovedit ideile tatălui nostru pentru el, sau ale mele pentru mine însumi. Oricum ar fi toate astea – mai eşti acolo, Hugh, să dai o mână ajutor?

— Ar trebui să subliniez în termeni lipsiţi de ambiguitate că n-am visat niciodată nici măcar o clipă că un lucru ca acela care s-a întâmplat se va

întâmpla, ori s-ar putea întâmpla Că trădasem încrederea Yvonnei nu însemna neapărat că şi ea o trădase pe-a mea, lucru despre care se poate avea o concepţie mai degrabă diferită. Iar în tine nici nu mai încape vorbă că am avut încredere. Nici n-am visat că vei încerca să te justifici moralmente sub pretextul că eu căzusem pradă orgiilor: există chiar anumite motive, care pot fi date la iveală numai în ziua socotelilor, pentru care tu n-ar fi trebuit să faci pe judecătorul cu mine. Şi totuşi mi-e teamă că – mă asculţi, Hugh?

— Cu mult înaintea acelei zile, ceea ce ai făcut în mod impulsiv şi ai încercat să uiţi în abstracţia crudă a tinereţii, va începe să-ţi apară într-o lumină nouă şi mult mai întunecată. Mi-e teamă, din păcate, că s-ar putea ca tu într-adevăr, tocmai din cauză că eşti un om bun şi simplu în străfundul tău, şi respecţi cu adevărat, mai mult decât majoritatea oamenilor, principiile şi convenienţele care ţi-ar fi putut împiedica fapta, să te trezeşti din cauza asta, pe măsură ce îmbătrâneşti şi conştiinţa îţi devine mai puţin robustă, chinuit de o suferinţă mai abominabilă decât oricare dintre cele pe care mi le-ai cauzat tu mie. Cum te pot ajuta? Cum să te apăr? Cum să-şi convingă cel ucis asasinul că n-o să-l bântuie? Ah, trecutul îşi umple paharul mai repede decât ştim, şi Dumnezeu nu e prea răbdător cu remuşcările! Şi totuşi, ajută oare la ceva ceea ce încerc să spun, că eu îmi dau seama în ce grad am atras singur asupra mea toate astea? Şi, de altminteri, recunosc (dar la ce ajută?) că, faptul de a-ţi fi aruncat-o pe Yvonne în braţe în felul acela a fost un act nesăbuit, aproape, era să spun, ridicol, provocând în schimb inevitabila povară pe creier, pumnul de rumeguş care astupă inima şi gura Cel puţin aşa sper. Între timp, totuşi, bătrâne, mintea mea, clătinându-se sub efectul stricninei din ultima jumătate de oră, a diverselor băuturi terapeutice dinainte cu asta, a numeroaselor pahare în mod clar neterapeutice băute cu doctorul Vigil, trebuie să-l cunoşti pe doctorul Vigil, nu zic nimic despre prietenul lui, Jacques Laruelle, pe care, din diverse motive, a evitat să ţi-l prezinte până acum – te rog să-mi aminteşti să-mi recuperez de la el piesele elisabetane – a celor două zile şi o noapte de beţie dinainte de asta, a celor şapte sute şaptezeci şi şapte şi jumătate. Dar la ce bun să mai continui? Mintea mea, o repet, deşi drogată, precum Don Quijote care, vrând să evite un oraş unde a comis excese, ceea ce explică aversiunea pe care i-o poartă, trebuie să o ia fără preget pe ocolite. Doctorul Vigil am spus.?

— Măi, să fie, ce s-a întâmplat?

Vocea, ce puternic accent britanic, chiar deasupra lui, striga din spatele volanului, realiză acum Consulul, unei maşini extrem de lungi şi de joase oprite lângă el, cu motorul torcând: un M. G. Magna sau aşa ceva.

— Nimic. Consulul sări în picioare, cât se poate de lucid. Totul e perfect în regulă.

— N-are cum să fie în regulă. Zăceai chiar acolo în drum, nu-i aşa?

Mutra tipic englezească, acum întoarsă către el, părea rubicondă, veselă, cumsecade, dar îngrijorată, deasupra cravatei vărgate englezeşti, amintind de o fântână din curtea unui colegiu englezesc.

Consulul îşi scutură praful de pe haine; îşi căută în zadar rănile. N-avea nici o zgârietură. Văzu limpede fântâna. Ar putea un suflet îmbăindu-se acolo să se cureţe ori să-şi potolească seceta?

— Se pare că n-am nimic, zise el. Mersi-foarte mult

— Dar, fir-ar să fie, zăceai acolo întins în drum, aş fi putut să te calc cu maşina. Ceva trebuie să se fi întâmplat. Nu?

Englezul opri motorul.

— Ascultă, nu te-am mai văzut cumva?

— Trinity.

Consulul îşi descoperi vocea devenind involuntar un pic mai „englezească".

— Doar dacă.

— Caius.

— Dar porţi o cravată Trinity., observă Consulul cu o nuanţă politicoasă de triumf.

— Trinity? Da De fapt, e a vărului meu.

Englezul privi în josul bărbiei, spre cravată, chipul lui roşu şi vesel devenind un pic şi mai roşu.

— Mergem în Guatemala. O ţară minunată. Păcat de povestea aia cu petrolul, nu-i aşa? Urâtă treabă. Eşti sigur că nu ţi-ai rupt vreun os, bătrâne?

— Nu, sunt întreg, zise Consulul, tremurând însă. Englezul se aplecă înainte bâjbâind, ca şi cum ar fi vrut să pornească din nou motorul.

— Sigur te simţi bine? Noi stăm la hotelul Bella Vista şi n-o să plecăm până după-amiază. Aş putea să te iau cu mine, să tragi un pui de somn. Au o cârciumioară a-ntâia, trebuie să-ţi spun, dar şi un tărăboi pe măsură toată noaptea Presupun că ai fost la bal – despre asta-i vroba? Dar nu prea ţi-a priit, nu-i aşa? Întotdeauna am o sticlă de whisky în maşină, pentru urgenţe. Nu. Nu scoţian. Irlandez. Burke's irlandez. Vrei o gură? Sau poate ţi-ar.

— Ah. Consulul luă o înghiţitură bună. Mulţumesc foarte mult.

— Dă-i înainte. Dă-i înainte.

— Mulţumesc. Consulul îi înapoie sticla. Foarte mult.

— Sănătate.

Englezul porni iarăşi motorul.

— Sănătate, bătrâne. Nu te mai întinde în mijlocul străzilor. O să te trezeşti lovit sau călcat de vreo maşină, fir-ar să fie, zău. E şi un drum îngrozitor. Frumoasă vreme, nu-i aşa?

Englezul o luă în sus pe deal fluturându-şi mâna.

— Dacă o să dai şi tu vreodată de necaz, strigă aiurea Consulul după el, sunt. Aşteaptă. Uite cartea mea de vizită.

Ptiu!

Nu era cartea de vizită a doctorului Vigil cea pe care Consulul o ţinea în mână; dar cu siguranţă nu era nici a lui. Salutări din partea Guvernului Venezuelean. Ce mai era şi asta? Guvernul Venezuelei ar aprecia. De unde naiba apăruse siesta? Guvernul Venezuelei ar aprecia o confirmare la

Ministerio de Relaciones Exteriores, Caracas, Venezuela. Ia uite, Caracas. Păi, de ce nu?

Ţeapăn ca Jim Taskerson, îşi spuse, căsătorit şi el acum, sărmanul – refăcut, Consulul pluti în jos pe Caile Nicaragua.

În casă se auzea sunetul apei care se scurgea din cadă; se ferchezui în mare viteză. Oprind-o pe Concepta, Consulul îi luă tava cu micul dejun (nu înainte de a adăuga acolo, plin de tact, stricnina) şi, inocent ca un om care a comis o crimă în timpul unei mâini moarte la bridge, intră în camera Yvonnei. Era luminoasă şi ordonată. O pătură de Oaxaca vesel colorată acoperea patul scund, unde stătea întinsă Yvonne, aproape adormită, cu capul odihnindu-i-se pe o mână.

— Bună!

— Bună!

O revistă din care ea citise căzu pe podea Consulul, încli-nându-se uşor înainte, peste sucul de portocale şi ouăle a la ranchero, înainta curajos printr-o diversitate de emoţii fără vlagă.

— Te simţi bine?

— Da, mulţumesc.

Yvonne acceptă tava zâmbind. Revista era cea pentru astronomii amatori la care ea se abonase şi, de pe copertă, domurile uriaşe ale unui observator, înconjurate de un halou auriu şi ieşind în relief precum siluetele întunecate ale unor coifuri romane, îl priveau pe Consul ze$e”ntar-

— Mayaşii, citi el cu voce tare, erau foarte avansaţi în domeniul observaţiilor astronomice. Dar n-au bănuit existenţa unui sistem copernician.

Aruncă revista înapoi pe pat şi se aşeză confortabil pe scaun, încrucişându-şi picioarele, vârfurile degetelor atingându-se, cu o stranie impasibilitate, cu stricnina pe podea, lângă el.

— Şi de ce mă rog l-ar fi bănuit? Ceea ce-mi place totuşi sunt anii „vagi” ai vechilor maiaşi. Să nu uităm nici de „pseu-do-anii” lor! Şi nici numele lor delicioase pentru lunile anului. Pop. Uo. Zip. Zotz. Tzeo. Xul. Yaxkin.

— Mac, râse Yvonne. Nu-i şi una care se cheamă Mac?

— Există Yax şi Zac. Şi Uayeb: asta-mi place cel mai mult, luna care nu durează decât cinci zile.

— Ca răspuns al scrisorii dvs. datată 1 Zip!

— Şi până la urmă unde ne duce toată chestia asta? Consulul îşi sorbi stricnina, care urma să-şi dovedească virtutea de a anihila whiskyul irlandez (aflat acum probabil în garajul hotelului Bella Vista).

— Cunoaşterea, vreau să spun. Una dintre primele penitenţe pe care mi le-am impus vreodată a fost să învăţ pe de rost partea filosofică din Război şi pace. Asta a fost desigur înainte de a putea să ţopăi prin labirintul Cabalei ca o maimuţă SL Jago. Dar iată că, nu demult, mi-am dat seama brusc că singurul lucru pe care mi-l amintesc din întreaga carte e că Napoleon avea cârcei la picior.

— Tu n-ai de gând să mănânci nimic? Probabil că eşti mort de foame.

— M-am înfruptat deja.

Yvonne, care îşi lua micul dejun cu poftă, întrebă:

— Care e starea pieţei?

— Lui Tom i s-a cam făcut lehamite, i-au confiscat nişte proprietăţi din Tlaxcala ori Puebla, pe care credea că le va putea salva. Pe mine încă nu m-au reperat, nici nu prea sunt sigur cum stau în privinţa asta, acum că mi-am dat demisia.

— Va să zică ţi-ai.

— Apropo, trebuie să-mi cer scuze că mai sunt încă îmbrăcat în ţoalele astea – şi încă prăfuite pe deasupra – cred că ofer un spectacol jalnic. Aş fi putut să-mi pun şi eu măcar un tricou.

Consulul zâmbi în sinea lui de propriul accent care devenise acum, din motive de nedivulgat, incontrolabil de „englezesc".

— Deci chiar ţi-ai dat demisia!

— Ah, fără doar şi poate! Mă gândesc să devin cetăţean mexican, să mă duc să trăiesc printre indieni, ca William Blackstone. Dacă n-ar fi fost obiceiul de a face bani, ştii, un mister pentru tine, presupun, pentru tine cea care observi din exterior.

Consulul privi cu duioşie tablourile de pe pereţi, mai ales acuarele de-ale mamei sale ce înfăţişau scene din Kaşmir: o îngrăditură din piatră cenuşie în jurul mai multor arţari şi a unui plop mai înalt, care era mormântul lui Lalla Rookh; un tablou cu un peisaj sălbatic, torenţial, vag scoţian: trecătoare, prăpastia de la Gugganvir; Shalimar-ul semăna mai mult ca niciodată cu Cam-ul: o privelişte din depărtare către Nanga Parbat de pe valea Sind ar fi putut fi pictată aici pe verandă, Nanga Parbat ar fi putut foarte bine să se confunde cu bătrânul Popo.

— Care observi din exterior, repetă el, rezultatul atâtor griji, speculaţii, precauţii, pensii alimentare, drepturi senioriale.

— Dar.

Yvonne dăduse deoparte tava cu micul dejun şi luase o ţigară din tabachera de lângă pat; şi-o aprinse fără să aştepte ajutorul Consulului.

— S-ar fi putut rezolva deja!

Yvonne se lăsă pe spate în pat, fumând. În cele din urmă, Consulul abia dacă îi mai auzea vorbele – calme, sensibile, curajoase – conştient acum de un lucru extraordinar care i se întâmpla în minte. Văzu într-o clipită, asemeni imaginii unor vapoare la orizont, sub un cer negru lateral, abstract, ocazia unei sărbătoriri disperate (nu conta că el ar putea fi singurul care să o celebreze) retrăgându-se, în vreme ce, în acelaşi timp, se apropia ceea ce nu putea fi decât, ceea ce era – Doamne Sfinte!

— Salvarea lui.

— Acum? Descoperi el că spusese pe un ton scăzut. Dar nu putem pur şi simplu pleca acum, nu-i aşa, cum rămâne cu Hugh, cu tine, cu mine, cu una, cu alta? Nu prea merge, nu ţi se pare? (Poate că salvarea lui n-ar fi fost chiar atât de ameninţată dacă whiskyul irlandez nu şi-ar fi ales brusc momentul să

strângă, deşi aproape imperceptibil, un şurub. Era chiar elanul acestei clipe, conceput ca având o anume continuitate, cel care se simţea ameninţat). Nu ţi se pare? Repetă el.

— Sunt sigură că Hugh ar înţelege.

— Dar nu ăsta-i baiul!

— Geoffrey, casa asta are ceva de rău augur, parcă.

— Vreau să spun că ar fi o chestie urâtă.

Ah, Iisuse. Consulul îşi compuse încetul cu încetul o expresie ce se voia uşor zeflemitoare şi în acelaşi timp fermă, indicând un definitiv echilibru consular. Pentru că asta era. Clopotul de biserică al lui Goethe îl privea drept între ochi; din fericire, era pregătit.

— Îmi amintesc de un tip pe care l-am ajutat cândva la New York, spuse el cam fără nici o legătură. Era un actor şomer. „Păi, domnule Firmin, mi-a zis el, ceva nu e naturel aici." Exact aşa a pronunţat: naturel. „Omul n-a fost făcut pentru asta, se plângea el. Toate străzile sunt la fel ca strada a zecea sau a unşpea, chiar şi-n Philadelphia." Consulul îşi simţea accentul englezesc risipindu-se, în vreme ce un altul îi lua locul, cel de saltimbanc de pe Bleecker Street. „în Newcastle, statul Delaware, iar e altă treabă! Străvechi drumuri bolovănoase. Şi Charleston: stil vechi sudist. Dar, Dumnezeule, e oraşul ăsta. Zgomotul! Haosul! Măcar dacă aş putea s-o întind de-aici! Măcar dac-aş şti încotro s-o iau!" încheie Consulul pătimaş, chinuit, cu voce tremurătoare – deşi nu întâlnise niciodată o asemenea persoană şi întreaga poveste îi fusese relatată de Tom – scuturându-se violent din cauza emoţiei sărmanului actor.

— Ce rost are să evadăm, încheie el cu gravitate, din noi înşine?

Yvonne se lăsase din nou pe spate în pat, răbdătoare. Dar acum se ridică şi se întinse să-şi stingă ţigara în tăviţaunei scrumiere înalte, din cositor cenuşiu, reprezentând o lebădă abstractă. Gâtul lebedei era uşor dezlipit, dar se înclină cu graţie, tremurând sub atingerea ei.

— Bine, Geoffrey, îi răspunse ea. Ce-ar fi s-o lăsăm baltă până ce o să te simţi mai în formă: putem aborda lucrurile într-o zi sau două, când ai să fii treaz.

— Dar, Dumnezeule mare!

Consulul rămase înţepenit, privind podeaua, în vreme ce enormitatea insultei îi cobora în suflet De parcă, de parcă, de parcă acum n-ar fi fost treaz! Totuşi, exista o subtilitate derutantă în această acuzaţie, care încă îi scăpa Pentru că, de fapt, nu era treaz. Nu, nu era. În clipa asta nu, nu era! Dar ce legătură avea cu ce se întâmplase cu un minut în urmă, sau cu o jumătate de oră în urmă? Şi ce drept avea Yvonne să presupună acest lucru, să presupună fie că el nu era treaz acum, fie că – şi asta era cu mult mai rău – peste o zi sau două, va fi treaz? Şi chiar dacă n-ar fi fost treaz acum, pe ce căi fabuloase, comparabile într-adevăr doar cu potecile şi sensurile Sfintei Cabale înseşi, ajunsese el din nou la acest stadiu, atins în trecere o singură dată în această dimineaţă, singurul stadiu în care putea, vorba ei, să „abordeze lucrurile", acel echilibru precar şi preţios, atât de greu de menţinut, în care, beat fiind, îşi

putea afla luciditatea! Ce drept avea ea – când el suferise de dragul ei torturile damnaţilor şi ale balamucului de-a lungul a douăzeci şi cinci de minute fix, fără să bea nimic ca lumea – să facă o aluzie cât de mică la faptul că el, în ochii ei, era departe de a fi treaz? Ah, o femeie nu putea percepe pericolele, complicaţiile, da, importanţa vieţii unui beţiv! Conform căror iluzorii criterii îşi închipuia ea că ar putea judeca ceea ce era anterior sosirii ei? Şi ea nu cunoştea absolut nimic din ceea ce i se întâmplase lui, chiar foarte recent, prăbuşirea de pe Caile Nicaragua, aplombul, calmul, chiar vitejia de acolo, whiskyul irlandez! Ce lume. Şi problema era că ea întinase acum Ciipa. Deoarece Consulul simţea că ar fi putut fi capabil, amintindu-şi de acel „poate că o să beau un pahar după micul dejun" al Yvonnei şi de toate implicaţiile acelei afirmaţii, să zică, într-un minut (dacă n-ar fi fost remarca ei şi da, în ciuda oricărei salvări): „Da, bineînţeles că ai dreptate: hai să mergem!" Dar cum puteai fi de acord cu cineva care era atât de sigur că vei fi treaz poimâine? Şi apoi nu se putea spune, în planul cel mai superficial, că nu era bine cunoscut faptul că nimeni nu-şi putea da seama când era el beat. Ca şi în cazul Taskerson-ilor, Dumnezeu să-i binecuvânteze. Nu era el omul care să fie văzut mergând împleticit pe stradă. E adevărat că putea să se întindă pe stradă, la nevoie, ca un gentleman; dar nu să se împleticească Ah, ce lume era asta care călca-n picioare atât adevărul, cât şi beţivii! O lume plină de oameni însetaţi de sânge şi nimic altceva. Însetaţi de sânge, aşa te-am auzit spunând, însetaţi de sânge, domnule comandant Firmin?

— Dar, pentru Dumnezeu, Yvonne, ştii doar că nu mă pot îmbăta, oricât de mult aş bea, zise el pe un ton aproape tragic, luând brusc o înghiţitură de stricnina. Păi crezi că-mi place să înghit această oribilă nux vomica, sau beladonă ori ce naiba o fi, pe care mi-o administrează Hugh?

Consulul se ridică, cu paharul gol, şi începu să se învârtă în jurul camerei. N-avea sentimentul că ar fi făcut prin omisiune ceva catastrofal (nu era ca şi cum, de exemplu, şi-ar fi aruncat pe apa sâmbetei întreaga viaţă), cât mai degrabă ceva pur şi simplu prostesc şi, în acelaşi timp, de fapt, cam trist. Şi totuşi, era cazul să dea câteva explicaţii. Gândi, sau poate spuse: „Păi, mâine poate că am să beau doar bere. Nimic nu-i mai bun ca berea ca să te pună pe picioare, şi încă puţină stricnina, şi apoi ziua următoare doar bere – sunt sigur că nimeni nu va obiecta. Berea mexicană îndeosebi e plină de vitamine, după câte mi s-a spus. Căci îmi dau seama că reunirea asta a noastră, a tuturor, o să fie un fel de sărbătoare, şi apoi, poate când nervii mei îşi vor reveni, am să renunţ de tot. Şi apoi, cine ştie – se opri el lângă uşă – s-ar putea să mă apuc din nou de treabă, să-mi termin cartea!"

Dar uşa era tot uşă şi era închisă: şi acum întredeschisă. Prin ea zări, pe verandă, sticla de whisky, puţin mai mică şi mai golită de speranţă decât cea cu Burke's irlandez, stând acolo singuratică. Yvonne nu se opusese ca el să tragă o duşcă: fusese nedrept cu ea. Totuşi, exista vreun motiv pentru care ar trebui să fie nedrept şi cu sticla? Nimic în lume nu era mai îngrozitor decât o sticlă goală! Poate doar un pahar gol. Însă putea aştepta: da, uneori ştia să fie

răbdător. Bâjbâi din nou către pat, gândind, sau poate spunând: „Da, parcă văd deja articolele din presă. Noile date senzaţionale ale domnului Firmin despre Atlantida! Cel mai extraordinar lucru în domeniu de la Donnelly încoace. Lucrare întreruptă de moartea lui prematură. Minunat. Şi capitolele despre alchimişti! Care l-au făcut praf pe episcopul de Tasmania. Mă rog, n-or să se exprime chiar aşa Nu-i rău, ce zici? S-ar putea chiar să dau la iveală ceva despre Coxcox şi Noe. Am şi-un editor interesat; la Chicago – interesat în principiu, dacă înţelegi ce vreau să spun, pentru că este cu adevărat o greşeală să-ţi imaginezi că o asemenea carte ar ajunge cândva la modă. Dar este uimitor, dacă stai să te gândeşti, cum spiritul uman pare să înflorească în umbra abatorului! Cum – ca să nu mai menţionez aici întreaga poezie – nu destul de departe sub târgurile de vite, pentru a scăpa definiiiv de duhoarea bodegii de mâine, oamenii ar putea duce în pivniţe viaţa vechilor alchimişti din Praga! Da, trăind printre coabitările lui Faust însuşi, printre litargă, agată, iacint şi perle. O viaţă amorfă, plastică şi cristalină. Despre ce vorbesc? Copula Maritalisl Sau am trecut de la alcool la alkahest1? Poţi să-mi spui? Sau mi-aş putea găsi eventual o altă slujbă, asta după ce voi publica un anunţ în Universal: însoţitor de cadavre în orice direcţie către est!”

Yvonne stătea în capul oaselor, citindu-şi revista, cu cămaşa de noapte uşor desfăcută la piept, lăsând să se vadă locul unde bronzul ei cald se pierdea în pielea albă a sânului, cu braţele peste aşternut şi o mână, întoarsă în jos de la încheietură, atârnând cu nonşalanţă peste marginea patului: în vreme ce el se apropia, ea îşi întoarse palma în sus, într-o mişcare involuntară, probabil de iritare, dar era ca un fel de gest inconştient de chemare; era mai mult: părea să rezume brusc toate vechile rugăminţi, întreaga stranie pantomimă secretă de tandreţe incomu-nicabilă, de loialităţi şi speranţe eterne ale căsătoriei lor. Consulul îşi simţi ochii înţepaţi de lacrimi. Dar simţi de asemenea o bruscă şi ciudată senzaţie de jenă, o senzaţie

Solvent universal căutat de alchimişti.

Aproape de indecenţă că el, un străin, se afla în camera ei. Ah! Camera asta! Se duse până la uşă şi privi afară. Sticla de whisky se afla încă acolo.

Dar nu făcu nici o mişcare către sticlă, îşi puse doar ochelarii negri. Era conştient, pentru prima oară, de noile dureri pe care le simţea ici-colo, ca urmare a impactului cu Caile Nicaragua Imagini vagi de mâhnire şi tragedie îi trecură prin minte. Undeva, un fluture zbura către mare: rătăcit Raţa lui La Fontaine iubise găina albă şi totuşi, după ce au scăpat împreună de la teribila fermă, prin pădure către lac, raţa a fost singura care a înotat Găina, urmând-o, s-a înecat în noiembrie 1895, îmbrăcat cu haine de puşcăriaş, de la ora două după-amiaza până la şi jumătate, cu cătuşe la mâini, recunoscut de toată lumea, Oscar Wilde a stat pe peronul central de la Clapham Junction.

Când Consulul se întoarse şi se aşeză pe pat, braţele Yvonnei se aflau sub aşternut, iar chipul îi era întors spre perete. După o vreme, el spuse cu emoţie, cu vocea din nou răguşită:

— Îţi aminteşti de seara dinainte plecării, când ne-am dat întâlnire, ca doi străini, ca să luăm masa în Mexico City?

Yvonne privea peretele:

— N-ai venit la întâlnire.

— Asta din cauză că nu mi-am putut aminti numele restaurantului. Nu ştiam decât că era undeva pe Via Dolores. Era restaurantul pe care îl descoperiserăm împreună ultima oară când fusesem în City. Am intrat să te caut în toate cârciumile de pe Via Dolorosa şi, negăsindu-te, am băut câte un pahar în fiecare.

— Sărmanul Geoffrey!

— Cred că am tot telefonat la hotelul Canada, din fiecare restaurant. Din cantina fiecărui restaurant Dumnezeu ştie de câte ori, pentru că m-am gândit că poate te întorseseşi acolo. Şi, de fiecare dată, mi-au spus acelaşi lucru, că plecaseşi ca să te întâlneşti cu mine, dar nu ştiau unde. Şi-n cele din urmă s-au enervat al naibii. Nu pot să-mi imaginez de ce am stat la Canada în loc să stăm la Regis – îţi mai aduci aminte cum mă tot confundau acolo, din cauza bărbii mele, cu luptătorul ăla? Oricum, am rătăcit din loc în loc, luptându-mă şi gândindu-mă tot timpul că te-aş putea împiedica să pleci, în dimineaţa următoare, dacă aş fi în stare să te găsesc!

— Da

(Măcar dacă ai fi putut-o găsi! Ah, ce frig era în noaptea aceea, şi ce tăios, cu un vânt urlător şi aburi slăbatici ieşind din grătarele caldarâmnului, unde copii zdrenţuiţi se pregăteau să se culce devreme sub ziarele lor amărâte. Totuşi, nimeni nu era mai lipsit de adăpost decât tine, pentru că s-a făcut tot mai târziu, mai frig şi mai întuneric, şi tu tot n-o găseai! Şi o voce tristă părea să se târască de-a lungul străzii către tine, strigându-i tânguitor numele: Via Dolorosa, Via Dolorosa! Şi apoi, fără să ştii cum, te-ai trezit în dimineaţa următoare, devreme, imediat după ce ea părăsise hotelul Canada – i-ai coborât chiar tu una din valize, deşi n-ai condus-o la plecare – stăteai la barul hotelului bând mescal şi gheaţa din el îţi îngheţa stomacul, ai tot înghiţit sâmburii de lămâie, când, pe neaşteptate, un bărbat care arăta ca un călău a apărut de pe stradă târând în bucătărie doi pui de căprioară care ţipau de groază. Şi mai târziu i-ai auzit zbierând, probabil măcelăriţi. Şi te-ai gândit: mai bine să nu-ţi aminteşti la ce te-ai gândit. Apoi, şi mai târziu, după Oaxaca, când te întorseseşi aici în Quauhnahuac, prin chinul acelei întoarceri – coborând serpentinele de pe Tres Marias în automobilul Plymouth, văzând oraşul undeva jos, prin ceaţă, şi apoi în oraşul însuşi, bornele kilometrice, sufletul tău târât pe lângă ele parcă de un cal fugar. Când te-ai întors aici.)

— Când m-am întors, pisicile muriseră, zise el. Pedro a insistat că din cauza febrei tifoide. Sau, mai degrabă, sărmanul Oedipis a murit se pare chiar în ziua când ai plecat, fusese deja aruncat în barranca atunci când am sosit, în vreme ce micuţa Pathos zăcea în grădină, sub bananieri, arătând şi mai

bolnavă decât atunci când am cules-o prima oară din rigolă; era pe moarte, deşi nimeni nu-şi putea da seama din ce cauză: de inimă rea, zicea Măria.

— Hazlie povestioară, răspunse Yvonne cu o voce dură, fără inflexiuni, cu chipul încă întors spre perete.

— Îţi any'nteşti – se auzi Consulul întrebând – cântecul tău? N-o să ţi-l cânt: „Pisicuţa n-a lucrat, nici motanul n-a muncit, nimeni n-a muncit deloc, ni-me-nea!"

Lacrimi de mâhnire îi umeziră ochii, îşi scoase ochelarii fumurii şi îşi îngropa faţa în umărul ei.

— Nu, dar Hugh., începuse ea.

— Dă-l încolo pe Hugh.

Nu premeditase totul, nu intenţionase s-o împingă între perne; îi simţi corpul înţepenind, devenind rigid şi rece. Totuşi, consimţământul ei nu părea să vină doar dm oboseală, părea gândit mai degrabă ca o soluţie pentru împărtăşirea unei clipe minunate, asemeni sunetului de trâmbiţe coborând din cerul senin.

Dar acum putea simţi, exersând preludiul, nostalgicele note asupra simţurilor soţiei sale, cum imaginea posesiunii lui, asemeni porţii nepreţuite pe care disperatul neofit, în căutarea lui Yesod, o proiectează pentru a mia oară în ceruri pentru a permite trecerea trupului său astral, se estompează încet, înlocuită de aceea a unei cantina deschizându-se dimineaţa, în liniştea de mormânt. Era una din acele cantinas care s-ar deschide acum, la ora nouă: şi el era ciudat de conştient de propria-i prezenţă acolo, cu acele cuvinte tragice, mânioase, chiar acelea care ar fi putut fi în curând rostite, proiectate în spatele lui. Dar imaginea asta se estompă şi ea: se afla unde se afla, transpirând acum, aruncând o privire – fără însă a se opri deloc din interpretarea preludiului, mica uvertură la un deget a inclasificabilei compoziţii care ar fi putut totuşi urma imediat – prin fereastră, către alee, îngrozit ca nu cumva Hugh să apară acolo, apoi chiar îşi imagină că îl vede cu adevărat în capătul aleii, trecând prin deschizătură, parcă-i auzea distinct şi paşii în pietriş. Nimeni. Dar acum, acum voia să plece, voia neapărat să plece, conştient că pacea din cantina făcea loc primelor preocupări febrile ale dimineţii: exilatul politic din colţ, sorbind discret sucul de portocale, sosirea contabilului, verificând posomorât socotelile, blocul de gheaţă târât înăuntru de un brigand ce folosea un cleşte de fier, un barman tăind felii de lămâie, celălalt cu ochii câipiţi de somn, sortând sticle de bere. Şi acum, acum voia să plece, conştient că locul se umplea de lume care nu făcea parte din atmosfera obişnuită a cantinei, apăreau doar la ora aceea, oameni eructând, făcând zgomot şi scandal, cu lasouri pe umăr, conştient în acelaşi timp şi de mizeria rămasă de cu seară, cutiile de chibrituri arse, cojile de lămâie, ţigările zdrobite ca nişte tortillas, pachetele goale înotând în gunoi şi scuipat. Acum că ceasul de deasupra oglinzii arată cu puţin peste nouă şi vânzătorii de La Prensa şi El Universal dădeau buzna tropăind înăuntru ori stăteau, chiar în clipa asta, în colţ, în faţa aglomeratului, soiosului mingitorio, lângă lustragiii care-şi cărau scăunelele în mâini, sau le aşezau în echilibru

între bar şi suportul arzător pentru picioare, acum el voia să plece! Şi nimeni în afară de el nu ştia cât de frumoase erau toate astea, lumina soarelui, lumina soarelui, lumina soarelui inundând barul El Puerto del Sol, inundând cresonul şi portocalele, ori căzând într-o unică linie aurie, parcă pe cale de a concepe un zeu, căzând ca o lance drept într-un bloc de gheaţă.

— Îmi pare rău, mi-e teamă că nu merge.

Consulul închise uşa în urma lui şi o ploaie de tencuială i se scutură în cap. Un Don Quijote căzu de pe perete. Ridică de jos tristul cavaler de paie.

Şi apoi sticla de whisky: bău din ea cu lăcomie. Nu-şi uitase totuşi paharul şi-n el îşi turnă acum haotic o porţie zdravănă de mixtură de stricnina. „Stricnina e un afrodisiac. Poate că o să aibă efect imediat. Încă s-ar putea să nu fie prea târziu." Lăsându-se să cadă în balansoarul verde din trestie, avu senzaţia că trece prin el.

Abia izbuti să ajungă la paharul lăsat pe tavă şi-l ţinu în mâini, cântărindu-l, dar, pentru că tremura din nou, nu uşor, ci violent, ca un paralitic sau un bolnav atins de parkinson, nu era în stare să şi-l ducă la buze. Apoi, fără să bea, îl puse pe balustradă. După o vreme, cu întregul corp tremurând, făcu efortul să se ridice şi izbuti să-şi toarne whisky în cealaltă cană nefolosită, pe care Concepta o lăsase pe masă, cam o jumătate dintr-un sfert de pint Nacid 1820 y siguiendo tan campanie. Siguiendo. Născut în 1896 şi mai dezumflat ca niciodată. „Te iubesc", murmură el, încleştând ambele mâini pe sticlă, ca s-o poată pune la loc pe tavă. Acum îşi aduse cana cu băutura înapoi pe scaun, şi rămase cu ea în mâini, pe gânduri. Apoi, fără să bea nici de data asta, puse cana pe balustradă, lângă stricnina. Rămase privindu-le pe amândouă. În spatele lui, în cameră, o auzi pe Yvonne plângând.

„Ai uitat scrisorile Geoffrey Firmin scrisorile pe care ţi le-a scris până i s-a frânt inima de ce stai acolo tremurând de ce nu te întorci la ea acum ea va înţelege în fond n-a fost întotdeauna aşa către sfârşit poate dar ai putea să te amuzi apropo de asta ai putea să râzi de situaţie de ce crezi că ea plânge nu e numai din cauza asta i-ai făcut-o băiete scrisorile la care nu numai că n-ai răspuns niciodată n-ai răspuns ba da ba nu ba da şi atunci unde e răspunsul tău dar nici măcar nu le-ai citit cu adevărat unde sunt acum sunt pierdute Geoffrey Firmin sunt pierdute sau lăsate pe undeva nici noi nu mai ştim pe unde."

Consulul întinse mâna şi, distrat, izbuti să soarbă nişte whisky; vocea ar fi putut fi vreuna aparţinând demonilor săi personali, sau.

Hei, bună dimineaţa.

În clipa în care văzu imaginea aceea, Consulul ştiu că e o halucinaţie şi rămase calm, aşteptând ca obiectul de forma unui mort şi care părea să stea întins pe spate lângă piscină cu un sombrero mare pe faţă, să dispară de acolo. Va să zică „celălalt" venise din nou. Şi acum plecase, se gândi el: dar nu, nu chiar, pentru că încă mai era ceva acolo, într-un fel având legătură cu el, sau aici, la cotul lui, sau în spatele lui, în faţa lui acum; nu, şi chestia asta, indiferent ce-o fi fost, dispărea: poate că nu fusese decât trogonul cu coada

arămie, mişcându-se în tufişuri, pasărea lui „ambiguă” care se îndepărta iute pe aripi scârţâitoare, zburând ca un porumbel, către sălaşul lui solitar, din Canionul Lupilor, departe de oamenii cu idei.

„Fir-ar să fie, mă simt foarte bine”, îşi spuse el brusc, terminându-şi băutura. Se întinse după sticla de whisky, nu izbuti să ajungă la ea, se ridică din nou şi-şi mai turnă un deget „Mâna mea este deja mult mai fermă.” Termină de băut şi, luând paharul cu sticla de Johnny Walker, care era mai plină decât îşi imaginase, traversă veranda până în colţul cel mai îndepărtat şi le puse într-un dulap. Acolo erau două mingi vechi de golf.

„Fă cu mine o partidă şi ai să vezi că încă mai pot ajunge la al optulea green doar din trei lovituri. Îmi revin încet-încet, zise el. Ce naiba îndrug? Chiar şi eu ştiu că spun prostii.” „Trebuie să mă trezesc.” Se întoarse şi îşi turnă nişte stricnina în celălalt pahar, umplându-l, apoi mută sticla pe balustradă, mai la îndemână. „în fond, am stat treaz toată noaptea La ce te puteai aştepta?

Sunt prea treaz. Mi-am pierdut vocile interioare, îngerii mei păzitori. Îmi revin, adăugă el, aşezându-se din nou în faţa sticlei şi a paharului cu stricnina. Într-un fel, ceea ce s-a întâmplat a fost un semn al fidelităţii, al loialităţii mele; orice alt bărbat ar fi petrecut acest din urmă an într-o manieră cu totul diferită. Cel puţin n-am nici o boală, strigă el în sinea-i, strigătul părând să se temine totuşi într-o notă cam dubioasă. Şi probabil că e un noroc că am băut nişte whisky, de vreme ce alcoolul e şi un afrodisiac. Nu trebuie niciodată uitat că alcoolul este hrană. Cum te poţi aştepta de la un bărbat să-şi îndeplinească obligaţiile conjugale fără a se hrăni? Conjugale? În orice caz, fac progrese, încet dar sigur. În loc să mă reped imediat către Bella Vista şi să mă îmbăt cum am făcut ultima oară când s-a întâmplat totul şi am avut cearta aceea dezastruoasă apropo de Jacques şi am spart becul, am stat aici. E adevărat, pe vremea aia aveam maşina şi. Eram mai uşor. Dar iată-mă, nu evadez. Ba mai mult, intenţionez să mă distrez mult mai bine rămânând pe loc.”

Consulul îşi sorbi stricnina, apoi puse paharul pe duşumea. „Voinţa omului este de neînfrânt. Nici măcar Dumnezeu nu o poate înfrânge.”

Se lăsă pe spate în scaun. Ixtaccihuatl şi Popocatepetl, acea imagine a mariajului perfect, se profilau acum limpede şi frumos la orizont, sub un cer matinal aproape pur. Mult deasupra lui, câţiva nori albi goneau pe vânt după o lună palidă, cocoşată. Bea toată dimineaţa, îi spuseră ei, bea toată ziua Asta înseamnă să trăieşti!

Tot la înălţimi ameţitoare, observă nişte vulturi aşteptând, mai graţioşi decât uliii, plutind ca nişte foi de hârtie arse ridicate deasupra unui foc, brusc suflate în sus de vânt, legănându-se.

Umbra unei oboseli imense se furişă deasupra lui. Consulul se prăbuşi în somn.

DAILY GLOBE intelube londres presse adăugaţi ca urmare a recentei campanii antisemite propetiţie mexpress se te emma confederaţia muncitorilormex proexpulzare exmexico citez mici manufacturieri textilişti evrei închei citatul s-a aflat astăzi de la surse de încredere că legaţia germană din

mexcity activează în spatele campaniei afirmaţia că legaţia a mers până la a trimite propagandă antisemită la deptmex interior confirmat propamflet posesie jurnalist local stop pamfletul susţine influenţa evreilor defavorabilă orice ţară locuiesc ei şi subliniază citez credinţa lor puterea absolută şi îşi ating scopurile fără scrupule sau consideraţie închei citatul stop Firmin.

Citind din nou, de la un cap la altul, copia la indigo a ultimei sale telegrame (trimisă în acea dimineaţă de la Oficina Pricipal a Companiei Telegrafica Mexicana Esq., San Juan de Letrân e Independencia, Mexico, D. F.) Hugh Firmin mergea cu paşi prea mici ca să pară că hoinăreşte pe aleea care ducea către casa fratelui său, cu jacheta fratelui său aruncată pe umăr, cu un braţ vârât aproape până la cot prin mânerele duble ale micii genţi gladstone1 aparţinând de asemenea fratelui său, cu pistolul lovindu-i uşor coapsa în tocul pestriţ; probabil că am ochi în picioare, şi paie, se gândi el, oprindu-se la marginea şanţului adânc, şi apoi inima lui, ca şi lumea, se opriră şi ele: calul în aer, la jumătatea obstacolului, săritorul de la înălţime, ghilotina, spânzuratul în cădere, glonţul criminalului şi răsuflarea tunului în Spania sau China, toate îngheţate în aer, roata, pistonul, suspendate.

Botezat după William Gladstone: un geamantan mic rectangular care se deschide în două compartimente de mărimi egale.

Yvonne, sau ceva care semăna cu ea, împletit din filamentele trecutului, muncea în grădină şi, de la mică distanţă, părea înfăşurată în întregime în lumina soarelui. Acum îşi îndreptă spinarea – purta pantaloni galbeni – şi se uită la el mijindu-şi ochii, cu o mână streaşină ca să se apere de soare.

Hugh sări peste şanţ şi ajunse în iarbă; debarasându-se de valijoară, avu parte de o clipă de confuzie paralizată, şi repulsie la întâlnirea cu trecutul. Valiza, aruncată pe scaunul rustic decolorat, revărsă pe capac o periuţă de dinţi cheală, un aparat de ras ruginit, cămaşa fratelui său şi un exemplar de mâna a doua al cărţii lui Jack London, Valea lunii, cumpărat ieri pe cincisprezece centavos de la librăria nemţească din Mexico City, vizavi de Sandborns. Yvonne îi făcea cu mâna

Şi el înainta (la fel cum pe Ebru ei se retrăgeau), cu jacheta împrumutată încă în echilibru, pe jumătate aruncată peste umăr, cu pălăria largă într-o mână şi telegrama oarecum împăturită în cealaltă.

— Bună, Hugh. Să mor dacă n-am crezut pentru o clipă că eşti Bill Hodson. Geoffrey mi-a spus că vii. Îmi pare bine să te revăd.

Yvonne îşi scutură praful din palme şi îi întinse mâna, pe care el n-o strânse, la început nici măcar n-o simţi, lăsând-o apoi să cadă, cu aparentă nonşalanţă, devenind conştient de un junghi în inimă şi de o uşoară ameţeală.

— Cât de extraordinar, aşa şi pe dincolo. Când ai ajuns aici?

— Cu puţină vreme în urmă.

Yvonne jumulea mugurii morţi ai unor plante ce semănau a cârciumărese, nişte flori parfumate, delicate, albe şi stacojii, înşiruite în ghivece pe un zid scund; luă telegrama pe care Hugh, din cine ştie ce motiv, i-o înmânase, şi se îndreptă către ghiveciul următor.

— Am auzit că ai fost în Texas. Te-ai făcut cowboy de operetă?

Hugh îşi trase pe ceafă uriaşa pălărie stetson, râzând, jenat, către cizmele cu tocuri înalte, pantalonii prea strâmţi vârâţi în ele.

— Mi-au confiscat hainele l-a graniţă. Am vrut să-mi cumpăr altele în City dar n-am apucat s-o fac. Arăţi grozav de bine!

— Şi tu!

El începu să-şi încheie nasturii cămăşii deschise până la talie ce dădea la iveală, deasupra celor două curele, pielea mai mult neagră decât bronzată; îşi mângâie banduliera de sub prima curea, care atârna în diagonală, până în dreptul tocului de la pistol, ce i se odihnea pe şold, legat de piciorul drept cu o fâşie de piele plată – o mângâie şi pe ea (era în secret extrem de mândru de costumaţia lui), apoi îşi pipăi buzunarul de la piept al cămăşii, unde găsi o ţigară răsucită neglijent, pe care tocmai se pregătea s-o aprindă atunci când Yvonne spuse:

— Ce-i asta, noul mesaj de la Garcia?

— C. M. M.-ul – Hugh aruncă o privire telegramei, peste umărul ei – Confederaţia Muncitorilor Mexicani, a trimis o petiţie. Au obiecţii faţă de anumite mişmaşuri teutonice din statul ăsta. După părerea mea, au dreptate să obiecteze.

Hugh se uită prin grădină; unde era Geoff, ce căuta ea aici? E prea dezinvoltă. În fond, nu sunt divorţaţi? Care-i ideea? Yvonne îi dădu telegrama înapoi şi Hugh şi-o strecură în buzunarul jachetei.

— Asta, spuse el, îmbrăcându-şi jacheta, căci intraseră de-acum în umbră, este ultima telegramă pe care am trimis-o către Globe.

— Va să zică Geoffrey.

Yvonne îl privi cu luare-aminte: îi trase jacheta la spate (ştiind că era a lui Geoff?), mânecile erau prea scurte; ochii ei păreau răniţi şi nefericiţi, dar uşor amuzaţi: expresia ei, în vreme ce continua să pigulească florile, izbutea să fie când scrutătoare, când indiferentă. Îl întrebă:

— Ce-i cu povestea asta pe care-am auzit-o, cum că ai fi călătorit într-un vagon de vite?

— Am intrat în Mexic deghizat în cowboy ca să creadă ăia că sunt texan de pe lângă graniţă şi să nu mă mai oblige să plătesc vreo taxă. Sau mai rău, zise Hugh, Anglia fiind persona non grata aici, ca să zic aşa, după tărăboiul cu petrolul lui

Cârdenas. Bineînţeles că, moralmente, suntem în război cu Mexicul, dacă nu ştiai. Unde este monarhul nostru cel rumen?

— Geoffrey doarme, spuse Yvonne – asta însemnând probabil că era pilit, se gândi Hugh. Dar nu se ocupă ziarul de cheltuielile astea?

— Păi, e muy complicado. Mi-am trimis demisia către Globe încă din America, dar încă nu mi-au răspuns. Stai, lasă-mă pe mine să fac asta.

Yvonne încerca să împingă înapoi o creangă încăpăţânată de bougainvillea care bloca nişte trepte pe care Hugh nici nu le remarcase înainte.

— Înţeleg că ai auzit că suntem în Quauhnahuac?

— Descoperisem că, venind în Mexic, aş putea să împuşc mai mulţi iepuri dintr-un foc. Desigur că a fost o surpriză faptul că tu nu erai aici.

— Nu-i aşa că grădina asta e o ruină? Spuse brusc Yvonne.

— Mie mi se pare destul de frumoasă, având în vedere că Geoffrey n-a mai avut un grădinar de multă vreme.

Hugh îi venise de hac crengii – or să piardă bătălia de pe Ebru pentru c-am făcut asta – şi treptele ieşiră la iveală. Yvonne se strâmbă, coborând pe ele şi oprindu-se aproape de capăt, pentru a inspecta un oleandru care părea relativ otrăvitor şi era încă în floare.

— Dar prietenul tău chiar era văcar sau s-a deghizat şi el?

— Contrabandist, cred. Geoff ţi-a povestit de Weber, nu-i aşa? Chicoti Hugh. Am mari bănuieli că strecoară muniţie peste graniţă. Oricum, am intrat în vorbă cu tipul într-o tavernă din El Passo şi a reieşit că aranjase într-un fel să ajungă până la Chihuahua cu un camion de vite, ceea ce părea o idee bună, şi apoi cu avionul până la Mexico City. De fapt, chiar am zburat cu avionul, dintr-un loc cu nume ciudat, cum ar fi Cusihuriachic, certându-ne tot drumul, ştii, era unul din americanii ăia semifascişti, fusese şi prin Legiunea Străină şi Dumnezeu mai ştie pe unde. Dar de fapt în Parăn voia el cu adevărat să ajungă, aşa că a aterizat pe aerodromul de aici, ceea ce a fost destul de convenabil. A fost o excursie de pomină.

— Nu mă miră din partea ta!

Yvonne îi zâmbea din capul scărilor, cu mâinile în buzunarele pantalonilor, cu picioarele larg desfăcute, ca un băiat. Sânii îi îmboldeau, bluza brodată cu păsări, cu flori şi piramide, pe care probabil o adusese sau o cumpărase de dragul lui Geoff, şi încă o dată Hugh simţi un junghi în inimă şi privi în altă parte.

— Ar fi trebuit probabil să-l împuşc pe ticălos: numai că mi-era simpatic, porcul.

— Uneori poţi vedea Pariăn-ul de aici. Hugh oferea aerului rarefiat o ţigară.

— Faptul că Geoff doarme nu e mai degrabă tipic englezesc sau ceva în genul ăsta?

Se luă după Yvonne pe alee.

— Poftim, e ultima mea ţigară gata făcută.

— Geoffrey a fost la balul Crucii Roşii aseară. E cam obosit, bietul de el.

Continuară să înainteze fumând, Yvonne oprindu-se din când în când să mai smulgă câte o buruiană până ce, brusc, se opri locului, privind fix stratul de flori complet înăbuşit de o viţă verde, sălbăticită.

— Dumnezeule, asta a fost cândva o grădină splendidă. Un loc paradisiac.

— Atunci să ieşim naibii din ea Dacă nu cumva eşti prea obosită pentru o plimbare.

Un sforăit izolat, ricoşând agonic, chinuit, dar stăpân pe sine, îi ajunse lui Hugh la urechi: vocea în surdină a Angliei de mult adormite.

Yvonne aruncă priviri grăbite împrejur, de parcă i-ar fi fost teamă ca Geoff să nu apară cumva catapultându-se pe fereastră, cu pat cu tot; dacă nu cumva se afla pe verandă, şi ezită.

— Deloc, spuse ea veselă, entuziastă. Porni pe alee în faţa lui. Hai, ce mai aşteptăm?

Fără să-şi dea seama, el o tot măsurase, îi privise braţele şi ceafa bronzată, pantalonii galbeni şi florile intens purpurii de pe spatele bluzei, părul castaniu încercuindu-i urechile, mişcările iuţi graţioase ale sandalelor ei galbene în care părea să danseze, să plutească mai degrabă decât să meargă. O ajunse din urmă şi o luară iarăşi la pas împreună, evitând o pasăre cu coada lungă care plană şi trecu iute pe lângă ei, ca o săgeată rătăcită.

Pasărea zigzagă în faţa lor de-a lungul aleii pline de gropi, prin spaţiul porţii lipsit de poartă, unde i se alătură un curcan alb-purpuriu, un pirat încercând să evadeze cu toate pânzele sus, să dispară pe strada prăfuită. Râdeau de păsări, dar lucrurile pe care şi le-ar fi spus în circumstanţe oarecum diferite (cum ar fi: „mă întreb ce s-a întâmplat cu bicicletele noastre" sau „îţi aminteşti, la Paris, cafeneaua Robinson, cea cu mesele în copaci?"), rămaseră nerostite.

O luară spre stânga, îndepărtându-se de oraş. Sub ei drumul cobora abrupt La capătul lui îndepărtat se ridicau nişte dealuri purpurii. De ce nu sunt triste toate astea? Se gândi el. De ce, chiar aşa? Însă deja Hugh simţea amărăciunea: îşi dădea seama pentru prima oară de cealaltă mâhnire, în vreme ce Caile Nicaragua, cu zidurile marilor reşedinţe rămase în urmă, deveni un haos aproape impracticabil de bolovani şi hârtoape. Bicicleta Yvonnei n-ar fi folosit la nimic pe aici.

— Şi ce naiba ai făcut în Texas, Hugh?

— Mă ţineam după muncitorii itineranţi. Adică m-am ţinut după ei în Oklahoma. M-am gândit că Globe ar putea fi interesat de povestea lor. Apoi am plecat la ranch-ul ăla din Texas. Acolo am auzit despre tipii ăştia din „borcanul cu praf 1 cărora nu li se dă voie să treacă graniţa

— Măi, da' băgăreţ mai eşti!

— Am aterizat în Frisco, tocmai la timp ca să aud de Miinchen.

Hugh aruncă o privire spre stânga, unde, în depărtare, turnul de pază cu ferestrele zăbrelite ale închisorii Alcapancingo tocmai îşi făcuse apariţia, cu mici siluete în vârf, privind prin binocluri către est sau vest.

— Nu fac decât să se joace. Poliţiei de aici îi place să fie misterioasă, ca şi ţie. Şi unde ai fost înainte de asta? Probabil că era cât p-aci să ne întâlnim în Frisco.

O şopârlă dispăru în tufele de bougainvillea care creşteau pe marginea drumului, sălbăticite de-acum şi revărsându-se l

Aluzie la regiunile Oklahomei bântuite de furtuni.

Abundent; o urmă apoi o a doua şopârlă. Sub taluz se căsca o gaură pe jumătate consolidată, probabil o altă intrare în mină. La dreapta lor se prăbuşeau câmpuri abrupte, basculând violent în toate direcţiile. În depărtare,

înconjurată de dealuri, Hugh distinse vechea arenă pentru lupte cu tauri şi auzi din nou vocea lui Weber urlându-i la ureche, în avion, în vreme ce-şi pasau unul altuia plosca de habanero: „Quauhnahuac! Acolo au crucificat femei, în timpul revoluţiei, în arenele de corridă şi au asmuţit taurii asupra lor. Şi asta nu-i nimic! Sângele curgea prin rigole şi ei făceau câini la frigare în piaţa publică. Întâi trăgeau şi dup-aia puneau întrebări! Ai perfectă dreptate!" Dar acum nu mai era nici o revoluţie în Quauhnahuac şi, în nemişcarea lor, pantele purpurii din faţă, câmpurile, chiar şi turnul de pază şi arena păreau să murmure despre pace, chiar despre paradis.

— În China, îi răspunse el.

Yvonne se întoarse, zâmbi, deşi ochii îi erau îngrijoraţi şi perplecşi.

— Şi războiul? Spuse ea.

— Păi, tocmai. Am căzut dintr-o ambulanţă cu trei duzini de sticle de bere şi şase ziarişti peste mine şi atunci m-am decis că ar fi mai sănătos să plec în California.

Hugh se uită suspicios către un ţap care-i urmărise mergând în dreapta lor, de-a lungul fâşiei ierboase dintre drum şi un gard de sârmă, şi care acum stătea acolo nemişcat, privindu-i cu un dispreţ de patriarh.

— Nu, sunt cea mai primitivă formă de viaţă animală, cu excepţia probabil. Păzea! Dumnezeule, ştiam eu.

Ţapul se repezise către ei şi Hugh simţi atingerea şi căldura bruscă, ameţitoare, îngrozită a trupului Yvonnei, în vreme ce animalul îi ratã, alunecă şi se întoarse în curba abruptă pe care drumul o făcea spre stânga, pe un podeţ de piatră, dispărând peste un deal, târându-şi furios priponul.

— A caprelor, îşi completă el fraza, răsucind-o pe Yvonne şi dându-i cu hotărâre drumul din braţe. Chiar şi atunci când nu există războaie, gândeşte-te ce de pagube fac, continuă el jenat de restul de nervozitate, de mutuala dependenţă a veseliei lor. Mă refer la jurnalişti, nu la ţapi. Nu există pedeapsă pe pământ

*„ „jf

*, potrivită pentru ei. Doar Malebolge1. Şi uite şi Malebolge. Malebolge era barranca, prăpastia care şerpuia traversând zona, îngustându-se aici – iar apropierea ei iminentă izbuti să-i facă să uite episodul cu ţapul. Micul pod de piatră pe care stăteau traversa râpa. Copaci, cu vârfurile sub ei, creşteau în viroagă, frunzişul lor ascunzând parţial terifiantele adâncimi. Din fund se auzea un uşor susur de apă.

— Cam pe-aici ar trebui să fie locul, dacă acolo e Alcapancingo, zise Hugh, pe unde Bernal Diaz şi tlaxcalanii lui au traversat ca să ia cu asalt Quauhnahuac-ul. Ce nume superb pentru o orchestră de dans: Bernard Diaz şi tlaxcalanii lui. Sau nu l-ai studiat pe Prescott la Universitatea din Hawaii?

— Hm, hm, spuse Yvonne, privind în josul râpei înfiorată -ceea ce putea însemna da sau nu, ca răspuns la întrebarea fără sens.

— Înţeleg că i-a dat ameţeli până şi bătrânului Diaz.

— Nu mă miră.

— Nu-i poţi vedea, dar e plină ochi cu ziarişti defuncţi, încă spionând prin gaura cheii şi încercând să se convingă că acţionează în folosul democraţiei. Dar uitasem că tu nu citeşti ziarele. Nu-i aşa? Râse Hugh. Jurnalismul este egal cu prostituţia intelectuală masculină a vorbitului şi scrisului, Yvonne. Ăsta e un punct asupra căruia sunt total de acord cu Spengler. Ia te uită!

Hugh ridică brusc capul, auzind un sunet neplăcut de familiar, ca şi cum o mie de covoare ar fi fost bătute simultan în depărtare: tumultul, părând să emane din direcţia vulcanilor, care intraseră aproape imperceptibil în raza lor vizuală la orizont, fu urmat imediat de ţiuitul prelung al ecoului.

— Trageri la ţintă, spuse Yvonne. Au început din nou. Paraşute de fum pluteau în derivă peste munţi; le priviră o clipă tăcuţi. Hugh oftă şi începu să-şi învârtă o ţigară.

— Am avut un prieten englez care a luptat în Spania. Dacă a murit, probabil că a rămas tot acolo.

Hugh linse hârtia, o lipi şi aprinse ţigara, trăgând iute, cu poftă.

Hăul suprem al Infernului în Divina Comedie a lui Dante.

— De fapt, s-a anunţat în două rânduri c-ar fi mort, dar a apărut de fiecare dată. Era acolo în treizeci şi şase. În timp ce aşteptau ca Franco să atace, el se ducea la biblioteca universităţii, cu mitraliera după el, citind acolo din De Quincey, pe care atunci îl descoperise. S-ar putea să exagerez în legătură cu mitraliera, totuşi. Nu cred că aveau aşa ceva în dotare. Era comunist şi, probabil, cel mai de ispravă om pe care l-am întâlnit vreodată. Îi plăcea vinul rose d'Anjou. Avea şi un câine pe nume Harpo, acasă, la Londra. Probabil că nu te-ai aştepta ca un comunist să aibă un câine pe nume Harpo. Sau dimpotrivă?

— Tu ce zici?

Hugh îşi puse un picior pe balustradă şi îşi privi ţigara care părea decisă, ca şi omenirea, să se consume cât mai iute cu putinţă.

— Şi am mai avut un prieten care a plecat în China, dar n-a ştiut ce să facă pe-acolo, sau ei n-au ştiut ce să facă cu el, aşa că s-a dus şi el în Spania, ca voluntar. A fost ucis de un obuz rătăcit, înainte de a apuca să lupte. Tipii ăştia avuseseră amândoi nişte vieţi perfect normale. Nu jefuiseră nici o bancă.

Tăcu, uşor stânjenit.

— Bineînţeles că noi am părăsit Spania cam cu un an înainte ca totul să izbucnească, dar Geoffrey obişnuia să spună că se stârniseră mult prea multe pasiuni în legătură cu toată chestia asta, de a merge să mori pentru loialişti. De fapt, zicea că ar fi mult mai bine dacă fasciştii ar câştiga pur şi simplu, terminând odată cu toată tevatura.

Acum e de altă părere. Zice că dacă fasciştii vor câştiga, nu va fi decât un fel de „îngheţ" cultural în Spania – apropo, aia de acolo e luna?

— Mă rog, oricum un îngheţ. Care probabil se va dezgheţa, cândva în viitor, când se va descoperi, cu voia dumneavoastră, că pur şi simplu a existat

într-o stare de animaţie suspendată. Îndrăznesc să spun că-i adevărat până la un anumit punct. Apropo, ai ştiut că şi eu am fost în Spania?

— Nu, spuse Yvonne, uimită.

— Ei, da. Acolo am căzut din ambulanţă, cu doar două duzini de sticle de bere şi cinci ziarişti peste mine, toţi îndrep-tându-ne spre Paris. Asta s-a întâmplat nu cu mult după ce te-am văzut ultima oară. Era tocmai când gluma de la Madrid se îngroşa, cum s-a dovedit mai târziu, deşi părea că totul se terminase, aşa că Globe mi-a transmis să mă car de-acolo. Şi am întins-o, deşi m-au trimis înapoi după aceea pentru o vreme. N-am plecat în China decât după Brihuega.

Yvonne îi aruncă o privire intrigată, apoi spuse:

— Hugh, doar nu te gândeşti să te întorci în Spania acum, nu-i aşa?

Hugh clătină din cap râzând. Îşi aruncă meticulos mucul de ţigară în prăpastie.

— Cui bono? Ca să aperi nobila armată de codoşi şi experţi care au plecat deja acasă, pentru a exersa micile zeflemele cu care îşi propun să discrediteze toată afacerea – la primul semn că moda comuniştilor s-a terminat. No, muchas gracias. Şi chiar m-am săturat de jurnalism, nu mă prefac.

Hugh îşi vârî degetele mari în curea

— Aşa că. De vreme ce au gonit brigăzile internaţionale, acum cinci săptămâni, pe douăzeci şi opt septembrie ca să fim mai exacţi, două zile înainte ca Chamberlain să se ducă la Godesburg şi să torpileze cu dibăcie ofensiva de pe Ebru – de altfel, cu jumătate din ultima ceată de voluntari încă putrezind în închisoarea din Perpignan, cum crezi că s-ar mai încumeta cineva să se bage într-o asemenea tevatură la ora asta?

— Şi atunci la ce s-a referit Geoffrey când a zis că tu îţi doreai „acţiune” şi chestii de genul ăsta? Şi care e celălalt scop misterios pentru care ai venit aici?

— E de fapt destul de anost, îi răspunse Hugh. Mă întorc pe mare pentru o vreme. Dacă totul mearge bine, mă îmbarc la Vera Cruz peste o săptămână. Ca maistru timonier, ştiai că am brevet, nu-i aşa? Da, s-ar putea să găsesc o navă în Galveston, dar nu mai e atât de uşor ca odinioară. Oricum, va fi mult mai amuzant să pornesc din Vera Cruz, Havana, poate Nassau, şi apoi, ştii, în jos către Indiile Occidentale şi Sao Paolo. Întotdeauna am vrut să arunc o privire prin Trinidad – s-ar putea ca, într-o bună zi, în Trinidad să se întâmple lucruri foarte amuzante. Geoff m-a ajutat cu vreo câteva recomandări, dar nu mai mult de atât, n-am vrut să-l fac responsabil. Nu, sunt pur şi simplu sătul de mine însumi, asta-i tot. Încearcă timp de jumătate de deceniu sau mai mult să convingi lumea să nu-ţi taie beregata, aşa cum fac eu, sub un nume sau altul, şi o să înceapă să ţi se năzare că până şi comportamentul tău e o parte din planul ei. Te întreb, ce ştim?

Şi Hugh rămase pe gânduri: nava Noemijolea, de 6000 de tone, plecând din Vera Cruz în noaptea de 13-l4 (?) noiembrie 1938 încărcată cu antimoniu şi cafea, îndreptându-se către Freetown, în Africa de Vest britanică, se va abate,

destul de enigmatic, de la Tzucox, aflat pe coasta Yucatanului, spre nord-est: în ciuda acestui fapt, va trece totuşi prin strâmtorile numite Windward şi Crooked din Atlantic: unde, după mai multe zile în care nu se va mai zări pământul, va ajunge în cele din urmă până la zona muntoasă a Madeirei: de unde, evitând Port Lyautey, şi lăsându-şi destinaţia, Sierra Leone, la 1800 de mile depărtare spre sud-est, va trece, cu puţin noroc, prin strâmtoarea Gibraltar. De unde, din nou, evitând, să sperăm din toată inima, blocada lui Franco, îşi va continua drumul, cu cea mai mare grijă, în Marea Mediterană, trecând şi lăsând mult în urmă Cape de Gata, apoi Cape de Paloş, apoi Cape de la Nao: de unde, de îndată ce se vor zări insulele Pityusae, va traversa apele tumultuoase ale Golfului Valencia, deci pe la nord de Carlos de la Răpită, şi de gura Ebrului, până ce coasta stâncoasă a Garraf-ului va apărea la orizont, unde în cele din urmă încă scuturată de valuri, la Vallcarca, douăzeci de mile spre sud de Barcelona, îşi va depune încărcătura de T. N. T. destinată greu încercatelor armate loialiste şi va fi probabil aruncată în aer, prefăcându-se în ţăndări.

Yvonne privea în josul râpei, cu părul atârnându-i peste faţă.

— Ştiu că Geoff o ia uneori razna, spunea ea, dar există un lucru asupra căruia sunt de acord cu el, ideile astea romantice despre Brigada Internaţională.

Dar Hugh stătea la cârmă: Firmin Cartofu' sau Columb Anapoda: sub el, puntea din faţă a navei Noemijolea se întindea în căuşul albastru şi stropi explodau încet prin orificiile de scurgere, sub vânt, în ochii marinarului care curăţa rugina unui troliu: în capătul teugii omul de veghe se făcu ecoul clopotului lovit de Hugh cu o clipă înainte şi marinarul îşi adună uneltele. Inima lui Hugh se ridica o dată cu nava, era conştient că ofiţerul de cart se schimbase din alb în albastru pentru iarnă dar, în acelaşi timp, şi de bucuria, de purificarea fără limite a mării. Yvonne îşi dădu părul pe spate iritată şi se ridică.

— Dacă nu s-ar fi amestecat ei, războiul s-ar fi sfârşit de mult!

— Păi, nu mai există nici o brigadă, spuse Hugh pe gânduri, pentru că acum nu mai conducea o navă, ci lumea, pentru a o scoate din nefericire, dincolo de Oceanul vestic. Dacă drumurile gloriei nu duc decât la mormânt – cândva am făcut o astfel de incursiune în poezie – atunci Spania este mormântul în care s-a sfârşit gloria Angliei.

— Prostii!

Hugh râse brusc, nu prea tare, probabil fără nici un motiv: se redresa iute şi sări pe balustradă.

— Hugh!

— Dumnezeule! Cai, spuse Hugh, întinzându-se până la întreaga lui înălţime mentală de unu optzeci şi opt (el n-avea decât un metru şaptezeci şi nouă), ca să vadă mai bine.

— Unde?

El arătă cu mâna.

— Acolo.

— Desigur, spuse Yvonne încet, uitasem. Sunt ai Ca-sino-ului de la Selva: i-au dus acolo ca să pască sau aşa ceva Dacă o să urcăm puţin dealul, o să ajungem şi noi.

Pe o pantă uşoară, în stânga lor acum, câţiva mânji cu părul lucios se rostogoleau în iarbă. Ieşiră de pe Caile Nicaragua pe o potecă îngustă, umbrită, care cobora pe o latură a padocului. Grajdurile făceau parte din ceea ce părea să fie o fermă model. Se întindea până departe în spatele grajdurilor, pe un teren plat, unde copaci înalţi, cu alură englezească, străjuiau o uliţă ierboasă, brăzdată cu urme de roţi. În depărtare, câteva vaci destul de mari, care, precum vacile texane cu coarne lungi, semănau izbitor cu nişte cerbi, („Văd că ţi-ai regăsit vacile", zise Yvonne), zăceau sub copaci. Un şir de ghiumuri lucioase erau aranjate în faţa grajdurilor, la soare. Un miros dulce de lapte, vanilie şi flori sălbatice plutea deasupra acestui loc liniştit Şi soarele veghea totul.

— Nu e o fermă adorabilă? Spuse Yvonne. Cred că e vreun experiment guvernamental. Mi-ar plăcea să am o fermă ca asta.

— Ţi-ar plăcea poate să închiriezi în schimb vreo doi din căluţii ăia mai răsăriţi de colo?

Caii se puteau închiria, într-adevăr, contra a doi pesos pe oră fjecare.

— Muy correcto.

Ochii negri ai băiatului de la grajd licăriră veseli dând de cizmele lui Hugh, în vreme ce se întorcea iute pentru a-i ajusta Yvonnei scările voluminoase, confecţionate din piele. Hugh nu ştia de ce, dar flăcăul îi aminti cum, în Mexico City, dacă stai într-un loc anume din Paseo de la Reforma, dimineaţa devreme, brusc toată lumea din jurul tău pare să alerge râzând către serviciu, în lumina soarelui, pe lângă statuia lui Pasteur.

— Muy incorrecto, spuse Yvonne verificându-şi pantalonii: din două salturi, fu în şa. Cred că n-am mai călătorit niciodată împreună.

Se aplecă să mângâie grumazul iepei, în vreme ce porneau legănându-se înainte.

Urcară poteca, însoţiţi de doi mânji care-şi urmaseră mamele afară din padoc, şi un câine alb, prietenos, cu blana lâ-noasă bine îngrijită, care aparţinea fermei. După o vreme, poteca se deschise într-un drum principal. Li se păru că ajunseseră chiar în Alcapancingo, un soi de suburbie nesistematizată. Turnul de pază, mai aproape, mai înalt, înflorea deasupra unei pădurici, prin care întrezăriră înaltele ziduri ale închisorii. De cealaltă parte, în stânga lor, apăru casa lui Geoffrey, o privelişte aproape panoramică, bungaloul mititel, pitit în faţa copacilor, grădina lungă de dedesubt coborând abrupt; paralel cu ea, la diferite nivele, căţărate oblic pe deal, toate celelalte grădini ale reşedinţelor vecine, fiecare cu dreptunghiul de cobalt al piscinei, coborând la fel de abrupt către barranca, în vreme ce departe se întindea câmpul, până dincolo de Caile Nicaragua, sus, către înălţimile Palatului Cortez. Punctul acela alb care se zărea acolo jos putea fi oare însuşi Geoffrey? Pentru a evita probabil să ajungă într-un loc unde, lângă intrarea în grădina publică, s-ar fi trezit tocmai

în faţa casei, o luară la trap pe o altă cărare ce cobora în dreapta lor. Hugh era bucuros să vadă că Yvonne călărea ca un cowboy, lipită de şa, şi nu, vorba lui Juan Cerillo, „ca-n parc". Închisoarea era acum în spatele lor şi el îşi imagină că intrau treptat în enormul obiectiv al binoclurilor cercetătoare de acolo de sus, din turnul de pază; „Guapa", ar fi zis un poliţist „Ah, muy hermosa", ar fi comentat un altul, încântat de Yvonne şi plescăind din buze. Lumea era mereu în câmpul vizual al binoclurilor poliţiei. Între timp, mânjii, care probabil nu erau pe deplin conştienţi că drumul era un mijloc de a ajunge undeva şi nu, precum un câmp, ceva pe care să te rostogoleşti sau din care să mănânci, se tot rătăceau prin tufişuri, de fiecare parte a drumului. Atunci iepele nechezau după ei îngrijorate şi mânjii se întorceau în fugă înapoi, în curând, iepele obosiră de atâta nechezat; în schimb, după cum învăţase s-o facă, Hugh fluiera după ei. Îşi propusese să păzească mânjii, dar câinele, de fapt, îi păzea pe ei toţi. Dresat în mod evident să găsească şerpi, alerga înainte, apoi se întorcea ca să se asigure că toată lumea era teafără, înainte de a o zbughi din nou. Hugh îl privi o vreme. Era greu, cu siguranţă, să observi înrudirea acestui câine cu maidanezii de prin oraş, creaturile acelea îngrozitoare care păreau să se ţină după fratele lui peste tot.

— Ştii să imiţi uimitor de bine un cal, spuse Yvonne brusc. Unde ai învăţat asta?

— Uh-hii-uu, fluieră din nou Hugh. În Texas.

De ce spusese Texas? Învăţase şmecheria în Spania, de la Juan Cerillo. Hugh îşi scoase jacheta şi o aşeză pe greabănul calului, în faţa şeii. Întorcându-se, în vreme ce mânjii ieşeau ascultători de prin tufişuri, adăugă:

— Toată şmecheria stă în acest „hii-uu". Sfârşitul agonic al nechezatului.

Trecură pe lângă ţap, două coarne ameninţătoare deasupra unui gard viu. Nu se puteau înşela. Râzând, încercară să se hotărască dacă venise de pe Caile Nicaragua pe cealaltă potecă, sau pe la intersecţia cu drumul către Alcapancingo. Ţapul păştea la marginea unui câmp şi ridică spre ei, acum, un ochi machiavelic, fără a se mişca din loc. „Data trecută n-am nimerit, dar oricum sunt încă pe picior de război.11

Noua potecă, paşnică, destul de umbrită, marcată de brazde adânci şi, în ciuda vremii secetoase, încă plină de băltoace, reflectând splendid cerul, vagabonda printre pâlcuri de copaci şi tufişuri răzleţe, ascunzând câmpuri vagi; şi era ca şi cum ar fi alcătuit o companie, o caravană, cărând cu ei, pentru a-şi spori securitatea, o mică lume a iubirii, pe măsură ce călăreau înainte. Mai devreme părea că va fi prea cald: însă soarele îi încălzea exact atât cât trebuia, o briză uşoară le mângâia feţele, peisajul campestru le zâmbea din ambele părţi cu o inocenţă înşelătoare, un zumzet adormitor se ridica din acea dimineaţă, iepele dădeau din cap, acolo erau mânjii, dincoace era câinele, şi totul nu-i decât o minciună nenorocită, îşi spuse el: ne-am lăsat inevitabil prinşi în capcana ei, e ca şi cum, tocmai în această zi a anului în care morţii revin la viaţă, sau cel puţin aşa afli din sursă sigură în autobuz, în această zi a viziunilor şi miracolelor, prin cine ştie ce contradicţie ni s-a permis timp de o

oră să aruncăm o privire asupra a ceea ce n-a existat niciodată, asupra a ceea ce nu poate fi niciodată din clipa trădării fratelui, imaginea fericirii noastre, despre care ar fi mai bine să crezi că n-ar fi putut exista Un alt gând îi răsări lui Hugh în minte. Şi totuşi nu mă aştept să fiu mai fericit, vreodată în viaţă, decât sunt acum. Nici o pace pe care o voi găsi vreodată nu va fi decât otrăvită, aşa cum sunt aceste clipe.

(„Firmin, eşti un amărât cumsecade." Vocea ar fi putut aparţine unui membru imaginar al caravanei lor şi Hugh şi-l imagină pe Juan Cerillo, distinct acum, înalt, călărind un cal mult prea mic pentru el, fără scări, astfel încât picioarele aproape că-i atingeau pământul, cu pălăria largă, împanglicată, pe ceafă, şi o maşină de scris într-o cutie agăţată de gât, odih-nindu-se pe oblânc; într-o mână liberă ţinea o pungă cu bani şi un băiat alerga alături de el, prin praf. Juan Cerillo! Fusese evident unul dintre simbolurile umane, destul de rare în Spania, al ajutorului generos pe care Mexicul îl dăduse efectiv; se întorsese acasă înainte de Brihuega De formaţie chimist, lucra pentru o bancă de credit în Oaxaca, secţia Ejido, distribuind călare bani pentru finanţarea efortului colectiv al îndepărtatelor sate zapotecane; adesea atacat de bandiţi ce urlau fioros „Viva el Cristo Rey, sau fiind ţinta gloanţelor trase de duşmanii lui

Cărdenas din turle de biserică pline de ecouri, munca lui zilnică era în acelaşi timp o aventură pusă în slujba unei cauze umanitare, pe care Hugh fusese invitat s-o împărtăşească. Pentru că Juan îi trimisese, expres, o scrisoare într-un plic timbrat voiniceşte, de mărimea unei unghii – timbrele înfăţişau arcaşi trăgând în soare – în care scria că era bine, se înapoiase la treabă, la mai puţin de o sută de mile depărtare, şi acum, când fiecare apariţie a munţilor misterioşi părea să jelească ocazia pierdută de dragul lui Geoff şi a vasului Noemijolea, Hugh îşi auzea parcă bunul prieten dojenindu-l. Era aceeaşi voce rezonantă care spusese odinioară, în Spania, despre iapa lui părăsită în Cuicatlân: „Sărmana mea iapă, o să muşte, o să muşte tot timpul". Dar acum vorbea despre Mexicul copilăriei lui Juan, despre anul în care se născuse Hugh. Juarez trăise şi murise. Totuşi, era oare o ţară cu libertatea cuvântului şi cu garantarea vieţii, a libertăţii şi fericirii individuale? O ţară a şcolilor cu strălucitoare picturi murale, unde chiar şi cel mai îndepărtat cătun de munte avea scena lui de piatră în aer liber, unde pământul se afla în proprietatea poporului ei, liber să-şi exprime geniul nativ? O ţară a fermelor model: a speranţei? Era o ţară a sclaviei, unde fiinţe umane erau vândute ca nişte vite şi unde popoarele ei băştinaşe, Yaqui, Papago, Tomasachic, exterminate prin deportare sau reduse la ceva mai rău decât condiţia de peon, cu pământurile căzute în iobăgie sau trecute în mâinile străinilor. Iar în Oaxaca se întindea teribila Valle Nacional, unde Juan însuşi, un sclav naiv în vârstă de şapte ani, îşi văzuse un frate mai mare omorât în bătaie, iar un altul, cumpărat cu 45 de pesos, înfometat până ce a murit după şapte luni, pentru că era mai ieftin aşa, proprietarul să cumpere un alt sclav decât să-l ţină bine hrănit pe primul, pe care îl muncea până îl omora într-un an. Toate astea erau opera lui

Porfirio Dâaz1: rurales pretutindeni, jefes politicos2 şi crimă, anihilarea instituţiilor politice liberale, armata transformată într-o maşinărie de masacrat, într-un instrument al exilului. Juan ştia asta, pentru că o trăise ' General mexican născut în Oaxaca, preşedinte al Republicii (1884-l911), adeptul unui regim dictatorial. 2 Şefi politici (lb. Sp.).

Pe pielea lui; asta şi încă multe altele. Pentru că mai târziu, în revoluţie, îi fusese omorâtă mama. Şi încă şi mai târziu, Juan însuşi îşi ucisese tatăl, care, după ce luptase cu Huerta, devenise un trădător. Ah, vinovăţia şi mâhnirea îl urmăriseră şi pe Juan, pentru că nu era un simplu catolic care s-ar fi putut ridica, reîmprospătat, din baia rece a confesiunii. Şi totuşi se impunea această banalitate: trecutul era irevocabil trecut. Iar conştiinţa fusese lăsată omului ca să-l regrete, numai în măsura în care trecutul îi putea schimba viitorul. Pentru că Omul, orice om, părea să-i spună Juan, ca şi Mexicul, trebuie să lupte fără încetare ca să se înalţe. Ce altceva era viaţa decât o luptă, sau o trecere prin lume a unui străin? Revoluţia bântuie şi în tierra caliente a fiecărui suflet omenesc. Nu există nici un soi de pace care să nu plătească întregul tribut iadului.)

— Zău?

— Zău?

Coborau cu greu acum către un râu – chiar şi câinele, legănat într-un solilocviu lânos, înainta greoi – şi acum se aflau în apă, primul pas prudent, apoi ezitarea, apoi ţâşnirea înainte, legănarea crupelor sigure sub fiecare dintre ei, atât de delicată încât din ea izvora o anume senzaţie de plutire, de parcă iapa ar fi înotat sau ar fi zburat prin aer, părând a-şi traversa călăreţul; cu siguranţa divină a Sfântului Cristofor şi nu doar dintr-un instinct supus greşelii. Câinele înota înainte, plin de importanţă; mânjii, dând din cap solemn, unduiau în urma lor cufundaţi în apă până In gât: lumina soarelui scânteia pe luciul calm al apei care, mai jos, unde râul se îngusta, se transforma în mici valuri furioase, învârtejindu-se şi izbind pietroaiele negre de lângă ţărm, sălbăticindu-se parcă, asemeni unei cascade; chiar deasupra capetelor lor, nişte păsări ciudate, ca un fulger extatic, făceau loopinguri şi manevre a la Immelman, cu o viteză incredibilă, acrobatice ca nişte libelule tinere. Malul opus era bogat împădurit. Dincolo de ţărmul uşor înclinat şi puţin mai la stânga de ceea ce părea a fi prelungirea potecii lor, se ridica o pulguerâa, decorată, deasupra celor două uşi de lemn batante (care din depărtare nu arătau altfel decât tresele mult mărite ale unui sergent din armata americană) cu panglici fluturânde viu colorate. Pulques Finos, scria cu litere albastre, decolorate, pe zidul de chirpici alb ca o scoică: La Sepultura. Denumire macabră, dar fără îndoială cu oarecare conotaţie glumeaţă. Un indian stătea sprijinit cu spatele de zid, cu pălăria largă pe jumătate coborâtă peste faţă, odihnindu-se afară, la soare. Calul lui, sau un cal oarecare, era priponit alături, de un copac, şi Hugh îi putu zări, din mijlocul râului, crupa marcată cu numărul şapte.

0 reclamă pentru cinematograful local era înfiptă în trunchiul copacului: Las mănos de Orlac con Peter Lorre. Pe acoperişul bodegii, o moară de vânt de jucărie, de genul celor pe care le puteai vedea în Cape Cod, Massachusetts, se învârtea fără odihnă sub adierea brizei.

— Iapa ta nu vrea să bea, Yvonne. Nu vrea decât să se oglindească, spuse Hugh. Las-o. Nu-i smuci zăbala.

— Dar nici n-o făceam. Ştiam şi eu asta, replică Yvonne cu un zâmbet ironic.

Înaintară încet, în zigzag, de-a curmezişul râului; câinele, înotând ca o vidră, ajunsese aproape de malul opus. Hugh deveni conştient de întrebarea care plutea în aer.

— Eşti oaspetele nostru, ştii.

— Por favor. Hugh înclină capul.

— Preferi să luăm masa în oraş şi apoi să mergem la un film? Sau ai curajul să te confrunţi cu ceea ce găteşte Concepta?

— Cum?

Hugh se tot gândea, din cine ştie ce motiv, la prima lui săptămână de liceu în Anglia, o săptămână în care nu ştiai ce trebuia să faci sau cum să răspunzi la o întrebare sau alta, un răstimp în care umblai bezmetic pe holuri aglomerate, către activităţi, maratonuri, chiar şi izolări exclusive, târât înainte de un soi de presiune a ignoranţei împărtăşite, ca atunci când se trezise o dată călărind alături de soţia directorului – o răsplată,

1 se spusese, dar pentru ce, nu aflase niciodată.

— Nu, cred că nu mi-ar plăcea deloc să merg la film, mersi foarte mult, râse el.

— E aici un cinematograf mic şi ciudat, s-ar putea să ţi se pară amuzant. Jurnalele de ştiri erau de obicei vechi de doi ani şi nu cred că s-a schimbat ceva în privinţa asta. Şi aceleaşi filme sunt reluate mereu. Cimarron şi Căutătorii de aur din 1930, de pildă; anul trecut când ne-am dus, în loc de ştiri din Spania, am văzut un film publicitar, Veniţi în Andaluzia însorită.

— Ei, drăcie! Comentă Hugh.

— Iar curentul electric se întrerupe de fiecare dată.

— Cred că am văzut pe undeva filmul ăsta cu Peter Lorre. E un actor mare, dar filmul e deplorabil. Calul tău nu vrea să bea, Yvonne. E despre un pianist care se simte vinovat pentru că-şi imaginează că mâinile Iui sunt ale unui criminal sau ceva în genul ăsta, şi îşi tot spală sângele închipuit Sau, nu mai ţin minte, poate sunt cu adevărat mâini de criminal.

— Sună cam lugubru.

— Ştiu, dar nu-i aşa.

De cealaltă parte a râului, caii simţiră cu adevărat nevoia să se adape, iar ei se opriră pentru a le îngădui s-o facă. Apoi urcară pe mal şi o apucară pe cărare. De data asta, tufişurile erau mai înalte şi mai dese, amestecate cu volbură. În privinţa asta, puteau să-şi imagineze că sunt în Anglia, explorând vreo cărăruie necunoscută din Devon sau Cheshire. Prea puţine lucruri

contraziceau această impresie, cu excepţia unui stol de vulturi îngrămădiţi în vârful unui copac. După ce urca abrupt prin pădure, cărarea se nivela. Curând ajunseră într-o zonă deschisă şi o luară la galop. Iisuse, cât era de minunat, sau mai degrabă, Iisuse, cât ar fi vrut să se înşele în privinţa asta, cum trebuie să fi vrut şi Iuda, se gândi el – şi iată că i se întâmpla din nou, fir-ar să fie – admiţând că Iuda ar fi avut vreodată un cal, sau ar fi împrumutat sau mai degrabă ar fi furat unul, după acei zori ai tuturor zorilor, regretând atunci că dăduse înapoi cei treizeci de arginţi – ce ne priveşte pe noi? E treaba ta, i-au spus bastardos – când acum el voia probabil să bea ceva, vreo treizeci de pahare (ca şi Geoff, fără îndoială, în dimineaţa asta) şi probabil că izbutise totuşi să bea vreo câteva pe credit, adulmecând mirosurile sănătoase de piele şi sudoare, ascultând tropăitul plăcut al copitelor calului şi gândindu-se, cât de vesele ar putea fi toate astea, să tot călăreşti astfel sub cerul orbitor al Ierusalimului – şi uitând pentru o clipă, aşa încât era într-adevăr vesel – cât de minunat ar putea fi totul dacă nu l-aş fi trădat pe omul acela aseară, chiar dacă am ştiut foarte bine că aveam de gând, cât de minunat într-adevăr, dacă nu s-ar fi întâmplat totuşi, dacă n-ar fi atât de imperios necesar să ieşi afară şi să te spânzuri.

Şi aici într-adevăr iată că apărea, din nou, tentaţia, laşul şarpe corupător al viitorului: calcă pe el, prostule. Fii Mexicul! N-ai traversat râul? În numele Domnului, mori. Şi Hugh chiar trecu călare peste un şarpe vărgat, mort, imprimat pe cărare ca o curea pe o pereche de chiloţi de baie. Sau poate că era o şopârlă veninoasă.

Nimeriseră la capătul extrem a aceea ce părea să fie un parc spaţios, cam neglijat, ce se întindea în dreapta lor, sau ceea ce fusese cândva o dumbravă uriaşă, plantată cu copaci înalţi şi semeţi. Struniră caii şi Hugh, rămas în urmă, merse la pas singur o vreme. Mânjii îl separau de Yvonne, care se uita drept înainte, insensibilă parcă la ceea ce îi înconjura. Dumbrava părea irigată de pârâiaşe artificial îndiguite, înfundate cu frunze

— Deşi copacii nu erau în nici un caz cu toţii din cei ce-şi schimbă franzele şi sub ei existau multe băltoace întunecate de umbră – şi era brăzdată de alei. Poteca lor devenise de fapt una din aceste alei. Din stânga se auzea un zgomot de tren. Gara nu putea fi departe; probabil era ascunsă în spatele acelei movile deasupra căreia atârna un penaj de abur alb. Dar o şină de cale ferată, ridicată deasupra stufărişului, strălucea printre copaci, în dreapta lor; linia făcea aparent un ocol larg în jurul întregii zone. Trecură pe lângă o fântână secată, al cărei bazin, sub nişte trepte sparte, era plin cu rămurele şi frunze. Hugh trase aer pe nas: un puternic miros de putregai, pe care nu-l putuse identifica la început, impregna aerul. Intrau în teritoriul imprecis a ceea ce ar fi putut fi un château franţuzesc. Clădirea, pe jumătate ascunsă de copaci, se afla într-un fel de curte la capătul dumbrăvii închise de un rând de chiparoşi ce creşteau în spatele unui zid înalt, în care o poartă masivă, drept în faţa lor, stătea deschisă. Praful era suflat de vânt prin spaţiul porţii. Cerveceria Quauhnahuac: văzu acum Hugh scris cu litere albe pe o parte a castelului.

Strigă şi îi făcu semn Yvonnei să se oprească. Va să zică château-al era o fabrică de bere, dar de un tip foarte ciudat

— Una care încă nu se prea decisese dacă să fie un restaurant în aer liber sau o berărie cu grădină. Afară în curte, două sau trei mese rotunde, (mai mult ca sigur pregătite pentru vizitele ocazionale ale „degustătorilor" semioficiali) înnegrite şi acoperite cu frunze, erau aşezate sub nişte copaci imenşi, nu destul de familiari ca să fie stejari, şi nici destul de stranii ca să fie tropicali, care nu erau probabil chiar foarte bătrâni, dar aveau o indefinibilă însuşire de a părea imemoriali, de a fi fost plantaţi cu secole în urmă de vreun împărat, cel puţin, cu o cazma de aur. Sub aceşti copaci, unde cavalcada lor se opri, o fetiţă necăjea un tatu.

Chiar din fabrica de bere – care din apropiere părea destul de diferită, decupată, dreptunghiulară, semănând mai degrabă cu o moară care emise brusc un huruit specific, în vreme ce pe ea reflexe ale luminii pe apă fluturau şi lunecau ca pe o piatră de moară, aruncate de un pârâu din apropiere, chiar din străfundurile maşinăriilor e; i, expuse pentru o clipă – apăru un om îmbrăcat multicolor, cu o şapcă în cap, semănând cu un pădurar, purtând două halbe mari cu bere neagră nemţească. Nu descă-lecaseră, iar omul le întinse berea.

— Dumnezeule, ce rece e, spuse Hugh, dar bună totuşi. Berea avea un gust pătrunzător, pe jumătate metalic, pe jumătate reavăn, ca de humă distilată. Era atât de rece, că durea.

— Buenas dias, muchacha.

Yvonne, cu halba în mână, zâmbea către copilul cu tatu-ul. Pădurarul dispăru printr-o portiţă înapoi în maşinărie, izolându-i zgomotul închizând-o după el, precum un mecanic la bordul unei nave. Copilul stătea pe vine, ţinând animalul şi uitându-se cu atenţie la câine, care păstra o distanţă respectabilă, privind mânjii care inspectau spatele fabricii. De fiecare dată când tatu-ul o lua la fugă, ca pe nişte rotiţe minuscule, fetiţa îl prindea de coada ca un bici şi îl întorcea cu burta în sus. Cât de uimitor de moale şi de neajutorat părea atunci! Fetiţa îndreptă animalul şi îl puse din nou să meargă, o maşinărie a distrugerii poate, care, după milioane de ani, ajunsese în halul ăsta

— Quantol întrebă Yvonne.

Prinzând din nou animalul, copila răspunse cu glas subţire:

— Cincuenta centavos.

— Doar nu-l vrei cu adevărat, nu-i aşa?

Hugh – precum generalul Winfield Scott răsărit din râpele din Cerro Gordo, se gândi el în sine – stătea cu un picior de-a curmezişul oblâncului.

Yvonne dădu din cap, în glumă.

— Îl ador. E atât de drăguţ.

— N-ai cum să-l faci să stea pe lângă casă. Nici copilul nu poate: de-aia vrea să-l vândă. Hugh îşi sorbi berea Ştiu câte ceva despre tatu.

— Şi eu! Yvonne scutură din cap în bătaie de joc, deschizând larg ochii. Dar eu ştiu chiar totul!

— Atunci ştii că, dacă îl laşi liber în grădină, pur şi simplu sapă un tunel şi nu se mai întoarce niciodată.

Yvonne încă mai scutura din cap, pe jumătate batjocoritor, cu ochii lărgiţi.

— Nu-i aşa că-i drăguţ?

Hugh îşi săltase la loc piciorul şi acum stătea cu halba proptită pe oblânc, privind animalul cu nasul lui mare, urât, cu coada de iguană şi pântecul pătat lipsit de apărare, jucăria unui copil de pe Marte.

— No, muchas gracias, îi spuse el ferm fetiţei care, indiferentă, rămase pe loc. Nu numai că n-o să mai apară niciodată, Yvonne, dar, dacă încerci să-l opreşti, o să facă tot ce poate ca să te tragă şi pe tine în gaură după el.

Se întoarse către ea, cu sprâncenele ridicate şi, o vreme, se priviră în tăcere.

— La fel cum prietenul tău W. H. Hudson, cred că el, a aflat-o pe pielea lui, adăugă Hugh.

O frunză căzu dintr-un copac undeva în spatele lor, cu zgomot, ca un pas brusc. Hugh luă o înghiţitură lungă, rece.

— Yvonne, spuse el, te superi dacă te întreb direct, eşti divorţată sau nu de Geoff?

Yvonne, care tocmai sorbea din bere, se înecă. Nu ţinea deloc frâiele, care erau trecute în jurul oblâncului, şi calul făcu un mic salt înainte, oprindu-se apoi, înainte ca Hugh să aibă timp să pună mâna pe căpăstru.

— Ai de gând să te întorci la el sau nu? Ori te-ai întors deja?

Din solidaritate, iapa lui Hugh făcuse şi ea un pas înainte.

— Iartă-mă că sunt aşa de direct, dar mă simt într-o situaţie oribil de falsă. Aş vrea să ştiu precis cum stau lucrurile.

— Şi eu.

Yvonne nu se uita la el.

— Şi atunci, nu ştii dacă ai divorţat sau nu?

— Oh, am. Divorţat, răspunse ea cu un aer nefericit.

— Dar nu ştii dacă te-ai întors la el sau nu?

— Da. Nu. Da. M-am întors, da, desigur.

Hugh tăcu, în vreme ce o altă frunză căzu, trosni şi rămase suspendată, în echilibru în tufăriş.

— Şi atunci n-ar fi mult mai simplu pentru tine dacă aş pleca imediat? Întrebă el blând. În loc să mai rămân o vreme, aşa cum intenţionam? Mă gândeam oricum să plec, pentru o zi sau două, la Oaxaca.

Yvonne îşi ridicase capul, auzind cuvântul Oaxaca.

— Da, spuse ea. Da, s-ar putea Deşi, ah, Hugh, nu-mi place s-o spun, numai că.

— Numai că ce?

— Numai că, te^ rog, nu pleca până ce n-o să apucăm să discutăm despre asta îmi e atât de frică.

Hugh plătea berile, care nu costau decât douăzeci de centa-vos; cu treizeci mai puţin decât tatu-ul, se gândi el.

— Sau mai vrei încă una?

El îşi ridicase vocea peste zumzetul reînnoit al fabricii: temni-ţe. Temni-ţe. Temni-ţe: aşa suna

— Nu pot s-o termin nici pe asta. Bea-o tu în locul meu. Cavalcada o porni din nou încet, ieşind din curte pe poarta masivă şi o luă pe drumul din faţă. Ca şi cum s-ar fi vorbit, o cotiră la dreapta, îndepărtându-se de gară. Un camion1 venea din spatele lor, dinspre oraş, şi Hugh trase de hăţuri, apropiindu-se de Yvonne, în vreme ce câinele adună mânjii de-a lungul şanţului. Autobuzul – Tomah'n: Zocalo – dispăru zăngănind după un colţ.

— Ăsta e un mijloc de a ajunge la Pariân. Yvonne îşi feri faţa de praf.

— Păi nu era autobuzul de Tomalân?

Autobuz (lb. Sp.).

— Chiar şi aşa, e cea mai simplă modalitate de a ajunge la Pariăn. Cred că există şi un autobuz care merge direct acolo, dar din celălalt capăt al oraşului, şi pe un alt dram, din Tepalzanco.

— Se pare că Pariân ăsta are ceva sinistru.

— De fapt, este un loc foarte mohorât. Desigur, e vechea capitală a statului. Cu ani în urmă exista o mănăstire enormă acolo, cred. Semăna cu Oaxaca în privinţa asta Unele dintre magazine şi chiar şi unele cantinas sunt de fapt amplasate acolo unde odinioară locuiau călugării. Însă totul nu-i decât o ruină.

— Mă întreb ce găseşte Weber la el, spuse Hugh. Lăsară chiparoşii şi fabrica în urmă. Ajungând, pe neaşteptate, la o trecere de nivel fără barieră, o luară din nou la dreapta, de data asta către casă.

Călăreau iute de-a lungul şinelor de cale ferată pe care Hugh le văzuse din dumbravă, flancând acum dumbrava aproape în direcţia opusă faţă de drumul pe care veniseră. De fiecare parte, un terasament scund cobora către un şanţ îngust, dincolo de care se întindea tufărişul. Deasupra lor, fire de telegraf se bălăngăneau şi se tânguiau: guitarra guitarra guitarra: care oricum suna mai bine decât temni-ţe. Calea ferată – dublă dar cu ecartament îngust, acum se îndepărta de dumbravă, aparent fără motiv, şi apoi hoinărea iarăşi paralel cu ea. Ceva mai departe, de dragul echilibrului parcă, devia din nou către dumbravă. Dar în depărtare o cotea spre stânga, într-o curbă largă, de asemenea proporţii încât simţeai că, logic, avea să iasă din nou în drumul către Tomalfn. Era parcă prea de tot pentru stâlpii de telegraf care se înşirau drept înainte, cu aroganţă, pierzându-se din vedere.

Yvonne zâmbea.

— Văd că pari îngrijorat. Chiar există o poveste interesantă pentru Globe în calea asta ferată.

— Nu pot să-mi dau deloc seama ce naiba e cu ea.

— A fost construită de voi, englezii, numai că firma a fost plătită la kilometru.

Hugh izbucni în râs.

— Interesant! Doar nu vrei să spui c-a fost trasată aşa întortocheat doar ca să fie mai lungă?

— Aşa se spune, deşi eu nu cred că-i adevărat.

— Măi să fie. Sunt dezamăgit. Mă gândeam că e vorba de vreun încântător capriciu mexican. Cu siguranţă dă de gândit.

— Apropo de sistemul capitalist? Zâmbetul Yvonnei părea din nou zeflemitor.

— Parcă ar fi vorba de un articol din PunchK Apropo, ştiai că există o localitate în Kaşmir, care se numeşte Punch? (Yvonne bălmăji ceva negând din cap.). Îmi pare rău, am uitat ce voiam să-ţi spun.

— Ce crezi despre Geoffrey? Puse Yvonne întrebarea în cele din urmă.

Era aplecată înainte, sprijinindu-se de oblânc şi privindu-l dintr-o parte.

— Hugh, spune-mi adevărul. Crezi că există. Mă rog. Vreo speranţă în cazul lui?

Iepele înaintau cu delicateţe de-a lungul potecii cu care nu erau obişnuite, mânjii alergând mai în faţă ca de obicei, dar aruncând priviri în urmă din când în când, cerând aprobare pentru îndrăzneala lor. Câinele alerga înaintea mânjilor, deşi nu pierdea ocazia să se întoarcă periodic, ca să verifice că totul era în regulă. Amuşina preocupat, în căutarea şerpilor, printre linii.

— Te referi la alcoolismul lui?

— Crezi că aş putea face ceva?

Hugh se uită în jos, la nişte flori sălbatice albastre, asemănătoare cu cele de nu-mă-uita, care, într-un fel sau altul, îşi găsiseră locul să crească printre traversele liniei ferate. Nevinovatele astea aveau şi ele problema lor: ce-i cu soarele acela întunecat, înspăimântător, care bubuie şi ne izbeşte pleoapele la fiecare câteva minute? Minute? Mai degrabă ore. Poate chiar zile: semafoarele singuratice păreau ridicate dintotdeauna şi probabil că era, din păcate, mult mai practic să-ţi pui singur la nevoie întrebări despre orarul trenurilor.

— Cred că ai auzit despre „stricnina", cum o numeşte el, spuse Hugh. Tratament de ziarist. De fapt, am luat chestia aia după reţetă de la un tip din Quauhnahuac, care v-a cunoscut pe amândoi cândva.

Revistă satirică publicată în Marea Britanic

— Doctorul Guzmăn?

— Da, Guzmân, cred că aşa îl chema. Am încercat să-l conving să-l consulte pe Geoff. Dar a refuzat să-şi piardă vremea cu el. A spus că, din câte ştia el, tata n-avea nimic şi nici n-avusese vreodată nimic, în afară de faptul că nu se putea hotărî să renunţe la băutură. Mi s-a părut destul de clar, şi îndrăznesc să spun că-i adevărat.

Poteca se scufunda până la nivelul tufişurilor şi apoi sub ele, astfel încât terasamentul se afla acum deasupra lor.

— Nu băutura mă preocupă, într-un fel, spuse brusc Yvonne. Ci motivul pentru care bea.

— Poate că acum, că te-ai întors, o să se oprească.

— Nu pari prea optimist.

— Yvonne, ascultă-mă. E atât de evident că sunt o mie de lucruri de spus şi nu va fi vreme să ie rostim pe majoritatea dintre ele. E dificil de aflat cu ce ar trebui început Aproape că n-am nici cel mai mic indiciu. Nici măcar n-am fost sigur că eşti divorţată, până acum cinci minute. Nu ştiu.

Hugh îşi îndemnă calul, dar apoi trase de hăţuri.

— Cât despre Geoff, continuă el, pur şi simplu n-am nici o idee ce a făcut în timpul ăsta, sau cât a băut. Oricum, majoritatea timpului nici nu-ţi poţi da seama dacă e treaz sau nu.

— N-ai putea spune asta dacă i-ai fi nevastă.

— Stai puţin. Atitudinea mea faţă de Geoff a fost pur şi simplu cea pe care aş avea-o faţă de un coleg jurnalist, mahmur. Dar câtă vreme am fost în Mexico City, mi-am spus: Cui bono? La ce bun? Doar să-l silesc să stea treaz o zi sau două, n-o să fie de nici un folos. Dumnezeule, dacă civilizaţia noastră ar fi să se trezească din beţie pentru două zile, într-a treia ar muri din cauza remuşcărilor.

— Asta mi-e de foarte mare ajutor, zise Yvonne. Mulţumesc.

— Şi pe deasupra, după o vreme, începi să ai impresia că, dacă un om se poate abţine de la băutură aşa de bine, de ce n-ar bea?

Hugh se aplecă şi-şi mângâie calul

— Nu, serios, de ce nu plecaţi amândoi, totuşi? Să plecaţi din Mexic. Nu mai aveţi nici un motiv să mai rămâneţi aici, nu-i aşa? Geoff oricum ura serviciul la Consulat.

Timp de o clipă, Hugh privi unul dintre mânji, a cărui siluetă se profila pe cer, în vârful terasamentului.

— Bani aveţi.

— O să mă ierţi că-ţi spun asta: n-a fost din cauză că n-am vrut să te văd, dar am încercat să-l conving pe Geoffrey să plecăm în dimineaţa asta, înainte să te întorci tu.

— Şi n-a mers, nu-i aşa?

— Poate că oricum n-ar fi ieşit bine. Am mai încercat şi înainte chestia asta cu plecatul şi luatul de la început Dar Geoffrey a spus ceva azi-dimineaţă despre faptul că ar vrea să-şi continue cartea. Habar n-am dacă încă mai scrie sau nu, n-a lucrat niciodată la ea de când îl cunosc şi nu m-a lăsat niciodată să văd aproape nimic din ea, şi totuşi păstrează toate cărţile alea de referinţă. Şi am crezut.

— Da, spuse Hugh. Cât ştie el cu adevărat despre toată povestea asta cu alchimia şi Cabala? În ce măsură sunt importante pentru el?

— Tocmai asta vroiam să te întreb. N-am reuşit niciodată să aflu.

— Sfinte Dumnezeule, nu ştiu. Hugh adăugă cu un soi de satisfacţie paternalistă: Poate că face magie neagră!

Yvonne zâmbi absent, lovind frâul de oblânc. Poteca ieşea la loc deschis şi încă o dată terasamentele coborau în pantă de fiecare parte. Sus, deasupra capului, navigau sculpturi albe de nori, ca nişte concepte de fum, rătăcite din

creierul lui Miche-langelo. Unul dintre mânji se îndepărtase de potecă, spre hăţiş. Hugh repetă ritualul fluieratului, mânzul se înapoie urcând din nou pe taluz şi trupa se refăcu, tropăind iute de-a lungul micii căi ferate egoiste, pline de meandre.

— Hugh, spuse Yvonne, mi-a venit o idee când veneam încoace cu vaporul. Nu ştiu dacă. Întotdeauna am visat să am o fermă undeva. O fermă adevărată, ştii, cu vaci şi porci şi găini. Şi un grajd roşu, şi silozuri, şi câmpuri cu porumb şi

— Cum aşa, fără bibilici? S-ar putea să am şi eu un asemenea vis, peste o săptămână-două, zise Hugh. Şi ce-i cu ferma asta?

— Păi. Geoffrey şi cu mine am putea cumpăra una.

— Să cumpăraţi una?!

— Sună chiar atât de fantastic?

— Probabil că nu, dar unde?

Halba şi jumătate de bere tare pe care o băuse începea să-şi facă plăcutul efect; Hugh izbucni brusc într-un râs care semăna mai degrabă a strănut.

— Scuză-mă, zise el. Mă gândeam la imaginea lui Geoff în lanul de lucerna, cu salopetă şi pălărie de pai, săpând de zor, fără să fi băut nimic – imaginea asta m-a copleşit o clipă.

— Nu trebuie să fie chiar atât de treaz. Nu sunt aşa o scorpie.

Yvonne râdea şi ea, însă ochii ei negri, care străluciseră până atunci, erau opaci şi distanţi.

— Şi dacă lui Geoff n-o să-i placă ideea? Poate că simpla imagine a unei vaci îi provoacă ameţeală.

— Ah, nu, pe vremuri mereu vorbeam despre asta, că n-ar fi rău să ne luăm o fermă.

— Dar tu chiar te-ai pricepe să ţii o fermă?

— Nu. Cu o bruscheţe încântătoare, Yvonne îndepărtă această posibilitate, aplecându-se în faţă şi mângâind grumazul iepei. Dar mă întreb dacă n-am putea face rost de un cuplu care şi-a pierdut propria fermă sau ceva în genul ăsta, care să se ocupe de a noastră şi să locuiască acolo.

— N-ai fi zis că, din punct de vedere istoric, ar fi momentul să începi să prosperi precum boiernaşii de ţară, dar poate c-o fi. Şi unde s-ar putea afla ferma asta?

— Păi., Ce ne-ar opri să mergem în Canada, de exemplu?

— Canada?! Vorbeşti serios? La urma urmei, de ce nu, deşi.

— Vorbesc foarte serios.

Ajunseseră acum la locul unde calea ferată făcea curba aceea largă spre stânga şi coborâră taluzul. Dumbrava dispăruse în spatele lor, dar încă mai exista o zonă foarte împădurită în dreapta (deasupra căreia, în centru, apăruse iarăşi reperul aproape prietenos al turnului de pază al închisorii), care se întindea până departe. Un drum se ivi pentru scurtă vreme de-a lungul lizierei. Se apropiară de el încet, pe lângă stâlpii de telegraf care zumzăiau sârguincioşi, urmând un traseu dificil prin bălării.

— De ce Canada şi nu Honduras-ul Britanic? Sau chiar Tristan-da-Cunha? E un loc cam singuratic, poate, deşi am auzit că face bine la dinţi. Şi apoi, mai e şi insula Gough, nu departe de Tristan. Asta e nelocuită. Aţi putea s-o colonizaţi. Ori Sokotra, de unde se aduceau tămâia şi mirtul şi unde cămilele sunt sprintene precum caprele negre – insula mea favorită în Marea Arabiei.

Dar tonul lui Hugh, deşi amuzat, nu era complet sceptic, în vreme ce evoca aceste fantezii, mai mult pentru el însuşi, fiindcă Yvonne călărea un pic mai în faţă; dădea impresia că se luptă serios cu problema Canadei, găsind tot soiul de soluţii fanteziste şi aventuroase. O ajunse din urmă.

— Geoffrey n-a adus vorba în ultima vreme de Siberia lui de lux? Zise ea. Cred că n-ai uitat că e proprietarul unei insule în Columbia Britanică.

— Pe un lac, nu-i aşa? Lacul Pineaus. Mi-amintesc. Dar parcă acolo nu e nici o casă. Şi nu poţi să pui vitele să pască pietre şi conuri de brad.

— Nu asta-i problema, Hugh.

— Sau propui să staţi acolo într-un cort şi să vă faceţi ferma în altă parte?

— Ascultă, Hugh.

— Dar să presupunem că aţi putea să vă cumpăraţi ferma într-un loc precum Saskatchewan, obiectă Hugh.

O poezioară tâmpită îi veni în minte, în ritmul copitelor calului:

Oh, du-mă înapoi la Râul Fără Peşte, Du-mă iar spre Lacul Ceapă, Poţi păstra Guadalquivir-ul, Şi Como-ul poţi să-l iei.

Du-mă înapoi la dragul Bărzăune

Barometru sau Târgupietrişului.

— În vreun loc pe nume Ştift sau chiar Gogonata, continuă el. Trebuie să existe o Gogonata. De fapt, chiar ştiu că există.

— Bine, poate că este într-adevăr ridicol. Dar, oricum, e preferabil decât să stai aici cu mâinile în sân.

Gata să plângă, Yvonne îşi îndemnă mânioasă calul, într-un galop scurt, sălbatic, dar terenul era prea accidentat; Hugh o ajunse din urmă şi se opriră amândoi.

— Îmi pare îngrozitor de rău. Căindu-se, luă căpăstrul Yvonnei. Am fost mai idiot decât de obicei.

— Atunci chiar crezi că e o idee bună?

Yvonne se mai lumină puţin, regăsindu-şi chiar disponibilitatea de a fi ironică.

— Ai fost vreodată în Canada? O întrebă el.

— Am fost la Cascada Niagara îşi continuară drumul, Hugh ţinându-i mai departe căpăstrul.

— Eu n-am fost niciodată în Canada Dar un canuck1 pe care l-am întâlnit în Spania, un amic pescar de la Macs Paps, îmi tot spunea că-i cel mai mirific loc din lume. Columbia Britanică, în orice caz.

— Şi Geoffrey spunea la fel.

— Ei, de obicei Geoff e cam vag apropo de asta. Dar iată ce mi-a spus McGoff. Omul ăsta era pict2. Să presupunem că aterizezi în Vancouver, cum pare normal, până aici nimic grozav. McGoff nu avea prea multă simpatie pentru Vancouver-ul modern. După părerea lui, e un soi de Pango-Pango, amestecat cu cârnat şi piure, şi în general are o atmosferă cam puritană. Toată lumea doarme buştean şi, dacă îi înţepi, dă pe-afară drapelul britanic. Dar nimeni, într-un anume sens, nu locuieşte acolo. Parcă sunt doar în trecere. Scot tot ce pot de prin mine şi o întind. Aruncă în aer pământul, îl fac bucăţi, dărâmă copacii şi îi trimit la vale prin strâmtoarea Burrard. Iar băutura, apropo, chicoti Hugh, e copleşită de interdicţii probabil benefice. Nu există baruri, ci doar berării, atât de reci şi lipsite de confort, care servesc o bere atât de proastă, încât niciun

* Termen ofensator care înseamnă canadian, mai ales canadian francez.
2 Picţi – populaţie străveche din nordul Britaniei, care s-a luptat cu romanii, iar în sec. al IX-lea s-a unit cu scoţii.

Beţiv care se respectă n-ar călca pe-acolo. Trebuie să bei acasă şi, dacă rămâi „pe uscat", e prea departe ca să te mai duci după o sticlă.

— Dar. Râdeau amândoi.

— Dar stai puţin.

Hugh privi cerul Noii Spânii. Era o zi ca o placă de patefon bună de-a lui Joe Venuti. Ascultă zbârnâitul slab, constant al stâlpilor de telegraf şi al firelor de deasupra lor, care cântau în inima lui scăldată într-o halbă şi jumătate de bere. În clipa asta, cel mai bun, cel mai uşor şi mai simplu lucru din lume părea să fie fericirea acestor doi oameni într-o ţară nouă. Şi ceea ce conta era probabil iuţeala cu care se mişcau. Se gândi la Ebru. Aşa cum o ofensivă îndelung plănuită putea fi înfrântă în primele ei zile, de potenţialităţi imprevizibile cărora acum li s-a oferit răgazul să se maturizeze, tot aşa o mişcare bruscă, disperată, ar putea să aibă succes tocmai din cauza numărului de potenţialităţi pe care Ie distruge dintr-o lovitură.

— Ceea ce trebuie făcut, continuă el, e să plecaţi din Vancouver cât de repede puteţi. O luaţi pe malul vreunui golf până la un sat de pescari şi acolo vă cumpăraţi o cabană înfiptă în mare, cu drept de proprietate asupra unei bucăţi de plajă, să zicem cu o sută de dolari. Fără telefon. Fără chirie. Fără consulat. Fără autorizaţie. Aduceţi-vă aminte de strămoşii voştri pionieri. Apă de la fântână. E bine să-ţi spargi singur lemnele, în fond, Geoff e puternic ca un taur. Şi probabil că o să poată să-şi vadă într-adevăr de cartea lui, iar tu o să te ocupi de stelele tale şi o să simţi din nou anotimpurile; deşi uneori poţi să înoţi până-n noiembrie. Veţi învăţa să cunoaşteţi oamenii adevăraţi: pescarii cu năvoade, bătrânii constructori de bărci, vânătorii de animale cu blană, ultimii oameni cu adevărat liberi rămaşi pe lume, după cum spune McGoff. Între timp, puteţi să vă aranjaţi insula şi să vedeţi ce-i cu ferma pe care, în prealabil, o veţi fi folosit pe cât posibil ca momeală, dacă o s-o mai vreţi la ora aceea.

— Ah, Hugh, da.

El aproape că-i zgâlţâii calul, în entuziasmul său

— Parcă şi văd cabana. E aşezată între pădure şi mare şi aveţi un debarcader care coboară spre apă, pe nişte stânci inegale, ştii, acoperite cu crabi, cu anemone şi stele de mare. Va trebui să mergeţi prin pădure până la prăvălie. Hugh văzu prăvălia cu ochii minţii. Pădurea va fi umedă şi, din când în când, se va prăbuşi câte un copac. Şi uneori va fi ceaţă. Şi ceaţa aia va îngheţa. Şi apoi întreaga pădure va deveni o pădure de cristal. Cristalele de gheaţă de pe ramuri or să crească precum frunzele. Şi apoi, foarte curând, o să vedeţi brânduşe şi atunci va fi primăvară.

Galopau. O câmpie întinsă şi pustie luase locul hăţişului şi ei înaintau în galop mic, mânjii zburdând încântaţi înainte când brusc, câinele fu doar un ghem de blană vărgată rostogo-lindu-se în salturi şi, în vreme ce iepele treceau aproape imperceptibil la un fuleu ondulant, nestrunit, Hugh avu senzaţia schimbării, plăcerea acută, elementară, pe care cineva o încearcă la bordul unei nave care, părăsind apele învolburate ale estuarului, se abandonează tangajului şi legănării mării deschise. Un uşor dangăt de clopote se auzea în depărtare, tot ridicându-se şi coborând, ca din însăşi substanţa zilei. Iuda uitase; nu, Iuda fusese, într-un fel, mântuit.

Galopau paralel cu drumul, lipsit de un gard viu şi plat, apoi tunetul surd, regulat al copitelor lovi tare, abrupt, metalic şi se dispersă; acum tropăiau chiar pe şosea: o lua către dreapta înconjurând pădurea pe conturul unui soi de promontoriu care înainta în câmpie.

— Suntem din nou pe Caile Nicaragua, sau aproape! Strigă

Yvonne veselă.

În plin galop, se apropiau din nou de Malebolge, barranca şerpuită, deşi într-un punct mult mai îndepărtat şi mai înalt decât o traversaseră la început. Călăreau unul lângă altul peste un pod străjuit de un parapet alb: apoi, deodată, se treziră în mijlocul ruinelor. Yvonne ajunse prima, animalele părând strunite mai puţin de frâie decât de propria lor decizie, posibil nostalgică, poate chiar curtenitoare, de a se opri. Descălecară. Ruinele ocupau o întindere considerabilă a marginii din dreapta drumului năpădit de iarbă. Lângă ei, se afla ceea ce cândva ar fi putut fi o capelă, cu iarbă – pe care rouă încă strălucea – crescând printre dalele podelei. Împrejur se aflau rămăşiţele unui portic larg de piatră cu balustrade joase, năruite. Hugh, care aproape că nu mai ştia unde se află, legă iepele de un stâlp rupt, roz, aflat la o oarecare depărtare de restul desuetudinii, o emblemă lipsită de sens pe cale de a se spulbera

— Şi, în fond, ce este toată această splendoare apusă? Zise el.

— Palatul lui Maximilian. Cel de vară, cred. Presupun că dumbrava aceea de lângă fabrica de bere a făcut şi ea parte cândva din domeniul lui.

Yvonne păru brusc stingherită.

— Nu vrei să te opreşti aici? O întrebă el.

— Sigur, e o idee bună. Mi-ar prinde bine o ţigară, spuse ea şovăind. Dar va trebui să mergem cam mult pentru priveliştea favorită a Carlottei.

— Miradorul împăratului a apucat cu siguranţă zile mai bune.

Răsucind o ţigară pentru Yvonne, Hugh privi absent peste locul care părea atât de împăcat cu propria-i ruină, încât nu mai era atins de nici un fel de tristeţe; păsări se aşezau pe turnurile prăbuşite şi pe tâmplăria părăginită peste care se căţăra inevitabila volbură albastră; mânjii, cu câinele păzitor odihnindu-se în preajmă, păşteau liniştiţi în capelă: îi puteau lăsa acolo în siguranţă.

— Maximilian şi Carlotta, care va să zică, spunea Hugh. Ar fi trebuit sau nu ca Juarez să-l împuşte pe împărat?

— E o poveste îngrozitor de tragică.

— Ar fi trebuit să-l împuşte şi pe pârlitul de Dfaz în acelaşi timp, ca să termine odată.

Ajunseră la promontoriu şi se opriră privind înapoi, câmpiile, tufărişul, calea ferată, drumul către Tomalin. Aici sufla un vânt uscat, constant. Popocatepetl şi Ixtaccihuatl străjuiau relativ paşnici, dincolo de vale; tragerile încetaseră. Hugh simţi o strângere de inimă. Pe drum, se gândise destul de serios să-şi facă timp să urce pe Popocatepetl, poate chiar cu Juan Cerillo.

— Uite-ţi şi luna, arătă el din nou cu mâna către fragmentul alungat din noapte de o furtună cosmică.

— N-au fost minunate – zise ea – numele pe care vechii astronomi le-au dat locurilor de pe lună?

— Mlaştina Corupţiei. E singurul pe care mi-l amintesc.

— Marea întunericului. Marea Serenităţii.

Stăteau unul lângă altul, fără să vorbească, vântul destră-mând fumul de ţigară peste umerii lor; de aici parcă şi valea semăna cu o mare, o mare în galop. Dincolo de drumul spre Tomalân, ţinutul se rostogolea şi-şi spărgea valurile barbare de dune şi stânci în toate direcţiile. Peste poala dealurilor, însemnate pe creste cu brazi, ca nişte cioburi de sticlă deasupra unui zid, o năvală albă de nori ar fi putut fi talazuri nemişcate. Dar în spatele vulcanilor înşişi se adunau nori de furtună. „Sokotra, şi spuse, insula mea misterioasă din Marea Arabiei, de unde veneau cândva mirtul şi tămâia şi unde nimeni n-a fost niciodată."

Exista ceva în forţa sălbatică a acestui peisaj, cândva un câmp de bătălie, care părea să strige la el – o prezenţă născută din acea forţă, al cărei ţipăt familiar îl recunoştea cu întreaga fiinţă, prins şi aruncat înapoi în vânt – un fel de parolă tinerească a curajului şi mândriei, afirmarea pasionată, şi totuşi aproape mereu atât de ipocrită, a unui suflet poate, se gândi el, a dorinţei de a fi, de a face, bine, ceea ce se cuvenea. Era ca şi cum ar fi privit acum dincolo de această întindere de câmpii şi dincolo de vulcani, departe până spre oceanul albastru, larg, rostogolitor, simţind încă în inimă nerăbdarea fără margini, dorul nemăsurat

IN SPATELE LOR MERGEA singura fiinţă care le împărtăşea pelerinajul, câinele. Şi, încet-încet, ajunseră la marea sărată. Apoi, cu suflete bine disciplinate, ajunseră în regiunea de nord şi contemplară cu raiul în inimă prea puternicul munte Himavat. Unde lacul clipocea, liliacul dădea în floare, platanii

înmugureau, munţii străluceau, cascadele se jucau, primăvara era verde, zăpada albă, cerul albastru, florile pomilor erau nori: şi lui încă îi era sete. Apoi zăpada nu mai strălucea, florile pomilor nu erau nori, erau ţânţari, munţii Himalaya erau ascunşi de praf şi lui îi era mai sete ca niciodată. Apoi lacul era dus de vânt, zăpada era dusă de vânt, cascadele erau duse de vânt, florile pomilor erau duse de vânt, anotimpurile erau duse de vânt – duse departe – el însuşi era dus de vânt, prins în vârtejul unei furtuni de flori în munţi, unde acum cădea ploaia. Dar această ploaie, care cădea doar peste munţi, nu îţi astâmpără setea. Şi el în fond nici nu se afla în munţi. Stătea în picioare, printre vite, într-un râu. Se odihnea, alături de nişte ponei afundaţi până la genunchi, în mlaştinile reci. Zăcea cu faţa în jos bând dintr-un lac ce reflecta lanţurile de munţi cu vârfurile albite, norii stivuiţi la cinci mile înălţime în spatele prea puternicului munte Himavat, platanii purpurii şi un sat cuibărindu-se printre duzi. Totuşi, setea lui încă rămânea neostoită. Poate din cauză că bea nu apă, ci uşurinţă, promisiunea uşurinţei – cum putea el să bea promisiunea uşurinţei? Poate din cauză că bea nu apă, ci certitudinea strălucirii – cum putea el să bea o certitudine a strălucirii? Certitudine a strălucirii, promisiune a uşurinţei, a luminii, luminii, luminii, şi din nou, a luminii, luminii, luminii, luminii, luminii!

Consulul, cu chinul de neconceput al unei mahmureli oribile tunându-i în cap şi însoţit de un ecran protector de diavoli scrâşnindu-i în urechi, deveni conştient că în eventualitatea îngrozitoare în care ar fi fost observat de către vecini, foarte greu s-ar fi putut presupune că nu făcea decât să se plimbe prin grădină, cu vreun inocent scop horticol. Nici măcar că se plimba pur şi simplu. Consulul, care se trezise cu o clipă sau două în urmă pe verandă şi-şi amintise totul imediat, aproape că alerga. Se şi clătina pe picioare. Încerca în zadar să se stăpânească, vârându-şi mâinile, cu o străduinţă extraordinară de a sugera nonşalanţa, gest care spera să pară mai degrabă o sugestie de alură consulară, mai adânc în buzunarele transpirate ale pantalonilor lui eleganţi. Şi acum, nesocotindu-şi reumatismele, chiar alerga. N-ar fi, atunci, suspectat în mod rezonabil de un scop mai dramatic, de a-şi fi asumat de exemplu tragismul nerăbdător al lui William Blackstone părăsindu-i pe puritani pentru a locui printre indieni, sau aerul disperat al amicului său Wilson, când a abandonat atât de magnific Expediţia Universitară pentru a dispărea, îmbrăcat la fel, în ţinută de seară, în junglele celei mai întunecate Oceanii, pentru a nu se mai întoarce niciodată? Deloc rezonabil. Mai întâi pentru că, dacă înainta mult mai departe în direcţia pe care o luase, către fundul grădinii, oricare din aceste evadări închipuite în necunoscut aveau să fie repede oprite de ceea ce era, pentru el, un gard de sârmă imposibil de escaladat. „Să nu fii atât de prost încât să-ţi imaginezi că n-ai nici o ţintă, totuşi. Te-am avertizat, ţi-am spus, dar acum că în ciuda tuturor rugăminţilor noastre, ai ajuns în această deplorabilă." Recunoscu tonul unuia din demonii săi, slab printre celelalte voci, în vreme ce trecea prin metamorfozele halucinaţiilor agonizante şi renăscute, ca un om care nu ştie că a fost împuşcat pe la spate. „. Stare, continuă vocea cu severitate,

trebuie să faci ceva în privinţa asta. Deci te conducem către îndeplinirea acestui ceva." „N-am de gând să beau, spuse Consulul, oprindu-se brusc. Sau am? În nici un caz mescal." „Bineînţeles că nu, sticla e chiar acolo, în spatele tufişului. Ridic-o." „Nu pot", obiectă el. „Aşa, ia doar o înghiţitură, doar cât e necesar, doza terapeutică: poate chiar două." „Dumnezeule, spuse Consulul. Ah. Bun. Dumnezeule, Iisuse." „Atunci poţi spune că nu contează." „Nu contează. Nu-i mescal." „Fireşte că nu, e tequila. Poţi să mai bei una." „Mulţumesc, am s-o fac." Consulul îşi potrivi tremurând sticla la buze. „Fericire. Iisuse. Sanctuar. Grozăvie", adăugă el. „. Opreşte-te. Pune sticla aia jos, Geoffrey Firmin, ce naiba vrei să-ţi faci?" îi spuse o altă voce în ureche, atât de tare încât se întoarse. Pe poteca din faţa lui un şarpe mic, care i se păruse a fi o rămurică, se îndepărta foşnind către tufişuri, şi el îl privi o clipă prin ochelarii de soare, fascinat Chiar era un şarpe adevărat. Nu că ar fi fost prea mult deranjat de ceva atât de simplu precum şerpii, reflectă el cu oarecare mândrie, privind drept în ochii unui câine. Era un câine vagabond, tulburător de familiar. „Perro", repetă el, în vreme ce câinele stătea acolo -dar nu cumva acest incident avusese loc, deci nu avea loc acum, cu o oră sau două în urmă, se gândi el fulgerător. Ciudat Lăsă să-i cadă sticla, zgrunţuroasă – Tequila Afiejo de Jalisco, scria pe etichetă – undeva în hăţiş ca să n-o mai vadă, privind în jur. Totul părea normal din nou. Oricum, şarpele şi câinele dispăruseră. Şi vocile încetaseră.

Consulul se simţi acum capabil să întreţină, timp de un minut, iluzia că într-adevăr totul era „normal". Yvonne probabil că dormea: n-avea nici un rost s-o deranjeze încă. Şi era un noroc că-şi amintise de sticla de tequila aproape plină. Avea şansa de a se pune puţin pe picioare, ceea ce n-ar fi putut face niciodată pe verandă, înainte de a o întâmpina din nou. Erau implicate prea multe dificultăţi, având în vedere circumstanţele, în băutul pe verandă: era foarte bine ca un om să ştie unde poate bea liniştit când avea chef, fără să fie deranjat etc. Toate gândurile astea îi treceau prin mintea care, ca să zicem aşa, dând din cap cu gravitate, le accepta cu seriozitatea cea mai deplină, în vreme ce el privea iarăşi înapoi spre grădină. În mod straniu, nu i se mai păru ca fiind chiar atât de „ruinată" cum i se păruse mai devreme. Oricât de mare ar fi fost haosul, îi adăuga un farmec în plus. Îi plăcea exuberanţa tufişurilor netăiate din apropiere. În vreme ce, mai departe, superbii bananieri cu inflorescenţe atât de decisive şi de obscene, splendidele iasomii sălbatice, vitejii şi încăpăţânaţii peri, arborii de papaya plantaţi în jurul piscinei şi mai departe, bungaloul scund şi alb acoperit de bougainvillea, veranda lui lungă precum puntea unei nave, în mod clar dădeau o uşoară senzaţie de ordine, o senzaţie care oricum se dizolvă nepotrivit în clipa asta, când el se întoarse din întâmplare, într-o privelişte ciudat de subacvatică a câmpiilor şi vulcanilor, cu un soare uriaş indigo, multiplu, arzând spre sud-sud-est. Sau era către nord-nord-vest? Observa totul fără mâhnire, chiar cu un soi de extaz, aprinzându-şi o ţigară Alas (repetând totuşi cuvântul „Alas" cu voce tare, mecanic) apoi, cu transpiraţia alcoolică curgându-i de pe sprâncene ca apa, porni pe alee către

gardul care-i separa grădina de noua, micuţa grădină publică ce-i trunchia proprietatea.

În această grădină, la care nu se uitase din ziua în care sosise Hugh, când ascunsese sticla acolo, şi care părea păstrată cu grijă şi dragoste, existau în acea clipă dovezi ale unei munci rămase neterminate: unelte, unelte neobişnuite, o macetă ucigaşă, o furcă de o formă ciudată, înfingându-i-se într-un fel direct în minte, cu colţii ei întortocheaţi strălucind în soare, erau sprijinite de gard, împreună cu altceva, o pancartă smulsă, sau poate nouă, al cărei chip dreptunghiular şi palid îl aţintea printre sârme. Le gusta este jardin? Întreba ea.

LE GUSTA ESTE JARDIN?

QUE ES SUYO? EVITE QUE SUS HIJOS LO DESTRUYAN1

Consulul fixă la rândul său cuvintele scrise cu negru, fără să se mişte. Vă place grădina asta? De ce este a voastră? Îl alungăm pe cei care distrug! Cuvinte simple, cuvinte simple şi teribile, cuvinte care îţi pătrundeau până-n străfundul fiinţei, cuvinte care, probabil o judecată finală asupra cuiva, nu provocau totuşi nici cea mai mică emoţie. Poate doar un soi de agonie fără culoare, rece, o agonie albă, o agonie îngheţată precum mescalul acela frapat, băut la hotelul Canada, în dimineaţa plecării Yvonnei.

Totuşi, acum bea din nou tequila. Fără să aibă vreo idee clară de felul în care se întorsese atât de rapid şi găsise sticla. Ah, buchetul subtil de smoală şi teredos2! Fără să-i pese dacă e observat, de data asta bău îndelung, cu înghiţituri lacome, apoi

1 Vă place această grădină? E a voastră? Aveţi grijă de copiii voştri să n-o distrugă! (lb. Sp.) ^ Vierme (lb. Sp.).

Se întoarse – fusese desigur observat de vecinul lui, domnul Quincey, care-şi uda florile la umbra gardului lor comun, către stânga, dincolo de mărăcini – se întoarse încă o dată cu faţa către bungalou. Se simţea încercuit. Dispărută era mica viziune mincinoasă a ordinii. Peste casa lui, deasupra spectrelor neglijenţei care acum refuzau să se deghizeze, pluteau aripile tragice ale unor responsabilităţi de nesuportat. În spatele lui, în cealaltă grădină, soarta lui repeta încet: „De ce este a ta. Îţi place această grădină? Îi alungăm pe cei care distrug!" Poate că pancarta nu voia să spună chiar asta – alcoolul afecta uneori în mod nefavorabil spaniola Consulului (ori poate că pancarta însăşi, pe care scrisese vreun aztec, era greşită) – totuşi cam aşa era Ajungând la o decizie bruscă, aruncă tequila în tufişuri şi se întoarse iar către grădina publică, mergând cu paşi se voiau „dezinvolţi".

Nu că ar fi avut vreo intenţie să „verifice" cuvintele de pe pancartă, care, cu siguranţă, păreau să aibă mai multe semne de întrebare decât ar fi trebuit: nu, ceea ce dorea, văzu acum foarte clar, era să discute cu cineva: asta era necesar: dar era, de fapt, mai mult decât atât: ceea ce voia implica ceva precum fructificarea, în această clipă, unei şanse strălucitoare, sau mai bine zis, a unei şanse de a fi strălucitor, o ocazie oferită de acea apariţie a domnului Quincey printre tufele de mărăcini pe care, aflate acum în dreapta lui, trebuia să le

ocolească pentru a ajunge la el. Totuşi această ocazie de a fi strălucitor era, în schimb, asemănătoare mai degrabă cu altceva, o bună ocazie de a fi admirat: şi chiar – iar el putea cel puţin să-i mulţumească tequilei pentru asemenea onestitate, oricât de scurtă i-ar fi fost durata – de a fi iubit. Iubit pentru ce anume, asta era o altă întrebare: de vreme ce şi-o pusese singur, ar fi putut răspunde: iubit pentru aerul meu nesăbuit şi iresponsabil, sau mai degrabă pentru faptul că, sub această aparenţă, atât de evident arde focul geniului care, nu tot atât de evident, nu este geniul meu ci, într-o manieră extraordinară, acela al bătrânului şi bunului meu prieten Abraham Taskerson, marele poet, care cândva a vorbit atât de călduros despre posibilităţile mele din tinereţe.

Şi ce a vrut atunci, ah atunci (o luase spre dreapta, fără să se uite la pancartă, şi urma poteca de-a lungul gardului de sârmă), ce a vrut atunci, se gândi el, aruncând 6 ocheadă avidă către câmpii – şi-n clipa asta ar fi putut jura că o siluetă, ale cărei detalii vestimentare n-apucă să le distingă înainte să dispară, dar în orice caz părea să poarte un fel de doliu, stătea în picioare, cu capul aplecat în cea mai adâncă mâhnire, aproape în centrul grădinii publice – şi ce vrei tu atunci, Geoffrey Firmin, măcar ca antidot împotriva unor astfel de halucinaţii de rutină, este, de ce este, nimic altceva decât să bei; să bei, într-adevăr, toată ziua, la fel cum norii te invită s-o faci încă o dată în plus, şi totuşi nu chiar; din nou problema e mai subtilă decât pare; nu vrei doar să bei, ci să bei într-un anume loc şi într-un anume oraş.

Pariân! Era un nume care sugera marmura veche şi Cicladele bântuite de furtună. Farolito din Pariăn, cum îl mai striga cu ale lui voci mohorâte din noapte şi din zori. Dar Consulul (o luase din nou căire dreapta, lăsând în urmă gardul de sârmă) îşi dăduse seama că nu era încă destul de beat ca să fie foarte optimist cu privire la şansele lui de a ajunge acolo: ziua îi oferea prea multe. Gropi-capcană la fiecare pas! Se exprimase exact. Fusese cât pe-aci să cadă în barranca, într-o porţiune iâeprotejată, a cărei margine din partea asta – prăpastia se curba brusc aici, jos, către şoseaua de Alcapancingo, pentru a coti din nou dedesubt şi a-şi urma direcţia, tăind în două grădina publică – adăuga la această joncţiune o minusculă cincime de teren în plus domeniului său. Se opri, trăgând cu ochiul, fără teamă, din cauza tequilei, peste mal. Ah, înspăimântătoarea falie, eterna oroare a contrariilor! Ah, prăpastie colosală, cormoran nesăţios, nu-ţi râde de mine, deşi par nerăbdător să-ţi cad în plisc. Te împiedicai de altfel mereu de văgăuna asta afurisită, această imensă prăpastie întortocheată tăind drept prin oraş, de fapt prin tot ţinutul, pe alocuri sunt vreo şaptezeci de metri în jos către ceea ce părea să fie un râu cu capsa pusă în timpul anotimpului ploios, dar care, chiar şi acum, deşi nu se putea vedea fundul, probabil că începea să-şi reia rolul normal de Tartar universal şi gigantică latrină. Nu era totuşi chiar atât de înspăimântător aici: puteai chiar să cobori, dacă doreai, în etape uşoare, desigur, şi sorbind din când în când din tequila pe drum, să vizitezi Prometeul cloacal care, fără îndoială, locuia acolo. Consulul înainta mai încet. Ajunsese din nou cu faţa către casă o dată cu poteca ce înconjura grădina domnului Quincey. În stânga lui, dincolo de gardul

comun, aflat acum în apropiere, gazonul verde al americanului, în clipa aceea stropit de mici furtunuri sâsâitoare, cobora paralel cu mărăcinii din propria lui curte. Niciodată vreo peluză englezească nu fusese mai netedă sau mai încântătoare. Brusc copleşit de sentimentalism, şi în acelaşi timp de un atac violent de sughiţ, Consulul se dădu după un pom noduros, cu rădăcinile pe domeniul lui, dar care-şi răspândea rămăşiţele de umbră pe domeniul celuilalt, şi se sprijini de el, ţinându-şi răsuflarea. În felul acesta ciudat, îşi imaginã că se ascunde de domnul Quincey, care muncea ceva mai încolo, dar în curând uită cu totul de vecin, cuprins de o admiraţie spasmodică faţă de grădina lui. Se va întâmpla oare în cele din urmă, şi asta ar putea fi o salvare, ca bătrânul Popeye să pară mai puţin deziderabil decât un maldăr de zgură în Chester-le-Street, şi ca acea grandioasă perspectivă johnsoniană, drumul către Anglia, să se întindă iarăşi în oceanul vestic al sufletului său? Şi ce bizar ar fi! Cât de stranie ar fi debarcarea în Liverpool. Clădirea Liver1 văzută încă o dată prin ploaia ceţoasă, întunericul mirosind deja a saci de nutreţ şi bere Caegwyrle – familiarele cargouri cu aburi, adânc cufundate, cu catarge armonioase, încă navigând hotărât spre larg o dată cu mareea, lumi de fier ascunzându-şi echipajele de femeile cu şal negru care plâng pe chei: Liverpool, de unde plecau atât de des în timpul războiului, în urma unor ordine sigilate, acele misterioase vase capcană vânătoare de submarine, cargouri false transformându-se într-o clipită în cuirasate cu turele, demodate pericole pentru submarine, călători scormonitori ai inconştientului mării.

— Doctorul Livingstone, presupun.

— Hâc, răspunse Consulul, luat prin suprindere de prematura redescoperire, de la o asemenea apropiere, a siluetei înalte, uşor încovoiate, în cămaşă kaki şi pantaloni cenuşii de flanel, cu sandale, cu părul cenuşiu, sănătos şi imaculat, veritabilă reclamă pentru ape minerale, cu o stropitoare în mână, care-l l

Bâtlan (1b. Engl.).

Privea dezgustat, prin ochelarii cu ramă de corn, de dincolo de gard.

— Ah, bună dimineaţa, Quincey.

— Şi de ce, mă rog, ţi se pare aşa de bună? Întrebă suspicios fostul cultivator de nuci, continuându-şi stropitul straturilor de flori, la care apa din furtunurile care şerpuiau neîncetat nu putea ajunge.

Consulul făcu un gest către tufişurile de măceş şi în acelaşi timp, probabil inconştient, în direcţia sticlei de tequila.

— Te-am văzut de acolo. Tocmai ieşisem să-mi inspectez jungla, ştii.

— Ce să faci?

Domnul Quincey îi aruncă o privire peste vârful stropitoarei de parcă ar fi vrut să spună: Am văzut ce se petrece. Ştiu totul, pentru că sunt Dumnezeu. Şi chiar dacă e mult mai bătrân decât tine, Dumnezeu e totuşi treaz la ora asta şi s-ar lupta să rămână aşa, la nevoie, în vreme ce tu nici măcar nu ştii dacă te-ai trezit sau ba, şi chiar dacă ai fost plecat toată noaptea, cu siguranţă că nu te

lupţi cu asta, cum aş face eu, la fel cum aş fi gata să mă lupt cu oricine şi orice, la cel mai mic semn!

— Şi mi-e teamă că e cu adevărat o junglă, continuă Consulul. De fapt, mă aştept ca Rousseau să apară în orice clipă din ea călare pe un tigru.

— Pe ce? Spuse domnul Quincey, încruntându-se într-o manieră care putea însemna: Şi de altfel Dumnezeu nu bea niciodată înainte de micul dejun.

— Pe un tigru, repetă Consulul.

Celălalt îl măsură din priviri o clipă, cu ochiul rece sardonic al lumii materiale.

— Probabil că da, zise el acru. Sunt o mulţime de tigri. Şi de elefanţi., Aş putea să te rog ca data viitoare, când îţi inspectezi jungla, să fii amabil să vomiţi în partea gardului care-ţi aparţine?

— Hâc, răspunse simplu Consulul. Hâc, îşi arătă el colţii râzând, şi, încercând să se ia pe el însuşi prin surprindere, se izbi puternic în rinichi, un remediu care, în mod straniu părea să funcţioneze. Îmi pare rău că ţi-am dat impresia asta, n-a fost altceva decât sughiţul ăsta blestemat!

— Asta văd şi eu, zise domnul Quincey, aruncând parcă şi el o privire subtilă către ascunzătoarea sticlei de tequila.

— Caraghios e că, îl întrerupse Consulul, toată noaptea nu m-am atins de altceva decât de apa de Tehuacan. Apropo, cum ai reuşit să supravieţuieşti balului?

Domnul Quincey îl măsură fără expresie şi apoi începu să-şi umple din nou stropitoarea de la un hidrant din apropiere.

— Doar Tehuacan, continuă Consulul. Şi puţină gaseosa. Asta ar trebui să-ţi amintească de bătrânele izvoare cu ape minerale, nu? E-hei!

— Da, zilele astea am renunţat de tot la băutură.

Celălalt îşi reluă stropitul, mergând ţeapăn de-a lungul gardului şi Consulul, fără să-i pară rău că părăseşte pomul, pe care observase că atârna carapacea sinistră a unei lăcuste vechi de şapte ani, îl urmă cu pas.

— Da, acum nu mai beau decât de la pompă, comentă el, în caz că n-ai ştiut

— Pompa funebră, aş zice, Firmin, murmură domnul Quincey ursuz.

— Apropo, am văzut un şarpe d'ăla pestriţ, chiar acum câteva clipe, izbucni Consulul.

Domnul Quincey tuşi sau îşi trase nasul, dar nu spuse nimic.

— Şi asta m-a făcut să mă gândesc. Ştii, Quincey, m-am întrebat adesea dacă nu există şi alte sensuri în străvechea legendă cu grădina raiului şi celelalte, decât pare la prima vedere. Şi dacă Adam de fapt n-a fost câtuşi de puţin alungat de-acolo? Adică, în sensul în care eram obişnuiţi să pricepem povestea.

Cultivatorul de nuci ridicase ochii şi-l fixa cu o privire care părea direcţionată mai degrabă către un punct de sub pântecul Consulului.

— Şi dacă pedeapsa Iui a constat de fapt, continuă Consulul încălzit, în faptul că a fost obligat să continue să trăiască acolo, singur bineînţeles,

suferind nevăzut, departe de Dumnezeu. Sau poate, adăugă el pe un ton mai vesel, poate că Adam a fost primul proprietar de pământ şi Dumnezeu, primul agrarian, un soi de cârdenas, de fapt. E-hei! L-a dat afară în şuturi. Ei? Da, chicoti Consulul, conştient, de altminteri, că toate astea nu erau probabil atât de amuzante în circumstanţele istorice existente, căci este evident pentru toată lumea în ziua de azi – nu crezi, Quincey?

— Că păcatul originar consta în a fi proprietar de pământ.

Cultivatorul de nuci dădea din cap spre el, aproape imperceptibil, dar nu pentru a-l aproba. Ochiul lui „realpolitik" încă era concentrat asupra aceluiaşi punct de sub cureaua vecinului şi, coborând privirea, Consulul îşi descoperi şliţul deschis. Licenţia vatum într-adevăr!

— Pardon. Mă aranjez, spuse el şi, remediindu-şi ţinuta, continuă râzând, revenind la prima lui temă, fără a părea ruşinat, în mod misterios, de ţinuta lui neglijentă. Da, într-adevăr. Da. Şi desigur, adevăratul motiv pentru pedeapsa aia – faptul că a fost forţat să continue să trăiască în paradis, vreau să zic – ar fi putut foarte bine să fi fost din cauză că sărmanul de el, cine ştie, nu putea suferi de fapt locul ăla! Pur şi simplu îl ura şi asta încă de la început. Iar faptul că Bătrânul a aflat chestia asta.

— Mi s-a părut mie sau chiar am văzut-o pe soţia ta acolo sus, cu ceva vreme în urmă? Spuse cu răbdare domnul Quincey.

— Şi nici nu-i de mirare! La naiba cu paradisul! Gân-deşte-te doar la toţi scorpionii şi furnicile-croitor, ca să nu menţionez decât câteva din ororile cărora a trebuit să le facă faţă! Ce? Exclamă Consulul, când celălalt repetă întrebarea în grădină? Da. Adică nu. De unde ştii? Nu, doarme, după câte.

— A fost plecată o vreme destul de îndelungată, nu-i aşa? Întrebă cu blândeţe celălalt, aplecându-se în faţă, astfel încât să poată vedea, mai clar, bungaloul Consulului. Fratele tău mai e aici?

— Frate? Ah, te referi la Hugh. Nu, e-n Mexico City.

— Cred că vei descoperi că s-a întors.

Consulul se uită şi el acum către casă.

— Hâc, spuse el scurt, neliniştit.

— Cred că a ieşit cu nevastă-ta, adăugă fermierul.

— Bună-bună-uite-cine-vine-bună-şerpişorul-meu-în-iar-bă-mica-mea-spaimă-in-herba.

— Consulul salută pisica domnului Quincey, uitând pentru moment de stăpânul ei, în vreme ce animalul cenuşiu, meditativ, cu o coadă lungă pe care o ţâra după el pe pământ, veni păşind cu aroganţă printre cârciumărese; el se aplecă şi o mângâie – bună-pusi-micul-meu-Priapis-pis, micul-meu-Oedipis-pis-pis – şi pisica, recunoscând un prieten şi scoţând un strigăt de plăcere, se undui prin gard şi se frecă de picioarele Consulului, torcând. Micul meu Xicontanpis.

Consulul se ridică. Slobozi două fluierături, în vreme ce, la picioarele lui, pisica îşi ciulea urechile.

— Crede că sunt un copac cu o pasăre pe ram, adăugă el.

— Nu m-ar mira, îi replică domnul Quincey, care-şi umplea din nou stropitoarea de la hidrant.

— Animale care nu sunt bune de mâncat şi sunt ţinute doar de plăcere, curiozitate sau capriciu – eh? Cum a zis William Blackstone. ai auzit de el, desigur!

Consulul stătea pe vine, vorbind pe jumătate pisicii, pe jumătate cultivatorului de nuci, care se oprise să-şi aprindă o ţigară.

— Sau ăla a fost un alt William Blackstone?

Acum se adresase direct domnului Quincey, care nu-i acorda nici o atenţie.

— E un personaj care mi-a plăcut dintotdeauna. Cred că era într-adevăr William Blackstone. Sau poate Abraham. In orice caz, într-o zi a sosit pe locul unde azi este, cred. N-are nici o importanţă. Undeva prin Massachusetts. Şi a trăit acolo liniştit printre indieni. După o vreme, puritanii s-au aşezat de cealaltă parte a râului. L-au invitat la ei: spuneau că e mai sănătos de cealaltă parte, ştii. Ah, oamenii ăştia, tipii ăştia cu idei, îi spuse el pisicii, bătrânului William nu-i plăcea de ei – nu, nu-i plăcea, aşa că s-a întors să locuiască printre indieni, aşa a făcut Dar puritanii l-au găbjit, Quincey, poţi fi sigur de asta Atunci el a dispărut de tot. Dumnezeu ştie unde. Şi acum, pisicuţo -Consulul se bătu în piept cu un gest lămuritor şi pisica, zbur-lindu-se, îşi arcui trupul cu importanţă şi se dădu înapoi -indienii sunt aici.

— Sigur că sunt, oftă domnul Quincey, cam în maniera unui sergent major uşor exasperat, împreună cu şerpii, elefanţii roz şi tigrii ăia despre care vorbeai.

Consulul râse, fără a fi însă amuzat, ca şi cum partea din mintea lui care ştia că toată astea nu erau decât caricatura tipului bun şi generos ce-i fusese cândva prieten ştia de asemenea cât de găunoasă era satisfacţia oferită de spectacol.

— Nu indieni adevăraţi. Şi n-am vrut să spun în grădină, ci aici – şi Consulul se bătu din nou în piept. Da, doar frontiera ultimă a conştiinţei, asta-i tot. Geniul, cum îmi place mie să spun, adăugă el ridicându-se, aranjându-şi cravata şi (nu se mai gândea la cravată) îndreptându-şi umerii, de parcă ar fi vrut să exteriorizeze o fermitate care, de asemenea împrumutată cu această ocazie de la aceeaşi sursă ca şi geniul, ca şi interesul său pentru pisici, îl părăsi la fel de brusc cum îl părăsise – geniul o să-şi poarte singur de grijă.

Undeva, în depărtare, se auzeau bătăile unui ceas. Consulul stătea încă acolo, nemişcat Ah, Yvonne, e posibil să te fi uitat deja, tocmai în ziua asta?

Nouăsprezece, douăzeci, douăzeci şi una de lovituri. După ceasul lui, era unsprezece fără un sfert. Dar ceasul, în depărtare, încă nu terminase. Mai bătu încă de două ori, două note crispate, tragice, numitoare: bing-bang. Golul din aer se umplu apoi de şoapte: alas, alas. Aripi, asta însemna de fapt.

— Şi pe unde mai e prietenul dumitale – nu-mi amintesc niciodată cum îl cheamă – francezul ăla? Întrebase domnul Quincey cu o clipă în urmă.

— Laruelle?

Vocea Consulului se auzi de departe. Era conştient de ameţeală; închizând ochii obosit, se agăţă de gard pentru a se echilibra. Cuvintele domnului Quincey îi ciocăneau la poarta conştiinţei – sau de fapt cineva chiar bătea într-o uşă?

— Se estompau, apoi băteau din nou, mai tare. Bătrânul De Quincey; bătăile în poartă din Macbeth. Cioc cioc: cine-i acolo? Pişi. Care pişi? Pisipacoste. Care pisipacoste? Pisipacostolog. Ce, tu eşti, mica mea popopisică? Aşteaptă doar o eternitate până ce Jacques şi cu mine o să terminăm de omorât somnul! Pisabis, spre abis pis. Piscatartis atratus. Desigur, ar fi trebuit s-o ştie. Acestea erau ultimele clipe ale retragerii sufletului omenesc şi intrării finale a diabolicului, cel izolat în noapte – la fel cum adevăratul De Quincey (acel maniac al drogului, medita el deschizând ochii. Şi descoperi că se uita drept către sticla de tequila) îşi imagina uciderea lui Durican şi a celorlalţi ca fiind izolată, retrasă de bună voie într-o sincopă adâncă, o suspendare a pasiunilor terestre. Dar unde dispăruse Quincey? Şi, Dumnezeule, cine era cel care înainta, în spatele ziarului de dimineaţă, întru salvarea lui, traversând pajiştea, unde suflul furtunilor se oprise brusc, ca prin minune, dacă nu chiar doctorul Guzmăn?

Dacă nu Guzmăn, dacă nu era el, n-avea cum să fie, atunci era cu siguranţă silueta tovarăşului său din noaptea precedentă, doctorul Vigil: şi ce naiba făcea aici? În vreme ce silueta se apropia, Consulul simţi o nelinişte crescândă. Quincey era fără îndoială pacientul lui. Dar, în cazul ăsta, de ce doctorul nu se afla în casă? De ce bântuia misterios prin grădină? Asta nu putea însemna decât un lucru: vizita lui Vigil fusese într-un fel potrivită ca să coincidă cu propria lui eventuală vizită la sticla de tequila (deşi îi fraierise bine de data asta) cu scopul, desigur, de a-l spiona, de a obţine nişte informaţii despre el, vreun indiciu ale cărui premise era destul de simplu să-ţi imaginezi că puteau fi găsite în paginile acelui ziar acuzator: „Vechiul dosar Samaritan va fi redeschis, comandantul Firmin bănuit că se află în Mexic". „Firmin, găsit vinovat, e achitat şi varsă lacrimi în boxă." „Firmin nevinovat, purtând însă pe umeri vinovăţia lumii." „Cadavrul lui Firmin găsit beat în şanţ." Astfel de titluri monstruoase se înfiripau instantaneu în mintea Consulului, pentru că doctorul nu citea numai El Universal, ci şi propria soartă; dar creaturile conştiinţei sale imediate nu puteau fi ignorate, păreau să acompanieze şi ele tăcut acel ziar de dimineaţă, retrăgându-se deoparte (în vreme ce doctorul înţepenea privind în jurul lui) întorcând capetele, ascultând, murmurând acum: „Pe noi nu ne poţi minţi. Ştim ce ai făcut azi-noapte". Şi totuşi, ce anume făcuse? Văzu din nou destul de clar – în vreme ce doctorul Vigil, recunoscându-l cu un zâmbet, îşi închidea ziarul şi se grăbea spre el – cabinetul de consultaţii al doctorului de pe Avenida de la Revolucidn, vizitat din cine ştie ce motiv de beţivan încă din primele ore ale dimineţii, macabru cu pozele lui de străvechi chirurgi spanioli, cu chipurile de ţap ridicându-se straniu din gulerele plisate ca nişte ectoplasme, hohotind de râs în vreme ce făceau operaţii inchizitoriale; dar, pentru toate astea fuseseră reţinute doar ca un simplu decor viu, complet

detaşat de propria lui activitate, şi pentru că era cam tot ceea ce îşi amintea cu adevărat, nu prea putea să se consoleze cu faptul că el însuşi nu părea să interpreteze nici un rol negativ în acel decor. Cel puţin nu o consolare atât de limpede precum cea care tocmai îi fusese servită de zâmbetul lui Vigil ori, şi mai şi, de gesturile doctorului care, înainte de a ajunge pe locul abia eliberat de cultivatorul de nuci, se opri şi, brusc, făcu o plecăciune adâncă în faţa lui, frângându-se de mijloc; se aplecă o dată, de două ori, de trei ori, tăcut şi totuşi lămurindu-l deplin pe Consul că, în fond, nu fusese comisă nici o crimă în timpul nopţii, nimic atât de grav încât el să nu fie încă demn de respect. Simultan, amândoi scoaseră un geamăt.

— Que t., începu Consulul.

— Por favor, interveni celălalt răguşit, punându-şi un deget bine îngrijit, deşi tremurător, la buze şi aruncând o privire uşor îngrijorată în susul grădinii.

Consulul aprobă din cap.

— Desigur. Arăţi atât de în formă, încât îmi dau seama că n-ai putut fi la bal azi-noapte, adăugă el cu voce tare, sincer, urmând privirea celuilalt, deşi domnul Quincey, care în fond n-ar fi putut arăta la fel de în formă, încă nu se vedea nicăieri. Probabil că închidea apa la furtunuri de la hidrantul principal -şi cât de absurd să fi suspectat un „plan", când era atât de clar vorba despre o vizită neprotocolară şi fusese o întâmplare că doctorul îl observase, de pe alee, pe Quincey muncind în grădină, îşi coborî glasul.

— Totuşi, aş putea să profit de ocazie să te întreb ce ai prescrie pentru un uşor caz de katzenjammer^?

Doctorul aruncă o altă privire îngrijorată de-a curmezişul grădinii şi începu să râdă potolit, deşi tot trupul îi tremura de veselie, dinţii lui albi strălucind în soare; chiar şi costumul lui albastru imaculat părea să râdă.

— Senor, începu el, muşcându-şi râsul şi oprindu-şi-l pe buze, ca un copil, cu dinţii din faţă. Senor Firmin, por favor, îmi pare rău, dar trebuie să mă comport aici ca – privi iarăşi în jurul lui, ţinându-şi răsuflarea – ca un apostol. Vrei sa spui, senor, „Mahmureală", dar şi „miorlăit de pisici" (lb. Gemi.).

Continuă el pe un ton mai egal, că te simţi bine în dimineaţa asta precum pisica în pijama?

— Păi, nu prea, spuse Consulul încet, aruncând un ochi suspicios la rândul lui în cealaltă direcţie, către nişte agave de dincolo de barranca, ce semănau cu un batalion urcând o pantă sub focul mitralierelor. Poate că-i prea mult spus. Ca să mă exprim mai simplu, ce ai face într-un caz de delirium tremens cronic, sistematic, omnipotent nevindecabil?

Doctorul Vigil tresări. Un zâmbet pe jumătate jucăuş îi pluti în colţul buzelor, în vreme ce se străduia destul de nesigur să-şi ruleze ziarul într-un cilindru fără cusur.

— Adică nu pisici, ci mai degrabă., spuse el şi făcu un gest furiş, iute ondulat circular cu o mână în faţa ochilor.

Consulul dădu din cap voios. Pentru că se liniştise. Întrezărise câteva din titlurile ziarului de dimineaţă, care părea în întregime preocupat de boala papei şi de bătaia de pe Ebru.

—. progresion, repetă doctorul gestul mai încet, cu ochii închişi, degetele lui târându-se separat, îndoite ca nişte gheare, scuturând din cap ca un idiot. A ratos1! Izbucni el. Si, adăugă, ţuguindu-şi buzele şi bătându-se cu palma peste frunte, cu o mişcare parodiind oroarea Si', repetă el. Teriiibil. Mai mult alcool e probabil cel mai bine, spuse zâmbind.

— Doctorul dumitale mă asigură că, în cazul meu, delirium tremens s-ar putea să nu fie fatal, îl informă Consulul, revenin-du-şi triumfător în cele din urmă, pe domnul Quincey, care apăruse chiar în acel moment.

Şi în clipa următoare – deşi nu înainte ca între el şi doctor să aibă loc un schimb de semnale abia perceptibil, o mişcare minusculă, simbolică, a mâinii spre gură, din partea Consulului, în vreme ce privea către bungaloul lui, iar din partea lui Vigil o uşoară fâlfâială a braţelor desfăcute, de parcă i-ar fi venit să se întindă, ceea ce însemna (în limbajul obscur, cunoscut doar marilor adepţi ai Măreţei Frăţii a Alcoolului): „Vino să bei ceva după ce termini", „N-ar trebui s-o fac, dac-am s-o fac o să-mi „iau zborul„, dar poate c-o s-o fac, dacă mă gândesc mai bine" – parcă se întorsese să-şi bea sticla de tequila. Şi, imediat în l

Din când în când (lb. Sp.).

Clipa următoare, parcă plutea încet în derivă prin lumina soarelui, înapoi, direct către bungalou. Însoţit de pisica domnului Quincey, care urmărea o insectă oarecare de-a lungul potecii, Consulul pluti într-o strălucire ambrată. Dincolo de casă, unde acum problemele care îl aşteptau păreau deja gata să-şi găsească o soluţie energică, ziua se rostogolea înaintea lui ca un deşert minunat, nemărginit, în care urma, deşi într-un mod încântător, să te rătăceşti: să te rătăceşti, dar nu într-atât încât să nu fii în stare să găseşti cele câteva necesare izvoare de apă, sau oazele răzleţe de tequila, unde înţelepţi soldaţi ai damnării, incapabili să priceapă vreun cuvânt din ce spunea el, aveau să-l poarte, cu plinul făcut, către Pariăn, acea glorioasă pustietate unde omul nu era însetat niciodată, şi spre a cărei splendoare era acum atras de miraje evanescente, pe lângă scheletele ca nişte sârme îngheţate şi pribegii lei visători, către ineluctabilul dezastru personal, întotdeauna într-un mod încântător, desigur; s-ar fi putut dovedi până la urmă că dezastrul ar fi conţinut chiar şi o oarecare sămânţă de triumf. Nu că el, Consulul, s-ar fi simţit acum deprimat. Ba dimpotrivă. Perspectiva nu păruse niciodată mai luminoasă. Deveni conştient pentru prima oară de activitatea extraordinară care avea loc în jurul lui, în propria-i grădină: o şopârlă urca într-un copac, un alt soi de şopârlă cobora din alt copac, o pasăre colibri verde-închis explora o floare, o altă specie de colibri se înfrupta cu lăcomie din altă floare; fluturi uriaşi, ale căror modele brodate cu migală aminteau de bluzele precupeţelor, îşi fâlfâiau aripile cu graţie indolentă (foarte asemănător cu modul în care Yvonne îi descrisese momentul când, cu o zi în urmă, o întâmpinase, în golful Acapulco, o furtună de scrisori de dragoste rupte, multicolore, purtate de vânt dincolo de cabinele de pe

puntea de promenadă); furnici târau petale sau inflorescenţe stacojii încolo şi-ncoace de-a lungul potecilor, în vreme ce de sus, de jos, din cer şi, poate, de sub pământ, răsăreau sunete continue, fluierături, freamăte, pârâituri, chiar şi sunete de trâmbiţă. Unde era acum prietenul lui, şarpele? Ascuns într-un păr, probabil. Un şarpe care aştepta să cadă în inele peste tine: pantofii curvei1.

Joc de cuvinte: whore's slioes = pantofii curvei, horseshoes = potcoave (lb. Engl).

De pe ramurile acestor peri atârnau carafe pline cu o substanţă galbenă vâscoasă, pentru a prinde insectele în capcană, încă schimbate cu religiozitate, în fiecare lună, de colegiul horticol local. (Ce veseli erau mexicanii! Horticultorii transformau ocazia, aşa cum transformau orice ocazie posibilă, într-un dans, aducându-şi femeile cu ei, săltând din copac în copac, adunând şi înlocuind carafele de parcă toată treaba ar fi fost o mişcare dintr-un balet comic, după care moţăiau la umbră ore întregi, ca şi cum Consulul însuşi nici n-ar fi existat.) Apoi comportamentul pisicii domnului Quincey începu să-l fascineze. Animalul prinsese în cele din urmă insecta, dar, în loc s-o devore, îi ţinea trupul, încă teafăr, delicat între dinţi, în vreme ce splendidele ei aripi strălucitoare, încă bătând, căci insecta nu se oprise din zbor nici o clipă, îi ieşeau în afară de fiecare parte a mustăţilor, vânturându-i-le. Consulul se aplecă înainte ca s-o salveze. Dar animalul sari tocmai cât să nu fie prins. Se aplecă din nou, cu acelaşi rezultat. În această manieră absurdă -Consulul aplecându-se, pisica ţopăind tocmai cât să nu fie prinsă, insecta zburătăcind furibund în gura pisicii – se apro-piară de verandă. În cele din urmă, pisica întinse o labă pregătită pentru a ucide, deschizând gura, şi insecta, ale cărei aripi nu încetaseră deloc să bată, brusc şi într-un mod încântător, zbură, aşa cum într-adevăr ar fi putut s-o facă sufletul omului dintre fălcile morţii, zbură în sus, sus, sus, dispărând pe deasupra copacilor: şi-n acea clipă îi văzu. Stăteau pe verandă: braţele Yvonnei erau pline de bougainvillea pe care ea le aranja într-o vază de ceramică de culoarea cobaltului.

— Dar să presupunem că e absolut de neclintit. Să presupunem că pur şi simplu n-o să vrea să meargă. Ai grijă, Hugh, are ţepi, trebuie să te uiţi bine peste tot ca să te asiguri că nu sunt păianjeni.

— Salutare, Suchiquetâl! Strigă Consulul vesel, fluturându-şi mâna, în vreme ce mâţa, aruncând o privire glacială peste umăr, care nu putea să însemne decât: „Oricum n-o voiam; intenţionam să-i dau drumul", o luă la fugă umilită, dispărând în tufişuri.

— Salutare, Hugh, şarpe bătrân!

Şi atunci de ce o fi zăbovind aici în baie? Adormise? Murise? Leşinase? Era în baie acum sau cu o jumătate de oră în urmă? Era noapte? Unde erau ceilalţi? Dar acum auzi nişte voci pe verandă. Nu toate? Nu erau decât Hugh şi Yvonne, desigur, pentru că doctorul plecase. Totuşi, timp de o clipă, ar fi putut jura că fusese plin de oameni în casă: păi, era încă dimineaţă sau cam începutul după-amiezii, doar douăsprezece şi un sfert de fapt, după ceasul lui. La unsprezece vorbise cu domnul Quincey. „Ah. Ah", gemu Consulul cu voce

tare. I se năzări că ar trebui să se pregătească să plece la Tomalân. Dar cum izbutize să convingă pe cineva că era destul de treaz ca să meagră la Tomalân? Şi de ce mă rog la Tomalân?

O procesiune de gânduri, ca nişte mici animale bătrâne, trecu prin mintea Consulului; şi tot în minte el traversa din nou fără să se clatine, veranda, aşa cum o făcuse cu o oră în urmă, imediat ce văzuse insecta zburând din gura pisicii.

Traversase veranda – pe care Concepta o măturase – zâm-bindu-i, treaz, Yvonnei şi dând mâna cu Hugh în drum către răcitor şi, deschizându-l, ştiu nu numai că vorbeau despre el, dar, în mod obscur, din acea frântură de conversaţie pe care o auzise limpede, înţelese întregul ei sens, aşa cum, dacă ar fi zărit în acea clipă luna nouă cu cea veche în braţe, ar fi putut reface forma ei completă, chiar dacă restul ar fi fost umbrit, luminat doar de lumina pământului.

Dar ce se întâmplase atunci? „Ah! Strigă din nou Consulul. Ah!" Chipurile ultimei ore plutiră în faţa lui, Hugh şi Yvonne şi doctorul Vigil, siluetele lor mişcându-se repede şi smucit, ca acelea dintr-un vechi film mut, cuvintele lor doar nişte explozii mute în creier. Nimeni nu părea să facă nimic important; însă totul părea de cea mai febrilă importanţă, de pildă Yvonne spunând: „Am văzut un tatu", „Cum, nu era vecin Tarsius spectres1!" răspunsese el, apoi Hugh, destupându-i sticla rece de bere Carta Blanca, folosindu-se de parapet ca să-i scoată capsula sfârâitoare şi decantându-i spuma în paharul a cărui contiguitate cu sticla lui de stricnina, trebuie admis acum, îşi pierduse mare parte din semnificaţie.

În baie, Consulul deveni conştient că încă mai avea cu el o jumătate de pahar de bere uşor trezită: mâna îi era destul de

Primate arboricole, nocturne, cu coada lungă şi ochi foarte mari.

Fermă, dar amorţită de cât ţinuse paharul. Bău cu atenţie, amânând cu grijă problema pe care urma s-o ridice în curând, faptul că paharul avea să rămână gol.

„Aiurea", îi spusese el lui Hugh şi adăugase, cu o autoritate consulară impresionantă, că oricum n-ar fi putut pleca imediat, cel puţin nu spre Mexico City, că exista un singur autobuz astăzi, cel cu care venise şi Hugh, care oricum se întorsese deja în City, şi un singur tren, care nu pleca decât la 11:45 pm.

Apoi: „Dar n-a fost Bougainviile1, doctore? Întreba Yvonne – şi chiar era uimitor cât de sinistre şi urgente şi înflăcărate i se păreau lui în baie toate aceste amănunte – n-a fost Bougainville cel care a descoperit planta denumită bougainvillea2?", în vreme ce doctorul, ap! Ecându-se peste florile ei, părea doar atent şi nedumerit, fără să spună nimic, vorbind doar cu ochii care, probabil, abia dacă trădau că dăduse peste o „situaţie". „Acum dacă stau să mă gândesc, cred că într-adevăr a fost Bougainville. De unde şi numele, observă prosteşte Hugh, aşezându-se pe parapet Şi, te poţi duce la botica şi, ca nu cumva să fii înţeles greşit, spui favor de servir una toma de vino quinado o en

su defecto una toma de nuez vomica, pero." Doctorul Vigil chicotea, vorbind probabil cu Hugh, Yvonne se strecurase o clipă în camera ei, în vreme ce Consulul, trăgând cu urechea, era lângă răcitor, după o altă sticlă de bere. Şi-apoi: „Ah, m-am simţit atât de rău în dimineaţa asta, a trebuit să mă ţin de vitrine, pe stradă", şi către Consulul însuşi, în vreme ce acesta se întorcea: „Te rog iartă-mi stupidul comport de aseară, ah, am făcut o mulţime de lucruri stupide pretutindeni în aceste ultime zile, dar – ridicându-şi paharul de whisky – n-am să mai beau niciodată aşa mult: o să am nevoie de două zile de somn ca să-mi revin." Şi apoi, în vreme ce Yvonne se întorcea – dându-l spectaculos în vileag, ridicând din nou paharul către Consul: „Salud, sper că nu ţi-e la fel de rău cât îmi e mie. Erai atât de perfectamente borracho aseară, încât am crezut că te-ai sinucis cu băutura. Chiar mi-a trecut prin cap de Sud.

Louis Antoine de Bougainville (1729-l811). Navigator francez. Nictaginacee cu flori mici ornamentale, cultivate mai ales în America azi-dimineaţă să trimit un băiat după tine să-ţi bată la uşă, să afle dacă nu te-a omorât deja alcoolul", spusese doctorul Vigil.

Un tip ciudat: în baie, Consulul îşi sorbi berea trezită. Un tip ciudat, de treabă, generos, deşi uşor deficitar la capitolul tact, cel puţin în ceea ce-l privea. De ce nu putea lumea să-şi păstreze minţile când bea? El unul reuşise să se descurce foarte bine, în grădina lui Quincey, menajând pe cât posibil poziţia lui Vigil. In ultimă instanţă, nu există nimeni în care să poţi avea încredere că va putea bea cu tine până la fund. Un gând singuratic. Dar generozitatea doctorului nu putea fi pusă la îndoială. Nu cu mult după aceea, într-adevăr, în ciuda necesarelor „două zile de somn", el îi invitase pe toţi să-l însoţească la Guanajuato: fără să se mai gândească, avea de gând să plece în vacanţă cu maşina chiar în seara aceea, după problematica partidă de tenis de după-amiază cu.

Consulul mai luă o înghiţitură de bere. „Ah! Se cutremură el. Ah!" Cu o seară în urmă, fusese cam şocat să descopere că Vigil şi Jacques Laruelle erau prieteni, iar acum, dimineaţa, era mai mult decât jenat să i se amintească de acest lucru. Oricum, Hugh refuzase ideea unei excursii de două sute de mile până la Guanajuato, de vreme ce el – şi cât de uimitor de bine, în fond, hainele alea de cowboy păreau să se potrivească ţinutei lui drepte şi dezinvolte!

— Era acum hotărât să prindă trenul de noapte; iar Consulul refuzase din cauza Yvonnei, Consulul se văzu din nou plutind peste parapet, privind fix în jos, către piscina de dedesubt, o mică pată turcoaz în grădină. Tu eşti mormântul unde trăieşte iubirea îngropată. Reflexiile inversate ale bananierilor şi păsărilor, caravanelor de nori, se mişcau în apă. Crâmpeie de iarbă abia tunsă pluteau la suprafaţă. Apă proaspătă de munte se scurgea în piscina care aproape deborda, prin ţeava crăpată, spartă, pe a cărei lungime ţâşneau o serie de mici fântâni arteziene.

Apoi Yvonne şi Hugh, acolo jos, înotau în piscină.

„Absolutamente"', spusese doctorul, sprijinit de balustradă lângă Consul şi aprinzându-şi atent o ţigară. „Am – îi spunea Consulul, ridicându-şi chipul

către vulcani şi simţind cum dezolarea îl părăseşte către acele înălţimi unde chiar şi acum, la mijlocul dimineţii, zăpada urlătoare îţi biciuie fata şi terenul de sub picioare e lavă moartă, o rămăşiţă fără viaţă, pietrificată, de plasmă stinsă, în care chiar şi copacii cei mai sălbatici şi mai singuratici n-ar putea prinde niciodată rădăcini – am un alt duşman în spate, pe care tu nu-l poţi vedea. O floarea-soarelui. Ştiu că mă urmăreşte şi ştiu că mă urăşte." „Exactamente, spusese doctorul Vigil, şi ar fi foarte posibil să te urască ceva mai puţin dacă ai renunţa să mai bei tequila." „Da, dar în dimineaţa asta nu beau decât bere, zisese Consulul cu convingere. După cum poţi vedea şi singur." „Si, hombre", dăduse din cap doctorul Vigil care, după câteva doze de whisky (dintr-o sticlă nouă) renunţase să mai încerce să se ascundă de casa domnului Quincey şi stătea curajos lângă balustradă, alături de Consul. „Sunt, adăugase Consulul, o mie de aspecte ale acestei frumuseţi infernale despre care-ţi vorbeam, fiecare cu torturile ei anume, fiecare geloasă ca o femeie pe orice stimul care nu-i al ei. „Naturalmente, spusese doctorul Vigil. Dar cred că dacă eşti foarte serios cu privire la această progresion a ratos, s-ar putea să faci o călătorie mai lungă chiar şi decât asta propusă.„ Consulul îşi aşezase paharul pe balustradă, în vreme ce doctorul continua: „Şi eu la fel, dacă nu cădem de acord cu noi înşine să nu mai bem niciodată. Cred, mi amigo, că răul nu e numai în trup, ci în partea aia cunoscută sub numele de suflet„. „Suflet? „ „Precisamente, zisese doctorul, deschizându-şi şi închizându-şi iute pumnii. Doar o reţea? O reţea. Nervii sunt o reţea, asemănătoare – cum îi spune?

— Cu un sistem eclectic.„ „Ah, foarte bine, zisese Consulul, vrei să zici un sistem electric.„ „Dar după multă tequila, sistemul eclectic este poate un poco descompuesto, comprenez, aşa cum e uneori la cinema: claro?„ „Un soi de eclampsie, ca să zic aşa", dăduse din cap cu disperare Consulul, scoţându-şi ochelarii şi amintindu-şi că nu mai băuse de aproape zece minute; iar efectul tequilei aproape că dispăruse. Aruncase o privire spre grădină şi fusese ca şi cum bucăţele din pleoape se detaşaseră, fluturau şi ţopăiau în faţa lui, transformându-se în forme şi umbre nervoase, sărind spre trăncăneala vinovată din mintea lui, nu chiar voci încă, dar se reîntorceau, se reîntorceau; o imagine a sufletului său în chip de oraş i-a apărut încă o dată în faţă, dar de data asta un oraş devastat şi năpăstuit, în calea sumbră a exceselor sale şi, închizându-şi ochii arzători, se gândise la splendida funcţionare a sistemului la cei care erau într-adevăr în viaţă, cu legăturile conectate, cu nervii întinşi doar în cazul unui pericol real, iar în timpul somnului lipsit de coşmaruri, calmi, nu în repaos, ci în echilibru: un sat paşnic. Iisuse, cât de torturant era (şi între timp avusese toate motivele să presupună că ceilalţi îşi imaginau că el se distra enorm) să cunoşti toate aceste lucruri şi să fii în acelaşi timp conştient de oribila dezintegrare a întregului mecanism, lumina când aprinsă când stinsă, când aprinsă dar prea orbitoare, când prea palidă, cu strălucirea unei capricioase baterii muribunde – apoi în cele din urmă să ştii că întregul oraş s-a cufundat în întuneric, iar comunicarea este pierdută, mişcarea un simplu blocaj, bombele ameninţă, ideile sunt cuprinse de panică.

Consulul îşi terminase acum paharul cu bere trezită. Stătea privind fix peretele băii, într-o atitudine semănând cu o parodie grotescă a vreunei străvechi posturi de meditaţie. „Mă interesează foarte mult nebunii." Era un mod straniu de a începe o conversaţie cu un tip care tocmai ţi-a făcut cinste cu un pahar. Şi totuşi ăsta era exact modul în care doctorul, în barul Bella Vista, începuse conversaţia cu o seară în urmă. Putea fi din cauză că Vigil detectase, cu ochiul lui exersat, iminenţa nebuniei (şi asta chiar era caraghios, să-şi amintească ce gândise mai devreme despre acest subiect, să se gândească la nebunie ca fiind abia în drum spre el) precum unii care, după ce au privit vântul şi vremea toată viaţa, pot profeţi, sub un cer senin, apropierea furtunii, a întunericului care va apărea galopând ca de nicăieri, străbătând câmpiile minţii. Nu că s-ar fi putut vorbi, în cazul acela, de un cer perfect senin. Şi totuşi, cât de interesant putea fi pentru un doctor un om care se simţea zguduit chiar de forţele universului? Ce cataplasme îi fuseseră puse pe suflet? Ce ştiau chiar şi hierofanţii ştiinţei despre teribilele energii ale unui rău – pentru ei – fără roade? Consulul n-ar fi avut nevoie de un ochi exersat ca să detecteze pe acest perete, sau pe oricare altul, un mane, tekel, fares1 pentru lume, în comparaţie cu care biata nebunie era o picătură într-o găleată. Şi totuşi, cine ar fi

* Din Vechiul Testament, cuvinte ce apar pe un zid, profeţind sfârşitul regelui Babilonului (în original: mene mene techel upfarsm, adică „numărat, numărat, cântărit şi împărţit").

Crezut vreodată că un tip oarecare, stând în centrul lumii într-o baie, să zicem, adâncit în tristele lui gânduri solitare, punea la cale destinul funest al omenirii, şi chiar în vreme ce el se gândea, era ca şi cum anume sfori se trăgeau în culise şi continente întregi izbucneau în flăcări şi dezastrul se apropia -aşa cum, în clipa asta poate, scârţâind şi zdruncinându-se brusc, dezastrul venise mai aproape şi, fără ca el să-şi dea seama, afară cerul se întunecase. Sau poate că nu era deloc vorba de un bărbat, ci de un copil, inocent aşa cum fusese şi celălalt Geoffrey, care stătea în faţa unei orgi cântând undeva, trăgând de toate registrele la întâmplare, şi regatele se dezmembrau, se prăbuşeau şi grozăvii cădeau din cer – un copil inocent ca acel sugar ce dormea parcă în coşciugul care trecuse la vale pe lângă ei în josul străzii Tierra del Fuego.

Consulul îşi ridică paharul la buze, îi gustă iarăşi vidul, apoi îl puse pe podeaua încă purtând urme de picioare ude. Misterul incontrolabil de pe podeaua băii. Îşi aminti că, atunci când se întorsese din nou pe verandă cu o sticlă de Carta Blanca, deşi, dintr-un motiv oarecare, momentul părea teribil de îndepărtat, petrecut cu multă vreme în urmă – era ca şi cum un eveniment imposibil de identificat survenise în mod misterios pentru a separa drastic acea siluetă care se întorcea, de el însuşi, cel care stătea în baie (silueta de pe verandă, în ciuda aiurii ei damnate, părea mai tânără, părea să aibă mai multă libertate de mişcare, de alegere, să aibă, chiar dacă numai din cauză că ţinea în mână un alt pahar cu bere, un viitor mai norocos) Yvonne, arătând tânără şi

drăguţă în costumul ei de baie din satin alb, se învârtea în vârful picioarelor în jurul doctorului, care spunea: „Senora Firmin, chiar că sunt dezamăgit că nu puteţi veni cu mine”.

Ea şi Consulul schimbaseră o privire complice, sau aproape, apoi Yvonne înota din nou, acolo jos, şi doctorul îi spunea Consulului: „Gtianajuato e aşezat pe un splendid platou înconjurat de dealuri abrupte. Guanajuato, spunea doctorul, n-o să mă crezi cum poate să zacă acolo, precum vechea bijuterie de aur de pe pieptul bunicii. Guanajuato, zicea doctorul Vigil, cu străzile lui. Cum poţi rezista unor asemenea nume de străzi? Strada Sărutului. Strada Broaştelor Cântăreţe. Strada Capului Mic. Nu e revoltător?” „Respingător”, răspundea Consulul. „Guanajuato nu este locul unde sunt înmormântaţi toţi în picioare?” Ah, şi în acel moment îşi amintise de concursul de călărit tauri şi, simţind cum îi revine energia, îl strigase pe Hugh, care stătea gânditor la marginea piscinei, îmbrăcat în costumul de baie al Consulului. „Tomalin e destul de aproape de Pariân, unde se ducea amicul tău. Am putea merge chiar până acolo.” Şi apoi către doctor: „Poate c-ai putea veni şi dumneata. Mi-am lăsat pipa favorită în Pariân. Cu puţin noroc, aş putea s-o recuperez. La Farolito”. Şi doctorul spusese: „Pfiu! Es un infierno”, în vreme ce Yvonne, ridicându-şi un colţ al căştii de baie ca să audă mai bine, întrebase cu blândeţe: „Nu e o luptă cu tauri?” Iar Consulul: „Nu, e un concurs de călărit tauri. Dacă nu eşti prea obosită.” însă doctorul, desigur, nu putea veni cu ei la Tomalân, deşi lucrul ăsta nu fusese niciodată discutat, pentru că tocmai atunci conversaţia fusese violent întreruptă de o explozie bruscă şi teribilă care a zguduit casa şi a făcut păsările să zboare panicate pe deasupra grădinii. Trageri la ţintă în Sierra Madre. Consulul fusese pe jumătate conştient de ele mai devreme, în somn. Norişori de fum pluteau sus, deasupra stâncilor, sub Popo, la capătul văii. Trei vulturi negri se repeziseră printre copaci chiar pe deasupra acoperişului, cu strigăte tandre, răguşite, ca strigătele iubirii. Împinşi cu o viteză neobişnuită de propria lor teamă, au părut că se răstoarnă, ţinându-se aproape unul de altul, dar balansându-se în unghiuri diferite pentru a evita coliziunea. Apoi au căutat un alt copac în care să aştepte, şi ecourile tirului au trecut înapoi razant peste casă, avântându-se tot mai sus şi reducându-şi intensitatea în vreme ce, undeva, un ceas bătea de ora nouăsprezece. Ora douăsprezece, şi Consulul îi spunea doctorului: „Ah, dacă visul magicianului întunecat în peştera lui închipuită, chiar în vreme ce mâna lui – asta-i partea care-mi place – tremură în ultima fază a descompunerii, ar fi adevăratul sfârşit al acestei lumi atât de minunate, Iisuse. Ştii, companero, uneori am sentimentul că ea se scufundă de-adevăratelea, precum Atlantida, sub picioarele mele. În jos, în jos către înfricoşătoarele „genuni„. Meropis din Theopompus. Şi munţii ignivomi”. Şi doctorul, care dădea din cap mohorât, zise: „Şi, asta e tequila. Hombre, un poco de cerveza, un poco de vino, dar niciodată să nu mai bei tequila. Nici mescal”. Şi apoi doctorul şoptea: „Dar hombre, acum că esposa ta s-a întors”. (Se părea că doctorul Vigil spusese asta de mai multe ori, dar cu o expresie diferită pe chip: „Dar hombre, acum că

esposa ta s-a întors".) Şi apoi, la plecare: „Nu era nevoie să fiu indiscret ca să ştiu că ai fi putut avea nevoie de sfatul meu. Nu, hombre, cum am zis aseară, nu prea mă interesează banii. Con permiso, tencuiala nu e bună". O mică aversă de tencuială căzuse într-adevăr în capul doctorului. Apoi: „Hasta la vista" „Adios" „Muchas gracias" „Mulţumesc foarte mult" „îmi pare rău că n-am putut veni" „Petrecere frumoasă", se auzi din piscină. „Hasta la vista", din nou, apoi linişte.

Şi acum Consulul se afla în baie, pregătindu-se să meargă la Tomalm. „Ah., zise el. Ah." Dar vezi, nu s-a întâmplat nimic îngrozitor, în for; d. Mai întâi trebuia să se spele. Transpirând şi tremurând din nou, îşi scoase haina şi cămaşa. Dădu drumul la apă să curgă în chiuvetă. Totuşi, dintr-un motiv obscur, stătea sub duş, aşteptând într-un fel de agonie şocul apei reci care nu mai venea. Era încă îmbrăcat cu pantalonii.

Neajutorat, Consulul stătea în baie privind insectele de pe perete, aşezate în unghiuri diferite una faţă de alta, ca nişte nave în radă. O omidă începu să se târască spre el, explorând încolo şi-ncoace cu antene întrebătoare. Un greier mare, cu fuselajul lustruit, se atârnase de perdea, bâţâind-o uşor şi curăţindu-şi faţa ca o pisică, cu ochii ce păreau să-i pivoteze, pe pedicule, în cap. Consulul se întoarse, aşteptându-se ca omida să fie mult mai aproape. Dar şi ea se întorsese, schimbându-şi doar un pic poziţia organelor de ancorare. Acum un scorpion traversa încet către el. Brusc, Consulul se ridică, tremurând din toate încheieturile. Dar nu de teama scorpionului. Ci pentru că, deodată, umbrele subţiri ale cuielor izolate, petele ţânţarilor ucişi, până şi cicatricele ori crăpăturile peretelui începuseră să colcăie, astfel încât, oriunde se uita, se năştea o altă insectă, răsucindu-se instantaneu către inima lui. Era ca şi cum, şi acest lucru părea cel mai îngrozitor, întreaga lume a insectelor se mutase într-un fel mai aproape, şi acum îl încolţea, repezindu-se spre el. Timp de o clipă, sticla de tequila din fundul grădinii îi licări în suflet, apoi Consulul se împletici către dormitor.

Aici nu mai exista acea vizibilă colcăială îngrozitoare, totuşi – zăcând acum în pat – ea încă părea să-i persiste în minte, la fel cum persistase imaginea mortului de mai devreme, un soi de clocotire din care, ca din răpăitul continuu al tobelor în urechile cine ştie cărui monarh muribund, se disocia din când în când o voce pe jumătate recognoscibilă: „încetează, pentru Dumnezeu, nebunule. Ai grijă: Nu te mai putem ajuta." „Mi-aş dori privilegiul de a te ajuta, de a-ţi fi prieten. Aş pune umărul împreună cu tine. Oricum nu-mi pasă deloc de bani." „Ce, tu eşti, Geoffrey? Nu-ţi aminteşti de mine? Vechiul tău prieten, Abe. Ce-ai făcut, măi băiete?" „Ha, ha, ai încurcat-o. Îndreptat. Doar în coşciug! Mda" „Fiul meu, fiule!" „Iubitule. Ah, vino din nou la mine, ca odinioară în mai."

NEL MEZZO DEL nenorocitului cammin di nostra vita mi ritrovai in. Hugh se trânti pe canapeaua de pe verandă.

Un vânt puternic, călduţ, prevestind furtuna, trecu urlând peste grădină. Împrospătat după înot şi gustarea cu sandvişuri de curcan, cu trabucul pe care Geoff i-l dăduse mai devreme, parţial adăpostit de balustradă, Hugh stătea

întins, privind norii ce alergau pe cerul mexican. Cât de iute înaintau, parcă prea iute! În mijlocul vieţii. În mijlocul nenorocitului drum al vieţii noastre.

Douăzeci şi nouă de nori. La douăzeci şi nouă de ani, un om se cheamă că e în cel de-al treizecilea an de viaţă. Şi el avea douăzeci şi nouă. Şi acum, în sfârşit, deşi sentimentul crescuse probabil în el toată dimineaţa, ştia ce înseamnă asta, simţea impactul intolerabil al acestei idei care i-ar fi putut veni la douăzeci şi doi, dar nu-i venise, care i-ar fi putut veni cel puţin la douăzeci şi cinci şi, într-un fel, tot nu-i venise, ideea asta, până-n prezent asociată doar cu oameni clătinându-se pe marginea mormântului şi cu A. E. Housman, că nu puteai fi mereu tânăr – că într-adevăr, peste noapte, te trezeşti că nu mai eşti tânăr. Pentru că, în mai puţin de patru ani – timpul zbura atât de repede, încât ţigara de astăzi părea fumată ieri – puteai ajunge la treizeci şi trei, şi peste încă şapte la patruzeci; în patruzeci şi şapte, la optzeci. Şaizeci şi şapte de ani păreau o perioadă confortabilă de timp, însă atunci va împlini o sută. Nu mai sunt un copil minune. Nu mai am nici o scuză pentru iresponsabilitatea mea. În fond, nu sunt un tip chiar atât de strălucitor. Nu sunt tânăr. Pe de altă parte: sunt un copil minune. Sunt tânăr. Sunt un tip strălucitor. Nu-i aşa? Eşti un mincinos, fremătau copacii din grădină. Eşti un trădător, zăngăneau frunzele de bananier. Şi un laş, interveneau câteva sunete muzicale, care puteau însemna că în zocalo începuse târgul. Şi ei pierd Bătălia de pe Ebru. Din cauza ta, spuse vântul. Un trădător, chiar şi faţă de prietenii tăi jurnalişti, pe care-ţi place să-i vorbeşti de rău, dar care sunt oameni cu adevărat curajoşi, recunoaşte. Ahhh! De parcă ar fi vrut să se descototosească de aceste gânduri, Hugh întoarse butonul radioului încoace şi-ncolo, încercând să prindă San Antonio („Nu sunt de fapt niciunul dintre aceste lucruri. N-am făcut nimic care să îndreptăţească toate aceste acuzaţii. Nu sunt mai rău decât oricare altul.”); dar era în zadar. Toate hotărârile lui din această dimineaţă erau inutile. N-avea nici un rost să mai lupte cu gândurile astea. Mai bine să le lase să-şi facă mendrele. Cel puţin aveau să i-o scoată din cap pe Yvonne pentru o vreme, chiar dacă până la urmă aveau să-l ducă tot la ea. Până şi Juan Cerillo îl abanona acum, aşa cum făcu, în clipa asta, San Antonio: se interferau două voci mexicane pe lungimi de undă diferite. Pentru că tot ce-ai făcut până acum a fost necinstit, ar fi putut spune prima. Şi cum rămâne cu felul în care l-ai tratat pe sărmanul Bolowski, editorul muzical? Îţi aminteşti de micul lui magazin părăginit de pe strada Old Compton, lângă Charing Cross Road? Chiar şi ceea ce crezi că e cel mai bun lucru din tine, pasiunea ta de a-i ajuta pe evrei, îşi are originea într-o acţiune dezonorantă de-a ta. Nici o mirare, de vreme ce el te-a iertat cu atâta generozitate, că şi tu i-ai iertat, la rândul tău, ticăloşiile, până acolo încât erai gata să conduci întreaga rasă evreiască afară din Babilonul însuşi. Nu: mi-e tare teamă că există cam puţine lucruri în trecutul tău care să-ţi poată fi de folos în viitor. Nici măcar pescăruşul? Spuse Hugh.

Pescăruşul – gunoier pur al empireului, vânător al stelelor comestibile – pe care l-am salvat în ziua aceea pe când eram copil, când se prinsese într-un

gard pe deal şi se zbătea de moarte, orbit de zăpadă şi, chiar dacă m-a atacat, l-am tras de acolo cu o singură mână, de picioare, teafăr, şi pentru o clipă magnifică l-am ţinut în lumina soarelui, înainte de a-l lăsa să-şi ia zborul, pe aripi de înger, peste estuarul îngheţat?

Artileria începu să bubuie din nou la poalele dealului. Un tren şuieră undeva, ca un vapor care se apropie; poate era chiar trenul pe care Hugh avea să-l ia diseară. În fundul piscinei de dedesubt strălucea un mic soare oglindit, tremurând printre arborii de papaia răsturnaţi. La o milă adâncime, reflexii ale vulturilor se dădea peste cap, apoi dispăreau. O pasăre, chiar foarte apropiată, părea să se mişte într-o serie de smucituri peste vârful licăritor al vulcanului Popocatepetl – vântul, de fapt, căzuse, ceea ce nu era rău pentru trabucul lui. Aparatul de radio amuţise şi el, şi Hugh nu-i mai acordă atenţie, cuibărindu-se la loc pe canapea.

Nici măcar pescăruşul nu era răspunsul, desigur. Pescăruşul fusese deja compromis prin faptul că-i dramatizase povestea. Şi nici măcar sărmanul vânzător de hot-dog? În noaptea aceea cumplită de decembrie îl întâlnise pe Oxford Street cu căruciorul lui cel nou – prima tarabă de hot-dog din Londra, pe care o tot plimbase încoace şi-ncolo de o lună de zile, fără să vândă nici un cârnat. Acum, cu o familie de întreţinut şi cu Crăciunul care bătea la uşă, era lefter. Umbre din Charles Dickens! Poate că tocmai noutatea amărâtului de cărucior, pe care fusese fraierit să-l cumpere, părea atât de îngrozitoare. Dar cum se putea el aştepta, l-a întrebat Hugh, în vreme ce deasupra lor se stingeau şi se aprindeau monstruoase amăgiri iar în jur se ridicau clădiri negre fără suflet, împachetate în visul îngheţat al propriei lor nimiciri (se opriseră lângă o biserică din al cărei zid plin de funingine fusese îndepărtată o statuetă a unui Hristos pe cruce, lăsând în urmă doar cicatricea şi legenda: Asta nu înseamnă nimic pentru voi cei care treceţi pe aici?), cum se putea el aştepta să vândă ceva atât de revoluţionar precum un hot-dog pe Oxford Street? Putea la fel de bine să încerce să vândă îngheţată la Polul Sud. Nu, ideal era să-şi stabilească locul în faţa unei cârciumi de pe o alee mai dosnică, şi nu oricare cârciumă, ci taverna Fitzroy de pe strada Charlotte, plină ochi cu artişti înfometaţi care beau până crăpau, numai din cauză că sufletele lor tânjeau, în fiecare seară între opt şi zece, tocmai după ceva asemănător cu un hot-dog. Acolo trebuia să se ducă!

Şi. Nici măcar vânzătorul de cârnaţi nu era răspunsul; chiar dacă, în perioada Crăciunului, evident, făcuse un comerţ a-ntâia în faţă la Fitzroy. Hugh se ridică brusc, răspândind scrum de trabuc peste tot. Şi totuşi, să nu conteze deloc faptul că încep să ispăşesc, să ispăşesc pentru trecutul meu, atât de puternic negativ, egoist, absurd şi necinstit? Că intenţionez să m-aşez în vârful unui maldăr de dinamită încărcată pe un vapor destinat armatelor loialiste aflate în mare nevoie? Să nu conteze cu nimic că, în fond, sunt gata să-mi dau viaţa pentru umanitate, măcar în fragmente minuscule? Cu nimic, pentru voi cei care treceţi? Deşi nu era prea clar ce mare brânză se aştepta să fie, de vreme ce niciunul dintre prietenii lui nu ştia că avea de gând să o facă. Iar

Consulul probabil că îl suspecta de ceva chiar şi mai nesăbuit. Şi trebuia, desigur, admis că nu era chiar o idee rea, numai că asta nu-l împiedica pe Consul să facă aluzii jenant de apropiate de adevăr, cum că întreaga frumuseţe stupidă a unei asemenea decizii luată de oricine într-un asemenea moment, consta tocmai în faptul că era atât de gratuită, că era luată prea târziu, că loialiştii pierduseră deja, şi că dacă acea persoană ar fi scăpat teafără, nimeni n-ar fi putut zice despre ea că fusese luată de valul popular al entuziasmului pentru Spania, când până şi ruşii renunţaseră, iar brigăzile internaţionale se retră-seseră. Dar moartea şi adevărul pot rima la nevoie! Mai există şi vechiul truc de a spune oricui îşi scutura de pe tălpi praful Oraşului Distrugerii că fugea de el însuşi şi de propriile responsabilităţi. Dar gândul cel folositor îi răsări lui Hugh în minte: n-am nici o responsabilitate. Şi cum pot să scap de mine însumi, când eu n-am nici un loc pe pământ? Nici un cămin. O bucată de lemn în derivă pe Oceanul Indian. E oare India căminul meu? Să mă deghizez în paria, ceea ce n-ar fi prea dificil, şi să mă duc la închisoare pe insulele Andaman pentru şaptezeci şi şapte de ani, până ce Anglia îi va reda Indiei libertatea? Dar ascultă la mine: acţionând în felul ăsta, n-ai face altceva decât să-l stingereşti pe Mahatma Ghandi, singura persoană publică din lume pe care, în secret, o respecţi. Nu, de fapt îl respect şi pe Stalin, şi pe Cârdenas, şi pe Jawaharlal Nehru – deşi toţi trei n-ar putea fi decât stânjeniţi de respectul ăsta al meu. Hugh mai încearcă o dată să prindă San Antonio. Aparatul de radio se trezi răzbunător; la postul texan, ştiri despre o inundaţie erau anunţate cu o asemenea rapiditate, încât aveai impresia că însuşi comentatorul era în pericol de a se îneca. Un alt comentator, cu o voce şi mai ascuţită, bolborosea despre falimente şi dezastre, în vreme ce un al treilea povestea despre mizeria care înăbuşea o capitală ameninţată, despre oameni care orbecăiau printre ruine, pe străzile întunecate, mii de oameni grăbindu-se să caute adăpost în bezna sfâşiată de bombe. Cât de bine cunoştea jargonul. Bezna, dezastrul! Cum se mai hrănea lumea cu toate astea! În războiul ce avea să vină, corespondenţii de presă urmau să-şi anume o importanţă nemaiauzită, trecând prin flăcări pentru a hrăni publicul cu mici îmbucături de excrement deshidratat. O voce ţipătoare anunţă brusc scăderi sau neregulate creşteri la bursă, preţurile grâului, bumbacului, metalului, muniţiilor. În vreme ce paraziţii pârâiau necontenit în fundal – fantome ale eterului, suporteri ai idioţeniei – Hugh îşi plecă urechea la pulsul acestei lumi bătând în acea beregată zăbrelită, a cărei voce pretindea acum că e înspăimântată chiar de lucrul de care propunea să se lase înghiţită de îndată ce va fi limpede că procesul de înghiţire avea să dureze destul. Învârtind nerăbdător butonul aparatului, Hugh avu impresia că aude brusc vioara lui Joe Venuti, discursul melodic al micuţei ciocârlii vesele înălţându-se într-o vară îndepărtată cunoscută doar de ea, deasupra acestei abisale furii, mânioasă totuşi şi ea, în abandonul sălbatic, controlat, al acelei muzici care uneori încă i se mai părea lucrul cel mai fericit în legătură cu America Probabil că retransmiteau vreun disc străvechi, unul dintr-acelea cu nume poetice precum „Micuţa Margaretă”

sau „Floare de măr”, şi era ciudat cât de rău îi făcea, de parcă această muzică, niciodată demodată, aparţinea iremediabil unei lumi pierdute. Hugh închise radioul şi se întinse, cu trabucul între degete, cu privirile aţintite în tavanul verandei.

Se zvonea că Joe Venuti nu mai fusese acelaşi după moartea lui Ed Lang. Numele acestuia din urmă sugera o chitară şi, dacă Hugh avea să-şi scrie vreodată memoriile, aşa cum ameninţa c-o va face, deşi ar fi fost mai degrabă inutil, viaţa lui fiind una dintre acelea care se potriveau mai degrabă unor scurte rezumate prin reviste, precum: „Cutare are douăzeci şi nouă de ani, a fost ajustor, compozitor, paznic de canal, fochist, marinar, instructor de călărie, artist de varieteu, instrumentist, linge-bli-de, sfânt, clovn, soldat (pentru cinci minute) şi uşier într-o biserică spiritualistă, de unde n-ar trebui să se tragă neapărat concluzia că, departe de a fi obţinut prin aceste experienţe o imagine mai cuprinzătoare asupra vieţii, el ar avea mai degrabă o viziune ceva mai îngustă ca a unui funcţionar de bancă ce n-a pus niciodată piciorul în afara orăşelului Newcastle-under-Lyme” – dar dacă avea să le scrie vreodată, reflectă Hugh, urma să admită că un simbol destul de important în viaţa lui fusese chitara.

Nu mai cântase la una, şi Hugh putea cânta la orice fel de chitară, de patru sau cinci ani, şi numeroasele lui instrumente, abandonate împreună cu cărţile lui în pivniţe sau poduri din Londra sau Paris, în cluburile de noapte de pe strada Wardour sau în spatele barului, la Marquis of Granby„, ori în vechiul Astoria de pe strada Greacă, devenit de mult mănăstire, fără ca nota lui de plată să fie vreodată achitată, în magazine de amanet de pe Tithebarn Street sau Tottenham Court Road, unde şi le imagina aşteptând o vreme, cu toate sunetele şi ecourile lor, paşii lui grei, pentru ca apoi, încetul cu încetul, pe măsură ce praful se acumula pe ele şi coardele se rupeau una după alta, abandonând orice speranţă, fiecare coardă un odgon către amintirea tot mai ştearsă a prietenului lor, plesnind, coarda cu sunetul cel mai înalt întotdeauna prima, cu un zgomot sec de împuşcătură, ori cu stranii gemete agonizante, sau provocatoare mieunaturi nocturne, ca un coşmar în sufletul lui George Frederic Watts, până ce nu mai rămânea nimic altceva decât chipul liniştit, fără expresie, al însăşi lirei fără cânt, peşteră mută abandonată păianjenilor şi musculiţelor, cu gâtul delicat şi împodobit, la fel cum fiecare coardă care se rupea îl despărţise pe Hugh însuşi, junghi după junghi în inimă, de tinereţea lui, în vreme ce trecutul rămânea o formă torturată, întunecat şi palpabil şi acuzator. Sau poate chitarele fuseseră furate de multe ori de-acum, sau revândute, reamanetate – moştenite poate de vreun alt stăpân, de parcă fiecare dintre ele ar fi fost vreun gând măreţ sau vreo doctrină. Aceste sentimente, şi mai că-l amuza s-o creadă, erau mai degrabă potrivite vreunui Segovia exilat şi muribund, decât unul simplu ex-chitarist de jazz hot. Dar Hugh, chiar dacă nu putea cânta tocmai ca Django Reinhardt sau Eddie Lang, pe de-o parte, sau, Dumnezeu să-l ajute, ca Frank Crumit, pe de alta, nu putea să nu-şi amintească de faptul că se bucurase cândva de reputaţia unui talent

extraordinar. Această reputaţie era, într-un sens straniu, falsă, ca şi multe alte lucruri referitoare la el, marile lui hituri fiind realizate cu o chitară tenor, acordată ca un ukulele, la care cânta de fapt ca la un instrument de percuţie. Totuşi, că în maniera asta bizară devenise magicianul comoţiilor care se puteau confunda cu orice, de la zgomotul unui expres scoţian, până la tropotul unor elefanţi în lumina lunii, stătea mărturie până-n ziua de azi un vechi disc Parlophone în ritm clasic, intitulat concis „Juggernaut". În orice caz, se gândi el, chitara fusese lucrul cel mai puţin fals în ceea ce-l privea Şi, fals sau nu, un lucru care cu siguranţă fusese inspiratorul celor mai multe decizii majore din viaţa lui. Chitarei i se datora faptul că devenise compozitor, în mare parte i se datora unei chitare – şi aici Hugh se simţi invadat de un val arătător de ruşine – chiar şi faptul că plecase prima oară pe mare.

Hugh începuse să scrie cântece încă din şcoală, şi, înainte de a împlini şaptesprezece de ani, cam la aceeaşi vârstă la care-şi pierduse inocenţa, tot după mai multe încercări, două din compoziţiile lui au fost acceptate de firma evreiască Lazarus Bolowski and Sons, de pe strada Old Compton din Londra. Metoda lui era ca, în fiecare zi a vacanţei, să facă turul editorilor de muzică, însoţit de chitară – şi, în sensul ăsta, tinereţea lui amintea vag de cea a unui alt artist frustrat, Adolf Hitler -cu manuscrisele transcrise pentru pian solo în cutia instrumentului sau în vreo geantă veche de-a lui Geoff. Succesul ăsta în mediul muzical al Angliei l-a copleşit; chiar înainte ca mătuşa lui să afle despre ce era vorba, el abandona şcoala, cu permisiunea ei, cu gândul că îşi va fructifica succesul. La şcoala asta, unde lucra ca secretar de redacţie al revistei elevilor, nu prea se omora cu cartea; pretindea că o ura pentru idealurile snoabe pe care le promova. Se afişa acolo şi o anumită doză de antisemitism şi Hugh, a cărui inimă era uşor de sensibilizat, îşi alesese, deşi era faimos datorită chitarei lui, prieteni printre evrei, favorizându-i în articolele pe care le scria. Fusese deja admis la Cambridge de vreun an sau doi. Nu avea însă nici cea mai mică intenţie de a se duce acolo. Perspectiva, dintr-un motiv sau altul, îl îngrozea doar ceva mai puţin decât aceea de a-şi petrece timpul cu vreun meditator pentru tocilari. Şi pentru a preveni acest lucru, trebuia să acţioneze iute. Şi-a închipuit, cu naivitate, că prin cântecele sale putea fructifica şansa de a deveni complet independent, lucru care însemna, de asemenea, independent deja faţă de venitul pe care, patru ani mai târziu, urma să-l primească de la tutorii lui, independent faţă de toată lumea şi fără beneficiul îndoielnic al unei diplome oarecare.

Dar succesul lui începea deja să se cam ofilească. Pe de-o parte, se cerea o garanţie (mătuşa lui o plătise), iar cântecele n-aveau să fie publicate decât după mai multe luni. Şi începu să creadă, mai mult decât profetic după cum avea să se constate, că doar aceste cântece, deşi scrise în cele treizeci şi două de măsuri cerute, amândouă de o egală banalitate, chiar uşor atinse de tâmpenie – Hugh deveni mai târziu atât de ruşinat de titlurile lor, încât până în ziua de azi le ţinuse închise într-un sertar secret al memoriei – ar putea fi insuficiente pentru a-şi realiza scopul. Mă rog, avea şi alte cântece, ale căror

titluri, „Mămica din Susquehanna”, „Leneşul Wabesh”, „Apus pe Mississippi”, „Mlaştina întunecată” etc. Erau probabil revelatoare, iar cel al unuia dintre ele, „Mi-e dor să-mi fie dor de casă”, foxtrot vocal, era profund, dacă nu de-a dreptul wordsworthian.

Dar toate astea păreau să aparţină viitorului. Bolowski făcuse aluzii că le-ar putea achiziţiona dacă. Şi Hugh n-a vrut să-l ofenseze încercând să le vândă în altă parte. Nu c-ar mai fi existat mulţi alţi editori la care să încerce! Dar cine ştie, poate că aceste două cântece aveau să ajungă şlagăre, să se vândă ca pâinea caldă, să-l facă pe Bolowski bogat. Le trebuia doar ceva publicitate.

Sigur, reclama! Asta era totul, era nevoie de ceva senzaţional, zguduitor, şi când în ziua aceea se prezentase la biroul inspectorului de marină din Garston -Garston, din cauză că mătuşa lui se mutase în primăvară de la Londra ceva mai în nord, la Oswaldtwistle – pentru a se înrola la bordul navei S. S. Philoctetes, Hugh era sigur că cel puţin găsise ceva senzaţional, înfăţişa, îşi dădea prea bine seama, o ipostază destul de patetică şi uşor grotescă – un tânăr ce se imagina ceva între Bix Beiderbecke, ale cărui prime discuri tocmai apăruseră în Anglia, ţâncul Mozart şi copilăria lui Raleigh, semnând pe linia punctată de pe formularul de îmbarcare; şi poate că era adevărat că, încă de pe atunci, petrecea prea mult timp cu cărţile lui Jack London – citise Lupul de mare, iar acum, în 1938, avansase la bărbătească lectură a volumului Valea lunii – şi poate că, în fond, chiar iubea cu adevărat marea, iar acea prea lăudată întindere greţoasă era într-adevăr singura lui dragoste, singura pe care viitoarea lui soţie avea să fie geloasă. Poate că toate aceste lucruri erau adevărate despre acel june care privea mai departe, dincolo de clauza privind marinarii şi pompierii care trebuiau să se întrajutoreze, întru promisiunea unor delicii nelimitate în bordelurile Orientului – o iluzie, ca să nu spunem mai mult. Dar ceea ce, din nefericire, a despuiat totul de orice urmă de eroism a fost că, pentru a-şi atinge scopurile lipsite de orice „conştiinţă sau scrupul”, Hugh a vizitat în prealabil fiecare redacţie de ziar, pe o rază de treizeci de mile – şi majoritatea marilor cotidiane londoneze aveau filiale în zona aceea nordică – informând în amănunt despre intenţia lui de a se îmbarca pe Philoctetes, contând pe renumele familiei sale, oarecum de senzaţie chiar şi în Anglia, de când cu misterul dispariţiei tatălui său, şi despre acceptarea cântecelor lui – a anunţat curajos că toate aveau să fie publicate de Bolowski – pentru a-şi monta povestea şi deci a-şi face rost de reclama de care avea nevoie; mai conta de asemenea pe teama generată de faptul că şi mai multă publicitate şi poate chiar căderea în ridicol putea să se abată asupra familiei dacă l-ar fi împiedicat să plece pe mare, problemă de-acum publică, pentru a le forţa mâna. Mai erau şi alţi factori: Hugh îi uitase. Chiar şi faptul că ziarele i-ar fi putut cu greu aprecia povestea ca fiind de cine ştie ce interes, dacă el nu şi-ar fi târât credincios amărâta lui de chităruţă pe la uşa fiecărei redacţii. Gândul îl cutremură. Problema asta i-a făcut pe reporteri, în majoritate, de fapt, oameni onorabili şi cu copii la rândul lor, care s-ar fi putut întâmpla să fi văzut în el un vis secret

pe cale de a se realiza, să-l încurajeze pe băiatul atât de dispus să se facă de trei parale. Nu că ceva în genul ăsta i s-a şi întâmplat la vremea aceea. Ba dimpotrivă, Hugh era convins că fusese uimitor de deştept şi extraordinarele scrisori de „felicitare" pe care le-a primit de la piraţii fără corabie de pretutindeni – a căror viaţă tristă luase un trist curs al deşertăciunii, pentru că ei nu navigaseră ca fraţii lor mai mari pe mările ultimului război, ale căror gânduri curioase cloceau cu voioşie următorul război şi al căror arhetip era probabil însuşi Hugh -n-au făcut decât să-i întărească opinia Se cutremură din nou, pentru că ar fi putut să nu plece în fond, ar fi putut fi împiedicat cu forţa de anumite rude uitate, severe, cu care n-avusese niciodată de-a face până atunci, care ar fi putut apărea ca din pământ în ajutorul mătuşii sale, dacă n-ar fi fost, singurul dintre toţi, Geoff, care, asumându-şi riscul, a telegrafiat din Rabat surorii tatălui lor: „Prostii. Consider călătoria plănuită de Hugh cel mai bun lucru pentru el. Vă cer imperios să-i acordaţi toată libertatea" O opinie cu greutate, se vede treaba: de vreme ce acum călătoria lui fusese lipsită dintr-un condei nu numai de aspectul ei eroic, dar şi de orice posibil iz de rebeliune. Pentru că, în ciuda faptului că, acum, primea tot ajutorul chiar de la persoane de care el, în mod misterios, îşi imaginase că fuge, chiar după ce îşi dezvăluise planurile lumii întregi, încă nu putea îndura nici o clipă gândul că nu avea să „fugă pe mare". Şi pentru acest lucru, Hugh nu-l iertase niciodată în întregime pe Consul.

Chiar şi aşa, tocmai în ziua cu pricina, vineri 13 mai, când Frankie Trumbauer, la trei mii de mile depărtare, îşi scotea faimosul disc – „Fără absolut nici un motiv în do" – acum pentru Hugh o coincidenţă istorică izbitoare, şi urmărit de frivolităţile neo-americane ale presei englezeşti, care începuse să se intereseze serios de poveste, mergând pe toate gamele, de la „Elevul compozitor se face marinar", „Fratele unui cetăţean proeminent simte chemarea oceanului", „„întotdeauna mă voi întoarce în Oswaldtwistle„, sunt cuvintele de despărţire ale copilului minune", „Povestea elevului cântăreţ aminteşte de misterul străvechiului Kaşmir", până la, în mod obscur, „Ah, să fii un Conrad" şi, o dată, inexact: „Studentul compozitor se angajează pe un cargou, cu havaiana sa" – pentru că el încă nu era student, aşa cum un bătrân marinar priceput avea să-i amintească peste puţină vreme – până la ultima şi cea mai terifiantă, deşi, având în vedere circumstanţele, curajos inspirată: „„Hugh nu va avea parte de aşternuturi de mătase„, zice mătuşa", Hugh însuşi neştiind dacă naviga spre est sau spre vest, şi nici măcar ceea ce ultimului dintre marinari îi ajunsese vag la urechi, că Philoctetes era un personaj din mitologia greacă – fiul lui Poeas, prietenul lui Heracle şi al cărui arc s-a dovedit a fi un obiect la fel de trufaş şi de nefericit ca şi chitara lui Hugh – pornea pe mare către Ţara Chitailor şi bordelurile din Palambang. Hugh se zvârcoli pe canapea gândindu-se la toate umilinţele pe care i le adusese mica lui cascadorie publicitară, prin ea însăşi o umilire suficientă pentru a trimite pe oricine într-un refugiu mai disperat decât marea. Între timp, abia dacă ar fi exagerat a spune (Măi să fie, bucătarule, ai văzut ce scrie în nenorocitul ăla de

ziar? Avem la bord un duce bastard sau ceva în genul ăsta) că nu prea se avea bine cu camarazii de pe navă. Nu că atitudinea lor ar fi fost câtuşi de puţin cea la care te puteai aştepta! Mulţi dintre ei, la început, au fost amabili faţă de el, dar s-a dovedit că motivele lor nu erau în întregime dezinteresate. Îl suspectau, pe bună dreptate, că avea trecere la şefi. Unii aveau motive sexuale de origine obscură. Mulţi, pe de altă parte, păreau incredibil de duşmănoşi şi de vicleni, deşi într-un mod meschin, care nu prea avea de-a face cu felul de-a fi al marinarului sau proletarului de rând. Îi citeau jurnalul pe furiş. Îi furau banii. I-au furat o dată chiar şi pantalonii, făcându-l să şi-i răscumpere – pe credit, de vreme ce îl privaseră deja de puterea de cumpărare. Îi ascundeau câte un ciocan-daltă în cu-şetă ori în sacul de marinar. Apoi, dintr-o dată, când tocmai curăţa, să zicem, baia subofiţerilor, un marinar foarte tânăr devenea în mod misterios linguşitor, spunând: „îţi dai seama, amice, că tu munceşti pentru noi, când de fapt noi ar trebui să muncim pentru tine?" Hugh, care nu realiza atunci că-şi pusese şi camarazii într-o situaţie falsă, asculta cu dispreţ felul acesta de vorbe. Persecuţiile acestea nu-l afectau prea mult în primul rând pentru că ele reprezentau o vagă compensaţie pentru ceea ce lui i se părea a fi unul dintre cele mai serioase neajunsuri ale noii sale vieţi.

Şi acesta era, într-un sens destul de complicat, „blândeţea" ei. Nu că n-ar fi fost un coşmar. Era, dar de un soi foarte special, pe care, nefiind destul de copt, n-avea cum să-l sesizeze. Nu că munca nu i-ar fi bătucit mâinile. Ori că plictiseala şi căldura nu-l înnebuniseră aproape, lucrând sub tambure, la tropice, sau vopsind puntea cu miniu de plumb. Nu că ar fi fost mai rău decât la şcoală, unde erai pus să munceşti pentru elevii mai mari, ori s-ar fi putut întâmpla aşa dacă nu erai trimis la o şcoală modernă unde elevii mai mari nu îndrăzneau să-i persecute pe cei mici. Era cu adevărat un coşmar, era cât pe-aci să înnebunească şi mâinile chiar i se bătuciseră; dar nu se revolta nici măcar în sinea lui. Obiecta doar faţă de lucruri mărunte, de neconceput.

Cum ar fi faptul că punţii de la provă nu i se spunea „teugă", ci „puntea echipajului", şi nu era în faţă, unde ar fi trebuit să fie, ci în spate, sub pupă. Acum, toată lumea ştie că teuga ar trebui să fie în faţă şi să i se spună teugă. Numai că teuga nu se numea teugă, pentru că de fapt nici nu era teugă. Plafonul pupei acoperea ceea ce evident nu era decât „puntea echipajului", cum i se spunea în mod pompos, cabine separate, la fel ca pe vaporul pentru Insula Man, cu câte două cuşete fiecare, înşirându-se de-a lungul unui culoar întrerupt de sala de mese. Dar Hugh nu era recunoscător pentru aceste condiţii „mai bune" cu greu câştigate. Pentru el, o teugă – şi unde în altă parte trăieşte echipajul unei nave?

— Însemna inevitabil o singură încăpere rău mirositoare, la proră, cu nişte cuşete în jurul unei mese, sub o lampă cu cherosen bâţâitoare, unde marinarii se băteau, curvăsăreau, beau şi ucideau. La bordul lui Philoctetes, marinarii nici nu se băteau, nici nu curvăsăreau, nici nu ucideau. Cât despre băutură, mătuşa îi spusese la plecare, cu o resemnare cu adevărat nobilă: „Ştii, Hugh, nu mă aştept să bei doar cafea când vei trece prin Marea Neagră". A avut

dreptate. Hugh nici nu s-a apropiat de Marea Neagră. La bord, totuşi, a băut mai mult cafea. Uneori ceai; în mod ocazional apă; iar la tropice limonada. La fel ca toţi ceilalţi. Ceaiul ăsta, de asemenea, era subiectul unei alte probleme care-l zgândărea. În fiecare după-a-miază, când clopotul bătea de şase sau de opt, era la început datoria lui Hugh, colegul lui fiind bolnav, să alerge de la cam-buză, în primul rând la popota ofiţerilor şi apoi la cea a echipajului, cu ceea ce şeful numea, onctuos, „ceaiul de după-a-miază". Cu tocinei. Tocineii erau nişte prăjiturele delicate şi delicioase, făcute de ajutorul de bucătar. Hugh le mânca dispreţuitor. Imaginaţi-vă un lup al mărilor stând să-şi bea tacticos ceaiul de la ora patru, cu tocinei. Şi ăsta nu era lucrul cel mai rău. Mai importantă era mâncarea însăşi. Mâncarea de la bordul navei Philoctetes, un cargou englezesc cu aburi obişnuit, contrar unei tradiţii atât de puternice, pe care Hugh nu prea îndrăznise s-o contrazică până azi nici măcar în vise, era excelentă. Comparată cu cea de la cantina liceului, unde trăise în nişte condiţii pe care nici un marinar nu le-ar fi tolerat nici măcar cinci minute, mâncarea de aici era demnă de visul unui gourmet. Nu erau niciodată mai puţin de cinci feluri de mâncare la micul dejun în sala de mese a subofiţerilor, unde, de la început, fusese cu stricteţe repartizat; dar s-a dovedit a fi la fel de satisfăcătoare şi la masa echipajului. Carne tocată americană deshidratată, scrumbii, ochiuri cu şuncă, terci de ovăz, fripturi, chifle, toate la o masă, chiar într-o singură farfurie. Hugh nu-şi amintea să fi văzut atâta mâncare în viaţa lui. Cu atât mai surprinzător era deci pentru el să descopere, făcându-şi datoria în fiecare zi, că trebuia să azvârle peste bord vaste cantităţi din această mâncare miraculoasă. Hrana pe care echipajul n-o mânca ajungea în Oceanul Indian, sau în oricare alt ocean mai degrabă decât, cum să spune, „înapoi la bucătărie". Hugh nu era recunoscător nici pentru aceste condiţii mai bune cu greu câştigate. Şi nimeni altcineva, în mod misterios, nu părea să fie. Deoarece calitatea mâncării ar fi putut fi, în alte condiţii, principalul subiect de conversaţie. „Nu vă faceţi probleme, băieţi, o să ajungem în curând acasă, să mâncăm şi noi ca oamenii, nişte haleală adevărată, nu mizeria asta, bucăţi de tencuială sau ce dracu' o mai fi."

Şi Hugh, suflet loial în fond, bombănea împreună cu ceilalţi. Din punct de vedere spiritual, se înrudea cu stewarzii, totuşi.

Şi cu toate astea, se simţea ca prins în capcană. Cu atât mai mult cu cât îşi dădea seama că, în esenţă, nu scăpase de trecut. Trecutul era în întregime aici, deşi într-o altă formă: aceleaşi conflicte, aceleaşi chipuri, aceiaşi oameni ca la şcoală, aceeaşi falsă popularitate pe care o datora chitarei lui, acelaşi tip de adversitate născută din faptul că era prieten cu stewarzii, sau mai rău, cu fochiştii chinezi. Chiar şi nava semăna cu un fantastic teren de fotbal mobil. Antisemitismul, e-adevărat, fusese lăsat în urmă, pentru că evreii aveau în general destulă minte ca să nu plece pe mare. Dar, dacă se aşteptase să scape de snobismul britanic o dată cu părăsirea şcolii, se înşelase. De fapt, gradul de snobism care prevala pe Philoctetes era fantastic, de un soi pe care Hugh nu şi-l imaginase niciodată. Bucătarul şef îl trata pe neobositul ajutor de bucătar ca

pe o creatură de o condiţie total inferioară. Şeful de echipaj îl dispreţuia pe tâmplar şi nu vorbea cu el de trei luni, deşi luau masa în aceeaşi cămăruţă, pentru că era un biet meseriaş, în vreme ce tâmplarul îl dispreţuia pe şeful de echipaj pentru că el, Chips, era cel mai mare în grad dintre subalterni. Stewardul-şef, care purta cămăşi în dungi când nu era de serviciu, îl dispreţuia în mod evident pe jovialul secund care, refuzând să-şi ia menirea în serios, se mulţumea cu o zdreanţă de pulover. Când cel mai tânăr ucenic se ducea la ţărm să înoate, cu un prosop în jurul gâtului, era în mod solemn admonestat de un maistru timonier – care purta o cravată fără guler – pentru că făcea chipurile nava de râs, iar căpitanul însuşi aproape că se înnegrea la faţă de fiecare dată când îl vedea pe Hugh, pentru că, intenţionând să facă un compliment, Hugh vorbise într-un interviu despre Philoctetes ca despre „: n vagabond al mărilor". Vagabond sau nu, întreaga navă se rostogolea şi se scălda în prejudecăţi şi tabuuri burgheze, despre care, până atunci, Hugh habar n-avusese că există. Sau cel puţin aşa i se părea. Este greşit totuşi să spunem că nava se rostogolea. Departe de a aspira să fie un soi de Conrad, aşa cum sugereau ziarele, Hugh, nu citise pe atunci nici un cuvânt scris de acesta. Dar era vag conştient că acest Conrad făcea pe undeva aluzie că, în anumite perioade, te puteai aştepta la taifunuri de-a lungul coastelor Chinei. Păi, chiar se aflau într-o astfel de perioadă. Coastele Chinei erau în aproapiere. Şi totuşi, păreau să nu existe nici un fel de taifunuri. Sau dacă erau, Philoctetes avea grijă să le evite. De când a ieşit din Lacurile Amare şi până s-a oprit în radă la Yokohama, a dăinuit doar un calm monoton. Hugh curăţa rugina de-a lungul amarnicelor carturi. De fapt nu prea erau amarnice; nu se întâmpla nimic. Nici măcar nu erau carturi adevărate; el muncea doar ziua. Totuşi, trebuia să se prefacă, sărmanul, că era un sâmbure de romantism în ceea ce făcea. Ca şi cum n-ar fi fost! S-ar fi putut uşor consola privind o hartă. Din nefericire, hărţile, la rândul lor, sugerau prea de tot şcoala Aşa că, trecând prin canalul Suez, n-a ştiut nici de sfincşi sau Ismailia, nici de muntele Sinai; şi nici, trecând prin Marea Roşie, de Hejaz, Asir, Yemen. Deoarece Perim aparţinea Indiei, chiar dacă era atât de îndepărtată de ea, insula aceea îl fascinase întotdeauna. Şi totuşi rămăseseră la ancoră lângă acel loc teribil o dimineaţă întreagă fără ca el să-şi dea seama Un timbru din Somalia Italiană, reprezentând nişte ciobani sălbatici, fusese cândva comoara lui cea mai de preţ. Au trecut însă pe lângă Guardaful fără ca el să priceapă asta mai mult decât atunci când, copil de trei ani, na-vigase în direcţia opusă. Mai târziu, nu s-a gândit la Capul Comorin sau la Nicobar. Şi nici, ajuns în golful Siam, la Pnom-Penh. Poate că nici el nu ştia la ce se gândea; clopotele sunau, motoarele duduiau; videre: videre; şi sus, departe, exista probabil o altă mare, unde sufletul îşi trasa înaltul siaj invizibil.

Cu siguranţă că Sokotra devenise pentru el un simbol doar mult mai târziu, iar faptul că la Karachi, în drum spre casă, ar fi putut trece doar la o aruncătură de băţ de locul său de naştere nu i-a trecut niciodată prin cap. Hong Kong, Shanghai; dar ocaziile de a merge la ţărm erau puţine şi la distanţe

mari una de alta; de puţinii bani care existau echipajul nu se putea atinge, şi după ce au zăcut o lună întreagă în Yokohama, fără nici o permisie la ţărm, lui Hugh i s-a umplut paharul. Şi totuşi, când erau acordate permisii, în loc să bântuie prin baruri, membrii echipajului nu făceau decât să stea la bord cosând şi spunând glume deocheate, pe care Hugh le auzise încă de când avea unsprezece ani. Ori îşi ofereau insipide compensaţii grosolane. Hugh nu scăpase nici de fariseismul englezilor mai în vârstă decât el. Exista totuşi o bibliotecă bună la bord şi, sub patronajul lampistului, Hugh şi-a început educaţia pe care liceul scump nu izbutise să i-o ofere. A citit Forsyte Saga şi Peer Gynt. Şi datorită mai aies lampistului, un cvasicomunist cumsecade, care de obicei îşi petrecea cartul sub punte, studiind un pamflet numit Mâna roşie, Hugh a renunţat la ideea de a nu-şi continua studiile la Cambridge. „Dacă aş fi în locul tău, eu m-aş duce la sifiliticii ăia Trebuie să sugi tot ce poţi dintr-o chestie ca asta." între timp, propria reputaţie îl urmase implacabil de-a lungul coastei chineze. Deşi titlurile din Presa Liberă singa-poreză se limitau de obicei la „Uciderea concubinei cumnatului", n-ar fi fost de mirare să dai în scurtă vreme peste vreunul din genul: „Un băiat cu părul creţ a fost văzut pe teuga navei Philoctetes, în timp ce aceasta amara în Penang, zdrăn-gănindu-şi ultima compoziţie la ukulele". Ştiri care oricând puteau apărea în Japonia. Totuşi, chiar chitara îi sărise în ajutor. Şi acum cel puţin ştia la ce se gândea. Se gândea la Anglia şi la călătoria de întoarcere! Anglia, de care tânjise atât de mult să se îndepărteze, deveni acum singurul obiect al dorului său, tărâmul făgăduinţei pentru el; în monotonia eternei şederi la ancoră, dincolo de apusurile din Yokohama, ca nişte sincope în „Singing the Blues", o visa aşa cum îşi visează un îndrăgostit iubita. Cu siguranţă nu se gândea la nici o altă amantă pe care ar fi putut-o avea acasă. Una sau două scurte aventuri, chiar dacă serioase la vremea lor, fuseseră de mult uitate; doar zâmbetul tandru al doamnei Bolowski, întrezărit pe întunecoasa stradă New Compton, îl bântuise ceva mai mult. Nu: se gândea la autobuzele cu etaj din Londra, la reclamele pentru musical-uri din nord, la hipodromul Birkenhead – două curse în fiecare seară, 6,30 şi 8,30. Şi la terenurile verzi de tenis, cu zgomotul scurt al mingilor pe peluza aspră, la trecerea lor rapidă peste fileu, la oamenii aşezaţi în şezlonguri bând ceai (în ciuda faptului că le putea face concurenţă, în privinţa asta, şi pe Philoctetes), la recent deprinsul gust pentru berea bună englezească şi brânza veche.

Însă mai presus de toate, erau cântecele lui, care urmau să fie publicate curând. Ce mai conta totul când, acasă, poate chiar în faţa tribunelor arhipline ale aceluiaşi hipodrom Birkenhead, ele erau interpretate la voci şi instrumente, de două ori pe seară? Şi ce fredonau oamenii aceia pe marginea terenului de tenis, dacă nu melodiile lui? Sau dacă nu le fredonau, discutau despre el. Pentru că gloria îl aştepta în Anglia, nu genul acela fals de glorie pe care şi-o construise singur, nu o notorietate ieftină, ci faima adevărată, faimă pe care acum o putea simţi, după ce trecuse prin iad, prin „foc" – şi Hugh s-a

autoconvins că lucrurile chiar aşa stăteau – că o câştigase ca fiind dreptul şi recompensa lui.

Dar a sosit şi vremea când Hugh chiar a trecut prin foc. Într-o zi, o navă similară, decrepită, dintr-un alt secol, pe nume Oedipus Tyrannus, un nume despre care lampistul de pe Philoctetes i-ar fi putut spune că era al unui alt grec care a dat de necaz, zăcea ancorată în rada Yokohama, la distanţă şi totuşi prea aproape, pentru că în noaptea aceea cele două nave mari, răsucindu-se fără încetare o dată cu marea, s-au apropiat încet-încet atât de mult încât erau să se ciocnească: o clipă lucrul ăsta chiar a părut că e pe cale să se întâmple, la pupa navei Philoctetes toată lumea se agita, apoi, în vreme ce navele au trecut la o palmă una de alta, secundul a strigat în megafon: „Transmiteţi-i căpitanului Telson complimente căpitanului Sanderson şi spuneţi-i că n-a păstrat distanţa corectă!"

Oedipus Tyrannus care, spre deosebire de Philoctetes, avea la bord fochişti albi, plecase de-acasă de paisprezece luni, o perioadă incredibilă. Din acest motiv, scârbitul ei comandant nu era deloc la fel de nerăbdător precum comandantul lui Hugh să nege că nava lui era un vagabond al mărilor. De două ori până acum stânca Gibraltarului îi apăruse la tribord, dar nu anunţând Tamisa, sau Mersey, ci Oceanul de Vest, lunga călătorie spre New York. Apoi Vera Cruz şi Colon, Vancouver şi lungul voiaj prin Pacific înapoi către Extremul Orient Iar acum, tocmai când toată lumea era sigură că de data asta în sfârşit aveau să se îndrepte către casă, li se ordonase s-o ia din nou spre New York. Echipajul, dar în special fochiştii, erau obosiţi de moarte din cauza acestei stări de lucruri. În dimineaţa următoare, când cele două nave pluteau iarăşi la o distanţă onorabilă, apăru un anunţ în sala de mese de la pupa lui Philoctetes, cerând voluntari pentru a înlocui trei marinari şi patru fochişti de pe Oedipus Tyrannus. Oamenii ăştia aveau astfel posibilitatea să se întoarcă în Anglia o dată cu Philoctetes, care nu era pe mare decât de trei luni dar care, până la sfârşitul săptămânii, părăsind Yokohama, avea să se îndrepte spre casă.

Vorba e că pe mare mai multe zile însemna mai mulţi dolari, indiferent cât de puţini. Şi tot pe mare, trei luni însemna o perioadă îngrozitor de lungă. Dar paisprezece luni (Hugh nu-l citise încă nici pe Melville) sunt o eternitate. Nu părea verosimil ca Oedipus Tyrannus să mai poată îndura încă şase luni de pribegie: însă nu se ştia niciodată; putea exista ideea de a transfera treptat echipajul ei mult prea încercat pe vase ce se îndreptau spre casă, atunci când le întâlnea, iar nava să mai rătăcească încă doi ani. După două zile n-au apărut decât doi voluntari: un telegrafist şi un marinar de rând.

Hugh s-a uitat la Oedipus Tyrannus în noua lui poziţie, dar balasându-se din nou sfidător de aproape, parcă tras de firele minţii lui, vechiul vapor cu aburi apărând când într-o parte, când în alta, într-o clipă lângă dig, în următoarea în largul mării. Spre deosebire de Philoctetes, vasul ăsta i se părea întruchiparea navei ideale. În primul rând că, datorită greementului, n-avea deloc alura unui teren de fotbal, cu mulţimea de stâlpi de poartă şi plase scunde. Catargele şi macaralele lui semănau cu o cafetieră înaltă, neagră, de

fier. Coşul era, de asemenea, înalt şi avea nevoie de o mână de vopsea. Nava era murdară şi ruginită, de-a lungul coastelor ei se vedeau pete roşii de miniu de plumb. Avea o înclinare marcată la babord şi, probabil, una şi la tribord. Starea punţii sugera un contact recent – era oare posibil?

— Cu un taifun. Dacă nu, avea aerul că în curând va atrage unul. Era o navă ponosită, străveche şi, ce gând fericit, poate chiar pe cale să se scufunde. Şi totuşi, avea ceva tineresc şi splendid, precum o iluzie care nu moare niciodată rămânând mereu dincolo de linia orizontului. Se spunea că e capabilă de o viteză de şapte noduri. Şi se îndrepta spre New York! Pe de altă parte, dacă se înrola pe Oedipus, cum rămânea cu Anglia? Nu era atât de absurd de optimist cu privire la cântecele sale, încât să-şi imagineze că gloria lui avea să strălucească acolo încă doi ani. Şi pe deasupra, însemna un efort de readaptare teribil, trebuind s-o ia din nou de la capăt. Şi totuşi, la bordul celeilalte nave nu se mai puteau lipi de el aceleaşi stigmate. Numele lui abia dacă va fi ajuns în Colon. Ah, oare ce ar fi făcut în locul lui frate-său, Geoff, care cunoştea şi el mările astea, aceste păşuni ale experienţei?

Dar n-o putea face. Exasperat după o lună întreagă de stat în Yokohama, fără permisie la ţărm, era parcă prea de tot. Întocmai ca la şcoală, când sfârşitul trimestrului se întrezărea frumos la orizont, dar i se spunea brusc că nu va mai fi nici o vacanţă de vară, şi el era obligat să continue să înveţe ca de obicei, în august şi în septembrie. În afară de asta, nimeni nu-i spunea nimic. O voce interioară, doar, îl împingea să se ofere voluntar, pentru ca un alt marinar obosit de pribegia pe mare, ros de dorul de casă mai mult decât el, să-i poată lua locul. Hugh se înrola la bordul lui Oedipus Tyrannus.

Când s-a întors pe Philoctetes la Singapore, o lună mai târziu, era un alt om. Avea dizenterie. Oedipus Tyrannus nu l-a dezamăgit. Mâncarea la bord era proastă. Nu existau frigidere, doar un răcitor. Şi un steward-şef (un porc!) care stătea toată ziua în cabina lui, fumând. Iar teuga era plasată în faţă. A părăsit nava împotriva voinţei lui totuşi, fără să se gândească la Lordul Jim, datorită confuziei unui agent maritim în legătură cu îmbarcarea unor pelerini în drum spre Mecca. Voiajul spre New York a fost abandonat. Colegii lui marinari, daca nu toţi pelerinii, aveau totuşi să ajungă până la urmă acasă. Singur cu durerea lui, când nu era de serviciu, Hugh se simţea mizerabil. Şi totuşi, din când în când, se ridica într-un cot: Dumnezeule, ce viaţă! Nici o situaţie nu poate fi prea bună pentru bărbaţii destul de puternici ca s-o îndure. Nici măcar străvechii egipteni nu ştiau ce înseamnă sclavia. Şi totuşi, el ce ştia despre asta? Nu prea mult. Buncărele încărcate la Miki – un port negru de unde se lua cărbune, calculat să satisfacă ideea oricărui locuitor de pe uscat despre visele unui marinar, căci fiecare casă era un bordel, fiecare femeie o prostituată, incluzând chiar şi o babă care făcea tatuaje – au fost în curând pline: cărbunele ajungea aproape până în plafon. Văzuse doar partea luminoasă a muncii unui încărcător, dacă se putea spune că avea aşa ceva Dar oare era mult mai bine pe punte? Nu chiar. Nici acolo nu exista milă. Pentru marinar, viaţa pe mare nu era o cascadorie publicitară fără sens. Era o treabă al naibii de serioasă. Lui

Hugh îi era îngrozitor de ruşine că o exploatase publicitar cândva. Ani de monotonie doborâtoare, de expunere la tot felul de pericole şi boli obscure, cu destinul aflat la cheremul unei companii interesate de sănătatea ta doar pentru că putea fi obligată să-ţi plătească asigurarea, viaţa de familie redusă la o întâlnire cu nevasta pe covoroâşul din bucătărie, o dată la un an şi jumătate.

Asta însemna marea Asta, şi un dor secret de a fi înmormântat în ea. Şi o mândrie enormă, nepotolită. Hugh se gândea acum că înţelegea vag ce încercase lampistul să-i explice, de ce fusese în mod alternativ tratat cu violenţă şi cocoloşit pe Philoctetes. În mare măsură datorită faptului că, în mod prostesc, îşi făcuse singur reclamă ca fiind reprezentantul unui sistem fără suflet, faţă de care simţeai în acelaşi timp teamă şi neîncredere. Totuşi, pentru marinari, sistemul acesta oferă o ispită mult mai mare decât pentru fochist, care iese rar pe punte în aerul de-a dreptul burghez. Însă sistemul tot rămâne suspect. Căile lui sunt încurcate. Spionii lui sunt peste tot Te va ademeni cu siguranţă, chiar şi prin intermediul unei chitare. Din acest motiv, trebuie studiat cu atenţie. E nevoie de verificări, trebuie să-i descâlceşti ţesătura diabolică. Trebuie, dacă e necesar, să-l flatezi, să-l maimuţăreşti, să-i dai impresia că vrei să colaborezi cu el. Iar el în schimb te flatează la rândul lui. Mai cedează câte un pas pe ici pe colo în probleme precum mâncarea, condiţiile de trai mai bune, ba chiar – deşi la început are grijă să-ţi distrugă liniştea sufletească necesară pentru a beneficia de ele – biblioteci. Pentru că aşa îţi controlează sufletul. Şi din cauza asta, se întâmplă ca uneori să-i devii supus şi să te trezeşti zicând: „Ştii că tu lucrezi pentru noi, când ar trebui ca noi să lucrăm pentru tine?" Şi acest lucra e adevărat. Sistemul lucrează pentru tine, şi asta o vei descoperi în curând, când va izbucni următorul război, asigurând slujbe pentru toţi. „Dar să nu-ţi imaginezi că poţi scăpa mereu cu şmecheriile astea, îţi repeţi tot timpul în sinea ta. De fapt, te ţinem în gheare, fără noi, de e pace sau război, creştinătatea se va spulbera ca o grămăjoară de cenuşă!" Hugh vedea destule lacune în logica acestui gând. Totuşi, la bordul lui Oedipus Tyrannus, aproape fără a fi întinat de acel simbol, Hugh nu fusese nici chinuit, nici cocoloşit. Fusese tratat ca un camarad. Şi în general ajutat, când sarcinile îl depăşeau. Doar patru săptămâni. Şi totuşi, acele săptămâni la bordul lui Oedipus Tyrannus l-au reconciliat cu Philoctetes. Astfel, a devenit amarnic de îngrijorat de faptul că atâta vreme cât el zăcea bolnav, altcineva trebuia să-i facă treaba. Când şi-a reluat munca, înainte să se însănătoşească deplin, încă mai visa Anglia şi gloria. Dar era mai ales preocupat să-şi termine treaba aşa cum se cuvenea în timpul acelor ultime săptămâni, a cântat rar la chitară. Se părea că se descurcă de minune. Atât de bine încât, înainte de a acosta, camarazii au insistat să-i facă ei bagajul. Să i-l umple de fapt, cum s-a dovedit mai târziu, cu pâine mucedă.

Stăteau la ancoră în Gravesend, aşteptând mareea. În jurul lor, în zorii ceţoşi, se auzeau deja oi behăind uşor. Tamisa, în semiobscuritate, semăna cu Yang-Ţî-Kiang. Apoi, brusc, cineva îşi goli pipa lovind-o de zidul unei grădini.

Hugh nu aşteptase să descopere dacă ziaristului care urca la bord în Silvertown îi plăcea să-i fredoneze cântecele în timpul liber. Aproape că-l aruncase peste bord.

Ceea ce declanşase acest act lipsit de generozitate nu-l împiedicase ca, într-un fel sau altul, să-şi croiască drum în noaptea aceea până pe strada New Compton şi până la mica prăvălie dărăpănată a lui Bolowski. Acum închisă şi întunecoasă. Dar Hugh putea fi aproape sigur că în vitrină erau partiturile compoziţiilor sale. Cât de ciudat era totul! Îşi imagina că auzea armonii cunoscute de undeva de sus – doamna Bolowski le exersa în surdină în camera de la etaj; şi mai târziu, căutând un hotel, că pretutindeni împrejurul lui oamenii le fredonau. Şi-n noaptea aceea, în hotelul Astoria, fredonatul a continuat în vis. S-a trezit în zori pentru a cerceta încă o dată minunata vitrină. Niciunul din cântecele lui nu erau acolo. Dar Hugh n-a rămas dezamăgit decât o clipă. Probabil că erau atât de populare, încât nu mai rămăsese nici un exemplar. Ora nouă l-a adus din nou în faţa prăvăliei lui Bolowski. Omuleţul a fost încântat să-l vadă. Da, într-adevăr, ambele lui cântece fuseseră publicate încă de multă vreme. Bolowski urma să se ducă să i le găsească. Hugh a aşteptat cu sufletul la gură. De ce zăbovea atât de mult? În fond, Bolowski era editorul lui. Era imposibil, cu siguranţă, să-i vină greu să dea de ele. În cele din urmă, Bolowski şi un angajat de-al lui s-au întors cu două pachete enorme.

— Poftim, i-a spus el, astea sunt cântecele dumitale. Ce-ai vrea să facem cu ele? Vrei să le iei cu dumneata? Sau ai vrea să le mai ţinem aici o vreme?

Şi într-adevăr, erau cântecele lui. Fuseseră publicate, fiecare în câte o mie de exemplare, după spusele lui Bolowski; şi asta era tot. Nici un efort nu fusese făcut pentru a le distribui. Nimeni nu le fredona. Nici un artist nu le cânta la hipodromul Birkenhead. Nimeni nu auzise vreodată nici o vorbă despre cântecele compuse de „elevul student”. Iar în ceea ce-l privea.pe Bolowski, îi era total indiferent dacă avea să se audă ceva în viitor. El le tipărise, îndeplinându-şi astfel obligaţiile contractuale, îl costase probabil o treime din suma depusă drept garanţie. Restul era profit net. Dacă publica în fiecare an o mie de astfel de cântece de-ale nătărăilor creduli şi gata să-i plătească, de ce să-şi mai bată capul să le şi promoveze? Banii primiţi îi erau de ajuns. Şi în fond, Hugh îşi avea cântecele. Nu ştiuse, îi replică Bolowski răbdător, că nu există piaţă pentru melodiile compozitorilor englezi, că majoritatea compoziţiilor publicate erau americane? Fără să vrea, Hugh se simţi flatat de faptul că era iniţiat în misterele afacerii privind editarea de partituri. „Dar toată publicitatea mea, se bâlbâi el, n-a ajutat la nimic, nu v-am făcut reclamă?” Bolowski negă uşor din cap. Povestea aia se stinsese înainte ca partiturile cântecelor lui să fie publicate. „Şi totuşi ar fi uşor să le relansez.”, mormăi Hugh, înghiţindu-şi imediat toate bunele intenţii la amintirea reporterului pe care îl azvârlise de pe navă, cu o zi în urmă. Apoi, ruşinat, încercă o altă cale. Poate că, în fond, ar avea mai multe şanse în America? Şi se gândi vag la Oedipus Tyrannus. Dar Bolowski îşi manifestă neîncrederea cu privire la şansele lui în America, acolo unde fiecare chelner era compozitor.

În tot timpul ăsta, Hugh, sperând încă, îşi aruncase privirea peste cântece. Cel puţin numele lui exista pe coperţi. Şi pe una chiar era fotografia unei orchestre de dans. Interpretat cu enorm succes de Izzy Smigalkin şi formaţia sa! Luând mai multe exemplare din fiecare, se întoarse la hotelul Astoria. Izzy Smigalkin cânta la Elefantul şi Castelul. Şi într-acolo îşi îndreptă el paşii, n-ar fi putut spune de ce, de vreme ce Bolowski îi sugerase deja adevărul: chiar dacă Izzy Smigalkin ar fi cântat la Kilburn Empire, tot nu era tipul care să se dovedească interesat de un cântec căruia îi lipseau partiturile pentru orchestră, chiar dacă, printr-un aranjament obscur cu Bolowski, le interpretase cu un minimum de succes. Hugh începu să înţeleagă felul în care funcţiona lumea.

Îşi trecu examenul la Cambridge, dar abia dacă scăpă de vechile obsesii. Mai trebuiră să treacă optsprezece luni până să înceapă cursurile. Reporterul pe care îl alungase de pe Philoctetes îi spusese totuşi: „Eşti un prost. I-ai putea face pe toţi editorii din oraş să alerge după tine". Pocăit, Hugh găsi chiar prin acelaşi om o slujbă la un ziar, unde lipea tăieturi din presă într-un caiet Va să zică, la asta ajunsese! Totuşi, curând dobândi un oarecare simţ al independenţei – deşi cazarea şi masa îi erau plătite de mătuşă. Şi ascensiunea îi fu rapidă. Notorietatea îl ajutase, deşi nu scrisese până atunci nimic despre mare. În fond, el îşi dorea onestitate, artă, iar povestea unui bordel arzând în Wapping Old Stairs fu considerată a le conţine pe amândouă. Dar în adâncul sufletului, alte focuri mocneau. N-a mai rătăcit de la un editor obscur la altul, cu chitara şi manucrisele vârâte în valijoara lui Geoff. Totuşi viaţa lui începu din nou să aibă o oarecare asemănare cu cea a lui Adolf Hitler. Nu pierduse legătura cu Bolowski şi în sinea lui îşi imagina că pune la cale o răzbunare. Un soi de antisemitism privat deveni o parte a vieţii lui. În timpul nopţii ura rasială îi ieşea prin toţi porii. Dacă uneori încă îi mai trecea prin cap că-n sala cazanelor dăduse de pragul cel mai de jos al sistemului capitalist, sentimentul ăsta era acum inseparabil de ura lui faţă de evrei. Era într-un fel vina sărmanilor evrei bătrâni, nu numai a lui Bolowski, ci a tuturor evreilor, că el se trezise tocmai în sala cazanelor, umblând după iluzii false. Şi tot datorită evreilor existau asemenea excrescenţe economice precum Marina Comercială britanică. Visând cu ochii deschişi, devenea instigatorul unor pogromuri uriaşe – toate imaginare şi deci ne-sângeroase. Şi zilnic, se apropia tot mai mult de scopul său. E adevărat, între ţintă şi el se ridica din când în când umbra lampistului de pe Philoctetes. Sau pâlpâiau umbrele încărcătorilor de pe Oedipus Tyrannus. Nu erau Bolowski şi tagma sa duşmanii propriei lor rase, iar evreii înşişi urgisiţii, exploataţii şi rătăcitorii pământului, întocmai ca ei, sau ca, odinioară, el însuşi? Dar ce însemna solidaritatea umană, când fraţii tăi îţi puneau pâine mucedă în sacul de marinar? Şi totuşi, unde în altă parte să se întoarcă pentru a afla nişte valori cât de cât decente şi clare? Oare tatăl şi mama lui nu muriseră?

Mătuşa lui? Geoff? Dar Geoff, precum un alt eu fantomatic al său, era mereu în Rabat sau Timbuktu. Şi pe deasupra, îl lipsise deja o dată de

demnitatea de a fi un răzvrătit Hugh zâmbi în vreme ce zăcea pe canapea. Pentru că existase cineva, îşi dădea acum seama, către a cărui imagine, cel puţin, s-ar fi putut întoarce. Îi amintea de altfel că fusese un revoluţionar fervent o vreme, la vârsta de treisprezece ani. Şi, ciudat că-şi aducea aminte, nu era oare acelaşi director al fostei lui şcoli preparatoare, şi cercetaş-şef, doctorul Gotelby, un stâlp totemic, fabulos de solemn, al Privilegiilor, al Bisericii, gentlemanul englez prin excelenţă, şi ultima speranţă a părinţilor, cel care fusese responsabil de erezia lui? Al naibii! Cu o independenţă de admirat, fiorosul bătrân, care predica virtuţile în capelă în fiecare duminică, exemplificase în faţa elevilor numai ochi şi urechi la ora de istorie, cum bolşevicii, departe de a fi ucigaşii de copii descrişi în Daily Metil, duceau o viaţă doar ceva mai puţin admirabilă decât cea dusă în mod obişnuit în parohia lui din Pangbourne Garden City. Dar Hugh îşi uitase atunci străvechiul mentor. La fel cum uitase de mult să facă o faptă bună în fiecare zi. Şi că un bun creştin zâmbeşte şi fluieră indiferent de dificultăţi, şi că în orice cercetaş zace un comunist. Hugh nu şi-a amintit decât că trebuie să fie pregătit. Aşa că a sedus-o pe nevasta lui Bolowski.

Poate că era doar o problemă de optică. Dar, din nefericire, asta nu schimbase decizia lui Bolowski de a depune actele pentru divorţ, desemnându-l pe Hugh drept co-pârât Urmarea a fost aproape şi mai rea. Hugh s-a trezit acuzat de Bolowski că ar fi încercat să-l înşele şi în alte privinţe, că partiturile pe care i le publicase nu erau altceva decât plagiate după două cântece americane obscure. Hugh a rămas siderat. Era posibil? Trăise într-o lume de iluzii atât de absolută, încât aşteptase cu pasiune publicarea cântecelor altcuiva, pentru care plătise, sau mai degrabă plătise mătuşa lui şi, prin urmare, chiar şi deziluzia lui în privinţa cântecelor era falsă? Nu era, se dovedi, chiar atât de rău. Şi totuşi exista o bază destul de solidă a acelei acuzaţii, în privinţa unui cântec.

Pe canapea, Hugh îşi tortura trabucul. Dumnezeule mare! Doamne Dumnezeule atotputernic! Ar fi trebuit s-o ştie totuşi.

Ştia că ştiuse. Pe de altă parte, preocupat doar de interpretare, părea convins de propria-i chitară că aproape orice cântec era al lui. Faptul că melodia americană era la rândul ei un plagiat, nu i-a ajutat câtuşi de puţin. Hugh era chinuit de angoase. La vremea aceea locuia în Blackheath şi, într-o zi, cu ameninţarea de a fi dat în vileag urmărindu-l la fiecare pas, a mers pe jos cincisprezece mile către centru, printre maghernițele din Lewisham, Catford, New Cross, prin Old Kent Road, pe lângă, ah, Elefantul şi Castelul, până în inima Londrei. Bietele lui cântece îl urmăreau acum într-o cheie minoră, macabră. Şi-ar fi dorit să se poată pierde în aceste cartiere lovite de o sărăcie fără speranţă, romanţate de Loagfellow. Dorea ca lumea să-l înghită, o dată cu dezonoarea lui. Pentru că dezonoare avea să fie. O asigura chiar publicitatea pe care o provocase cândva Cum avea să se simtă mătuşa lui acum? Şi Geoff? Puţinii oameni care credeau în el? Hugh concepu un ultim gigantic pogrom. În zadar. Părea, în cele din urmă, aproape o uşurare că tatăl şi mama lui erau

morţi. Cât despre directorul colegiului său, nu prea părea posibil că o să accepte cu bucurie un boboc abia târât prin tribunale, într-un proces de divorţ: îngrozitoare cuvinte! Perspectiva arăta oribil, viaţa îi ajunsese parcă la capăt, singura speranţă fiind să se îmbarce imediat pe altă navă, de îndată ce totul se va sfârşi sau, dacă era posibil, înainte ca totul să înceapă.

Apoi, brusc, avusese loc un miracol. Ceva fantastic, inimaginabil, pentru care nici în ziua de azi Hugh nu putea găsi o explicaţie logică. Brusc, Bolowski a renunţat la întreaga afacere. Şi-a iertat nevasta, a trimis după Hugh şi, cu o demnitate supremă, l-a iertat. Procesul de divorţ a fost retras. Ca şi acuzaţiile de plagiat. Totul fusese o greşeală, a spus Bolowki. Şi oricum, cântecele nu fuseseră niciodată difuzate, aşa că ce rău se întâmplase? Cu cât mai curând va fi totul uitat, cu atât mai bine. Hugh nu-şi putea crede urechilor: nici acum nu-i venea să creadă, amintindu-şi că, atât de repede după ce totul păruse totalmente pierdut şi viaţa lui irevocabil ruinată, putuse, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, să-şi vadă liniştit de.

— Ajutor!

Geoffrey, cu faţa pe jumătate acoperită cu spumă de ras, stătea în uşa camerei lui, făcând semne tremurătoare cu un pămătuf, şi Hugh, aruncându-şi trabucul stâlcit în grădină, se ridică şi-l urmă înăuntru. În mod normal, trebuia să treacă prin această interesantă încăpere pentru a ajunge în propria lui cameră (a cărei uşă stătea deschisă în partea opusă, dând la iveală maşina de tuns iarbă) şi când era cazul, odaia lui Yvonne fiind ocupată, pentru a ajunge la baie. Baia era un loc încântător şi extrem de spaţios prin comparaţie cu dimensiunile casei; ferestrele, prin care se revărsa lumina soarelui, dădeau către aleea care ducea spre Caile Nicaragua. Camera era impregnată de parfumul dulceag al Yvonnei, de miresmele grădinii care intrau prin fereastra deschisă a dormitorului lui Geoff.

— Tremurăturile sunt îngrozitoare, ai avut vreodată aşa ceva? Spunea Consulul dârdâind tot: Hugh îi luă pămătuful şi începu să-l umple din nou cu spumă, frecându-l de o bucată de săpun parfumat din lapte de măgăriţă, pus pe chiuvetă. Ba da, ai avut, îmi amintesc. Dar nu tremurături dintr-astea regale.

— Nu, nici un ziarist n-a avut vreodată tremurături. Hugh îi aranja un prosop în jurul gâtului. Vrei să spui căpieri.

— Ei, la mine-i căpierea căpierilor.

— Mă simt profund solidar. Gata, sunt pregătit. Stai liniştit.

— Cum naiba să stau liniştit?

— Poate ar fi mai bine să te aşezi. Dar Consulul nici să se aşeze nu putea.

— Iisuse, Hugh, îmi pare rău. Nu pot să stau locului. E ca şi cum aş fi într-un tanc – tanc am zis? Iisuse, trebuie să beau ceva. Ia să vedem, ce avem aici?

Consulul înşfacă, de pe pervazul ferestrei, o sticlă neîncepută cu loţiune capilară.

— Cum o fi, ce crezi? Pentru scalp.

Mai înainte ca Hugh să-l poată opri, Consulul trase o înghiţitură bună.

— Nu-i rea, nu-i rea deloc, adăugă el triumfător, plescăind din buze. Chiar dacă-i puţin cam slabă. Un fel de pernod. Un leac împotriva gândacilor neastâmpăraţi. Şi a privirii fixe poligonale proustiene a scorpionilor imaginari. Stai puţin, îmi vine să.

Hugh deschise robinetele la maximum, lăsând apa să curgă zgomotos. Alături o auzea pe Yvonne mişcându-se de colo-colo, pregătindu-se pentru drumul la Tomalfn. Dar el lăsase aparatul de radio să cânte pe verandă; probabil nu auzea mai mult decât bolborositul apei.

— Suntem chit, comentă Consulul încă tremurând, când Hugh îl ajută să se aşeze din nou pe scaun. Am făcut şi eu cândva asta pentru tine.

— Si, hombre. Hugh, înmuind din nou pămătuful în spumă, îşi înălţă sprâncenele. Chiar aşa. Te simţi mai bine acum, amice?

— Când erai mititel, adăugă Consulul clănţănind din dinţi. Pe vaporul companiei P&O care se întorcea din India. Bătrânul Cocanada.

Hugh îi rearanjă fratelui său prosopul în jurul gâtului apoi, de parcă ar fi executat fără să-şi dea seama instrucţiunile mute ale celuilalt, ieşi afară, fredonând, trecând prin dormitor, până pe verandă unde aparatul de radio cânta acum prosteşte, în vânt, Beethoven, în vântul care sufla din nou cu putere în partea asta a casei. Întorcându-se cu sticla de whisky, căci ghicise corect că fusese ascunsă de Consul în dulap, ochii lui trecură în revistă cărţile aşezate destul de ordonat – în camera dichisită unde nu exista nici cel mai mic semn că ocupantul ei ar fi lucrat la ceva ori ar fi avut de gând să o facă în viitor, cu excepţia patului oarecum boţit pe care Consulul stătuse în mod evident – pe rafturi înalte, în jurul pereţilor: Dogme et Ritual de la Haute Magie, Cultul Şarpelui şi al lui Shiva în America Centrală erau < două rafturi lungi cu cărţi de genul ăsta, împreună cu coperţile ruginii de piele şi marginile scorojite ale numeroaselor cărţi cabalistice şi de alchimie, deşi unele dintre ele păreau destul de noi, precum Goetia. Lemegatonul regelui Solomon, probabil că erau comori, dar restul formau o colecţie eterogenă: Gogol, Mahabharata, Blake, Tolstoi, Pontoppidan, Upanişadele, un Mermaid Marston, episcopul Berkeley, Duns Scotus, Spinoza, Vice Versa, Shakespeare, operele complete ale lui Taskerson, Nimic nou pe frontul de vest, Norocul lui Cuthbert, Rig Veda şi – Dumnezeu ştie de ce – Peter Rabbit; „poţi găsi orice în Peter Rabbit", îi plăcea Consulului să zică. Hugh se întoarse zâmbind şi, cu un gest larg de chelner spaniol, îi turnă o porţie bună de whisky într-o cană.

— Unde naiba ai găsit-o? Ah! Mi-ai salvat viaţa!

— Nu-i mare brânză. Am făcut acelaşi lucru cândva pentru Carruthers.

Hugh se apucă acum să-l radă pe Consul, căruia îi trecuse tremuratul aproape instantaneu.

— CaiTuthers? Cioara bătrână? Ce zici c-ai făcut pentru Carruthers?

— I-am ţinut capul.

— Nu era beat totuşi, nu?

— Nu beat. Scufundat. Şi încă într-o inspecţie. Hugh îşi agită briciul capabil să taie beregata. Încearcă să stai nemişcat, e foarte bine acum. Te respecta foarte mult – ştia un număr impresionant de poveşti despre tine, în general variaţiuni pe aceeaşi temă. Totuşi. Chestia aia când a" intrat în colegiu călare pe un cal.

— Ah, nu. N-aş fi putut face aşa ceva. Orice animal mai mare decât o oaie mă înspăimântă.

— Oricum, un cal a existat, priponit în cantina universităţii. Şi încă un cal destul de feroce. Se pare că a fost nevoie de treizeci şi şapte de servitori şi de portarul colegiului ca să-l scoată de-acolo.

— Dumnezeule. Dar nu mi-l pot imagina pe Carruthers îmbătându-se vreodată atât de tare încât să leşine la o inspecţie. Ia să mă gândesc. Pe vremea mea nu era decât lector. Cred că era de fapt mai interesat de ediţiile princeps decât de noi. Desigur, asta se întâmpla la începutul războiului, o perioadă destul de tragică. Dar era un tip de treabă.

— Şi pe vremea mea era tot lector.

(Pe vremea mea? Dar ce înseamnă asta mai precis? Ce făceam oare, dacă făceam ceva, la Cambridge, care să ne dovedească sufletul demn de regatul Siegebert din East Anglia – sau de John Cornford! Chiuleam de la cursuri şi de la întrunirile comune, ne eschivam de la vâslit pentru colegiu, ne fraieream supraveghetorul şi, în final, pe noi înşine? Citeam cărţi de economie, apoi istorie, italiană, abia trecându-ne examenele? Săream zidul faţă de care aveam un fel de aversiune cam nemarinărească, doar ca să-l vizităm pe Bill Plantagenet în Sherlock Court, şi, înşfăcând barele ferestrei rotunde ca roata Sfintei Caterina simţeam, aţipit pentru o clipă, precum Melville, lumea năpustindu-se din toate limanurile înapoi? Ah, clopotele portului în Cambridge! Are cărui fântâni, în lumina lunii, şi coridoare şi curţi interioare, a cărui frumuseţe perenă în virtuoasa, îndepărtata siguranţă de sine, păreau să aparţină mai puţin mozaicului zgomotos al stupidei vieţi trăite acolo, deşi menţinută probabil de nenumăratele amintiri înşelătoare ale unor alte asemenea vieţi, decât visului straniu al vreunui bătrân călugăr, mort de opt sute de ani, a cărui casă austeră, cocoţată în pari înfipţi în solul mlăştinos, strălucise cândva ca un far în liniştea misterioasă, în singurătatea mlaştinilor. Un vis păzit cu străşnicie: Nu călcaţi pe iarbă. Şi totuşi a cărei frumuseţe nepământească, te obliga să spui: Doamne, iartă-mă. În vreme ce tu trăiai într-un miros dezgustător de marmeladă şi cizme vechi, în cocioaba unui schilod, lângă gară. Cambridge era marea inversată; şi în acelaşi timp, un oribil regres. În sensul cel mai strict – în ciuda popularităţii tale recunoscute, mană dumnezeiască – cel mai îngrozitor dintre coşmaruri, ca acelea în care, adult, te trezeşti brusc, precum nenorocitul domn Bultitude din Vice Versa, confruntat nu cu riscurile afacerilor, ci cu chinurile pubertăţii sau cu lecţia de geometrie pe care nu ţi-ai pregătit-o cu treizeci de ani în urmă. Casa sau teuga este de fapt acolo unde ţi-e sufletul. Şi totuşi, sufletului i se făcea rău să alerge încă o

dată cu viteză maximă în trecut, printre chipurile din anii şcolii, buhăite acum ca cele ale înecaţilor, pe trupuri înalte şi subţiri ca nişte prăjini, trecând din nou în revistă toate imaginile de care încercaseşi atât de amarnic să scapi, dar într-o formă grotesc de emfatică. Şi într-adevăr, dacă n-ar fi fost aşa, tot ar fi trebuit să fii conştient de cârdăşii, snobisme, geniu aruncat pe apa sâmbetei, recomandări injuste ale comisiei de numiri, seriozitate desconsiderată – idioţi gigantici în haine pepit, sclifosindu-se ca babele, a căror unică justificare era următorul război. Era ca şi cum experienţa mării, exagerată şi ea de timp, te investise cu inadaptarea profund interioară a marinarului care nu poate fi niciodată fericit pe uscat începu-seşi totuşi să cânţi mai serios la chitară. Şi încă o dată, prietenii tăi cei mai buni erau adesea evreii, adesea aceiaşi evrei care fuseseră la şcoală cu tine. Trebuie spus că ei au venit totuşi primii, fiind acolo, cu oarecare intermitenţe, încă din 1106 e.n. Dar acum păreau aproape singurii oameni la fel de bătrâni ca şi tine: doar ei aveau acel simţ independent şi generos al frumuseţii. Numai un evreu nu desfigura visul unui călugăr. Şi într-un fel, numai un evreu, cu bogata lui înzestrare pentru suferinţa prematură, îţi putea înţelege propria suferinţă, izolarea şi, lucru esenţial, sărmana muzică. Aşa că, la vremea mea şi cu ajutorul mătuşii mele, am cumpărat un săptămânal universitar. Neglijându-mi îndatoririle de student, am devenit un suporter aprig al sionismului. Ca şef de orchestră, compusă în cea mai mare parte din evrei, cântând la balurile, locale, şi cu gaşca mea personală, „Trei Marinari Destoinici", am strâns o sumă considerabilă. Frumoasa nevastă evreică a unui profesor american asociat mi-a devenit amantă. Şi pe ea o cucerisem tot cu chitara. Precum arcul lui Philoctetes sau fiica lui Oedipus, chitara era îndrumătorul şi cârja mea Am cântat din ea fără sfială oriunde m-am dus. Şi nici că m-a frapat ca fiind altceva decât un compliment neaşteptat şi folositor faptul că Phillipson, pictorul, avea să se obosească să mă înfăţişeze, într-un ziar rival, drept o imensă chitară în interiorul căreia se ascundea un bebeluş cu un aer ciudat de familiar, ghemuit ca într-un pântec.)

— Sigur că a fost mereu un mare cunoscător într-ale vinului.

— Pe vremea mea, începuse să cam amestece vinurile cu ediţiile princeps.

Hugh rădea cu dexteritate de-a lungul marginii bărbii fratelui său, pe lângă vena jugulară şi artera carotidă.

— Adu-mi te rog o sticlă din cel mai bun John Donne1, Smithers! Ştii la ce mă refer, una veritabilă, din 1611.

— Doamne, ce caraghios. Sau nu? Sărmana cioară bătrână.

— A fost un tip minunat.

— Cel mai de treabă.

Poet metafizic englez.

(. Am cântat la chitară în faţa prinţului de Wales, am cerşit pe străzi cu o chitară pentru foştii combatanţi de Ziua Armistiţiului, am cântat la o recepţie organizată de Societatea Amundsen şi la o întrunire a Camerei Deputaţilor

francezi, în vreme ce puneau la cale anii ce aveau să vină. Cei „Trei Destoinici” au atins o faimă meteorică, revista Metronome ne-a comparat cu „Blue Four” ai lui Venuti. Cândva cel mai îngrozitor lucru care mi se putea întâmpla era să păţesc ceva la mână. Şi visam mereu că mor, sfâşiat de lei, în deşert, cerând chitara până în ultima clipă, zdrăngănind până la sfârşit. Am abandonat totuşi de bună voie. Brusc, la mai puţin de un an după ce am venit de la Cambridjre. M-am oprit, la început din a cânta în orchestră, apoi n-am mai cântat nici în intimitate, m-am oprit atât de complet încât Yvonne, în ciuda intuiţiei sale de hawaiancă, fără îndoială că habar n-are că am cântat vreodată, atât de categoric încât nimeni nu mai spune: Hugh, unde ţi-e chitara? Hai, cântă-ne ceva.)

— Am, spuse Consulul, o mică mărturisire de făcut, Hugh. Am trişat puţin la stricnina, câtă vreme ai fost plecat

— Thalavethiparothiam, nu-i aşa? Zise Hugh, amenințându-l în glumă. Sau putere obţinută prin decapitare. Ei, şi acum, să n-ai grijă, cum zic mexicanii, o să trec să-ţi rad ceafa.

Dar mai întâi Hugh şterse briciul cu un şerveţel, aruncând absent o privire prin uşă, în camera Consulului. Ferestrele dormitorului erau larg deschise; perdelele se umflau uşor spre interior. Vântul aproape căzuse. Miresmele grădinii se simţeau puternic în jur. Hugh auzi vântul începând să sufle din nou de cealaltă parte a casei, respiraţia grozavă a Atlanticului asezonată cu un Beethoven sălbatic. Dar aici, la adăpost, copacii ăia pe care îi puteai zări prin fereastra de la baie păreau să nu fie conştienţi de acest lucru. Şi perdelele erau ocupate cu propria lor briză uşoară. Ca şi rufele echipajului la bordul unui vapor rătăcitor, atârnate pe o funie peste al şaselea bocaport, printre macaralele unsuroase, care abia dacă dansează în lumina după-amiezii, în vreme ce înapoia pupei, la mai puţin de o leghe depărtare, o ambarcaţiune de prin partea locului, cu pânzele fluturând violent, pare să se lupte cu un uragan, ele se legănau imperceptibil, de parcă ar fi fost supuse unei alte influenţe.

(De ce ai încetat să mai cânţi la chitară? Cu siguranţă nu din cauză că, într-un târziu, ai ajuns să pricepi sensul desenului lui Phillipson, adevărul crud pe care-l conţinea. Sunt pe cale să piardă bătălia de pe Ebru. Şi totuşi ai fi putut foarte bine să consideri cântatul în continuare drept nimic altceva decât o altă formă de cascadorie publicitară, un mijloc de a rămâne în lumina reflectoarelor, de parcă articolele săptămânale pentru News ofthe World nu te puneau destul în lumina reflectoarelor! Sau eu însumi nu eram destul de vizibil, cu obiectul destinat să fie un soi de „obiect iubire” – incurabil, ori ca etern trubadur, jongleur, interesat doar de femeile măritate – de ce incapabil în cele din urmă de o dragoste adevărată? Afurisit omuleţ. Care, oricum, nu mai scria cântece. In vreme ce chitara, ca scop în sine, în cele din urmă, părea pur şi simplu fără rost: nu mai era nici măcar distractivă. Cu siguranţă o jucărie bună de aruncat.)

— Aşa e?

— Ce să fie?

— Observi că acel biet arţar exilat, stă proptit în cârjele alea de cedru? Întrebă Consulul.

— Nu. Din fericire pentru tine.

— Într-o bună zi, când vântul o să bată din direcţia opusă, se va prăbuşi.

Consulul vorbea în răstimpuri, în vreme ce Hugh îi râdea în ceafă.

— Vezi floarea-soarelui de colo, care se uită înăuntru prin fereastra dormitorului? Se holbează în camera mea toată ziua.

— Şi zici că se plimbă prin camera ta?

— Se holbează. Cu înverşunare. Toată ziua. Precum Dumnezeu!

(Ultima oară când am cântat. Zdrăngăneam la Regele Boemiei, în Londra. Bere Beskin's de calitate, brună şi blondă. Şi trezindu-mă după ce am leşinat, l-am găsit pe John şi pe ceilalţi cântând fără acompaniament cântecul acela despre cursa balgină. Şi mă rog, ce-i o cursă din asta, balgină? Cântece revoluţionare; pseudo-bolşevism – dar de ce nu auzise nimeni niciodată asemenea cântece înainte? Sau, dacă-i vorba pe-aşa, de ce în Anglia nu se mai văzuse o asemenea bucurie spontană de a cânta? Poate, pentru că în orice adunare, de fapt întotdeauna îmi cântasem propriul cântecel. Melodii sordide: „N-am pe nimeni". Cântece lipsite de iubire: „Cea pe care o iubesc mă iubeşte". Deşi John „şi restul" nu erau, cel puţin după câte ştiam eu, falşi: nu mai mult decât cel care, plimbându-se prin mulţime la apus, sau primind ştiri proaste, fiind martorul unei injustiţii, s-a întors cândva şi a rămas pe gânduri, n-a crezut, s-a întors iar şi a pus întrebări, hotărât să acţioneze. Ei câştigă bătălia de pe Ebru! Nu pentru mine, probabil. Şi totuşi, nici o mirare într-adevăr dacă aceşti prieteni, dintre care acum unii zac morţi în pământ spaniol, au fost, cum am înţeles atunci, cu adevărat plictisiţi de zbârnâitul meu pseudo-american, în fond nici măcar un zbârnâit de calitate, şi nu mă ascultau decât din politeţe. Zbârnâind.

— Mai trage o duşcă. Hugh umplu din nou cana, i-o întinse Consulului şi îi ridică un exemplar al ziarului El Universal, care zăcea pe podea. Cred că ar mai fi puţin pe partea asta a bărbii şi la baza cefei.

Hugh ascuţi briciul, pe gânduri.

— O băutură obştească, spuse Consulul, înapoindu-i cana peste umăr. „Zăngănitul monedelor încinge spiritele la Fort Worth." Ţinând ziarul destul de ferm, Consulul citi cu voce tare din pagina în engleză: „Kink nefericit în exil". Eu n-o cred. „Primăria numără boturile câinilor." Nici asta n-o cred. Tu crezi, Hugh? Şi. Ah. Da, continuă el: „într-un copac din Klamanth Falls au fost găsite nişte ouă datând de acum un secol, estimează muncitorii forestieri socotind după inelele trunchiului". Chestii de-astea scrieţi voi în ziua de azi?

— Cam aşa. Sau altele: „Japonezi călare pe toate drumurile ce ies din Shanghai. Americanii evacuează." Chestii de-astea. Stai nemişcat.

(Totuşi, n-ai mai cântat din ziua aceea. Nu, şi nici n-ai mai fost fericit de atunci până în ziua de azi. Un pic de autocunoaştere este lucru periculos. Şi oricum, fără chitară, ai fost mai puţin în lumina reflectoarelor, mai puţin interesat de femeile măritate. Şi aşa mai departe? Un rezultat imediat al faptului că ai renunţat la chitară a fost fără îndoială acea a doua călătorie pe mare, acea serie de articole, prima pentru Globe, despre comerţul britanic pe coastă. Şi apoi încă o călătorie -care, din punct de vedere spiritual, a fost nulă. Am sfârşit prin a fi un simplu pasager, dar articolele au fost un succes. Coşuri de vapor încrustate cu sare. Britania stăpâneşte valurile. De atunci, articolele mele aveau să fie privite cu interes. pe de altă parte, de ce mi-a lipsit întotdeauna ambiţia adevărată ca ziarist? Aparent, n-am depăşit niciodată acea antipatie faţă de jurnalişti, ăsta fiind rezultatul curţii înfocate pe care le-o făceam în tinereţe. Şi pe deasupra, nu se poate spune că am împărtăşit cu colegii mei necesitatea de a-mi câştiga existenţa. Întotdeauna m-am putut baza pe un venit sigur. Hoinărind ca reporter, am funcţionat destul de bine, şi, până în ziua de azi, tot aşa mi-a mers – devenind însă tot mai conştient de singurătate, izolare -conştient de asemenea de ciudatul obicei de a mă arunca în arenă, şi apoi de a mă retrage – de parcă mi-aş fi amintit că, în fond, n-aveam chitara la mine. Poate că am plictisit lumea cu chitara mea, dar într-un sens – cui îi pasă?

— M-a conectat la viaţă.)

— Cineva te-a citat în Universal acu' o vreme, râdea Consulul. Mi-e teamă însă c-am uitat în legătură cu ce. Hugh, ce-ai zice, „cu un sacrificiu extrem de modest", de un „palton din blană de import aproape nou, talie mare, brodat elegant"?

— Nu te mişca.

— Sau un Cadillac pentru 500 de pesos. Preţ de origine 200. Şi asta ce crezi că vrea să însemne? „Şi, pe deasupra, un cal alb." Adresaţi-vă la căsuţa poştală 7. Ciudat. Peşte antialcoolic. Nu-mi place cum sună. Dar uite şi ceva pentru tine. „Un apartament centric potrivit pentru un cuib al dragostei." Sau, dacă nu, un „serios, „discret".

— Ah.

—. ^apartament„. Hugh, ascultă asta. „Pentru o tânără doamnă europeană musai drăguţă, cunoştinţă cu bărbat culturalizat, nu bătrân, cu bune „poziţii"."

Consulul tremura acum din cauza râsului, iar Hugh, râzând şi el, se opri cu briciul în aer.

— Dar, Hugh, rămăşiţele lui Juan Ramirez, faimosul cântăreţ, încă rătăcesc melancolic din loc în loc. Măiculiţă, scrie aici că „grave obiecţiuni" au fost ridicate la adresa comportamentului indecent al anumitor şefi ai poliţiei din Quauhnahuac. „Grave obiecţiuni faţă de – ce-i asta?

— Faptul că şi-au exersat funcţiile intime în public."

(„Am urcat pe Nasul Popii, scrisese cineva în cartea vizitatorilor din micul hotel de munte galez, în douăzeci de minute. Stâncile mi s-au părut destul de uşoare.” „Am coborât de pe Nasul Popii, adăugase un glumeţ nemuritor, o zi mai târziu, în douăzeci de secunde. Stâncile mi s-au părut foarte grele.” Aşa că acum, pe măsură ce mă apropii de cea de-a doua jumătate a vieţii mele, neştiut de nimeni, fără să-mi cânte cineva cântecele şi fără chitară, mă întorc din nou pe mare. Poate că aceste zile de aşteptare seamănă mai mult cu coborârea aceea glumeaţă, şi probabil că trebuie să-i supravieţuieşti ca să repeţi ascensiunea. Din vârful Nasului Popii te puteai întoarce plimbându-te spre casă, să-ţi iei ceaiul, peste dealuri dacă aveai chef, la fel cum actorul care joacă rolul lui Hristos se poate da jos de pe cruce ca să meargă la hotel să bea o bere. Şi totuşi, în viaţă, urcând sau coborând, ai mereu de-a face cu frigul, ceaţa şi surplombele, cu frânghiile înşelătoare şi carabinierele nesigure; numai că, în vreme ce frânghia aluneca, uneori mai aveai timp să râzi. Şi totuşi, mi-e teamă. Aşa cum îmi e teamă de o simplă ecluză şi de căţăratul pe catargele bătute de vânt în port. Va fi la fel de rău ca în prima călătorie, a cărei brutală realitate, din cine ştie ce motiv, îmi aminteşte de ferma Yvonnei? Te întrebi cum se va simţi ea prima dată când o să vadă pe cineva înjunghiind un porc. Mi-e teamă; şi totuşi nu mi-e teamă; ştiu cum este marea; oare din cauză că mă întorc la ea cu visele intacte, nu, cu vise care, fiind lipsite de orice păcate, sunt mai inocente decât înainte? Iubesc marea, marea pură norvegiană. Deziluzia mea este, încă o dată, o ipocrizie. Ce încerc să dovedesc cu toate astea? Ia-o aşa cum e; eşti un sentimental, un năuc, un realist, un visător, laş, ipocrit, erou, pe scurt un englez care nu-i în stare să-şi urmeze până la capăt propriile metafore. Snob şi deschizător de drumuri deghizat. Iconoclast şi explorator. Un pisălog neîmblânzit anulat de meschinării! De ce, se poate pune întrebarea, în loc să mă simt năpăstuit de cârciuma aia, nu m-am apucat să învăţ câteva din cântecele alea, acele preţioase cântece revoluţionare? Ce te împiedică să înveţi mai multe astfel de cântece acum, cântece noi, diferite, oricum, chiar dacă doar spre a retrăi o bucurie mai veche, cântând cu vocea şi chitara? Cu ce m-am ales din viaţa mea? Întâlniri cu oameni faimoşi. Ziua când Einstein m-a întrebat cât e ceasul, de exemplu. În seara aia de vară, în-dreptându-mă către tumultoasa bucătărie a colegiului St. John, cine este cel care, în spatele meu, a apărut din apartamentul profesorului ce locuia la D4? Şi cine merge ca şi mine către ghereta portarului – unde, orbitele noastre intersectându-se, mă întreabă cât e ceasul? Este oare Einstein, sosit pentru a primi un titlu universar onorific? Şi cine zâmbeşte când zic că nu ştiu. Şi totuşi m-a întrebat. Da: marele evreu, care a dat peste cap noţiunile întregii lumi despre timp şi spaţiu, cândva s-a aplecat peste marginea hamacului său legat între constelaţiile Berbecului şi Peştilor, ca să mă întrebe pe mine, un fost antisemit confuz, un boboc zdrenţuit, chircit în roba lui la prima apariţie a luceafărului de seară, cât e ceasul. Şi a zâmbit din nou când am arătat către ceasul din turn pe care niciunul dintre noi nu-l observase.)

— Mai bine, oricum, decât să-şi exercite funcţiile publice în intimitate, aş zice, spuse Hugh.

— S-ar putea să ai dreptate aici. Vreau să zic că tipii nu fac parte din poliţie în sensul strict al cuvântului. De fapt, poliţia obişnuită de aici.

— Da, ştiu e în grevă.

— Desigur, poliţia trebuie să fie democratică din punctul tău de vedere. La fel ca şi armata. Bine, e o armată democratică. Totuşi pe alocuri ăştia îşi mai depăşesc din când în când atribuţiile. Păcat că pleci. Ţi s-ar fi servit un articol pe tavă. Ai auzit vreodată de Union Militar?

— Te referi la chestia aia din Spania, dinainte de război?

— Nu, este vorba de asta de-aici. E afiliată la Poliţia Militară, de care sunt acoperiţi, ca să zic aşa, pentru că inspectorul general care este de fapt poliţia militară, e membru al ei. La fel se întâmplă şi cu Jefe de Jardineros1, cred.

Şeful Grădinilor (lb. Sp.).

— Am auzit că lui Dâaz i se ridică o altă statuie în Oaxaca.

— Şi totuşi, continuă Consulul, pe un ton ceva mai coborât, conversaţia lor având acum loc în camera alăturată, există această Union Militar, sinarquistas sau cum s-or fi chemând, dacă te interesează, pe mine personal nu. Şi cartierul lor general a fost odinioară în Policia de Seguridad de aici, deşi acum nu mai e. Am auzit că s-au mutat undeva prin Pariăn.

În cele din urmă, Consulul fu gata. Mai ceru ajutor doar pentru a-şi pune şosetele. Purtând o cămaşă proaspăt călcată şi o pereche de pantaloni de tweed cu o haină asortată, pe care Hugh o luase cu împrumut şi acum o adusese de pe verandă, rămase să se privească în oglindă.

Lucru surprinzător, Consulul nu numai că părea acum proaspăt şi vioi, dar şi eliberat de orice urmă a exceselor. E adevărat, nu avusese nici înainte înfăţişarea răvăşită a unui bătrân depravat şi istovit Şi mă rog, de ce ar fi avut-o, când nu era decât cu doisprezece ani mai bătrân decât Hugh? Şi totuşi, parcă destinul îi înţepenise vârsta într-un moment greu de definit din trecut, când şinele său persistent obiectiv, probabil obosit de a sta deoparte şi a-i privi degradarea, se retrăsese în cele din urmă din el, ca o navă părăsind noaptea portul în secret Poveşti sinistre, dar şi amuzante şi eroice, se spuseseră despre fratele lui, ale cărui instincte poetice timpurii dăduseră o mână de ajutor legendei. Lui Hugh îi trecu prin cap că sărmanul ar putea fi, în cele din urmă, neajutorat, în ghearele unei forţe împotriva căreia remarcabilele lui metode de a se proteja nu erau prea eficace. La ce-i foloseau colţii şi ghearele, tigrului muribund? În strânsoarea, să zicem, într-o împrejurare şi mai grea, unui boa constrictor? Dar aparent, acest tigru improbabil încă n-avea nici o intenţie să moară. Dimpotrivă, intenţiona să facă o mică plimbare, luând cu el şi şarpele boa, chiar şi pentru a se preface, pentru o vreme, că nu-I vede. Într-adevăr, privind lucrurile la rece, omul ăsta cu o putere şi o constituţie ieşite din comun, şi cu o amabilitate obscură, pe care Hugh n-avea să-l cunoască niciodată, şi pe care nu va izbuti niciodată să-l elibereze, nici să-l împace cu Dumnezeu, dar pe care în felul lui îl iubea şi dorea să-l ajute, reuşise în mod triumfător să-şi

revină. Ceea ce provocase toate aceste reflecţii nu era, fără îndoială, altceva decât fotografia de pe perete, pe care acum amândoi o studiau şi a cărei simplă prezenţă acolo aducea o dezminţire categorică acelor poveşti străvechi despre un mic cargobot camuflat: Consulul făcu brusc un gest către ea, cu cana din nou plină.

— Totul apropo de acest Samaritan n-a fost decât o viclenie. Vezi cabestanele şi tambuchiurile alea? Intrarea aia neagră care pare c-ar putea fi intrarea în teugă, şi aia e o şmecherie – acolo era instalat bine mersi un tun antiaerian. Uite pe-acolo coborai, de fapt. Acolo stăteam eu. Şi uite colo puntea timonierului şef. Cambuza aia. Putea deveni o baterie înainte să poţi spune Coclogenus paca Mexico.

— Totuşi, e destul de curios – Consulul se apropie să vadă mai bine – am tăiat poza asta dintr-o revistă nemţească.

Hugh se uită şi el cu atenţie la scrierea cu caractere gotice de sub fotografie: Der englische Dampfer tragi Schutzfarben gegen deutsche U-Boote. Numai că, îmi amintesc, pe pagina următoare era o poză a Emden-n, continuă Consulul, cu: So verliess ich den Weltteil unserer Antipoden, sau ceva în genul ăsta, sub ea. „Antipozii noştri." îi aruncă lui Hugh o privire care putea însemna orice.

— Ciudaţi oameni. Dar văd că pari brusc interesat de vechile mele cărţi. Păcat. L-am lăsat pe Boehme la Paris.

— Mă uitam doar.

La, pentru Dumnezeu, Tratat despre sulf, scris de Michall sandivogius, adică, anagramatic, Divi Leschi Genus Amo; la Triumful ermetic sau victorioasa piatră filosofală, un tratat mai complet şi mai inteligibil decât orice s-a scris până acum, cu privire la Elixirul ermetic; la Secretele relevate sau o Intrare deschisă în palatul subteran al Regelui, conţinând cele mai mari bogăţii ale chimiei niciodată până acum atât de clar înfăţişate, compusă de un englez extrem de faimos care semnează Anonymus sau Eyraeneus Philaletha Cosmopolita şi care prin inspiraţie şi lectură a ajuns la Piatra Filosofală la vârsta de douăzeci şi trei de ani Anno Domini 1645; la Musaeum Herme-tiditin, Reformatum et Amplificatum, Omnes Sopho-Spagyricae artis Discipulos fâdelissime erudiens, quo pacto Summa illa vera que Lapidis Philosophici Medicina, qua res omnes qualemcunque defectum patientes, instaurantur inveniri & haberi queat, Continens Tractatus Chimicos XXI Francofiirti, Apud Hermannum ă Sande CI) I) C LXXVIII; la Sub-Mundanes sau Elementariile cabalei, retipărite după textul abatelui de Villars, Psiho-astro-mistic, cu un apendice ilustrat după lucrarea Demo-nialitate, unde se afirmă că pe pământ există creaturi raţionale altele decât omul.

— Oare? Spuse Hugh, ţinând în mână această ultimă carte veche extraordinară – din care emana un miros venerabil şi îndepărtat – şi reflectând: „Ştiinţa evreiască!" în vreme ce în minte îi apărea brusc o viziune absurdă a domnului Bolowski într-o altă viaţă, cu caftan, cu o barbă lungă albă şi tichie, cu o privire intensă, pasionată, stând la o tarabă într-un soi de New Compton

Street din evul mediu, citind o partitură muzicală în care notele erau litere ebraice.

— Erekia, cel care sfâşie în bucăţi; şi cei care urlă cu strigăte prelungi, Illirikim; Apelki, cei ce duc pe căi greşite; şi cei care îşi atacă prada cu mişcări fremătătoare, Dresop; ah, şi nenorociţii care aduc durerea, Arekesoli; şi să nu-l uităm nici pe Burasini, cei care înăbuşă cu respiraţia lor fumegoasă; şi nici pe Glesi, cel care sclipeşte oribil ca o insectă; şi nici pe Efriggis, cel care tremură oribil. Ţi-ar plăcea de el. Şi nici pe Mames, cel care înaintează cu spatele, nici pe Ramiseni, cei ce se mişcă târându-se foarte., spunea Consulul. Veşmânt de carne întors pe dos şi anchetatori malefici. Poate că n-ai spune despre lucrurile astea că sunt chiar raţionale. Dar toate mi-au vizitat cândva somnul.

Bine dispuşi şi teribil de grăbiţi, porniseră cu toţii spre Tomalân. Hugh, oarecum conştient de faptul că băuse, asculta ca-n vis vocea sporovăitoare a Consulului. Hitler, zicea el, în vreme ce ieşeau pe Caile Nicaragua – un subiect tocmai potrivit pentru un jurnalist de talia lui, dacă i-ar fi trezit mai înainte un oarecare interes – n-a vrut decât să-i anihileze pe evrei ca să obţină tocmai astfel de secrete ca acelea care pot fi găsite acolo, pe rafturile bibliotecii lui. În casă sună brusc telefonul.

— Nu, lasă-l să sune, spuse Consulul, când Hugh dădu să se întoarcă.

Şi telefonul continuă să târâie (căci Concepta plecase), sunetul izbindu-se de pereţi ca o. pasăre prinsă în capcană. Apoi se opri.

Îşi continuară drumul, iar Yvonne spuse:

— Hai, Geoff, nu mă mai bate la cap, mă simt destul de odihnită. Dar dacă Tomalfn e prea departe pentru voi, de ce nu mergem la grădina zoologică?

Îi privi pe amândoi, sumbru şi direct şi magnific, cu ochii ei candizi sub fruntea largă, ochi care nu îi întorceau zâmbetul lui Hugh, deşi gura schiţă un surâs. Poate că ea interpreta în mod serios valul vorbelor lui Geoff drept un semn bun. Şi poate chiar aşa era! Interpretându-le cu interes loial sau deviindu-le tangenţial, cu observaţii repezi şi preocupate despre metamorfoze impersonale sau decăderi, despre pelerinele mexicane, despre cărbune sau gheaţă sau vreme – unde dispăruse vântul? Ar putea avea parte de o zi frumoasă şi calmă, în fond fără prea mult praf – Yvonne, aparent învigorată după înot şi privind totul în jur cu prospeţime, cu un ochi obiectiv, mergea iute, cu graţie, cu un aer de nonşalanţă, de parcă într-adevăr n-ar fi fost obosită; totuşi, pe Hugh îl izbi faptul că mergea singură. Sărmana, draga de Yvonne! Întâmpinând-o atunci când se pregătea de plecare, fusese ca şi cum ar fi întâlnit-o prima oară după o lungă absenţă, dar şi ca o despărţire. Căci utilitatea lui Hugh se epuizase, „complotul" lor fiind istovit în mod subtil de detalii mărunte, dintre care nu cel mai puţin important era perpetuarea propriei lui prezenţe acolo. Ar părea acum imposibil, ca şi vechea lor pasiune, să caute fără impostură să rămână singur cu ea, chiar şi numai spre binele lui Geoff. Hugh aruncă o privire încărcată de dorinţă înspre deal, pe drumul pe care ei doi merseseră dimineaţă. Acum se grăbeau în direcţia opusă. Dimineaţa asta era deja departe în trecut, precum copilăria sau zilele dinainte de ultimul

război: viitorul începea să se desfăşoare, tâmpitul nenorocitul îngrozitorul fraieritul viitor, cântând la chitară. Prea puţin apărată împotriva lui, simţi Hugh, observând cu felul reporterului de a vedea lucrurile, Yvonne, cu picioarele goale în pantofi, purta în loc de pantalonii ei galbeni un costum alb croit din piele şagrinată, cu un singur nasture la talie, iar dedesubt o bluză splendidă, cu guler înalt, ca un detaliu dintr-un tablou de Rousseau. Tocurile pantofilor ei roşii răsunând laconic pe pietrele sparte, nu păreau nici joase nici înalte, şi ducea o poşetă de un roşu aprins. Trecând pe lângă ea, nu i-ai fi bănuit agonia. N-ai fi observat neîncredere sau dezorientare; şi nici nu te-ai fi întrebat dacă nu cumva umbla în somn. Cât e de fericită şi de drăguţă, ai fi zis. Probabil se duce să-şi întâlnească iubitul în Bella Vista! Femei de înălţime medie, zvelte, majoritatea divorţate, pătimaşe dar invidiindu-l pe mascul – îngeri pentru el, de e bun sau rău, şi totuşi inconştienţi distrugători demoni sucubi al ambiţiilor lui – americance, cu mersul acela iute, aproape graţios, cu chipurile de copil bine îngrijite, bronzate, cu pielea fină satinată, cu părul curat şi strălucitor parcă abia spălat, şi arătând ca atare, dar aranjat cu nepăsare, cu mâinile brune subţiri, neobişnuite cu legănatul copiilor, cu picioarele lor delicate – câte secole de opresiune au trebuit pentru a le da la iveală? Nu le pasă cine pierde bătălia pe Ebru, căci e prea devreme pentru ele ca să necheze mai tare decât calul de război al Iui Iov. Nu văd nici o semnificaţie în bătălia aia, doar nebuni care se duc Ia moarte pentru.

— Am auzit că aveau calităţi terapeutice. Se pare că au existat dintotdeauna grădini zoologice în Mexic. Moctezuma, tip curtenitor, chiar l-a plimbat pe solidul Cortez printr-o grădină zoologică. Sărmanul a crezut că se află în ţinuturile infernale.

Consulul descoperise un scorpion pe zid

— Alâcran1! Îşi etala Yvonne cunoştinţele.

— Seamănă cu o vioară.

— Mare ciudăţenie e scorpionul. Nu-i pasă nici de preot, nici de sărmanul peon. E într-adevăr o creatură frumoasă. Lăsaţi-l în pace. Oricum, într-o bună zi o să se omoare singur înţepându-se.

Consulul îşi balansa bastonul.

Urcară pe Caile Nicaragua, mereu printre pârâurile repezi, paralele, trecură pe lângă şcoala cu pietre de mormânt cenuşii şi leagănul ca o spânzurătoare, pe lângă ziduri înalte, misterioase, şi garduri vii întrepătrunse de flori stacojii, printre care

J

Scorpion (lb. Sp.).

Păsări de culoarea marmeladei făceau acrobaţii ţipând răguşit. Hugh era bucuros acum că băuse, amintindu-şi cum, în copilărie, când întotdeauna ultimele zile de vacanţă erau mai rele dacă te duceai undeva, timpul, pe care încercaseşi să-l înşeli, era gata în orice clipă să alunece după tine, ca un rechin urmărind un înotător. Boxscria pe un afiş. Arena Tomalin. El Balon contra El Redondillo. Balonul contra Mingii Ţopăitoare, asta voia să zică? Domingo. Dar

asta era pentru duminică: ei se duceau doar la un concurs de călărit tauri, un scop în viaţă căruia nici nu merita să i se facă reclamă. 666: se putea citi de asemenea mai departe, de fapt nişte reclame pentru insecticid, plăci de tinichea de un galben obscur la poalele unor ziduri, spre încântarea tăcută a Consulului. Hugh chicoti în sine. Până acum Consulul se descurca de minune. Cele câteva „pahare necesare", rezonabile sau revoltătoare, făcuseră minuni. Mergea impecabil de ţeapăn, cu umerii traşi înapoi şi pieptul înainte: cel mai bun lucru în legătură cu asta era aerul său înşelător de infailibilitate, o alură decentă care nu putea fi pusă la îndoială, mai ales în contrast cu înfăţişarea cuiva în haine de cowboy. În costumul lui de tweed impecabil croit (haina pe care o împrumutase Hugh nu era prea boţită, iar acum luase o alta cu împrumut) şi o mai veche cravată în dungi alb-albastre în stil Chagford clasic, proaspăt ras de Hugh, cu părul lui des, blond, netezit spre spate, cu barba castanie încărunţită proaspăt aranjată, cu bastonul şi ochelarii de soare, cine ar fi putut spune că nu era, fără îndoială, un om de o indiscutabilă respectabilitate? Şi dacă această persoană respectabilă, ar fi putut spune Consulul, părea din când în când să se clatine uşor, ce mare brânză? Cine observa? Putea fi – pentru că un englez într-o ţară străină întotdeauna se aşteaptă să întâlnească un alt englez – pur şi simplu o balansare de origine nautică. Dacă nu, şchiopătatul lui putea avea o altă scuză; era în mod evident rezultatul unei vânători de elefanţi sau a unei vechi încăierări cu păţanii. Taifunul se rotea invizibil în mijlocul unui tumult de trotuare sparte: cine era conştient de existenţa lui, ca să mai vorbim de ce repere din creier distrusese? Hugh râdea.

Plingen plagen, aufgefangen Swingen swangen lângă mine, Pootle swootle, hai la Bootle, Nemesis, agreabilă plimbare, spuse Consulul misterios, şi adăugă cu eroism, privind în jur:

— Este într-adevăr o zi extraordinar de frumoasă pentru o excursie.

No se permite fijar anuncios.

Yvonne mergea de fapt singură: urcau într-un soi de şir indian, Yvonne în frunte, Consulul şi Hugh la distanţe neregulate în spate şi, indiferent ce putea gândi agitatul lor suflet colectiv, lui Hugh nu-i păsa, pentru că îl apucase un acces de râs, de care Consulul încerca să nu se molipsească. Mergeau în felul ăsta pentru că un băiat mâna nişte vaci pe lângă ei, în josul dealului, aproape în fugă; şi, ca în visul unui hindus pe moarte, le ghida trăgându-le de coadă. Acum apăruseră şi nişte capre. Yvonne se întoarse şi îi zâmbi. Dar caprele astea erau blânde şi drăguţe, bălăgănindu-şi clopotele. Tata te aşteaptă totuşi. Tata n-a uitat. În spatele caprelor, o femeie cu chip întunecat, smochinit, trecu pe lângă ei clătinându-se sub greutatea unui coş plin cu cărbuni. Un peon alerga în salturi în josul dealului, după ea, ţinând pe cap, în echilibru, un butoiaş mare cu îngheţată; aparent, striga după clienţi, dar fără prea mari şanse de succes – părea atât de împovărat, încât nu era în stare nici să se uite în jur şi nici să se oprească.

— E adevărat că la Cambridge, spunea Consulul bătându-l pe Hugh pe umăr, oi fi învăţat tu despre guelfi şi aşa mai departe. Dar ai ştiut că un înger cu şase aripi nu se transformă niciodată?

— Am impresia că am învăţat că nici o pasăre n-a zburat vreodată cu o singură.

— Sau că Thomas Burnet, autorul volumului Telluris Theoria Sacra, a intrat la Christ College în. Câscaras! Caracoles! Virgen Santisima! Ave Măria! Fuego, fuego! Ay, que me mat an!

Cu un vuiet terifiant, un avion coborî în picaj spre ei, atinse copacii înspăimântaţi, se cabra luând-o în sus, cât pe-aici să lovească un mirador, şi dispăru în clipa următoare îndreptându-se în direcţia vulcanilor, de unde se rostogoli din nou sunetul monoton al artileriei.

— Acabose *, suspină Consulul.

Hugh observă brusc că un bărbat înalt (care ieşise probabil tocmai de pe drumul lateral pe unde Yvonne păruse nerăbdătoare să-i conducă), arătos şi cu umeri căzuţi, cu trăsături mai degrabă oacheşe, deşi era evident european, aflat fără îndoială într-un soi de exil, le ieşea în întâmpinare, şi era ca şi cum silueta omului acela, printr-o ciudată ficţiune, se prelungea până la borul pălăriei lui panama ridicată perpendicular, căci golul calotei îi păru lui Hugh ocupat de încă ceva, un soi de halou sau o însuşire spirituală a trupului, ori poate esenţa vreunui secret vinovat, pe care îl ţinea sub pălărie, dar care era acum pentru o clipă expus, tulburat şi stânjenit. Le ieşea în întâmpinare, deşi zâmbindu-i, parcă doar Yvonnei, ochii lui bulbucaţi, albaştri, îndrăzneţi, exprimând consternarea, sprâncenele negre. Înţepenite într-un arc de comediant; ezită; apoi acest bărbat, care purta o haină deschisă şi pantaloni foarte sus deasupra burţii, croiţi probabil ca s-o ascundă, dar nereuşind decât să-i dea caracterul unei tumescenţe independente a părţii de jos a trupului, păşi înainte cs ochii strălucind şi gura, sub mica mustaţă, curbată într-un zâmbet fals şi deopotrivă fermecător, şi totuşi, într-un fel, protector – căpătând încet-încet o nuanţă tot mai gravă -venind spre ei, de parcă împins de un mecanism de ceas, cu mâna întinsă, cu o curtoazie automată:

— Vai, Yvonne, ce surpriză încântătoare! Vai, Dumnezeule, ca să vezi; ah, bună, bătrâne.

— Hugh, ţi-1 prezint pe Jacques Laruelle, spunea Consulul. Probabil m-ai auzit vorbind despre el. Jacques, el e fratele meu mai mic, Hugh: ditto. II vient d'arriver. Sau vice versa. Cum merge treaba, Jacques? Arăţi de parcă ţi-ar prinde bine un păhărel.

Câteva clipe mai târziu, M. Laruelle, al cărui nume nu-i spunea mare lucru lui Hugh, o luase deja pe Yvonne de braţ, i

S-a sfârşit (lb. Sp.).

Mergând cu ea pe mijlocul drumului, în susul dealului. Probabil că lucrul acesta n-avea nici o semnificaţie. Dar prezentarea Consulului fusese cel puţin bruscă. Hugh însuşi se simţi pe jumătate jignit şi, indiferent care ar fi fost

cauza, încercă o uşoară senzaţie de tensiune în vreme ce, împreună cu Consulul, le păşeau pe urme încet. M. Laruelle tocmai spunea:

— Ce-ar fi să trecem cu toţii pe la „balamucul" meu? Ar fi distractiv, nu crezi, Geoffrey. Ăăă. Ăăă. Hughes?

— Nu, murmură cu o voce joasă Consulul, din spate, către Hugh care, în schimb, se simţi acum aproape dispus să râdă din nou.

Căci, Consulul, în acelaşi timp, tot şoptea nişte fraze scabroase. Ii urmau pe Yvonne şi pe amicul său prin praful care, stârnit de o pală de vânt, se mişca o dată cu ei în susul drumului, sfârâind iritant la nivelul solului, precum ploaia. Când vântul se calmă, apa ce se repezea cu viteză prin rigole părea aici o forţă pornită brusc din direcţia opusă.

În faţa lor, M. Laruelle îi spunea, cu un aer concentrat, Yvonnei:

— Da. Da. Dar autobuzul vostru n-o să plece fix la două şi jumătate. Aveţi mai mult de o oră.

— Un miracol neobişnuit al naibii, zise Hugh. Vrei să spui, după atâţia ani.

— Da A fost o extraordinară coincidenţă faptul că ne-am întâlnit aici, îi mărturisi Consulul lui Hugh pe un ton din nou calm. Dar chiar sunt de părere că voi doi ar trebui să staţi de vorbă. Aveţi ceva în comun. Vorbesc serios, s-ar putea să-ţi placă la el acasă. Întotdeauna e uşor amuzant acolo.

— Bine, zise Hugh.

— Uite-l şi pe carter'o1! Strigă Yvonne în faţă, întorcându-se pe jumătate şi desprinzându-şi braţul de cel al lui M. Laruelle. Arăta către stânga, spre vârful dealului, unde Caile Nicaragua se întâlnea cu Caile Tierra del Fuego. E pur şi simplu uimitor, spuse ea volubilă. Amuzant e că toţi poştaşii din Quauhnahuac arată exact la fel. Aparent, fac cu toţii parte din aceeaşi familie, sunt evident poştaşi de generaţii. Cred că bunicul ăstuia a fost i

Poştaş (1b. Sp.).

Cartero pe vremea lui Maximilian. Nu e încântător să-ţi imaginezi că poşta adună toate aceste mici creaturi groteşti, ca pe o mulţime de porumbei voiajori, ca să-i trimită unde are nevoie? De unde atâta volubilitate? Se întrebă Hugh.

— Ce încântător, pentru poştă, spuse el politicos.

Îl urmăreau cu toţii pe cartero apropiindu-se. Din întâmplare, Hugh nu mai observase până atunci niciunul dintre aceşti poştaşi singulari. Cu siguranţă n-avea mai mult de un metru şaizeci înălţime şi, de la distanţă, semăna mai mult cu un animal inclasificabil, dar într-un fel simpatic, avansând în patru labe. Purta un costum decolorat din pânză tare şi o şapcă oficială ponosită, şi Hugh observă acum că avea o bărbuţă de ţap. Pe feţişoara lui smochinită, în vreme ce se prăvălea în josul străzii către ei, în felul lui neomenesc şi totuşi înduioşător, era întipărită cea mai prietenoasă expresie ce se putea imagina Vă-zându-i, se opri, îşi dădu geanta jos de pe umăr şi începu s-o desfacă.

— E o scrisoare, o scrisoare, o scrisoare, spuse când ajunseseră îr. Dreptul lui, aplecându-se în faţa Yvonnei de parcă ultima oară o salutase abia ieri; un mesaj por el senor, pentru calul dumneavoastră, îl informă el pe Consul, scoţând două pachete şi zâmbind cu toţi dinţii, în vreme ce le desfăcea.

— Cum? Nimic pentru Senor Caligula?

— Ah!

Micuţul cartero scotoci printr-un alt teanc, privindu-i pieziş şi ţinându-şi coatele apropiate de trup, ca să nu-şi scape geanta.

— Nu.

Acum puse geanta jos şi începu să caute furibund; în curând scrisorile erau răspândite peste tot pe drum.

— Trebuie să fie. Aici. Nu. Asta este. Sau astalaltă. Ei ei ei ei ei ei.

— Nu te alarma amice, spuse Consulul, te rog. Dar poştaşul încercă din nou.

— Badrona, Diosdado.

Şi Hugh aştepta ceva, nu atât vreun mesaj de la Globe care, oricum, daca avea să vină, urma să fie telegrafic, ci, cu o vagă speranţă, o speranţă pe care simpla înfăţişare a poştaşului o făcea încântător de plauzibilă, un alt minuscul plic din Oaxaca, acoperit cu timbre strălucitoare cu arcaşi ţintind spre soare, de la Juan Cerillo. Ascultă; undeva în spatele unui zid cineva cânta la chitară – prost, dezamăgitor. Şi un câine lătra ascuţit.

— Feeshbank, Figueroa, Gomez. Nu, Quincey, Sandovah, nu.

În cele din urmă, bunul omuleţ îşi adună scrisorile şi, făcând o plecăciune în chip de scuză, exprimându-şi dezamăgirea, se repezi iar în josul străzii. Cu toţii se uitau după el şi, tocmai când Hugh se întreba dacă purtarea poştaşului n-ar fi putut fi o parte a unei enorme şi inexplicabile farse, dacă nu cumva nu-şi râsese de ei tot timpul, deşi în modul cel mai amabil cu putinţă, omul se opri, cotrobăi încă o dată într-unui din pachete, se întoarse, şi galopând înapoi cu mici ţipete de triumf, îi înmâna Consulului ceea ce părea a fi o carte poştală.

Yvonne, de-acum ajunsă ceva mai în faţă, îi făcu semn din cap peste umăr, zâmbind de parcă ar fi vrut să spună: „Ei bravo, ai primit o scrisoare în cele din urmă” şi, cu pasul ei vioi, dansând parcă, continuă să meargă încet lângă M. Laruelle, urcând dealul prăfuit

Consulul răsuci de două ori cartea poştală, apoi i-o dădu lui Hugh.

— Ciudat., zise el.

Era chiar Yvonne şi, aparent, fusese scrisă cu cel puţin un an în urmă. Hugh înţelese că fusese expediată curând după ce ea îl părăsise pe Consul şi, foarte probabil, fără ca Yvonne să ştie că el intenţiona să rămână în Quauhnahuac. Şi totuşi, în mod curios, cartea poştală fusese cea care călătorise hăt departe: la început trimisă către Wells Fargo în Mexico City, fusese retrimisă mai departe, dintr-o greşeală, în străinătate, şi o luase razna rău de tot, pentru că era ştampilată în Paris, Gibraltar şi chiar în Algeciras, în Spania fascistă.

— Nu, citeşte-o, zâmbi Consulul.

Scrisul mâzgălit al Yvonnei spunea: „Dragul meu, de ce-am plecat? De ce tn-ai lăsat? Cred că voi sosi în America mâine, iar în California două zile mai târziu. Sper să găsesc acolo o vorbă de la tine. Cu dragoste, Y".

Hugh întoarse cartea poştală. Era o fotografie a leoninului Signal Peak dominând El Paso, cu autostrada Carlsbad Cayern, făcând legătura, pe deasupra unui pod cu balustrada albă, între un deşert şi altul. Drumul dădea colţul în depărtare şi dispărea.

La MARGINEA LUMII, învârtindu-se nebuneşte, ca beată, în zbor către Constelaţia Lirei la 1,20 p.m., casa părea o idee nefericită, medita Consulul.

Existau două turnuri, zacualii lui Jacques, câte unul la fiecare capăt, legate de o pasarelă pe deasupra acoperişului care era frontonul încastrat în sticlă al studioului de dedesubt. Aceste turnuri păreau a fi camuflate (aproape precum Samaritan-v de fapt): fuseseră cândva vopsite în dungi albastre, cenuşii, violete, purpurii. Dar timpul şi intemperiile se asociaseră pentru a reda, de la mică distanţă, efectul unui mov uniform, mohorât. Vârfurile lor, la care se putea ajunge de pe pasarelă pe o pereche de scări gemene din lemn şi, din interior, pe nişte trepte în spirală, alcătuiau două miradoare şubrede, crenelate, doar cu puţin mai largi decât un turn de pază, minuscule variante fără acoperiş ale posturilor de observaţie care străjuiau de peste tot valea Quauhnahuac.

Pe crenelurile miradorului din stânga, cum priveau către casă, Caile Nicaragua întinzându-se în josul dealului în dreapta lor, le apărură acum doi îngeri cu aspect irascibil. Îngerii sculptaţi într-o piatră roz, îngenuncheau unul în faţa altuia, în profil, pe fundalul cerului, peste crenelurile interpuse, în vreme ce în spate, pe molonii corespunzători din partea opusă, stăteau solemn două obiecte fără nume, ca nişte ghiulele de marţipan, construite evident din acelaşi material.

Celălalt mirador era neîmpodobit, nimic altceva cu excepţia propriilor creneluri, şi adesea îl frapa pe Consul faptul că acest contrast, într-un mod obscur, părea să i se potrivească de minune lui Jacques, exact ca şi în cazul contrastului dintre îngeri şi ghiulele. Era poate, de asemenea, semnificativ, faptul că el îşi folosea dormitorul ca să lucreze, în vreme ce studioul de la etajul principal fusese transformat în sufragerie, care adesea nu folosea la altceva decât ca tabără pentru bucătăreasă şi rudele ei. Apropiindu-te, vedeai că turnul din stânga, cu puţin mai mare decât celălalt, sub cele două ferestre ale dormitorului -care, ca nişte metereze degenerate, erau construite strâmb, precum jumătăţile separate ale unui căprior – un panou de piatră neşlefuită, acoperit cu litere mari, aurite, fusese uşor încastrat în zid pentru a da impresia unui basorelief. Aceste litere aurite, deşi foarte groase, erau lipite confuz una de alta Consulul observase vizitatori ai oraşului uitându-se la ele câte o jumătate de oră. Uneori, M. Laruelle ieşea afară ca să explice că ele însemnau într-adevăr ceva, că formau acea frază a lui Frey Luis de Leon, pe care Consulul nu se simţi obligat în această clipă să şi-o amintească. Şi nici nu se întrebă cum de se

întâmplase de era aproape mai familiarizat cu această casă extraordinară decât cu propria lui casă, în vreme ce, luând-o înaintea lui M. Laruelle, care îi îmboldea acum vesel din spate, îi urma pe Hugh şi pe Yvonne înăuntru, în studioul de data asta gol, şi apoi sus, pe treptele în spirală ale turnului din stânga.

— N-am trecut de băutură? Întrebă el, sentimentul de detaşare dispărând acum, când îşi amintea că, doar cu câteva săptămâni înainte, jurase să nu mai calce în casa asta.

— Nu te gândeşti niciodată la altceva? Îi păru că-l aude pe Jacques spunând.

Consulul nu răspunse, dar păşi în dezordinea camerei binecunoscute, cu ferestrele strâmbe, meterezele degenerate, văzute acum din interior, şi îi urmă pe ceilalţi de-a curmezişul încăperii, până la un balcon din spate, care se deschidea către o privelişte cu văi însorite şi vulcani, şi umbre de nori rostogolindu-se de-a lungul câmpiei.

Dar M. Laruelle cobora deja nervos scările. „Pentru mine, nu!" protestară ceilalţi. Proştii! Consulul coborî două sau trei trepte după el, o mişcare aparent fără sens, constituind însă aproape o ameninţare; privirea lui oscilă vag în susul treptelor în spirală, care treceau din cameră până la miradorul de deasupra; apoi Consulul se îndreptă către Hugh şi Yvonne, aflaţi pe balcon.

— Urcaţi-vă pe acoperiş, oameni buni, sau rămâneţi pe verandă, simţiţi-vă ca acasă, se auzi de la parter. E un binoclu acolo, pe masă. Ăăă. Hughes. Vin şi eu imediat.

— Aveţi ceva împotrivă dacă urc pe acoperiş? Întrebă Hugh.

— Nu uita de binoclu!

Yvonne şi Consulul erau singuri pe balconul suspendat în aer. De unde stăteau, casa părea situată la jumătatea dealului care se ridica abrupt din valea întinsă sub ei. Aplecându-se să vadă mai bine, zăriră chiar oraşul, construit parcă în vârful dealului, atârnând deasupra lor. Barele maşinăriilor zburătoare se unduiau silenţios deasupra acoperişurilor, mişcările lor ca nişte gesturi îndurerate. Dar ţipetele şi muzica bâlciului se auzeau clar în această clipă. Departe, Consulul distinse un colţ verde, terenul de golf, cu mici siluete înconjurând anevoios dealul, târându-se. Scorpioni jucători de golf. Consulul îşi aminti de cartea poştală din buzunar şi, aparent, făcu o mişcare spre Yvonne, dorind să-i vorbească despre ea, să-i spună ceva tandru, s-o întoarcă spre el, s-o sărute. Apoi îşi dădu seama că, fără un alt pahar de băutură, ruşinea pentru cele întâmplate dimineaţă avea să-l împiedice s-o privească în ochi. „Tu ce crezi, Yvonne, zise el, cu mintea ta de astronom". Putea fi el acela care-i vorbea în felul ăsta, într-o asemenea ocazie?! Cu siguranţă că nu. Era un vis. Arăta cu mâna către oraş. „. Cu mintea ta de astronom", repetă el, dar nu, nu spusese el asta: „rotirile şi coborârile acelea vertiginoase nu-ţi sugerează într-un fel călătoria unor planete nevăzute, a unor lumi necunoscute, proiectate înapoi?" Nu spusese nimic.

— Te rog, Geoffrey. Yvonne îşi puse mâna pe braţul lui. Te rog, te rog, crede-mă, n-am vrut să mă las atrasă în chestia asta. Hai să ne scuzăm într-un fel-şi să plecăm cât mai repede. Nu-mi pasă cât de multe pahare o să bei după, adăugă ea

— Nu mi-am dat seama că aş fi spus ceva despre băutură, acum sau după. Tu mi-ai vârât gândul ăsta în minte. Sau Jacques, pe care îl pot auzi spărgând – sau ar trebui să spunem „zdrobind"?

— Gheaţa de la parter.

— Nu ţi-a rămas nici un fel de tandreţe sau dragoste pentru mine? Întrebă Yvonne brusc, cu glas aproape rugător, întor-cându-se spre el, iar el răspunse în gând: „Ba da, te iubesc, mi-a rămas toată iubirea din lume pentru tine, numai că această iubire pare atât de îndepărtată şi de stranie, încât e ca şi cum aş putea s-o aud, un zumzet sau plânset, dar departe, foarte departe, un sunet trist, pierdut, care se apropie sau se retrage, nu-mi dau seama exact". Nu te gândeşti la altceva decât la câte pahare ai să bei?

— Ba da, spuse Consulul (dar nu cumva Jacques fusese acela care tocmai îl întrebase asta?) ba da. Oh, Dumnezeule, Y!

— Te rog, Geoffrey.

Şi totuşi, nu putea s-o privească în ochi. Barele maşinăriilor zburătoare, întrezărite cu coada ochiului, păreau acum să-l învineţească din cap până-n picioare.

— Ascultă, zise el, îmi ceri să ne debarasăm de toată povestea asta, sau mă cicăleşti apropo de băut?

— Ah, nu te cicălesc deloc, zău că nu. N-am să te mai cicălesc niciodată, am să fac tot ce-mi ceri.

— Atunci., începu el mânios.

Dar o privire tandră apăru pe chipul Yvonnei şi Consulul îşi aminti iar de cartea poştală din buzunar. Era, probabil, un semn bun. Putea fi acum talismanul salvării lor imediate. Poate că ar fi fost un semn bun dacă ar fi sosit ieri sau azi-dimineaţă. Din nefericire, nu se putea socoti c-ar fi sosit în altă clipă. Şi cum putea el să-şi dea seama dacă era sau nu un semn bun, fără să mai bea un pahar?

„Dar m-am întors, părea ea să spună. Nu vezi? Suntem din nou împreună. Suntem amândoi. Nu vezi?" Buzele îi tremurau. Aproape că plângea.

Apoi fu aproape de el, în braţele lui, dar Geoff privea departe, peste creştetul ei.

— Da, văd, zise el, numai că nu vedea, auzea doar -zumzetul, plânsetul – şi simţea, percepea irealul. Te iubesc cu adevărat. Numai că. „Niciodată n-am să te pot ierta cu tot sufletul": asta ar fi vrut să adauge?

Şi totuşi, revedea încă o dată, şi încă o dată, ca pentru prima oară, cum suferise, suferise, suferise fără ea; într-adevăr, o asemenea dezolare, un asemenea sentiment disperat al abandonării, al pierderii unei persoane apropiate, aşa cum avusese acest ultim an fără Y, nu mai încercase nicicând în viaţă, poate doar atunci când îşi pierduse mama. Dar sentimentul de acum nu-l

mai avusese totuşi niciodată; această imperioasă dorinţă de a răni, de a provoca, într-un moment când doar iertarea ar mai fi putut salva ceva, se manifestase mai degrabă faţă de mama lui vitregă, până-ntr-atât încât femeia izbucnise o dată, strigând: „Nu pot mânca, Geoffrey, îmi rămâne mâncarea în gât!" Era greu să ierţi, greu, greu să ierţi. Şi mai greu încă să nu spui cât de greu era, să nu spui te urăsc. Cu atât mai mult în acest moment. Chiar dacă asta era clipa dumnezeiască, şansa de a se înţelege, de a da la iveală cartea poştală, de a schimba totul; sau nu mai rămăsese decât o clipă. Prea târziu. Consulul îşi strunise limba; dar îşi simţi mintea divizându-se şi ridicându-se zbârnâind ca două jumătăţi ale unui pod basculant, pentru a permite trecerea acestor gânduri nefaste.

— Doar inima mea., zise el.

— Inima ta, dragule? Întrebă ea îngrijorată.

— Nimic.

— Ah, iubitule, sărmanul de tine, trebuie să fii atât de obosit!

— Momentito, zise el, desprinzându-se din îmbrăţişare.

Se întoarse în camera lui Jacques, lăsând-o pe Yvonne pe verandă. Vocea lui Laruelle se auzi de la parter. Aici fusese el trădat? Poate chiar această cameră se umpluse cu strigătele ei de dragoste. Cărţi (printre care nu zări piesele lui elisabetane) erau răspândite peste tot pe podea, iar în dreptul canapelei lipite de perete erau stivuite, parcă de un spiriduş pe jumătate spăşit, până aproape de tavan. Şi dacă tocmai Jacques, gata să-şi astâmpere poftele, cu paşii răvăşitori precum violatorul Tarquin, dislocase această avalanşă potenţială! Oribile desene în cărbune de-ale lui Orozco1 de o hidoşenie insuportabilă, se holbau la el de pe pereţi. Într-unui, executate de o mână de geniu incontestabil, harpii se încleştau pe un pat răvăşit, printre sticle sparte de tequila, scrâşnind din dinţi. Nici o mirare; Consulul privi mai de-aproape, căutând în van o sticlă întreagă. Căută în zadar şi prin camera lui Jacques. Mai erau acolo două tablouri amărâte,

1 Jose Clemente Orozco (1883-l949), pictor mexican.

De Rivera. Amazoane lipsite de expresie, cu labele picioarelor ca nişte jigouri de berbec, dovedeau solidaritatea între pământ şi truditori. Deasupra ferestrelor în unghi ascuţit, care dădeau către Caile Tierra del Fuego, atârna un tablou terifiant, pe care nu-l mai văzuse înainte şi pe care îl luă iniţial drept o tapiserie. Denumit Los Borrachones – de ce nu Los Borrachosl – aducea cu pictura unui primitiv, dar în acelaşi timp cu un afiş de pe timpul prohibiţiei, vag influenţat de Michelangelo. De fapt, îşi dădu el acum seama, nu era decât un afiş prohibiţionist, deşi vechi de vreun secol, sau de o jumătate de secol, Dumnezeu ştie din ce perioadă. Jos, cu capul îndreptat în jos prăbuşindu-se în iad, egoişti şi aprinşi la faţă, într-un tumult de demoni aureolaţi de flăcări, meduze şi monstruozităţi râgâitoare, cu unduiri de rândunică sau, neîndemânatici, cu groteşti salturi înapoi, ţipând printre sticle căzânde şi embleme ale speranţei sfărâmate, cădeau beţivii; sus, foarte sus, în zbor palid, ridicându-se cu altruism în lumină, către rai, avântându-se sublim perechi-pe-

rechi, bărbatul ocrotindu-şi femeia, protejaţi de îngeri cu aripi generoase, ţâşneau abstinenţii. Totuşi, nu toţi erau perechi, observă Consulul. Câteva femei singuratice, în ascensiune, erau protejate doar de îngeri. I se păru că aceste femei aruncau priviri cam geloase în jos, după soţii lor care se prăbuşeau în abis şi ale căror feţe trădau pe alocuri uşurarea cea mai limpede. Consulul râse, tremurând uşor. Era ridicol, şi totuşi. A dat careva vreodată la iveală vreun motiv plauzibil pentru care binele şi răul să nu fie atât de sumar delimitate? Prin alte unghere ale camerei lui Jacques, idoli din piatră gravaţi cu semne cuneiforme stăteau pe vine ca nişte bebeluşi umflaţi. Într-o latură a camerei exista chiar un şir întreg de astfel de statui înlănţuite. O parte a Consulului continuă să râdă, în ciuda lui însuşi şi a tuturor acestor dovezi de talente pierdute, sălbatice, la gândul unei Yvonne confruntate, după stingerea pasiunii ei, cu un întreg şir de prunci încătuşaţi.

— Cum e acolo sus, Hugh? Strigă el spre capătul scării.

— Cred că am reuşit să disting destul de bine Pariăn-ul. Yvonne citea pe balcon şi Consulul aruncă o privire în urmă către Los Borrachones. Brusc simţi ceva ce nu mai simţise niciodată cu o asemenea certitudine şocantă. Era parcă el însuşi în iad. În acelaşi timp se simţi invadat de un calm straniu. Răvăşirea interioară, strigătele şi vârtejurile nervozităţii sale erau din nou ţinute sub control. Îl auzea pe Jacques trebăluind la parter, deci în curând avea să bea din nou un pahar. Asta urma să-l ajute, dar nu gândul acesta îl calma Pariân – barul Farolito! Îşi spuse. Farul, farul care cheamă furtuna şi o luminează! În fond, la un moment dat în timpul zilei, poate după ce aveau să ajungă la arena de rodeo, ar fi putut să se separe de ceilalţi şi să se ducă acolo, măcar pentru cinci minute, să bea măcar un păhărel. Perspectiva îl umplu de o iubire aproape tămăduitoare şi-n acea clipă, calmă şi ea, de dorul cel mai puternic pe care-l cunoscuse vreodată. Farolito! Era un loc ciudat, un loc într-adevăr potrivit pentru a zăbovi noaptea târziu şi devreme dimineaţa, care, de regulă, precum cealaltă cantina teribilă din Oaxaca, nu se deschidea înainte de patru dimineaţa Dar astăzi, fiind sărbătoarea morţilor, n-avea să se închidă. Prima oară i se păruse micuţ. Doar după ce apucase să-l cunoască bine, descoperise cât de mult se întindea în profunzime, compus din numeroase cămăruţe, fiecare mai mică şi mai întunecoasă decât ultima, deschizându-se una într-alta, ultima şi cea mai întunecată dintre toate nefiind mai mare decât o celulă. Aceste încăperi îi apăreau ca locuri unde se ţeseau comploturi diabolice, unde se plănuiau crime atroce; aici, ca atunci când Saturn se afla în Capricorn, viaţa atingea nivelul ei cel mai jos. Însă tot aici, măreţe gânduri învârtejite pluteau în creier; în vreme ce olarul şi ţăranul deopotrivă, sculaţi cu noaptea-n cap, se opreau o clipă în cadrul uşii, visând. Văzu toate astea acum, enorma aplecare într-o rână a cârciumii înspre barranca, amintind de Kubla Khan: proprietarul, Ramon Diosdado, cunoscut drept Elefantul, faimos pentru că-şi ucisese nevasta ca s-o vindece de neurastenie, cerşetorii, hăcuiţi de război şi plini de răni, dintre care unul, într-o noapte, după patru pahare primite de la Consul, îl luase drept Iisus şi, căzând în genunchi în faţa lui, îi înfipsese iute sub rever

două medalioane, lipite de o minusculă inimioară sângerândă, brodată ca o pernuţă de ace, cu imaginea fecioarei din Guadelupa „Eu, ah, îţi dăruiesc Sfânta!" Văzu toate astea, simţind atmosfera cantinei învăluindu-I deja cu certitudinea ei de tristeţe şi nenorocire, dar şi cu certitudinea unui indefinibil altceva. De fapt ştia: era pacea. Văzu din nou zorii, privi, împovărat de chinul singurătăţii, din cadrul acelei uşi deschise, în lumina cu umbre violacee, o bombă întârziată explodând peste Sierra Madre – Sonnenaufgang!

— Boii înhămaţi la căruţele lor cu roţi ca nişte discuri de lemn, aşteptându-şi răbdători căruţaşii afară, în aerul tare pur răcoros al raiului. Dorul Consulului era atât de mare, încât sufletul îi era invadat de esenţa acelui loc, înţepenindu-l, şi fu luat în primire de gânduri precum acelea ale marinarului care, observând palida lumină a farului din Start Point, după o lungă călătorie pe mare, ştie că în curând îşi va îmbrăţişa soţia

Apoi gândurile i se întoarseră brusc la Yvonne. O uitase oare cu adevărat? Se întrebă. Privi iarăşi de jur împrejur prin încăpere. Ah, în câte camere, pe câte canapele, printre câte cărţi îşi găsiseră ei iubirea, căsătoria, viaţa lor împreună, o viaţă care, în ciuda multelor dezastre, de fapt a dezastrului ei total – şi de asemenea în ciuda oricăror firave unde de falsitate la început din partea ei, a mariajului ei parţial cu trecutul, cu originea sa anglo-scoţiană, castelele imaginare, pustii, bântuite de fantome, din Sutherland, şi unchii pricăjiţi din Lowland, molfăindu-şi prăjiturelele la ora şase dimineaţa – nu fusese lipsită de triumf. Totuşi, pentru cât de puţin timp! Mult prea curând începuse să pară exagerat de triumfală, fusese prea frumoasă, era prea îngrozitor de inimaginabil s-o pierzi, imposibil în cele din urmă de suportat: ca şi cum ea însăşi ar fi devenit propria presimţire că nu avea să dureze, o presimţire care părea la rândul ei o prezenţă, îndreptându-şi paşii din nou spre cârciumă. Şi cum o puteai lua iarăşi de la cap, de parcă Farolito sau cafeneaua Chagrin1 nu existaseră niciodată? Sau fără ele? Îi puteai fi credincios Yvonnei şi barului Farolito în acelaşi timp? Iisuse, ah, faruri ale lumii, cum şi cu ce încredere oarbă îţi puteai afla drumul înapoi, puteai lupta ca să te întorci acum, prin ororile tumultoase a cinci mii de teribile treziri, fiecare mai înfricoşătoare decât ultima, dintr-un loc unde nici măcar dragostea nu putea pătrunde, şi unde nu exista curaj decât poate în

Tristeţe, amărăciune (lb. fr.).

Flăcările iadului? Pe zid, beţivii cădeau veşnic. Dar unul dintre micuţii idoli maya părea să plângă.

— Ei ei ei ei, spunea M. Laruelle, pe un ton asemănător cu cel al micuţului poştaş, tropăind în sus pe scări; cockteiluri, hrană demnă de dispreţ.

Neobservat, Consulul făcu un lucru straniu; luă cartea poştală pe care tocmai o primise de la Yvonne şi o strecură sub perna lui Jacques. Ea apăru pe balcon.

— Salut, Yvonne, unde-i Hugh? Îmi pare rău c-am întârziat aşa mult. Hai să mergem pe acoperiş, vrei? Continuă Jacques.

De fapt, toate refle^ţ'ile lui nu duraseră mai mult de şapte minute. Totuşi, Laruelle părea să fi fost plecat mai multă vreme. Observă, urmându-i, urmând băuturile pe treptele în spirală, că în plus faţă de shaker-ul pentru cocktail şi pahare, pe tavă mai erau sandvişuri şi măsline umplute. Poate că, în ciuda aplombului său seducător, Jacques coborâse de fapt la parter, speriat de întreaga poveste şi total nesigur pe el. Iar aceste pregătiri complicate nu erau decât o scuză pentru fuga lui. Şi poate că sărmanul chiar o iubise cu adevărat pe Yvonne.

— Ah, Dumnezeule, spuse Consulul, ajungând la mirador, către care Hugh apăruse aproape simultan, urcând, când ei se apropiau, ultimele trepte ale scării de lemn de pe pasarelă, Dumnezeule, fă ca visul vrăjitorului întunecat în peştera lui închipuită, chiar şi atunci când mâna lui tremură, în ultima fază a descompunerii – asta-i partea care-mi place – să fie adevăratul sfârşit al acestei lumi atât de nenorocite. N-ar fi trebuit să te deranjezi atât, Jacques.

Luă binoclul de la Hugh şi acum, cu paharul pe un merlon liber între obiectele de marţipan, privea fix pe deasupra ţinutului, însă în mod ciudat, nu se atinsese de băutură. Şi calmul persista misterios. Era ca şi cum s-ar fi aflat undeva pe colina unui teren de golf. Ce lovitură frumoasă ar fi asta, de aici la green-ul verde dintre copacii ăia, de cealaltă parte a prăpastiei, obstacolul acela natural care, de la o depărtare de vreo sută cincizeci de metri, ar putea fi învins printr-o lovitură ca lumea, prin văzduh. Poc. Gaura Golgotei. De la mare înălţime, un vultur cădea cu ajutorul vântului într-una din găuri. Se dovedise a fi o lipsă de imaginaţie să construieşti terenul de golf local tocmai acolo, departe de barranca. Golf = gouffre = gulf. Prometeu va recupera mingile pierdute. Şi de cealaltă parte, ce stranii terenuri de golf ar putea fi încropite, traversate de linii de cale ferată singuratice, zumzăind o dată cu stâlpii de telegraf, licărind din cauza straturilor neverosimile ale taluzurilor, peste dealuri şi depărtări, precum tristeţea, precum viaţa însăşi, terenul de încropit peste toate aceste câmpii întinzându-se cu mult dincolo de Tomalfn, prin junglă, până la Farolito, cea de-a nouăsprezecea gaură1. Alta-i Situaţia.

— Nu, Hugh, zise el, reglând obiectivul, dar fără să se întoarcă, Jacques se referă la filmul pe care l-a făcut după Alastor, înainte să plece la Hollywood; l-a filmat într-o cadă, cât a putut, şi aparent a lipit restul secvenţelor: bucăţi tăiate din vechi filme de călătorie, o junglă împrumutată din In dunkelste Afrika şi o lebădă luată din finalul nu ştiu cărui film vechi cu Corinne Griffith – şi Sarah Bernhardt a jucat în el, după câte am înţeles – în vreme ce tot timpul poetul stătea pe ţărm, iar orchestra trebuia să se descure cum putea cu „Sacre du printemps". Cred c-am uitat de ceaţă.

Râsul lor, într-un anume fel, limpezi aerul.

— Dar înainte, ai anumite wiziuni, cum spunea un regizor neamţ, prieten de-al meu, despre cum ar trebui să fie filmul tău, vorbea Hugh din spatele lor, aşezat lângă îngeri. Ce se întâmplă după aceea, asta-i altă poveste. Cât despre ceaţă, ea e în fond accesoriul cel mai ieftin în orice studio.

— N-ai făcut filme şi la Hollywood? Întrebă Hugh care, o clipă mai devreme, aproape că alunecase într-o dispută politică cu M. Laruelle.

— Ba da. Dar refuz să le văd.

Dar ce naiba făcea el acolo, se întreba Consulul, ce căuta cu privirea prin binoclul lui Jacques, de-a lungul acelor câmpii, în peisajul acela ondulat? Oare vreo fantomă de-a lui însuşi, care se bucurase cândva de un asemenea lucru simplu stupid sănătos pozitiv precum golful, precum găurile oarbe, de exemplu, trimiţând mingea într-o pustietate de dune de nisip, da, însoţit

Expresie ironică, pentru că pe trerenul de golf nu sunt decât 18 găuri.

Cândva chiar de Jacques? Să te caţeri şi apoi să vezi, de pe o colină, oceanul fumegând la orizont, apoi jos departe, odih-nindu-se lângă steguleţul de pe green, noul Silver King, scânteind. Ozon! Consulul nu mai putea juca golf: cele câteva încercări mai recente se dovediseră dezastruoase. Ar fi trebuit să devin un fel de Donne al golfului, cel puţin. Poet al gazonului pierdut. Cine ţine steagul câtă vreme eu ajung la ţintă din trei lovituri? Cine-mi vânează Zona Zodiacală de-a lungul ţărmului? Şi cine, pe acea ultimă porţiune a terenului, deşi nimeresc ţinta din patru lovituri, îmi acceptă scorul de zece cu trei. Deşi am mai mult. În cele din urmă Consulul lăsă să-i cadă binoclul şi se întoarse. Încă nu se atinsese de băutură.

— Alastor, Alastor, zise venind Hugh către el: Cine este, a fost, de ce, şi/sau a scris Alastor, în fond?

— Percy Bysshe Shelley. Consulul se sprijini de mirador, lângă Hugh. Un alt tip cu idei. Povestea care-mi place apropo de Shelley este aia când s-a lăsat să cadă până în fundul mării – luând mai multe cărţi cu el, desigur – şi pur şi simplu a stat acolo, mai degrabă decât să admită că nu ştia să înoate.

— Geoffrey, nu crezi că Hugh ar trebui să vadă şi el câte ceva din fiestal spuse deodată Yvonne, de pe cealaltă parte, dacă tot este ultima lui zi aici? Mai ales dacă sunt şi dansuri folclorice?

Va să zică Yvonne era aceea care „îi scotea" din toată povestea asta, tocmai când Consulul îşi propunea să rămână.

— Habar n-am, zise el. N-au să fie dansuri folclorice şi chestii de-astea în Tomalfn? Nu ţi-ar plăcea, Hugh?

— Da, sigur, cum spui tu.

Hugh coborî neîndemânatic de pe parapet.

— Mai e vreo oră înainte de plecarea autobuzului, nu-i aşa?

— Sunt sigură că Jacques o să ne ierte dacă ne grăbim, spuse Yvonne, aproape cu disperare.

— Atunci daţi-mi voie să vă conduc în siguranţă până la parter. Jacques îşi controla vocea. E prea devreme pentru ca sărbătoarea să fie în toi, dar ar trebui să vezi picturile murale ale lui Rivera, Hugh, dacă n-ai făcut-o deja

— Tu nu vii, Geoffrey? Se întoarse Yvonne, pe scară. „Te rog, vino!" spuneau ochii ei.

— Păi, ştii că nu prea mă omor cu fiestele. Luaţi-o înainte şi am să vă ajung din urmă în staţia de autobuz. Am ceva de vorbit cu Jacques, oricum.

Dar ei coborâseră cu toţii şi Consulul era singur pe mirador. Şi totuşi nu chiar singur. Pentru că Yvonne lăsase un pahar cu băutură pe merlon, lângă îngeri; cel al bietului Jacques se afla pe unul din creneluri, al lui Hugh pe parapetul lateral. Iar shaker-ul pentru cockteiluri nu era gol. În plus, nici Consulul nu se atinsese de propriul pahar. Şi nici acum nu bău. Îşi pipăi cu mâna dreaptă bicepsul stâng, pe sub haină. Putere – de un anume fel – dar cum să-ţi faci curaj? Acel curaj burlesc al lui Shelley; nu, asta era mândrie. Şi mândria te face să mergi mai departe, ori să mergi mai departe şi sil te sinucizi, ori să „te aranjezi", ca de atâtea ori înainte, singur, cu ajutorul a treizeci de sticle de bere, cu privirile fixate în tavan. Dar de data asta era cu totul altfel. Şi dacă îndrăzneala în cazul ăsta implica recunoaşterea înfrângerii totale, recunoaşterea că nu poţi înota, recunoaştere într-adevăr (deşi doar pentru o secundă nu i se păru chiar rău) că ai putea fi trimis într-un sanatoriu? Nu, indiferent cum s-ar fi sfârşit, nu era numai o problemă de „a ieşi la liman". Nici îngerii, nici Yvonne, nici Hugh nu-l puteau ajuta aici. Cât despre demoni, ei erau în interiorul lui, la fel ca şi-n afară; tăcuţi pentru moment – făcându-şi siesta probabil – era oricum înconjurat şi locuit de ei; îl dominau. Consulul privi soarele. Însă el pierduse soarele; nu era soarele lui. Ca şi adevărul, era aproape imposibil de privit în faţă; nu voia să se apropie nicicum de el, cu atât mai puţin să stea în lumina lui, să-l înfrunte. „Şi totuşi am să-l înfrunt." Cum? Când nu numai că se minţea pe sine însuşi, dar el însuşi credea minciuna şi răspundea cu alte minciuni invenţiilor lui mincinoase; lipsite de orice onoare. Nu exista o bază consistentă nici măcar pentru autoamăgirile lui. Şi atunci cum să existe pentru propriile lui încercări de onestitate? „Oribil, îşi zise. Totuşi n-am să cedez." Dar cine am fost eu, cum să-l descopăr pe acest eu, unde a dispărut „eu"? „Indiferent ce fac, trebuie să fie deliberat" Şi deliberat, într-adevăr, Consulul încă se abţinea să-şi atingă paharul cu băutură. „Voinţa omului este de neînvins." Să mănânc? Ar trebui să mănânc. Şi Consulul mancă o jumătate de sandviş. Iar când M. Laruelle se întoarse, Consulul încă se uita, fără să fi băut – încotro se uita? Nu ştia nici el.

— Îţi aminteşti când am fost la Cholula, zise el, cât praf era acolo?

Cei doi bărbaţi se priviră în tăcere.

— Adevărul e că n-am nici un chef să vorbesc cu tine, adăugă Consulul după o clipă. Mi-ar fi absolut egal dacă asta ar fi ultima oară când te văd. M-ai auzit?

— Ai înnebunit? Exclamă M. Laruelle în cele din urmă. Să înţeleg că nevastă-ta s-a întors la tine, un lucru pentru care te-am văzut rugându-te şi urlând sub masă – chiar sub masă. Şi că tu o tratezi cu o asemenea indiferenţă şi continui să-ţi pese mai mult de unde o să vină următorul pahar?

La această nedreptate cutremurătoare, căreia nu i se putea replica, Consulul rămase fără cuvinte. Întinse mâna după cockteil, îl ridică, îl mirosi. Dar undeva, acolo unde nu era de mare folos, o coardă nu cedă: nu bău; aproape că zâmbi cordial către M. Laruelle. Ai putea la fel de bine să începi,

acum sau mai târziu, refuzând băuturile. Ai putea la fel de bine să începi acum; sau mai târziu. Mai târziu.

Telefonul sună şi M. Laruelle o luă la fugă pe scări. Consulul rămase cu chipul îngropat în palme o vreme, apoi, lăsându-şi paharul încă neatins, lăsând, da, toate paharele neatinse, coborî în camera lui Jacques.

M. Laruelle închise telefonul:

— Ei bine, zise el, n-am ştiut că voi doi vă cunoşteaţi. Îşi scoase haina şi începu să-şi desfacă cravata. La telefon era doctorul meu, întrebând de tine. Vrea să ştie dacă n-ai murit deja

— Ah. Ah, era Vigil, nu-i aşa?

— Arturo Diâz Vigil. Medico. Cirujarto. Et cetera!

— Ah, spuse Consulul neîncrezător, trecându-şi degetul pe partea interioară a gulerului. Da. L-am întâlnit prima oară aseară. De fapt, a trecut pe la mine în dimineaţa asta.

M. Laruelle îşi scoase cămaşa, dus pe gânduri, zicând:

— O să facem o partidă înainte să plece în vacanţă. Consulul, aşezat, îşi imagina jocul acela de tenis, straniu, furtunos, sub puternicul soare mexican, mingile de tenis aruncate într-o mare a erorii – grea treabă pentru Vigil, dar ce-i păsa lui (şi cine era Vigil?

— Amicul i se părea de-acum ireal, ca un personaj pe care n-ai vrea să-l saluţi, de teamă ca nu cumva să nu fie cunoştinţa ta din acea dimineaţă, ci mai degrabă dublura vie a actorului văzut pe ecran în acea după-amiază) câtă vreme celălalt se pregătea să intre sub duş care, cu acea stranie indiferenţă arhitecturală pentru decor afişată de oameni ce apreciază decorul mai mult decât orice, era construit într-o mică nişă, perfect vizibilă şi de pe balcon şi din capul scărilor.

— Vrea să ştie dacă te-ai răzgândit. Dacă tu şi cu Yvonne îl veţi însoţi la Guanajuato până la urmă. De ce nu vă duceţi?

— De unde ştia că sunt aici?

Consulul se ridică, tremurând iar uşor, deşi uimit timp de o clipă de măiestria cu care stăpânea situaţia, căci iată, se dovedea că de fapt chiar exista cineva pe nume Vigil, care-l invitase să meargă la Guanajuato.

— De unde? Păi. Eu i-am spus. E păcat că nu l-ai cunoscut cu mai multă vreme în urmă. Omul ăsta s-ar putea să-ţi fie într-adevăr de ajutor.

— S-ar putea să descoperi. Ai putea să-i fii tu de ajutor lui astăzi.

Consulul închise ochii, auzind vocea doctorului din nou, distinct: „Dar acum că esposa ta s-a întors. Dar acum că esposa ta s-a întors. M-aş ocupa de tine”.

— Ce?

Deschise ochii. Dar impactul abdominal în clipa aceea asupra întregii sale fiinţe a faptului că acel mănunchi de nervi vineţii şi pungi de piele, alungit hidos, ca un castravete, de sub pântecul aburind inconştient, îşi căutase plăcerea în trupul nevestei lui îl făcu să se ridice tremurând în picioare. Cât de scârboasă, cât de incredibil de scârboasă era realitatea. Începu să păşească în

jurul camerei, iar genrnchii îl lăsau la fiecare pas, cu un zvâcnet Cărţi, prea multe cărţi. Consulul încă nu-şi zărea volumul de piese elisabetane. Totuşi, se găsea acolo orice altceva, de la Les joyeuses bourgeoises de Windsor, până la Agrippa d'Aubigne şi Collin d'Harleville, de la Shelley la Touchard-Lafosse şi Tristan PHermite. Beaucoup de bruit pourrien! Putea oare un suflet să se scalde acolo ori să-şi astâmpere!

Setea? Putea Totuşi, în niciuna dintre aceste cărţi nu-ţi găseai propria suferinţă. Şi ele nici nu-ţi puteau arăta cum să priveşti o margaretă.

— Dar ce te-a putut face să-i spui lui Vigil că sunt aici, dacă nu ştiai că mă cunoaşte? Întrebă el, aproape suspinând.

M. Laruelle, învins de aburi, cu degetele explicative în urechi, nu auzise:

— Despre ce aţi putut vorbi voi doi? Vigil şi cu tine?

— Alcool. Nebunie. Compresia medulară a şirei spinării, înţelegerile noastre au fost mai mult sau mai puţin bilaterale.

Consulul, tremurând de-a dreptul acum, normal, privi uşile balconului deschise căi s vulcanii peste care iarăşi pluteau norişori de fum, acompaniaţi de răpăitul puşcoacelor; aruncă o singură privire pasiona'ă în sus, spre mirador, unde zăceau paharele lui neatinse.

— Reflexele masei, dar numai ridicarea puştilor, împrăştiind moarte, zise el, observând de asemenea că sunetele bâlciului deveneau mai puternice.

— Ce-ai spus?

— Cum îţi propuneai să-i distrezi pe ceilalţi, presupunând că ar fi rămas? Aproape că strigă în gând Consulul, fără a fi auzit, căci el însuşi avea amintiri îngrozitoare despre duşuri care îi alunecau pe tot trupul precum săpunul scăpând printre degete tremurătoare. Făcând un duş?

Şi avionul de recunoaştere se întorcea, oh Iisuse, da, aici, aici, ca de nicăieri, venea vuind direct către balcon, către Consul, căutându-l probabil, zbârnâind. Aaaah! Vrruum.

M. Laruelle clătină din cap; n-auzise nici un cuvânt. Acum ieşi de sub duş şi intră într-o altă firidă, ecranată de o perdea, pe care o folosea ca să se îmbrace.

— Frumoasă zi, nu-i aşa? Cred că o să avem parte de furtună.

— Nu.

Consulul se îndreptă brusc către telefon, aşezat tot într-un soi de firidă (casa părea azi mai plină cu astfel de firide ca de obicei), găsi cartea de telefon şi acum, tremurând tot, o deschise; nu Vigil, nu, nu Vigil, nervii îi tremurau, ci Guzmân. A. B. C. G. Transpira acum îngrozitor; era brusc la fel de cald în această firidă ca într-o cabină telefonică din New York pe caniculă; mâinile îi tremurau frenetic; 666, Cafeaspirina; Guzmân. Erikson 34. Găsise numărul, îl uitase: numele Zuzugoitea, Zuzugoitea, apoi Sanabria, începură să iasă din carte uitându-se fix la el: Erikson 35. Zuzugoitea. Uitase deja numărul, uitase numărul, 34, 35, 666. Întorcea înapoi paginile, o picătură mare de sudoare plescăi pe carte – de data asta crezu că văzuse numele lui Vigil. Dar ridicase

deja receptorul din furcă, receptorul din furcă, din furcă, îl ţinea invers, vorbind, plescăind în receptor, în microfon, nu auzea – ei auzeau? Vedeau?

— Receptorul ca înainte: „Que quieresl Cu cine vreţi să vorbiţi. Doamne!" ţipă el punând receptorul la loc. Avea nevoie să bea ceva ca să facă asta. Alergă pe scări, dar, la jumătatea drumului spre etaj, tremurând violent, începu iar să coboare; am adus tava jos. Nu, paharele sunt încă acolo, sus. Ajunse în mirador şi bău toate paharele care-i ieşiră în cale. Auzi muzică. Brusc, vreo trei sute de capete de vite, moarte, îngheţate şi ţepene, în postura celor vii, ţâşniră pe pantă, în faţa casei, dispărură. Consulul termină conţinutul shaker-ului şi coborî liniştit, luă o carte ieftină care zăcea pe masă, se aşeză şi o deschise suspinând lung. Era La Machine infernale a lui Jean Cocteau. „Oui, mon enfant, mon petit enfant, citi el, Ies choses qui paraissent abominable aux humains, şi tu savais, de l'endroit ou j'habite, elles ont peu d'importance." Am putea bea ceva în piaţă, zise, închizând cartea, apoi, deschizând-o din nou: sortes Shakespeareanae. „Zeii există, ei sunt diavolul", îl informă Baudelaire.

Uitase de Guzmân. Los Borrachones cădeau întru eternitate în flăcări. M. Laruelle, care nu observase nimic, apăru din nou, strălucind în costumul său de flanel alb, luă racheta de tenis de pe un raft cu cărţi. Consulul îşi găsi bastonul şi ochelarii de soare şi coborâră împreună pe scara de fier spiralată.

— Absolutamente necesario.

Afară Consulul se opri, întorcându-se.

No se puede vivir sin amar, erau cuvintele inscripţionate pe casă. Pe stradă bătea acum un vânt uşor şi merseră o vreme fără să-şi vorbească, ascultând babilonia fiestei, care creştea în intensitate pe măsură ce se apropiau de oraş. Strada Tărâmul Focului 666.

M. Laruelle, poate datorită faptului că mergea pe partea mai înaltă a străzii înclinate, părea acum chiar mai înalt decât era, şi pe lângă el, mai jos, Consulul se simţi o clipă stânjenitor de micşorat, ca un copil. Cu ani în urmă, în adolescenţa lor, poziţia asta fusese inversată. Pe atunci Consulul era mai înalt. Dar în vreme ce Consulul se oprise din creştere la 17 ani, pe la un metru şi şaptezeci de centimetri, M. Laruelle continuase să crească de-a lungul anilor, sub ceruri diferite, depăşindu-l. Îl depăşise? Jacques fusese un băiat despre care Consulul încă îşi putea aminti anumite lucruri cu afecţiune: felul cum pronunţa „vocabulary" ca să rimeze cu, /oolery„, sau „bible„ cu „run-cible"1. Runcible spoon. 2 Şi crescuse şi devenise un bărbat care se putea rade şi îşi putea pune şosetele singur. Însă de fapt nu prea îl depăşise. Acolo, sus, de-a lungul anilor, la înălţimea lui de aproape un metru nouăzeci, nu părea exagerat să afirmi că influenţa Consulului încă îl marca puternic. Dacă nu, de ce purta haina de tweed cu aspect englezesc asemănătoare cu cea a Consulului, pantofii ăia de tenis englezeşti scumpi şi expresivi, cu care puteai merge şi pe stradă, pantalonii albi englezeşti strâmţi, cămaşa purtată după moda englezească, deschisă la gât, eşarfa extraordinară care sugera că M. Laruelle câştigase cândva o competiţie la Sorbona, sau pe-acolo? Avea chiar, în ciuda uşoarei sale corpolente, o supleţe englezească în mişcări, de un soi aproape ex-consular. Şi,

mă rog, de ce juca tenis? Ai uitat, Jacques, cum te-am învăţat eu însumi, în vara aceea, cu multă vreme în urmă, în spatele casei familiei Taskerson, sau pe noile terenuri de sport din Leasowe? În după-amieze întocmai ca asta. Atât de scurtă prietenia lor şi totuşi, medita Consulul, cât de enormă, cât de invadantă, impregnându-i lui Jacques întreaga viaţă, fusese acea influenţă. O influenţă care se vedea până şi în felul în care îşi alegea cărţile, în munca lui – şi de ce, în fond, venise Jacques la Quauhnahuac? Nu era mai degrabă ca şi cum el, Consulul, de departe, influenţase acest lucru, pentru propriile

1 Cuvânt creat de Eclward Lear. Cu sensul de „tricuspid".

2 Ustensilă pentru servit gustări, formată din trei părţi.

Lui scopuri obscure? Omul pe care îl întâlnise aici cu optsprezece luni în urmă părea, deşi rănit în arta şi-n destinul lui, cel mai total lipsit de echivoc şi sincer francez pe care îl cunoscuse vreodată. Şi nici seriozitatea de pe chipul lui M. Laruelle, văzut acum profilat pe cerul dintre case, nu era compatibilă cu slăbiciunea cinică. Nu era aproape ca şi cum însuşi Consulul l-ar fi împins spre dezonoare şi suferinţă, provocându-i chiar şi trădarea faţă de el?

— Geoffrey, spuse M. Laruelle brusc, calm, Yvonne chiar s-a întors?

— Aşa se pare, nu?

Se opriră amândoi, să-şi aprindă pipele, şi Consulul observă că Jacques purta un inel pe care nu-l mai văzuse, un scarabeu cu design simplu, tăiat în calcedonie; nu ştia dacă Jacques avea să-l scoată în timpul meciului de tenis, dar mâna care îl purta tremura, în vreme ce a Consulului era acum fermă.

— Vreau să zic, s-a întors cu adevărat? Continuă M. Laruelle în franceză, în timp ce-şi urmau drumul în sus pe Caile Tierra del Fuego. N-a venit doar în vizită, ori să te vadă din curiozitate, sau pentru că aţi rămas prieteni, şi-aşa mai departe, dacă nu te supără întrebarea

— Ca să fiu sincer, chiar mă supără.

— Trebuie să pricepi, Geoffrey, că mă gândesc la Yvonne, nu la tine.

— Pricep eu prea bine. Te gândeşti la tine însuţi.

— Dar astăzi – îmi dau seama cum vine treaba – presupun că la bal ai fost beat criţă. Eu nu m-am dus. Dar dacă aşa stau lucrurile, de ce nu eşti acum acasă, mulţumindu-i lui Dumnezeu, încercând să te odihneşti şi să te trezeşti, în loc să-i chinui pe toţi cărându-i la Tomalfn? Yvonne pare moartă de oboseală.

Cuvintele traseră uşoare brazde obosite prin mintea Consulului, care se umpleau constant cu halucinaţii inofensive. Totuşi, franceza lui se dovedi fluentă şi rapidă:

— Cum adică, „presupui" că eram beat, când Vigil ţi-a spus-o limpede la telefon? Şi n-ai sugerat chiar tu adineauri să plec cu Yvonne la Guanajuato împreună cu el? Probabil că ţi-ai imaginat că, dacă te poţi insinua în compania noastră, în excursie, ei o să-i piară în mod miraculos oboseala, chiar dacă Guanajuato este de cincizeci de ori mai mare decât Tomalfn.

— Când am propus să mergeţi, încă nu-mi intrase prea bine în cap că ea a sosit abia azi-dimineaţă.

— Mă rog. Am uitat a cui a fost ideea cu Tomalfn, spuse Consulul.

„Oare eu sunt acela care discută despre Yvonne cu Jacques? Discut despre noi în felul ăsta?" Deşi în fond o mai făcuseră şi înainte.

— Dar n-am explicat ce caută Hugh în toate astea, vrei.

— Ouă! Jovialul proprietar al băcăniei strigase către ei, de pe trotuarul situat sus în dreapta lor?

„Mescalito!" şuierase altcineva în trecere, cărând o scândură lungă, vreun beţivan pe care-l ştia; sau asta se întâmplase azi-dimineaţă?

Şi dacă stau să mă gândesc, nu cred că merită osteneala.

În curând oraşul se profila în faţa lor. Ajunseseră la poalele Palatului Cortez. Lângă ei, copiii (încurajaţi de un bărbat, şi el cu ochelari de soare, ce părea cunoscut şi căruia Consulul îi făcu un semn) se învârteau de jur împrejurul unui stâlp de telegraf într-un carusel improvizat, o mică parodie a Marelui Carusel din piaţa aflată mai sus pe deal. Şi mai sus, pe o terasă a Palatului (pentru că era de asemenea şi ayuntamiento^) un soldat stătea pe loc repaus cu o puşcă, iar pe o terasă şi mai înaltă mişunau turiştii: vandali în sandale, căscând ochii la picturile de pe ziduri.

Consulul şi M. Laruelle aveau, din locul unde se aflau, o bună privelişte a frescelor pictate de Rivera.

— De aici poţi vedea ceea ce turiştii ăia de acolo nu pot, zise Laruelle. Sunt prea aproape. Arăta cu racheta de tenis. Progresiva întunecare a picturilor murale, când priveşti de la stânga la dreapta. Se pare că simbolizează, într-un fel, impunerea gradată a dorinţei de cucerire a spaniolilor asupra indienilor, înţelegi ce vreau să spun?

— Dacă ai sta la o distanţă şi mai mare, ar putea să pară că simbolizează impunerea gradată a prieteniei cuceritoare a amePrimărie, consiliu municipal.

Ricanilor, de la stânga la dreapta, asupra mexicanilor, spuse Consulul zâmbind, scoţându-şi ochelarii de soare, asupra acelora care trebuie să se uite la fresce şi să-şi amintească cine a plătit pentru ele.

Partea picturilor murale la care se uita înfăţişa, ştia acest lucru, tlahuicanii care muriseră pentru valea unde locuia el. Artistul îi reprezentase îmbrăcaţi în ţinută de luptă, purtând măşti şi piei de lupi şi tigri. În timp ce privea, aceste siluete parcă se adunau în tăcere la un loc. Acum deveniseră o singură făptură, una imensă, o creatură răuvoitoare care îl fixa cu privirea. Brusc, această creatură păru că se năpusteşte înainte, şi că face apoi o mişcare violentă. Poate că-i poruncea, de fapt, fără nici o îndoială chiar aşa era, să plece de-acolo.

— Uite-i pe Yvonne şi pe Hughs, îţi fac cu mâna.

M. Laruelle făcu la rândul lui semn cu racheta de tenis.

— Ştii, aş zice că par un cuplu formidabil, adăugă el, cu un zâmbet pe jumătate îndurerat, jumătate maliţios.

Da, acolo erau, îi văzu, cuplul formidabil sus lângă fresce: Hugh cu piciorul pe balustrada balconului palatului, privind în depărtare, către vulcani probabil; Yvonne cu spatele la ei acum. Se sprijinea de balustrada care dădea

spre fresce; apoi se întoarse într-o parte, către Hugh, să îi spună ceva Nu mai făcură cu mâna.

M. Laruelle şi Consulul se hotărâră să nu o ia pe poteca ce urca în susul dealului. Păşiră indecişi de-a lungul fundaţiilor palatului, vizavi de Banco de Credito y Ejidal, o luară spre stânga, urcând uliţa abruptă, îngustă, ce se căţăra către piaţă, înaintând cu greu, se lipiră de zidul palatului, ca să lase să treacă un bărbat călare, un indian cu trăsături regulate, din clasa cea mai săracă, îmbrăcat în haine murdare, albe, largi. Bărbatul cânta vesel pentru sine, dar le făcu semn politicos din cap, ca şi cum ar fi vrut să le mulţumească. Părea gata să le vorbească, trăgându-şi căluţul de hăţuri – de-o parte şi de alta a şeii zdrăngăneau două traiste, iar pe crupă era marcată cifra şapte -făcându-l să meargă încet pe lângă ei, în vreme ce urcau dealul. Cling cling, chingă mică! Dar omul, călărind încet în faţă, nu vorbi şi, ajuns în vârf, făcu brusc cu mâna şi dispăru în galop, cântând.

Consulul simţi o împunsătură în inimă. Ah, să fi avut un cal şi s-o poată zbughi în galop, cântând, departe către fiinţa iubită poate, în miezul simplităţii şi păcii lumii. Nu semăna asta cu ocazia oferită omului de viaţa însăşi? Bineînţeles că nu. Totuşi, doar pentru o clipă, aşa păruse.

— Ce zice Goethe despre cal? Întrebă el. „Obosit de libertate, a acceptat să fie înşeuat şi înhămat, şi a fost călărit până la moarte pentru suferinţa lui.” în piaza, tumultul era îngrozitor. Iarăşi abia dacă se puteau auzi vorbind. Un mic vânzător de ziare se repezi către el. Sangriento Combate en Mor a de Ebro. Los Aviones de los Rebeldes Bombardean Barcelona. Es inevitable la muerte del Papa. Consulul tresări; de data asta, o clipă, crezuse că titlurile se refereau la el, dar desigur, nu era vorba decât de bietul Papă, a cărui moarte era inevitabilă! De parcă moartea tuturor celorlalţi n-ar fi fost la fel de inevitabilă! În mijlocul pieţei, un bărbat se căţăra pe un catarg alunecos, într-o manieră complicată, având nevoie de frânghii şi crampoane. Uriaşul carusel, aşezat lângă chioşcul orchestrei, era înţesat de cai de lemn, cu botul deosebit de lung, urcaţi pe tije spiralate, plonjând maiestuos, pe măsură ce se roteau, cu mişcarea lentă a unor pistoane. Băieţii pe patine cu rotile, ţinându-se de suporţii structurii în formă de umbrelă, se învârteau ţipând de bucurie, în vreme ce motorul neacoperit care punea caruselul în mişcare bubuia ca o pompă cu aburi; apoi vâjâiau. Barcelona şi Valencia se amestecau cu pocnetele şi ţipetele pe fundalul cărora nervii Consulului erau vătuiţi. Jacques arăta către picturile de pe panourile care înconjurau în întregime roata interioară, aşezată orizontal şi ataşată de vârful pilonului rotitor central. O sirenă întinsă printre valuri îşi pieptăna părul şi le cânta marinarilor de pe o navă de luptă cu cinci coşuri. O pictură de prost gust care, aparent, o reprezenta pe Medeea sacrificându-şi copiii, se dovedi a fi de fapt o scenă cu maimuţe acrobate. Cinci cerbi cu aer jovial se uitau la ei, în toată neverosimilitatea lor monarhică, dintr-o vâlcea scoţiană, înainte de a dispărea iute. În vreme ce un arătos Pancho Villa cu mustăţi în furculiţă galopa de mama focului în urma lor. Dar şi mai straniu încă era un panou înfăţişând nişte îndrăgostiţi, un bărbat şi o femeie întinşi

lângă un râu. Deşi puerilă şi primitivă, imaginea avea o alură somnambulică, dar şi o nuanţă de autenticitate, ţinând de patosul iubirii. Cu stângăcie, îndrăgostiţii erau reprezentaţi separaţi, şi totuşi simţeai că, de fapt, se aflau unul în braţele celuilalt lângă râu, în crepuscul, printre stelele aurii. Yvonne, îşi spuse el în gând cu o bruscă tandreţe, unde eşti, draga mea? Dragă. Timp de o clipă şi-o imaginase ca fiind lângă el. Apoi îşi aminti că o pierduse; apoi că nu, sentimentul ăsta aparţinea trecutului, lunilor de chin solitar pe care le lăsase în urmă. N-o pierduse deloc. Fusese aici tot timpul, cu el, aşa simţise. Consulul ar fi vrut să-şi ridice capul şi să strige de bucurie ca şi călăreţul: e aici! Treziţi-vă, s-a întors! Iubito, draga mea, te iubesc! O dorinţă de a o găsi imediat şi a o aduce acasă (unde în grădină încă zăcea sticla albă de Tequila Anejo de Jalisco, neterminată) de a întrerupe această excursie fără rost, de a fi, mai presus de toate, singur cu ea, puse stăpânire pe el, şi de asemenea dorinţa de a duce iarăşi, imediat, o viaţă normală, fericită, cu ea, o viaţă, de exemplu, în care o asemenea fericire inocentă, de care se bucurau toţi oamenii ăştia cumsecade din jur, să fie posibilă. Dar duseseră ei vreodată o viaţă normală, fericită? Fusese un astfel de lucru, precum o viaţă normală, fericită, posibil vreodată pentru ei? Fusese. Totuşi, cum rămâne cu cartea aia poştală întârziată, aflată acum sub perna lui Laruelle? Dovedea că acel chin solitar fusese inutil, dovedea chiar că el trebuie să şi-l fi dorit. Ar fi fost oare într-adevăr totul altfel dacă el ar fi primit cartea poştală la timpul potrivit? Se îndoia în fond, celelalte scrisori ale ei – Iisuse, iarăşi, unde erau oare?

— Nu schimbaseră nimic. Dacă le-ar fi citit cum trebuie, poate. Dar el nu le citise cum trebuie. Şi-n curând avea să uite ce făcuse cu cartea poştală. Şi totuşi, persista dorinţa – ca un ecou al ecoului Yvonnei – de a o găsi, de a o găsi acum, de a răsturna destinul lor, o dorinţă care semăna aproape cu o hotărâre. Ridică-ţi capul, Geoffrey Firmin, rosteşte-ţi rugăciunea de mulţumire, acţionează înainte de a fi prea târziu. Dar greutatea unei mâini uriaşe părea să-i apese creştetul. Dorinţa trecu. În acelaşi timp, de parcă un nor acoperise soarele, aspectul bâlciului se schimbă complet în ochii lui. Scrâşnetul voios al patinelor cu rotile, muzica veselă, chiar dacă ironică, strigătele copilaşilor pe caii lor cu gât de gâscă, procesiunea picturilor stranii – toate deveniseră brusc transcendental de îngrozitoare şi de tragice, distante, preschimbate, asemeni unei ultime impresii a pământului asupra simţurilor, purtate într-o obscură regiune a morţii, o prevestire a unei mâhniri incurabile; Consulul simţea nevoia să bea ceva.

— Tequila, zise.

— Una? Strigă băiatul şi M. Laruelle ceru gaseosa.

— Si, senores. Băiatul curăţă masa Una tequila y una gaseosa.

Aduse imediat o sticlă de El Nilo pentru M. Laruelle, împreună cu sare, chili şi o farfurioară cu felii de lămâie.

Cafeneaua, care se afla în centrul unei mici grădini împrejmuite, la marginea pieţei, printre copaci, se numea „Parisul”. Şi, de fapt, chiar amintea de Paris. O fântână simplă picura în apropiere. Băiatul le aduse camarones,

creveţi roşii într-o farfurioară, şi fu nevoie să i se spună din nou să aducă tequila în cele din urmă sosi.

— Ah., zise Consulul, deşi inelul de calcedonie era cel care tremura.

— Chiar îţi place chestia asta? Îl întrebă M. Laruelle, şi Consulul, sugând o lămâie, simţi focul tequilei alergându-l în jos pe şira spinării, precum fulgerul care loveşte un copac care, apoi, în mod miraculos, înfloreşte.

— De ce tremuri? Îl întrebă Consulul.

M. Laruelle se uita la el, aruncă o privire nervoasă peste umăr, făcu un gest de parcă, în mod absurd, ar fi vrut să-şi lovească racheta de tenis de călcâi, dar, amintindu-şi de presa de acordaj, o sprijini cu stângăcie de scaun. De ce ţi-e teamă, ţie., îl ironiza Consulul.

— Recunosc, mă simt cam tulburat. M. Laruelle aruncă o privire şi mai lungă peste umăr. Hai, dă-mi şi mie din otrava ta.

Se aplecă înainte şi sorbi din tequila Consulului, rămânând aplecat peste paharul terorilor în formă de degetar, plin ochi cu o clipă în urmă.

— Îţi place?

— Amestec de apă oxigenată şi benzină. Dacă o să mă apuc să beau vreodată chestie din asta, Geoffrey, să ştii că dau în primire.

— La mine, mescalul are efectul ăsta Tequila nu, asta-i sănătoasă. Şi plăcută. Aşa, ca berea. Îţi prieşte. Dar dacă o să m-apuc vreodată să beau iarăşi mescal, mi-e teamă că, da, ăsta va fi sfârşitul, spuse Consulul visător.

— Iisuse Cristoase, se cutremură M. Laruelle.

— Nu ţi-e teamă de Hugh, nu-i aşa?

Batjocoritor, Consulul continuă – în vreme ce îşi dădea seama că toată deznădejdea lunilor ce urmaseră plecării Yvonnei se oglindea acum în ochii celuilalt.

— Nu cumva eşti gelos pe el?

— De ce aş.

— Dar te gândeşti că în tot timpul ăsta, nu ţi-am spus, nici măcar o dată, adevărul despre viaţa mea, nu-i aşa? Zise Consulul.

— Nu. Pentru că, poate o dată sau de două ori, Geoffrey, fără să-ţi dai seama, ai spus adevărul. Nu, vreau să-ţi fiu cu adevărat de ajutor. Dar, ca de obicei, nu-mi dai nici o şansă.

— Nu ţi-am spus niciodată adevărul. Eu îl ştiu. Îl ştiu, e mai rău decât îngrozitor. Dar, aşa cum zice Shelley, lumea cea rece nu va afla Şi tequila tot nu ţi-a lecuit tremuratul.

— Mi-e teamă că nu, zise Laruelle.

— Dar am crezut că ţie nu ţi-e niciodată teamă. Un otro tequila, îi spuse Consulul băiatului care veni în fugă, repetând pe un ton ascuţit: „UnoT

M. Laruelle se uită după băiat, de parcă i-ar fi stat pe limbă să spună „dos”.

— Mi-e frică de tine, Bătrâne, zise.

Consulul auzea, după ce băuse jumătate din cel de-al doilea pahar de tequila, din când în când, frânturi de fraze cunoscute, bine intenţionate: „E

greu s-o spun. Ca de la bărbat la bărbat Nu-mi pasă cine e ea Chiar dacă miracolul s-a produs. Dacă nu cumva pui capăt situaţiei cu totul".

Consulul privea oricum dincolo de M. Laruelle, spre bărcile zburătoare, aflate la mică distanţă: maşinăria însăşi era feminină, graţioasă ca o balerină, fustele ei de fier din gondole învârtindu-se tot mai sus. În cele din urmă, se mai roti o dată şuierând, cu un geamăt intens, apoi fustele îi căzură din nou cast, şi o vreme se aşternu liniştea, doar briza mişcându-le uşor. Şi cât de frumos, frumos, frumos.

— Pentru Dumnezeu. Du-te acasă şi culcă-te. Sau rămâi aici. Am să-i găsesc eu pe ceilalţi. Şi o să le spun că nu mergi.

— De mers, o să merg, zise Consulul, începând să rupă un crevete. Nu camarones, adăugă el. Cabrones. Aşa le zic mexicanii.

Aşezându-şi degetele mari la baza urechilor, le flutură.

— Cabron. Poate că şi tu. Venus e o stea cu coarne.

— Şi cum rămâne cu răul pe care l-ai făcut vieţii ei. După cât ai urlat. Dacă s-ar întoarce la tine! Dacă vei avea din nou şansa asta.

— Te amesteci în marea mea bătălie, zise Consulul, privind dincolo de M. Laruelle, la o reclamă de la poalele fântânii: Peter Lorre en Las Mănos de Orlac, ă las 6,30 p.m. Trebuie să beau şi eu un pahar sau două acum – câtă vreme nu e vorba de mescal, desigur – altfel devin confuz, ca tine.

— Adevărul este, presupun, că uneori, când calculezi exact cantitatea, chiar vezi mai clar, admise M. Laruelle o clipă mai târziu.

— Contra morţii. Consulul se lăsă cu nonşalanţă pe spate în scaun. Bătălia mea pentru supravieţuirea conştiinţei umane.

— Dar, cu siguranţă, nu lucrurile atât de importante pentru noi le-au dispreţuit abstinenţii, lucrurile de care depinde echilibrul oricărei situaţii omeneşti. Este chiar imposibilitatea ta de a le vedea, Geoffrey, cea care le transformă în instrumentele dezastrului pe care singur l-ai creat. Ben Johnson al tău, de exemplu, ori poate că era Christopher Marlowe, Faust-ul tău, i-a văzut pe cartaginezi luptându-se pe unghia degetului său mare de la picior. Asta seamănă cu soiul de clarviziune în care te complaci. Totul pare perfect clar, pentru că într-adevăr este perfect clar, în termenii unghiei de la degetul piciorului.

— Ia un scorpion din ăsta iute, îl invită Consulul, împingând către el farfuria cu camarones. Un cabron diabolic.

— Recunosc eficienţa tequilei tale. Dar îţi dai seama că, în timp ce te lupţi cu moartea, sau mă rog, ce naiba îţi imaginezi că faci, când ceea ce e mistic în tine se eliberează, sau ce naiba îţi imaginezi tu că se eliberează, în timp ce te bucuri de toate astea, îţi dai seama ce indulgenţe extraordinare îţi acordă lumea care trebuie să se descurce cu tine, da, îţi acord chiar şi eu?

Consulul privea în sus visător, la caruselul din apropierea lor, uriaş, dar semănând cu structura mărită la dimensiuni enorme alcătuită de un copil, cu tot felul de cornişe, corniere, şuruburi şi piuliţe din piese de Meccano; diseară va fi aprinsă, spiţele de oţel se vor prinde în patosul de smarald al copacilor;

roata legii, învârtindu-se; şi nu puteai să nu te gândeşti că, totuşi, carnavalul nu se lua deocamdată în serios. Ce hărmălaie va fi mai târziu! Ochii îi căzură pe un alt carusel, mai mic, o jucărie bâţâitoare pictată ţipător, şi se văzu pe el însuşi când era puşti, hotărându-se să urce într-una asemănătoare, pierzând următoarea ocazie, apoi pe următoarea, pierzând în final toate ocaziile, până ce era prea târziu. La ce ocazii, exact, se gândea? O voce, la radio undeva, începu să cânte un cântec: Samaritana mia, alma pia, bebe en tu boca Unda, apoi se stinse. Semănase cu Samaritana parcă.

— Şi uiţi ceea ce suprimi din acest, să zicem, sentiment al omniscenţei. Şi noaptea, îmi imaginez sau, între un pahar şi altul, care e tot un fel de noapte, ceea ce ai exclus, de parcă ar fi resimţit excluderea aceea, se întoarce.

— Aş zice că se întoarce, spuse Consulul, ascultând în clipa asta. Mai există şi alte deliruri minore, meteora, pe care le poţi culege din aer, din faţa ochilor, ca pe ţânţari. Şi asta este ceea ce oamenii par să creadă că e sfârşitul. Dar delirium tremens nu-i decât începutul, muzica din jurul portalului Qliphoth-ului, uvertura, dirijată de Dumnezeul Muştelor. De ce văd oamenii şobolani? Astea sunt soiul de întrebări care ar trebui să preocupe lumea, Jacques. Să luăm de exemplu cuvântul „remorse”1. Remord. Mordeo, mordere. La Mordida! Şi agenbite. Şi de ce rongeurl De ce toate muşcăturile astea, toţi rozătorii ăia în etimologie?

— Facilis est descensus Ave mo. E prea uşor.

Remuşcare (lb. Engl.)-

— Negi măreţia bătăliei mele? Chiar dacă ies învingător. Şi voi câştiga cu siguranţă, dacă o să vreau, adăugă Consulul, observând omul de lângă ei care, cocoţat pe o scară, bătea o scândură într-un copac.

„Je crois que le vautour est doux a Prometheus et que Ies Ixion se plaisent en Enfers.”

Box!

„Ca să nu mai vorbesc de ceea ce pierzi, pierzi, pierzi, ce pierzi chiar în clipa asta, bătrâne. Prostule, prostule ce eşti. Ai fost chiar şi imunizat faţă de responsabilitatea suferinţei veritabile. Chiar şi suferinţa pe care o înduri cu adevărat este în mare parte lipsită de sens. De fapt, e falsă. Îi lipseşte chiar fundamentul pe care îl aştepţi de la ea pentru a-şi justifica natura tragică. Te înşeli singur. Că îţi îneci necazurile, de pildă. Din cauza lui Yvonne şi a mea. Dar Yvonne ştie. Şi eu la fel. Şi tu la fel. Că Yvonne n-ar fi la curent. Dacă n-ai fi fost atât de beat tot timpul. Ca să ştii ce făcea ea. Ori să-ţi pese. Ba mai mult. Acelaşi lucru e pe cale să se întâmple din nou, prostule, se va întâmpla iar dacă nu îţi revii. Parcă văd inscripţia de pe zid. Hei!”

Dar M. Laruelle nu era acolo. Vorbise singur. Consulul se ridică şi bău restul de tequila. Dar inscripţia era acolo, fără îndoială, chiar dacă nu pe zid. Omul îşi bătuse în cuie scândura în copac.

LE GUSTA ESTE JARDIN?

Consulul îşi dădu seama, părăsind Paris-ul, că se afla într-o stare de beţie, într-un fel rară pentru el. Paşii îi deviau spre stânga, nu-i putea face s-o

ia spre dreapta Ştia în ce direcţie merge, către staţia de autobuz, ori mai degrabă către minuscula cantină întunecoasă de lângă staţie, ţinută de văduva Gregorio, ea însăşi era pe jumătate englezoaică şi care locuise la Manchester, şi căreia îi datora cincizeci de centavos; se hotărî brusc să-i restituie. Dar pur şi simplu nu putea găsi un drum drept până acolo. Ah, noi cu toţii ne plimbăm zumbalai zumbalai.

Dus e Faust. Consulul se uită la ceas. Doar pentru o secundă, o secundă oribilă, în cafeneaua Paris, crezuse că e noapte, că era una din acele zile când orele alunecă precum dopurile pe apă, către pupă, şi dimineaţa dispare pe aripile îngerului nopţii, într-o clipită, dar astăzi se întâmpla tocmai pe dos: era doar două fără cinci. Era deja cea mai lungă zi din întreaga lui experienţă, o viaţă de om: nu numai că nu pierduse autobuzul, dar avea destulă vreme să mai bea ceva. Măcar de n-ar fi fost beat! Consulul îşi dezaproba cu tărie propria stare de ebrietate.

Un cortegiu vesel de copii se ţineau după el, conştienţi de starea în care se afla: Bani, bani, bani, bolboroseau ei. OK, domnu, un' te duci? Strigătele lor deveneau tot mai slabe şi mai dezamăgite, în vreme ce puradeii i se agăţau de pantaloni. I-ar fi plăcut să le dea ceva. Dar nu dorea să atragă şi mai mult atenţia îi zărise pe Hugh şi pe Yvonne, încercându-şi norocul la un stand de tir. Hugh trăgea, Yvonne privea; pfiu, pfiu, poc; şi Hugh doborî o procesiune de raţe de lemn.

Consulul se împletici mai departe nevăzut, trecând pe lângă o gheretă unde te puteai fotografia cu iubita, pe fundalul unei furtuni terifiante, întunecată şi verde, cu un taur pregătit de atac sau cu Popocatepetl în erupţie, pe lângă, ascunzându-şi chipul, micuţul Consulat Britanic, dărăpănat, închis, unde leul şi unicornul de pe emblema de-un albastru şters îl priveau melancolici. Era scandalos. Încă suntem la dispoziţia ta, indiferent ce se întâmplă, păreau să zică. Dieu et mon droit. Copiii îl părăsiseră. Dar îşi pierduse şi direcţia. Era pe cale de a ajunge la capătul bâlciului. Pe aici, corturi misterioase stăteau închise ori zăceau prăbuşite, căzute în ele însele. Păreau aproape umane, primele, treze, în aşteptare; celelalte aveau aspectul mototolit şi zbârcit al oamenilor adormiţi, însă tânjind chiar şi în inconştienţă să-şi întindă mădularele. Mai departe, la ultimele frontiere ale bâlciului, era într-adevăr Ziua Morţilor. Aici corturile, gheretele şi standurile nu păreau adormite, ci mai degrabă inerte, fără nici o speranţă de a-şi reveni. Şi totuşi, existau uşoare semne de viaţă, observă el.

Într-un loc dincolo de periferia pieţei, pe jumătate pe trotuar, exista un alt, absolut pustiu, carusel „sigur”. Scăunelele se mişcau sub o piramidă de pânză cu volane, care se învârtea încet o jumătate de minut, apoi se oprea, semănând foarte bine în acea clipă cu pălăria mexicanului plictisit care se ocupa de ea. Un mic Popocatepetl, cuibărit departe de vijelioasele maşinării zburătoare, departe de Roata cea Mare, existând. Oare pentru cine exista? Se întrebă Consulul. Neaparţinând nici copiilor, nici adulţilor, se ridica, fără clienţi, aşa cum ţi-ai putea imagina titirezul adolescenţei lăsat de izbelişte, dacă

tinerii l-ar suspecta că le oferă o senzaţie atât de evident inofensivă, alegând mai degrabă ceea ce, în piaţa cea adevărată, se rostogolea în eclipse agonizante sub o cupolă gigantică.

Consulul merse ceva mai departe, încă nesigur pe picioare; crezu că-şi găsise din nou direcţia, apoi se opri:

BRAVA ATRACCION! 10 c MÂQUINA INFERNAL citi el, pe jumătate frapat de o anume coincidenţă. Atracţie sălbatică. Uriaşa maşinărie care se dădea peste cap, goală, dar învârtindu-se cu toată puterea pe deasupra capului său în acest sector pustiu al bâlciului, sugera un duh rău, uriaş, urlând în iadul lui singuratic, cu membre zvârcolitoare, lovind aerul ca nişte zbaturi. Ascunsă de un copac, nu o văzuse până acum. Maşinăria se opri şi ea.

— Domnu'. Bani bani bani. Domnu'! Un' te duci?

Ai naibii copii, îl găsiseră iar; şi pedeapsa lui pentru că îi evitase era să fie împins inexorabil, deşi cu toată demnitatea posibilă, să urce în monstru. Şi acum, după ce plăti cei zece centavos unui chinez cocoşat cu o şapcă de tenis retiformă, era singur, irevocabil şi ridicol de singur, într-un mic confesional. După o vreme, cu violente, ameţitoare convulsii, obiectul începu să se învârtească. Confesionalele, cocoţate la capătul unor manivele ameninţătoare de oţel, se ridicară brusc în sus şi căzură înapoi greoaie. Cuşca în care se afla Consulul ţâşni iar în sus cu viteză, cu o zdruncinătură puternică, atârnă pentru o clipă cu capul în jos, tocmai hăt, pe când cealaltă cuşcă, în mod semnificativ goală, se afla în punctul cel mai de jos, apoi, înainte ca el să fi priceput ce se întâmplă, se prăbuşi o clipă la cealaltă extremitate, doar pentru a fi ridicată iar, cu cruzime, până în cel mai înalt punct unde, suspendată interminabil, intolerabil, rămase nemişcată. Consulul, ca acel biet nebun care aducea lumină lumii, era atârnat cu capul în jos deasupra ei, doar cu o bucată de sârmă împletită între el şi moarte. Acolo, deasupra lui, atârna lumea, cu oamenii ei lungindu-se în jos către el, pe cale să cadă pe drum în capul lui, sau în cer. 999. Oamenii nu fuseseră acolo până acum. Fără îndoială, urmându-i pe copii, se adunaseră ca să-l privească. Indirect, era conştient că îi lipsea teama fizică de moarte, la fel cum nu i-ar fi fost frică în clipa asta de nimic altceva care ar fi putut să-l trezească din beţie; probabil că asta fusese ideea lui de bază. Dar nu-i plăcea situaţia. Nu era amuzant. Era, fără îndoială, un alt exemplu de ceea ce Jacques – Jacques?

— Numea suferinţă inutilă. Şi nu era o poziţie prea demnă pentru un fost reprezentant al guvernului Majestăţii Sale, deşi simboliza ceva, ceva ce nu-şi putea imagina, dar era fără îndoială simbolic. Iisuse. Brusc, într-un mod îngrozitor, confesionalele începură să se învârtească înapoi. Ah, zise Consulul, ah; pentru că senzaţia căderii era acum teribil inversată, diferită de orice altă experienţă; cu siguranţă, această descolăcire de-a-ndoaselea nu semăna cu loopingurile într-un avion, unde mişcarea se termina repede, singura senzaţie stranie fiind una de sporire a greutăţii; şi ca marinar dezaproba senzaţia, dar asta – ah, Dumnezeule! Totul îi cădea din buzunare, îi era smuls, expulzat, un nou obiect la fiecare rotire, un circuit greţos, indicibil, plonjând, retrăgându-se

– carneţelul, pipa, cheile, ochelarii de soare pe care şi-i scosese, mărunţişul despre care nu avu timp să-şi imagineze că urma să fie în cele din urmă înhăţat de copii, era golit, întors pe dos, bastonul, paşaportul -ăla chiar fusese paşaportul lui? Nu ştia dacă îl luase cu el. Apoi îşi aminti că-l luase. Sau nu-l luase. Ar putea fi problematic chiar şi pentru un consul să rămână fără paşaport în Mexic. Ex-consul. Ce conta? Dă-l încolo! Exista un soi de încântare fioroasă în această acceptare finală. Dă-le încolo pe toate! Tot ceea ce oferea căi de ieşire sau de intrare, ceea ce trasa limite, dădea sens sau caracter, ori scop sau identitate acelui coşmar al naibii de înspăimântător, pe care era forţat să-l care cu el peste tot în spinare, care purta numele de Geoffrey Firmin, fost angajat al marinei Majestăţii Sale şi mai târziu al serviciului consular al Majestăţii Sale, şi mai târziu. Brusc îi trecu prin cap că bătrânul chinez adormise, că ţâncii şi oamenii plecaseră, că rotirea asta nu se va mai sfârşi niciodată, nimeni nu mai putea opri maşinăria. Se terminase.

Şi totuşi nu se terminase. Pe terra firma lumea continua să se învârtească nebuneşte, case, tiribombe, hoteluri, catedrale, cârciumi, vulcani: imposibil să rămâi în picioare. Era conştient de lumea care râdea la el, dar, ceea ce era mai surprinzător, şi de faptul că obiectele îi erau returnate, unul câte unul. Copila care avea carneţelul lui i-l întinse apoi îl retrase în glumă, înainte de a i-l restitui. Nu: încă mai avea ceva în cealaltă mână, o bucată de hârtie mototolită. Consulul îi mulţumi apăsat. Una din telegramele lui Hugh. Bastonul, ochelarii, pipa, intacte; totuşi, nu pipa lui favorită. Şi nici urmă de paşaport. Păi, cu siguranţă, probabil că nu-l luase cu el. Punându-şi celelalte lucruri înapoi în buzunare, dădu un colţ, foarte nesigur pe picioare, şi se prăbuşi pe o bancă. Îşi puse ochelarii de soare, îşi propti pipa în gură, încrucişa picioarele şi, pe măsură ce lumea încetinea gradat, adoptă expresia plictisită a unui turist englez aşezat în grădinile Luxembourg.

Copiii, se gândi el, cât de încântători erau în fond. Aceiaşi puşti care îi cerşiseră bani îi aduseseră acum înapoi până şi ultima monedă din mărunţişul pierdut şi apoi, mişcaţi de jena lui, o luaseră la goană fără să mai aştepte vreo recompensă. Regreta că nu le dăduse ceva. Fetiţa dispăruse şi ea. Poate că ăsta era caietul ei de şcoală, deschis pe bancă. Îşi dorea să nu se fi purtat cu atâta bruscheţe faţă de ea, îşi dorea ca ea să vină înapoi, să-i poată da caietul. Yvonne şi cu el ar fi trebuit să aibă copii, ar fi avut copii, ar fi putut avea copii, ar fi trebuit.

În caiet, desluşi cu dificultate:

Escruch este un om bătrân. El trăieşte la Londra. Locuieşte singur într-o casă mare. Scrooge este un om bogat, dar nu dă niciodată săracilor. Este un zgârcit Nimeni nu-l iubeşte pe Scrooge şi Scrooge nu iubeşte pe nimeni. El nu are prieteni. Este singur pe lume. Omul {el hombre): casa {la casa): săracii {los pobres): eltrăieşte {el vive): el dă {el da): el nu are prieteni {el no tiene amigos): el iubeşte {el ama): bătrân {viejo): mare {grande): nimeni {nadie): bogat (rico): Cine este Scrooge? Unde trăieşte el? Este Scrooge bogat sau sărac? Are el prieteni? Cum trăieşte el? Singur. Lume. Pe.

În cele din urmă pământul încetase să se mai învârtească o dată cu mişcarea Maşinii Infernale. Ultima casă era nemişcată, ultimul copac prinsese din nou rădăcini. Era două şi şapte minute, după ceasul lui. Şi era treaz de-a binelea. Ce oribilă era senzaţia. Consulul închise maculatorul. Al naibii Scrooge; ce straniu să-l întâlnească aici!

Soldaţi cu chipuri vesele, murdari ca nişte coşari, patrulau încolo şi-ncoace pe străzi, cu mers lejer, lipsit de marţia-litate. Ofiţerii lor, în uniformă elegantă, stăteau pe bănci, aple-cându-se înainte peste bastoanele lor dichisite, parcă împietriţi de îndepărtate gânduri strategice. Un cărăuş indian, cu o povară pe scaune cât un turn, înainta în salturi pe Avenida Guerrero. Trecu un nebun purtând, ca pe un colac de salvare, un vechi cauciuc de bicicletă. Cu o mişcare nervoasă, îl mişca încontinuu în jurul gâtului. Mormăi ceva către Consul, dar fără să aştepte un răspuns sau vreo răsplată, îşi scoase cauciucul şi-l aruncă departe înaintea lui, către o gheretă, apoi îl urmă clătinându-se, vârându-şi ceva în gură dintr-o cutie de tinichea pentru momeală. Ridicând cauciucul, îl aruncă din nou departe în faţă, repetând procedeul, de a cărui logică ireductibilă părea pe veci legat, până dispăru din vedere.

Consulul simţi o strângere de inimă şi se ridică pe jumătate, îi zărise din nou pe Hugh şi pe Yvonne, în faţa unui chioşc. Ea cumpăra o tortilla de la o babă. În vreme ce femeia îi ungea turta cu brânză şi sos de tomate, un poliţist micuţ, înduioşător de zdrenţăros, unul dintre cei aflaţi fără îndoială în grevă, cu şapca strâmbă pe cap, cu pantaloni murdari şi lăbărţaţi, jambiere şi un veston mult prea mare pentru el, rupse o bucată de salată şi, cu un zâmbet de o curtoazie desăvârşită, i-o înmâna. Se distrau de minune, era clar. Îşi mâncară turtele, zâmbindu-şi reciproc, în vreme ce sosul le picura printre degete. Acum Hugh îşi scoase batista; ştergea o picătură de pe obrazul Yvonnei, în vreme ce se prăpădeau de râs, râs care-l contamina şi pe poliţist. Ce se întâmplase cu planul lor? Planul de a-l scoate la liman? N-avea nici o importanţă. Strângerea de inimă se transformase în gheara de fier rece a persecuţiei care fusese oprită doar de o vagă uşurare; căci, dacă Jacques le-ar fi comunicat micile lui anxietăţi, ar mai fi fost ei aici, râzând? Totuşi, nu puteai şti niciodată; şi un poliţist era un poliţist, chiar dacă în grevă şi prietenos, iar Consulului îi era mai teamă de poliţie decât de moarte. Puse o pietricică pe caietul fetiţei, lăsându-l pe bancă, şi se ascunse în spatele unui stand ca să-l evite. Îl zări printre scânduri pe bărbatul care se afla încă la jumătatea drumului pe stâlpul alunecos, destul de departe şi de vârf, şi de bază, pentru a fi sigur că va ajunge în siguranţă la oricare dintre ele, evită o broască ţestoasă uriaşă care agoniza în două pârâiaşe paralele de sânge de pe trotuar, în faţa unui restaurant cu fructe de mare, şi intră la El Bosque cu un mers cumpănit, cum o mai făcuse altădată în grabă, mânat de aceleaşi obsesii. Încă nu se vedea nici un autobuz; mai avea douăzeci de minute, sau poate mai mult

Cantina din staţia terminus El Bosque părea atât de întunecoasă încât, chiar dacă îşi scoase ochelarii, trebui să se oprească brusc. Mi ritrovaiper una bosca oscura – ori selva? 1 Nu conta. Cantina era potrivit botezată „Crângul”.

Întunecimea asta, totuşi, se asocia în mintea lui cu draperiile de catifea, şi iată-le că existau, în spatele barului umbrit, draperii de catifea sau de pluş, prea murdare şi pline de praf ca să fie negre, ecranând parţial intrarea către încăperea din spate, despre care niciodată nu puteai fi sigur că. E privată. Din cine ştie ce motiv, fiesta nu. Se revărsase până aici; locul – o rudă mexicană a englezescului Ulciorul şi Sticla, dedicat în special celor care nu beau la faţa locului, în care se afla o singură masă de fier într-un picior şi două taburete la bar, şi care, fiind cu faţa către est, se întuneca progresiv, pe măsură ce soarele, pentru cei care observau un asemenea lucru, se căţăra mai sus pe cer – era pustiu, ca de obicei la ora asta. Consulul înainta pe pipăite.

— Senora Gregorio, strigă el încet, şi totuşi cu un tremur agonizant de nerăbdare în glas. Îi venise destul de greu să-şi găsească vocea; acum avea mare nevoie să bea ceva. Cuvântul răsună cu un ecou până în dosul casei: Gregorio; nu-i răspunse nimeni.

Se aşeză, în vreme ce treptat umbrele din jurul lui se conturară mai clar, umbre de butoaie în spatele barului, de „M-am trezit într-o pădure întunecoasă" (lb. it.) – citat din Dante.

Sticle. Ah, sărmana broască ţestoasă! Gândul atinse o coardă dureroasă. Erau butoaie mari şi verzi de jerez, habanero, catalan, parras, zarzamora, malaga, durazno, membrillo, alcool nerafinat la un peso litrul, tequila, mescal, rumpope. Pe măsură ce citea aceste nume şi, de parcă afară s-ar fi ivit zorii mohorâţi, cantina devenea mai luminoasă în ochii lui, auzi din nou voci în urechi, o singură voce pe deasupra zumzetului în surdină al târgului. „Geoffrey Firmin, uite-aşa e când mori, doar asta şi nimic mai mult, o trezire dintr-un vis într-un loc întunecat în care, după cum vezi, sunt prezente mijloacele de evadare dintr-un alt coşmar. Dar alegerea depinde de tine. Nu ţi se cere să foloseşti aceste mijloace de evadare; rămâne să alegi singur; ca să le obţii, e necesar doar să."

— Sefiora Gregorio, repetă el şi ecoul se întoarse: „Orio". Într-un colţ al barului, cineva părea să fi început cândva mica pictură murală, maimuţărind Marea Frescă din palat, doar două sau trei siluete de tlahuicani scorojiţi şi rudimentari. Se auzi din spate sunetul unor paşi târşâiţi; apăru văduva, o bătrână micuţă, purtând o rochie neobişnuit de lungă, ponositä, neagră, foşnitoare. Părul ei, pe care şi-l amintea ca fiind cenuşiu, părea să fi fost de curând dat cu henna1 sau vopsit roşu şi, chiar dacă îi atârna neîngrijit în faţă, era răsucit la spate într-un coc ca de Psyche. Chipul ei, marcat de broboane de transpiraţie, era de o paloare rară ca de ceară; părea uzată de griji, roasă de suferinţă, şi totuşi, văzându-l pe Consul, ochii ei istoviţi străluciră, îmblânzindu-i întreaga expresie şi transformându-i-o într-una de ironie amuzată, în care se putea citi şi hotărâre şi o anume aşteptare obosită.

— Mescal posiibil, zise ea pe un ton straniu, melodios, pe jumătate zeflemitor. Mescal imposiibil.

Dar nu făcu nici o mişcare să-i toarne Consulului de băut, probabil din cauza datoriilor, obiecţie de care el scăpă imediat, punând pe tejghea un toston. Ea zâmbi aproape cu şiretenie, în vreme ce se îndrepta către butoiul cu mescal.

— Nu, tequila, por favor, zise el.

— Un obsequio2., îi înmâna ea tequila Unde mai lăcuieşti acum?

I

Plantă din care se extrage culoarea roşie.

2 Cadou (1b. Sp.).

— Lăcuiesc tot pe Caile Nicaragua, cincuenta dos, răspunse Consulul zâmbind. Vreţi să spuneţi „locuieşti", Sefiora Gregorio, nu „lăcuieşti", con permiso.

— Aminteşte-ţi, îl corectă Sefiora Gregorio cu blândeţe, aminteşte-ţi de engleza mea. Mă rog, asta e, oftă bătrâna, tur-nându-şi un mic pahar de malaga din butoiul pe care scria cu cretă numele acestei băuturi. Pentru iubirea dumitale! Care numele la tine?

Împinse către el o farfurioară plină cu sare, presărată cu piper de culoarea portocalei.

— Lo mismoK Consulul dădu peste cap tequila. Geoffrey Firmin.

Sefiora Gregorio îi aduse un alt pahar cu tequila. O vreme se priviră fără să-şi vorbească.

— Asta e, repetă ea în cele din urmă, oftând încă o dată; şi în voce i se ghicea mila pentru Consul. Asta e, trebuie s-o iei aşa cum vine, n-ai ce-i face.

— Nu, n-ai ce face.

— Dacă ai nevasta o să pierzi toate în iubirea aia, zise Sefiora Gregorio.

Şi Consulul, înţelegând că această conversaţie era reluată de acolo de unde fusese întreruptă cu săptămâni în urmă, probabil în punctul unde Yvonne îl părăsise pentru a şaptea oară în acea seară, îşi dădu seama că nu avea puterea să schimbe baza nefericirii comune pe care se baza relaţia lor – căci de fapt Gregorio o părăsise, înainte de a muri – mărturisindu-i că ne-vastă-sa se întorsese la el şi că acum era, probabil, la o distanţă nu mai mare de vreo cincizeci de metri.

— Minţile amândouă e ocupate de acelaşi lucru, aşa că n-ai cum s-o pierzi, continuă ea pe un ton trist.

— Si, zise Consulul.

— Asta e. Dacă mintea ta ocupată cu toate lucrurile, atunci niciodată nu-ţi pierzi mintea. Minţile tale, viaţa ta. Tot ce ai sunt în ea. Când eram fată, nu mă gândeam niciodată c-o să trăiesc aşa cum lăcuiesc acum. Întotdeauna obişnuiam să visez vise foarte frumoase. Haine frumoase, coafaturi frumoase.

Acelaşi (1b. Sp.).

Totul e bine pentru mine acum, ziceam odată, era teatre. Dar acu', nu mă gândesc la altceva decât la necazuri, necazuri, necazuri; şi necazul vine. Asta e.

— Si, Senora Gregorio.

— Sigur, am fost o fată foarte bună de acasă, spunea ea. Asta – aruncă ea o privire dispreţuitoare în jurul micului bar întunecos – n-a fost niciodată în gândul meu. Viaţa se schimbă ştii, nu poţi niciodată să bei1 din ea

— Nu „să bei din ea" Senora Gregorio, vreţi să spuneţi „să te gândeşti la ea".

— Niciodată nu bei din ea. Eh. Mă rog, zise, turnând un litru de alcool nerafinat pentru un sărman peon fără nas, care intrase tăcut şi rămăsese într-un colţ. O viaţă tare bună printre oameni buni şi acum unde am ajuns?

Senora Gregorio plecă târşâindu-şi paşii către încăperea din spate, lăsându-l pe Consul singur. Rămase timp de câteva minute cu al doilea pahar de tequila neatins. Se imagină dându-l pe gât şi totuşi nu avu voinţa de a întinde mâna să-l ia, de parcă ar fi fost vorba de un lucru după care tânjise cândva îndelung şi monoton, dar care, o dată cu pocalul plin ochi ce-i fusese pus la îndemână, îşi pierduse orice semnificaţie. Pustietatea cantinei şi un ticăit straniu ca de insectă, în interiorul acestei pustietăţi, începu să-l calce pe nervi; se uită la ceas: doar două şi şaptesprezece minute. De aici venea ticăitul. Din nou se imagină bând: din nou voinţa îl părăsi. Uşa batantă se deschise la un moment dat, cineva aruncă o privire curioasă împrejur, după care ieşi: fusese oare Hugh, sau Jacques? Indiferent cine era, păruse să aibă trăsăturile amândurora, alternativ. Altcineva intră şi -deşi în clipa următoare Consulul avu impresia că doar i se năzărise – se duse drept în camera din spate, aruncând priviri furişe împrejur. Un câine maidanez înfometat, care arăta de parcă fusese jupuit, se strecurase înăuntru după ultimul sosit; ridică privirea spre Consul, cu nişte ochi blânzi, ca nişte mărgele. Apoi, lăbărţându-şi sărmanul pântec jegos, de unde atârnau nişte ţâţe descărnate, începu să se arcuiască şi să se scarpine în faţa lui. Ah, invazia regnului animal! Mai devreme fuseseră insectele. Acum iar îl asaltau, animalele astea, oamenii ăştia l

Joc de cuvinte: drink (=a bea)/think (=a se gândi) – (lb. Engl.).

Fără idei: „Dispense usted, por Dios"1, îi şopti el câinelui, apoi, dorind să spună ceva frumos, adăugă, aplecându-se, o frază citită sau auzită în tinereţe ori în copilărie: „Pentru că Dumnezeu vede cât de timid şi frumos eşti de fapt şi gândurile de speranţă care te însoţesc ca nişte păsărele albe." Consulul se ridică şi îi declamă brusc câinelui:

— Şi totuşi în această zi, pichicho, va trebui să mă urmezi în.

Dar câinele o întinse speriat, şchiopătând în trei picioare, şi se strecură pe sub uşă.

Consulul îşi termină tequila dintr-o singură înghiţitură. Se duse la tejghea.

— Senora Gregorio! Strigă.

Aşteptă, rotindu-şi privirea prin cantina, care părea să fi devenit mult mai luminoasă. Şi ecoul se întoarse, „orio". Ia te uită, smintitele tablouri cu lupi! Uitase că erau aici. Imaginile materializate, şase sau şapte, de o lungime considerabilă, completau, după abandonul pictorului mural, decoraţiunile în El Bosque. Erau exact aceleaşi, în fiecare detaliu. Toate înfăţişau aceeaşi sanie

urmărită de aceeaşi haită de lupi. Lupii îi vânau pe ocupanţii săniei cât era barul de lung şi, cu întreruperi, chiar în jurul încăperii, deşi nici sania şi nici lupii nu se mişcau defel în timpul operaţiunii. Către ce infern roşu, ah, fiară misterioasă? Consulul îşi aminti, aiurea, de vânătoarea de lupi a lui Rostov, din Război şi pace – ah, acea petrecere neasemuită care a urmat apoi acasă la bătrânul unchi, senzaţia tinereţii, veselia, iubirea! In acelaşi timp, îşi aminti că i se povestise că lupii nu vânau niciodată în haite. Da, într-adevăr, câte clişee ale vieţii se bazau pe asemenea concepţii greşite, câţi lupi simţim că ne urmăresc, în vreme ce adevăraţii noştri duşmani trec pe lângă noi camuflaţi în piele de oaie?

— Senora Gregorio, zise el din nou şi văzu că văduva se întorcea, târşâindu-şi paşii, deşi era probabil prea târziu, nu mai avea timp pentru un alt pahar cu tequila.

Întinse mâna, apoi o lăsă să cadă. Dumnezeule, ce i se năzărise? Timp de o clipă, crezuse că-şi privea propria mamă. Se l „Scuteşte-mă pentru Dumnezeu” (lb. Sp.).

Trezi luptându-se cu lacrimile, se trezi că vrea să o îmbrăţişeze pe Senora Gregorio, să plângă ca un copil, să-şi ascundă chipul la pieptul ei.

— Adids, zise şi, pentru că tot zări un pahar cu tequila pe tejghea, îl bău la repezeală.

Senora Gregorio îi luă mâna şi i-o ţinu într-a ei.

— Viaţa se schimbă, ştii, zise ea privindu-l intens. Nu poţi bea niciodată din ea. Cred că te văd cu esposa ta în curând. Vă văd lăcuind împreună într-un loc foarte frumos.

Zâmbi.

— Departe. Într-un loc foarte frumos unde toate necazurile alea pe care le ai acum, vor.

Consulul tresări: ce spunea Senora Gregorio?

— Adios, adăugă ea în spaniolă, n-am nici o casă, doar umbră. Dar oricând o să ai nevoie de o umbră, umbra mea va fi şi a ta

— Mulţumesc.

— Muţesc.

— Nu „muţesc”, Senora Gregorio, „mulţumesc”.

— Muţesc.

Calea părea liberă; şi totuşi, când ieşi cu precauţie prin uşile cu storuri, Consulul fu aproape să dea peste doctorul Vigil. Proaspăt şi impecabil în costumul lui de tenis, trecea pe acolo în grabă, însoţit de domnul Quincey şi de directorul cinematografului local, Sefior Bustamente. Consulul se retrase, fiindu-i teamă acum de Vigil, de Quincey, fiindu-i teamă să fie văzut ieşind din cantina, dar ei părură să nu-l observe, în vreme ce se grăbeau pe lângă autobuzul de Tomalân, care abia sosise, cu coatele săltând ca ale unor jochei, pălăvrăgind fără încetare. Bănui că erau absorbiţi într-o conversaţie numai şi numai despre el. Ce putea fi făcut în cazul lui, se întrebau, câte pahare cu băutură golise azi-noapte la Gran Băile? Da, iată-i înaintând inexorabil chiar

către Bella Vista, ca să mai culeagă câteva „informaţii” în plus despre el. Mai merseră în zigzag încolo şi-ncoace, apoi dispărură.

Es inevitable la muerte del Papa.

Coborau.

— Ambreiaj şi acceleraţie, aruncă şoferul un zâmbet peste umăr. O. K., Mike, continuă el ca un irlandez american, către ei.

Autobuzul, un Chevrolet din 1918, săltă înainte cu zgomot, ca o găină speriată. Nu era plin; Consulul se întinse, bine dispus, beat-treaz-lipsit-de-inhibiţii; Yvonne stătea nepăsătoare, dar zâmbea; de pornit, porniseră. Nu era vânt, totuşi o rafală ridica, de-a lungul străzii, copertinele. În curând rulau pe o mare agitată de pietre haotice. Trecură pe lângă standuri înalte hexagonale pe care erau lipite reclame pentru cinematograful Yvonnei: Las Mănos de Orlac. Peste tot, afişe pentru acelaşi film înfăţişau mâinile pline de sânge ale unui criminal.

Autobuzul înainta încet, pe lângă Bănos de la Libertad, Casa Brandes (La Primera en el Ramo de Electricidad), intrus tainic zdrăngănind pe străzile înguste, în pantă. Opriră în dreptul pieţei, pentru un grup de indience cu coşuri pline de păsăret. Feţele pătrăţoase ale femeilor aveau culoarea sumbră a vaselor de ceramică. Mişcările lor, atunci când se aşezară, dădeau o anume impresie de masivitate. Două sau trei aveau mucuri de ţigară după urechi, o alta mesteca o pipă veche. Chipurile lor bine dispuse, de idoli străvechi, erau încreţite de soare, dar nu zâmbeau.

— Ia uitaţi aici! O. K., spuse şoferul autobuzului către Hugh şi Yvonne, care tocmai îşi schimbau locurile; dădu la iveală, mici ambasadori secreţi ai păcii, ai iubirii, doi porumbei blânzi, albi şi frumoşi, de sub cămaşă, unde stătuseră cuibăriţi. Porumbeii mei. Ăă. Aerieni.

Fură nevoiţi să scaipine capetele păsărilor care, arcuindu-şi spinările cu mândrie, străluceau de parcă ar fi fost proaspăt vopsite în alb. (Putea şti omul acela, aşa cum ghicise Hugh doar adulmecând ultimele titluri ale jurnalelor, cât de aproape se afla

Guvernul, chiar în aceste clipe, de pierderea bătăliei de pe Ebru, că de-acum mai era doar o chestiune de zile înainte ca Modesto să se retragă definitiv?) Şoferul puse porumbeii la loc sub cămaşa deschisă la piept.

— Ca să le ţină de cald. Aşa, Mike. Da, domnule, le spuse el. Vârnonos!

Cineva râse, în timp ce autobuzul demară zdruncinându-se; chipurile celorlalţi pasageri se destinseră încet, autobuzul reunea bătrânele femei într-o comunitate. Ceasul de pe arcada pieţei, precum cel din Rupert Brooke, arăta trei fără zece; dar era fără douăzeci. Troncăniră săltând pe şoseaua principală, Avenida de la Revolucion, pe lângă birouri ale căror ferestre afişau, în vreme ce Consulul dădea din cap dezaprobator, numele doctorului Arturo Dâaz Vigil, Medico Cirujano y Partero, apoi trecură chiar pe lângă cinematograf. Bătrânele nu păreau nici ele să ştie ceva despre bătălia de pe Ebru. Două dintre ele purtau o conversaţie aprinsă, în ciuda zăngănitului şi scârţâitului caroseriei

răbdătoare, despre preţul peştelui. Obişnuite cu turiştii, nu-i băgau în seamă. Hugh îl întrebă pe Consul:

— Cum mai stai cu tremuriciul regal? Inhumaciones: Consulul, ciupindu-se în glumă de o ureche, arătă, în loc de răspuns, către magazinul antreprenorului de pompe funebre pe lângă care treceau hurducându-se, unde, la intrare, un papagal privea lumea de sus, de pe vergeaua lui suspendată, deasupra căreia o firmă întreba:

Quo Vadis?

Unde mergau ei în clipa aia? Coborau, în ritm de melc, pe lângă o piaţă izolată, cu copaci bătrâni, falnici, cu frunze delicate, de un verde primăvăratic. În grădină, sub copaci, erau porumbei şi o capră mică, neagră. Le gusta este jardin, que es suyo? Evite que sus hi jos Io destruyan! Îţi place grădina asta, scria pe pancartă, care este a ta? Ai grijă ca nu cumva copiii tăi să o distrugă!

Nu era totuşi nici un copil în grădină; doar un bărbat stând singur pe o bancă de piatră. Acest bărbat era aparent diavolul însuşi, cu faţa lui roşie, întunecată, uriaşă, cu coarne, colţi şi limba atârnându-i peste bărbie, cu o expresie care înfăţişa un amestec de teroare, desfrâu şi răutate. Diavolul îşi înălţă masca să scuipe, se ridică şi porni târşâindu-şi picioarele prin grădină, în pas de dans săltat, către o biserică aproape ascunsă de copaci. Se auzea sunetul unor macete lovindu-se între ele. Un dans de-al localnicilor era în toi sub nişte copertine de lângă biserică, de pe treptele căreia doi americani, pe care el şi Yvonne îi văzuseră mai devreme, priveau ridicându-se în vârful picioarelor, lungindu-şi gâturile.

— Serios, îi repetă Hugh Consulului, care părea să fi acceptat diavolul cu calm, în vreme ce Hugh schimbă o privire de regret cu Yvonne, căci nu văzuseră dansul din zocalo, iar acum era prea târziu să mai coboare.

Quod semper, quoc ubique, quod ab omnibus.

Traversau un pod la poalele dealului, peste prăpastie. Părea de-a dreptul înfricoşătoare de aici. Din autobuz privirea plonja drept în jos, ca de pe catargul unei corăbii, prin frunzişul des care nu ascundea nimic din perfidia abisului; malurile abrupte erau pline de gunoaie, care atârnau chiar şi prin tufişuri. Întor-cându-se, Hugh văzu un câine mort, chiar în fundul prăpastiei, cu botul în gunoaie; oase albe se întrezăreau prin carcasă. Însă deasupra era cerul albastru şi Yvonne păru fericită când Popocatepetl le apăru în faţă, dominând peisajul o vreme, pe măsură ce urcau dealul dinaintea lor. Apoi dispăru din vedere, după un colţ. Era un deal prelung, sinuos. La jumătatea urcuşului, în faţa unei taverne decorate ţipător, un bărbat în costum albastru şi cu ceva ciudat pe cap, bâţâindu-se uşor şi mâncând dintr-o jumătate de pepene, aştepta autobuzul. Din interiorul acestei taverne, care se numea El Amor de los Amores, se auzeau oameni cântând. Hugh întrezări un grup ce păreau să fie poliţişti înarmaţi, bând la bar. Autobuzul derapa, oprindu-se lângă trotuar cu roţile blocate.

Şoferul se repezi în tavernă, lăsând maşina – în care urcase între timp bărbatul cu pepenele – într-o rână, cu motorul duduind aiurea. Şoferul îşi făcu

apariţia; se caţără iarăşi la volan, băgând aproape intantaneu în viteză. Apoi, cu o privire amuzată peste umăr, cătrs pasagerul abia urcat, şi o ocheadă către porumbeii lui devotaţi, grăbi autobuzul în susul dealului:

— Sigur, Mike, sigur. O. K., băiete.

Consulul arăta înapoi către El Amor de Los Amores:

— Viva Franco. Asta-i una dintre cârciumile tale fasciste, Hugh.

— Şi?

— Drogatul ăla e fratele proprietarului, cred, măcar atâta pot să-ţi spun. Nu e un porumbel aerian.

— Un ce? Aha.

— Nu se prea observă, dar e spaniol.

Banchetele erau dispuse faţă în faţă şi Hugh îl privi pe bărbatul în costum albastru dinaintea lui, care până atunci tot bolborosise răguşit şi care acum, beat, drogat sau amândouă deopotrivă, părea căzut în nesimţire. În autobuz nu exista nici un controlor de bilete. Poate că avea să urce unul mai târziu. Era evident că taxa trebuia plătită şoferului la coborâre, aşa că nimeni nu-l deranja pe om. Trăsăturile lui, nasul proeminent şi bărbia fermă erau neîndoios de origine spaniolă. Mâinile lui -într-una încă ţinea strâns jumătatea de pepene muşcată – erau uriaşe, energice, rapace. Mâini de conchistador, se gândi brusc Hugh. Dar aspectul lui general sugera mai puţin un conchistador decât – era poate o părere simplistă a lui Hugh – confuzia care are tendinţa să pună în cele din urmă stăpânire pe conchistadori. Costumul lui albastru avea o croială destul de scumpă, haina deschisă părea cabrată pe talie. Hugh îi observase pantalonii cu manşete largi, care cădeau bine peste pantofii scumpi. Pantofii totuşi – care fuseseră lustruiţi în dimineaţa aceea, dar erau murdari de rumeguşul adunat de prin vreo cârciumă – erau plini de găuri. Nu purta cravată. Cămaşa lui violetă, arătoasă, descheiată la gât, dădea la iveală un crucifix de aur. Cămaşa era ruptă şi îi ieşea din pantaloni. Şi, din cine ştie ce motiv, omul purta două pălării, un soi de gambetă ieftină, înfiptă bine în vârful unui sombrero.

— Ce vrei să spui, cum adică spaniol? Întrebă Hugh.

— Au venit aici după războiul din Maroc, zise Consulul. Un pelado, adăugă el zâmbind.

Zâmbetul se referea la o discuţie despre acest cuvânt, pe care o avusese cu Hugh; el îl găsise definit pe undeva drept „analfabet desculţ”. După părerea Consulului, acesta era doar unul dintre sensuri; pelados erau de fapt „pârliţii”, dezbrăcaţii, dar şi aceia care nu trebuiau să fie neapărat bogaţi pentru a-i jefui pe cei cu adevărat săraci. De exemplu, politicienii corciţi, obscuri, care ca să obţină un post doar pentru un an, an în care speră să pună deoparte destul ca să nu mai muncească tot restul vieţii, ar face practic orice, de la lustruitul pantofilor, până la a se comporta asemeni cuiva care nu seamănă nici pe departe cu un „porumbel aerian”. Hugh pricepuse în cele din urmă că vorba asta e destul de ambiguă. Un spaniol, să zicem, ar putea să o interpreteze ca desemnând un indian, indianul pe care îl dispreţuia, îl folosea, îl îmbăta.

Indianul, totuşi, pe de altă parte, s-ar putea referi la un spaniol folosind vorba asta. Amândoi ar fi putut defini prin ea pe oricine îşi dădea în petic. Era probabil unul din acele cuvinte care fuseseră de fapt distilate ca urmare a cuceririi, sugerând, aşa cum şi era cazul, pe de-o parte hoţ, pe de alta exploatator. Totdeauna se pot înlocui unul cu altul termenii ofensatori prin care agresorul îi discreditează pe cei pe care se pregăteşte să-i distrugă!

După ce lăsă în urmă dealul, autobuzul se opri vizavi de capătul unei străzi, decorată cu fântâni, ce ducea către un hotel: Casino de la Selva. Hugh întrezări terenuri de tenis şi siluete albe în mişcare; observă ochii Consulului, privind spre ele -acolo se aflau şi doctorul Vigil cu M. Laruelle. M. Laruelle, dacă el era, aruncă o minge spre cer şi apoi o lovi cu putere, dar Vigil trecu chiar pe lângă ea, îndreptându-se către cealaltă parte a terenului.

De-aici începea cu adevărat şoseaua americană; şi avură parte de o scurtă bucată de drum pavat. Autobuzul ajunse în dreptul gării adormite, cu semnalele ridicate şi macazurile cufundate în somnolenţă. Era închisă ca o carte. Vagoane ciudate sforăiau pe o linie moartă. Pe un terasament, se odihneau câteva cisterne Pearce. Doar strălucirea lor argintie, brumată, era trează, jucându-se de-a v-aţi ascunselea printre copaci. Şi pe acel peron singuratic, avea să stea Hugh însuşi, la căderea serii, cu bocceaua lui de pelerin.

QUAUHNAHUAC

— Cum te mai simţi? Zâmbi el, aplecându-se către Yvonne (şi câte sensuri nu avea întrebarea asta!).

— E atât de amuzant.

Ca un copil, Hugh dorea ca toată lumea să fie fericită în excursie. Chiar dacă ar fi mers spre cimitir, ar fi vrut ca ei să fie fericiţi. Dar Hugh se simţea mai degrabă de parcă, întărit de o halbă cu bere, urma să joace într-un important meci şcolar de rugbi „în deplasare", în care fusese inclus în ultima clipă: când teama, dură ca boncancii şi crampoanele, faţă de linia de 25 de metri adversă, de buturile parcă mai albe, mai înalte, se exprimă printr-o ciudata exaltare, o dorinţă imperioasă de a flecari. Langoarea miezului zilei îi trecuse: şi totuşi, reperele crude ale situaţiei, precum spiţele unei roţi, se estompau în mişcare, către importante evenimente ireale. Excursia asta i se părea acum cea mai bună dintre toate ideile posibile. Chiar şi Consulul părea încă bine dispus. Dar comunicarea dintre ei deveni în curând iarăşi imposibilă; şoseaua americană se desfăşura în faţa lor până în zare.

O părăsiră brusc, ziduri aspre de piatră obturând priveliştea. Acum se hâţânau printre garduri vii, frunzoase, pline cu flori sălbatice, clopoţei de un intens albastra regal, probabil un alt soi de volbură. Rufe albe şi verzi atârnau pe tulpinile de porumb din faţa caselor scunde, cu acoperişuri de paie. Aici, flori azurii se căţărau până în copacii deja ninşi cu alte flori.

În dreapta lor, dincolo de un zid care deveni brusc mult mai înalt, se întindea acum dumbrava în care fuseseră în acea dimineaţă. Şi aici, anunţată de mirosul de bere, se afla chiar Cerveceria Quauhnahuac. Yvonne şi Hugh, în

spatele Consulului, schimbară o privire complice. Poarta masivă era încă deschisă. Cât de iute trecură hurducându-se pe lângă ea! Dar nu înainte ca Hugh să revadă mesele înnegrite şi acoperite cu frunze şi, în depărtare, fântâna sufocată de vegetaţie. Fetiţa cu tatu-ul dispăruse, dar omul cu cozoroc, semănând cu un pădurar, stătea singur în curte, cu mâinile spate, privind către ei. De-a lungul zidului, chiparoşii se mişcau uşor la unison, sub povara lor de praf.

Dincolo de trecerea de nivel, drumul către Tomalfn deveni mai neted pentru o vreme. O binevenită briză răcoroasă intra prin ferestrele autobuzului fierbinte. Peste câmpii, în dreapta lor, şerpuia acum interminabila cale ferată cu ecartament îngust, pe lângă care – deşi erau o mulţime de alte poteci pe unde ar fi putut-o lua – ei călăriseră cot la cot către casă. Iată şi stâlpii de telegraf refuzând, etern, acea curbă finală către stânga, şi ţinând-o drept înainte. În piaţă, de asemenea, nu vorbiseră decât despre Consul. Ce uşurare, ce voioasă uşurare pentru Yvonne; când el apăruse în cele din urmă, în staţia de autobuz! Dar drumul se înrăutăţea din nou destul de rapid, era acum aproape imposibil să gândeşti, şi cu atât mai puţin să, vorbeşti.

Continuară să înainteze, zdruncinându-se, într-un ţinut din ce în ce mai accidentat. Popocatepetl se ivi în faţă, o fantomă care îi ocoli repede, făcându-le semn să înainteze. Prăpastia apăru încă o dată în scenă, târându-se răbdătoare după ei, în depărtare. Autobuzul intră într-o groapă cu o zdruncinătură asurzitoare, care îi tăie răsuflarea lui Hugh. Apoi trecu din nou prin, şi peste, o a doua serie de hârtoape şi mai adânci:

— Parcă am călători pe suprafaţa lunii, încercă el să-i spună Yvonnei.

Ea nu îl auzi. El îi observă noi riduri fine în jurul gurii, o oboseală pe care nu i-o remarcase la Paris. Biata Yvonne! Să dea Dumnezeu să fie fericită. Să dea Dumnezeu ca totul, într-un fel sau altul, să se sfârşească aşa cum trebuie. Să dea Domnul să fim cu toţii fericiţi. Dumnezeu să ne binecuvânteze. Hugh se întrebă acum dacă n-ar trebui să scoată la iveală, din buzunarul interior, o sticluţă plată de habanero, pe care o cumpărase, pentru cazuri de urgenţă, din piaţă, şi să-i ofere de-a dreptul Consulului o duşcă. Dar el, în mod clar, încă nu avea nevoie de aşa ceva. Un zâmbet subţire, calm, i se juca pe buzele care, din când în când, se mişcau încet de parcă, în ciuda zgomotului, legănatului şi hurducatuluî, a faptului că erau împinşi încontinuu unul în altul, Consulul rezolva o problemă de şah sau îşi recita ceva.

Apoi o luară duduind de-a lungul unei bune bucăţi de şosea gudronată, printr-un ţinut plat, împădurit, unde nu se vedeau nici vulcanul, nici prăpastia. Yvonne se întorsese într-o parte şi profilul ei clar naviga înainte, reflectat în fereastră. Zgomotul constant al autobuzului împleti în creierul lui Hugh un silogism idiot: Sunt pe cale să pierd Bătălia de pe Ebru, o pierd şi pe Yvonne, deci Yvonne este.

Autobuzul era acum ceva mai plin. În plus faţă de pelado şi bătrâne, apăruseră câţiva bărbaţi îmbrăcaţi în haine de duminică, pantaloni albi şi cămăşi purpurii, şi una sau două femei mai tinere, în doliu, probabil în drum

către cimitir. Păsările erau o privelişte tristă. Toate se împăcaseră cu soarta; găini, cocoşi, curcani, indiferent dacă erau libere sau aflate în coşurile lor. Fâlfâind din când în când, ca să arate că erau încă în viaţă, se chirceau pasive sub banchetele lungi, cu ghearele subţiri şi viguroase legate cu sfoară. Doi pui de găină speriaţi zăceau tremurând între frâna de mână şi schimbătorul de viteză, cu aripile printre manete. Sărmanii, semnaseră şi ei propriul lor pact de la Munchen. Unul dintre curcani chiar semăna remarcabil cu Neville Chamberlain. Su salud estará a salvo no escupiendo en el interior de este vehiculo: cuvintele astea erau înscrise deasupra parbrizului, pe toată lăţimea autobuzului. Hugh se concentra asupra diverselor obiecte din camion: mica oglindă a şoferului, în jurul căreia scria Cooperacion de la Cruz Roja, cele trei ilustrate cu imaginea Fecioarei Măria, prinse cu pioneze alături, cele două vaze subţiri cu margarete de pe bord, stingătorul de incendiu cangrenat, jacheta de doc şi pământuful de sub bancheta pe care stătea pelado-vX – pe care îl privi, în vreme ce o apucau iarăşi pe o porţiune de drum prost.

Clătinându-se dintr-o parte în alta cu ochii închişi, omul încerca să-şi bage cămaşa în pantaloni. Acum îşi încheia metodic, însă aiurea, nasturii de la haină. Dar Hugh observă că toate astea erau doar pregătiri, un fel de toaletă grotescă. Fiindcă, tot fără să deschidă ochii, omul îşi găsise acum loc să se întindă, cât era de lung, pe banchetă. Era extraordinar şi felul în care, întins, ca un cadavru, dădea încă impresia că ştie tot ce se întâmplă. În ciuda stării sale de torpoare, era un om vigilent. Jumătatea de pepene îi sări din mână, bucata muşcată plină de seminţe ca nişte stafide rostogolindu-se pe banchetă; ochii aceia închişi o văzură. Crucifixul îi aluneca; era conştient de asta. Gambeta îi căzu de pe sombrero, ajunse pe podea – o ştia foarte bine, deşi nu făcu nici un efort să o ridice. Se păzea împotriva furtului, adunând puteri în acelaşi timp pentru un nou chef. Ca să poată intra într-o altă cantina, o alta decât a fratelui său, trebuia să poată merge drept. Un asemenea vizionarism era demn de admiraţie.

Nimic altceva decât brazi, pini, pietre, pământ negru. Şi totuşi, pământul acela părea pârjolit, bolovanii, fără îndoială, erau de origine vulcanică. Peste tot, exact ca în descrierile lui Prescott, erau dovezi ale prezenţei şi vechimii vulcanului Popo-catepetl. Şi uite că iarăşi se vedea blestematul ăla de munte! De ce existau erupţii vulcanice? Oamenii se prefăceau că nu ştiu. Pentru că, ar putea ei încerca să sugereze, dedesubtul rocilor de la suprafaţa pământului, era generat aburul, presiunea lui crescând constant; pentru că rocile şi apa, descompunându-se, formau gaze, care se comt inau cu materialul topit de dedesubt; pentru că rocile îmbibate cu apă din apropierea suprafeţei nu erau în stare să facă faţă presiunilor crescânde, şi întreaga masă exploda; lava se revărsa, gazele scăpau şi uite aşa aveai erupţia. Dar nu şi explicaţia. Nu, întreaga poveste era încă un mister total. În filmele despre erupţii vulcanice, oamenii erau întotdeauna văzuţi stând în mijlocul revărsării de lavă, încântaţi de ea. Ziduri cădeau, biserici se năruiau, familii întregi se mutau cu tot

calabalâcul, cuprinse de panică, dar întotdeauna existau tipii ăştia, ţopăind printre pârâurile de lavă topită, cu ţigara în gură.

Iisuse! Nu-şi dăduse seama cât de repede mergeau, în ciuda drumului accidentat şi a faptului că se aflau într-un Chevrolet 1918, şi i se păru că din cauza asta o atmosferă total diferită pusese stăpânire acum pe micuţul autobuz; bărbaţii zâmbeau, bătrânele bârfeau cu aer complice, chicotind, doi băieţi abia urcaţi, ţinându-şi cu greu echilibrul, în spate, fluierau veseli -culorile vii ale cămăşilor, cele şi mai vii ale spiralelor de bilete ca nişte confetti, roşu, galben, verde, albastru bălăngănindu-se dintr-o buclă în tavan, toate contribuiau la o atmosferă de veselie, aproape o senzaţie a fiestei însăşi, care nu existase acolo până atunci.

Însă tinerii coborau, unul câte unul, şi veselia, de scurtă durată, ca o rază de soare, dispăru. Cactuşi-candelabru cu forme brutale trecură pe lângă ei, apoi o biserică ruinată, năpădită de dovleci, cu ferestrele împodobite cu bărbi de iarbă. Arsă, probabil, în timpul revoluţiei, exteriorul îi era înnegrit şi părea damnată.

A sosit timpul să te alături camarazilor tăi, să-i ajuţi pe muncitori, îi spuse el lui Iisus, care încuviinţă. Dintotdeauna fusese ideea Lui, doar până ce Hugh îl salvase, ipocriţii aceia îl ţinuseră închis înăuntrul bisericii arzânde unde El nu putea respira. Hugh înjghebă un discurs. Stalin îi dădu o medalie şi-l ascultă cu simpatie, în vreme ce el explica ce avea de gând. „E adevărat. N-am ajuns la timp ca să salvez Ebrul, dar am dat lovitura de rigoare." Se îndepărtă, cu Steaua lui Lemn la rever; şi în buzunar cu un certificat; Erou al Uniunii Sovietice şi al Adevăratei Biserici, cu mândrie şi iubire în suflet.

Hugh privi pe fereastră. De ce nu, în fond. Prostule. Dar lucrul ciudat era că iubirea aceea se dovedea reală. Iisuse, de ce nu putem fi simpli, Doamne Dumnezeule, de ce ne este refuzată simplitatea, de ce nu putem fi cu toţii fraţi?

Autobuze cu nume ciudate pe ele, o procesiune pe un drum lateral, se hurducau în sens invers: autobuze către Tetecala, către Jujuta, către Xuitepec; autobuze către Xochitepec, către Xoxitepec.

Popocatepetl se contura piramidal în dreapta lor, cu o coastă splendid curbată precum sânul unei femei, cealaltă abruptă, neregulată, feroce. Mormane de noroi se comasau din nou, se îngrămădeau până în înălţimi, în spatele lui. Ixtaccihuatl îşi făcu apariţia.

Xiutepecanochtitlantehuantepec, Quintanarooroo, Ilacolula, Moctezuma, Juarez, Puebla, Tlampam – bom! Bombăni brusc autobuzul. Ţâşniră, depăşind nişte purceluşi care tropăiau pe marginea drumului, un indian care cernea nisipul, un băiat chel, cu cercei, scărpinându-se pe burtă somnoros şi legănându-se nebuneşte într-un hamac. Reclame pe ziduri ruinate înotară pe lângă ei. Atchis! Instanţe! Resfriados, Dolores, Cafeaspirina. Rechace Imitaciones. Las Mănos de Orlac. Con Peter Lorre.

Când dădea peste vreo porţiune de drum desfundat, autobuzul derapa îngrijorător, o dată ieşi cu totul de pe drum, dar hotărârea lui era mai puternică decât aceste ezitări, erai mulţumit în cele din urmă să-i transferi

responsabilităţile, legănat într-o stare de picoteală din care ar fi fost dureros să te trezeşti.

Garduri vii, cu taluzuri joase, abrupte, pe care creşteau copaci prăfuiţi, îi flancau de fiecare parte. Fără să micşoreze viteza, intrară pe o secţiune îngustată şi scufundată a drumului şerpuitor, care aducea atât de bine aminte de Anglia, încât te aşteptai în fiecare clipă să vezi o pancartă: „Alee Publică spre Lostwithiel".

Desviacion! Hombres Trabajando!

Cu un scheunat de cauciucuri şi frâne, luară curba spre stânga, prea repede. Dar Hugh zărise un om, pe care fuseseră cât pe-aci să-l calce, aparent dormind adânc sub tufişul din partea dreaptă a drumului.

Nici Geoffrey, nici Yvonne, privind toropiţi pe fereastra opusă, nu-l văzuseră. Şi parcă nici celorlalţi, chiar dacă observaseră sau nu, nu li se părea ciudat faptul că un om îşi alesese să doarmă, indiferent cât de periculoasă i-ar fi fost poziţia, în soare, pe şoseaua principală.

Hugh se aplecă în faţă să strige, ezită, apoi îl bătu pe şofer pe umăr; aproape în aceeaşi clipă, autobuzul făcu un salt şi înţepeni.

Ghidând vehiculul tânguitor cu iuţeală, întorcând volanul cu o singură mână, pe o traiectorie nesigură, şoferul, întinzându-se din scaun ca să privească unghiurile moarte din spate şi din faţă, dădu înapoi şi ieşi din nou pe şoseaua îngustă.

Mirosul înţepător, familiar, al gazelor de eşapament se amesteca acum cu mirosul de smoală fierbinte de la lucrările de refacere a drumului din faţa lor, unde şoseaua era mai largă şi avea pe margini o porţiune de iarbă care o separa de gardul viu; nimeni nu muncea însă acolo, toţi părăsiseră lucrul probabil cu câteva ore în urmă, şi nu era nimic de văzut, doar covorul moale, indigo, scânteind şi fumegând, până departe.

Apăru apoi, singuratică, într-o grămadă de resturi şi gunoaie, acolo unde se oprea bordura ierboasă, în faţa drumului ocolitor, o cruce de piatră aşezată la marginea şoselei. La baza ei zăceau o sticlă de lapte, o pâlnie, o şosetă şi un fragment de valiză veche.

Şi acum, încă şi mai în spate, pe şosea, Hugh îl văzu iarăşi pe omul acela. Cu faţa acoperită de o pălărie largă, zăcea tihnit pe spate, cu braţele întinse către crucea de la marginea druinului, în a cărei umbră, la douăzeci de picioare depărtare, ar fi putut găsi un pat de iarbă. În apropiere, un cal păştea liniştit.

În vreme ce autobuzul se oprea iarăşi cu un zvâcnet, peladocare încă stătea întins, aproape alunecă de pe banchetă pe podeaua maşinii. Redresându-se totuşi, nu numai că izbuti să se ridice în picioare şi să-şi ţină în mod remarcabil echilibrul, dar, cu o puternică mişcare contrară, ajunse la jumătatea drumului către uşă, crucifixul căzându-i în siguranţă la loc în jurul gâtului, cu pălăriile într-o mână şi ceea ce rămăsese din pepene în cealaltă. Cu o privire care ar fi putut stârpi din faşă orice gând de a i le fura, puse pălăriile cu grijă pe un loc vacant de lângă uşă, apoi, cu precauţie exagerată, se lăsă să

alunece în drum. Ochii îi erau încă doar pe jumătate deschişi şi păstrau o strălucire mată. Totuşi, nu încăpea nici o îndoială, evaluase deja întreaga situaţie. Aruncând pepenele, se îndreptă către omul din drum, păşind cu grijă de parcă ar fi călcat pe obstacole imaginare. Dar traiectoria îi era dreaptă, se ţinea ţeapăn.

Hugh, Yvonne, Consulul şi doi dintre pasageri se dădură jos şi-l urmară. Niciuna dintre bătrâne nu se mişcă.

Era îngrozitor de cald pe drumul pustiu, scufundat. Yvonne scoase un strigăt nervos şi se întoarse brusc; Hugh o apucă de braţ.

— Nu mă lua în seamă. Nu suport să văd sânge, fir-ar să fie.

Ea se urcă înapoi în autobuz, iar Hugh îl ajunse pe Consul şi pe ceilalţi doi pasageri.

Pelado-u] se balansa uşor deasupra omului întins, îmbrăcat în obişnuitele haine largi, albe, ale indienilor.

Nu se vedea prea mult sânge, decât pe o parte a pălăriei.

Dar omul, cu siguranţă, nu dormea în pace. Pieptul îi tresăl-ta ca al unui înotător epuizat, pântecul i se contracta şi se dilata rapid, un pumn i se încleşta şi descleşta în praf.

Hugh şi Consulul stăteau neputincioşi, fiecare aşteptând ca celălalt să-i scoată pălăria indianului, să dea la iveală rana pe care o bănuiau acolo, neîndrăznind să o facă din cauza unei reticenţe comune, a unei obscure curtoazii, poate. Căci fiecare dintre ei ştia că celălalt se gândea că ar fi fost preferabil ca unul dintre ceilalţi pasageri, chiar şi pelado-vS., să-l examineze pe omul din drum.

Pentru că nimeni nu făcea nici o mişcare, Hugh deveni nerăbdător, foindu-se de pe un picior pe altul. Îl privi pe Consul cu speranţă: el stătuse în ţara asta destul de multă vreme ca să ştie ce trebuie făcut, ba mai mult, el era cel care, dintre toţi cei de faţă, reprezenta cât de cât autoritatea. Totuşi, Consulul părea adâncit în gânduri. Brusc, Hugh făcu un pas înainte şi se aplecă deasupra indianului. Unul dintre pasageri îl trase de mânecă.

— Ţi-ai aruncat ţigara?

— Arunc-o, se trezi şi Consulul. Pericol de incendiu forestier.

— Si, e interzis.

Hugh strivi ţigara sub talpă şi era pe cale să se aplece din nou deasupra omului, când pasagerul îl trase din nou de mancă:

— Nu, nu, zise el, lovindu-se uşor peste nas. Au interzis asta, tambienK

— Nu-l poţi atinge – aşa e legea, spuse tăios Consulul, care acum părea c-ar fi vrut să se îndepărteze cât mai mult posibil de întreaga scenă, la nevoie chiar şi cu calul indianului. În interesul propriei protecţii. În fond, legea e logică. Altfel, ai putea fi acuzat de complicitate.

Respiraţia indianului răsuna precum marea târându-se pe o plajă de pietriş.

O pasăre singuratică zbură către înalturi.

— Dar omul poate fi pe moa., îi şopti Hugh lui Geoffrey.

— Dumnezeule, mă simt îngrozitor, îi răspunse Consulul, deşi era clar că era pe cale să acţioneze într-un fel, când pelado-i-o luă înainte: se aşeză într-un genunchi, şi, iute ca fulgerul, îi scoase pălăria indianului.

Rămaseră cu toţii cu ochii aţintiţi la rana teribilă din dreptul tâmplei, unde sângele aproape se coagulase, la chipul aprins, cu mustaţă, întors într-o parte şi, înainte de a se da înapoi, Hugh zări un pumn de bani, patru sau cinci pesos de argint şi un pumn de centavos, puşi cu grijă sub gulerul desfăcut al bluzei, care îi ascundea parţial. Pelado-ul puse pălăria la loc şi, ridicându-se, făcu un gest de neputinţă, cu mâinile acum pătate de sânge pe jumătate închegat

De câtă vreme era acolo zăcând în drum?

De asemenea' (lb. Sp.).

Hugh se uită după pelado-u] care se întorcea spre autobuz şi apoi, încă o dată, la indianul a cărui viaţă, în vreme ce ei vorbeau, părea să se scurgă, o dată cu răsuflările convulsive, departe de ei toţi.

— Diantre! Donde buscamos un medico1? Întrebă el prosteşte.

De data asta, din autobuz, pelado-ufăcu iarăşi acest gest de neputinţă, care aducea şi cu un gest de compasiune: ce puteau face ei, părea să încerce să le comunice prin fereastră, de unde puteau şti ei, atunci când s-au dat jos, că nu puteau face nimic?

— Mută-i pălăria mai jos măcar, ca să poată respira, zise Consulul cu o voce care trăda o limbă tremurătoare.

Hugh făcu asta şi, cu o asemenea iuţeală încât nu avu timp să vadă iarăşi banii, puse batista Consulului peste rană, apoi pălăria deasupra, în echilibru.

Şoferul veni şi el să arunce o privire, un lungan cu mânecile cămăşii albe suflecate şi pantalonii de cânepă, ca nişte foaie, băgaţi în ghetele murdare, înalte, legate cu şireturi. Cu capul gol, ciufulit, cu chipul inteligent surâzător, distrat, cu alura şleampătă şi totuşi atletică, dădea impresia unui om solitar dar simpatic, se gândi Hugh, care îl mai zărise de vreo două ori înainte, mergând singur prin oraş. Aveai instinctiv încredere în el. În acest caz însă indiferenţa lui părea remarcabilă; avea totuşi responsabilitatea autobuzului său, şi ce putea face el, cu porumbeii lui?

De undeva, de deasupra norilor, un avion singuratic slobozi o scurtă cascadă de sunete.

— Pobrecito.

— Chingar.

Hugh era conştient că, încet-încet, aceste remarce fuseseră reluate ca un soi de refren în jurul lui – căci prezenţa lor, împreună cu faptul că autobuzul se oprise, autorizase într-o oarecare măsură apropierea unui alt pasager şi a doi ţărani, pe care nu-i observase până atunci, şi care, fără a şti despre ce-i vorba, se alăturaseră grupului din jurul rănitului pe care nimeni l

La dracu'! Unde să căutăm un medic? (lb. Sp.).

Nu-l mai atinse – un freamăt potolit al inutilităţii, un freamăt de şoapte în care praful, căldura, autobuzul însuşi cu încărcătura de bătrâne imobile şi păsăret condamnat la moarte ar fi putut conspira, în vreme ce doar aceste două cuvinte, unul de compasiune, celălalt de dispreţ obscen, se puteau auzi dincolo de respiraţia indianului.

Şoferul, întors la autobuz, evident satisfăcut că totul era cum trebuie în afară de faptul că oprise pe partea greşită a drumului, începu acum să claxoneze, însă în loc ca acest lucru să producă efectul dorit, freamătul, acompaniat de sunetele indiferente ale claxonului, se transformă într-o dispută generală.

Fusese un jaf, o tentativă de crimă sau şi una şi alta? Indianul venise probabil călare de la piaţă, unde îşi vânduse marfa, pe mult mai mult decât acei patra sau cinci pesos ascunşi de pălărie, cu mucho dinero, aşa că un bun procedeu de a evita bănuiala de furt era ca hoţul să mai lase ceva bani, aşa cum se şi întâmplase. Poate că nu era vorba de jaf, poate că fusese doar aruncat de pe cal? Posiibil. Imposibiil.

Si, hombre, dar poliţia nu fusese chemată? În mod clar, cineva, totuşi, se ducea deja după ajutor. Chingar. Unul dintre ei acum ar trebui să meargă după ajutor, să cheme poliţia. O ambulanţă – Cruz Roja – unde era postul telefonic cel mai apropiat?

Era absurd să presupui că poliţia nu era pe drum. Dar cum puteau chingados să fie pe drum, când jumătate din ei erau în grevă? Nu, doar un sfert dintre ei erau în grevă. Totuşi, cu siguranţă că erau pe drum. Un taxi? No, hombre, şi ăştia erau în grevă. Dar exista un oarecare adevăr, interveni cineva în discuţie, în zvonul că Servicio de Ambulancia fusese suspendat? Oricum, nu era o cruce roşie, ci una verde, şi ăştia interveneau doar când erau informaţi. Anunţaţi-l pe doctorul Figueroa. Un hombre noble. Dar nu exista telefon. Ah, cândva fusese un telefon, în Tomalân, dar se defectase. Nu, doctorul Figueroa avea un telefon nou, frumos. Pedro, fiul lui Pepe, a cărui soacră era Josefina, care de asemenea îl ştia, se zvonea, pe Vincente Gonzales, îl cărase el însuşi pe străzi.

Hugh (care se gândise într-o doară la Vigil jucând tenis, la Guzmân, la sticla de habanero din buzunar) şi Consulul aveau la rândul lor propria discuţie. Pentru că faptele erau fapte, cel care-l pusese pe indian lângă drum – deşi în cazul ăsta, de ce nu pe iarbă, lângă cruce?

— Care îi strecurase banii sub guler -dar poate că alunecaseră singuri acolo – care, precaut, legase calul de copacul din hăţişul pe care-l păştea acum – şi-n fond, trebuia să fie neapărat calul lui?

— Erau probabil, oricine ar fi fost, oriunde ar fi fost – sau erau, cei care au acţionat cu asemenea înţelepciune şi compasiune – chiar în clipa asta plecaţi după ajutor.

Nu exista nici o limită a ingeniozităţii lor. Deşi obstacolul cel mai puternic şi hotărâtor care te împiedica să faci ceva cu privire la indian era descoperirea că nu era treaba ta, ci a altcuiva Şi privind în jur, Hugh văzu că şi acesta era

un lucru despre care discuta toată lumea. Nu e treaba mea, ci, după cât se pare, a ta, spuneau cu toţii, clătinând din cap, şi nu, nici a ta, ci a altcuiva, obiecţiile lor devenind tot mai complicate, tot mai teoretice, până când, în cele din urmă, dezbaterea începu să ia o turnură politică.

Această turnură nu avea nici un sens pentru Hugh, care se gândea că, dacă Iosua ar fi apărut în clipa asta ca să facă soarele să încremenească, o dislocare mai absolută a timpului n-ar fi fost posibilă.

Totuşi, nu timpul încremenise. Mai degrabă timpul se mişca cu viteze diferite, viteza cu care omul părea să moară contrastând straniu cu viteza cu care tuturor le era imposibil să ia o hotărâre.

Totuşi, şoferul renunţase să mai claxoneze, era pe cale să meşterească la motor şi, părăsindu-l pe omul inconştient, Consulul şi Hugh se duseră către cal, care, cu frâiele lui de sfoară, cu şaua ponosită şi goală, cu tecile de fier zăngănitoare în loc de scări, mesteca senin volbura din tufiş, părând inocent aşa cum numai un exemplar din aceeaşi specie o putea face când asupra lui plana o suspiciune mortală. Ochii animalului, care se închiseseră supuşi la apropierea lor, se deschiseră acum, răi şi vicleni. Avea o rană la un picior, iar pe crupă marcată cifra şapte.

— Dar, Dumnezeule, ăsta trebuie să fie calul pe care l-am văzut împreună cu Yvonne, în dimineaţa asta!

— L-aţi văzut? Nu mai spune! Consulul se prefăcu că-i pipăie chinga, deşi nu o atinse. Ciudat. Şi eu l-am văzut. Sau am impresia că l-am văzut.

Aruncă o privire spre indianul din drum, de parcă ar fi vrut să-şi smulgă o imagine din memorie.

— Ai observat dacă avea niscai desagi, când l-ai zărit? Când l-am văzut eu, parcă avea.

— Probabil că e vorba de acelaşi tip.

— Nu cred că dacă animalul l-ar fi omorât cu o lovitură de copită, ar fi avut şi destulă inteligenţă să scape de desagi şi să-i ascundă pe undeva, nu.

Dar autobuzul, claxonând asurzitor, pleca fără ei.

Înainta puţin, apoi se opri, într-o secţiune mai largă a drumului, ca să lase să treacă două maşini luxoase, nerăbdătoare, care rămăseseră blocate. Hugh strigă la şoferii lor să oprească şi Consulul făcu semn cu mâna cuiva care păru să-l recunoască vag, dar maşinile, care aveau pe plăcuţele de înmatriculare însemnul „Diplomatico”, ţâşniră pe lângă ei, legănându-se pe arcuri şi măturând tufişurile, pentru a dispărea curând într-un nor de praf. De pe locul din spate al celei de-a doua maşini, un terrier scoţian latră la ei vesel.

— Lucrul cel mai diplomatic, fără îndoială.

Consulul se duse să vadă ce face Yvonne; ceilalţi pasageri, apărându-şi chipurile cu palma împotriva prafului, urcară în autobuzul care continuase să înainteze până la drumul ocolitor unde, împotmolit, aştepta ţeapăn şi mort, ca un dric. Hugh alergă spre indian. Respiraţia îi părea mai firavă, şi totuşi mai sacadată. Hugh simţi o dorinţă incontrolabilă de a-i vedea chipul din nou şi se aplecă deasupra lui. Simultan, mâna dreaptă a indianului se ridică într-un gest

orb, dând să apuce; pălăria îi căzu într-o parte, iar vocea îi murmură sau gemu un cuvânt:

— Companero.

— Pe dracu', n-or să mă lase, îi spunea Hugh Consulului, fără să ştie prea bine de ce, o clipă mai târziu.

Dar reţinuse încă puţin autobuzul, al cărui motor pornise din nou, şi îi urmări pe cei trei zâmbitori vigilantes1 care se apropiau, tropăind prin praf, cu tocurile pistoalelor lovindu-li-se de coapse.

— Hai, Hugh, n-or să te lase în autobuz cu el. Şi n-ai să faci altceva decât să te trezeşti aruncat în închisoare şi-ntr-o serie nesfârşită de încurcături birocratice, spunea Consulul. Nu sunt poliţişti adevăraţi, oricum, sunt doar neisprăviţii ăia despre care ţi-am vorbit. Hugh.

— Momentito.

Hugh începu aproape imediat să parlamenteze cu unul dintre vigilantes – ceilalţi doi se îndreptaseră către indian – în vreme ce şoferul plictisit, răbdător, claxona de zor. Apoi poliţistul îl împinse pe Hugh către autobuz. Hugh îl împinse la rândul lui. Poliţistul îşi lăsă mâna să cadă şi începu să bâjbâie după pistol: era o manevră care nu trebuia luată în serios. Cu cealaltă mână îl împinse iarăşi pe Hugh care, pentru a-şi ţine echilibrul, fu obligat să se urce pe scara din spatele autobuzului; în clipa aceea, brusc, violent, maşina ţâşni înainte. Hugh ar fi sărit din mers dacă, folosindu-şi toată puterea, Consulul nu l-ar fi ţinut încleştat de o bară de susţinere.

— Lasă, bătrâne, n-ar fi fost decât o luptă cu morile de vânt.

Ce mori de vânt?

Praful şterse scena.

Autobuzul porni ca fulgerul înainte, duduind, clătinându-se ca beat. Hugh rămase cu ochii în podeaua care tresaltă şi vibra.

Ceva ca un ciot de copac cu un garou pe el, un picior tăiat într-un bocanc militar pe care cineva l-a ridicat, a încercat să-i dezlege şireturile şi apoi l-au pus jos, pe şosea, cu oarecare respect, într-un iz greţos de benzină şi sânge; un chip care căsca gura după o ţigară, devenind cenuşiu şi estompându-se; arătări fără cap, stând ţepene în automobile, tigve căzute, cu trahee ieşind din ele; copii stivuiţi, cu sutele; arătări urlânde, în flăcări; precum creaturile, probabil, din visele lui Geoff: printre stupidele accesorii de război ale unui Titus Andronicus lipsit de

Agenţi de poliţie (lb. Sp.).

Sens, ororile care nici măcar nu puteau alcătui un reportaj ca lumea, dar care fuseseră, într-o fulgerare, evocate de Yvonne la un moment dat, Hugh, cu inima relativ împietrită, s-ar fi putut achita de datorie, ar fi putut face ceva, n-ar fi putut face nimic.

Ţineţi pacientul absolut liniştit într-o cameră întunecoasă. Muribunzilor li se poate administra uneori şi un strop de coniac.

Cu un sentiment de vinovăţie, Hugh întâlni privirea unei bătrâne. Chipul îi era total lipsit de expresie. Ah, cât de înţelepte erau aceste bătrâne, care

măcar ştiau ce vor, care luaseră pe tăcute hotărârea comună de a nu avea nimic de-a face cu toată tărăşenia. Nici o ezitare, nici o tulburare, nici o agitaţie. Cu ce solidaritate, simţind că e vorba de ceva periculos, îşi ţinuseră strâns coşurile cu păsăret lângă ele, atunci când autobuzul se oprise, privind împrejur ca să-şi indentifice bunurile, apoi rămăseseră pe banchete, ca acum, nemişcate. Probabil că-şi aminteau zilele revoluţiei din vale, clădirile înnegrite, comunicaţiile întrerupte, crucificaţii şi ciuruiţii din arena corridei, câinii vagabonzi făcuţi la frigare în piaţă. Nu exista nici urmă de asprime pe chipul lor, nici un fel de cruzime. Cunoşteau moartea mai bine decât legea şi nu uitaseră nimic. Stăteau înşirate acum, nemişcate, îngheţate, fără a scoate nici un cuvânt, împietrite. Era normal să lase problema în grija bărbaţilor. Şi totuşi, în aceste bătrâne era ca şi cum, prin diversele tragedii ale istoriei mexicane, mila, impulsul de a te apropia şi teroarea, impulsul de a o rupe la fugă (aşa cum se învaţă la colegiu), fuseseră în cele din urmă înlocuite de prudenţă, de convingerea că e mai bine să stai la locul tău.

Şi cum rămânea cu ceilalţi pasageri, femeile mai tinere în doliu. Nu existau femei în doliu; aparent toate coborâseră, luând-o pe jos; nu poţi permite morţii, pe marginea drumului, să interfereze cu nădejdile tale de înviere, în cimitir. Şi bărbaţii cu cămăşi stacojii, care văzuseră bine ce se întâmplase şi totuşi nu se mişcaseră din autobuz? Mister. Nimeni nu putea fi mai curajos decât un mexican. Dar asta nu era, în mod clar, o situaţie care cerea curaj. Frijoles pentru toată lumea: Tierra, Libertad, Justicia y Ley. Toate astea însemnau ceva? Quien sabe? Nu erau siguri de nimic, cu excepţia faptului că era o prostie să te încurci cu poliţia, cu atât mai mult când nu era vorba de poliţia adevărată; şi lucrul ăsta era valabil şi pentru omul care îl trăsese pe Hugh de mânecă, şi pentru ceilalţi doi pasageri care se băgaseră în vorbă în jurul indianului şi care coborau acum din mers în maniera lor graţioasă şi nepăsătoare, din autobuzul care înainta cu toată viteza.

Cât despre el, eroul Republicii Sovietice şi al Adevăratei Biserici, cu el cum rămânea, bătrân camarado, i se putea reproşa ceva? Absolut nimic. Cu instinctul infailibil al tuturor corespondenţilor de război, cu oarece cunoştinţe de prim ajutor, fusese chiar pe punctul de a da la iveală trusa medicală, nitratul de argint, periuţa din păr de cămilă.

Îşi amintise brusc că „adăpost" putea fi înţeles şi ca o simplă bucată de pânză, o umbrelă ori o protecţie temporară împotriva razelor soarelui. Imediat căutase posibile indicii pentru diagnostic, cum ar fi: scări rupte, pete de sânge, maşinării în mişcare, cai nărăvaşi. Căutase, dar nu folosise la nimic, din nefericire.

De fapt, era una dintre acele ocazii când nimic n-ar fi fost de nici un folos. Ceea ce făcea situaţia mai rea ca niciodată. Hugh îşi înălţă capul şi se uită cu coada ochiului către Yvonne. Consulul îi luase mâna şi ea i-o strângea pe-a lui.

Grăbindu-se către Tomalin, autobuzul, se hurducăia şi se legăna ca înainte. Alţi băieţi săriseră în spate, şi acum fluierau. Culorile vii ale biletelor

strălucitoare licăreau. Apărură mai mulţi pasageri, veneau alergând pe câmp, şi oamenii se priveau cu aer aprobator, autobuzul se întrecea pe sine, niciodată nu mersese atât de repede, probabil din cauză că şi el ştia că azi era o zi de sărbătoare.

Apăruse şi un amic de-al şoferului, probabil şoferul pentru călătoria de întoarcere. Se deplasa de colo colo, în jurul autobuzului, cu pricepere înnăscută, încasând taxa prin ferestrele deschise. O dată, în timp ce dădeau piept cu o pantă, coborî pe şosea în partea stângă, ocoli autobuzul în fugă, pentru a-şi face apoi apariţia prin dreapta, rânjind la ei ca un clovn.

Un prieten de-al lui sări în autobuz. Se ghemuiră, câte unul de fiecare parte a capotei, lângă cele două apărătoare de noroi din faţă, unindu-şi mâinile din când în când peste capacul radiatorului, în vreme ce primul, aplecându-se periculos în afară, se uita înapoi să vadă dacă unul din cauciucurile din spate, care avea pe undeva o înţepătură, ţinea. Apoi continuă să ia banii pe bilete.

Praf, praf, praf – pătrundea prin fereastră, o invazie fină a descompunerii, invadând maşina.

Brusc, Consulul îl înghionti pe Hugh, înclinând capul către pelado, pe care Hugh oricum nu-l uitase: stătuse tot timpul aşezat, ţeapăn, frământând ceva în poală, cu nasturii de la haină închişi, cu ambele pălării pe cap, cu crucifixul la locul lui, şi având aceeaşi expresie ca înainte, deşi, după comportarea sa ciudat de exemplară de pe drum, părea mult mai împrospătat şi mai treaz.

Hugh dădu din cap, zâmbi, îşi pierdu interesul; Consulul îl înghionti din nou.

— Vezi ce văd şi eu?

— Cee?

Hugh scutură capul, privi ascultător către pelado, nu izbuti să vadă nimic, apoi văzu, la început fără să înţeleagă.

Mâinile de conquistador ale omului, care ţinuseră pepenele, strângeau acum o grămadă tristă, pătată cu sânge, de pesos de argint şi centavos.

Pelado-uâi furase banii indianului muribund.

Ba mai mult, surprins în clipa asta de taxatorul care rânjea la fereastră, alese cu grijă câţiva bănuţi din grămăjoara din poală, zâmbi în jur către pasagerii care-şi vedeau de~ale lor, aproape de parcă s-ar fi aşteptat la vreun comentariu pe marginea isteţimii lui, şi îşi plăti biletul cu ei.

Dar nu se auzi nici un comentariu, pentru simplul motiv că nimeni, în afară de Consul şi de Hugh, nu părea să fie conştient de cât de isteţ era el.

Hugh dădu acum la iveală mica sticlă plată de habanero, întinzându-i-o lui Geoff, care i-o pasă lui Yvonne. Ea se înecă, încă nu observase nimic; simplu ca bună ziua; cu toţii luară câte o înghiţitură.

Ceea ce era uimitor, dacă stăteai să te gândeşti, nu era faptul că, dintr-un impuls, pelado-ufurase banii, ci că acum nu făcea nici un efort să-i ascundă, faptul că încontinuu deschidea şi închidea palma în care ţinea

argintii însângeraţi şi bănuţii de aramă, pentru ca toată lumea să-i poată vedea.

Lui Hugh îi trecu prin minte că nici nu încerca probabil să-şi ascundă fapta, ci dorea să-i convingă pe pasageri, chiar dacă nu ştiau nimic despre asta, că acţionase din motive justificabile, că luase banii doar ca să-i păstreze în siguranţă, nici o sumă de bani nu putea fi în mod rezonabil lăsată în gulerul unui muribund, pe şoseaua Tomalân, la umbra munţilor Sierra Madre.

În plus, presupunând că ar fi fost bănuit de furt – le spunea ochii lui care erau acum pe deplin deschişi, aproape ageri şi plini de maliţie – şi ar fi fost arestat, ce şansă ar fi avut indianul, dacă ar fi supravieţuit, de a-şi vedea din nou banii? Desigur, niciuna, ştia foarte bine toată lumea. Adevărata poliţie, cu oameni proveniţi din popor, poate că era onorabilă. Dar, dacă ar fi fost arestat de tipii ăilalţi, care le ţineau locul poliţiştilor, ăia pur şi simplu i-ar fi furat banii, măcar atât era clar, la fel cum, chiar în clipa asta, l-ar fi furat pe indian, dacă el n-ar fi acţionat cu atâta generozitate.

Nimeni, deci, într-adevăr îngrijorat cu privire la banii indianului, n-? R trebui să suspecteze ceva sau, în orice caz, n-ar trebui să se gândească prea mult la ce se întâmplase; chiar dacă acum, în autobuz, avea chef să nu mai treacă banii dintr-o mână în alta, uite-aşa, ci să strecoare o parte din ei în buzunar, uite-aşa, sau chiar presupunând că ce rămăsese i-ar aluneca accidental în celălalt buzunar, uite-aşa – şi spectacolul ăsta era fără îndoială mai degrabă de dragul lor, ca martori şi străini -n-ar avea nici o semnificaţie, niciunul din aceste gesturi n-ar însemna că el fusese hoţ sau că, în ciuda intenţiilor excelente, se hotărâse să fure banii în cele din urmă, şi să devină hoţ.

Şi asta rămânea adevărat, indiferent ce se întâmpla cu banii, de vreme ce faptul că el îi avea în posesie era deschis şi cinstit, în văzul întregii lumi. Era un lucru recunoscut, precum Abisinia

Taxatorul continuă să culeagă ce mai rămăsese din banii de bilete, şi acum, terminând, îi înmâna şoferului. Autobuzul se hurducă înainte, prinzând viteză; drumul se îngustă iar, devenind periculos.

La vale. Şoferul îşi ţinea mâna pe frâna de siguranţă scârţâitoare, în vreme ce coborau serpentinele spre Tomalân. În dreapta, era o adevărată prăpastie, fără parapet, şi un uriaş deal prăfos, acoperit cu tufişuri, se ridica din hăul de dedesubt, cu copaci revărsându-se pe margini.

Ixtaccihuatl se strecurase afară din peisaj, dar, pe măsură ce coborau pe serpentine, dând ocol după ocol, Popocatepetl tot apărea şi pierea din vedere, părând mereu altul, când foarte depărtat, când strivitor de apropiat, incalculabil de îndepărtat într-o clipă, în următoarea ivindu-se de după colţ cu bogăţia lui splendidă de câmpuri în pantă, văi, păduri, cu vârful măturat de nori, biciuit de grindină şi zăpadă.

Apoi o biserică albă, şi se aflau într-un oraş, din nou, un oraş cu o singură stradă lungă, un cul-de-sac, şi multe poteci care duceau toate către un

mic lac natural sau artificial în care lumea făcea baie, dincolo de care se întindea pădurea Lângă acest lac se afla staţia de autobuz.

Toţi trei stăteau iar în praf, ameţiţi de albeaţa, de strălucirea după-amiezii. Bătrânele şi ceilalţi pasageri se îndepărtaseră. Printr-o uşă răsunau corzile plângătoare ale unei chitare şi în apropiere se auzea sunetul înviorător al unei cascade. Geoff arătă drumul şi porniră în direcţia arenei Tomalân.

Şoferul şi amicul său intrau într-o pulqueria. Fură urmaţi de pelado. Mergea foarte drept, cu paşi mari, ţinându-şi pălăriile cu mâna, de parcă ar fi suflat vântul; pe chip avea un zâmbet stupid, nu de triumf, ci aproape implorator.

Urma să li se alăture; se putea face un aranjament. Quie'n sabe?

Se uitară lung după ei, în vreme ce uşile batante ale cârciumii se deschideau către. Avea un nume drăguţ, Todos Contentos y Yo Tambien. Consulul traduse cu generozitate:

— Toată lumea-i fericită, inclusiv eu.

Inclusiv vulturii, medita Hugh, cei care, magnific, fără efort, pluteau pe cerul albastru de deasupra lor – xopiloles, cei care nu aşteaptă decât ratificarea morţii.

Arena tomalIn.

Cât de bine se distra toată lumea, cât de fericiţi erau cu toţii! Cu câtă veselie scăpa, datorită râsului, Mexicul de toată istoria lui tragică, de trecut, de moartea cea pustiitoare!

Era ca şi cum Yvonne nu-l părăsise niciodată pe Geoffrey, nu plecase niciodată în America, nu suferise niciodată chinul ultimului an, de parcă – simţi ea pentru o clipă – se aflau din nou în Mexic pentru prima oară; era aceeaşi senzaţie caldă, puternică, fericită, indescriptibilă, ilogică, de durere ce urma să fie depăşită, de speranţă – oare nu o întâlnise Geoffrey în staţia de autobuz?

— Şi mai presus de toate, de speranţă, pentru viitor.

Un bărbos uriaş, zâmbăreţ, cu o pelerină mexicană decorată cu dragoni albaştri de cobalt aruncată peste umăr, proclama această senzaţie. Călca ţanţoş, plin de importanţă, în jurul arenei, aceeaşi unde avea să se desfăşoare duminică meciul de box, împingând prin praf ceva ce semăna cu Racheta, prima locomotivă.

Era un splendid cărucior pentru alune. Yvonne îi vedea micul motor auxiliar cu aburi duduind minuţios înăuntru, măcinând cu furie alunele. Cât de delicios, cât de bine era să simţi, în ciuda încordării şi tensiunii zilei, a călătoriei cu autobuzul, şi acum a tribunei şubrede, aglomerate, că eşti un crâmpei din năframa strălucitor colorată a existenţei, o parte a soarelui, a mirosurilor, a râsului!

Din când în când, se declanşa sirena căruciorului cu alune, coşul lui canelat râgâia, fluierul lustruit scotea un ţipăt strident. Aparent, uriaşul nu voia să vândă nici un fel de alune. Pur şi simplu, nu putea rezista tentaţiei de a-şi expune maşinăria în ochii tuturor: Vedeţi, asta e a mea, bucuria, credinţa

mea, poate chiar (i-ar fi plăcut să se creadă) invenţia mea! Şi toată lumea îl admira.

Împinse afară din arenă căruciorul, care râgâi şi guiţă triumfător pentru ultima oară, tocmai când taurul ţâşni pe o poartă aflată în partea opusă.

Era un taur vesel – evident. Por que no? Ştia că n-avea să fie omorât, urma doar să se joace, să participe la sărbătoare. Dar veselia taurului era deocamdată stăpânită; după intrarea explozivă, începu să se învârtească în jurul marginii ringului, încet, gânditor, deşi ridicând mult praf. Era pregătit să se bucure de jos la fel ca toată lumea, chiar pe propria-i socoteală, dacă era nevoie, numai că demnitatea lui trebuia să primească, pentru început, o recunoaştere adecvată.

Totuşi, unii spectatori, aşezaţi pe gardul rudimentar care înconjura ringul, abia dacă se sinchisiră să-şi ridice picioarele la apropierea lui, în vreme ce alţii, stând întinşi pe pământ de cealaltă parte a gardului, cu capetele vârâte printre stinghiile asemeni unor obezi de lux, nu se retraseră nici un centimetru.

Pe de altă parte, nişte borrachos inimoşi, repezindu-se în arenă înainte de vreme, încercară să îl încalece. Asta nu făcea parte din joc: taurul trebuia prins într-un anume fel, trebuia jucat cinstit, aşa că fură scoşi afară, clătinându-se, cu genunchii tremurând, protestând şi totuşi mereu veseli.

Mulţimea, pe care taurul o distra chiar mai mult decât vânzătorul de alune, începu să aclame. Noii veniţi săreau cu graţie pe garduri, şi acolo rămâneau într-un echilibru magnific, pe barele de sus. Negustori ambulanţi musculoşi ridicau, cu o singură mişcare viguroasă a antebraţului, tăvi grele, pline ochi cu fructe multicolore. Un băiat se suise între două ramuri ale unui copac, umbrindu-şi ochii în vreme ce privea departe peste junglă, spre vulcani. Căuta un avion în direcţia greşită; Yvonne reuşi să-l găsească, o liniuţă zbârnâitoare în albastrul abisal. Tunetul plutea totuşi în aer, undeva în spatele ei, un zumzet de electricitate.

Taurul repetă turul ringului cu un mers ceva mai iute, deşi constant măsurat încă, deviind doar o singură dată, când un căţeluş fercheş, repezindu-i-se pe urme, îl făcu să-şi uite direcţia.

Yvonne îşi îndreptă spinarea, îşi trase pălăria pe ochi şi începu să-şi pudreze nasul, privind în oglinda trădătoare din pudriera lucioasă de email. Aceasta îi reaminti că, doar cu cinci minute în urmă, plânsese, şi închipui, mai de aproape, de parcă i s-ar fi uitat peste umăr, imaginea lui Popocatepetl.

Vulcanii! Cât de sentimental puteai deveni în privinţa lor! Vulcanul, de fapt, căci, oricum mişca oglinda, nu-l putea prinde şi pe Ixta care, destul de eclipsat, se estompase, în vreme ce Popocatepetl părea chiar şi mai frumos, reflectat în oglindă, cu vârful lui strălucitor pe fundalul mormanelor de nori. Yvonne îşi trecu un deget de-a lungul obrazului, coborî o pleoapă. Era stupid faptul că plânsese, tocmai în faţa omuleţului de la intrarea în Las Novedades, care Ie spusese că era „trei şi jumătate după cocoş” şi apoi că era „imposiibil” să telefoneze pentru că doctorul Figueroa plecase în Xiutepec.

„. Atunci, înainte către arena însângerată”, spusese Consulul cu brutalitate. Şi ea plânsese. Ceea ce era aproape la fel de stupid ca şi faptul că întorsese capul în după-amiaza asta, nu la vederea, ci la simpla bănuială a sângelui. Asta era slăbiciunea ei, şi îşi aminti câinele muribund pe stradă în Honololu, râuleţele de sânge prelingându-se pe trotuarul pustiu, şi ea, care dorise să ajute, leşinase, doar pentru un minut, şi apoi fusese atât de consternată când se trezise întinsă acolo singură, pe bordura trotuarului – dacă o văzuse cineva?

— Încât se îndepărtase iute, fără un cuvânt, doar pentru a fi mai apoi bântuită de amintirea nenorocitei creaturi abandonate, aşa încât odată. Dar la ce bun să te mai gândeşti la asta? Şi pe deasupra, nu se făcuse tot ce era posibil? Nu se putea spune totuşi că veniseră la concursul de călărit tauri fără a se asigura, în primul rând, că nu exista telefon. Şi chiar dacă ar fi existat unul! Din câte şi-a putut da seama, de sărmanul indian în mod clar se îngrijea cineva când au plecat ei, şi acum când se gândea serios la asta, nu putea înţelege de ce. Îşi potrivi mai bine pălăria în faţa oglinzii, apoi clipi. Ochii îi erau obosiţi şi îi jucau feste. Timp de o secundă avusese îngrozitoarea senzaţie că nu Popocatepetl, ci bătrâna care juca domino în dimineaţa aceea i se uita peste umăr. Închise pudriera cu un pocnet şi se întoarse către ceilalţi zâmbind.

Consulul şi Hugh priveau mohorâţi către arenă.

Din tribună, din jurul ei, se auziră câteva gemete, câteva râgâituri, câteva o/e-uri lipsite de entuziasm, în vreme ce taurul, măturând praful cu capul, alungă iarăşi câinele şi îşi reluă circuitul arenei. Fără veselie, fără de aplauze. Câţiva dintre cei care stăteau pe balustradă clătinară din cap plictisiţi. Altcineva rupea un sombrero în bucăţi, iar un alt spectator încerca fără succes să arunce, ca pe un bumerang, o pălărie de pai către un amic. Mexicul nu-şi mai alunga prin râs istoria tragică. Mexicul era plictisit. Taurul era plictisit Toată lumea era plictisită, probabil că aşa fusese tot timpul. Nu se întâmplase altceva decât că ceea ce băuse Yvonne în autobuz îşi făcuse efectul, care acum se evapora. În sânul acestui plictis, taurul mai dădu o roată arenei după care, potolit, se aşeză într-un colţ.

— Exact ca Ferdinand., începu Yvonne, nu fără o ultimă speranţă în glas.

— Nandi, murmură Consulul (şi, ah, nu-i luase el mâna în autobuz?) privind pieziş, cu un singur ochi, prin fumul de ţigară către arenă. Nandi taurul. Îl botez Nandi, mesagerul lui Siva, din al cărui păr curge fluviul Gange şi care a fost de asemenea identificat cu zeul vedic al furtunii, Vindra – cunoscut străvechilor mexicani drept Huracân.

— Pentru Dumnezeu, papa, îl întrerupse Hugh, ajunge! Yvonne oftă; era un spectacol obositor şi odios, într-adevăr.

Singurii oameni fericiţi erau beţivii. Înşfăcând sticle de tequila sau mescal, se bălăngăneau în arenă apropiindu-se de nonşalantul Nandi, alunecând şi dând unul peste altul, dar erau din nou alungaţi de alţi charros, care acum încercau să-l ridice pe nefericitul taur în picioare.

Dar taurul nu voia să se lase. În cele din urmă, un băieţel pe care nimeni nu-l mai văzuse până acum, păru să-i muşte coada cu dinţii şi, în vreme ce băiatul se îndepărta în goană, animalul se ridică tremurând. Fu imediat prins cu lasoul de un cowboy urcat pe un cal cu aspect fioros. Taurul se eliberă iute, dând din copite, fusese prins doar de un picior; îşi părăsi colţul în care se aciuase, scuturând din cap, apoi, zări iarăşi câinele, se întoarse şi-l urmări câţiva metri.

Brusc, activitatea se înteţi în arenă. Toţi cei de-acolo, proptiţi ţanţoş în şa sau mergând pe jos – alergând ori stând pe loc, bâţâind o pelerină veche, un covoraş sau chiar o zdreanţă -încercau să atragă taurul.

Biata creatură avea într-adevăr aerul cuiva atras, ademenit în evenimente care îl depăşesc, de oameni faţă de care ar dori să fie prietenos, chiar să se joace cu ei şi care îl stârneau, încura-jându-i acea dorinţă, dar care, pentru că de fapt îl dispreţuiesc şi doresc să-l umilească, în cele din urmă îl prind şi-l leagă fedeleş.

Tatăl Yvonnei îşi făcu loc către ea printre banchete, plutind, răspunzând nerăbdător ca un copil către oricine îi întindea o mână prietenoasă, tatăl ei, al cărui râs încă răsuna cald şi generos în amintire, şi pe care mica fotografie sepia – încă o purta cu sine – îl înfăţişa ca tânăr căpitan, în uniformă de pe vremea războiului hispano-american, cu ochi candizi şi serioşi sub o frunte înaltă şi frumoasă, o gură sensibilă cu buze pline, sub mustaţa brună, mătăsoasă, şi bărbia cu gropiţă, tatăl ei cu nebunia lui fatală pentru invenţii, care cândva o pornise atât de încrezător spre Hawaii, să facă avere cultivând ananas. Fără succes, însă. Lipsindu-i viaţa cazonă, încurajat de prieteni, pierduse vremea punând la cale proiecte laborioase. Yvonne auzise că încercase să fabrice cânepă sintetică din fibre de ananas şi chiar avusese intenţia să capteze energia vulcanului din fundul domeniului lor pentru a-şi pune în mişcare maşinăria de prelucrat cânepă. Trândăvea pe lanai sorbind okoolihao şi cântând melodii hawaiene tânguitoare, în vreme ce ananaşii îi putrezeau pe câmp şi zilierii băştinaşi se adunau în jur să cânte cu el, ori dormeau tot sezonul de recoltare; iar plantaţia se transforma în buruieni şi ruină, întregul loc înglodându-se fără speranţă în. Datorii. Cam asta era imaginea. Yvonne îşi amintea prea puţin din acea perioadă, cu excepţia morţii mamei ei. Avea pe atunci şase ani. Războiul mondial, o dată cu anularea definitivă a dreptului de achitare a ipotecii, se apropia şi, o dată cu el, silueta unchiului Macintyre, fratele mamei ei, un scoţian bogat, cu interese financiare în America de Sud, care profeţise de multă vreme eşecul cumnatului său; şi totuşi, datorită influenţei sale considerabile, fără îndoială, brusc şi spre surprinderea tuturor, căpitanul Constable fusese numit consul american la Iquique.

Consul la Iquique! Sau Quauhnahuac! De câte ori, în acest nefericit ultim an, nu încercase Yvonne să se elibereze de dragostea ei pentru Geoffrey, îndepărtând-o prin raţiune, prin analiză, prin discursuri către ea însăşi – Iisuse! După ce aşteptase, şi scrisese, la început cu speranţă, din tot sufletul,

apoi stăruitor, cu frenezie, în cele din urmă cu disperare, aşteptase şi pândise zi de zi scrisoarea – ah, acea crucificare zilnică a poştei!

Îl privi pe Consul, al cărui chip, pentru moment, părea să fi adoptat acea expresie meditativă a tatălui ei, pe care şi-o amintea atât de bine din timpul anilor lungi de război în Chile. Chile! Era ca şi cum acea republică, cu un ţărm extraordinar şi totuşi atât de îngustă, unde toate gândurile duceau către Capul Horn, sau către ţinutul nitratului, avusese o influenţă calmantă asupra minţii lui. Pentru că la ce, de fapt, medita tatăl ei în tot timpul ăla, mai izolat spiritual în ţinutul lui Bernardo O'Higgins decât fusese cândva Robinson Crusoe, la doar câteva sute de mile depărtare de aceleaşi ţărmuri? Oare la soarta războiului însuşi? Sau la aranjamentele comerciale obscure pe care probabil le iniţiase, ori la soarta marinarilor americani eşuaţi la Tropicul Capricornului? Nu, medita asupra unui singur lucru, care nu avea să-şi arate totuşi roadele decât după armistiţiu. Tatăl ei inventase un nou soi de pipă, nebunesc de complicată, care se putea desface în bucăţi pentru a fi curăţată. Pipele astea se desfăceau în vreo şaptesprezece piese, se desfăceau şi aşa şi rămâneau, de vreme ce, aparent, nimeni, cu excepţia tatălui ei, nu ştia cum să le asambleze la loc. Căpitanul, de fapt, nu fuma pipă. Totuşi, ca de obicei, fusese sfătuit şi încurajat să-şi realizeze proiectul. Când fabrica lui din Hilo a ars până-n temelii, la şase săptămâni după ce a fost construită, el s-a întors în Ohio, acolo unde se născuse şi, pentru o vreme, a muncit într-o companie care făcea garduri de sârmă.

Şi iată, se întâmplase. Taurul căzuse fără speranţă în capcană. Acum încă unul, două, trei, patru lasouri, fiecare lansat cu şi mai mare ostilitate, îl înlănţuiau. Spectatorii tropăiau în tribunele de lemn, bătând din palme ritmic, fără entuziasm. Da, îi trecu prin minte acum că toată povestea asta cu taurul semăna cu însăşi viaţa: mai întâi naşterea, importantă, şansele egale, ocolişurile împrejurul arenei, prudente la început, apoi mai îndrăzneţe, apoi pe jumătate disperate, depăşirea unui obstacol -ispravă niciodată apreciată la justa ei valoare – apoi plictiseală, resemnare, prăbuşire; apoi o altă naştere, mai convulsivă, un nou început; strădanii circumspecte de a te orienta într-o lume acum făţiş ostilă, încurajarea aparentă dar amăgitoare a propriilor judecători, din care jumătate moţăie, primele derapaje pe drumul dezastrului, din cauza aceluiaşi obstacol neglijabil pe care l-ai trecut încrezător dintr-un salt, căderea finală în mrejelor duşmanilor, despre care niciodată nu eşti destul de sigur dacă nu sunt prieteni, mai degrabă stângaci decât făţiş răuvoitori, urmată de capitulare, dezastru, dezintegrare.

Eşecul unei companii producătoare de garduri de sârmă, naufragiul, chiar mai puţin spectaculos şi hotărâtor, al minţii tatălui tău, ce însemnau aceste lucruri în faţa lui Dumnezeu sau a destinului? Căpitanul Constable era în mod fals obsedat de faptul că fusese dat afară din armată; şi că totul începuse cu această dizgraţie imaginară. O pornise din nou pe drumul de întoarcere spre Hawaii, demenţa care l-a oprit în Los Angeles, totuşi, unde a descoperit că rămăsese fără nici un ban, fiind de natură strict alcoolică.

Yvonne aruncă iarăşi o privire către Consul, care stătea meditativ, cu buzele ţuguiate, aparent concentrat asupra arenei. Cât de puţin ştia despre această perioadă a vieţii ei, despre acea teroare, teroarea care încă o putea trezi noaptea din acel coşmar periodic al lucrurilor pe cale de a se prăbuşi; teroarea, care semăna cu cea pe care ea trebuise chipurile s-o portretizeze în filmul despre traficul de sclavi albi, o mână încleştându-i umărul prin cadrul uşii cufundat în întuneric. Sau teroarea autentică pe care o simţise când fusese prinsă într-o râpă cu două sute de cai galopând în jur cuprinşi de panică; nu, precum căpitanul Constable însuşi, Geoffrey fusese aproape plictisit, poate chiar ruşinat, de toate astea: de faptul că ea, începând de la vârsta de doar treisprezece ani, îşi întreţinuse tatăl ca actriţă, jucând în seriale şi filme western, vreme de cinci ani; Geoffrey putea avea coşmaruri, ca şi tatăl ei, putea fi singura persoană din lume care avusese vreodată asemenea coşmaruri, dar pentru ca ea să le aibă. Iar Geoffrey n-avea de unde să ştie prea multe despre emoţiile ei fals reale sau despre falsa feerie strălucitoare a studiourilor sau orgoliul pueril şi patetic de inflexibil, deşi justificabil, de a-ţi putea câştiga, într-un fel, la vârsta aceea, existenţa.

Lângă Consul, Hugh scoase o ţigară, o lovi de câteva ori de unghia degetului mare, observă că e ultima din pachet, şi şi-o puse între buze. Îşi ridică picioarele pe speteaza scaunului din faţa lui şi se aplecă înainte, punându-şi coatele pe genunchi, încruntându-se către arenă. Apoi, fără stare, aprinse un chibrit, frecându-şi unghia de el cu un pocnet ca al unui mic pistol cu capse, şi-l apropie de ţigară, protejând flacăra cu mâinile lui fine, cu capul aplecat. Hugh venea spre ea în dimineaţa asta, în grădină, prin lumina soarelui. Cu mersul lui ţanţoş, legănat, cu pălăria de cowboy lăsată pe ceafă, cu tocul de piele, pistolul, banduliera, pantalonii strâmţi vârâţi în cizmele minuţios decorate cu laborioase cusături, Yvonne avusese impresia, doar pentru o clipă, că era – chiar aşa!

— Bill Hodson, vedeta din filmele western, căruia îi fusese parteneră la cincisprezece ani, în trei filme. Iisuse, ce absurd! Cât de minunat de absurd! Insulele Hawaii ne-au dat această fată crescută în mijlocul naturii, căreia îi plac înotul, golful, dansul şi care este de asemenea o călăreaţă neîntrecută. Ea. Hugh nu spusese nici un cuvânt în dimineaţa asta despre cât de bine călărea, deşi îi dăduse posibilitatea să se amuze în secret explicându-i că iapa ei – în mod miraculos – nu voia să se adape. Ne lăsăm unii altora astfel de zone, probabil pentru totdeauna neexplorate! Nu îi spusese niciodată nici un cuvânt despre cariera ei de actriţă de film, nu, nici măcar în ziua aceea petrecută în Robinson. Dar era păcat că Hugh însuşi nu fusese destul de în vârstă ca să-i poată lua un interviu, dacă nu prima oară, măcar cu acea îngrozitoare a doua ocazie, după ce unchiul Macintyre o trimisese la colegiu şi după prima ei căsătorie şi moartea copilului, când se întorsese din nou la Hollywood. Teribila Yvonne! Păzea, voi sirene în sarong1

Veşmânt tradiţional din Indiile Orientale.

Şi fete fermecătoare, Yvonne Conslable, „Fata-bombă” s-a întors la Hollywood. Da, Yvonne s-a întors, hotărâtă să cucerească Hollywood-ul pentru a doua oară. Dar acum are 24 de ani, „Fata-bombă” a devenit o tulburătoare femeie în toată firea, care poartă diamante, orhidee albe şi hermină – o femeie care a aflat ce înseamnă iubirea şi tragedia, care a trăit o viaţă de când a părăsit Hollywood-ul acum câţiva ani. Am întâlnit-o zilele astea în casa ei de la malul mării, o Venus cu tenul ca mierea tocmai ieşind din valuri. În vreme ce discutam, ea privea spre mare cu ochii ei întunecaţi şi languroşi, şi brizele Pacificului se jucau cu părul ei negru, des. Privind-o, timp de o clipă, mi-a fost greu să fac o legătură între Yvonne Constable cea de azi şi amazoana neînfricată a serialelor de ieri. Dar pieptul ei e încă formidabil şi energia inegalabilă! Diavoliţa din Honololu, care la doisprezece ani era un băieţoi neastâmpărat, pasionată de baseball, refuzând să asculte de oricine în afară de adoratul ei tătic, căruia îi spunea „Boss”, a devenit la paisprezece ani o actriţă copil, iar la cincisprezece partenera lui Bill Hodson. Şi câtă vitalitate avea încă de pe-atunci! Înaltă pentru vârsta ei, avea o forţă mlădioasă care îi venea dintr-o copilărie petrecută înotând şi făcând surf în valurile uriaşe din Hawaii. Dar, deşi s-ar putea să n-o credeţi acum, Yvonne s-a scufundat în lacuri fierbinţi, a stat suspendată deasupra pră-păstiilor, a călărit prin râpe şi este o amazoană neîntrecută. Yvonne râde veselă astăzi când îşi aminteşte de fata speriată dar hotărâtă, care a declarat că ştie să călărească foarte bine şi apoi, în timpul filmărilor, pe platou, a încercat să încalece invers! Un an mai târziu, putea să urce pe cal din mers, fără nici un efort. „Dar cam la vremea aia, am fost salvată de Hollywood, cum spune ea zâmbind, chiar împotriva voinţei mele, de către unchiul meu, Macintyre, care pur şi simplu a apărut din senin, după moartea tatei, şi m-a dus înapoi cu vaporul în Honolulu!” Dar după ce ai fost Fata-bombă şi tocmai eşti pe cale să devii o fată de milioane la optsprezece ani, după ce tocmai ţi-ai pierdut iubitul „Boss”, e greu să te acomodezi cu o atmosferă total lipsită de afecţiune. „Unchiul Macintyre, recunoaşte Yvonne, n-a dat niciodată doi bani pe tropice. Ah, ciorba de miel şi terciul de ovăz şi ceaiul fierbinte!” Dar unchiul Macintyre a ştiut ce are de făcut şi, după ce Yvonne a studiat în particular, a trimis-o la universitatea din Hawaii. „Acolo -probabil, spune ea, pentru că noţiunea de star trecuse prin nişte transformări misterioase în mintea mea” – a urmat un curs de astronomie! Încercând să uite golul şi durerea din suflet, s-a străduit să se adâncească în studiu şi chiar, pentru o scurtă perioadă, a visat să devină o Madame Curie a astronomiei! Şi, nu peste multă vreme, acolo l-a întâlnit pe playboy-ul milionar Cliff Wright. El a intrat în viaţa Yvonnei într-o perioadă când era descurajată de studiile ei universitare, nu se simţea bine sub regimul strict impus de unchiul Macintyre, însingurată, tânjind să aibă un prieten pe care să-l iubească. Iar Cliff era tânăr şi vesel, cota lui de burlac cu intenţii maritale fiind deosebit de ridicată. Este uşor să ne dăm seama cum a fost în stare să o convingă, sub luna hawaiană, că îl iubeşte şi că ar trebui să părăsească facultatea şi să se mărite cu el („Nu-mi mai povesti, pentru Dumnezeu, despre acest Cliff, scrisese Consulul într-

una din rarele lui scrisori de la începuturi, pot să mi-l imaginez, şi-l urăsc deja pe nenorocit: miop şi promiscuu, un metru optzeci de zgârci, ţepi şi patos, de cazuistică şi şarm exprimat cu voce gravă." Consulul îl percepuse de fapt cu oarecare iscusinţă – sărmanul Cliff!

— Nu se mai gândea decât rareori la el acum şi încerca să nu se gândească deloc nici la fata orgolioasă a cărei mândrie fusese atât de rănită de infidelităţile lui – „cu alură de om de afaceri, inept şi lipsit de orice urmă de inteligenţă, puternic şi infantil, ca majoritatea americanilor, gata să pună mâna pe un scaun într-o încăierare, şi care, la treizeci de ani cu o minte de zece, face din actul iubirii un soi de dizenterie.) Yvonne fusese deja victima „presei de scandal„ apropo de mariajul ei şi, în timpul divorţului care a urmat inevitabil, ceea ce a declarat a fost prost înţeles, iar când nu a declarat nimic, tăcerea i-a fost greşit interpretată. Şi nu numai presa i-a fost ostilă: „Unchiul Macintyre, povesteşte ea cu amărăciune, a renunţat pur şi simplu la orice responsabilitate faţă de mine„. (Bietul unchi Macintyre. Ce poveste fantastică, aproape caraghioasă – atât de caraghioasă că-ţi venea să urli, după cum povestea ea prietenilor. Era o Constable pur sânge, n-avea nimic din sângele mamei ei! Să fie atunci lăsată să trăiască precum un Constable! Dumnezeu ştie câţi din familia asta s-au trezit sau au fost împinşi în astfel de tragedii, ori semitragedii lipsite de sens, aşa cum se întâmplase cu ea şi tatăl ei. Putrezeau cu toţii prin azilele din Ohio sau moţăiau în sufragerii prăpădite în Long Island, cu pui de găină ciugulind prin argintăria familiei sau printre cafetiere sparte în care puteai da peste niscai coliere de diamante. Membrii familiei Constable, o greşeală a naturii, erau pe cale de dispariţie. De fapt, natura însăşi intenţiona să îi elimine, nemaiavând nevoie de o specie incapabilă să evolueze. Secretul menirii lor, dacă existase vreunul, se pierduse.) Aşa că Yvonne a plecat din Hawaii, cu capul sus şi zâmbetul pe buze, chiar dacă în suflet avea un gol mai dureros ca niciodată. Şi iat-o din nou la Hollywood; lumea care o cunoaşte afirmă că nu mai e loc acum în viaţa ei pentru dragoste, nu se mai gândeşte la altceva decât la muncă. Iar probele pe care le-a turnat recent în studio au fost declarate de-a dreptul senzaţionale. „Fata-bombă" a devenit cea mai mare actriţă dramatică a Hollywood-ului! Aşa că Yvonne Constable, la douăzeci şi patru de ani, e cu siguranţă pe cale să devină pentru a doua oară un star.

Dar a doua oară Yvonne Constable n-a mai devenit un star. N-a fost nici măcar pe cale să devină. Şi-a angajat un agent care a reuşit să-i facă o publicitate excelentă – excelentă, în ciuda temerii ei secrete faţă de orice soi de publicitate – bazată pe primele ei succese în roluri de amazoană; a primit o mulţime de promisiuni, dar la asta s-a rezumat totul. În cele din urmă, a luat-o agale, singură, pe Virgil Avenue sau Mariposa, pe sub muribunzii palmieri prăfoşi şi subţiratici ai nefericitului Oraş al îngerilor, lipsită până şi de consolarea că tragedia ei, chiar dacă un pic cam răsuflată, ar fi totuşi motivată. Pentru că ambiţiile ei de actriţă fuseseră dintotdeauna mai mult sau mai puţin inau-tentice: sufereau, într-un anume fel – şi-a dat ea seama – de dislocarea funcţiilor feminităţii însăşi. Şi-a dat seama de asta şi, în acelaşi timp, acum că

nu mai era nici o speranţă (trecuse de etapa Hollywood, în fond) a înţeles şi că, în alte condiţii, ar fi putut deveni cu adevărat o vedetă, chiar o mare artistă. Şi de fapt asta şi era acum (cu condiţia ivirii unui bun regizor), plimbându-se sau şofând neliniştită, printre toate luminile astea roşii, observând cum (o păţise probabil şi Consulul) anunţul din fereastra Primăriei: „Dans neoficial în Salonul Zebrei", se transformă în „Infernal". Iar „Atenţie cum prăşiţi" devine „Atenţie la noii căsătoriţi", în vreme ce pe panoul de afişaj – „Ora exactă la îndemâna tuturor" – măreţul pendul al uriaşului ceas albastru se legăna fără încetare. Prea târziu! Asta a fost cauza, toate astea au ajutat probabil la transformarea întâlnirii ei cu Jacques Laruelle, în Quauhnahuac, într-un lucru atât de zguduitor şi fatal în viaţa ei. Nu era doar faptul că îl aveau pe Consul în comun, astfel încât prin Jacques ea fusese în stare, în mod misterios, să ajungă, într-un anume sens, să se folosească de ceea ce nu cunoscuse niciodată, inocenţa Consulului; doar cu el putuse să vorbească despre Hollywood (nu întotdeauna cinstit, totuşi cu entuziasmul cu care rudele apropiate pot vorbi despre părinţii pe care îi urăsc, şi cu câtă uşurare!) pe un fond comun de dispreţ şi eşecuri recunoscute pe jumătate. Ba mai mult, descoperiseră că au fost acolo în acelaşi an, în 1932, fuseseră cândva, de fapt, la aceeaşi petrecere, în-aer-liber-grătar-piscină-şi-bar; şi tot lui Jacques îi arătase, ceea ce ţinuse secret faţă de Consul, vechile fotografii ale Teribilei Yvonne, îmbrăcată în cămăşi de piele cu franjuri, pantaloni de călărie şi cizme cu toc, şi purtând o pălărie uriaşă, aşa că, observând felul în care o recunoscuse, uluit şi năucit, în această oribilă dimineaţă, ea se întrebase dacă nu fusese vorba de măcar o clipă de şovăială -căci, într-un anume fel grotesc, Hugh şi Yvonne erau cu siguranţă confundabili! Şi, de asemenea, cândva în studioul lui, unde Consulul era limpede că n-avea cum să sosească, M. Laruelle îi arătase câteva imagini din vechile lui filme franţuzeşti, dintre care pe unul – Dumnezeule!

— Ea îl văzuse la New York, curând după ce plecase iarăşi spre est Şi se trezise în New York încă o dată (fără să părăsească studioul lui Jacques) în acea noapte îngheţată de iarnă, în Times Square -ea locuia la Astor – privind ştirile cu litere luminoase care se învârteau în jurul clădirii ziarului Times, ştiri despre dezastre, sinucideri, bănci falimentare, despre războiul care se apropia, despre absolut nimic; dar totul, în vreme ce se uita în sus o dată cu mulţimea, s-a întrerupt brusc, a dispărut în întuneric, într-un sfârşit de lume, aşa simţise, atunci când n-au mai existat ştiri.

Sau poate a fost vorba de. Golgota? O orfană părăsită, o ratată, deşi frumoasă şi bogată, mergând pe stradă, dar nu către hotelul ei, înveşmântată în blănurile somptuoase ale pensiei alimentare, fiindu-i teamă să intre neînsoţită în barurile după a căror căldură tânjea atunci, Yvonne se simţise mult mai nenorocită decât o femeie de stradă; mergând – şi fiind urmărită, mereu urmărită – prin oraşul amorţit, scânteietor, convulsiv -cel mai bun şi mai ieftin, asta tot vedea, sau Drum înfundat, sau Romeo şi Julieta şi apoi iar, cel mai bun şi mai ieftin – bezna aceea îngrozitoare care îi persista în minte, întunecându-i şi mai mult solitudinea falsă şi luxoasă, neajutorarea vinovată,

mortală, de femeie divorţată. Săgeţile electrice îi străpungeau inima – şi totuşi trişau: ea simţea, tot mai înfricoşată de acest lucru, că întunericul acela era încă acolo, în ele, ţâşnind din ele. Estropiaţi treceau încet smucindu-se pe lângă ea. Bărbaţi mormăiau în apropiere, şi pe chipurile lor toată speranţa părea să fi murit Derbedei cu pantaloni largi violeţi aşteptau unde viscolul îngheţat se scurgea pe uşile cârciumilor deschise. Şi peste tot, acea beznă, bezna unui univers fără sens, un univers fără scop – cel mai bun şi mai ieftin – dar în care toată lumea în afară de ea, aşa i se părea, oricât de ipocrită, oricât de grosolană, singuratică, estropiată, disperată, era capabilă, chiar dacă unii doar într-o macara mecanică, alţii într-un chiştoc de ţigară cules de pe stradă, chiar dacă într-un bar, sau acostând-o pe Yvonne însăşi, să descopere puţină credinţă. Le Destin de Yvonne Griffaton. Şi iat-o – încă urmărită – stând în faţa micului cinematograf de pe strada a 14-a, unde rulau reluări şi filme stăine. Şi acolo, în imagini, cine putea fi, silueta aceea solitară, dacă nu ea însăşi, mergând pe aceleaşi străzi întunecate, chiar purtând aceeaşi haină de blană, numai că reclamele de deasupra şi dimprejurul ei spuneau: Dubonnet, Amer Picon, Le 10 Frattelinis, Moulin Rouge. Şi „Yvonne, Yvonne!" tocmai striga o voce când a păşit în sală, şi umbra unui cal gigantic umplând întreg ecranul păru să sară spre ea: dar era o statuie cea pe lângă care trecuse silueta, iar vocea, o voce imaginară, cea care o urmărea pe Yvonne Griffaton pe străzile întunecate, şi pe Yvonne însăşi, de parcă ar fi trecut într-o clipită direct din acea lume de afară în această lume întunecată de pe ecran. Era unul dintre acele filme care, chiar dacă ai intrat în sală pe la mijloc, pune stăpânire pe tine, te convinge instantaneu că este cel mai bun film pe care l-ai văzut vreodată; atât de extraordinar, de total este realismul lui, încât amănunte precum subiectul filmului sau protagonistul par lucruri de nimic pe lângă explozia unei anume clipe, pe lângă ameninţarea imediată, identificarea cu personajul vânat, bântuit, în acest caz Yvonne Griffaton – sau Yvonne Constable! Dar dacă Yvonne Griffaton era urmărită, vânată – aparent, filmul trata decăderea unei franţuzoaice dintr-o bogată familie aristocratică – ea în schimb era şi vânătorul căuta, bâjbâia după ceva, Yvonne n-a putut înţelege la început ce anume, în această lume a umbrelor. Siluete stranii înţepeneau pe lângă ziduri sau pe alei, la apropierea ei: erau siluetele trecutului ei, evident, amanţii ei, singura ei dragoste adevărată care îşi pusese capăt zilelor, tatăl ei – şi, ca şi cum ar fi încercat să se ascundă de ele, intrase într-o biserică. Yvonne Griffaton se ruga, dar umbra unui urmăritor căzu pe treptele altarului: era primul ei amant şi, în clipa următoare, ea râdea isteric, era la Folies Bergeres, era la Operă, orchestra cânta „Zaza" lui Leoncavallo; apoi juca la cazino, roata ruletei se învârtea nebuneşte, era din nou în camera ei; şi filmul se transforma în satiră, aproape o satiră a satirei însăşi; strămoşi apăreau în faţa ei într-o succesiune rapidă, simboluri moarte, statice, ale egoismului şi dezastrului, dar romanţaţf în mintea ei, aşa se părea, eroici, stând obosiţi cu spatele la zidurile închisorilor, stând drepţi în căruţa condamnaţilor, cu gesturi rigide, împuşcaţi de Comună, împuşcaţi de prusaci, stând drepţi în luptă, drepţi în faţa morţii. Şi acum tatăl

Yvonnei Griffaton, care fusese implicat în cazul Dreyfus, apăru ca să-şi bată joc şi să se strâmbe la ea Spectatorii sofisticaţi râdeau, sau tuşeau, sau murmurau, dar majoritatea păreau să ştie ceea ce Yvonne n-a descoperit niciodată, nici mai târziu, felul în care aceste personaje şi evenimentele la care participaseră au contribuit la starea prezentă a Yvonnei Griffaton. Toate astea erau îngropate în episoadele anterioare ale filmului. Yvonne trebuia să îndure pentru început jurnalul de ştiri, filmul de desene animate, un documentar intitulat Viaţa peştelui dipnoi african şi o reluare a lui Scdrface, pentru a vedea doar atât cât să poată înţelege că ceea ce putea oferi un oarecare sens (deşi se îndoia chiar şi de acest lucru) propriului ei destin era îngropat în trecutul îndepărtat, şi ar fi putut, din câte ştia ea, să se repete în viitor. Dar întrebările pe care şi le punea Yvonne Griffaton erau acum clare. Într-adevăr, titrajul englezesc limpezea totul, chiar poate prea bine. Ce putea face ea, apăsată de greutatea unei asemenea moşteniri? Cum se putea debarasa de acest bătrân al mărilor? Era oare sortită unei succesiuni nesfârşite de tragedii despre care Yvonne Griffaton nu putea crede nici că făceau parte dintr-o ispăşire misterioasă pentru păcatele obscure ale altora de multă vreme morţi şi blestemaţi, ci erau doar pur şi simplu lipsite de sens? Da, dar cum? Se întreba Yvonne. Fără sens – şi totuşi era condamnată? Desigur, puteai să-i romanţezi pe nefericiţii familiei Constable: te puteai vedea pe tine însăţi, sau să pretinzi c-o faci, drept o mică figură singuratică, ducând povara acelor strămoşi, slăbiciunea şi sălbăticia lor (care putea fi inventată acolo unde lipsea) în propriul sânge, o victimă a forţelor întunecate – toată lumea era aşa, inevitabil – neînţeleasă şi tragică, şi totuşi cel puţin cu o voinţă a ta proprie! Dar la ce îţi folosea voinţa dacă n-aveai nici un fel de credinţă? Asta într-adevăr, îşi dădea acum seama, era tot problema Yvonnei Griffaton. Asta era ceea ce căuta şi ea, ceea ce căutase tot timpul, mai presus de toate, un pic de credinţă – de parcă ai fi putut s-o găseşti aşa cum găseşti o pălărie nouă sau o casă de închiriat – da, chiar şi ceea ce era acum pe cale să găsească, şi să piardă, o credinţă într-o cauză, era mai bună decât nimic. Yvonne simţi că trebuie să fumeze o ţigară şi, când se întoarse, se părea că Yvonne Griffaton izbutise în cele din urmă în căutările ei. Yvonne Griffaton îşi găsea credinţa în viaţa însăşi, în călătorii, într-o altă iubire, în muzica lui Ravel. Acordurile Bolero-ului se sumeţeau excesiv, lovind şi pocnind din călcâie, şi Yvonne Griffaton era în Spania, în Italia; se vedea marea, Algerul, Ciprul, deşertul cu mirajele lui, Sfinxul. Ce însemnau toate astea? Europa, îşi spuse Yvonne. Da, pentru ea, inevitabil Europa, turul Europei, turnul Eiffel, aşa cum o ştiuse tot timpul… Dar cum se făcea că, dotată din plin cu o asemenea capacitate de a trăi; ea nu găsise niciodată o credinţă pur şi simplu în „viaţă” suficientă? Şi măcar dacă asta ar fi fost totul! În iubirea dezinteresată. În stele! Poate c-ar trebui să fie destul. Şi totuşi, şi totuşi, era pe deplin adevărat că nu se dăduse niciodată bătută şi nici nu încetase să spere, ori să încerce, pe bâjbâite, să găsească un sens, un model, un răspuns.

Taurul rezistă o vreme forţei frânghiilor, apoi renunţă trist, bâţâindu-şi capul dintr-o parte în alta, bălăngănindu-se confuz în praf, unde, temporar înfrânt, dar în alertă, semăna cu o insectă fantastică, prinsă în centrul unei pânze de păianjen uriaşe, vibrânde. Moartea, sau un soi de moarte, aşa cum se întâmpla atât de des şi în viaţă; şi acum, încă o dată, învierea. Câţiva charros, făcând ciudate pase împletite spre taur cu lasourile lor, îl pregăteau pentru eventualul călăreţ, oriunde, şi oricine, ar fi fost el.

— Mulţumesc.

Hugh îi întinsese sticla plată de habanero, aproape absent. Luă o înghiţitură şi i-o dădu Consulului, care o ţinu în mâini, mohorât, fără să bea. Şi oare nu se ţinuse el de cuvânt, întâmpinând-o în staţia de la capătul liniei autobuzului?

Yvonne aruncă o privire de jur împrejurul tribunei: nu exista, pe cât putea vedea, în toată această mulţime nici o altă femeie, cu excepţia unei bătrâne mexicane ursuze, care vindea pulque. Nu, greşea, un cuplu de americani tocmai se căţărase pe schelărie, ceva mai jos – o femeie într-un costum gri turturică, şi un bărbat cu ochelari cu ramă de corn, uşor cocoşat şi cu părul purtat lung la spate, semănând cu un dirijor de orchestră; era cuplul pe care Hugh şi cu ea îl văzuseră înainte în zocalo, la un Novedades de pe colţ, cumpărând huaraches şi pârâitoare ciudate şi măşti, iar mai târziu, din autobuz, pe treptele bisericii, privind băştinaşii dansând. Ce fericiţi păreau împreună! Erau amanţi, sau poate în luna de miere. Viitorul li se întindea în faţă pur şi fără oprelişti, ca un lac albastru şi liniştit şi, gândindu-se la asta, sufletul Yvonnei păru deodată uşor ca al unui copil în vacanţa de vară, care se scoală dimineaţa şi dispare în soare.

Instantaneu, cabana lui Hugh începu să capete formă în mintea ei. Nu era chiar o cabană – era un cămin! Se ridica, pe piloni groşi şi puternici de brad, între mare şi pădurea de pini şi anini înalţi, înalţi şi negri cu vârfuri vălurite, şi mesteceni zvelţi. Iată şi poteca îngustă care şerpuia de la prăvălie prin pădure, cu zmeură de culoarea somonului şi zmeură degetar şi tufişuri de mure sălbatice, care, în nopţile strălucitoare de iarnă cu brumă, reflectau milioane de luni; în spatele casei se afla un sânger care înflorea de două ori pe an, cu stele albe. Narcise galbene şi ghiocei creşteau în mica grădină. Exista o verandă largă, unde aveau să stea în dimineţile de primăvară, şi un debarcader care înainta drept în apă. Aveau să-l ridice chiar ei, în timpul refluxului, înfigând pilonii unul câte unul, pe plaja abrupt înclinată. Pilon după pilon, vor construi debarcaderul, până când într-o zi se vor putea arunca de la capătul lui drept în mare. Apa era albastră şi rece şi aveau să înoate în fiecare zi, urcând apoi pe o scară pe debarcaderul lor, şi alergând de-a lungul lui drept spre casă. Văzu acum limpede casa; jra mică şi făcută din şindrilă argintie, bătută de vreme, cu o uşă roşie şi ferestre cu canaturi, deschise către soare. Văzu perdelele făcute de mâna ei, biroul Consulului, vechiul lui scaun preferat, patul, acoperit cu pături indiene viu colorate, lumina galbenă a lămpilor pe fundalul albastrului straniu al serilor lungi de iunie, mărul pădureţ care

susţinea pe jumătate platforma deschisă, însorită, unde Consulul avea să lucreze vara, vântul bătând printre copacii întunecaţi de deasupra şi valurile lovindu-se pe ţărm în nopţile furtunoase de toamnă; şi apoi reflexele-roată de moară ale luminii soarelui în apă, aşa cum le-a descris Hugh pe acelea de la Cerveceria Quauhnahuac, doar alunecând pe faţada casei lor, alunecând, alunecând peste ferestre, ziduri, reflexe care, deasupra şi-n spatele casei, vor transforma crengile brazilor în panglici verzui; şi noaptea aveau să stea pe debarcaderul lor privind constelaţiile, Scorpionul şi Triunghiul, Boarul şi Ursa Mare, şi apoi reflexele roţii de moară vor fi ale luminii lunii pe apă, alunecând fără încetare pe pereţii de lemn argintiu, acoperind şindrilele, lumina lunii care pe apă va broda şi ferestrele lor unduitoare.

Şi era posibil. Era posibil! Totul era acolo, aşteptându-i. De-ar fi singură cu Geoffrey, ca să-i poată povesti toate astea! Hugh, cu pălăria de cowboy pe ceafă, cu picioarele în cizmele cu toc proptite în scaunul din faţă, părea acum un intrus, un străin, făcând parte din spectacolul care avea loc dedesubt. Urmărea ce i se întâmpla taurului cu un imens interes, însă, devenind conştient de privirea ei, pleoapele lui coborâră nervos şi îşi căută pachetul de ţigări, asigurându-se că era gol mai mult cu degetele decât cu ochii.

Jos în arenă, o sticlă era trecută printre oamenii călare, care o înmânară celor care se canoneau cu taurul. Doi dintre călăreţi galopau prin arenă fără nici un scop. Spectatorii cumpărau limonada, fructe, cartofi prăjiţi, pulque. Consulul însuşi fu pe cale să cumpere nişte pulque, dar se răzgândi pipăind sticla de habanero.

Alţi beţivi intrară în arenă, vrând să încalece din nou taurul; îşi pierdură interesul, deveniră brusc amatori de cai, renunţară şi la preocuparea asta, şi fură alungaţi afară, împleticindu-se.

Uriaşul se întoarse cu „Racheta” râgâitoare, scârţâitoare, apoi dispăru, înghiţit parcă de propria-i maşinărie. Mulţimea deveni tăcută, atât de tăcută, încât Yvonne parcă putea distinge nişte sunete care ar fi putut veni chiar de la bâlciul din Quauhnahuac.

Liniştea e la fel de contagioasă ca veselia, medita ea, o linişte stingheră într-un grup generând o linişte grosolană într-un altul, care la radul lui induce o linişte mai generală, fără sens, într-un al treilea, până ce se răspândeşte peste tot Nimic pe lume nu este mai puternic decât una dintre aceste linişti bruşte, stranii.

Casa, împestriţată cu o lumină ceţoasă, ce cade blând prin frunzele fragede, mici, şi apoi ceaţa rostogolindu-se departe peste apă, şi munţii, încă albi de zăpadă, apărând perfect conturaţi pe fundalul cerului albastru, şi fumul albastru al focului făcut cu lemne aduse de apă, ieşind în vălătuci din coş; şopronul înclinat pe al cărui acoperiş de şindrilă cad florile de sânger, pădurea plină de frumuseţi; toporul, mistriile, grebla, cazmaua, fântâna adâncă, răcoroasă, cu paznicul ei deasupra, o figurină de lemn rămasă de pe urma vreunui naufragiu; vechiul ceainic, noul ceainic de metal, ceainicul de porţelan, cafetiera, boilerul dublu, tigăile, dulapul. Geoffrey va scrie afară, cu stiloul, aşa

cum îi place lui, iar ea va sta bătând la maşină, la un birou de lângă fereastră – pentru că avea să înveţe să bată la maşină şi să-i transcrie toate manuscrisele acoperite cu scrisul lui înclinat, cu straniile şi familiarele e-uri greceşti şi ciudatele t-uri, transformându-le în pagini curate, ordonate – şi în vreme ce va dactilografia va zări o focă ridicându-se din apă, privind în jur şi scufundându-se pe tăcute. Sau un bâtlan, parcă făcut din carton şi sfoară, va trece pe lângă ea fâlfâind din aripi greoi, pentru a coborî maiestuos pe o stâncă şi a rămâne acolo, înalt şi nemişcat. Pescăruşi albaştri şi rândunici se vor zburătăci pe lângă streşini sau se vor aşeza pe debarcaderul lor. Sau un pescăruş avea să alunece pe lângă ea, cocoţat pe o bucată de lemn plutind în derivă, cu capul vârât sub aripă, clătinându-se, clă-tinându-se o dată cu mişcarea mării. Îşi vor cumpăra toate proviziile, cum spunea Hugh, de la o prăvălie de dincolo de pădure, şi n-or să vadă pe nimeni, cu excepţia câtorva pescari, ale căror bărci albe, iarna, aveau să le zărească plutind în tangaj, ancorate în golf. Ea va găti şi va deretica, iar Geoffrey va tăia lemne şi va aduce apa de la fântână. Şi aveau să tot lucreze la cartea aia a lui Geoffrey, care urma să-i aducă o faimă mondială, însă, în mod absurd, n-o să le pese de acest lucru; vor continua să trăiască, în simplitate şi iubire, în casa lor dintre pădure şi mare. Iar între flux şi reflux aveau să se uite în jos de pe debarcaderul lor şi să vadă, în apa puţin adâncă, transparentă, stele de mare turcoaz, roşii şi violete, şi mici crabi maro catifelaţi, mergând pieziş printre pietre acoperite cu scoici, ca nişte pernuţe în formă de inimă. În vreme ce în weekend-uri, pe braţul de mare, din când în când, vor trece feriboturi, ducând cu ele contra curentului un cântec.

Spectatorii răsuflară uşuraţi şi un foşnet ca de frunze se răspândi printre ei: ceva, Yvonne nu putea vedea ce, se întâmplase acolo jos. Voci începură să zbârnâie, aerul să răsune încă o dată de sugestii, insulte elocvente, replici.

Taurul se ridica în picioare cu călăreţul lui, un mexican gras, ciufulit, care părea mai degrabă plictisit şi iritat de întreaga poveste. Şi taurul părea iritat şi acum nu se mai mişca.

În tribuna de vizavi o orchestră de coarde începu să zdrăngăne fals „Guadalajara". Guadalajara, Guadalajara, cânta jumătate din orchestră.

— Guadalajara, pronunţă Hugh încet fiecare silabă.

Jos sus, jos jos sus, jos jos sus, se mişcau mâinile pe corzile chitarelor, în vreme ce călăreţul furios, cu o privire sălbatică, înşfacă mai bine frânghia din jurul gâtului taurului, o smuci şi, pentru o clipă, animalul chiar făcu ceea ce aparent se aştepta de la el, contorsionându-se violent, ca o maşinărie oscilantă, efectuând mici salturi în aer cu toate cele patru picioare. Însă curând reveni la mersul lui obişnuit. Devenind complet pasiv, nu mai era dificil de călărit şi, după un circuit silnic al arenei, se îndreptă înapoi către ţarcul lui deschis din cauza presiunii mulţimii de pe garduri, ţarcul după care tânjise fără îndoială în secret, tropăind înăuntru, cu copitele lui scânteietoare brusc inofensive.

Toată lumea râse ca de o glumă proastă. Era un râs provocat şi oarecum sporit de o nouă păţanie, apariţia prematură a unui alt taur care, împins

aproape în galop din ţarcul deschis de împunsăturile şi loviturile crude care intenţionau să-l oprească, ajungând în ring se împiedică şi căzu cu capul înainte, în praf.

Călăreţul primului taur, încruntat şi făcut de râs, descălecase în ţarc: şi era greu să nu-ţi fie milă şi de el, văzându-l cum stătea lângă gard, scărpinându-se în cap, explicându-şi insuccesul unuia dintre băieţii cocoţaţi, într-un echilibru miraculos, pe bara de sus a îngrăditurii.

Şi probabil chiar în această lună, dacă ar fi să fie o vară indiană târzie, ea va sta pe veranda lor, privind manuscrisul lui Geoffrey peste umărul lui, apoi îşi va îndrepta privirea către apă şi va vedea arhipelagul, insulele de spumă opalescentă şi ramurile de ferigă moartă – atât de frumoase, totuşi – şi aninii reflectaţi, aproape fără frunze, aruncându-şi umbrele lor răzleţite peste pietrele brodate ca nişte pernuţe, unde crabii de brocart vor mişuna printre cele câteva frunze înecate.

Cel de-al doilea taur făcu două încercări timide de a se ridica, şi se trânti iarăşi la loc; un călăreţ singuratic traversă în galop ringul, învârtind o frânghie şi ţipând la el pe un ton răguşit: „Bua, şua, bua" – alţi charros sosiră cu mai multe frânghii; căţelul apăru în fugă ca de nicăieri, alergând în cercuri în jurul taurului; degeaba însă. Nimic clar nu se întâmplă şi nimic nu părea să mişte animalul, care fu legat fără probleme, acolo unde zăcea.

Toată lumea se resemna pentru o altă lungă aşteptare, o altă lungă tăcere, în vreme ce dedesubt, cu musca pe căciulă, oamenii se apucau fără prea multă tragere de inimă să pregătească cel de-al doilea taur.

— Uite nefericitul taur bătrân, spunea Consulul, în piaza frumoasă ca un spân. Te superi dacă trag şi eu o duşcă mică, dragă, un poquitin. Nu? Mulţumesc. Aşteptând, îmi dau cu presupusul despre frânghiile alea care-mi chinuie râsul.

Şi frunze aurii, la suprafaţă, şi stacojii, una verde, valsând la vale cu ţigara aruncată de ea, în vreme ce un soare de toamnă năprasnic va străluci de sub pietre.

— Sau aşteptând cu şapte – de ce nu?

— Smintite presupusuri frânghia care-mi chinuie râsul. Solidul Cortez ar trebui să apară în reprezentaţia următoare, să se uite la lucrurile astea îngrozitoare, el care a fost cel mai puţin pacifist dintre toţi oamenii. Tăcut, pe un vârf din Quauhnahuac. Iisuse, ce spectacol dezgustător.

— Nu-i aşa? Zise Yvonne şi, întorcându-se, i se păru că-l vede stând vizavi, în dreptul orchestrei, pe omul cu ochelari de soare, cel ce fusese în faţă la Bella Vista în dimineaţa aceea şi apoi apăruse mai târziu – ori poate că îşi imaginase?

— Lângă palatul Cortez. Geoffrey, cine-i tipul ăla?

— Ce ciudăţenie de taur, zise Consulul. E atât de derutant. Uite-ţi adversarul, dar azi nu are chef să coopereze. Stă întins. Sau doar se trânteşte; vezi, a cam uitat acum că ţi-e duşman, aşa crezi tu, şi îl mângâi. De fapt. Data

viitoare, când o să-l întâlneşti, s-ar putea să nu-l recunoşti deloc drept duşman.

— Es ist vielleicht1 un bou2, murmură Hugh.

— Un oximoron. De o prostie înţeleaptă.

Animalul zăcea la fel de apatic ca mai înainte, dar momentan abandonat. Oamenii erau îngrămădiţi acolo jos, dezbătând situaţia în grupuri. Călăreţii, care discutau şi ei, continuau să se învârtească prin ring. Şi totuşi, nu exista nici o acţiune clară, cu atât mai puţin vreun semn că se pregătea vreuna. Cine urma să încalece cel de-al doilea taur? Părea întrebarea de căpetenie care plutea în aer. Şi apoi cum rămânea cu primul taur, care făcea ca toţi dracii în ţarcul lui şi era ţinut în loc cu greu să nu sară iar în arenă? Între timp, remarcele din

1 Poate că e (lb. Genii.) în engleză, „ox".

Jurul Yvonnei se făceau ecoul disputei din arenă. Primului călăreţ nu i se oferise o şansă cinstită, verdad? No hombre, nici măcar n-ar fi trebuit să i se dea şansa aia. No hombre, ar fi trebuit să i se ofere o alta. Imposiibil, un alt călăreţ era programat. Vero, nu era prezent, sau poate nu putuse veni, ori poate că era prezent dar n-avea de gând să călărească, ori nu era prezent dar încerca din răsputeri să ajungă aici, verdad?

— Şi totuşi asta nu schimba aranjamentul şi nici nu-i dădea primului călăreţ ocazia să încerce iar.

Beţivii erau la fel de nerăbdători ca întotdeauna să facă pe înlocuitorii; unul era urcat pe taur acum, prefăcându-se că-l călăreşte deja, deşi animalul nu se mişcase nici un centimetru. Fu sfătuit să se lase păgubaş de către primul călăreţ, care arăta foarte îmbufnat: tocmai la timp: în clipa aia, taurul se trezi şi se rostogoli.

Primul călăreţ era acum pe punctul, în ciuda tuturor comentariilor, de a încerca din nou, când. Nu; fusese prea amarnic insultat şi n-avea de gând să mai încalece cu nici un preţ. Se îndepărtă către gard ca să mai explice ceva băiatului aflat încă în echilibru, în vârf.

Un bărbat purtând un enorm sombrero strigase să se facă linişte şi, lopătând din braţe, li se adresa din arenă. Erau rugaţi ori să fie răbdători în continuare, ori să se ofere cineva călăreţ voluntar.

Yvonne n-avea să afle niciodată ce anume li se cerea. Căci ceva extraordinar se întâmplase, ceva ridicol, şi totuşi de o impetuozitate zguduitoare.

Era Hugh. Lăsându-şi haina, sărise din tribună în arenă şi acum alerga către taurul de pe care, probabil în glumă, ori poate pentru că îl confundaseră pe Hugh cu călăreţul care urma în program, frânghiile dispăruseră ca prin miracol. Yvonne se ridică în picioare; Consulul se ridică şi el lângă ea.

— Dumnezeule mare, e nebun!

Cel de-al doilea taur, fără a fi indiferent, aşa acum s-ar fi putut presupune, faţă de faptul că i se scoseseră frânghiile, şi zăpăcit din cauza vacarmului tulbure care întâmpină sosirea călăreţului său, se ridicase în

picioare mugind; Hugh îl încă-lecase şi ţopăia deja nebuneşte în mijlocul ringului.

— Fir-ar el să fie de idiot! Zise Consulul.

Hugh ţinea frâul strâns cu o mână şi bătea coastele animalului cu cealaltă, făcând asta cu o alură de expert pe care Yvonne, după cum constată cu surprindere, încă era competentă s-o judece. Yvonne şi Consulul se aşezară la loc.

Taurul sări spre stânga, apoi spre dreapta, cu ambele picioare din faţă simultan, de parcă i-ar fi fost legate împreună. Apoi se lăsă în genunchi. Sări iar în picioare furios; Yvonne era conştientă de faptul că, lângă ea, Consulul bea habanero şi apoi punea dopul la loc.

— Iisuse. Dumnezeule.

— E-n regulă, Geoff, Hugh ştie ce face.

— Tâmpitul naibii.

— N-o să păţească nimic, nu-ţi face griji. Nu ştiu unde a învăţat-o, dar se vede că ştie ce face.

— Codoşul. Sifiliticul naibii!

Era adevărat că taurul se trezise de-a binelea şi făcea tot ce putea ca să-l arunce din spinare. Tropăia pe loc, sărea ca o broască electrocutată, se ţâra chiar pe burtă. Hugh se ţinea bine. Spectatorii râdeau şi ovaţionau, deşi Hugh, imposibil de deosebit acum de un mexican părea serios, chiar necruţător. Se lăsă pe spate, ţinându-se cu hotărâre, cu picioarele mult depărtate, călcâiele lovind coastele transpirate ale taurului. Ceilalţi charros galopau prin arenă.

— Nu cred că vrea să se dea în spectacol, zâmbi Yvonne. Nu, pur şi simplu se lăsa dus de aceea absurdă nevoie de acţiune, atât de sălbatic exacerbată de ziua acea inumană de trândăveală. Toate gândurile lui îl îngenuncheau acum pe taurul ăla mizerabil. „Aşa îţi place să joci? Aşa îmi place mie să joc. Nu-ţi place taurul din nu ştiu ce motiv? Foarte bine, nici mie nu-mi place." Ea simţi că aceste sentimente ajutau la influenţarea gândurilor lui Hugh, rigide de atâta concentrare asupra înfrângerii taurului. Şi, într-un fel, nu te simţeai deloc neliniştit privindu-i. Aveai implicit încredere în el în această situaţie, la fel cum ai fi avut încredere într-un săritor de la trambulină profesionist, un dansator pe sârmă, un specialist în lucrări la mare înălţime. Simţeai, chiar dacă pe jumătate ironic, că ăsta era lucrul cel mai potrivit pentru Hugh, şi Yvonne fu surprinsă să-şi amintească de momentul de panică din acea dimineaţă când el sărise pe parapetul podului care traversa ban anca.

— Ce risc. Ticnitul, zise Consulul, luând încă o duşcă de habanero.

Problemele lui Hugh, de fapt, erau doar la început. Charros, omul cu sombrero, copilul care muşcase coada primului taur, oamenii cu pelerine mexicane şi zdrenţe, chiar şi căţelul care apăru iar strecurându-se pe sub gard, toţi veneau să-i complice sarcina. Toţi aveau câte un rol în spectacol.

Yvonne fu brusc conştientă că se adunau nori negri pe cer dinspre nord-est, o întunecare temporară de rău augur, care îţi dădea senzaţia că e seară, tunetul se auzi dinspre munţi, un singur bubuit, metalic, şi o pală de vânt

trecu printre copaci, îndoindu-i; scena însăşi avea o frumuseţe stranie, îndepărtată: pantalonii albi şi pelerinele strălucitoare ale bărbaţilor care aţâţau taurul, strălucind pe fundalul copacilor întunecaţi şi al cerului coborât, caii transformaţi instantaneu în nori de praf de călăreţii lor, cu bicele ca nişte cozi de scorpion, care se aplecau mult peste şeile lor pentru a părea mai furioşi, frânghii peste tot, spectacolul imposibil şi totuşi splendid dat de Hugh în mijlocul a toate astea, băiatul al cărui păr flutura nebuneşte peste faţă, cocoţat sus în copac.

Orchestra atacă din nou „Guadalajara" în bătaia vântului şi taurul mugi neputincios, cu coarnele prinse în stinghiile gardului printre care era înţepat cu beţe în ceea ce-i mai rămăsese din testicule, împus cu nuiele, cu o macetă şi, după ce se eliberă şi se împotmoli iar, cu o greblă; praf şi balegă erau aruncate în ochii lui roşii; şi acum părea că această cruzime copilărească n-avea să se mai termine.

— Dragul meu, şopti Yvonne brusc, Geoffrey – uită-te la mine. Ascultă-mă. Am fost., n-are nici un rost să mai rămânem aici. Geoffrey.

Consulul, palid, fără ochelarii lui de soare, se uita la ea cu un aer vrednic de milă; transpira, tremura tot.

— Nu, zise. Nu. Nu! Adăugă el, aproape isteric.

— Geoffrey dragă. Nu mai tremura. De ce ţi-e teamă? De ce nu plecăm, acum, mâine, azi. Ce ne opreşte?

— Nu.

— Ah, cât de bun ai fost.

Consulul o luă pe după umeri, apropiindu-şi capul năduşit de părul ei, ca un copil, şi, timp de o clipă, fu ca şi cum un spirit al împăcării şi al tandreţii pluti deasupra lor, ocrotitor. El spuse obosit:

— De ce nu! Hai să plecăm, pentru Dumnezeu. La o mie, la un milion de mile depărtare, Yvonne, oriunde, numai să fie cât mai departe. Pur şi simplu departe. Departe de toate astea. Iisuse, de toate astea.

Într-un cer sălbatic plin de stele ce se aprind, şi Venus şi luna aurie la răsărit, iar la amiază munţi albaştri înzăpeziţi şi apă azurie, rece şi limpede.

— Vorbeşti serios?

— Dacă vorbesc serios!

— Dragule.

Yvonnei îi trecu prin minte că, deodată, vorbeau – fiind repede de acord – ca nişte prizonieri care n-au timp prea mult să stea de vorbă: Consulul îi luă mâna. Stăteam unul lângă altul, cu mâinile împreunate, cu umerii atingându-li-se. În arenă, Hugh trăgea de o parte, taurul de alta, se eliberă, dar acum era furios, aruncându-se în orice loc din gard care-i amintea de poarta către ţarcul pe care-l părăsise atât de prematur şi acum obosit, persecutat dincolo de orice limită, găsind-o, repezindu-se iarăşi şi iarăşi în poartă, cu o amărăciune exasperată, până ce, cu căţelul lătrând după el, o pierdu iar din ochi. Hugh în spinarea taurului epuizat, îl mână în cercuri în jurul arenei.

— Nu e vorba doar să evadăm, vreau să zic hai s-o luăm de la început cu adevărat. Geoffrey, cu adevărat şi curat, undeva. Ar putea fi ca o renaştere.

— Da Da, ar putea fi.

— Cred că ştiu, am în sfârşit totul limpede în minte. Ah, Geoffrey, în sfârşit cred că mi-e clar.

— Da, cred că şi eu ştiu.

Jos în arenă, coarnele taurului se înfipseră din nou în gard.

— Dragule.

Aveau să ajungă la destinaţie cu trenul, un tren care hoinărea pe nişte câmpii pe înserate, pe lângă apă, un braţ al Pacificului.

— Yvonne?

— Da, iubitule.

— Am decăzut, ştii. Într-un fel.

— Nu-i nimic, dragule.

— Yvonne?

— Da

— Te iubesc. Yvonne?

— Ah, şi eu te iubesc!

— Iubita mea. Dragostea mea

— Ah, Geoffrey. Am putea fi fericiţi, chiar am putea.

— Da. Am putea.

Şi departe, dincolo de apă, căsuţa, aşteptând.

Izbucni brusc un tumult de aplauze, urmat de răsunetul accelerat al chitarelor desfăşurându-se în bătaia vântului; taurul se desprinsese de gard şi, încă o dată, scena devenea animată: Hugh şi taurul se încleştară o clipă în centrul arenei, într-un mic cerc pe care ceilalţi îl delimitau net, excluzându-se din el. Apoi totul fu învăluit de praf; în stânga lor, poarta ţarcului se deschise din nou, eliberând toţi taurii, inclusiv pe primul, care era probabil responsabil; se repezeau, în mijlocul ovaţiilor, sforăind, răspândindu-se în toate direcţiile.

Hugh fu eclipsat o vreme, luptându-se cu taurul lui, într-un colţ îndepărtat: brusc, cineva din partea aceea ţipă. Yvonne se desprinse de lângă Consul şi se ridică în picioare:

— Hugh. S-a întâmplat ceva

Consulul se ridică şi el, clătinându-se. Bău din sticla de habanero, bău până aproape o termină. Apoi zise:

— Nu văd nimic. Dar cred că e taurul.

Era încă imposibil să-ţi dai seama ce se întâmpla în colţul acela îndepărtat, în confuzia prăfoasă de călăreţi, tauri şi frânghii. Apoi Yvonne văzu, da, era taurul care, epuizat, zăcea iarăşi în praf. Hugh se dădu jos de pe el, calm, se înclină în faţa spectatorilor care ovaţionau şi, ocolind ceilalţi tauri, sări peste gardul aflat la mare distanţă. Cineva îi înapoie pălăria

— Geoffrey., începu Yvonne în grabă, nu mă aştept ca tu. Vreau să spun. Ştiu c-o să fie.

Dar Consulul tocmai termina sticla de habanero. Mai lăsă totuşi puţin pentru Hugh.

Cerul era iarăşi albastru deasupra capului, în vreme ce ei coborau spre Tomalin; nori întunecaţi încă se mai adunau în spatele vulcanului Popocatepeti; masele lor purpurii străpunse de lumina puternică a soarelui târziu, care cădea pe un alt mic lac de argint, strălucind răcoros, proaspăt, îmbietor, în faţa lor, pe care Yvonne nu-l văzuse pe drum şi nici nu-şi amintea de el.

— Episcopul de Tasmania, spunea Consulul, sau cineva murind de sete în deşertul tasmanian, a avut o experienţă similară. Perspectiva îndepărtată a Muntelui Cradle l-a consolat o vreme, şi apoi a văzut o apă ca asta. Din nefericire, s-a dovedit a fi lumina soarelui strălucind pe miriade de sticle sparte.

Lacul era de fapt acoperişul spart al unei sere, aparţinând de El Jardin Xicotancatl: doar buruieni mai creşteau acum în seră.

Dar, în vreme ce mergea, în mintea Yvonnei se înălţa casa lor: reală, o văzu în zori, în lungile după-amieze ale vânturilor de sud-est, apoi la căderea nopţii în lumina stelelor şi a lunii, acoperită de zăpadă: o văzu de sus, în pădure, cu coşul şi acoperişul dedesubt, şi cu debarcaderul diminuat în perspectivă: o văzu de pe plajă ridicându-se deasupra ei şi, minusculă, în depărtare, un liman şi un far pe fundalul copacilor, dinspre mare. Doar că bărcuţa conversaţiei lor nu fusese prea bine ancorată; o auzea lovindu-se de stânci; mai târziu avea s-o tragă mai sus, unde să fie în siguranţă. Şi totuşi, de ce chiar în centrul minţii ei trebuia să existe silueta unei femei în plină isterie, smucindu-se ca o păpuşă şi bătând cu pumnii în pământ?

— Înainte către Salon Ofelia! Exclamă Consulul.

Un vânt fierbinte, furtunos, se repezi către ei, se epuiza şi, undeva, un clopot slobozi triftongi aprigi.

Umbrele lor se târâră înainte prin praf, alunecară de-a lungul unor ziduri albe de case însetate, fură violent prinse timp de o clipă în umbra eliptică, învârtindu-se smucit, a roţii bicicletei unui băiat

Umbra întretăiată de spiţe a roţii, enormă, insolentă, se făcu nevăzută.

Acum propriile lor umbre cădeau cu totul peste piaţă, către uşile batante, înălţate, ale tavernei Todos Contentos y Yo Tambien: pe sub uşi observară ceva ce semăna cu partea de jos a unei cârje; cineva se pregătea să plece. Cârja nu se mişcă; proprietarul ei discuta în prag, poate bea un ultim pahar. Apoi dispăru: una din uşile cârciumii se dădu în lături, ceva ieşi la iveală.

Frânt de mijloc, gemând din cauza greutăţii, un bătrân indian şchiop căra în spate, cu ajutorul unei chingi petrecute peste frunte, un alt biet indian, şi mai bătrân, şi mai decrepit decât el. Îl căra şi pe moş şi cârjele lui, tremurând din toate încheieturile sub această greutate a trecutului, ducând ambele lor poveri.

Rămaseră cu toţii privindu-l pe indian, în vreme ce acesta dispărea cu bătrânul după un colţ, în penumbra serii, târşâindu-şi prin praful alb-cenuşiu picioarele încălţate cu nişte sandale ponosite.

— MESCAL, SPUSE CONSULUL, aproape distrat

Ce zisese? N-avea nici o importanţă. Nici o băutură mai slabă decât mescalul nu i-ar fi priit. Dar nu trebuia neapărat să fie un mescal serios, se convinse singur.

— No, Senor Cervantes, şopti el, mescal, poquiâo. Totuşi, medita Consulul, nu era doar faptul că n-ar fi trebuit s-o facă, nu doar asta, nu, era mai mult, ca şi cum pierduse sau îi scăpase ceva, sau mai degrabă, nu chiar despre o pierdere sau o scăpare era vorba. Era ca şi cum, mai degrabă, aştepta ceva şi, pe de altă parte, nu aştepta nimic. Era aproape ca şi cum ar fi stat (în loc de pragul de la Salon Ofelia, cu faţa spre piscina liniştită unde Yvonne şi Hugh se pregăteau să înoate) din nou pe peronul acela de gară negru, cu albăstrele şi creţuşte crescând la un capăt, unde, după ce băuse toată noaptea, se dusese s-o întâmpine pe Lee Maitland care se întorcea din Virginia la 7,40 dimineaţa, se dusese cu capul limpede, sprinten, şi-n acea stare de spirit în care se trezeşte îngerul lui Baudelaire, dornic să vadă trenuri probabil, dar nu trenuri care opresc, pentru că în mintea îngerului nu există trenuri care opresc, şi din asemenea trenuri nu coboară nimeni, nici măcar un alt înger, nici măcar unul blond, precum Lee Maitland. întârzia trenul? De ce făcea paşi încolo şi-ncoace pe peron? Oare cu al doilea sau al treilea tren dinspre Podul Suspendat – Suspendat!

— Urma ea, după spusele şefului de gară, să sosească? Ce spusese hamalul? Putea fi în trenul ăsta? Cine era ea? Era imposibil ca Lee Maitland să fie în vreunul din trenurile astea. Şi pe deasupra, toate aceste trenuri erau trenuri expres. Liniile de cale ferată se pierdeau în depărtare în susul dealului. O pasăre singuratică bătea din aripi departe peste şine. În dreapta trecerii la nivel, la mică distanţă, era un copac ca o explozie verde, îngheţată, a unei mine marine. Fabrica de ceapă deshidratată de lângă liniile de încărcare-descărcare se trezi, apoi şi companiile de cărbune. Cărbune negru pentru zile albe: Cărbunele Demonului. Un iz delicios de supă de ceapă pe străzile mărginaşe din Vavin impregna zorile. Nişte muncitori plini de funingine împingeau vagonete în apropiere, sau cerneau cărbune. Felinare stinse, ca nişte şerpi gata să-şi atace prada, se înşirau de-a lungul peronului. De cealaltă parte erau albăstrele, păpădii, un tomberon ca un vas pentru jăratic, fumegând furios printre creţuşte. Dimineaţa deveni fierbinte. Şi acum, unul după altul, teribilele trenuri apărură deasupra orizontului înălţat, licărind ca într-un miraj: la început suspinul îndepărtat, apoi ţâşnetul şi vălătucirea înspăimântătoare a fumului negru, un stâlp uriaş apărut din senin, nemişcat, apoi un cocon rotund, de parcă n-ar fi fost pe linii, de parcă ar fi mers invers, în direcţia opusă, ori de' parcă s-ar fi oprit, de parcă nu s-ar fi oprit, sau ca şi cum ar fi alunecat departe, peste câmpuri, şi s-ar fi oprit; ah Dumnezeule, nu se oprea; în josul dealului: clincheti-unu clincheti-unu: clincheti-doi clincheti-doi: clincheti-trei clincheti-trei: clincheti-patru clin-cheti-patru: vai, slavă Domnului, fără să se oprească, liniile tremurând, gara zburând, praful de cărbune, negru bituminos: vâj vâj vâj: şi apoi un alt tren, clincheti-unu

clincheti-unu, venind din cealaltă direcţie, legănându-se, şuierând, la două picioare deasupra şinelor, zburând, clincheti-doi, cu o lumină arzând contra dimineţii, clincheti-trei clincheti-trei, un singur ochi ciudat, inutil, roşu auriu; trenuri, trenuri, trenuri, fiecare condus de o vrăjitoare rău-prevestitoare cântând la o orgă nazală ţipătoare în re minor vâj vâj vâj. Dar nu trenul lui; şi nu trenul ei. Totuşi, trenul va veni, fără îndoială – şeful de gară spusese al treilea sau al patrulea tren, dar din ce direcţie? Care era nordul, care vestul? Şi, oricum, al cui nord, al cui vest? Şi el trebuia să culeagă flori să întâmpine îngerul, blonda virginiană, la coborârea din tren. Dar florile de pe taluz nu se lăsau culese, scuipau o sevă lipicioasă, florile se aflau la capătul greşit al lujerului (iar el de partea greşită a liniei ferate), era să cadă în tomberonul cu jăratic, albăstrelele creşteau la mijlocul tulpinilor, tulpinile creţuştelor – sau erau vinariţe?

— Erau prea lungi, buchetul lui nu făcea doi bani. Şi cum să se întoarcă înapoi peste linii – tocmai venea un tren iarăşi din direcţia greşită, clincheti-unu clincheti-unu, şinele ireale nu erau la locul lor, mergeau prin aer; ori poate că şinele duceau totuşi undeva, către o viaţă ireală, sau, poate, spre Hamilton, Ontario. Prostul, încerca să meargă de-a lungul unei singure linii, ca un băieţandru în echilibru pe marginea trotuarului: clincheti-doi clincheti-doi: clincheti-trei clincheti-trei: clincheâi-patru clincheti-patru: clincheti-cinci clincheti-cinci: clincheti-sase clincheti-şase: clincheti-şapte – clincheti-şapte; trenuri, trenuri, trenuri, trenuri îndreptându-se spre el din toate părţile orizontului, fiecare jelind după iubita lui demonică. Viaţa n-avea timp de pierdut Şi atunci de ce trebuia să risipească aşa de mult din toate celelalte? Cu albăstrelele moarte în faţă, seara – în clipa următoare – Consulul stătea în cârciuma gării, cu un tip care tocmai încercase să-i vândă trei dinţi care se clătinau. Oare nu cumva mâine trebuia să aştepte trenul? Ce spusese şeful de gară? Oare aceea fusese chiar Lee Maitland însăşi făcându-i cu mâna frenetic din trenul expres? Şi cine aruncase cocoloşul murdar de hârtie igienică pe fereastră? Ce pierduse? De ce stătea idiotul ăla acolo, într-un costum murdar cenuşiu şi pantaloni deformaţi la genunchi, prinşi cu o pensă de bicicletă, în jachetp, lui lungă, lungă flenduroasă cenuşie, cu şapca de pânză gri şi ghete maro, cu gâtul gros şi faţa pământie, buhăită; îi lipseau trei dinţi de sus, probabil tocmai acei trei dinţi, toţi de pe o singură parte, şi spunea, la fiecare cinci minute, oricui intra pe uşă: „Sunt cu ochii pe tine”. „Te văd.” „N-o să scapi de mine.” „. Dacă ai tăcea din gură, Claus, n-ar şti nimeni că eşti nebun”. Asta era de asemenea vremea când, în ţara furtunilor, „fulgerul decojeşte stâlpii, domnule Firmin, şi muşcă din cablurile electrice – poţi şi dumneata să-l guşti după aceea, în apă, sulf pur”. Când la ora patru, în fiecare după-amiază, precedat, din cimitirul alăturat, de gropar – transpirând, mergând greoi, cocârjat, cu falca lăsată şi tremurând, cărându-şi în spinare instrumentele morţii – venea, chiar în această cârciumă, să-l întâlnească pe domnul Quattras, negrul ăla din Codrington, Barbados, care se ocupa de pariuri. „Trăiesc de pe urma curselor de cai şi am crescut printre albi, aşa că negrii nu mă iubesc.”

Domnul Quattras, surâzând trist, se temea să nu fie deportat. Dar bătălia aceea contra morţii fusese câştigată. Şi el îl salvase pe domnul Quattras. Chiar în seara aia, nu-i aşa? Cu inima ca un vas de jăratic rece stând pe un peron de gară printre creţuştele umede de rouă: sunt frumoase şi terifiante, aceste umbre de vagoane care trec pe lângă garduri, şi trec ca nişte zebre traversând poteca de iarbă de pe bulevardul stejarilor întunecaţi sub lumina lunii: o singură umbră, ca o umbrelă pe şine, călătorind pe lângă un gard de ţăruşi; prevestitoarea unei nenorociri, a unei inimi cedând. Au dispărut. Înghiţite invers de noapte. Şi luna a dispărut. C'etait pendant l'horreur d'une profonde nuit. Şi cimitirul pustiu în lumina stelelor, părăsit de gropar, beat acum, rătăcind spre casă peste câmpuri – „Aş putea să sap un mormânt în trei ore, dacă m-ar lăsa" – cimitirul în lumina pestriţă, lunară, a unui singur felinar de pe stradă, iarba înaltă, deasă, semeţul obelisc pierdut pe Calea Lactee. Jull, scria pe monument. Ce spusese şeful de gară? Morţi. Oare dorm? Şi de ce ar face-o, când noi nu putem? Mais tout dort, et l'armee, et Ies vents, et Neptune. Şi el pusese bietele albăstrele cu respect pe un mormânt uitat. Era în Oakville. Oaxaca sau Oakville, care era diferenţa? Sau între o cârciumă care deschidea la patru după-amiaza şi una care deschidea (cu excepţia sărbătorilor) la patru dimineaţa? „Nu te mint, dar cândva, pentru o sută de dolari, am dezgropat un întreg cavou, al cărui conţinut l-am expediat la Cleveland!"

Un cadavru va fi transportat cu expresul.

Mustind de alcool prin toţi porii, Consulul stătea în uşa deschisă de la Salon Ofelia. Cât de înţelept fusese că băuse mescal. Cât de înţelept! Pentru că era singura băutură potrivită în asemenea circumstanţe. Ba mai mult, nu numai că-şi dovedise sieşi că nu-i era frică de ea, dar acum era treaz de-a binelea, din nou cât se poate de treaz şi perfect capabil să se descurce în orice situaţie. Dacă n-ar fi fost uşoarele, permanentele tresăriri şi zvâcnituri din câmpul său vizual, ceva ca nişte nenumăraţi purici de nisip, ar fi putut afirma că nu băuse nimic de luni de zile. Singurul lucru care nu-i pria era că se încălzise prea tare.

O cascadă naturală explodând cu forţă într-un soi de rezervor construit pe două niveluri – găsea priveliştea nu răcoritoare, ci sugerând grotesc o ultimă transpiraţie a unei agonii; nivelul inferior dădea naştere unei piscine unde Hugh şi Yvonne încă nu înotau. Apa de la turbulentul nivel de sus se repezea căzând'ântr-o cascadă artificială după care, devenind un pârâu iute, se unduia printr-o junglă deasă, vărsându-se într-o cascadă naturală mult mai mare, care nu se vedea. După aceea se disipa, îşi aminti el, îşi pierdea identitatea, picura, în diverse locuri, în barranca. O potecă urma pârâul prin jungla şi într-un loc o altă potecă se ramifica spre dreapta, ducând spre Pariân: şi spre Farolito. Deşi prima potecă te conducea şi ea într-un ţinut al cârciumilor. Dumnezeu ştie de ce. Cândva, poate pe vremea haciendelor1, Tomalân-ul avusese oarecare importanţă pentru irigaţii. Apoi, după incendierea plantaţiilor de zahăr, proiecte grandioase şi inconsistente, privind o staţiune termală, fuseseră abandonate sulfuros. Mai târziu, au plutit în aer vagi vise cu privire la o hidrocentrală, deşi

nimic nu s-a făcut în privinţa asta. Pariân era un mister şi mai mare. Întemeiat la început de câţiva dintre acei vajnici strămoşi ai lui Cervantes, perfizii tlaxcalani, care izbutiseră să facă Mexicul măreţ chiar şi trădându-l, capitala nominală a statului fusese aproape eclipsată de Quauhnahuac după revoluţie şi, rămas un obscur centru administrativ, nimeni nu ar fi putut spune cum se făcea că acest oraş exista încă. Întâlneai oameni care se duceau într-acolo: puţini, medita el acum, mai reveneau vreodată. Sigur că aveau să se întoarcă, el însuşi se întorsese; exista o explicaţie. Dar de ce nu mergea într-acolo un autobuz, sau dacă mergea, ocolea mult, pe un itinerariu ciudat. Consulul tresări.

Lângă el stăteau la pândă nişte fotografi pregătiţi sub pânza neagră. Aşteptau, lângă aparatele lor ponosite, ca înotătorii să iasă din cabine. Acum două fete ţipau, coborând spre apă, în costumele lor străvechi, închiriate. Însoţitorii lor se făleau de-a lungul unei balustrade cenuşii, care separa piscina de cascada de deasupra, în mod clar hotărâţi să nu plonjeze, arătând drept scuză în sus către o trambulină fără scară, abandonată, precum o victimă uitată, după o inundaţie provocată de maree, într-un arbust de piper plângăcios. După o vreme, se repeziră strigând, de-a lungul unei pante de beton, în piscină. Fetele se fandosiră puţin la început, dar săriră şi ele chicotind. Rafale nervoase agitau suprafaţa apei. Nori sângerii se îngrămădeau mai sus către linia orizontului, deşi deasupra capului cerul rămânea senin.

Hugh şi Yvonne apărură, purtând groteşti costume de baie. Se opriră râzând la marginea piscinei, tremurând, deşi razele orizontale ale soarelui îi scăldau în întregime într-o căldură solidă.

Fotografii pozau de zor.

— Vai! Exclamă Yvonne, parc-am fi la Cascada Potcoavei din Ţara Galilor.

— Sau la Niagara, observă Consulul, pe la 1900. Ce ziceţi de o excursie cu Fecioara Ceţurilor, şaptezeci şi cinci de cenţi, inclusiv pelerina impermeabilă?

Hugh se întoarse precaut, cu mâinile pe genunchi.

— Da Către locul unde se termină curcubeul.

— Peştera Vânturilor. Cascada Sagrada.

Existau într-adevăr curcubee. Deşi fără ele mescalul (pe care Yvonne cu siguranţă nu-l observase) investise deja locul cu ceva magic. Magia era a oraşului lunii de miere, Niagara Falls1, nu doar măreţia esenţială a cascadei, datorată unui dulceag, de prost gust, chiar frust sens al iubirii ce bântuia acel loc nostalgic peste care vântul presăra picături fine. Dar acum mescalul atingea o coardă disonantă, apoi o succesiune de disonanţe tânguitoare, în ritmul cărora ceţurile în derivă păreau să danseze, prin subtilităţile derutante ale panglicilor de lumină, printre fâşiile detaşate ale curcubeelor plutitoare. Era un dans fantomatic al sufletelor, derutate de aceste îmbinări înşelătoare, şi totuşi căutând încă permanenţa în mijlocul a ceea ce nu era decât veşnic evanescent sau pentru totdeauna pierdut. Sau era un dans al căutătorului şi al ţintei sale, ici încă urmând culorile vesele pe care nu ştia că şi le asumase, colo

străduindu-se să identifice scena mai rafinată din care se putea ca el nu-şi dea niciodată seama că făcea deja parte.

Rotocoale întunecate de umbre bântuiau prin barul pustiu. Se repeziră la el. „Otro mescalito. Un poquito." Vocea părea să vină de deasupra tejghelei, unde doi ochi sălbatici, galbeni, străpungeau penumbra. Creasta purpurie, mărgelele ca de

1 Fermă, moşie (1b. Sp.).

Numele vestitei cascade, dar $i al oraşului situat în apropiere.

Curcan, apoi penele de un verde bronz metalic, ale unei păsări de pe bar, îşi făcură apariţia, iar Cervantes, ridicându-se jucăuş din spatele ei, îl întâmpină cu o plăcere tlaxcaltecană: „Muy fuerte. Muy teriibil", cotcodăci el.

Asta era efigia care a lansat cinci sute de corăbii şi l-a adus pe Iisus, prin înşelăciune, în emisfera vestică? Dar pasărea părea destul de blândă. Trei şi jumate, după cântecul cocoşului, spusese celălalt tip. Şi iată cocoşul. Era un cocoş de luptă. Cervantes îl antrena pentru o luptă în Tlaxcala, dar Consulul nu se lăsă antrenat. Cocoşeii lui Cervantes întotdeauna pierdeau -asistase o dată, beat fiind, la o luptă în Cuautla; micile bătălii urâte, puse la cale de om, crude şi distructive şi totuşi, într-un fel, sordid de neconcludente, fiecare scurtă precum un act al acuplării hidos de lamentabil, îl dezgustaseră şi plictisiseră. Cervantes luă cocoşul de acolo. „ Un bruto „, adăugă el.

Urletul surd al cascadei umplea încăperea precum duduitul unui vapor. Eternitate. Consulul, mai calm, se sprijini de bar, fixând cu privirea cel de-al doilea pahar plin cu lichidul incolor, mirosind a eter. A bea sau a nu bea. Dar fără mescal, îşi imagină el, uitase de eternitate, uitase de călătoria lumii lor, de faptul că Pământul era o navă, biciuită de coada Horn-ului, blestemată să nu ajungă niciodată la Valparaiso. Ori că era ca o minge de golf, lansată către Lira lui Hercule, năprasnic înhăţată de un uriaş aplecat peste fereastra unui balamuc din iad. Ori că era un autobuz, urmându-şi călătoria rătăcitoare spre Tomalân şi neant. Ori că era ca. Ce-o fi fost să fie, în scurtă vreme, după proximul mescal.

Totuşi, încă nu apăruse un „proxim" mescal. Consulul se ridică, dând impresia că mâna îi era o parte a paharului, ascultând, amintindu-şi. Brusc auzi, pe deasupra urletului, vocile clare, cristaline, ale tinerilor mexicani de afară: şi vocea Yvonnei, dragă, de nesuportat – şi diferită, după primul mescal – care avea să se piardă în curând.

De ce să se piardă? Vocile păreau să se confunde acum cu torentul orbitor al luminii soarelui care curgea prin uşa deschisă, transformând florile purpurii înşirate de-a lungul potecii în săbii înflăcărate. Chiar şi poezia de proastă calitate e mai bună decât viaţa, ar fi putut spune susurul vocilor, în vreme ce, acum, el sorbi jumătate din conţinutul noului pahar.

Consulul era conştient de un alt zgomot, deşi venea din interiorul capului său: clincheti-unu: expresul american, legănându-se, duce cadavrul de-a lungul pajiştilor verzi. Ce este omul dacă nu un mic suflet care ţine în picioare un cadavru? Sufletul! Ah, nu avea şi el tlaxcalanii lui sălbatici şi trădători,

Cortez-ul lui cu ale sale noches tristes şi, zăcând înlănţuit, în citadela lui cea mai lăuntrică, bând ciocolată, palidul lui Moctezuma?

Zgomotul crescu, se estompă, crescu din nou; corzi de chitară se amestecară cu strigătele mai multor voci, chemând, psalmodiind, ca băştinaşele din Kaşmir, implorând, pe deasupra vacamului: „Borrraaacho", se jeluiau ele. Şi încăperea întunecată, cu cadrul uşii strălucitor, i se clătină sub picioare.

— Ce zici, Yvonne, ce-ar fi să urcăm o dată pe bebeluşul ăla, la Popo mă refer.

— Doamne Dumnezeule, de ce?"N-ai făcut destulă mişcare pentru un.

—. ar putea fi o idee bună să-ţi întăreşti mai întâi muşchii, să începi cu câteva vârfuri mai mici.

Glumeau. Dar Consulul nu glumea. Cel de-al doilea mescal devenise serios. Îl lăsă neterminat pe tejghea, în vreme ce Senor Cervantes îi făcea semn din fundul sălii.

Un omuleţ jerpelit, cu o cârpă neagră peste un ochi, purtând o haină neagră, deşi pe cap avea o pălărie arătoasă, cu ciucuri lungi şi veseli căzându-i pe spate, părea, oricât de negru la suflet, într-o stare de nelinişte aproape la fel de mare ca a lui. Ce magnetism atrăgea aceste creaturi decăzute, tremurătoare, pe orbita lui? Cervantes îi deschise drumul, undeva în spatele barului, coborând două trepte şi trăgând în lături o perdea Sărmanul singuratic, voia să-i arate din nou locuinţa lui. Consulul păşi pe trepte cu dificultate. O cameră mică, ocupată de un pat uriaş de alamă. Carabine ruginite pe un raft de perete, într-un colţ, în faţa unei Fecioare micuţe de porţelan, ardea o lampă mică. De fapt, o candelă, care răspândea în cameră o lumină tremurătoare, rubinie, aruncând un con larg, galben pâlpâitor pe tavan; fitilul era redus la minimum.

— Dom'ne, arătă Cervantes către ea cu o mână tremurândă. Senor, bunicul meu zice să n-o las să se stingă niciodată.

Lacrimi de mescal ţâşniră din ochii Consulului şi îşi aminti că, la un moment dat, în timpul chefului de azi-noapte, intrând cu doctorul Vigil într-o biserică din Quauhnahuac pe care n-o ştia, cu tapiserii sumbre şi stranii picturi votive, zărise o Fecioară milostivă plutind în penumbră, către care se rugase, cu inima bătându-i noroiasă, să o poată avea din nou pe Yvonne. Siluete întunecate, tragice şi izolate, erau răspândite prin biserică, sau îngenuncheau – doar cei părăsiţi şi singuri se duceau acolo. „Ea este Fecioara pentru cei care nu au pe nimeni, îi spusese doctorul, înclinând din cap către imagine. Şi pentru marinarii plecaţi pe mare." Apoi îngenunchease pe podeaua murdară şi, punându-şi pistolul – căci doctorul Vigil se ducea totdeauna înarmat la Balurile Crucii Roşii – lângă el, şoptise trist: „Nimeni nu vine aici, în afară de cei care n-au pe nimeni". Acum Consulul luă această Fecioară drept cea care îi împlinise rugăciunea şi, în vreme ce stăteau în tăcere în faţa ei, se rugă din nou. „Nimic nu s-a schimbat şi, în ciuda milei lui Dumnezeu, sunt tot singur. Deşi suferinţa mea pare fără sens, încă sunt în agonie. Nu există o

explicaţie a vieţii mele." într-adevăr, nu exista, dar nu asta intenţionase să mărturisească. „Te rog, fă ca Yvonne să-şi împlinească visul – visul?

— Unei noi vieţi cu mine. Te rog lasă-mă să cred că totul nu e doar o autoamăgire abominabilă, încercă el. Te rog, ajută-mă să o fac fericită, eliberează-mă de această îngrozitoare tiranie a sinelui meu. Am decăzut adânc. Lasă-mă să mă scufund şi mai adânc, ca să pot cunoaşte adevărul. Învaţă-mă să iubesc din nou, să iubesc viaţa." Nici asta nu mergea. „Unde este iubirea? Fă-mă să sufăr cu adevărat. Înapoiază-mi puritatea, cunoaşterea Misterelor pe care le-am trădat şi le-am pierdut. Fă-mă să fiu cu adevărat singur, ca să mă pot ruga cinstit. Fă-ne să fim iar fericiţi undeva, oriunde, numai să fim împreună, numai să nu mai existăm în această lume îngrozitoare. Distruge lumea!" strigă el în inima lui. Ochii Fecioarei erau plecaţi în binecuvântare, dar poate că nici nu-l auzise. Consulul abia dacă observase că Cervantes apucase una dintre carabine.

— Îmi place să vânez.

După ce o puse la loc, deschise sertarul de jos al unui dulap înghesuit într-un alt colţ. Sertarul era burduşit cu cărţi, printre care se afla şi Istoria Tlaxcalei în zece volume. Îl închise imediat

— Sunt un om fără importanţă, şi nu citesc aceste cărţi tocmai ca să-mi dovedesc nimicnicia, zise el cu mândrie. Si, hombre, continuă el, în vreme ce coborau iarăşi spre bar, cum ţi-am zis, îl ascult pe bunicul meu. El mi-a poruncit să mă însor cu nevastă-mea. Aşa că nevestei îi spun mamă. Dădu la iveală o fotografie a unui copil întins într-un coşciug şi o puse pe tejghea. Am băut toată ziua.

— Ochelari de zăpadă şi un alpenştoc. Ai arăta foarte bine cu.

— Şi cu faţa unsă cu grăsime. Şi o căciulă de lână trasă peste ochi.

Vocea lui Hugh se auzi din nou. Apoi cea a Yvonnei. Se îmbrăcau, şi conversau cu voce tare, pentru ca vorbele să poată trece peste peretele despărţitor al cabinelor, aflate la mai puţin de doi metri depărtare, dincolo de zid:

— Ţi s-a făcut foame, nu-i aşa?

— Câteva stafide şi jumătate de prună uscată!

— Să nu uităm lămâile verzi.

Consulul îşi termină mescalul: nu era decât o glumă jalnică, desigur, şi totuşi, planul ăsta cu urcatul pe Popo părea tocmai genul de lucru la care Hugh s-ar fi putut gândi înainte de a sosi, neglijând atâtea altele: şi totuşi, se putea oare ca ideea de a escalada vulcanul să li se pară într-un fel ca având semnificaţia unei vieţi împreună? Da, se ridica acolo, în faţa lor, cu toate pericolele lui ascunse, prăpăstii, ambiguităţi, decepţii, de rău augur a tot ceea ce-şi puteau imagina, în răstimpul scurt, iluzoriu, cât dura fumatul unei ţigări, că ar fi propriul lor destin – sau Yvonne era, pur şi simplu, vai, fericită?

— De unde pornim, din Amecameca.

— Pentru a preveni răul de munte.

— Deşi, după câte se spune, e un pelerinaj pe cinste! Geoff şi cu mine neam gândit s-o facem, cu ani în urmă. Întâi se merge călare, până la Tlamancas.

—. la miezul nopţii, la Hotel Fausto!

— Ce aţi prefera? Conopidă sau cartofosupă? Îi întâmpină încruntat, într-un separeu, Consulul, inocent, fără nici un pahar în faţă; ultima cină de la Emmaus, îşi spuse el, încercând să-şi deghizeze vocea uşor atinsă de mescal, în timp ce studia meniul pe care i-l dăduse Cervantes. Sau un sirop extra de pişarţar? Onanocepe în supă de usturoi cu ou.

— Ciuşcă cu lapte? Şi ce-aţi zice de un gustos Filete de Huachinango rebozado tartar con amici germani?

Cervantes le înmânase separat, lui Yvonne şi Hugh, câte un meniu, dar ei se uitau amândoi pe al ei:

— Supa specială a doctorului Moise von Schmidthaus, pronunţă Yvonne cuvintele cu emfază.

— Cred că o sfeclă piperată ar fi pe gustul meu, zise Consulul, după onanocepele alea Doar una singură, adăugă el, grijuliu (pentru că Hugh râdea aşa de tare) faţă de sentimentele lui Cervantes. Şi nu cumva să uiţi de amicii germani. Chiar se potrivesc cu file-ul.

— Cum e sosul tartar? Întrebă Hugh.

— Tlaxcala! Cervantes, zâmbind, le explica, bâţâindu-şi creionul. Si, sunt tlaxcaltecan. Place ouăle, senora. Ouă călcate în picioare. Muy sabrosos. Ouă divorţate? Cât despre peşte, avem felii de fileu cu mazăre. Vol-au-vent ă la reine. Tumbe de regină. Sau place ouă pojărite pe pâine prăjită? Sau ficat de viţel cârciumar? Sau un potlet cu pirmizan? Sau puiul fantomatic al casei? Porumbel tânăr. Păstăi roşii cu tătar prăjit, place la tine?

— Ha, tătarul ubicuu! Exclamă Hugh.

— Cred că puiul fantomatic al casei ar fi şi mai grozav, nu? Yvonne râdea, fără să bage în seamă obscenităţile strecurate în conversaţie, observă Consulul, şi fără să-şi dea seama încă în ce stare se afla el.

— Probabil servit în propria-i ectoplasmă.

— Si, place sepii în cerneala lui? Sau ton? Sau un sos delicios? Poate doriţi pentru început pepene la modă? Marmeladă de smochine? Mure sălbatice con clătită Gran Duc? Omletă îndoită place la voi? Doriţi să beţi la început un gin fiţă a-ntâia? O fiţă argintie? Un Sparkenwein?

— Madre? Întrebă Consulul, ce-i cu madre asta aici? Ţi-ar plăcea să-ţi mănânci mama, Yvonne?

— Badre, senor. Peşte tambien. Peşte de Yautepec. Muy sabroso. Place?

— Tu ce zici, Hugh – vrei să aştepţi peştele care moare?

— Aş vrea o bere.

— Cerveza, si. Moctezuma? Dos Equis? Carta Blanca?

În cele din urmă, se hotărâră cu toţii să comande supă de moluşte, omletă, puiul fantomatic al casei, fasole şi bere. Consulul, la început, comandase doar creveţi şi un hamburger, dar cedă la rugămintea Yvonnei:

— Dragule, ar trebui să mănânci mai bine. Mie mi-e o foame de lup.

Şi mâinile li se întâlniră peste masă.

Şi apoi ochii, pentru a doua oară în acea zi, într-o privire prelungă plină de dorinţă. In spatele ochilor ei, dincolo de ea, Consulul zări pentru o clipă Granada şi trenul de Algeciras valsând peste câmpiile Andaluziei, ciuf-ciuf, ciuf-ciuf, drumul scufundat şi prăfuit de la gară, pe lângă vechea arenă pentru corida şi barul Hollywood, intrând în oraş, pe lângă Consulatul Britanic şi mănăstirea Los Angeles, urcând pe lângă hotelul Washington Irving (nu poţi scăpa de mine, te văd, Anglia trebuie să revină în New England pentru valorile ei!), pe unde circula vechiul tren numărul şapte: spre seară, trăsurile maiestuoase urcau încet prin grădini, înaintau cu greu printre arcade, trecând pe lângă locul unde eternul cerşetor cântă la o chitară cu trei corzi, prin grădini, grădini, grădini pretutindeni, sus, sus, către minunata dantelărie de piatră a Alhambrei (care-l plictisea), pe lângă fântâna unde se întâlniseră, către America Pension; şi sus, sus acum ei înşişi urau, sus către grădinile Generalife, şi acum de la Grădinile Generalife către mormântul Maurului de pe vârful cel mai înalt al dealului; aici îşi juraseră credinţă.

Consulul coborî ochii în cele din urmă. Câte sticle, de atunci? În câte pahare, în câte sticle se ascunsese, singur de atunci? Brusc, le văzu, sticlele cu aguardiente, anâs, xeres, Highland Queen, paharele, un babei al paharelor – înălţându-se, precum fumul trenului, în aceea zi – ridicat spre cer, apoi căzând, paharele răsturnându-se şi spărgându-se, căzând în josul dealului din Grădinile Generalife, sticlele spărgându-se, sticle de Oporto, ţinto, blanco, sticle de Pernod, Oxygenee, absint, sticle făcându-se ţăndări, răspândindu-se, căzând cu un zgomot surd pe pământ în parcuri, pe sub bănci, paturi, scaune de cinema, ascunse în sertare prin consulate, sticle de calvados scăpate şi sparte, sau explodând în milioane de cioburi, azvârlite în grămezi de gunoi, aruncate în mare, Mediterana, Marea Caspică, Marea Caraibelor, sticle plutind în ocean, scoţieni morţi în ţinuturile muntoase ale Atlanticului – şi acum le văzu, le mirosi pe toate, de la începutul începutului – sticle, sticle, sticle, şi pahare, pahare, pahare, de bitter, Dubonnet, Falstaff, Secărică, Johnny Walker, Vieux Whiskey, blanc canadien, aperitivele, digestivele, jumătăţile, dublele, acele noch ein Herr Obers, acele et glas Araks, acele tusen taks, sticlele, sticlele, frumoasele sticle de tequila, şi butelcile, butelcile, butelcile, milioanele de butelci cu mescal magnific. Consulul stătea nemişcat. Conştiinţa i se înăbuşea în vuietul apei. Se zbătea şi gemea în jurul structurii de lemn a casei o dată cu briza spasmodică, îşi aduna, o dată cu norii de furtună văzuţi dincolo de ferestre, pe deasupra copacilor, disensiunile. Într-adevăr, cum putea el spera să se regăsească, s-o ia de la început, când undeva, poate într-una din acele sticle rătăcite sau sparte, în unul din acele pahare, zăcea pentru totdeauna cheia singuratică a identităţii sale? Cum putea să se întoarcă şi să caute acum, să cotrobăie printre cioburi, pe sub barurile eterne, pe sub oceane? Stai! Priveşte! Ascultă! În orice caz, cât de beat sau cât de treaz beţivănit dezîmbătat poţi să socoteşti că eşti acum? Fuseseră paharele alea de la cârciuma Senorei Gregorio, nu mai mult de două, cu siguranţă. Şi înainte? Ah, înainte! Dar mai

târziu, în autobuz, nu sorbise decât puţin din sticla de habanero a lui Hugh, apoi, la arena cu tauri, aproape o terminase. Asta îl îmbătase din nou, dar beat într-un fel care nu-i plăcea, într-un fel mai rău chiar decât în piaţă, beţia inconştienţei iminente, a răului de mare, şi din soiul ăsta de beţie – oare?

— Încercase să se trezească bând pe blat acele păhărele de mescal. Dar mescalul, constată Consulul, îi cam încurcase socotelile. Ciudatul adevăr era că se simţea iarăşi mahmur. Era ceva de fapt apoape mirific cu privire la înfricoşătoarea extremitate a acelei condiţii în care se trezise acum. Era o mahmureală precum hula unui uriaş ocean întunecat, în cele din urmă izbit de un vapor cu aburi pe cale să se scufunde, împins în direcţia vântului de nenumărate furtuni de mult epuizate. Şi din toate astea nu era atât de necesar să-şi revină, ci mai degrabă să se trezească din nou, da, să se trezească, îndeajuns ca să.

— Îţi aminteşti, Yvonne, azi-dimineaţă când traversam râul era o pulqueria pe partea cealaltă, numită La Sepultura, sau ceva de genul ăsta, şi era un indian acolo rezemat de zid, cu pălăria pe ochi şi cu calul legat de un copac, şi calul era însemnat pe un şold cu cifra şapte.

— Desagi agăţaţi de şa.

Peştera Vânturilor, locul tuturor marilor decizii, mica Cytheră a copilăriei, bibliotecă eternă, sanctuar cumpărat pe doi bani sau pe nimic, unde altundeva putea omul să se umple sau să se golească de atât de multe în acelaşi timp? Consulul era treaz de-a binelea, însă, aparent, în clipa aceea, nu lua masa cu ceilalţi, deşi vocile lor se auzeau destul de clar. Toaleta era în întregime din piatră cenuşie şi arăta ca un mormânt – chiar şi scaunul WC-ului era dintr-o piatră rece. „E ceea ce merit. E ceea ce sunt", îşi spuse Consulul.

— Cervantes! Strigă el, şi Cervantes, în mod surprinzător, apăru pe după colţ – nu exista uşă spre mormântul de piatră -sub braţ cu cocoşul luptător care se prefăcea că se zbate, cotcodăcind:

— Tlaxcala!

— Sau poate că era însemnat pe crupă.

După o clipă, înţelegând situaţia Consulului, Cervantes îl sfătui:

— O piatră, hombre, îţi aduc o piatră.

— Cervantes!

— Marcat cu fierul înroşit.

— Ştergeţi-vă pe o piatră, senor.

Şi masa începuse bine, îşi aminti el acum, trecuse un minut sau cam aşa, în ciuda tuturor celor întâmplate, şi: „Un amestec periculos de moluşte", remarcase el dând iama în supă. „Şi sărmanii noştri creieri şi ouăle care se strică pe-acasă!" Nu-şi exprimase el compătimirea la apariţia puiului fantomatic, înotând în sos delicios? Discutaseră despre omul de la marginea drumului şi despre hoţul din autobuz, apoi: „Excusado". Şi acesta, acest cenuşiu ultim Consulat, această Insulă Franklin a sufletului, era chiar acel excusado. Separat de locurile de îmbăiere, la îndemână şi totuşi ascuns vederii, era fără îndoială, o fantezie pur tlaxcaltecană, meşteşugită chiar de Cervantes,

construită pentru a-i aminti de cine ştie de sat înfrigurat şi ceţos de munte. Consulul se aşează, complet îmbrăcat, oricum, fără să mişte nici un muşchi. De ce se afla aici? De ce se afla întotdeauna, mai mult sau mai puţin, aici? I-ar fi prins bine o oglindă, ca să-şi pună această întrebare. Dar nu exista nici o oglindă. Nimic altceva decât piatră. Poate că nici timp nu era, în acest refugiu de piatră. Poate că asta era eternitatea despre care făcuse atâta caz, deja eternitatea, din speţa Svidrigailov, numai că în loc de o baie plină de păianjeni a unei case de la ţară, aici se dovedea a fi o chilie monahală de piatră unde stătea – ciudat!

— Cine altcineva decât el însuşi?

— Pulquena.

— Şi apoi a apărut indianul.

SEDIUL ISTORIEI CUCERIRII VIZITAŢI TLAXCALA!

Citi Consulul. (Şi cum se făcea că, lângă el, se afla o sticlă de limonada pe jumătate plină cu mescal, cum de o obţinuse atât de iute, ori Cervantes, căindu-se slavă Domnului, din cauza pietrei, i-o adusese împreună cu pliantul turistic de care era fixat un orar al căilor ferate şi al liniilor de autobuz – ori poate că o cumpărase el înainte, şi dacă da, când?)

VISITE VD. TLAXCALA!

Sus Monumentos, Sitios Historicos y De Bellezas

Nalurales. Lugar De Descanso. El Mejor Clima.

El Ai re Mas Pur o. El Cielo Mas Azul.

TLAXCALA! SEDE DE LA HISTORIA DE LA CONQUISTA

— În dimineaţa asta, Yvonne, când traversam râul, de partea cealaltă era pulquena aia.

— La Sepultura?

— Un indian rezemat de zid.

POZIŢIA GEOGRAFICĂ

Statul este aşezat între 19°06'10„ şi 19°44'00” latitudine nordică şi între 0°23'38„ şi l°30'34” longitudine estică faţă de meridianul Mexicului. Învecinându-se la nord-vest şi sud cu statul Puebla, către vest cu statul Mexico şi către nord-vest cu statul Hidalgo, întinderea lui teritorială este de 4132 kilometri pătraţi. Populaţia este de aproximaiv 220.000 locuitori, având o densitate de 53 locuitori pe kilometru pătrat. Este situat într-o vale înconjurată de munţi, printre ei fiind cei denumiţi Matlalcueyatl şi Ixtaccihuatl.

— Sigur că-ţi aminteşti, Yvonne, era pulquena aia.

— Ce dimineaţă splendidă a fost!

CLIMA

Intertropicală şi potrivită ţinuturilor muntoase, regulată şi sănătoasă. Malaria e necunoscută.

— Păi, în primul rând că Geoff a zis că e spaniol.

— Dar ce contează.

— Aşa că omul de la marginea şoselei putea fi un indian, desigur, strigă brusc Consulul din refugiul lui de piatră, deşi era ciudat, nimeni nu părea să-l

fi auzit. Şi de ce un indian? Aşa încât incidentul ar putea avea vreo semnificaţie socială pentru el, ar trebui să pară un soi de repercusiune de ultimă oră a Conchistei, şi o repercusiune a Conchistei, dacă doriţi, astfel încât ea să poată părea în schimb o repercusiune a.

— Traversând râul, o moară de vânt.

— Cervantes!

— O piatră. Doriţi o piatră, senor?

HIDROGRAFIE

Râul Zahuapan – întinzându-se de la râul Atoyac şi mărginind oraşul Tlaxcala, furnizează o mare cantitate de energie mai multor fabrici; dintre lagune, Acuitlapilco este cea mai importantă şi se întinde doi kilometri la sud de oraşul Tlaxcala. În prima lagună se găsesc o mulţime de păsări acvatice.

— Geoff spune că taverna din care a ieşit era o cârciumă fascistă El Amor de los Amores. Din câte am înţeles, omul a fost proprietar acolo cândva, deşi cred că s-a ruinat şi acum doar lucrează acolo. Mai vrei o sticlă de bere?

— De ce nu? Să bem.

— Şi dacă omul ăsta de la marginea şoselei fusese un fascist şi spaniolul tău un comunist? (în refugiul lui de piatră, Consulul luă o înghiţiură de mescal.) N-are importanţă, cred că hoţul tău e un fascist, deşi de un soi mai josnic, probabil un spion care spionează alţi spioni sau.

— Eu cred, Hugh, că trebuie să fie fost vreun amărât care, întorcându-se de la piaţă după ce a băut prea mult pulque, a căzut de pe cal; i se dădeau îngrijiri, apoi am venit noi şi omul a fost jefuit. Deşi, de fapt, eu n-am observat nimic. Mi-e ruşine de mine.

— I-am mutat pălăria mai jos totuşi, ca să poată respira.

— În faţa cârciumii La Sepultura

ORAŞUL TLAXCALA

Capitala Statului, despre care se spune că seamănă cu Granada, capitala statului despre care se spune că seamănă cu Granada, se spune că seamănă cu Granada, Granada, capitala statului se spune că seamănă cu Granada, are o frumoasă înfăţişare, străzi drepte, clădiri arhaice, o climă foarte plăcută, iluminat public eficient, şi Hotel turistic modernizat. Are un frumos Parc Central, denumit Francisco I Madero, plin de copaci împovăraţi de ani, frasinii fiind cei mai mulţi, o grădină îmbrăcată de multe flori frumoase; bănci peste tot, patru curate, bănci peste tot, patru curate şi bine aranjate bulevarde laterale, în timpul zilei, păsările cântă melodios prin frunzişul copacilor, întregul lui dă o privelişte de maiestate emoţionantă, maiestate emoţionantă, fără să piardă înfăţişarea de linişte şi odihnă. Faleza râului Zahuapan, cu o lungime de 200 de metri, are pe ambele părţi frasini corpolenţi de-a lungul râului, în unele părţi există metereze clădite, dând impresia unor diguri, în partea de mijloc a pomenadei este o pădurice unde se află „Senadores” (locuri de picnic) pentru a face mai uşoare zilele de odihnă pentru drumeţi. De pe această faleză se pot admira peisaje sugestive înfăţişând Popocatepetl şi Ixtaccihuatl.

— Sau nu şi-a plătit paharul de pulque la El Amor de los Amores şi fratele proprietarului cârciumii l-a urmărit să-şi recupereze banii. E o variantă extrem de probabilă.

— Ce este Ejidal-ul, Hugh?

— O instituţie bancară care împrumută bani pentru a finanţa efortul colectiv de la sate. Mesagerii ăştia au o slujbă periculoasă. Prietenul meu din Oaxaca. Uneori călătoresc deghizaţi în. Ăă. Peoni. Din câte a spus Geoff. Punând lucrurile cap la cap. Am crezut că sărmanul ar fi putut fi un mesager bancar. Dar era acelaşi tip pe care l-am văzut în dimineaţa asta, în orice caz era acelaşi cal, îţi aminteşti dacă avea desagi atunci când l-am văzut?

— De fapt, cred că am văzut calul. Şi am impresia că avea şi nişte desagi când l-am văzut.

— Păi, cred că e o bancă din asta în Quauhnahuac, Hugh, chiar lângă Palatul Cortez.

— '.: o mulţime de oameni care nu agreează băncile de credit şi nici pe Cârdenas, după câte ştiu, sau care nu sunt de acord cu legile lui de reformă agrară.

MĂNĂSTIREA SAN FRANCISCO în perimetrul oraşului Tlaxcala se află una dintre cele mai vechi biserici ale Lumii Noi. Acest loc a fost reşedinţa primului Scaun Apostolic, denumit „Caroâence" în onoarea regelui spaniol Carlos al V-lea, primul Episcop fiind Don Fray Juliân Garces, în anul 1526. În sus-numita mănăstire, conform tradiţiei, au fost botezaţi cei patru Senatori ai Republicii Tlaxcaltecane, cristelniţa existând încă în partea dreaptă a Bisericii. Naşi fiind cuceritorul Hernăn Cortez şi mai mulţi dintre Căpitanii lui. Intrarea principală a mănăstirii oferă o serie magnifică de arcade şi în interior există un pasaj secret, pasaj secret. În partea dreaptă a intrării e ridicat un turn maiestuos, socotit drept singurul din întreaga Americă. Altarele mănăstirii sunt în stil churrigueresque (supraîncărcat) şi decorate cu picturi făcute de cei mai celebri Artişti, cum ar fi Cabrera, Echave, Juarez etc. În capela din dreapta există încă faimosul amvon, de unde a fost predicată în Lumea Nouă, pentru prima oară, Evanghelia. Tavanul Bisericii mănăstirii înfăţişează panouri şi decoraţiuni magnifice din cedru sculptat, formând stele aurite. Tavanul este unic în întreaga Americă Spaniolă.

— În ciuda cercetărilor mele şi ale prietenului meu Weber, a celor spuse de Geoff despre Union Militar, încă nu cred că fasciştii au vreo influenţă cât de cât notabilă aici.

— Ah, Hugh pentru Dumnezeu.

BISERICA PAROHIALĂ

Biserica e ridicată pe acelaşi loc uncie spaniolii au construit primul schit consacrat Fecioarei Măria. Unele dintre altare sunt decorate cu lucrări de artă supraîncărcate. Pridvorul bisericii este de o înfăţişare frumoasă şi severă.

— Ha ha ha!

— Ha ha ha!

— Îmi pare foarte rău că nu poţi veni mine cu.

— Pentru că ea este Fecioara pentru cei care nu au nimeni pe.

— Nimeni nu vin aici, doar cei care nu au nimeni pe.

— Care nu au nimeni pe.

— Care nu au la ei nimeni pe.

CAPELA REGALĂ DIN TLAXCALA în faţa parcului Francisco I Madero pot fi văzute ruinele capelei regale unde senatorii tlaxcaltecani s-au rugat Dumnezeului Cuceritorului. A rămas doar porticul, pe care se pot vedea blazonul Papei, ca şi cele ale pontificatului mexican şi regelui Carlos al V-lea. Istoria relatează că ridicarea Capelei Regale a fost făcută la un preţ de 200.000 dolari.

— Un nazist ar putea să nu fie fascist, dar cu siguranţă sunt destui dintr-ăştia prin preajmă, Yvonne. Apicultori, mineri, farmacişti. Şi proprietari de cârciumi. Chiar cârciumile, desigur, sunt cartiere generale ideale. La Pilsener Kindl, de pildă, în Mexico City.

— Ce să mai zicem de Pariân. Hugh, spuse Consulul sorbind din mescal, deşi nimeni nu părea să-l fi auzit, în afara unei păsări colibri, care în clipa aceea pătrunse sforăind în refugiul lui de piatră, zbârnâi, intrând în panică, şi năvăli în faţa finului Cuceritorului însuşi, Cervantes, care trecu din nou pe lângă el alunecând, purtându-şi cocoşul de luptă. La Farolito.

SANCTUARUL OCOTLÂN DIN TLAXCALA

Este un Sanctuar ale cărui turle albe şi ornamentate, înalte de 38,7 metri, de un stil supraîncărcat, oferă o impresie impozantă şi maiestuoasă. Frontonul e tivit cu sfinţii Arhangheli, sfântul Francisc şi epitetul statuilor Fecioarei Măria. Construccion-ul lui este alcătuit dintr-o lucrare sculptată, de dimensiuni perfecte, decorată cu simboluri alegorice şi flori. A fost ridicată în epoca colonială. Altarul central este de un stil supraîncărcat şi înfrumuseţat Cea mai admirabilă este sacristia, arcuită, decorată cu delicate lucrări sculptate, predominând verdele, roşul şi nuanţele aurii. În partea superioară, în interiorul cupolei sunt sculptaţi cei doisprezece apostoli. Întregul este de o frumuseţe singulară, de negăsit în nici o biserică a Republicii.

— Nu sunt de acord cu tine, Hugh. Să ne întoarcem înapoi câţiva ani.

— Uitând, desigur, miztecii, toltecii, Quetzelcoatl.

— Nu neapărat.

— Bineînţeles că da! Şi zici că la început spaniolul îl exploatează pe indian, apoi, când acesta a avut copii, l-a exploatat pe metis, apoi pe mexicanul spaniol pur-sânge, pe creol, apoi metisul exploatează pe toată lumea, străini, indieni, pe toţi. Apoi nemţii şi americanii l-au exploatat pe el: şi-acum capitolul final, exploatarea tuturor de către toţi ceilalţi.

LOCURI ISTORICE – SAN BUENAVENTURA ATEMPAM în acest oraş au fost construite şi încercate într-un canal corăbiile folosite pentru cuceritori în atacul Tenochtitlân-ului, măreaţa capitală a imperiului lui Moctezuma.

— Mar Cantâhrico.

— În regulă, te-am înţeles, Cucerirea a avut loc într-o comunitate organizată, în care, în mod normal, exista deja exploatarea

— Păi.

— Nu, problema e, Yvonne, că de fapt Cucerirea a avut loc într-o civilizaţie care era la fel de bună, dacă nu mai bună, decât aceea a cuceritorilor, o structură adânc înrădăcinată. Oameni nu erau cu toţii sălbatici, nici nomazi desculţi şi rătăcitori.

— Vrei să spui că, dacă ar fi fost desculţi şi rătăcitori, n-ar fi existat nici un fel de exploatare?

— Mai ia o sticlă cu bere. Carta Blanca?

— Moctezuma. Dos Equis.

— Sau se zice Montezuma?

— Pe sticlă scrie Moctezuma.

— Asta-i tot ce-a rămas din el.

TIZATLÂN în acest orăşel, foarte apropiat de Tlaxcala City, sunt încă în picioare ruinele Palatului, reşedinţa Senatorului Xicohtencatl, tatăl războinicului cu acelaşi nume. În susnumitele ruine pot fi încă admirate locurile de piatră unde se ofereau sacrificii zeilor. În acelaşi orăşel, cu multă vreme în urmă, se afla cartierul general al războinicilor tlaxcaltecani.

— Te urmăresc. Nu poţi scăpa de mine.

— Nu e vorba doar de a scăpa. Vreau să spun, hai s-o luăm cu adevărat de la capăt.

— Cred că ştiu locul.

— Te văd.

— Unde sunt scrisorile, Geoffrey Firmin, scrisorile pe care ea ţi le-a scris până i s-a rupt inima.

— Dar la Newcastle, Delaware, iar e altceva!

— Scrisorile la care nu numai că n-ai răspuns niciodată n-ai răspuns n-ai răspuns n-ai răspuns ba ai răspuns şi atunci unde ţi-este răspunsul.

— Dar, Dumnezeule, oraşul ăsta. Zgomotul! Haosul! Haosul! Măcar dac-aş putea s-o întind de-aici! Măcar dac-aş şti încotro s-o iau!

OCOTELULCO în acest oraş de lângă Tlaxcala a existat, cu mult în urmă, palatul Maxixcatzin. În locul acela, conform tradiţiei, a avut loc botezul primului indian creştin.

— Va fi ca o renaştere.

— Mă gândesc să devin cetăţean mexican, să mă duc să trăiesc printre indieni, precum William Blackstone.

— Napoleon avea cârcei la un picior.

— Aş fi putut să dau peste tine, ceva nu e în regulă, nu? Nu, urma să.

— Guanajuato – străzile – cum poţi rezista la numele străzilor – Strada Săruturilor.

MATLALCUEYATL

Aceşti munţi sunt încă ruinele sanctuarului dedicat Zeului Apelor, Tlaloc, ale cărui vestigii sunt aproape pierdute, deci nu mai sunt vizitate de turişti, şi se spune că în acest loc tânărul Xicohtencatl şi-a îndemnat soldaţii, cerându-le să lupte împotriva cuceritorilor până la capăt, murind dacă va fi necesar.

—.no pasarăn.

— Madrid.

— Şi pe ei i-au împuşcat. Întâi trag şi dup-aia întreabă.

— Te văd.

— Te urmăresc.

— Nu poţi scăpa de mine.

— Guzmân. Erikson 43.

— Un cadavru va fi transportat de.

SERVICIUL DE CALE FERATĂ ŞI AUTOBUZE (MEXICO-TLAXCALA)

Linii MEXICO TLAXCALA Preţ

Mexico-Vera Cruz PI. 7,30 Sos. 18,50 Sos. 12,00 $7,50 Mexico-Puebla PI. 16,05 Sos. 11,05 Sos.20,00 $7,75

Legătura în Santa Ana Chiautempan în ambele sensuri. Autobuze Flecha Roja. Pleacă la fiecare oră, între orele 5-l9. Autocare Estrella de Oro pleacă, la fiecare oră.

— Între 7-22. Legătura în San Martin Texmelucân în ambele sensuri.

Şi acum, încă o dată, ochii li se întâlniră peste masă. Dar de data asta, exista totuşi o ceaţă între ei, şi prin ceaţă Consulul părea să vadă nu Granada, ci Tlaxcala. Era un oraş cu o catedrală albă, frumoasă, către care sufletul lui tânjea şi care, într-adevăr, în multe privinţe, semăna cu Granada Numai că îi apărea la fel ca în pozele din pliant, perfect pustiu. Ăsta era lucrul cel mai bizar în legătură cu el, şi-n acelaşi timp cel mai frumos; nu era nimeni acolo, nimeni – şi-n privinţa asta semăna într-un fel cu Tortu – care să-i taie cheful de băutură, nici măcar Yvonne, care atâta vreme cât era pe-acolo, bea împreună cu el. Sanctuarul alb al bisericii din Ocotlân, cu un stil supraîncărcat, se ridica înaintea lor: turnuri albe cu un ceas alb şi nimeni împrejur. În vreme ce orologiul însuşi nu măsura nici un timp. Se plimbau, ducând cu ei sticle albe, învârtind bastoane şi nuiele de frasin, în clima plăcută, mult îmbunătăţită, aerul mai pur, printre frasinii corpolenţi, arborii roşii de ani, prin parcul pustiu. Se plimbau, fericiţi ca nişte broaşte pe timp de furtună, braţ la braţ, pe cele patru alei laterale curate şi bine întreţinute. Se opreau, beţi ca nişte ciocârlii, în pustia mănăstire San Francisco, în faţa capelei goale, unde fusese predicată, pentru prima oară în Lumea Nouă, Sfânta Evanghelie. Noaptea dormeau în cearşafuri albe reci, printre sticlele albe, la hotelul Tlaxcala. Şi în oraş, de asemenea, erau numărate cârciumi albe, unde puteai bea în veci pe credit, cu uşa deschisă şi vântul suflând. „Am putea merge direct acolo, spunea el, direct la Tlaxcala. Sau am putea petrece cu toţii noaptea în Santa Ana Chiautempan, cu legături în ambele sensuri, desigur, şi să plecăm la Vera Cruz, dimineaţa Desigur, asta înseamnă să ne întoarcem.

— Se uită la ceas – chiar acum. Am putea prinde următorul autobuz. Vom avea timp să bem câteva pahare", adăugă el pe un ton consular.

Ceaţa se risipise, dar ochii Yvonnei erau plini de lacrimi şi avea chipul palid.

Ceva nu era în regulă, nu era deloc în regulă. În primul rând, şi Hugh şi Yvonne păreau surprinzător de beţi.

— Cum aşa, nu vreţi să vă întoarceţi acum înapoi, la Tlaxcala? Spuse Consulul, poate prea apăsat.

— Nu despre asta-i vorba, Geoffrey.

Din fericire, Cervantes tocmai îşi făcu apariţia cu o farfurioară plină cu scoici vii şi scobitori. Consulul bău din berea care îl aştepta. Situaţia băuturii era acum asta, era asta: existase un pahar care-l aştepta şi acest pahar cu bere pe care încă nu-l băuse de tot. Pe de altă parte, existaseră până recent mai multe doze de mescal (de ce nu?

— Cuvântul nu-l intimida, nu?) aşteptându-l afară, într-o sticlă de limonada şi pe toate astea le băuse şi nu le băuse; le băuse în fapt, nu le băuse din punctul de vedere al celorlalţi. Şi înainte de asta, existaseră două pahare de mescal pe care ar fi trebuit şi n-ar fi trebuit să le bea. Bănuiau ei oare ceva? Îl rugase pe Cervantes să tacă; tlaxcatecanul, nefiind în stare să reziste, îl trădase oare? Despre ce discutaseră ei de fapt câtă vreme el fusese afară? Consulul ridică ochii din scoicile lui, spre Hugh; Hugh, ca şi Yvonne, în afară de faptul că era destul de beat, părea mânios şi jignit Ce puneau la cale? Consulul nu lipsise mult (se gândi el), nu mai mult de şapte minute cu totul, reapăruse spălat şi pieptănat -cine ştie cum – puiul din farfuria lui abia dacă se răcise, iar ceilalţi tocmai şi-l terminau pe-al lor. Et tu Bruto! Consulul îşi simţi ocheada aruncată spre Hugh devenind o privire rece de ură. Păstrându-şi ochii fixaţi ca nişte burghie către el, îl văzu aşa cum apăruse în acea dimineaţă, surâzând, cu briciul tăios în soare. Dar acum avansa de parcă ar fi vrut să-l decapiteze. Apoi viziunea se întunecă şi Hugh tot avansa, dar nu către el. În schimb, din nou în arenă, se năpustea asupra unui bou: acum îşi schimbase briciul cu o sabie. Împinse înainte sabia pentru a îngenunchea boul. Consulul se străduia cu disperare să alunge un val irezistibil, fără sens, de furie sălbatică. Simţi că tremură, din nici o altă cauză decât acest efort – efort de altfel constructiv, pe care nimeni nu era dispus să i-l recunoască, de a schimba subiectul – înfipse o scoică într-o scobitoare şi o ridică în sus aproape sâsâind printre dinţi:

— Acum vezi ce fel de creaturi suntem, Hugh. Mâncăm lucruri vii. Asta facem. Cum poţi să respecţi omenirea, ori să crezi în lupta socială?

În ciuda acestui lucru, Hugh părea că spune, după o vreme, cu o voce distantă, calm:

— Am văzut cândva un film rusesc despre revolta unor pescari. Un rechin fusese prins în plasă şi ucis împreună cu un banc de alţi peşti. Ăsta mi s-a părut un simbol foarte bun al sistemului nazist care, chiar şi mort, continuă să înghită de vii femei şi bărbaţi care se zbat!

— S-ar potrivi foarte bine şi pentru oricare alt sistem. Inclusiv cel comunist

— Ascultă, Geoffrey.

— Ascultă, bătrâne, se auzi Consulul spunând, să-l ai împotriva ta pe Franco sau pe Hitler, e una, dar să-i ai pe Actinium, Argon, Beryllium, Dysprosium, Niobium, Palladium, Praseodymium.

— Uite ce-i, Geoff.

— Ruthenium, Samarium, Silicon, Tantalum, Tellurium, Terbium, Thorium.

— Ascultă.

— Thulium, Titanium, Uranium, Vanadium, Virginium, Xenon, Ytterbium, Yttrium, Zirconium, fără a mai pomeni de Europium şi de Germanium – ehei!

— Şi de Columbium!

— Împotriva ta şi a tuturor celorlalţi, e alta.

Consulul îşi termină berea.

Tunetul ţâşni brusc din nou afară, cu un trosnet şi o bubuitură, rostogolindu-se.

Şi cu toate astea, Hugh părea să spună calm, distant:

— Ascultă, Geoffrey. Să lămurim o dată pentru totdeauna chestia asta. Pentru mine, comunismul nu este deloc, în esenţă, indiferent de faza lui actuală, un sistem. Este pur şi simplu un spirit nou, ceva care într-o zi ar putea sau n-ar putea să pară la fel de natural ca aerul pe care-l respirăm. Mi se pare c-am mai auzit asta pe undeva. Şi nici ceea ce am de spus nu este original. De fapt, dac-aş spune-o peste cinci ani, probabil c-ar fi pur şi simplu banal. Dar după câte ştiu eu, nimeni nu l-a invocat pe Matthew Arnold în sprijinul argumentelor sale. Aşa că am de gând să ţi-l citez pe Matthew Arnolci, parţial pentru că tu nu crezi că sunt capabil să-l citez pe Matthew Arnold. Însă aici greşeşti amarnic. Ideea mea despre ceea ce numim noi.

— Cervantes!

— Există un spirit în lumea modernă ce joacă un rol analog cu cel al creştinismului în lumea veche. Matthew Arnold spune, în eseul lui despre Marcus Aurelius.

— Cervantes, por Dumnezeu.

— Departe de a fi aşa, creştinismul pe care acei împăraţi au căutat să-l reprime, a fost, în concepţia lor despre el, ceva de dispreţuit din punct de vedere filosofic, subversiv din punct de vedere politic şi abominabil din punct de vedere moral. Ca oameni, ei îl priveau cu sinceritate cam în felul în care privesc la noi oamenii de bună condiţie mormonismul: ca suverani, îi priveau aşa cum politicienii liberali, la noi, îi privesc pe iezuiţi. Un soi de mormonism."

— Constituit ca o vastă societate secretă, cu scopuri obscure de subversiune politică şi socială, a fost ceea ce Antonius Pius."

— Cervantes!

— Cauza lăuntrică şi emoţionantă a acestei concepţii constă, fără îndoială, în aceasta, că în lumea romană creştinismul a fost un spirit nou, destinat să acţioneze în acea lume ca dizolvantul ei; şi era inevitabil ca până la urmă creştinismul."

— Cervantes, îl întrerupse Consulul, tu eşti oaxaquenan?

— No, setior. Sunt tlaxcalan, din în Tlaxcala.

— Aşa e, spuse Consulul. Păi, hombre, nu există copaci împovăraţi de ani în Tlaxcala?

— Si, si, hombre, sunt copaci împovăraţi de ani. Mulţi copaci.

— Şi Ocotlân. Santuario de Ocotlân. Asta nu e în Tlaxcala?

— Si, si, senor, si, Santuario de Ocotlăn, zise Cervantes, întorcându-se spre tejgheaua lui.

— Şi Matlalcuayatl.

— Si, hombre, Matlalcuayatl. În Tlaxcala.

— Şi lagune?

— Si. Multe lagune.

— Şi nu sunt multe păsări acvatice în aceste lagune?

— Si, senor. Muy fuerte. La Tlaxcala.

— Păi atunci, zise Consulul, întorcându-se către ceilalţi, ce are planul meu? Ce aveţi cu toţii? Până la urmă, nu vrei să mergi la Vera Cruz, Hugh?

Brusc, un tip începu să cânte la chitară în cadrul uşii, cu furie, şi Cervantes se apropie din nou.

— Flori Negre" se numeşte cântecul.

Cervantes era pe cale să-i facă semn omului să intre.

— Cântecul zice: „. Sufăr, fiindcă buzele tale spun doar minciuni şi te omoară cu-n sărut".

— Spune-i s-o întindă, zise Consulul. Hugh – cuăntos trenes hay el di'a para Vera Cruz?

Chitaristul schimbă melodia:

— Pe ăsta îl cântă ţăranii, zise Cervantes, pentru boi.

— Ne-am săturat de boi pe ziua de azi. Spune-i s-o întindă cât mai departe, por favor, zise Consulul. Dumnezeule, ce-aveţi? Yvonne, Hugh. E o idee extrem de bună, o idee extrem de practică, nu vă daţi seama că am putea nimeri doi iepuri cu o singură piatră. O piatră, Cervantes! Tlaxcala e în drum spre Vera Cruz, Hugh, adevărata cruce. Asta-i ultima oară când te mai vedem, bătrâne. După câte ştiu eu. Am putea sărbători. Hai, nu mă poţi duce, te urmăresc. Legătură la San Martin Texmelucăn în ambele sensuri.

Un tunet singuratic explodă în aer chiar în faţa uşii şi Cervantes înainta grăbit cu cafeaua: aprinse chibrituri pentru ţigările lor: „La supersticion dice, zâmbi el, aprinzând unul nou pentru Consul, que cuando tres amigos prenden su cigarro con la misma cerilla, el ultimo muere antes que los otros dos".

— Aveţi superstiţia asta în Mexic? Întrebă Hugh.

— Si, senor, dădu din cap Cervantes, fantezia e că atunci când trei prieteni iau foc cu acelaşi chibrit, ultimul moare înaintea celorlalţi doi. Dar în război este imposibil, pentru că mulţi soldaţi n-au decât un chibrit

— Feurstick, zise Hugh, întinzând un alt băţ aprins pentru Consul. Norvegienii au o denumire mai inspirată pentru chibrituri.

Se făcea mai întuneric, chitaristul stătea parcă într-un colţ, purtând ochelari fumurii, pierduseră autobuzul ăsta înapoi, dacă avuseseră de gând să-l ia, autobuzul care urma să-i ducă înapoi în Tlaxcala, dar Consulul avea impresia că, la cafea, începuse brusc să vorbească din nou lucid, strălucitor şi fluent, că era, într-adevăr, în forma cea mai bună, un fapt care cu siguranţă o făcea pe Yvonne, care stătea vizavi de el, fericită din nou. Feurstick, cuvântul norvegian al lui Hugh, îi bâzâia încă în cap. Şi Consulul vorbea despre indo-arieni, iranieni şi focul sacru, Agni, chemat din ceruri, cu torţele lui, de către preot. Vorbea despre soma, Amrita, nectarul nemuririi, slăvit într-o carte întreagă din Rig-Veda – bhang, care era, poate, cam acelaşi lucru cu mescalul însuşi, şi, schimbând subiectul aici, cu delicateţe, vorbea despre arhitectura norvegiană, sau mai degrabă cât de mult din arhitectura din Kaşmir era aproape, ca să zicem aşa, norvegiană, moscheea Hamadan de pildă, din lemn, cu turlele ei înalte şi zvelte, cu ornamente atârnând de streşini. Vorbea despre grădinile Borda din Quauhnahuac, vizavi de cinematograful lui Bustamente, şi cât de mult îi aminteau ele, din cine ştie ce motiv, de terasa de la Nishat Bagh. Consulul vorbea despre zeii vedici, care nu erau chiar antropomorfizaţi, în vreme ce Popocatepetl şi Ixtaccihuatl. Sau nu? În orice caz Consulul, încă o dată, vorbea despre focul sacru, focul sacrificial, despre presa de piatră soma, despre ofrandele de prăjituri, boi şi cai, despre preotul psalmodiind din Veda, despre cum libaţiile, simple la început, au devenit tot mai complicate cu. Timpul, ritualul trebuind să fie îndeplinit cu grijă meticuloasă, pentru că e o singură greşeală – hopa!

— Ar fi anulat sacrificiul. Soma, bhang, mescal, ah, da, mescal, se întorsese din nou la acel subiect, dar acum se îndepărtase de el, aproape cu aceeaşi îndemânare ca înainte. Vorbea despre jertfirea nevestelor şi de faptul că, în vremurile la care se referea, în Taxila, la gura trecătorii Khyber, văduva unui bărbat fără copii putea contracta o căsătorie cu cumnatul ei, după vechea lege a evreilor. Consulul se trezi susţinând că vede o relaţie obscură, în afară de cea pur verbală, între Taxila şi Tlaxcala însăşi: pentru că, atunci când faimosul elev al lui Aristotel – Yvonne – Alexandru, sosise în Taxila, nu fusese deja, ca şi Cortez, în contact cu Ambhi, regele Taxilei, care, la rândul lui, văzuse într-o alianţă cu un cuceritor străin o şansă excelentă de a scăpa de un rival, în acest caz nu Moctezuma, ci monarhul din Paurave, care cârmuia ţinutul dintre Jhelma şi

Chenab? Tlaxcala. Consulul vorbea, precum Sir Thomas Browne, despre Arhimede, Moise, Ahiele, Matusalem, Carol al V-lea şi Pilat din Pont. Consulul mai vorbea despre Iisus Hristos, sau mai degrabă despre Yus Asaf care, conform legendei din Kaşmir, chiar era Hristos – Hristos, care, după ce fusese dat jos de pe cruce, rătăcise prin Kaşmir în căutarea triburilor pierdute ale Israelului şi murise acolo, în Srinagar. Dar exista o mică greşeală. Consulul nu vorbea. Aparent nu. Consulul nu rostise nici un singur cuvânt. Totul era o iluzie, un haos cerebral în plin vârtej din care, în cele din urmă, după atâta vreme, chiar în clipa asta, apăru, rotundă şi completă, ordinea:

— Actul unui nebun sau al unui beţiv, bătrâne, zise el, sau al unui om aflat sub imperiul unei emoţii violente, îi pare mai puţin liber şi mai inevitabil celui ce cunoaşte condiţia mentală a omului care a îndeplinit acţiunea, şi mai liber şi mai puţin inevitabil celui care n-o cunoaşte.

Era ca o piesă pentru pian, era precum acel pasaj în şapte bemoli, pe clapele negre – era tocmai ceea ce, mai mult sau mai puţin, îşi aminti acum, căutase încă de la început să-şi amintească, să reconstituie exact, ducându-se la excusado – sau, asemeni citatului rostit de Hugh, din Matthew Arnold despre Marc Aureliu, precum acel pasaj pe care îl învăţaseşi, atât de sârguincios, cu ani în urmă, doar ca să-l uiţi tocmai când doreai să-l cânţi, până într-o zi când te îmbătai în aşa hal, încât degetele singure îşi aminteau combinaţia şi, în mod miraculos, fără cusur, desferecau bogăţia melodiei; numai că aici Tolstoi nu oferise nici o melodie.

— Ce? Zise Hugh.

— Nimic. Întotdeauna mă întorc la subiect şi reiau chestiunea de unde am lăsat-o. Altfel cum m-aş fi menţinut atât de multă vreme în funcţia de Consul? Atunci când nu avem absolut nici un fel de înţelegere a cauzelor unei acţiuni – mă refer, în cazul în care mintea ţi-a rătăcit către subiectul discuţiei voastre, la evenimentele din această după-amiază – indiferent dacă aceste cauze sunt vicioase, virtuoase sau mai ştiu eu cum, îi atribuim, după cum zice Tolstoi, un mai mare grad de liber arbitru acelei acţiuni. După Tolstoi, deci, ar fi trebuit să fim mai puţin reticenţi în a interveni decât am făcut-o.

— Toate cazurile, fără excepţie, în care noţiunea noastră de liber arbitru şi necesitate variază, depind de trei consideraţiuni, spuse Consulul. Nu poţi scăpa de asta.

Ba mai mult, continuă el, după cum zice Tolstoi, înainte de a judeca hoţul – dacă hoţ a fost – ar trebui să ne întrebăm pe noi înşine: care erau relaţiile între el şi alţi hoţi, legăturile de familie, locul lui în timp, dacă ştim măcar asta, atitudinea lui faţă de lumea exterioară şi faţă de consecinţele care au dus la acest act. Cervantes!

— Desigur, pierdem vremea ca să aflăm toate astea, în vreme ce sărmanul moare în mijlocul drumului, spunea Hugh. Cum de-am ajuns la un asemenea raţionament? Nimeni n-a avut ocazia de a interveni decât după ce fapta fusese comisă. Niciunul dintre noi nu l-a văzut furând banii, după câte ştiu eu. La ce delicte te referi, mă rog, Geoff? Dacă au mai existat şi altele. Şi faptul că n-am făcut nimic ca să oprim hoţul n-are a face cu faptul că n-am mişcat un deget ca să salvăm viaţa omului.

— Chiar aşa, zise Consulul. Vorbeam despre intervenţie în general, cred. De ce să fi făcut noi ceva ca să-i salvăm viaţa? N-avea şi el dreptul să moară, dacă voia? Cervantes – mescal – no, parras, por favor. De ce trebuie să te bagi în viaţa altuia? De ce a trebuit ca cineva să intervină în viaţa tlaxcalanilor, de exemplu, ei care erau perfect mulţumiţi de copacii lor împovăraţi de ani, printre păsările acvatice din prima lagună.

— Ce păsări, în ce lagună?

— Şi mai exact poate, Hugh, nu vorbeam despre nimic. De vreme ce, presupunând că am stabilit ceva – ah, ignoratio elenchi, Hugh, iată explicaţia. Sau despre eroarea de a presupune că o chestiune este dovedită sau infirmată prin intermediul unui argument care dovedeşte sau infirmă ceva care nu e în dezbatere. Precum aceste războaie. Pentru că mi se pare că aproape peste tot în lume în ziua de azi a încetat de mult să mai existe ceva fundamental pentru om în dezbatere. Ah, voi ăştia cu idei!

Ah, ignoratio elenchi! Toată agitaţia asta, de exemplu, cu plecatul la luptă pentru Spania. Şi biata, micuţa China lipsită de apărare! Nu vezi că există un soi de determinism în soarta naţiunilor? Pe termen lung, toate par să obţină ceea ce merită.

— Mă rog.

O pală de vânt se învârteji în jurul casei cu un sunet straniu; părea un crivăţ dinspre miazănoapte şuierând în Anglia printre plasele de tenis, zăngănindu-le inelele.

— Nu e tocmai original.

— Nu cu multă vreme în urmă era vorba de sărmana, micuţa Etiopie, cea lipsită de apărare. Înainte de asta, biata Flandră. Ca să nu mai pomenesc de sărmanul, micuţul Congo belgian, cel lipsit de apărare. Iar mâine va fi sărmana, mititica Letonie, cea lipsită de apărare. Sau Finlanda Sau Pişmania Sau chiar Rusia. Citeşte istoria. Întoarce-te înapoi o mie de ani. Ce rost are să intervii în cursul ei stupid şi meschin? E un fel de barranca, o prăpastie plină de gunoaie, care şerpuieşte prin epoci şi piere în. Ce-are a face, pentru Dumnezeu, toată rezistenţa eroică a popoarelor mici, sărmane, lipsite de apărare, puse cu toatele în incapacitatea de a se apăra, dintr-un motiv bine calculat şi criminal.

— La naiba, eu ţi-am spus asta.

— Cu supravieţuirea spiritului uman? Absolut nimic. Mai puţin decât nimic. Ţări, civilizaţii, imperii, hoarde uriaşe pier fără nici un motiv, iar sufletul şi semnificaţia lor o dată cu ele, pentru ca un bătrân despre care poate n-ai auzit niciodată şi care n-a auzit niciodată de ele, asudând în Timbuktu, dovedind existenţa corelativului matematic al lui ignoratio elenchi cu instrumente învechite, să poată supravieţui.

— Pentru Dumnezeu, zise Hugh.

— N-ai decât să te întorci pe vremea lui Tolstoi. Yvonne, unde te duci?

— Afară.

— Şi apoi a urmat sărmanul, micuţul Muntenegru, cel lipsit de apărare. Sărmana, micuţa, lipsita de apărare Serbie. Sau întoarce-te şi mai înapoi, Hugh. Pe vremea lui Shelley al tău, când a fost vorba despre biata Grecie – Cervantes! Cum se va mai întâmpla, desigur. Sau pe vremea lui Boswell – biata, micuţa Corsică, cea lipsită de apărare! Umbrele lui Paoli şi Monboddo. Boiernaşi şi zâne, mari susţinători ai libertăţii. Ca întotdeauna. Şi Rousseau – nu vameşul – ştia că vorbea prostii.

— Aş vrea să aflu despre ce naiba îţi închipui că vorbeşti?

— De ce nu pot oamenii să-şi vadă naibii de blestemata lor de treabă?!

— Sau să spună ceea ce gândesc?

— De acord, altceva am vrut să zic. Necinstita raţionalizare colectivă a motivului, justificarea banalei mâncărimi patologice. A motivelor de intervenţie; dar o pasiune pentru fatalitate, mai tot timpul. Curiozitatea. Experienţa – nimic mai natural. Dar nimic constructiv în fond, de fapt doar acceptare, o acceptare fără importanţă, vrednică de dispreţ, a stării de lucruri care te flatează, ca să te simţi astfel nobil sau folositor!

— Dar, pentru Dumnezeu, e împotriva unei astfel de stări de lucruri ca oameni precum Loialiştii.

— Pentru ca totul să se temine în cele din urmă cu o catastrofă! Trebuie să fie o catastrofă, pentru că altfel cei care au intervenit ar trebui să se mai întoarcă şi pe-acasă, să facă faţă propriilor responsabilităţi.

— Aşteaptă doar să apară un război adevărat şi o să vezi cât de însetaţi de sânge sunt tipii ca tine!

— Ceea ce n-o să se întâmple niciodată. Păi, voi ăştia care trăncăniţi despre plecatul în Spania şi lupta pentru libertate -Cervantes!

— Ar trebui să învăţaţi pe de rost ce a spus Tolstoi despre soiul ăsta de lucruri, în Război şi pace, convenţia aia cu voluntarii în tren.

— Dar oricum, asta a fost în.

— Unde primul voluntar, vreau să spun, s-a dovedit a fi un degenerat lăudăros, evident convins, după ce băuse, că făcea ceva eroic. De ce râzi, Hugh?

— E caraghios.

— Şi al doilea era unul care încercase totul, şi ratase totul. Iar al treilea – Yvonne se întoarse brusc şi Consulul, care strigase până atunci, coborî uşor tonul – un artilerist, a fost singurul care i-a făcut iniţial o impresie bună. Şi totuşi, ce s-a dovedit el a fi? Un cadet care căzuse la examen. Cu toţii, vezi bine, nişte rataţi, cu toţii buni de nimic, laşi, maimuţoi, lupi inofensivi, paraziţi, toţi câţi erau, oameni cărora le era teamă să facă faţă propriilor responsabilităţi, să-şi ducă propria luptă, gata să o întindă oriunde, cum bine a observat Tolstoi.

— Poltroni? Zise Hugh. Nu credea Katamasov, sau cine naiba era, că acţiunea acelor voluntari era totuşi o expresie a sufletului rusesc? Dă-mi voie, eu cred că un corp diplomatic care rămâne în San Sebastian sperând că Franco va câştiga iute, în loc să se întoarcă la Madrid ca să spună guvernului britanic adevărul despre situaţia reală din Spania, nu poate fi format din poltroni!

— Nu cumva dorinţa ta de a lupta pentru Spania, pentru fleacuri, pentru Timbuktu, pentru China, pentru ipocrizie, pentru toate tâmpeniile, pentru orice prostie pe care câţiva idioţi fără minte se decid s-o numească libertate – desigur, nu există aşa ceva, de fapt.

— Dacă.

— Dacă ai citit într-adevăr Război şi pace, aşa cum susţii, te întreb încă o dată, de ce n-ai bunul simţ să tragi nişte învăţăminte?

— Oricum, zise Hugh, am învăţat destul din ea ca să fiu în stare s-o disting de Anna Karenina.

— Aha, Anna Karenina va să zică. Consulul se opri.

— Cervantes!

Şi Cervantes apăru, cu cocoşul lui de luptă, evident adormit, sub braţ.

— Muyfuerte, zise el. Muy teriibil, trecând prin încăpere, un bruto.

— Dar aşa cum am sugerat, voi nenorociţilor, atenţie la ce spun, voi nu vă vedeţi de treabă nici acasă, ca să nu mai vorbim în ţări străine. Geoffrey dragă, de ce nu renunţi la băutură, încă nu e prea târziu. Chestii de-astea. De ce nu e? Am zis eu asta?

Ce spunea? Consulul se ascultă aproape surprins de acest brusc acces de cruzime, de vulgaritate, care, în câteva clipe, urma să se transforme în ceva încă şi mai rău.

* Am crezut că totul era atât de splendid şi de legal stabilit, aşa cum era. Numai tu insişti că nu-i aşa.

— Ah, Geoffrey.

Consulul spunea asta? Chiar trebuia s-o facă? Se părea că da.

— După câte ştii, doar constanţa faptului că e fără îndoială prea târziu, mă mai ţine de fap. În viaţă. Toţi sunteţi la fel, toţi, Yvonne, Jacques, tu, Hugh, încercaţi să vă tot băgaţi în viaţa altora – de ce a trebuit ca cineva să se bage în viaţa tânărului Cervantes aici prezent, de pildă, să-l îndemne să facă o pasiune pentru luptele de cocoşi? Şi exact chestia asta aduce dezastru în lume, să forţezi lucrurile, da, să le forţezi de-a binelea, şi toate din cauză că nu ai înţelepciunea şi simplitatrea şi curajul, da, curajul, de a lua oricare dintre, de a lua.

— Ascultă, Geoffrey.

— Ce ai făcut tu vreodată pentru umanitate, Hugh, cu tot oratio obliqua despre sistemul capitalist, în afară de a pălăvrăgi şi de a prospera pe seama lui, până ce ţi s-a împuţit sufletul.

— Taci naibii din gură, Geoff!

— În privinţa asta, sufletele vi s-au împuţit la amândoi! Cervantes!

— Geoffrey, te rog stai jos, ai luat-o razna, părea să fi spus Yvonne, obosită.

— Ba deloc, Yvonne. Sunt foarte calm. Iar pe tine te întreb, ce-ai făcut tu vreodată pentru altcineva în afară de tine însuţi.

Trebuia Consulul să spună asta? O spunea, o spusese:

— Unde sunt copiii pe care i-aş fi putut dori? Poţi să presupui că mi i-am dorit înecaţi. În acompaniamentul miilor de spălaturi vaginale. Atenţie, tu nu susţii că iubeşti „umanitatea”, absolut deloc! N-ai nici măcar nevoie de o iluzie. Deşi, din nefericire, ai nişte iluzii, care să te ajute să negi singura funcţie naturală şi pozitivă pe care o ai. Deşi, dacă stau să mă gândesc, ar fi mai bine dacă femeile n-ar avea nici o funcţie!

— Nu fi porc, Geoffrey. Hugh se ridică.

— Stai dracului unde eşti, comandă Consulul. Bineînţeles că-mi dau seama de impasul romantic în care sunteţi amândoi. Dar chiar dacă Hugh profită din nou de el, n-o să dureze prea mult, n-o să dureze prea mult, până să-şi dea seama că nu-i decât unul dintre cei vreo sută de nătărăi cu branhii de batog şi vânoşi ca trăpaşii – ţapi de montă cu toţii, maimuţoi înfierbântaţi, lupi în călduri! Nu, unul va fi de-ajuns.

Un pahar, din fericire gol, căzu pe podea şi se făcu ţăndări.

— De parcă ar smulge săruturile din rădăcină, apoi şi-ar pune piciorul peste pulpa ei şi ar ofta. Ce al dracului de bine trebuie să vă fi simţit amândoi, coţăindu-vă toată ziua sub pretextul că mă salvaţi pe mine. Iisuse. Eu, cel sărman, mititel şi lipsit de apărare – la asta nu m-am gândit. Dar, vedeţi, e perfect logic, la ce se reduce totul: am şi eu propria-mi luptă neînsemnată pentru libertate. Mămico, lasă-mă să mă întorc la bordelul minunat! Să mă întorc acolo unde vibrează triskeles'- infinitul trismus1.

E adevărat, am fost tentat să cad la pace. Am fost ispitit de faptul că-mi ofereaţi un Paradis treaz şi nealcoolic. Cel puţin, presupun că la asta aţi moşmondit toată ziua. Dar acum am luat o decizie minusculă şi melodramatică, cu ce mi-a mai rămas din minte, doar atât cât îţi trebuie ca să iei o decizie. Cervantes! Că, departe de a fi ceea ce-mi doresc, mersi foarte mult, dimpotrivă, aleg. Tlax.

— Unde rămăsese?

— Tlax. Tlax.

Era aproape ca şi cum ar fi stat pe peronul acela negru, unde se dusese – chiar se dusese?

— În ziua aceea după ce băuse toată noaptea, ca s-o întâlnească pe Lee Maitland, care se întorcea din Virginia la 7,40 dimineaţa, se dusese, cu mintea limpede, cu mersul uşor şi în acea stare de spirit în care îngerul lui Baudelaire se trezeşte, cu adevărat, dorind să întâmpine trenuri probabil, dar nu trenuri care se opresc, pentru că în mintea îngerului nu există trenuri care opresc, şi din astfel de trenuri nimeni nu coboară, nici măcar un alt înger, nici măcar unul blond, precum Lee Maitland. Întârzia trenul? De ce măsura peronul în lung şi în lat? Era cel de-al doilea sau cel de-al treilea tren dinspre Podul Suspendat – suspendat!

— Tlax, repetă Consulul. Aleg.

Se afla într-o cameră şi brusc în această cameră materia era dislocată: o clanţă stătea ceva mai departe de uşă. O perdea plutea prin forţe proprii, nelegată, neataşată de nimic. Îi trecu prin minte că apăruse ca să-l strângă de gât Un ceas metodic din spatele barului îl făcu să-şi vină în fire cu ticăitul lui foarte sonor: Tlax, tlax, tlax, tlax. Cinci şi jumătate. Asta era tot?

— Iadul, încheie el absurd. Pentru că.

Dădu la iveală o bancnotă de douăzeci de pesos şi o puse pe masă.

— Îmi place! Strigă el spre ei, prin fereastra deschisă, de afară. Cervantes stătea în spatele barului cu ochii înfricoşaţi, i

Semn heraldic cu trei membre unite la mijloc. Spasm dureros al obrazului.

Ţinând cocoşelul. Îmi place iadul. Abia aştept să mă întorc în el. De fapt alerg, aproape că am ajuns deja înapoi acolo.

Chiar alerga, în ciuda şchiopătatului, strigând înapoi către ei, nebuneşte, fugea cu o stranie uşurinţă către pădurea care se tot întuneca, tumultoasă, deasupra – un curent de aer ţâşni din ea, iar copacul de piper plângăcios urlă.

Se opri, după o vreme: totul era calm. Nimeni nu se luase după el. Asta era bine? Da, era bine, se gândi el, cu inima bubuind. Şi, de vreme ce era atât de bine, avea s-o apuce pe drumul către Pariân, spre Farolito.

În faţa lui, vulcanii abruptţi păreau să se fi tras mai aproape. Se înălţau deasupra junglei, pierzându-se în cerul mohorât -interese masive luând poziţie în fundal.

APUS. VÂRTEJUL DE PĂSĂRI verzi şi portocalii se împrăştie în văzduh, în cercuri tot mai largi, ca nişte inele pe apă. Doi purceluşi dispărură în praf, în galop. O femeie trecu repede, balansând pe cap, cu graţia unei Rebecca, o legătură uşoară de fân.

Apoi, după ce în sfârşit Salon Ofelia rămase în urmă, praful dispăru şi poteca lor deveni dreaptă, înaintând către pădure prin zgomotul apei, pe lângă locul de scăldat unde, nepăsători, zăboveau câţiva înotători întârziaţi.

Drept înainte, către nord-est, se ridicau vulcanii, coloane de nori întunecaţi înălţându-se constant în spatele lor spre ceruri.

Furtuna, care-şi expediase deja cercetaşii, trebuie să fi călătorii în cerc: adevăratul asalt abia acum se pregătea. Între timp, vântul căzuse şi cerul se luminase din nou, deşi soarele apusese în spatele lor, uşor spre stânga, către sud-vest, unde o văpaie roşie se desfăşura în evantai.

Consulul nu fusese la Todos Contentos y Yo Tambien. Şi acum, prin crepusculul călduţ, Yvonne păşea dinadins înaintea lui Hugh, pentru a nu fi nevoită să vorbească. Şi totuşi, vocea lui (la fel cum mai devreme în acea zi se întâmplase cu vocea Consulului) o urmărea.

— Ştii foarte bine că n-o să-l părăsesc, luând-o pur şi simplu la sănătoasa, zise ea.

— Iisuse, nimic din toate astea nu s-ar fi întâmplat, dacă n-aş fi fost aici!

— S-ar fi întâmplat probabil altceva.

Jungla se închise deasupra capetelor lor şi vulcanii dispărură din vedere. Şi totuşi, încă nu era întuneric. Pârâul care curgea vertiginos pe lângă ei emana o rază de lumină. Flori mari, galbene, semănând cu crizantemele, strălucind ca nişte stele în întuneric, creşteau de fiecare parte a apei. Bougainvillea săi-'l batice, ca nişte cărămizi roşii în penumbră, pe alocuri câte un tufiş cu volbure albe, cu pistilul îndreptat în jos, ţâşneau spre ei, din când în când o săgeată subţiată, bătută în cuie în câte un copac, ponosită de vreme, pe care erau nişte cuvinte abia vizibile, indica: a la Cascada.

Mai departe, fiare de plug uzate, şasiurile ruginite şi contorsionate ale unor maşini americane abandonate, mărgineau pârâul ce-i însoţea mereu în stânga.

Zgomotul cataractelor din spate se pierdea acum în acela al cascadei din faţă. Aerul era plin de stropi şi umezeală. Dacă n-ar fi fost tumultul, aproape c-ai fi putut auzi vegetaţia crescând, în vreme ce torentul se repezea prin frunzişul umed, greoi, care ţâşnea peste tot în jurul lor din solul aluvionar.

Brusc, deasupra, văzură iarăşi cerul. Norii nu mai erau roşii, ci deveniseră de un alb albăstrui extrem de luminos, mormane adânci şi îngrămădiri abisale, părând a fi luminate de lună mai degrabă decât de soare, între care încă vuia cobaltul insondabil al după-amiezii.

Păsări navigau acolo sus, tot urcând spre înălţimi. Pasărea infernală a lui Prometeu!

Erau vulturi, cei care se luptă pe pământ cu atâta gelozie, mânjindu-se cu sânge şi mizerie, capabili totuşi să se ridice în felul ăsta, deasupra furtunilor, la înălţimi unde doar condorul mai putea ajunge, deasupra piscurilor Anzilor.

Către sud-vest se afla luna însăşi, pregătindu-se să urmeze soarele sub linia orizontului. În stânga lor, printre copacii de dincolo de pârâu, apăreau dealuri joase, ca acelea de la capătul străzii Nicaragua; erau violete şi triste. La poalele lor, atât de aproape încât desluşi un uşor foşnet, păşteau vite pe câmpurile în pantă, printre tulpini de porumb aurii şi misterioase corturi dungate.

În faţa lor, Popocatepetl şi Ixtaccihuatl continuau să domine nord-estul. Femeia Adormită, acum poate cea mai frumoasă dintre cele două culmi, cu unghiuri zimţate de zăpadă sângerie în vârf, estompându-se pe măsură ce priveau, biciuită cu umbre stâncoase mai întunecate, vârful însuşi părând suspendat în aer, plutind printre masele de nori negri ce se ridicau mereu.

Chimborazo, Popocatepetl – aşa spunea poemul care-i plăcea Consulului – îi furaseră inima! Dar în tragica legendă indiană, Popocatepetl însuşi era, în mod ciudat, visătorul: focurile iubirii sale de războinic, niciodată stinse în inima poetului, ardeau în eternitate pentru Ixtaccihuatl, pe care o pierduse de îndată ce-o întâlnise şi căreia îi veghea somnul fără sfârşit.

Ajunseseră la marginea luminişului, unde poteca se bifurca Yvonne ezită. Indicând spre stânga, adică drept înainte, o altă săgeată ponosită, agăţată într-un copac, repeta: a la Cascada. Iar o săgeată similară, pe un alt copac, arăta către partea opusă pârâului, către o potecă din dreapta lor: A Paridn.

Yvonne înţelese unde se află, dar cele două alternative, cele două poteci se întindeau în faţa ei de fiecare parte, ca nişte braţe – straniul gând, venit de nicăieri, o copleşi – ale unui om crucificat.

Dacă alegeau poteca spre dreapta, aveau să ajungă la Pariân mult mai curând. Pe de altă parte, poteca principală avea să-i ducă tot acolo în cele din urmă şi, ceea ce era important, pe lângă (era sigură de asta) cel puţin alte două cantinas.

Aleseră poteca principală: corturile dungate, lanurile de porumb dispărură din vedere, şi jungla reveni, mirosul ei reavăn, leguminos, ridicându-se în jurul lor o dată cu noaptea.

Poteca asta, se gândea ea, după ce ieşea într-un soi de şosea principală lângă un restaurant-canrma pe nume Rum-Popo sau El Popo, forma, odată reluată (dacă se putea considera a fi aceeaşi potecă), o scurtătură în unghiuri drepte prin pădure, către Pariân şi de-a curmezişul spre Farolito, semănând cu porţiunea umbrită a crucii de pe care atârnau braţele omului.

Zgomotul cascadei care se apropia acum aducea cu vocile ridicându-se contra vântului a cinci mii de bobolinci1 într-o savană din Ohio. Torentul alerga furios spre ea, hrănit din amonte, unde, de-a lungul malului stâng, se transforma abrupt într-un perete uriaş de vegetaţie, apa ţâşnea în râu prin tufişuri tivite cu rochiţa-rândunicii, la un nivel mai ridicat decât vârfurile cele mai înalte ale copacilor din junglă. Era ca şi cum spiritul ţi-ar fi fost măturat şi el de curentul iute, o dată cu

Pasăre cântătoare care trăieşte în America de Nord.

Copacii dezrădăcinaţi şi tufişurile smulse în derută către acea cădere finală.

Ajunseră la micuţa cantina El Petate, situată în apropierea cascadei gălăgioase, cu ferestrele luminate şi prietenoase pe fundalul crepusculului, în prezent ocupată – observă ea în vreme ce inima i se oprea, pornea iar, se oprea – doar de barman şi doi mexicani, ciobani sau cultivatori de gutui, adânciţi în conversaţie, sprijiniţi de bar. Gurile li se deschideau şi se închideau fără zgomot, mâinile lor cafenii trasau în aer gesturi curtenitoare.

El Petate, care de acolo unde stătea ea semăna cu un soi de timbru poştal complicat, având pereţii exteriori debordând de reclamele inevitabile pentru Moctezuma, Criollo, Cafeaspirina, Mentholatum – no se rasque las picaduras de los insectos!

— Era cam tot ce rămăsese, i se povestise cândva ei şi Consulului, din fostul sat prosper Anochtitlăn, care arsese, dar care se întindea odinioară până spre vest, pe celălalt mal al râului.

Ea aşteptă afară, în vacarmul asurzitor. De când plecase de la Salon Ofelia, Yvonne se simţise complet detaşată. Dar acum, în vreme ce Hugh se alătura scenei din cantina – le punea celor doi mexicani întrebări, descria barba lui Geoffrey barmanului, descria barba lui Geoffrey mexicanilor, îi punea barmanului întrebări, care, cu două degete, îşi schiţase ştrengăreşte o barbă – deveni conştientă că râdea nefiresc în sinea-i; în acelaşi timp, avea, nebuneşte, senzaţia că ceva în interiorul ei mocnea, lua foc, de parcă întreaga fiinţă ar fi fost gata în orice clipă, să explodeze.

Se dădu înapoi. Se împiedicase, lângă Petate, de o construcţie de lemn ce părea că se repede asupra ei. Era o cuşcă de lemn – constată ea în lumina ce străbătea prin ferestre – unde stătea chircită o pasăre mare.

Speriase un pui de vultur, care acum tremura în umezeala şi întunericul închisorii lui. Cuşca era proptită între cantina şi un copac scund şi gros, de

fapt doi copaci încolăciţi unul în jurul altuia: un a'mate şi un sabino. Briza îi arunca stropi în faţă. Cascada vuia. Rădăcinile împletite ale celor doi copaci îndrăgostiţi pluteau pe deasupra pământului către râu, căutându-l în extaz, deşi nu aveau de fapt nevoie de el; rădăcinile ar fi putut la fel de bine să rămână unde erau, pentru că pretutindeni în jurul lor natura se depăşea pe sine într-o luxurianţă extravagantă. În copacii mai înalţi din depărtare se auzea un scârţâit, o rupere rebelă şi un zornăit ca de parâme; crengi ca nişte odgoane se clătinau întunecate şi ţepene deasupra ei, frunze late se desfăceau în vânt. Exista o atmosferă de conspiraţie neagră între aceşti copaci, ca între navele din port înaintea furtunii; printre ei brusc, departe sus în munţi, fulgerul zbură şi lumina din cantina pâlpâi, se stinse şi iar se aprinse, apoi iar se stinse. Nu urmă nici un tunet Furtuna se îndepărtase din nou. Yvonne aşteptă, cu o teamă neliniştită: luminile se aprinseră la loc şi Hugh – cât de tipic pentru un bărbat, Doamne! Dar poate că era greşeala ei că refuzase să intre să bea un păhărel cu mexicanii. Pasărea stătea nemişcată, o umbră furioasă,. Întunecată, cu aripi lungi, un mic univers al disperărilor şi viselor îngrozitoare, al amintirilor de pe când zbura sus, deasupra lui Popocatepetl, mile întregi, pentru a cădea în picaj şi a ateriza, cu ochiul la pândă, pe piscurile răvăşite şi fantomatice ale lizierelor de munte. Cu mâini tremurătoare, grăbite, Yvonne se apucă să deschidă cuşca. Pasărea se zburătăci afară şi ateriza la picioarele femeii, ezită, îşi luă zborul pe acoperişul cârciumii El Petate, apoi zbură brusc prin crepuscul, nu către cel mai apropiat copac, cum s-ar fi putut presupune, ci în sus – avea dreptate, pasărea ştia că e liberă – drept în sus, desfăcându-şi brusc aripile în adâncul cerului albastru întunecat şi pur pe care, în clipa aceea, apăru o stea. Yvonne nu avea nici o remuşcare. Simţi doar un inexplicabil triumf secret şi o uşurare: nimeni n-avea să ştie vreodată că ea făcuse asta: şi apoi, furişându-se din adâncul ei, senzaţia unei teribile sfâşieri, a unei pierderi absolute.

O lumină străluci dincolo de rădăcinile copacilor; mexicanii stăteau în uşa deschisă, cu Hugh, clătinând aprobator din cap apropo de vreme şi arătând cu mâna în josul potecii, în timp ce în interiorul cârciumii barmanul se cinstea cu un pahar de sub tejghea.

— Nu.! Strigă Hugh acoperind tumultul. N-a trecut pe-aici! Am putea totuşi încerca şi la cârciuma cealaltă!

— S-o luăm din loc!

Dincolo de El Petate, poteca lor o lua spre dreapta, pe lângă o cuşcă de câine, de care era legat cu un lanţ un furnicar ce amuşina pământul negru. Hugh o luă pe Yvonne de braţ.

— Vezi furnicarul? Îţi aminteşti de tatu?

— N-am uitat nimic!

Yvonne zise asta, în vreme ce grăbeau pasul, fără să ştie prea bine ce voia să spună. Creaturi sălbatice ale pădurii treceau pe lângă tufişuri, şi ea se uita în zadar împrejur, în căutarea vulturului, cu o vagă speranţă că l-ar mai putea zări o dată. Jungla se rărea treptat. În jurul lor se întindea vegetaţia

descompusă, din care se ridica un miros de putrefacţie; barranca nu putea fi departe. Apoi aerul deveni în mod straniu mai cald şi mai dulce, iar poteca mai abruptă. Ultima oară când venise pe drumul ăsta, Yvonne auzise o rândunică de noapte. Pituti-pituti, auzise vocea tânguitoare, singuratică, a primăverii de-acasă, chemând-o – dar unde, către ce cămin? Cel al tatălui ei din Ohio? Şi ce-ar fi putut căuta o rândunică de noapte atât de departe de casă, într-o pădure mexicană întunecoasă? Dar păsărică, precum iubirea şi înţelepciunea, n-avea casă; şi poate, aşa cum adăugase atunci Consulul, se simţea mai bine aici decât învârtindu-se în jurul Cayenne-ului, unde se presupunea că iernează.

Urcau, apropiindu-se de un mic luminiş din vârful dealului; Yvonne vedea cerul. Dar nu reuşea să-şi dea seama unde se află. Cerul mexican devenise straniu şi în noaptea asta stelele găsiseră pentru ea un mesaj chiar şi mai singuratic decât cel al sărmanei rândunici fără cuib de care îşi-amintise. De ce suntem aici, păreau ele să spună, unde nu trebuie, şi cum nu trebuie, atât de departe, atât de departe, atât de departe de casă? De care casă? Şi oare când nu venise Yvonne acasă? Dar stelele, prin chiar faptul că existau, o consolau. Şi continuând să meargă, simţi detaşarea invadând-o din nou. Acum se aflau destul de sus ca să vadă, printre copaci, stelele coborâte foarte jos către vest la orizont.

Scorpionul, apunând. Săgetătorul, Capricornul; ah, uite, se aflau totuşi acolo, locurile lor obişnuite, configuraţiile lor brusc corecte, recunoscute, geometria lor pură scânteind, fără greş. Şi-n seara asta, la fel ca acum cinci mii de ani, ele aveau să răsară şi să apună: Capricornul, Vărsătorul şi, dedesubt, singuraticul Fomalhaut; Peştii şi Berbecul; Taurul, cu Aldebaran şi Pleiadele. „în vreme ce Scorpionul apune către sud-vest, Pleiadele răsar în nord-est.” „Când Capricornul apune în vest, Orion răsare în est. Şi Cetus, Balena, cu Mira.” în noaptea asta, aşa cum se întâmplă de milenii, oamenii vor spune acest lucru, sau le vor întoarce spatele, copleşiţi de angoasa singurătăţii, sau vor ridica ochii spre ele cu dragoste, rostind: „iată steaua noastră acolo sus, a ta şi a mea”; se vor ghida după ele deasupra norilor sau pierduţi pe mare, împroşcaţi de apă, pe teugă, le vor privi, brusc, basculând într-o parte; îşi vor pune nădejdea sau deznădejdea în ele; vor îndrepta, dintr-o mie de observatoare, biete telescoape către ele, prin lentilele cărora plutesc roiuri misterioase de stele şi nori întunecaţi de stele moarte, catastrofe de sori explodând, sau uriaşa Antares repezindu-se cu furie către propriu-i sfârşit – un tăciune mocnind, şi totuşi de cinci sute de ori mai mare decât soarele Pământului. Şi Pământul însuşi încă învârtindu-se în jurul axei sale, şi rotindu-se în jurul acelui soare, soarele rotindu-se în jurul roţii luminoase a acestei galaxii, roţile nenumărate nemăsurate nestemate a nenumărate nemăsurate galaxii, învârtindu-se, învârtindu-se maiestuos, în infinit, în eternitate, ducând cu el grăuntele vieţii – toate astea cu mult după ce ea însăşi avea să moară, oamenii le vor citi pe cerul nopţii şi, în vreme ce pământul se va roti prin acele anotimpuri îndepărtate, iar ei vor privi constelaţiile răsărind mereu, culminând, apunând, pentru a răsări iar – Berbecul, Taurul, Gemenii,

Racul, Leul, Fecioara, Balanţa şi Scorpionul, Capricornul, capra marină şi Vărsătorul purtător de apă, Peştii şi încă o dată, triumfător, Berbecul – oare nu-şi vor pune la rândul lor eterna întrebare fără speranţă: în ce scop? Ce forţă pune în mişcare această sublimă maşinărie celestă? Scorpionul apunând. Şi răsărind, se gândi Yvonne, nevăzute în spatele vulcanilor, stelele ale căror culminaţie avea loc la miezul nopţii în seara asta, la apusul Vărsătorului; şi unii aveau să le privească cu un sentiment al efemerului, simţindu-le totuşi strălucirea diamantină licărind o clipă în suflet, atingând totul în profunzime, tot ceea ce în amintire era blând sau curajos sau mândru, în vreme ce sus, deasupra capului, apăreau, zburând încet ca un stol de păsări către Orion, binefăcătoarele Pleiade.

Munţii care pieriseră din vedere se aflau iarăşi în faţă, în timp ce ei cotinuau să meargă prin pădurea tot mai rară. Şi totuşi Yvonne rămânea în urmă.

Departe, către sud-est, cornul înclinat al lunii, palidul lor tovarăş matinal, apunea în sfârşit şi ea privi luna – copilul mort al Pământului – cu o stranie înfometată implorare. Marea Fecundităţii, de forma unui romb, şi Marea Nectarului, de formă pentagonală, şi Frascatorius, cu zidul lui nordic năruit, uriaşul perete vestic al Endymion-ului, eliptic lângă limbul vestic; munţii Leibnitz în Cornul Sudic şi, la est de Produs, Mlaştina unui Vis. Hercule şi Atlas sălăşluiau acolo, în mijlocul cataclismului, dincolo de cunoaşterea noastră.

Luna dispăruse. O pală fierbinte de vânt îi izbi în faţă şi fulgerul străluci alb, zigzagând către nord-est: tunetul prinse glas, fără vlagă; o avalanşă suspendată.

Poteca tot mai abruptă se înclină şi mai mult spre dreapta şi începu să se răsucească printre copacii răzleţi, ca nişte santinele, înalţi şi singuratici, şi cactuşi enormi, ale căror nenumărate braţe crispate, pline de spini, pe măsură ce poteca şerpuia, blocau priveliştea de fiecare parte. Se făcu atât de întuneric, încât părea de mirare că lumea din jurul lor nu se scufundase deja în noaptea cea mai neagră.

Priveliştea care le apăru în faţa ochilor, atunci când ajunseseră pe şosea, era terifiantă. Îngrămădiri de nori negri încă urcau pe cerul crepuscular. Sus, deasupra lor, la o înălţime incredibilă, de-a dreptul înfricoşătoare, păsări negre fără trup, semănând mai degrabă cu scheletele unor păsări, pluteau în derivă. Furtuni de zăpadă bântuiau vârful lui Ixtaccihuatl, făcându-l invizibil, în vreme ce restul era învăluit în nori cumulus. Dar întreaga masă abruptă a lui Popocatepetl părea să vină spre ei, călătorind o dată cu norii, aplecându-se înainte 'către valea pe marginea căreia, reliefat de strania lumină melancolică, strălucea un vârf de deal răzvrătit, cu un cimitir minuscul încrustat în el.

Cimitirul era plin de oameni, judecând după flăcăruile lumânărilor.

Însă brusc, fu ca şi cum un heliograf de fulgere ar fi lansat mesaje sincopate peste peisajul sălbatic; şi ei distinseră, pietrificate, înseşi minusculele siluete alb-negre. Şi acum, în vreme ce ascultau tunetul, le auziră: strigăte şi

tânguiri molcome purtate de vânt, rătăcind în jos spre ei. Jeluitorii se tânguiau deasupra mormintelor celor dragi, cântând încet din chitară sau rugându-se. Un sunet ca nişte clopoţei de vânt, un clinchet fantomatic le ajunse la urechi.

Îl acoperi însă un titanic bubuit de tunet, care se rostogoli de-a lungul văilor. Avalanşa începuse. Şi totuşi nu copleşise flăcările lumânărilor. Încă pâlpâiau acolo, neînfrânte, câteva mişcându-se acum într-o procesiune. Câţiva dintre jeluitori coborau în şir indian coasta dealului.

Yvonne simţi cu gratitudine fermitatea şoselei sub tălpi. Luminile de la Hotel y Restaurant El Popo ţâşniră în văzduh. Deasupra unui garaj de alături, o reclamă electrică înjunghia ochii: Euzkadi. De undeva, un aparat de radio revărsa ritmuri îndrăcite de jazz-hoLân faţa restaurantului erau parcate maşini americane, înşirate înaintea fundăturii de la marginea junglei, dând locului ceva din atmosfera de pândă discretă a unei graniţe noaptea, şi chiar exista un soi de graniţă, nu departe de aici, unde prăpastia, peste care trecea un pod spre dreapta, către periferia vechii capitale, marca limitele statului.

Pe verandă apăru, timp de o clipă, Consulul, luând masa liniştit, de unul singur. Însă doar Yvonne îl văzuse. Îşi făcură drum printre mesele rotunde şi intrară într-un fel de bar pustiu, unde Consulul stătea încruntat într-un colţ, împreună cu trei mexicani. Dar nimeni nu-l observă, în afară de Yvonne. Barmanul nu-l văzuse pe Consul. Nici directorul adjunct, un japonez neobişnuit de înalt, care făcea şi pe bucătarul şi care o recunoscu pe Yvonne. Totuşi, chiar în vreme ce ei negau că ar fi ştiut ceva despre el (deşi de-acum Yvonne era aproape convinsă că el se afla la Farolito), Consulul dispărea după fiecare colţ şi ieşea pe fiecare uşă. Câteva mese instalate pe dalele din faţa barului erau pustii, şi totuşi silueta nedesluşită a Consulului stătea acolo, ridicându-se la apropierea lor. Şi afară, în spate, în curtea interioară, Consulul fu acela care-şi împinse scaunul venindu-le în întâmpinare, cu o plecăciune.

De fapt, aşa cum se întâmplă adesea în astfel de locuri, dintr-un motiv sau altul, nu erau destui oameni în El Popo pentru a justifica numărul maşinilor parcate.

Hugh se uita în jur, în parte intrigat de muzica ce părea să răsară dintr-un aparat de radio aflat într-una din maşini, şi care nu semăna cu nimic pe lume în acest loc izolat, o forţă mecanică abisală scăpată de sub control, care se dădea de ceasul morţii, se destrăma, se arunca într-un impas teribil, încetând apoi brusc.

Cârciuma avea o grădină lungă, dreptunghiulară) invadată de flori şi bălării. Verandele, pe jumătate în întuneric şi cu balustrade arcuite, părând coridoare de mănăstiri, coborau de fiecare parte. Către verande se deschideau nişte dormitoare. Lumina din restaurantul din spate prindea în conul ei, ici-colo, o floare purpurie, un tufiş verde, cu o vivacitate nefirească. Doi papagali macao, cu un aer furios, zburlindu-şi penajul strălucitor, stăteau pe nişte inele de fier, între arcade.

Fulgerul, pâlpâind, aprinse ferestrele o clipă; vântul făcu frunzele să trosnească şi apoi se potoli, lăsând un vid fierbinte în care copacii se zbăteau

haotic. Yvonne se sprijini de o arcadă şi îşi scoase pălăria; unul dintre papagali cârâi ascuţit şi ea îşi apăsă palmele pe urechi, încă şi mai tare când tunetul izbucni din nou şi le ţinu aşa, cu ochii închişi, absentă, până ce se aşternu liniştea şi sosiră cele două beri incolore pe care Hugh le comandase.

— Ei bine, zicea el, locul ăsta e oarecum diferit de Cervecerâa Quauhnahuac. Într-adevăr! Da, cred c-o să-mi amintesc totdeauna de dimineaţa asta. Cerul era atât de albastru, nu-i aşa?

— Şi câinele lânos şi mânjii care ne-au însoţit, şi râul cu păsările alea iuţi trecând pe deasupra.

— Cât mai e de aici până la Farolito?

— Cam o milă şi jumătate. Putem câştiga o milă dacă o luăm pe poteca din pădure.

— Prin beznă?

— Nu putem aştepta prea mult, dacă ai de gând să prinzi ultimul autobuz înapoi spre Quauhnahuac. E deja trecut de şase. Nu pot să beau berea asta. Tu poţi?

— Nu. Are gust de alamă – la naiba – oh, Doamne, zise Hugh, hai să.

— Să bem altceva, propuse Yvonne, pe jumătate ironic.

— N-am putea telefona?

— Mescal, zise brusc Yvonne.

Aerul era atât de plin de electricitate, încât părea că tremură.

— Comment?

— Mescal, por favor, repetă Yvonne, scuturând din cap solemn, sardonic. Întotdeauna am vrut să văd ce găseşte Geoffrey la el.

— Como no, hai să luăm două pahare de mescal.

Dar Hugh încă nu se întorsese când cele două pahare fură aduse de un alt chelner, scrutând penumbra, şi care, ţinând la echilibru tava pe o palmă, aprinse o altă lumină.

Paharele pe care Yvonne le băuse la cină şi-n timpul zilei, deşi relativ puţine, i se tăvăleau în suflet ca nişte porci: trecură câteva clipe înainte ca ea să întindă mâna şi să bea.

Greţos, ursuz şi cu gust de eter, mescalul nu-i produse la început nici o căldură în stomac ci doar, ca şi berea, o înfrigurare, o răceală. Dar îşi făcea efectul. De pe veranda de afară, o chitară uşor dezacordată atacă „La Paloma”, o voce mexicană cânta, şi mescalul încă îşi făcea efectul. Se dovedi în cele din urmă a fi o băutură bună şi tare. Unde era Hugh? Oare dăduse peste Consul aici? Nu: ştia că nu era aici. Privi împrejur, în El Popo, o moarte fără suflet, expusă curentului, care ticăia şi gemea, aşa cum spusese Geoff însuşi cândva – o imitaţie proastă a unui motel american; dar nu mai părea chiar atât de îngrozitor. Alese o lămâie de pe masă şi stoarse câteva picături în pahar, o operaţie care-i luă neobişnuit de mult timp.

Brusc deveni conştientă că râdea în sinea ei, nefiresc, ceva în interiorul ei mocnea, luase foc: şi încă o dată, în creierul ei, se formă imaginea unei femei lovind fără încetare cu pumnii în pământ.

Dar nu, nu ea era cea care luase foc. Era casa sufletului ei. Era visul ei. Era ferma, era Orion, erau Pleiadele, era casa lor de la malul mării. Dar unde era focul? Consulul fusese acela care-l observase pentru prima oară. Ce era cu gândurile astea nebuneşti, gânduri fără formă şi logică? Întinse mâna după celălalt pahar, mescalul lui Hugh, şi focul se stinse, copleşit de un val brusc, venind din întreaga ei fiinţă, de dragoste şi tandreţe disperată pentru Consul.

Foarte întuneric şi senin, briză, şi zgomotul valurilor pe care nu le puteai vedea, adânc în noaptea de primăvară stelele verii erau deasupra capului, presentimentul verii, şi stelele strălucitoare; senin şi întuneric, şi luna nu răsărise; o briză splendidă, puternică, pură, luna palidă răsărind peste apă, şi mai târziu, în interiorul casei, urletul valurilor nevăzute bătând în noapte.

— Cum îţi place mescalul?

Yvonne tresări. Aproape că se ghemuise peste paharul lui Hugh; acesta, legănându-se, se apleca deasupra ei, cărând sub braţ un toc de pânză tare, lung şi ponosit, în formă de cheie.

— Ce naiba ai acolo?

Vocea Yvonnei era ceţoasă şi îndepărtată.

Hugh aşeză tocul pt balustradă. Apoi puse pe masă o lanternă. Era un instrumeni de cercetaş, semănând cu ventilatorul unui vapor, cu un inel metalic prin care să-ţi treci cureaua.

— M-am întâlnit pe verandă cu tipul ăla cu care Geoff a fost atât de necioplit la Salon Ofelia, şi am cumpărat asta de la el. Dar voia să-şi vândă şi chitara ca să-şi ia una nouă, aşa că i-am luat-o şi pe-aia. Doar ocho pesos cincuenta.

— Şi la ce-ţi trebuie o chitară? Ai de gând să cânţi „Internaţionala" sau ceva în genul ăsta, la bordul navei tale? Zise Yvonne.

— Cum e mescalul? Întrebă din nou Hugh.

— Cam ca zece metri de gard din sârmă ghimpată. Aproape că mi-a retezat creştetul capului. Poftim, ăsta e-al tău, Hugh. Ce a mai rămas din el.

Hugh se aşeză:

— Am băut un pahar de tequila afară, cu tipul cu chitara. Păi, adăugă el, m-am hotărât să nu mai încerc să ajung în Mexico City în seara asta şi, dacă tot am luat decizia, sunt mai multe lucruri pe care le-am putea face apropo de Geoff.

— Aş prefera mai degrabă să mă îmbăt, zise Yvonne.

— Como tu quieras. S-ar putea să fie o idee bună.

— De ce ai spus că ar fi o idee bună să ne îmbătăm? Întrebă Yvonne pe deasupra noilor pahare cu mescal; şi apoi: Pentru ce ţi-ai cumpărat chitara? Repetă ea.

— Ca să cânt cu ea. Ca să mint lumea c-o fi şi c-o păţi.

— Pentru ce eşti atât de ciudat, Hugh? Care lume, şi ce să minţi?

Hugh îşi lăsă scaunul pe spate până ce atinse balustrada, apoi rămase aşa, fumând, ţinându-şi mescalul în poală.

— Soiul ăla de minciună la care meditează Sir Walter Raleigh când se adresează propriului suflet „Adevărul va fi garanţia ta. Du-te, fiindcă de moarte am nevoie. Şi dă lumii minciuna. Spune curţii că licăreşte şi luceşte ca lemnul putred. Spune bisericii că arată ceea ce e bine, dar bine nu face. Dacă Biserica şi Curtea răspund, atunci dă-le minciuna în loc de legământ." Soiul ăsta de lucruri, doar un pic adaptate.

— Te crezi mereu pe scenă, Hugh. Salud y pesetas.

— Salud y pesetas.

— Salud y pesetas.

Stătea fumând, cu paharul în mână, sprijinindu-se de arcada întunecată, monahală şi coborând privirea spre ea:

— Ba din contră, spunea, chiar vrem să facem bine, să ajutăm, să fim fraţi la necaz. Vom accepta chiar să fim crucificaţi, în anumite condiţii. Şi suntem, de fapt, în mod regulat, cam la fiecare douăzeci de ani. Dar pentru un englez este o chestiune de prost gust să devină un martir autentic. S-ar putea să respectăm cu o parte a minţilor noastre, să zicem integritatea unor oameni precum Gandhi sau Nehru. S-ar putea chiar să recunoaştem că altruismul lor, de exemplu, ne-ar putea salva. Dar în adâncul sufletului strigăm: „Aruncaţi-l pe omuleţul ăla nenorocit în râu!" Sau „Eliberaţi-l pe Barabas!", „Slavă lui O'Dwyer!" Iisuse! E de prost gust chiar şi pentru Spania să fie, la rândul ei, martiră: într-un mod foarte diferit desigur. Iar dacă Rusia ar dovedi.

Hugh spunea toate astea în vreme ce Yvonne examina un document pe care el tocmai îl aruncase pe masă către ea Nu era decât un meniu al localului, vechi, murdar şi boţit, care părea să fi fost cules de pe podea sau să fi petrecut ceva vreme în buzunarul cuiva; îl citi de mai multe ori, cu înceată concentrare a unui beţiv:

EL POPO SERVICIO Î LA CARTA

Sopa de ajo

Enchiladas de salsa verde

Chiles rellenos Rajas a la Popo Machitos en salsa verde Menudo estilo sonora Pierna de ternera al horno Cabrito al horno Asado de pollo Chuletas de cerdo Filete con papas o al gusto Sandwiches Frijoles refritos Chocolate a la espanola Chocolate a la francesa Cate solo o con leche

Doar atât era dactilografiat cu albastru, iar dedesubt – distinse ea cu acelaşi soi de înceată concentrare – era desenată un fel de rotiţă în interiorul căreia, circular, scria: Loteria Nacional Para La Beneficencia Publica, formând un alt cadru circular, în care apărea o marcă ori un simbol al firmei, reprezentând o mamă fericită mângâindu-şi copilul.

Întreaga parte stângă a meniului era ocupată de un portret litografiat al unei tinere, deasupra căruia scria: Hotel Restaurant El Popo se observa la mas estricta moralidad, siendo este disposicion de su proprietario una garanţia para el pasajero, que llegue en compania; Yvonne studie femeia: era planturoasă şi prost îmbrăcată, cu o coafură cvasiamericană, şi purta o rochie lungă, cu un imprimeu multicolor: cu o mână făcea un semn şmecheresc, în vreme ce cu

cealală ţinea un set de zece bilete de loterie, iar pe fiecare dintre ele o amazoană călărea un ca! Nărăvaş şi (de parcă aceste zece siluete minuscule ar fi fost chiar imaginile pe jumătate uitate ale Yvonnei, multiplicate, luându-şi rămas bun de la ea însăşi) făcea cu mâna.

— Şi ce-i cu asta? Întrebă ea.

— Nu, uită-te pe spate, zise Hugh.

Yvonne întoarse meniul şi-l privi îndelung, cu ochii ficşi. Cealaltă parte a meniului era acoperită aproape în întregime de scrisul Consulului, în starea lui cea mai haotică. In colţul din stânga sus sena:

Recknung
1 ron y anâs
1 ron Salon Brasse
1 tequila doble

Era semnat: G. Firmin. Era o mică notă de plată lăsată aici de Consul, cu câteva luni în urmă, o notiţă pe care şi-o făcuse pentru sine.

— Nu, tocmai am plătit-o, zise Hugh, care acum stătea lângă ea însă dedesubtul acestei „socoteli" scria, enigmatic: „foamete. Mizerie. Pământ", sub care se întindea o mâzgălitură lungă, imposibil de descifrat în centrul hârtiei se vedeau aceste cuvinte: „funie; să faci faţă. Să bâjbâi", apoi, „a unei celule reci", în vreme ce în dreapta apărea izvorul şi explicaţia parţială a acestor vorbe risipite, ceva ce semăna cu o poezie pe cale de a fi compusă, o încercare de sonet, poate, dar de o formă fluctuantă şi turtită, şi atât de mâzgălită, atât de pătată şi plină de ştersături, desfigurată şi înconjurată de desene abia schiţate

— O treflă, o roată, chiar şi o cutie lungă, neagră, ca un coşciug

— Încât părea aproape indescifrabilă; în sfârşit, arăta cam aşa:

Acum câţiva ani el s-a apucat să evadeze a tot. Evadat de atunci
Neştiind că cei ce-l urmăreau au renunţat la speranţa
De a-l vedea (săltând) la capătul funiei
Hăituit de ochii şi nenumăratele spaime
Ale unei lumi orbitoare care evita până şi să-i ia apărarea
Citindu-l strict la timpul trecut
N-a cheltuit nici. Crezându-l nede/nn

(chiar). Preţul unei celule reci.
Ar fi izbucnit un scandal la moartea lui
Poate. Dar nu mai mult de-atât. Unii spun
Stranii poveşti diabolice despre acest sărman suflet prăbuşit
Care cândva a zbughit-o spre nord.
Care cândva a zbughit-o spre nord, medita ea Hugh tocmai spunea:

— Vâmonos.

Yvonne spuse da.

Afară vântul sufla cu o stridenţă ciudată. Un oblon desfăcut tot pocnea undeva. Şi firma electrică de deasupra garajului sfredelea noaptea: Euzkadi.

Ceasul de deasupra ei – ah, ora exactă la îndemâna tuturor – arăta şapte fără douăsprezece minute: „Care cândva a zbughit-o spre nord”.

Clienţii de pe la mese părăsiseră cu toţii terasa restaurantului El Popo.

Fulgerul, în vreme ce ei coborau scările, fu urmat aproape imediat de salve de tunet, dispersate şi prelungite. Grămezi de nori negri înghiţeau stelele către nord şi est; Pegasus, nevăzut, escalada cerul; însă deasupra lor era încă senin: Vega, Deneb, Altair; printre copaci, către vest, Hercule. „Care cândva a zbughit-o spre nord”, repetă ea. Drept în faţa lor, lângă drum, se află un templu grecesc ruinat, întunecos, cu două coloane înalte, zvelte, la care se putea ajunge urcând două trepte largi: sau poate doar pentru o clipă existase acest templu, cu deosebita frumuseţe a coloanelor lui, perfect în echilibrul, proporţia şi larga deschidere a treptelor, căci acum se transforma în două raze de lumină vântoasă venind dinspre garaj, căzând peste drum, iar coloanele în doi stâlpi de telegraf.

O luară pe potecă. Hugh, cu lanterna lui, proiecta departe o ţintă fantomă care se tot lungea, devenind enormă, şi care devie şi se încâlci transparentă printre cactuşi. Poteca se îngustă şi o luară la pas, unul după altul, Hugh în spate, ţinta luminoasă alunecând în faţa lor, în elipse concentrice tremurătoare, peste care sărea umbra strâmbă a Yvonnei, sau umbra vreunei uriaşe. Cactuşii-candelabru păreau cenuşii ca sarea acolo unde îi prindea conul de lumină al lanternei, prea ţepeni şi cărnoşi ca să se îndoaie sub vânt, într-o tălăzuire lentă, fără sfârşit, într-un hohot inuman de solzi şi spini.

„Care cândva a zbughit-o spre nord.”

Yvonne era acum trează de-a binelea Cactuşii se făcuseră nevăzuţi şi poteca, încă îngustă, printre copaci înalţi şi tufişuri, părea destul de accesibilă.

„Care cândva a zbughit-o spre nord.”

Dar nu se îndreptau către nord, mergeau spre Farolito. Şi nici Consulul n-o zbughise atunci spre nord, se dusese fără îndoială, la fel ca şi-n seara asta, la Farolito. „Ar fi putut izbucni un scandal la moartea lui.” Deasupra capetelor lor, vârfurile copacilor scoteau un sunet precum vâjâitul unei cascade. „La moartea lui.”

Yvonne avea acum mintea limpede. Tufişurile, care se mişcau spasmodic aţinându-le calea, erau acelea care nu se dezmeticiseră din beţie; nu erau treji nici copacii oscilanţi; şi-n cele din urmă, Hugh era acela care nu se trezise de tot, constată acum, o dusese atât de departe doar pentru a-i dovedi că drumul era mai comod, pentru a o expune pericolului pădurii sub descărcările de electricitate, acum aproape deasupra lor: şi Yvonne descoperi că se oprise brusc, cu mâinile atât de încleştate încât o dureau degetele, zicând. „Trebuie să ne grăbim, cred că e aproape şapte”, apoi că se grăbea, aproape alergând în josul potecii, vorbind tare şi precipitat:

— Ţi-am spus că în ultima seară înainte să plec, acum un an, Geoffrey şi cu mine ne-am dat întâlnire să luăm masa în Mexico City şi el a uitat despre ce

loc era vorba şi a mers din restaurant în restaurant căutându-mă, la fel cum îl căutăm noi acum.

„En los talleres y arsenales a guerra! Todos, tocan ya." cânta Hugh resemnat, cu o voce profundă.

— Şi la fel s-a întâmplat când l-am întâlnit prima oară în Granada Ne-am dat întâlnire într-un restaurant de lângă Alhambra, dar am crezut că intenţionase să ne întâlnim chiar în Alhambra, şi nu l-am putut găsi, iar acum e vorba de mine, eu sunt cea care-l caută din nou. În piina seară după ce m-am întors.

„. Todos, tocan ya; morir quien quiere por la gloria o por vendedores de canones?"

Tunetul ricoşa prin pădure, şi Yvonne aproape că se opri din nou, brusc, imaginându-şi vag că o văzuse, timp de o clipă, la capătul potecii, pe femeia cu zâmbetul încremenit pe chip, cea cu biletele de loterie, făcându-i semn să se apropie.

— Cât mai e de mers? Întrebă Hugh.

— Aproape c-am ajuns, cred. Mai sunt vreo câteva curbe şi un buştean căzut peste care trebuie să ne căţărăm.

„Adelante, la juventud, al asalto, vamos ya, y contra los imperialismos, para un nuevo mur/io hacer."

— Cred c-ai avut dreptate, zise Hugh.

Urmă o acalmie a furtunii care pentru Yvonne, în timp ce privea vârfurile copacilor întunecoşi clătinându-se încet, prelung în bătaia vântului, pe fundalul cerului agitat, fu un moment asemănător cu acela al schimbării mareei; şi totuşi momentul avea ceva din clipele cavalcadei cu Hugh din acea dimineaţă, un fel de esenţă nocturnă a gândurilor lor împărtăşite atunci, amestecată cu un sălbatic dor de mare al tinereţii şi iubirii durerii.

Un zgomot sec, ca de pistol, venind de undeva din faţă, precum rateul unui motor, sparse acest legănat calm, urmat de un altul şi de încă unul: „Alte exerciţii de tir", râse Hugh; şi totuşi acestea erau altfel de sunete, aparţineau acestei lumi, şi era un fel de uşurare faţă de tunetul înfiorător care urmă, căci ele însemnau că Pariăn era aproape, în curând luminile lui palide aveau să scânteieze printre copaci: în lumina unui fulger luminos ca ziua, văzuseră o săgeată tristă, inutilă, arătând spre drumul pe care veniseră, către pârjolitul Anochtitlăn: şi acum, în întunericul profund, raza lanternei lui Hugh dădu peste trunchiul unui copac, pe stânga, unde o plăcuţă de lemn, cu o mână arătând cu degetul, le confirma direcţia:

A PARIÂN

Hugh cânta în spatele Yvonnei. Începu să plouă uşor şi un miros dulceag de prospeţime se ridică din mijlocul pădurii. Şi acum urma locul unde poteca revenea pe urmele propriilor paşi, doar pentru a fi blocată de un trunchi uriaş acoperit cu muşchi, care o despărţea chiar de acel drumeag pe care ea se hotărâse să nu-l aleagă, pe unde Consulul trebuie s-o fi apucat dincolo de Tomalin. Scara mucegăită, cu barele ei larg spaţiate, proptite pe partea mai

îngustă a trunchiului, se afla încă acolo, şi Yvonne se caţără pe ea aproape înainte să-şi dea seama că pierduse din vedere lumina lanternei lui Hugh. Izbuti să-şi menţină echilibrul pe buşteanul întunecat, alunecos, şi văzu iarăşi lumina, un pic într-o parte, mişcându-se printre copaci. Zise cu o uşoară notă de triumf:

— Ai grijă să nu ieşi de pe potecă acolo, Hugh, e cam înşelător. Şi atenţie la copacul căzut. E o scară pe partea asta, dar pe cealaltă parte trebuie să sari.

— Atunci sari, zise Hugh. Probabil că am ieşit de pe poteca ta.

Auzind protestul tânguitor al chitarei, în vreme ce Hugh lovea cutia de rezonanţă, Yvonne, strigă:

— Sunt aici, pe aici!

„Hijos del pueblo que oprimen cade nas esa injusticia no debe existir şi tu existencia es un mundo de penas antes que esclavo, prefiere morir prefiere morir." cânta Hugh ironic.

Brusc, ploaia se înteţi. Un vânt asemeni unui tren expres traversă pădurea; chiar în faţă, fulgerul lovi printre copaci cu un trosnet sălbatic şi un bubuit de tunet care cutremură pământul.

Există uneori, atunci când tună, o altă persoană care gândeşte pentru tine, pune la adăpost mobilele de pe veranda ta mentală, închide şi încuie fereastra minţii contra a ceea ce pare mai puţin terifiant ca ameninţare şi mai degrabă ca un fel de viol al intimităţii celeste, o nebunie zguduitoare în ceruri, o formă de dizgraţie pe care muritorii n-au voie s-o observe prea de aproape; dar întotdeauna rămâne o uşă deschisă în minte -aşa cum se ştie că oamenii, în timpul marilor furtuni, îşi lasă deschise uşile cele adevărate pentru ca Iisus să păşească înăuntru – pentru intrarea şi primirea nemaivăzutului, acceptarea îngrozită a trăsnetului care niciodată nu cade pe tine, pentru fulgerul care întotdeauna loveşte o stradă alăturată, pentru dezastrul care loveşte atât de rar în clipa ce pare sortită dezastrului, şi prin această uşă mentală Yvonne, încă în echilibru pe buştean, observă acum că ceva era ameninţător de nelalocul lui. În tunetul în descreştere, ceva se apropia cu un zgomot care nu era al ploii. Era un fel de animal, îngrozit de furtună, şi indiferent ce era – un cerb, un cal, fără îndoială că avea copite – se apropia într-o viteză nebunească, tropăind, dând buzna prin tufişuri; şi acum, în vreme ce fulgerul lovea din nou şi tunetul se potolea, ea auzi un nechezat prelung transfor-mându-se într-un ţipăt de panică aproape omenesc. Yvonne era conştientă că-i tremurau genunchii. Strigându-l pe Hugh, încercă să se întoarcă şi să coboare scara, dar simţi că-i fuge buşteanul de sub picioare: alunecă, încercă să-şi recapete echilibrul, alunecă din nou şi căzu în faţă. În cădere, un picior se îndoi sub ea, dureros. În clipa următoare, încercând să se ridice, văzu, la lumina strălucitoare a unui fulger, calul fără călăreţ. Se repezea într-o parte, nu spre ea, şi îi observă fiecare detaliu, şaua zăngănitoare alunecându-i din spinare, chiar şi numărul şapte însemnat pe crupă. Din nou, încercând să se ridice, se auzi ţipând, în vreme ce animalul se întoarse şi se repezi spre ea. Cerul era un văl de flăcări albe, pe fundalul căruia copacii şi calul ridicat pe picioarele dinapoi fură ţintuiţi o clipă.

Caruselul de la bâlci era acela care se învârtea în jurul ei; nu, erau plantele, în vreme ce soarele se afla, arzând şi învârtindu-se şi strălucind, în centru; şi iată că apărură din nou, Mercur, Venus, Pământ, Marte, Jupiter, Saturn, Uranus, Neptun, Pluto; dar nu erau planete, şi nici caruselul, ci roata mare, erau constelaţiile, în centrul cărora, ca un uriaş ochi rece, ardea Steaua Polară, şi de jur împrejurul ei uite că se învârteau: Cassiopeia, Cepheus, Linxul, Ursa Mare, Ursa Mică şi Dragonul; şi totuşi nu erau constelaţii, ci, într-un fel, miliarde de fluturi minunaţi, ea naviga în portul Acapulco printr-un uragan de fluturi minunaţi zigzagându-i deasupra capului şi pierzându-se la nesfârşit în urmă deasupra mării, marea, agitată şi pură, valurile lungi ale zorilor avansând, ridicându-se şi spărgându-se pentru a aluneca în elipse incolore peste nisip, scufundându-se, cineva îi striga numele departe şi ea îşi aminti, se aflau într-o pădure întunecoasă, auzi vântul şi ploaia năpustindu-se prin pădure şi văzu frisoanele fulgerului cutre-murându-se în ceruri, şi calul – Dumnezeule, calul – şi oare această scenă avea să se repete la nesfârşit şi pentru totdeauna?

— Calul ridicat pe picioarele dinapoi deasupra ei, pietrificat în aer, o statuie, cineva stătea pe statuie, era Yvonne Griffaton, nu, era statuia lui Huerta, beţivul, criminalul, era Consulul, sau era un cal mecanic de pe carusel, caruselul, dar caruselul se oprise şi ea se afla într-o prăpastie în care un milion de cai se năpusteau fulgerător asupra ei, şi ea trebuia să fugă, prin pădurea prietenoasă, către casa lor, căsuţa lor de la malul mării. Dar casa ardea, o văzu acum din pădure, de pe treptele de sus, auzi trosnetul, era în flăcări, totul ardea, visul ardea, casa ardea, şi totuşi rămaseră aici o clipă, Geoffrey şi ea, în interior, în interiorul casei, frângându-şi mâinile, şi iată că totul părea în regulă, la locul lui, casa era încă acolo, tot ce le era drag şi familiar şi firesc, în afară de faptul că acoperişul era în flăcări şi mai era zgomotul ăsta ca de frunze uscate măturate de vânt pe acoperiş, acest trosnet mecanic, şi acum focul se răspândea chiar în vreme ce ei priveau, dulapul, tigăile, ceainicul cel vechi, ceainicul cel nou, îngerul păzilor de pe fântâna adâncă, răcoroasă, mistriile, grebla, şopronul de şindrilă înclinat, pe al cărui acoperiş înflorea sângerul alb, căzură, dar n-aveau să mai cadă, căci copacul ardea, focul se răspândea tot mai iute, zidurile, cu reflexele lor de lumină închipuind pe ape o roată de moară, ardeau, florile din grădină se înnegriseră şi ardeau, se zvârcoleau, se răsuceau, cădeau, grădina ardea, veranda unde stăteau în dimineţile de primăvară ardea, uşa roşie, ferestrele cu canaturi, perdelele cusute de ea ardeau, vechiul scaun al lui Geoffrey ardea, biroul lui, şi acum cartea lui, cartea lui ardea, paginile ardeau, ardeau, ardeau, ridicându-se în vârtejuri din foc, se risipeau, arzând, de-a lungul plajei, şi acum se făcea întuneric şi mareea urca, mareea plescăia sub casa distrusă, vaporaşele pentru turişti care purtaseră cântecul în susul apei se întorceau în port tăcute, plutind pe apele întunecate ale constelaţiei Eridanus. Casa lor murea, nu mai era acolo decât o agonie.

Şi, părăsindu-şi visul arzând, Yvonne se simţi brusc ridicată şi purtată spre stele, prin vârtejuri de stele risipindu-se în sus, în cercuri tot mai largi, precum undele pe apă, printre care apărură acum, ca un stol de păsări diamantine zburând suav şi constant către Orion, Pleiadele.

— MESCAL, ZISE CONSULUL.

La Farolito, sala principală era pustie. Dintr-o oglindă din spatele barului, care reflecta şi uşa deschisă către piaţă, chipul lui îl privea în tăcere, cu un presentiment sever, cunoscut.

Şi totuşi cârciuma nu era tăcută. Era plină de acel ticăit: ticăitul ceasului său, al inimii sale, al conştiinţe sale, o pendulă bătând undeva. Exista şi un sunet îndepărtat, de undeva din adâncuri, al unui şuvoi de apă, al unei prăbuşiri subterane; ba mai mult, încă le putea auzi, amarele acuzaţii dureroase pe care le azvârliseră propriei sale nefericiri vocile ce păreau angajate într-o controversă fără sfârşit, propria-i voce mai ridicată decât celelalte, amestecându-se acum cu celelalte glasuri care păreau să se tânguiască din depărtare, îndurerate: „Borracho, Borrachon, Borraaaacho!'„

Dar una dintre aceste voci semăna cu a Yvonnei, implorând, încă simţea în spate privirea ei, privirile lor în Salon Ofelia. În mod deliberat, puse stavilă oricărui gând legat de Yvonne. Dădu iute peste cap două pahare de mescal: vocile încetară.

Sugând o lămâie, examina împrejurimile. Mescalul, în vreme ce-l liniştea, îi încetinea gândirea; fiecare obiect avea nevoie de câteva clipe pentru a se impune conştiinţei sale. Într-un colţ al încăperii se afla un iepure alb care mânca un ştiulete de porumb. Ronţăia boabele purpurii şi negre cu un aer de detaşare, de parcă ar fi cântat la un instrument muzical. În spatele barului atârna, de un cârlig rotativ, o frumoasă ploscă oaxaquefiană de mescal de olla, de unde îi fusese turnată băutura. Aranjate de fiecare parte, stăteau sticle de Tenampa, Berreteaga, Tequila Anejo, Anâs doble de Mallorca, o garafă violetă cu delicioso licor Henry Mallet's, o butelcuţă cu tonic de mentă, o sticlă înaltă, cu caneluri, cu Anfs del Mono, de pe eticheta căreia un diavol ameninţa cu furca. Pe tejgheaua largă din faţa lui se aflau farfurioare cu scobitori, ardei iuţi, lămâi, o stacană cu paie, un bol de sticlă cu linguri lungi, care-şi încrucişau cozile. La un capăt, erau aranjate boluri largi cu aguardiente^ multicolor, alcool brut cu diferite arome, în care pluteau coji de citrice. O reclamă, prinsă în pioneze lângă oglindă, pentru balul care avusese loc cu o seară în urmă în Quauhnahuac, îi atrase atenţia: Hotel Bella Vista Gran Băile a Beneficio de la Cruz Roja. Los Mejores Artistas del radio en accion. No falie Vd. Un scorpion se agăţase de reclamă. Consulul observă toate lucrurile astea cu grijă. Scoţând lungi oftaturi de uşurare glacială, numără chiar şi scobitorile. Aici era în siguranţă; acesta era locul care-i plăcea – un sanctuar, paradisul disperării lui.

„Barmanul” – fiul Elefantului – cunoscut drept Niscai Purici, un copil scund, negricios, cu un aer maladiv, se mijea prin ochelarii cu ramă de corn la un serial de benzi desenate, El Hijo del Diablo2, dintr-o revistă pentru băieţi, Ti-to. În vreme se citea, silabisind, mânca ciocolată. Înapoindu-i Consulului

paharul plin cu mescal, vărsă puţin pe tejghea. Continuă totuşi să citească fără să şteargă pata, bălmăjind, îndopându-se cu cranii de ciocolată cumpărate pentru Ziua Morţilor, schelete de ciocolată, dricuri, da, de ciocolată. Consulul arătă spre scorpionul de pe perete şi băiatul îl mătură de-acolo cu un gest vexat: era mort. Niscai Purici îşi reluă lectura, murmurând tare, cu glas vâscos:

— De pronto, Dalia vuelve en şi y grita llamando la atencion de un guardia que pasea. Suelteme! Suelteme!

Salvează-mă, se gândi Consulul vag, în vreme ce băiatul ieşea pe neaşteptate, suelteme, ajutor: dar poate că scorpionul, nedorind să fie salvat, se înţepase singur ca să moară. Consulul traversă încăperea După ce încercă, fără succes, să se împrietenească puţin cu iepurele alb, se apropie de fereastra deschisă din dreapta lui. Dincolo de ea puteai cădea drept în fundul prăpastiei. Ce loc întunecat, melancolic! Kubla Khan în Pariăn s-a. Şi colţul de stâncă se afla încă acolo – la fel ca în Shelley, sau în Calderon ori ca la amândoi – colţul de stâncă ce nu se i

Rachiu (lb. Sp.).

Fiul Diavolului (lb. Sp.).

Putea hotărî să se prăvale de tot, atârna aşa, în ciuda crăpaturilor, agăţându-se de viaţă. Ce înălţime terifiantă, medita el, aplecându-se în afară, privind în lături către stânca despicată şi încercând să-şi amintească pasajul din CenciJ care descria uriaşa îngrămădire de piatră agăţându-se de masa pământului, ca de viaţă, nefiindu-i teamă să cadă, dar întristându-se, totuşi, cu gândul la locul unde va ajunge, dacă avea să cadă. Era o distanţă colosală, îngrozitoare, până-n fundul prăpastiei. Dar îşi dădu seama că nici lui nu-i era frică să cadă. Trasă mental poteca circulară, abisală, a prăpastiei prin ţinut, prin mine dezafectate, până în grădina lui, apoi se văzu pe el însuşi stând din nou, dimineaţa, cu Yvonne în faţa imprimeriei, privind fotografia celeilalte stânci, La Despedida, roca glaciară fărâmiţându-se printre invitaţiile de nuntă, în vitrina atelierului, cu rotativa imprimantei învârtindu-se în spate. Cât de departe în timp părea, ciudat, trist, îndepărtat precum amintirea primei iubiri, chiar şi a morţii mamei sale; ca o biată mâhnire, de data asta fără efort, Yvonne îi pieri iarăşi din minte.

Popocatepetl se înălţa prin fereastră, coastele lui imense parţial ascunse de norii de furtună; cu vârful obturând cerul, părea că se înalţă chiar deasupra capului, cu barranca şi Farolito drept sub el. Sub vulcan! Nu degeaba anticii plasaseră Tartarul sub muntele Etna, iar în mijlocul acestuia pe monstrul Typhoeus, cu cele o sută de capete ale lui, cu ochi şi voci -relativ – înspăimântătoare.

Întorcându-se, Consulul îşi luă paharul şi se îndreptă către uşa deschisă a cârciumii. Spre apus, o agonie de mercurocrom. Privi afară către Pariăn. Dincolo de o pajişte, se afla inevitabila piaţă, cu mica ei grădină publică. În stânga, unde se cască barranca, un soldat dormea sub un copac. Aproape în faţa lui, către dreapta, pe un povârniş, se ridica ceea ce părea la prima vedere o mănăstire ruinată sau un castel de apă. Erau de fapt. Cazărmile cu turnuri

cenuşii ale Poliţiei Militare despre care îi vorbise lui Hugh ca fiind cartierul general al faimoasei Union Militar. Clădirea, care includea şi închisoarea, îl fixa cu un ochi, pe deasupra unei arcade săpate în fruntea scundei sale faţade: un ceas arătând ora şase. De fiecare parte a arcadei, l

Tragedie în versuri de Shelley.

Ferestrele cu gratii, aparţinând Comisario de Policâa şi Policia de Seguridad, priveau în jos către un grup de soldaţi care sporovăiau, cu goarnele atârnând pe umeri de banduliere verzi strălucitoare. Alţi soldaţi, cu moletierele fâlfâind, se poticneau făcând de santinelă. Sub arcadă, la intrarea în curtea interioară, un caporal lucra la o masă pe care se afla o lampă cu petrol stinsă. Nota ceva, cu un scris ordonat, Consulul ştia asta, căci în drumul lui mai degrabă nesigur până aici – nu chiar atât de nesigur totuşi ca în piaţa din Quauhnahuac ceva mai devreme, dar totuşi dizgraţios – fusese cât pe-aci să se împiedice de el. Prin arcadă, grupate" în jurul curţii interioare, Consulul putea întrezări nişte temniţe cu gratii de lemn, ca nişte coteţe de porci, într-una din ele gesticula un om. Undeva în stânga erau risipite colibe cu acoperişuri de paie întunecate, pierzându-se în jungla care, din toate părţile, înconjura oraşul, strălucind acum în lumina lividă, nefirească, a furtunii care se apropia.

Pentru că Niscai Purici se întorsese, Consulul se duse la bar să-şi ia restul. Băiatul, cu aerul că nu-l auzise, îi turnă nişte mescal în pahar, din plosca cea frumoasă. Dându-i paharul înapoi, răsturnă scobitorile. Consulul nu mai spuse nimic despre rest pentru moment. Oricum, îşi notă în minte să comande data viitoare o băutură care să coste ceva mai mult decât cei cincizeci de centavos pe care îi plătise deja. Făcu socoteala că în felul acesta îşi va recupera încet-încet banii. Încercă să se convingă că, pentru acest lucru, era necesar să mai rămână acolo. Ştia că mai există un motiv şi totuşi nu-l putea identifica. De fiecare dată când Yvonne îi revenea în minte îşi dădea seama de asta. Părea deci plauzibil că trebuia să rămână aici de dragul ei, nu pentru că ea avea să-l urmeze aici – nu, ea plecase, o lăsase în cele din urmă să plece, Hugh ar putea veni, dar în nici un caz ea, nu de data asta, evident că ea avea să se întoarcă acasă, iar mintea lui nu putea gândi dincolo de acel punct – ci pentru altceva. Îşi văzu restul pus pe tejghea, preţul mescalului nescăzut din el. Băgă toţi banii în buzunar şi se întoarse iarăşi la uşă. Acum situaţia era inversată; băiatul urma să fie cu ochii pe el. Asta îl făcu să-şi imagineze în mod lugubru, în beneficiul lui Niscai Purici, deşi pe jumătate conştient că băiatul, văzându-şi de-ale lui, nu-l urmărea deloc, că îşi asumase expresia deconcertată specifică unui anumit tip de beţiv, abia încălzit cu două pahare servite în silă pe credit, privind afară dintr-o cârciumă goală, o expresie sugerând speranţa că un ajutor, orice fel de ajutor, ar putea fi pe drum, prieteni, orice soi de prieteni, venind să-l salveze. Pentru el viaţa este întotdeauna după primul colţ, sub forma unui alt pahar, într-un alt bar. Şi totuşi, nu vreau nimic din toate astea. Abandonat de prieteni, ca şi ei de el, ştie că nimic altceva decât privirea zdrobitoare a unui creditor îl pândeşte după colţ. Şi nici nu s-a fortificat suficient ca să împrumute mai mulţi bani, ori să obţină un alt credit; şi,

oricum, nici băutura de la cârciuma de-alături nu-i place. De ce sunt aici, spune tăcerea, ce am făcut, răsună ecoul vidului, de ce m-am ruinat cu atâta încăpăţânare, chicotesc banii din sertarul casei, de ce am decăzut în halul ăsta, spune linguşitor strada, la care singurul răspuns este. Piaţa nu-i dădu nici un răspuns. Orăşelul, care păruse gol, se umplea pe măsură ce se lăsa seara. Din când în când, trecea ţanţoş câte un ofiţer mustăcios, călcând greoi, pocnindu-şi bastonul de jambiere. Oamenii se întorceau dinspre cimitir, deşi probabil că procesiunea n-avea să ajungă în dreptul lui pentru o vreme. Un pluton de soldaţi ponosiţi mărşăluiau traversând piaţa. Goarnele sunau. Şi poliţia – cei care nu erau în grevă, sau se prefăcuseră că sunt de serviciu la morminte, sau militarii din trupele auxiliare, nici nu era uşor să faci o distincţie clară între poliţie şi armată – sosise în forţă. Con amici germani, fără îndoială. Caporalul continua să scrie la masa lui; asta în mod ciudat îl liniştea. Doi sau trei beţivi se bulucirăpe lângă Consul grăbindu-se să intre la Farolito, cu pălăriile lor sombrero împinse pe ceafă, cu tocurile pistoalelor lovindu-li-se de pulpe. Doi cerşetori sosiseră şi îşi luau posturile în primire, în faţa barului, sub cerul de furtună. Unul dintre ei, fără picioare, se ţâra prin praf ca o biată focă. Dar celălalt cerşetor, care se putea lăuda cu un picior, stătea ţeapăn, mândru, sprijinit de zidul cârciumii, de parcă ar fi aşteptat să fie împuşcat. Apoi cerşetorul ăsta cu un picior se aplecă în faţă: lăsă să-i cadă o monedă în mâna întinsă a omului fără picioare. Ochii primului cerşetor erau plini de lacrimi. Consulul observă acum că departe, spre dreapta, nişte animale neobişnuite, semănând cu gâştele, dar de mărimea unor cămile, şi oameni jupuiţi, fără capete, pe picioaroange, ale căror măruntaie vii tresăreau pe pământ, ţâşneau de pe poteca din pădure, pe unde venise el. Închise ochii ca să nu mai vadă toate astea şi, când îi deschise, cineva care arăta ca un poliţist mâna un cal în susul potecii, asta era tot. Râse, în ciuda poliţistului, apoi se opri. Căci observă faţa cerşetorului aplecat transformându-se încet în chipul Senorei Gregorio, şi acum din nou în chipul mamei sale, pe care apăru o expresie de infinită milă şi implorare.

Închizând iar ochii, stând acolo cu paharul în mână, se gândi o clipă cu un calm glacial, detaşat, aproape amuzat, la noaptea îngrozitoare care în mod inevitabil îl aştepta, indiferent dacă avea să bea mai mult sau nu, camera lui cutremurându-se în sunetul unor orchestre demonice, frânturile de somn înfricoşat, neliniştit, întrerupt de voci care erau de fapt lătraturi de câini, sau de propriul lui nume continuu repetat de oaspeţi imaginari, ţipetele îngrozitoare, zdrăngănitul, pocnetele, bubuiturile, lupta cu demonii insolenţi, avalanşa spărgând uşa, împunsăturile venind de sub pat şi mereu, afară, ţipetele, tânguirea, muzica îngrozitoare, spinetele întunericului: se întoarse la bar.

Diosdado, Elefantul, tocmai apăruse din spate. Consulul îl privi lepădându-şi haina neagră, atârnând-o în dulap, apoi pipăindu-şi buzunarul de la piept al cămăşii albe, imaculate, căutându-şi pipa care ieşea din el. O scoase

şi începu s-o umple dintr-un pachet de tutun Country Club el Bueno Tono. Consulul îşi aduse aminte acum de propria-i pipă: aici era, fără îndoială.

— St, si, domnu', răspunse omul, ascultând cu capul aplecat întrebarea Consulului. Claro. No – luleua mea nu inglese. Lulea Monterey. Aţi fost. Ah. Borracho într-o zi atunci. No şeilor?

— Como no? Zise Consulul.

— Două ori pe zi. Eraţi băut trei ori pe zi, zise Diosdado, şi privirea lui, jignirea, dimensiunile decăderii implicate în vorbele lui, îl copleşiră pe Consul. O să vă întoarceţi în America acum, adăugă el, făcându-şi de lucru în spatele barului.

— Eu. Nu. Por que?

Diosdado trânti brusc pe tejgheaua barului un pachet voluminos de plicuri legate cu elastic.

—.es suyo? Întrebă el direct.

Unde sunt scrisorile, Geoffrey Firmin, scrisorile scrisorile pe care ea le-a scris până i s-a frânt inima? Scrisorile erau aici, aici şi nicăieri în altă parte: astea erau scrisorile şi Consulul o ştiu imediat, fără să examineze plicurile. Când deschise gura, nu-şi putu recunoaşte propria voce:

— 5/', senor, muchas gracias, zise.

— De nada, senor. Godgiven1 se îndepărtă.

La rame inutile fatigua vainement une mer immobile. Consulul nu se putu clinti un minut întreg. Nu reuşi nici măcar să facă o mişcare spre pahar. Apoi începu să schiţeze pieziş, în băutura vărsată, o mică hartă pe tejghea. Diosdado se întoarse şi-l privi cu interes.

— Espana, zise Consulul, apoi, nemaigăsind alte cuvinte în spaniolă: Sunteţi spaniol, senor?

— Si, si, senor, si, zise Diosdado, urmându-l, dar schimbând tonul. Espanol. Espana.

— Scrisorile astea pe care mi le-ai dat – vezi?

— Sunt de la nevastă-mea, esposa mea Clar o? Acolo ne-am întâlnit în Spania. O recunoşti, vechiul tău cămin, cunoşti Andalusia? Ăsta, aici sus, e Guadalquivir. Dincolo de el, Sierra Morena. Iar jos aici e Almerfa. Ăştia – făcu el o dâră cu degetul – care-s aşezaţi între ele, sunt munţii Sierra Nevada. Şi aici e Granada. Ăsta-i locul. Chiar locul unde ne-am întâlnit.

Consulul zâmbi.

— Granada, zise Diosdado, pe un ton ascuţit, cu o pronunţie diferită, mai dura decât cea a Consulului.

Ii aruncă o privire cercetătoare, gravă, suspicioasă, apoi îl părăsi din nou. Acum vorbea cu un grup de la celălalt capăt al barului. Chipuri se întoarseră în direcţia Consulului.

Acesta îşi duse un alt pahar, împreună cu scrisorile Yvonnei, într-o cămăruţă interioară, unul dintre separeurile acestui labirint chinezesc. Nu-şi amintea să fi observat înainte pereţii despărţitori din sticlă fumurie, aducând cu ghişeurile casierilor de bancă. În încăperea asta nu fu prea surprins să dea

peste bătrâna tarascană pe care o zărise în Bella Vista în acea dimineaţă. Paharul cu tequila, înconjurat de piese de domino, era aşezat în faţa ei, pe masa rotundă. Puiul de găină al bătrânei ciugulea printre ele. Consulul se întreba dacă erau ale ei; sau doar avea nevoie de domino oriunde se ducea? Bastonul cu mânerul sub formă de gheară atârna, de parcă ar fi fost viu, de marginea mesei. Consulul se îndreptă spre ea, îşi bău jumătate din paharul cu mescal, îşi scoase ochelarii, apoi desfăcu elasticul din jurul pachetului.

„îţi aminteşti ce zi e mâine?" citi el. Nu, îşi spuse; cuvintele i se cufundară ca nişte pietre în minte. Era clar că situaţia îi scăpa din mână. Era detaşat de el însuşi, şi totuşi foarte conştient de acest lucru, şocul primirii scrisorilor trezindu-l într-un fel, deşi doar, cum s-ar zice, dintr-un soi de somnam-bulism, pentru a-l arunca într-altul; era beat, era treaz, era mahmur; toate deodată; era trecut de şase seara şi totuşi faptul că se afla în Farolito, sau prezenţa bătrânei în această încăpere cu pereţi de sticlă, unde ardea o lumină electrică, îi dădea impresia că se află din nou la începutul dimineţii; de parcă ar fi fost un alt soi de beţiv, în circumstanţe diferite, într-o altă ţară, căruia i se întâmpla ceva destul de diferit: un om care se trezeşte în zori, năuc din cauza băuturii, bâiguind: „Iisuse, uite ce hal de om sunt, puah! Puah!" ca să-şi conducă soţia la un autobuz matinal, deşi e prea târziu şi pe masa pentru micul dejun se află un bilet: „Iartă-mă c-am fost isterică ieri, o astfel de ieşire nu poate fi desigur sub nici o formă scuzată de faptul că m-ai rănit; nu uita să iei laptele", rânduri sub care găseşte scris, aproape ca un gând ulterior: „Dragule, nu putem continua în felul ăsta, e prea îngrozitor, te părăsesc." şi care, în loc să-şi dea seama de întreaga semnificaţie a acestui lucru, îşi aminteşte vag că i-a povestit barmanului cu prea multe amănunte, cu o seară în urmă, cum arsese casa cuiva – şi de ce mă rog îi spusese unde locuieşte, acum poliţia va putea să-i dea de urmă – şi de ce pe barman îl chemă Sherlock? Un nume de neuitat! Şi după ce bea un pahar de porto cu apă şi înghite trei aspirine, care-i fac rău, se gândeşte că mai are cinci ore înainte să se

* „Ce a dat Dumnezeu" (lb. Engl.), adică, în spaniolă, Diosdado.

O~ fe",. V.-y~_. _. Deschidă cârciumile, când va trebui să se întoarcă la acelaşi bar şi să-şi ceară scuze. Dar unde mi-am pus ţigara? Şi de ce paharul meu cu porto e sub cadă? Şi oare ce-am auzit a fost o explozie undeva în casă?

Şi întâlnindu-şi ochii acuzatori într-o altă oglindă, din interiorul micuţei încăperi, Consulul avu ciudatul sentiment pasager că se ridicase din pat ca să facă asta, că sărise din pat şi trebuia să bolborosească: „Coriolan a murit!" sau „harababură, harabarură, harababură" sau „cred că era, ah! Ah!" sau ceva cu adevărat fără sens precum „găleţi, găleţi, milioane de găleţi în supă!" şi că acum (deşi stătea destul de calm la Farolito) va cădea din nou între perne, ca să urmărească, tremurând, cuprins de o groază neputincioasă faţă de el însuşi, formele de bărbi şi de ochi proiectate în draperii sau umplând spaţiul dintre şifonier şi tavan, şi să audă, de-afară, de pe stradă, paşii vătuiţi ai eternului poliţist fantomatic.

„Iţi aminteşti ce zi e mâine? E aniversarea căsătoriei noastre. N-am mai primit nici un cuvânt de la tine de când am plecat. Dumnezeule, tăcerea asta e cea care mă înspăimântă."

Consulul sorbi iar din mescal.

„Tăcerea asta e cea care mă înspăimântă. Tăcerea asta."

Consulul reciti propoziţia iar şi iar, aceeaşi propoziţie, aceeaşi scrisoare, toate scrisorile zadarnice, la fel ca cele sosite la bordul unei nave în port, pentru cineva pierdut pe mare, pentru că îi era cam dificil să se concentreze, cuvintele se tot înceţoşau şi se dezmembrau, propriul lui nume repezindu-se la el: dar mescalul îl pusese din nou în contact cu situaţia în care se găsea, aşa încât acum nu mai avea nevoie să priceapă vreun sens al cuvintelor, dincolo de abjecta confirmare a propriei rătăciri, propria-i ruină aridă, egoistă, acum, probabil, în cele din urmă, autoimpusă, creierul lui, în faţa acestei dovezi crud ignorate referitoare la ce adâncă mâhnire îi princinuise ei, aflându-se într-un impas chinuit.

„Tăcerea asta e cea care mă înspăimântă. Mi-am imaginat că ţi s-au întâmplat tot felul de lucruri tragice, e ca şi cum ai fi plecat la război şi eu aş aştepta, aş aştepta ştiri de la tine, scrisoarea, telegrama. Dar nici un război n-ar putea avea puterea asta de a-mi îngheţa şi îngrozi sufletul atâta îţi trimit toată dragostea, toată inima, toate gândurile şi rugăciunile mele." – Consulul era conştient, bând, că femeia cu dominoul încerca să-i atragă atenţia, deschizând gura şi arătând cu degetul către hăul ei: acum ocolea pe nesimţite masa, trăgându-se mai aproape de el. – „Cu siguranţă că trebuie să te fi gândit mult la noi, la ceea ce am clădit împreună, la cât de nechibzuit i-am distrus alcătuirea şi frumuseţea şi totuşi n-am putut distruge amintirea acelei frumuseţi. Acest lucru m-a bântuit zi şi noapte.

Întorcându-mă, văd imaginea noastră într-o sută de locuri cu o sută de zâmbete. Păşesc pe o stradă şi tu eşti acolo. Mă strecor noaptea în pat şi tu mă aştepţi acolo. Ce există în viaţă în afară de persoana pe care o adori şi de ceea ce poţi făuri alături de ea? Pentru prima oară pricep sensul sinuciderii. Dumnezeule. Cât de lipsită de sens şi goală este lumea! Zilele pline de clipe ieftine şi întinate se succed una după alta, nopţi albe şi bântuite ce trec într-o rutină amarnică: soarele se aprinde fără strălucire şi luna răsare fără lumină. Sufletul meu are gustul cenuşii, iar gâtul mi-e crispat şi sătul de plâns. Ce este un suflet pierdut? Este unul care s-a îndepărtat de calea lui adevărată şi bâjbâie în întunericul unor drumuri săpate în memorie."

Bătrâna îl trăgea de mânecă şi Consulul – oare Yvonne citise scrisorile schimbate între Heloise şi Abelard?

— Întinse mâna ca să apese o sonerie electrică, a cărei prezenţă urbană şi totuşi violentă, în aceste mici nişe ciudate, nu încetase să-l şocheze. O clipă mai târziu, Niscai Purici intră cu o sticlă de tequila într-o mână şi una de mescal Xicotancatl în cealaltă, dar luă sticlele cu el după ce turnă în pahare. Consulul făcu un semn din cap către bătrână, apoi spre paharul ei cu tequila, îşi bău aproape tot mescalul şi îşi reluă cititul. Nu-şi putea aminti dacă plătise

sau nu. – „Ah, Geoffrey, cât de amarnic o regret acum. De ce am amânat? E prea târziu? Îmi doresc copiii tăi, curând, imediat, îi vreau. Vreau ca viaţa ta să mă umple şi să ml stârnească. Vreau ca fericirea ta să fie lângă inima mea şi durerile tale în ochii mei şi pacea ta în degetele mâinii mele." Consulul se întrerupse, ce voia să spună? Se frecă la ochi, apoi bâjbâi după ţigări: Alas; tragicul cuvânt ţiui în jurul încăperii ca un glonţ care trecuse prin el. Continuă să citească, fumând: „Păşeşti pe marginea unui abis unde nu te pot urma. Mă trezesc într-o beznă în care trebuie să mă urmăresc la nesfârşit, urând eul care mă urmăreşte şi mă înfruntă veşnic. De ne-am putea ridica din nefericirea noastră, de ne-am putea căuta unul pe altul încă o dată şi de ne-am putea regăsi mângâierea ochilor şi buzelor. Cine ar sta între noi? Cine ne-ar împiedica?"

Consulul se ridică – cu siguranţă, Yvonne citise ceva – se înclină către bătrână şi ieşi îndreptându-se spre barul pe care şi-l imaginase plin de lume, dar care era încă destul de pustiu. Chiar aşa, cine li s-ar împotrivi? Se postă iarăşi în dreptul uşii, cum mai făcuse altădată în amăgitorii zori violeţi: cine, într-adevăr, i-ar putea împiedica? Încă o dată, privi fix către piaţă. Acelaşi pluton de soldaţi zdrenţuiţi încă părea s-o traverseze, ca într-un film stricat, care se tot repetă. Caporalul încă trudea la scrisul lui caligrafic, sub arcadă, numai că lampa era acum aprinsă. Se întuneca Poliţia nu se mai vedea nicăieri. Deşi lângă barranca acelaşi soldat era tot adormit sub un copac. Sau nu era un soldat, ci altceva? Întoarse capul. Nori negri fierbeau iarăşi, se auzea un tunet spărgându-se în depărtare. Trase în piept aerul apăsător, în care exista o uşoară undă de răcoare. Cine, într-adevăr, chiar şi acum, li s-ar împotrivi? Se întrebă el cu disperare. Cine, într-adevăr, chiar şi acum i-ar fi putut împiedica? O dorea pe Yvonne în clipa asta, voia s-o ţină în braţe, dorea mai mult ca niciodată să fie iertat şi să ierte: dar unde se putea duce? Unde ar găsi-o acum? O întreagă familie, neverosimilă, de rang social imprecis, trecea pe lângă uşă: bunicul în faţă, potrivindu-şi ceasul, uitându-se cu ochii mijiţi la orologiul întunecat al cazărmii care arăta tot ora şase, mama hohotind şi potrivindu-şi rebozo-vX pe cap, râzându-şi de eventuala furtună (sus la munte, doi zei beţi, stând departe unul de altul, erau încă angajaţi într-un joc nesfârşit, şovăitor, cu balansări violente, un fel de na-ţi-o ţie dă-mi-o mie cu un gong birmanez), tatăl singur zâmbind mândru, contemplativ, pocnindu-şi degetele, dând acum un bobârnac unui fir de praf de pe cizmele lui arătoase, cafenii, strălucitoare. Două copile drăgălaşe cu ochi negri şi limpezi mergeau între ei, mână în mână. Brusc, cea mai mare se eliberă de mâna surorii ei şi execută vreo câteva tumbe pe pajiştea luxuriantă. Toţi râdeau. Consulul nu-i făcu deloc plăcere să-i privească. Dispăruseră, oricum, slavă Domnului. Jalnic, o dorea şi n-o dorea pe Yvonne.

— Quiere Măria? Şopti o voce în spatele lui.

La început, văzu doar picioarele zvelte ale fetei pe care o urma, doar datorită forţei inhibate a cărnii dureroase, a dorinţei patetice, fremătândă şi totuşi brutală, prin micile încăperi cu pereţi de sticlă, ce deveneau tot mai

minuscule, tot mai întunecate, până lângă mingitorio, „Senores”, din a cărui prenumbră rău mirositoare izbucni un chicotit sinistru, nu era decât o anexă întunecată, nu mai mare decât un dulap, în care doi bărbaţi, ale căror chipuri nu le putea vedea, ori stăteau şi beau, ori complotau.

Apoi îşi dădu seama că o putere necunoscută, criminală, îl împingea înainte, forţându-l, în vreme ce rămânea totuşi acut conştient de toate consecinţele posibile, să facă, fără precauţii sau remuşcări, ceea ce niciodată n-avea să mai poată anula sau dezminţi; era condus irezistibil afară, în grădină – plină de fulgere în clipa asta, îi amintea în mod straniu de propria-i casă, dar şi de El Popo, unde mai devreme se gândise să se ducă, numai că spectacolul era mai lugubru, exact pe dos – apoi, prin uşa deschisă, într-o încăpere obscură, una din multele care dădeau spre patio.

Va să zică ăsta era stupidul refuz definitiv antiprofilactic. Îl mai putea încă împiedica Dar n-avea s-o facă. Şi totuşi, vocile duhurilor lui, sau una dintre ele, ar fi putut oferi un sfat bun: căută în jur, ascultând; erectis târfibus. Nici o voce nu se auzi. Brusc izbucni în râs: fusese o mişcare isteaţă din partea lui să-şi înşele vocile. Nu ştiau că el era aici. Camera însăşi, în care strălucea un singur bec albastru, nu era sordidă: la o primă ochire, părea camera unui student De fapt, semăna cu camera lui de la colegiu, numai că asta era mai spaţioasă. Aceleaşi uşi' înalte şi o bibliotecă în locul cunoscut, cu o carte deschisă pe raftul de sus. Într-un colţ, nefiresc, se afla o sabie uriaşă. Kaşmir! Îşi imagină că văzuse cuvântul, care apoi dispăruse. Probabil că-l văzuse, căci cartea, dintre toate cărţile, era o istorie spaniolă a Indiei britanice. Patul era desfăcut şi avea urme de picioare, chiar şi ceea ce păreau a fi pete de sânge, deşi patul ăsta semăna şi el cu bârlogul unui student. Observă lângă el o sticlă de mescal aproape goală. Însă duşumeaua era pardosită cu dale roşii şi, cine ştie cum, logica ei puternică, rece, anulă oroarea: termină sticla. Fata, care între timp închisese uşile duble, în vreme ce-i vorbea într-o limbă stranie, probabil zapotecana, se apropie şi el observă că era tânără şi drăguţă. Fulgerul schiţă pe fundalul ferestrei un chip, pentru o clipă asemănător în mod curios cu cel al Yvonnei. „Quiere Măria”, se oferi ea din nou şi, aruncându-şi braţele în jurul gâtului lui, îl trase în jos spre pat. Până şi trupul ei era al Yvonnei, picioarele, sânii, inima ei pasionată bătând cu putere, electricitatea îi trosnea sub degetele care se plimbau pe corpul femeii, deşi iluzia sentimentală se risipea, se scufunda într-o mare, de parcă n-ar fi fost acolo, devenise marea, un orizont pustiu, cu o singură corabie neagră, uriaşă, cu carena deja dincolo de zare, alunecând spre asfinţit; sau trupul ei nu era nimic, doar o abstracţiune, o calamitate, o maşinărie demoniacă de oferit senzaţii distrugătoare, greţoase; era un dezastru, era oroarea de a te trezi dimineaţa în Oaxaca, complet îmbrăcat, la trei şi jumătate în fiecare dimineaţă după plecarea Yvonnei; Oaxaca, şi evadarea nocturnă din adormitul hotel Francia, unde el şi Yvonne fuseseră cândva fericiţi, din camera ieftină care dădea spre balconul plasat la cucurigu, către El Infierno, celălalt Farolito, era încercarea zadarnică de a găsi sticla în întuneric, era vulturul aşezat în chiuvetă; paşii lui lipsiţi de zgomot, liniştea

deplină la ieşirea din camera de hotel, prea devreme pentru sunetele îngrozitoare ale masacrului din bucătăria de dedesubt – oroarea de a coborî treptele acoperite cu un covor, către puţul uriaş şi întunecat al sufrageriei pustii, care cândva fusese curte interioară, oroarea de a se cufunda în dezastrul moale al covorului, picioarele cufundându-se în durere când ajungea la trepte, încă nesigur că se afla pe palier – şi înţepătura panicii şi a dezgustului de sine la gândul băii cu duş rece, în fund şi la stânga, folosită o singură dată înainte, dar fusese de-ajuns – şi apropierea tăcută, finală, respectuoasă, paşii scufundându-i-se în dezastru (şi era tocmai acest dezastru pe care el acum, cu Măria, îl pătrundea, singurul lucru viu din el, acest organ diabolic arzând, fierbând crucificat – Dumnezeule, e oare posibil să suferi mai mult decât atât, din suferinţa asta trebuie să se nască ceva, şi ceea ce se va naşte avea să fie propria lui moarte) căci ah, cât de asemănătoare sunt gemetele iubirii cu cele ale muribunzilor, cât de asemănătoare, cele ale iubirii cu cele ale muribunzilor – şi paşii lui scufundându-se, în tremurul lui, tremurai lui greţos, rece, şi puţul întunecat al sufrageriei, cu o lumină chioară plutind deasupra recepţiei, după colţ, şi ceasul – prea devreme – şi scrisorile nescrise, neputinţa de a scrie, şi calendarul arătând etern, neputincios, aniversarea nunţii lor, şi nepotul directorului adormit pe canapea, aşteptând primul tren dinspre Mexico City; întunericul care murmura şi era palpabil, singurătatea rece, dureroasă, în sufrageria extrem de sonoră, ţepoasă, cu şervetele împăturite de un alb cenuşiu, mort, povara suferinţei şi conştiinţei mai apăsătoare (se părea) decât cea purtată de oricare alt om care trăise vreodată – setea care nu era sete, ci mai degrabă esenţa deznădejdii, şi era poftă trupească, era moarte, moarte, şi iarăşi moarte şi tot moarte era aşteptarea în sufrageria rece a hotelului, şoptindu-şi ceva în barbă, aşteptând, de vreme ce El Infierno, celălalt Farolito, nu deschidea decât la patru dimineaţa şi era cam greu să aştepţi afară – (şi acest dezastru pe care îl pătrundea acum era un dezastru, dezastrul propriei sale vieţi, chiar esenţa ei pe care acum o pătrunse, o pătrundea, o pătrunse) – aşteptând să se deschidă El Infierno, a cărui singură lumină a speranţei avea în curând să strălucească dincolo de canalizările deschise, întunecate, şi pe masă, în sufrageria hotelului, greu de distins, o carafă cu apă – tremurând, tremurând ducând carafa cu apă la buze, dar nu destul de aproape, era prea grea, precum această povară a tristeţii – „nu poţi bea din ea” – nu putea decât să-şi umezească buzele şi apoi – Iisus trebuie să fi fost cel care mi-a trimis asta, doar El mă urmărea de fapt – sticla de vin roşu franţuzesc de la Salina Cruz încă stând pe masa pregătită pentru micul dejun, însemnată cu numărul camerei altcuiva, destupată cu dificultate şi (urmărind să vadă dacă nepotul nu-l urmărea) ţinând-o cu ambele mâini, şi lăsând sângele binecuvântat al zeilor să-i picure pe gât, doar puţin, pentru că în fond era englez şi încă fudul, şi apoi prăbuşindu-se pe canapea – simţindu-şi inima ca o fierbinţeală rece, dureroasă, într-o parte – într-o cochilie rece, tremurătoare, de solitudine palpitantă – şi totuşi simţind vinul ceva mai mult, de parcă pieptul i-ar fi fost plin acum de gheaţă în clocot sau ar fi avut o rangă de fier roşu încins peste

piept, dar cu un efect rece, căci conştiinţa care din nou se înfurie dedesubt şi face să explodeze inima arde atât de teribil, cu focurile iadului, o rangă de fier roşu fierbinte e abia ca o adiere pentru ea – şi ceasul ticăind înainte, inima lui bătând acum ca o tobă acoperită de zăpadă, ticăind, tremurând, timpul tremurând şi ticăind către El Infierno, apoi – evadarea – trăgând peste cap pătura pe care o luase în secret din camera de hotel, strecurându-se pe lângă nepotul directorului – evadarea – pe lângă recepţie, neîndrăznind să se uite dacă primise vreo scrisoare – „tăcerea asta e cea care mă înspăimântă" – (poate fi acolo? Ăsta sunt eu? Vai, canalie mizerabilă care-ţi plângi de milă, bătrân netrebnic ce eşti!) pe lângă – evadarea – paznicul de noapte indian dormind pe podea la intrare, şi el însuşi ca un indian acum, ţinând strâns cei câţiva pesos pe care îi mai avea, afară în oraşul rece, împrejmuit cu ziduri şi pavat cu pietre, pe lângă – evadarea prin pasajul secret – canalizările căscate sub cerul liber pe străzile jalnice, cele câteva felinare singuratice, chioare, în noapte, uimit că sicriele caselor, reperele erau încă acolo, evadarea de-a lungul bietelor trotuare sparte, gemând, gemând – şi cât de asemănătoare, sunt gemetele iubirii cu cele ale muribunzilor cât de asemănătoare, cele ale iubirii cu cele ale muribunzilor!

— Şi casele atât de nemişcate, atât de reci înaintea zorilor, până ce văzu, dând un colţ, în siguranţă, lumina unicului felinar de la El Infierno, care semăna aşa de mult cu Farolito, apoi, surprins din nou că a fost în stare să ajungă până la el, stând în picioare în interiorul localului cu spatele la zid şi cu pătura încă peste cap, vorbind cu cerşetorii, muncitorii matinali, prostituatele murdare, peştii, gunoaiele, lepădăturile străzilor şi pleava pământului, care îi erau însă atât de superiori, bând aşa cum băuse aici la Farolito, şi povestind minciuni, minţind -evadarea, eterna evadare – până în zorii cu nuanţe liliachii, care ar fi trebuit să aducă moarte, şi ar fi trebuit să moară şi el acum; ce am făcut?

Ochii Consulului se concentrară asupra unui calendar din spatele patului. Atinsese punctul culminant, în cele din urmă, dar fără posesiune, aproape fără plăcere, şi ceea ce privea ar fi putut fi, ba nu, era sigur de asta, o imagine din Canada. Sub o lună plină, strălucitoare, un cerb stătea lângă un râu pe care vâsleau un bărbat şi o femeie, într-o canoe din scoarţă de mesteacăn. Calendarul era pus pentru viitor, pe luna următoare, decembrie: unde avea să fie el atunci? În penumbra albastră chiar izbuti să distingă numele sfinţilor pentru fiecare zi a lunii decembrie, tipărite lângă cifre: Sfânta Natalia, Sfânta Bibiana, Sf. Francisco Xavier, Sfânta Sabas, Sf. Nicolas de Beri, Sf. Ambrosio: tunetul trânti uşa de perete, chipul lui M. Laruelle se estompă în prag.

În mingitorio, o duhoare ca de mercaptan îl pocni peste faţă cu mâini galbene şi, de pe pereţii pisoarului, nechemate, îşi auzi iarăşi vocile, sâsâind, scrâşnind şi tânguindu-se: „Acum ai făcut-o, acum chiar c-ai făcut-o, Geoffrey Firmin! Nici măcar noi nu te mai putem ajuta. Şi totuşi, ai putea să profiţi cât poţi de asta, noaptea abia a început."

— Îţi place Măria, îţi place?

O voce de bărbat – o recunoscu ca fiind a celui care chicotise – veni din întuneric şi Consulul, cu genunchii tremurând, privi în jur: la început nu văzu decât afişe sfâşiate pe pereţii vâscoşi, abia luminaţi: Clinica Dr. Vigil, Enfermedades Secretas de Ambos Sexos, Vias Urinarias, Trasâornos Sexuales, Debilidad Sexual, Derrames Nocturnos, Emisiones Prematuras, Espermatorreaa, Impotencia. 666. Versatilul său tovarăş de azi-dimineaţă şi de azi-noapte îl informa probabil cu ironie că nu era încă totul pierdut – din nefericire, omul e de-acum departe, probabil, în drum spre Guanajuato. Distinse un bărbat incredibil de murdar, stând cocoşat într-un colţ, pe un scaun de toaletă, atât de scund, încât labele picioarelor, pe care atârnau pantalonii, nu ajungeau la podeaua mizerabilă.

— Îţi place Măria? Croncăni din nou omul. Eu trimit. Me amigo. Slobozi un pârţ. Amic englez la mine tot tinpu, tot tinpu.

— Que hora? Întrebă Consulul tremurând, observând un scorpion mort în canalul de scurgere; o scânteiere fosforescentă şi dispăru, sau nu fusese niciodată acolo. Cât e ceasul?

— Şase, răspunse omul. No, şase jumătate ficş, după cocoş.

— Vrei să zici şase jumate fix.

— Şi, senor. Şase jumate ficş.

— Pişat borşit, sfeclă murată; Consulul, aranjându-şi ţinuta, râse sardonic de răspunsul proxenetului – sau era un soi de turnător căcăcios, în cel mai strict sens al cuvântului? Şi cine a fost cel care-i spusese mai devreme „trei jumate ficş”? De unde ştiuse omul că era englez, se întrebă, târându-şi râsul înapoi prin încăperile cu pereţi de sticlă, prin barul mai plin acum, către uşă – poate că lucra pentru Union Militar, stând pe vine toată ziua în latrinele din Seguridad, trăgând cu urechea la conversaţia prizonierilor, în vreme ce codoşlâcul era doar o activitate secundară. Ar fi putut afla de la el câte ceva despre Măria, dacă era. Dar nu voia să afle. Avusese dreptate totuşi în privinţa orei. Ceasul de pe Comisarâo de Policia, inelar, luminat insuficient, arăta, de parcă tocmai s-ar fi mişcat înainte cu o tresărire, puţin peste şase jumătate, şi Consulul îşi regla ceasul care rămăsese în urmă. De-acum se cam întunecase. Şi totuşi acelaşi pluton jerpelit părea încă să mărşăluiască prin piaţă. Oricum, caporalul nu mai scria. În faţa închisorii stătea o singură santinelă nemişcată. Arcada din spatele lui fu brusc măturată de o lumină puternică. Mai încolo, lângă celule, umbra lanternei unui poliţist ţopăia pe ziduri. Seara era plină de zgomote ciudate, asemeni celor auzite în somn. Răpăitul unei tobe undeva era o revoluţie, un strigăt pe stradă vestea o crimă, scârţâitul unor frâne departe, un suflet în agonie. Corzile ciupite ale unei chitare îi atârnau deasupra capului. Un clopot bătu frenetic în depărtare. Fulgerul palpită. Şase jumată ficş, după cocoş. În British Columbia, în Canada, pe recele lac Pineaus, unde insula lui devenise de mult o sălbăticie de lauri şi belşiţă, de fragi sălbatici şi ilex de Oregon, îşi aminti că exista ciudata credinţă indiană care susţinea că deasupra unui înecat cântă cocoşii. Cât de înfricoşătoare părea confirmarea, din seara aceea argintie de februarie cu mult timp în urmă, când, în calitate de înlocuitor

al consulului Lituaniei la Vernon, însoţise o echipă de salvare într-o barcă şi cocoşul plictisit se trezise deodată slobozind şapte cucuriguri stridente. Încărcăturile de dinamită nu deranjaseră aparent nimic, vâsleau abătuţi către ţărm, prin crepusculul înnourat când, brusc, ieşind din apă, văzuseră ceea ce, la început, părea a fi o mănuşă – mâna lituanianului înecat British Columbia, binevoitoarea Siberie, care nu era nici binevoitoare, nici Siberie, ci un paradis nedescoperit, probabil de nedescoperit, care ar fi putut fi o soluţie, să se reîntoarcă acolo, să clădească, dacă nu pe insula lui, undeva prin împrejurimi, o viaţă nouă cu Yvonne. De ce nu se gândise la asta până acum? Sau de ce nu se gândise ea? Sau la asta făcea ea aluzie azi după-amiază, idee care reuşise să străbată până în mintea lui doar pe jumătate? Căsuţa mea cenuşie din vest. Acum i se păru că se gândise adesea la ea înainte, chiar în locul ăsta unde stătea. Dar măcar atât era limpede, chiar şi acum. Nu s-ar fi putut întoarce la Yvonne nici dacă ar fi vrut. Speranţa oricărei vieţi noi împreună, chiar dacă le-ar fi fost în mod miraculos oferită iarăşi, nu putea supravieţui în aerul arid al unei amânări înstrăinate căreia îi era acum, pe lângă toate celelalte, nevoit să i se supună din motive strict igienice. Era adevărat, motivele acelea erau deocamdată lipsite de o bază destul de sigură, dar într-un alt scop, care-i scăpa, trebuia să rămână inatacabile.

Toate soluţiile se loveau acum de măreţul lor zid chinezesc, iertarea fiind una dintre ele. Râse încă o dată, simţind o stranie uşurare, aproape o senzaţie de împlinire. Mintea îi era clară. Şi fizic se simţea mai bine. Era ca şi cum dintr-o contaminare supremă îşi extrăsese puterea. Se simţi liber să devore în pace ceea ce îi mai rămăsese din viaţă. În acelaşi timp, o anume veselie macabră se insinua în această stare de spirit şi, în mod extraordinar, o anumită maliţie euforică. Era conştient de dorinţa imediată de a se scufunda în uitare, dar şi într-o izbucnire de o inocenţă tinerească. „Vai, părea să-i mai spună o voce în ureche, sărmanul meu copil, nu simţi cu adevărat niciunul din aceste lucruri, eşti doar rătăcit, lipsit de adăpost”

Tresări. În faţa lui, legat de-un copăcel pe care nu-l observase, deşi se afla chiar vizavi de cantina, de cealaltă parte a potecii, era un cal care păştea iarba luxuriantă. Animalul avea un aer oarecum familiar, aşa că se îndreptă către el. Da – exact cum bănuise. Acum nu se mai putea înşela nici în privinţa numărului şapte însemnat pe crupă, nici asupra soiului anume al şeii de piele. Era calul indianului, calul omului pe care îl văzuse prima oară astăzi călărind, cântând către lumea însorită, apoi părăsit, lăsat să moară lângă drum. Mângâie animalul care scutură din urechi şi continuă să pască imperturbabil – sau poate nu chiar atât de imperturbabil; la bubuitul unui tunet, calul, ai cărui desagi observă că fuseseră în mod misterios reataşaţi, necheză nervos, tremurând tot. Şi, la fel de misterios, desagii ăia nu mai zăngăniră. Fără s-o caute dinadins, Consulul găsi o explicaţie a evenimentelor din acea după-amiază. Nu într-un poliţist se prefăcuseră toate acele lucruri odioase pe care le observase de la o vreme, un poliţist conducând un cal în direcţia asta? De ce n-ar fi calul ăla chiar ăsta de-aici? Oare nu chiar acei vigilante hombres

apăruseră pe drum în după amiaza asta? Şi aici, în Pariân, aşa cum îi povestise el lui Hugh, se afla cartierul lor general. Ce i-ar mai plăcea lui Hugh chestia asta dacă ar fi aici! Poliţia – ah, temuta poliţie – sau mai degrabă nu poliţia adevărată, se corectă el, ci tipii ăia din Union Militar se aflau în miezul, într-o manieră nebunesc de complicată, şi totuşi în miezul întregii afaceri. Fu brusc sigur de asta De parcă, drept rezultat al corespondenţei dintre lumea subnormală şi cea anormal de suspicioasă şi delirantă din el însuşi, ţâşnise adevărul. Ţâşnise ca o umbră totuşi, care.

— Que haceis aqui?

— Nada, zise el şi zâmbi către omul care semăna cu un sergent de poliţie mexican, şi care îi smulsese frâul din mână. Nimic. Veo que la tierra anda; estoy esperando que pase mi casa por aqui para meterme en ella, izbuti el să se descurce de minune.

Arama cataramelor uniformei nedumeritului poliţist reflectă lumina din uşa de la Farolito, apoi, în vreme ce se întorcea, pielea de pe centurionul său o reflectă la rândul ei, devenind lucioasă ca o frunză de platan, şi-n cele din urmă cizmele lui, care străluciră precum argintul patinat. Consulul râse: era de ajuns să te uiţi la el şi simţeai că omenirea era pe punctul de a fi imediat salvată. Repetă reuşita glumă mexicană, nu chiar cum trebuia, în engleză, bătându-l pe braţ pe poliţistul rămas cu gura căscată şi care se uita la el cu ochii goi.

— Am aflat că lumea se învârteşte, aşa că stau şi-aştept ca şi casa mea să treacă pe-aici.

Ii întinse mâna

— Amigo, zise.

Poliţistul mormăi, dând mâna Consulului la o parte. Apoi, aruncându-i priviri iuţi, suspicioase, peste umăr, legă mai bine calul de copac. În privirile acelea iuţi exista ceva într-adevăr serios, Consulul era conştient de asta, ceva ce-i poruncea s-o ia din loc. Uşor jignit, îşi aminti acum şi de privirea pe care i-o aruncase Diosdado. Dar Consulul nu se simţea nici îngrijorat, şi nici nu-i venea s-o ia la fugă. Sentimentele nu i se schimbară nici când se trezi împins din spate de poliţist, către cantina, dincolo de care, la lumina unui fulger, înspre răsărit, apăru pentru o clipă, într-o ţâşnire, un falnic nor de furtună. Mergând înaintea lui către uşă, Consulul avu chiar impresia că agentul încerca să fie politicos. Se dădu la o parte destul de sprinten, invitându-l pe celălalt cu un gest să intre primul.

— Mi amigo, repetă el.

Poliţistul îl împinse înăuntru şi se îndreptară către un capăt al barului care era gol.

— Americano, ai? Zise poliţistul, ferm. Aşteaptă, aqui. Comprende, senor?

Se duse în spatele barului să vorbească cu Diosdado.

Consulul încercă fără succes să strecoare, relativ la conduita sa, o cordială notă explicativă Elefantului, care părea mohorât, de parcă tocmai îşi omorâse încă una dintre neveste pentru a-i vindeca neurastenia. Între timp,

Niscai Purici, temporar de prisos şi surprinzător de caritabil, îi trimise un pahar de mescal, făcându-l să alunece pe tejghea. Lumea îl privea iarăşi. Apoi poliţistul se întoarse către el, de pe cealaltă parte a barului.

— Cică faci belele, că nu plăteşti, zise el, nu plăteşti pentru. Ăă. Whisky mehican, nu plăteşti pentru fată mehicană. Nu bani la tine, ei?

— Zicker, zise Consulul, a cărui spaniolă, în ciuda unei ţâşniri temporare, pierise cu totul. 5/'. Da. Mucho dinero, adăugă el, punând un peso pe tejghea pentru Niscai Purici.

Observă că poliţistul era un bărbat bine, cu gâtul gros, cu o mustaţă neagră, ţepoasă, dinţi strălucitori şi un aer cam studiat, de fanfaron. În clipa asta i se alătură un bărbat înalt şi slab în costum de tweed american bine croit, cu un chip dur şi sumbru, cu mâini lungi, frumoase. Aruncându-i din când în când câte o ocheadă Consulului, le şopti ceva lui Diosdado şi agentului. Omul ăsta, care arăta ca un castilian get-beget, părea cunoscut, şi Consulul se întrebă în ce împrejurare mai dăduse ochii cu el. Poliţistul, îndepărtându-se de el, se aplecă în coate peste bar, spunându-i Consulului:

— Hei, n-ai bani, şi acu' îmi furi calu'. Făcu cu ochiul către Datul Domnului. Pentru ce. Ăă. Să fugi cu mehican caballo? Ca să nu plăteşti bani mehicani – ai?

Consulul îl privi fix.

— Nu, categoric nu. Bineînţeles că n-aveam de gând să-ţi fur calul. Pur şi simplu mă uitam la el, îl admiram.

— De ce vrei tu să te uiţi la mehican caballo? Pentru că ce? Poliţistul râse brusc, amuzat de-adevăratelea, pocnindu-şi coapsele – evident că era un tip cumsecade şi Consulul, simţind că s-a spart gheaţa, râse şi el. Dar poliţistul, tot la fel de evident, era de asemenea foarte beat, aşa că părea dificil de apreciat exact sensul râsului său. În vremea asta chipurile lui Diosdado şi ale omului în costum de tweed rămaseră în continuare sumbre şi severe.

— Faci una harta de Spania? Insistă poliţistul, controlându-şi în cele din urmă râsul. Cunoşti. Ăă. Spania?

— Commenî non? Zise Consulul.

Va să zică Diosdado îi povestise despre hartă, şi totuşi cu siguranţă ăsta părea un gest de o inocenţă destul de tristă.

— Oui. Es rnuy asombrosa.

Nu, aici nu se afla la Pernambuco: era clar că nu trebuia să vorbească în portugheză.

— Jawohl. Correcto, senor, încheie el. Da, cunosc Spania.

— Tu faci una harta de Spania? Tu rahat de bolşeviki? Tu membru de la Brigade Internationale şi provoci necazuri?

— Nu, răspunse Consulul ferm, decent, însă de data asta uşor tulburat. Absolutamente no.

— Ab-so-lut-a-mente, ai?

Poliţistul, făcându-i iarăşi cu ochiul lui Diosdado, îl parodie pe Consul. Veni din nou în faţa barului, aducându-l pe omul cel sumbru cu el, care nu

vorbea şi nici nu bea, stătea pur şi simplu acolo, cu alură severă, la fel ca şi Elefantul, aşezat acum în faţa lor, ştergând de zor pahare.

— Foarte., îşi tărăgăna el vorba. Bine! Adăugă poliţistul, accentuând teribil, pocnindu-l pe Consul pe spate. Foarte bine. Acum hai, amice. Îl invită el. Bea. Bea tot ce. Ăă. Ce vrei. Eram pe urmele tale, adăugă el pe un ton răstit, pe jumătate zeflemitor, de beţiv. Ai omorât un om şi ai evadat prin şapte state. Vrem să aflat ce e cu tine. Am aflat – este aşa? Tu părăseşti nava ta la Vera Craz? Zici că ai bani. Cât de mulţi bani. Ăă. ai?

Consulul dădu la iveală o bancnotă mototolită şi apoi o puse iar în buzunar.

— Cincizeci de pesos, hai. Poate că ăla nu destul bani. Ce eşti tu? Ingles? Espanol? Americano? Aleman? Rusiş? Vii.: ăăă. Din u-re-si-si? P-aci ce cauţi?

— Eu nu vorbeau engleza. Hei, cum cheamă pe tine? Îl întrebă, din dreptul cotului, cu voce tare, altcineva şi Consulul se întoarse şi dădu cu ochii de un alt poliţist, îmbrăcat foarte asemănător cu primul, doar că era mai scund, cu faţa pătrăţoasă, cu ochi mici şi cruzi înfipţi într-o faţă bine rasă, cenuşie, cărnoasă. Deşi purta pistoale, arătătorul şi degetul mare de la mâna dreaptă îi lipseau. În vreme ce vorbea, făcu o rotire obscenă din şolduri şi clipi complice către Diosdado şi celălalt poliţist, evitând totuşi privirea omului în tweed.

— Progresion al culo, adăugă el, Consulul nu înţelese de ce, încă rotindu-şi şoldurile.

— El este Şeful Municipalităţii, îi explică emfatic Consulului primul poliţist. Omul vrea să ştie. Ăăă. Numele la tine. Como se llama?

— Da, care e numele la tine?! Ţipă cel de-al doilea poliţist, care luase un pahar cu băutură de la bar, dar fără să se uite la Consul şi continuând să-şi rotească şoldurile.

— Troţki, spuse în batjocură cineva din colţul îndepărtat al tejghelei şi Consulul, conştient că purta barbă, se înroşi.

— Blackstone, răspunse el pe un ton grav, şi într-adevăr, se întrebă, acceptând un alt pahar cu mescal, nu venise el hotărât să trăiască printre indieni? Singura problemă era teama că aceşti indieni anume s-ar fi putut dovedi a fi şi oameni cu idei. William Blackstone.

— Dă ce. Ăă. Eşti p-aci? Ţipă poliţistul cel gras, al cărui nume era ceva care ar fi putut fi Zuzugoitea. Ce. Ăăă. Eşti tu? Şi repetă catehismul primului poliţist, pe care părea să-l imite în toate. Ingles? Aleman?

Consulul negă din cap.

— Nu. Doar William Blackstone.

— Eşti ovrei? Întrebă primul poliţist

— Nu. Doar Blackstone, repetă Consulul, negând din cap. William Blackstone. Evreii sunt rar foarte borracho.

— Eşti. Ăăă. Un borracho, nu? Zise primul poliţist şi toată lumea râse – mulţi alţii încă, în mod evident acoliţi de-ai lui, i se alăturaseră, deşi Consulul nu-i putea distinge clar, cu excepţia tipului indiferent, inflexibil, în costum de

tweed. El este Şeful Grădinilor, explică primul poliţist, continuând: Omul ăla e Jefe de Jardineros. Exista un anume respect în vocea lui. Şi eu sunt şef, sunt Şeful Tribunelor, adăugă el, dar aproape pe gânduri, de parcă ar fi vrut să spună: „eu sunt doar Şeful Tribunelor".

— Şi eu., începu Consulul.

— Sunt perfectamente borracho, îi termină spusa primul poliţist, şi toată lumea hohoti din nou, în afară de Jefe de Jardineros.

— Yyo., repetă Consulul, dar ce spunea? Şi de fapt cine erau oamenii ăştia? Şeful căror Tribune, Şeful cărei Municipalităţi, şi mai presus de toate, Şeful căror Grădini? Cu siguranţă omul ăsta tăcut în costum de tweed, şi sinistru pe deasupra, deşi aparent singurul neînarmat din grup, nu era cel responsabil pentru toate acele mici grădini publice. Deşi Consulul avea o vagă presimţire, pe care o mai avusese şi înainte, în legătură cu tipii ăştia care revendicau asemenea titluri pretenţioase. În mintea lui se asociau cu Inspectorul General al Statului şi de asemenea, aşa cum îi spusese şi lui Hugh, cu Union Militar. Fără îndoială, îi mai văzuse pe aici, într-una din încăperi sau la bar, dar cu siguranţă niciodată atât de aproape ca acum. Oricum, aşa de multe întrebări la care nu era în stare să răspundă îi erau revărsate în cap de aşa de mulţi oameni diferiţi, încât semnificaţia presimţirii se estompă. Deduse, totuşi, că respectatul Şef al Grădinilor, căruia în clipa asta îi trimise o cerere mută de ajutor, ar putea fi de un „rang chiar mai înalt" decât Inspectorul General însuşi. Acestui apel i se răspunse cu o privire mai întunecată ca niciodată: în acelaşi timp, Consulul îşi amint; unde îl mai văzuse; Şeful Grădinilor ar fi putut fi imaginea lui însuşi atunci când slab, bronzat, serios, fără barbă şi la răscrucea carierei sale, îşi luase în primire postul de viceconsul în Granada. Nenumărate pahare cu tequila şi mescal erau aduse şi Consulul bău tot ce-i cădea sub ochi, fără să-i pese cui erau destinate. „Nu e suficient să spui că ei se aflau la El Amor de los Amores împreună", se auzi repetând – ăsta era probabil vreun răspuns la întrebarea insistentă cu privire la cele întâmplate în acea după-amiază, deşi de ce naiba se punea o asemenea întebare, nu ştia. „Ceea ce contează este cum s-a întâmplat. Era peonul – poate că nu era chiar un peon – beat? Sau căzuse de pe cal? Poate că hoţul pur şi simplu recunoscuse un tovarăş de băutură, care îi datora un păhărel sau două."

Tunetul mârâi afară. Se aşeză. Era un ordin. Totul devenea haotic. Barul era acum aproape plin. Unii dintre clienţi veniseră de la cimitire, indieni în haine largi. Erau şi soldaţi zdrenţăroşi, printre care, ici-colo, câte un ofiţer mai bine îmbrăcat. Distinse în încăperile de sticlă un du-te-vino de goarne şi banduliere verzi. Mai mulţi dansatori intraseră îmbrăcaţi în pelerine lungi negre, brăzdate cu vopsea fosforescentă, închipuind schelete.

Şeful Municipalităţii stătea acum în spatele său. Şeful Tribunelor stătea şi el în picioare, discutând în dreapta lui cu Jefe de Jardineros, al cărui nume, descoperise Consulul, era Fructuoso Sanabria

— Salutare, que tal? Întrebă Consulul.

Cineva care îi era de asemenea cunoscut, stătea lângă el, pe jumătate întors cu spatele. Arăta ca un poet, vreun prieten de pe vremea studenţiei. Părul blond îi cădea pe fruntea frumoasă. Consulul îi oferi un pahar, pe care tânărul nu numai că-l refuză, în spaniolă, dar se şi ridică să-l refuze, făcând un gest cu mâna ca şi cum ar fi vrut să-l împingă pe Consul, mutându-se apoi, cu chipul furios pe jumătate întors, în cel mai îndepărtat colţ al barului. Consulul se simţi jignit. Din nou îi trimise un apel mut de ajutor Şefului Grădinilor: i se răspunse cu o privire implacabilă, aproape definitivă. Pentru prima oară, Consulul percepu iminenţa pericolului în care se afla. Îşi dădu seama că Sanabria şi primii poliţişti discutau despre el cu excesivă ostilitate, hotărând ce să facă în privinţa lui. Apoi văzu că încercau să atragă atenţia Şefului Municipalităţii. Îşi făceau loc, doar ei doi, iarăşi în spatele barului, către un telefon pe care el nu-l observase şi care, lucru curios, părea să funcţioneze. Şeful Tribunelor fu cel care vorbi: Sanabria stătea deoparte, cu un aer grav, aparent dând instrucţiuni. Nu se grăbeau şi, realizând că apelul telefonic, indiferent de natura lui, urma să fie în legătură cu el, Consulul, cuprins de o teamă ca o durere mocnită, simţi iarăşi cât era de singur, că în jurul lui, în ciuda mulţimii, a tumultului căruia Sanabria îi pusese o uşoară surdină cu un gest, se întindea o singurătate asemănătoare cu deşertul cenuşiu al Atlanticului străbătut de valuri, care-i apăruse în faţa ochilor ceva mai devreme, când fusese cu Măria, numai că de data asta nu era nici o corabie la orizont. Starea de zburdălnicie şi uşurare îl părăsise cu totul. Ştia că trăise tot timpul cu o speranţă nemărturisită că Yvonne va veni să-l salveze, ştia, acum, că era prea târziu, ea nu avea să vină. Ah, dacă Yvonne, măcar ca o fiică, ar veni să-l înţeleagă şi să-l mângâie, dac-ar putea fi lângă el acum! Chiar dacă doar pentru a-l duce de mână, aşa beat cum era, către casă, prin câmpurile pietroase, prin păduri – fără să intervină, desigur, dacă el avea să mai tragă câte o duşcă şi, ah, acele sorbituri arzânde în singurătate, avea să le ducă dorul, indiferent unde ar fi mers, ele erau poate cele mai fericite lucruri pe care le cunoscuse în viaţă – aşa cum văzuse că-şi duc copiii indieni, duminica, taţii acasă. Instantaneu, în mod conştient, o uită iarăşi pe Yvonne. Îi trecu prin cap că ar fi putut pleca singur de la Farolito în clipa asta, uşor şi neobservat, căci Şeful Municipalităţii era încă adâncit în conversaţie, iar ceilalţi doi poliţişti de la telefon stăteau întorşi cu spatele, şi totuşi nu făcu nici o mişcare. În loc de asta, lăsându-şi coatele pe bar, îşi îngropa chipul în palme.

Văzu iarăşi cu ochii minţii acel extraordinar tablou de pe peretele lui Laruelle, Los Borrachones, numai că acum luase un aspect oarecum diferit. N-ar fi putut avea un alt înţeles, tabloul ăla, la fel de involuntar ca şi umorul lui, dincolo de simbolistica lui evidentă? Îi văzu pe acei oameni ca nişte spirite părând să devină mai liberi, mai independenţi, chipurile lor în mod distinct nobile, mai distincte, mai nobile, pe măsură ce urcau mai sus în lumină; acei oameni aprinşi la faţă, semănând cu nişte demoni înlănţuiţi, devenind tot mai asemănători, mai uniformi, aducând tot mai mult cu un singur demon cu cât se precipitau mai adânc, în întuneric. Poate că toate astea nu erau chiar atât

de groteşti. Când el se străduise să urce, ca la începuturi cu Yvonne, oare „trăsăturile" vieţii nu păruseră a deveni mai clare, mai animate, prietenii şi duşmanii mai identificabili, problemele, scenele, şi odată cu ele simţul propriei realităţi, mai detaşate de el? Şi nu se dovedise că, pe măsură ce se scufundase mai adânc, cu atât mai mult acele trăsături avuseseră tendinţa să se disimuleze, să devină insipide şi să se învălmăşească, să devină în cele din urmă nimic altceva decât nişte caricaturi atroce ale mincinosului său eu interior şi exterior, sau ale luptei sale, dacă luptă mai era? Da, dar dacă el ar fi dorit-o, dacă ar fi vrut-o, chiar lumea materială, cât era de iluzorie, ar fi putut fi un aliat, arătându-i calea cea înţeleaptă. Atunci n-ar mai fi fost nici o prăbuşire prin stinse glasuri ireale şi forme ale descompunerii tot mai mult asemeni unui singur glas către o moarte mai moartă decât moartea însăşi, ci o expansiune şi o evoluţie infinită, şi o extindere a graniţelor, unde spiritul era o entitate, perfectă şi întreagă: ah, cine ştie de ce omului, oricât de copleşită de minciună ar fi această şansă, i s-a oferit dragostea? Totuşi, trebuia admis, jos, foarte jos căzuse, jos până ce. Nici acum nu dăduse de fund, realiză el. Încă nu era chiar sfârşitul. Era ca şi cum căderea i-ar fi fost întreruptă de un colţ de stâncă, de unde nu se putea căţăra nici în sus, nici în jos, pe care zăcea însângerat şi pe jumătate buimăcit, în vreme ce departe, sub el, se căsca abisul, aşteptând. Şi în timp ce zăcea pe colţul de stâncă, era înconjurat în delir de aceste fantome ale lui însuşi, poliţiştii, Fructuoso Sanabria, celălalt tip, care arăta ca un poet, scheletele luminoase, chiar şi iepurele din colţ, scrumul şi scuipatul de pe podeaua împuţită – nu corespundeau fiecare, într-un mod pe care nu-l înţelegea şi totuşi îl recunoştea în mod obscur, unei anume părţi a fiinţei sale? Şi văzu la fel de vag cum sosirea Yvonnei, şarpele din grădină, cearta lui cu Laruelle şi, mai târziu, cu Hugh şi Yvonne, maşinăria infernală, întâlnirea cu Senora Gregorio, găsirea scrisorilor şi multe altele pe deasupra, cum toate evenimentele zilei într-adevăr fuseseră precum nişte smocuri indiferente de iarbă de care se agăţase fără entuziasm, sau pietre detaşate în timpul căderii sale, care încă se prăbuşeau peste el. Consulul îşi scoase pachetul de ţigări albastru, cu aripi desenate pe el: Alas! Ridică din nou capul; nu, se afla unde se afla, n-avea unde să zboare. Şi era ca şi cum un câine negru i se aşezase în spinare, apăsându-l în scaun.

Şeful Grădinilor şi Şeful Tribunelor încă aşteptau lângă telefon, probabil numărul corect. Fără îndoială urmau să-l sune pe Inspectorul General. Şi dacă uitaseră de el, de Consul – şi dacă telefonul lor n-avea nici o legătură cu el? Îşi aminti de ochelarii negri, pe care îi scosese pentru a citi scrisorile Yvonnei şi, trecându-i prin cap ideea stupidă de a se deghiza, şi-i puse la ochi. În spatele lui, Şeful Municipalităţii era încă absorbit; acum, cu atât mai mult, ar fi putut pleca. Cu ajutorul ochelarilor lui negri, ce putea fi mai simplu? Putea pleca -numai că avea nevoie de încă un păhărel; unul pentru drum. De altfel, îşi dădu seama că era prins într-o masă solidă de oameni şi că, pentru ca lucrurile să fie şi mai rele, un bărbat aşezat lângă el la bar, purtând un sombrero murdar lăsat pe ceafă şi o cartuşieră atârnându-i jos, pe coapsă, îl apucase cu

afecţiune de braţ. Era proxenetul, turnătorul căcăcios din mingitorio. Chircit în aproape exact aceeaşi poziţie ca mai înainte, aparent îi tot vorbise în ultimele cinci minute.

— Pretenul meu la mine, bolborosea el. Toţi ăştia nimic pentru tine, sau pentru mine. Toţi ăştia. Nimic pentru tine, sau pentru mine! Toţi ăştia, nenorocit. Da, tu englez!

Îl strânse mai tare de braţ pe Consul.

— Toţi al meu! Mexicani: tot tinpu englez, pretenul meu, mexican! Nu-mi pasă nenorocit american: nu bun pentru tine sau pentru mine. Mexicanu meu tot tinpu, tot tinpu – hei?

Consulul îşi retrase braţul, dar fu imediat înşfăcat din stânga de un tip de naţionalitate incertă, privind cruciş de beat ce era, care semăna cu un marinar.

— Tu, englezoi, declară el categoric, înconjurându-i scaunul. Eu sunt din zona papei! Urlă necunoscutul, foarte lent, vârându-şi braţul acum sub al Consulului. Ce crezi? Mozart a fost ăl de-a scris Biblia. Eşti aici departe de ce-i colo jos. Omul aici, pe pământ, e să fie egal. Şi să fie linişte. Liniştea e pace. Pacea pe pământ, la toţi oamenii.

Consulul se eliberă: proxenetul îl înşfacă iar. Aruncă în jur o privire care aproape că cerea ajutor. Şeful Muncipalităţii era încă ocupat. La bar, Şeful Tribunelor telefona din nou; Sanabria, lângă el, îi dădea instrucţiuni. Înghesuit de scaunul proxenetului, un alt bărbat, pe care Consulul îl luă drept american, care se uita încontinuu peste umăr, de parcă ar fi aşteptat pe cineva, spunea către nimeni anume: „Winchester! La naiba, e altceva. Nu-mi spuneţi mie. Asta-i! Lebăda Neagră e în Winchester. M-au capturat de partea germană a taberei şi în aceeaşi parte a locului unde m-au capturat este o şcoală de fete. O învăţătoare. Ea mi-a dat-o. Şi-o puteţi lua. Şi-o puteţi păstra".

— Ah, zise proxenetul, încă ţinându-l strâns de braţ pe Consul. Vorbea peste capul lui, pe jumătate spre marinar. Amice – care-i treaba la tine? Eu căutat pe tine tot tinpu. Englez al meu, tot tinpu, tot tinpu, sigur, sigur. Scuz. Omu ăsta zice la mine pretenul meu la tine tot tinpu. Tu place la el?

— Omu ăsta foarte mulţi bani. Omu ăsta – bine sau rău, sigur. Mexican e pretenul meu sau ingles. American afurisit de nenorocit pentru tine sau pentru mine, sau în orice tinp.

Consulul, aflat într-o situaţie fără ieşire, bea cu oamenii ăştia macabri. Când se uită în jur pentru a completa scena, dădu peste ochii duri, mici şi cruzi, care-l urmăreau, ai Şefului Municipalităţii. Renunţă să mai încerce să înţeleagă despre ce vorbea marinarul analfabet care părea un tip şi mai obscur decât turnătorul. Se uită la ceas: tot doar şapte fără un sfert. Timpul curgea iarăşi circular, drogat cu mescal. Simţind ochii lui Senor Zuzugoitea înşurubându-i-se în continuare în ceafă, dădu încă o dată la iveală, cu importanţă, în defensivă, scrisorile Yvonnei. Cu ochelarii negri pe nas, din cine ştie ce motiv, i se părură mai clare.

— Şi separarea omului aici atâta cât va fi, fie ca Domnul să fie cu noi mereu! Zbieră marinarul, asta-i religia mea spus-am în alea câteva cuvinte. Mozart a fost ăla de-a scris Biblia. Mozart a scris vechea mărturie. Ţine-te de ea şi îţi va fi bine. Mozart a fost un avocat „. Fără tine sunt proscrisă, amputată. Sunt o exilată faţă de mine însămi, o umbră".

— Numele meu e Weber. M-au capturat în Flandra. O să vă îndoiţi de mine, mai mult sau mai puţin. Dar dacă m-ar captura acum! Când au trecut ăi din Alabama, am trecut şi noi cu călcâiele la spinare. Nu punem nimănui nici o întrebare, pentru că acolo jos nu fugim. Iisuse, dacă-i vreţi daţi-i înainte şi prindeţi-i. Dar dacă vreţi Alabama, aia gaşcă.

Consulul ridică privirea. Omul, Weber, cânta: Sunt doar un bă-hăhă-iaî de ţară. Nu ştiu nici pe dracu'. Îşi salută imaginea din oglindă. Soldat de la Legion Etrangere.

„. Acolo am întâlnit nişte oameni despre care trebuie să-ţi povestesc, căci probabil gândul acelor oameni, păstrat sub ochii noştri ca o rugăciune pentru iertare, ar putea să ne întărească încă o dată pentru a hrăni flacăra care nu se poate stinge niciodată, dar arde acum atât de îngrozitor de anemic."

— Da, domnule, Mozart a fost un avocat Şi nu te mai contrazice cu mine. În cinstea separării de Dumnezeu. Pot să-mi susţin chestiile mele de neînţeles!

— De la Legion Etrangere. Vous n'avezpas de nation. La France est votre mere. La treizeci de mile de Tanger se trăgea în draci. Ordonanţa căpitanului Dupont. Era un ticălos din Texas. Niciodată nu voia să spună cum îl cheamă. Era la Fort Adamant

— Mar Cantăbrico!

„Eşti născut să mergi în lumină. Scoţând capul din cerul alb, bâjbâi într-un element străin. Crezi că eşti pierdut, dar nu-i aşa, căci spiritele luminii te vor ajuta şi te vor înălţa chiar fără să vrei, şi dincolo de orice rezistenţă pe care ai putea-o opune. Par nebună? Uneori cred că sunt. Foloseşte-te de imensa forţă potenţială împotriva căreia lupţi, care este în sufletul tău, redă-mi judecata sănătoasă care m-a părăsit atunci când m-ai uitat, atunci când m-ai alungat, când ţi-ai îndreptat paşii către un alt drum, un drum mai straniu, pe care l-ai străbătut fără mine."

— A făcut praf adăpostul ăla subteran cu turela Al cincilea escadron al Legiunii Străine franceze. I-au turtit. Soldat de la Legion Etrangere.

Weber îşi salută din nou imaginea din oglindă şi îşi pocni călcâiele.

— Soarele usucă buzele şi ele crapă. Oh, Iisuse, e o ruşine: caii fug toţi ridicând praful. N-am să-i las s-o facă. Le-au zburat şi lor creierii.

„. Sunt probabil cea mai însingurată muritoare lăsată de Dumnezeu. Nu găsesc în băutură un tovarăş, ca tine oricât de nesatisfăcător. Nefericirea-mi e închisă în mine. Cândva mă strigai să te ajut. Implorarea pe care ţi-o trimit eu e cu mult mai disperată. Ajută-mă, da, salvează-mă de tot ceea ce mă învăluie, mă ameninţă, mă zguduie, gata să mi se reverse în cap."

— Ăl de-a scris Biblia. Trebuie să studiezi adânc ca să ştii că Mozart a scris-o. Dar ascultă ce spun, nu poţi să gândeşti cu mine. Am o minte teribilă,

îi spunea marinarul Consulului. Sper că şi tu la fel. Sper să-ţi fie bine. Cu mine doar la dracu', adăugă el şi, brusc deznădăjduit, marinarul se ridică şi ieşi clătinându-se.

— Americanu nu bun la mine, nu. Americanu nu bun pentru mexican. Măgaru ăştia, omu ăştia, zise proxenetul contemplativ, uitându-se după el, şi apoi la legionar, care examina un pistol pe care-l ţinea în palmă ca pe o bijuterie strălucitoare. Tot ai mei, mexicani. Tot tinpu om englez, pretenu meu mexican.

Îl chemă pe Niscai Pureci şi, comandând încă un rând de băuturi, făcu semn că va plăti Consulul.

— Nu-mi pasă nenorocit american, nu bun pentru tine, sau pentru mine. Mexicanii mei, tot tinpu, tot tinpu, tot tinpu, hai? Declară el.

Quiere usted la salvacion de Mexico? Întrebă brusc un aparat de radio, de undeva din spatele barului. Quiere usted que Cristo sea nuestro Rey? Şi Consulul văzu că Şeful Tribunelor încetase să mai vorbească la telefon, dar stătea încă în acelaşi loc cu Şeful Grădinilor.

— Nu.

„. Geoffrey, de ce nu-mi răspunzi? Nu pot decât să cred că scrisorile mele n-au ajuns la tine. Am renunţat la toată mândria ca să-ţi cerşesc iertarea, să ţi-o ofer pe a mea. Nu pot, nu vreau să cred că ai încetat să mă iubeşti, că m-ai uitat. Sau oare îţi trece aiurea prin cap că mă simt mai bine fără tine, că te sacrifici ca să-mi pot găsi fericirea alături de altcineva? Dragule, iubitule, nu-ţi dai seama că e imposibil? Ne putem oferi unul altuia atât de mult, mai mult decât pot majoritatea oamenilor. Ne-am putea căsători din nou, am putea reconstrui."

— Eşti pretenu meu pentru tot tinpu. La mine plăteşte pentru tine şi pentru mine şi pentru omul ăsta. Omu ăsta e preten pentru mine şi pentru omu ăsta – şi proxenetul pocni cu putere spinarea Consulului, care tocmai lua o înghiţitură zdravănă de băutură. Vrei la el?

„. Şi dacă nu mă mai iubeşti şi nu vrei să mă întorc la tine, n-ai vrea să-mi scrii şi să mi-o spui? Tăcerea e cea care mă ucide, îndoiala care străbate din această tăcere şi pune stăpânire pe puterea şi spiritul meu. Scrie-mi şi spune-mi că viaţa pe care o duci e cea pe care ţi-o doreşti, că eşti vesel sau nefericit, mulţumit sau neliniştit Dacă nu mai ţii la mine, scrie despre vreme, sau despre oamenii pe care îi cunoaştem, despre străzile pe care calci, despre altitudine. Unde eşti, Geoffrey? Nici măcar nu ştiu unde eşti. Ah, totul e atât de crud. Unde am plecat amândoi, mă întreb? În ce loc îndepărtat ne mai plimbăm, încă mână în mână.?"

Vocea turnătorului deveni acum clară, ridicându-se deasupra vacarmului – Turnul Babei, se gândi el, amestecul limbilor, amintindu-şi iar, în vreme ce distingea vocea îndepărtată, tot mai limpede a marinarului, de excursia la Cholula.

— Tu-mi spui mie sau io-ţi spun ţie? Japonia nu-i bună pentru SUA, pentru America. No bueno. Mehican, diez y ocho. Tot tinpu mehican plecat la

război pentru SUA. Sigur, sigur, da. Dă o ţigară la mine. Dă-mi chibrit pentru a mea Războiul meu mehican plecat pentru Anglia tot tinpu.

„. Unde eşti, Geoffrey? Măcar dacă aş şti unde eşti, dacă aş bănui că mă vrei, de mult aş fi lângă tine. Pentru că viaţa mea este irevocabil şi pentru totdeauna legată de a ta. Să nu crezi niciodată că eliberându-te de mine vei fi liber. Nu vei face decât să ne condamni la un iad suprem pe pământ. Nu vei face decât să eliberezi altceva, care să ne distrugă pe amândoi. Sunt înspăimântată, Geoffrey. De ce nu-mi spui ce s-a întâmplat? De ce ai nevoie? Şi ce aştepţi, pentru Dumnezeu? Ce eliberare se poate compara cu cea oferită de iubire? Coapsele mele ard de nerăbdare să te îmbrăţişeze. Golul din trupul meu este nevoia înfometată de tine. Limba mi-e uscată în gură de dorul vorbelor noastre. Dacă ai să laşi să ţi se întâmple ceva, îmi vei vătăma carnea şi mintea Sunt în mâinile tale acum. Salvează."

— Mexicanu munceşte, Anglia munceşte, mexicanu munceşte, sigur, francezu munceşte. De ce vorbit englezeşte? La mine mexican. Statele Unite Mexicane el vede negrii – de comprede – Detroit, Houston, Dallas.

„Quere usted la salvacion de Mejico? Quiere usted que Cristo sea nuestro Rey?"

— Nu.

Consulul ridică privirea, vârând scrisorile în buzunar. Cineva lângă el scârţâia asurzitor din vioară. Un bătrân mexican fără dinţi, cu alură de patriarh, cu o barbă rară, sârmoasă, încurajat ironic din spate de Şeful Municipalităţii, ferăstruia de zor în urechea lui imnul american. Dar în acelaşi timp îi şoptea ceva.

— Americano? Ăsta loc rău pentru tine. Hombres ăştia, mâlos. Cacos. Oameni răi aici. Brutos. No bueno pentru nimeni. Comprendo. Eu sunt olar, continuă el în grabă, cu chipul lângă urechea Consulului. Te iau la mine acasă. Te. Ăă. Aştept afară.

Bătrânul, continuând să cânte cu frenezie, deşi cam fals, dispăruse, i se făcuse drum prin mulţime, dar locul lui, cam între Consul şi proxenet, fusese luat de o bătrână care, deşi îmbrăcată destul de decent, cu un rebozo de calitate aruncat peste umăr, se comporta într-o manieră dezolantă, vârându-şi agitată mâna în buzunarul Consulului, mână pe care el la fel de agitat o dădea la o parte, crezând că voia să-l jefuiască. Apoi îşi dădu seama că şi ea voia să-l ajute.

— Nu bine pentru tine, şopti ea. Loc rău. Muy malo. Omu ăştia nu preteni la popor mexican.

Făcu semn din cap către bar, unde stăteau încă Şeful Tribunelor şi Sanabria. „Ei nu policia. Ei diablos. Criminali. El omor zece bătrâni. El omor douăzeci viejos. Privi temătoare înapoi, să vadă dacă Şeful Municipalităţii o urmărea, apoi scoase din şal un schelet mecanic. Îl puse pe tejghea în faţa lui Niscai Pureci, care privea cu interes, mestecând un coşciug de marţipan.

— Vdmonos, îi murmură ea Consului, în vreme ce scheletul, pus în mişcare, zăngăni pe bar, apoi se prăbuşi flasc.

Dar Consulul nu făcu decât să-şi ridice paharul.

— Gracias buena amiga, zise el, lipsit de expresie. Apoi bătrâna între timp conversaţia despre el devenise şi mai nebunească, şi mai nestăpânită. Proxenetul încerca să-l pipăie pe Consul din cealaltă parte, unde stătuse marinarul. Diosdado servea ochas, alcool brut în ceai de ierburi aburinde. În aer plutea şi mirosul pătrunzător de marijuana, despre încăperile cu pereţi de sticlă.

— Toţi femeile şi bărbaţii aiştea îmi zic că oamenii ăştia pretenu meu pentru tine. Ah me gusta gusta gusta. Place de mine place? Eu plătesc pentru omu'ăsta tot tinpu, îl dădu proxenetul la o parte pe legionar, care era pe punctul de a-i oferi Consulului de băut. Pretenu meu om din Anglia! A mea pentru mexican tot! Americanu nu bun la mine nu. American nu bun pentru mexican. Ăştia măgar, omu ăştia. Ăştia măgar. No savee nada. Eu plătesc pentru tot ce tu gâl-gâl. Tu nu american. Tu Anglia OK. Aprinz la tine pipa?

— No gracias, zise Consulul, aprinzându-şi-o singur şi privindu-l cu tâlc pe Diosdado, din al cărui buzunar de la piept răsărea din nou cealaltă pipă a lui. Din întâmplare, sunt american şi insultele tale au început să mă plictisească.

„Quiere usted la salvacion de Mexico? Quiere ustred que Cristo sea nuestro Rey? „

~ Nu.

— Ăştia măgar. Al naibii nenorocit pentru la mine.

— Unu, doi, trei, patru, cinci, doişpe, şaişpe, şapte – e drum lung, lungu, lungu, lungu – pân' la Tipperaire.

— Noch ein habanero.

— Bolşevisten.

— Buenas tardes, senores, îi salută Consulul pe Şeful Grădinilor şi pe Şeful Tribunelor, care se întorceau de la telefon.

Stăteau în picioare lângă el. Schimbară din nou un şuvoi de cuvinte fără sens: răspunsuri, i se păru lui, date unor întrebări care, chiar dacă probabil nu fuseseră puse, oricum pluteau în aer. Cât despre răspunsurile pe care le dădeau alţii, când se întoarse nimeni nu mai era acolo. Încet-încet, barul se golea pentru la comida^; totuşi, o mână de străini misterioşi intraseră deja pentru a lua locul celorlalţi. Nici un gând de scăpare nu-i trecu acum prin minte. Şi voinţa lui, şi timpul, care nu avansase nici cu cinci minute de când fusese ultima oară conştient de el, păreau paralizate. Consulul zări un ora cunoscut: era şoferul autobuzului din acea după-amiază. Ajunsese în stadiul ăla de beţie când devine necesar să dai mâna c u toată lumea Consulul se trezi şi el dând mâna cu şoferul. „Donde estân vuestras palomas?" îl întrebă. Brusc, la un semn din cap al lui Sanabria, Şeful Tribunelor îşi vârî mâinile în buzunarele Consulului.

— E timpul să plăteşti pentru. Ăăă. Whisky mehican, zise el răstit, scoţând portofelul Consulului, în vreme ce-i făcea cu ochiul lui Diosdado.

Şeful Municipalităţii mai făcu o dată gestul lui obscen, rotindu-şi şoldurile.

— Progresiân al culo. Începu el. Şeful Tribunelor scosese pachetul cu scrisorile Yvonnei: îi aruncă o privire piezişă, fără să dea la o parte elasticul pe care Consulul îl pusese la loc.

— Chingao, cabron.

Se consultă din priviri cu Sanabria care, tăcut, sever, dădu iarăşi din cap. Şeful scoase din buzunarul jachetei Consulului încă o hârtie şi o carte de vizită pe care acesta nici nu ştia că o are. Cei trei poliţişti îşi apropiară capetele deasupra barului, citind hârtia Acum Consulul, nedumerit, citea şi el: „Daily. Londres Presse. Adăugapa campaniei antisemite propetiţie mexpress. Manufacturieri textilişti încheiat citatul. Germană în spate. Către interior. Ce naiba era asta? Ştiri. Evreilor. Ţară. Credinţa. Putere scopuri scrupule. Închei citatul stop Firmin.

Masă (aici, cină) (lb. Sp.).

— Nu. Blackstone, zise Consulul.

— Como se llama? Numele tău e Firmin. Zice acolo: Firmin. Zice că eşti jidan.

— Nu dau doi bani pe ce scrie nu ştiu pe unde. Pe mine mă cheamă Blackstone şi sunt ziarist. Adevărat, vero. Sunt scriitor, un escritor, mă ocup doar de problemele economice, o întoarse Consulul.

— Unde documentele tale? Cum că n-ai documente? Întrebă Şeful Tribunelor, vârându-şi în buzunar telegrama lui Hugh. Unde paşaportul tău? De ce nevoie la tine să faci deghizare?

Consulul îşi scoase ochelarii fumurii. Pe tăcute, între un sardonic deget mare şi arătător, Şeful Grădinilor îi vârî sub nas cartea de vizită: Federacion Anarquista Iberica, scria acolo. Sr. Hugo Firmin.

— No comprendo. Consulul luă cartea de vizită şi o întoarse. Numele meu este Blackstone. Sunt scriitor, nu anarhist.

— Scriitor? Tu antichrista. Si, tu nenorocit de antichrista. Şeful Tribunelor îi smulse cartea de vizită şi o vârî în buzunar. Şi jidan, adăugă el.

Desfăcu elasticul de pe scrisorile Yvonnei şi, umezindu-şi degetul mare, le răsfoi, aruncând iarăşi priviri piezişe către plicuri.

— Chingar. Ce spui minciuni? Zise el aproape cu părere de rău. Cabron. Ce minţi? Şi aici scrie: numele tău este Firmin.

Consulul observă că legionarul Weber, care încă se afla la bar, deşi la oarecare depărtare, se zgâia la el dus pe gânduri, dar întoarse iarăşi privirea. Şeful Municipalităţii se uita la ceasul Consulului, pe care îl ţinu în palma unei mâini mutilate, în vreme ce cu cealaltă mână se scărpina cu îndârjire între picioare.

— Uite aici, oiga.

Şeful Tribunelor scoase o bancnotă de zece pesos din portmoneul Consulului, o foşni şi o aruncă pe tejghea

— Chingao. Făcându-i cu ochiul lui Diosdado, îşi vâra portmoneul în buzunar, împreună cu celelalte lucruri ale Consulului. Apoi Sanabria i se adresă pentru prima oră.

— Mi-e teamă că trebuie să te arestăm, zise el simplu, în engleză.

Se întoarse la telefon.

Şeful Municipalităţii îşi roti şoldurile şi îl înşfacă pe Consul de braţ. Consulul strigă la Diosdado în spaniolă şi se scutură, eliberându-se. Izbuti să întindă mâna şi să se apuce de bar, dar Diosdado îi descleştă degetele. Niscai Pureci începu să schelălăia Un zgomot brusc, în colţ, surprinse pe toată lumea: Yvonne şi Hugh, poate, în sfârşit. Se întoarse iute, încă mişcându-se liber: nu era decât mutra cuprinsă de convulsii a iepurelui, pe podeaua cârciumii, care avea o criză nervoasă, tremura tot, încreţindu-şi nasul şi frecându-şi lăbuţele dezaprobator. Consulul o zări pe bătrâna cu rebozo. În mod loial, nu se făcuse nevăzută. Clătină din cap spre el, încrun-tându-se tristă, şi el îşi dădu acum seama că era chiar bătrâna cu jocul de domino.

— Dă ce minţi? Repetă Şeful Tribunelor cu o voce stridentă. Zici că numele tău e Black. No es Black. Îl împinse înapoi spre uşă. Zici că eşti scriitor. Îl împinse din nou. Tu eşti nu scriitor, îl împinse pe Consul mai violent, dar Consulul rămase unde era Tu eşti un scriitor, eşti spion, şi noi împuşcăm spionii în Mejico.

Câţiva membri ai poliţiei militare priveau îngrijoraţii. Noii veniţi se împrăştiau. Doi câini vagabonzi înconjurară barul. O femeie îşi strânse pruncul la piept, îngrozită.

— Tu nu scriitor. Şeful îl apucă de gât. Tu Al Capon. Tu evreu chingao. Consulul se eliberă din nou. Eşti un spion.

Brusc, aparatul de radio, pe care, în vreme ce Sanabria termina iarăşi de vorbit la telefon, Diosdado îl dăduse la maximum, urlă în spaniolă vorbe pe care Consulul şi le traduse într-o fracţiune de secundă, ceva asemănător unor ordine răcnite contra vântului, singurele ordine care aveau să salveze nava: „Incalculabile sunt beneficiile pe care civilizaţia ni le-a adus, incomensurabilă puterea productivă a tuturor categoriilor de bogăţii ce-şi au originea în invenţiile şi descoperirile ştiinţei. De neimaginat minunatele creaţii ale sexului uman menite a-l face pe om mai fericit, mai liber şi mai perfect Fără egal fântânile cristaline şi fecunde ale noii vieţi încă interzise buzelor însetate ale oamenilor care îşi văd de muncile lor bestiale şi istovitoare”.

Brusc, Consulul avu impresia că vede un cocoş enorm dând din aripi în faţa lui, zgâriind cu ghearele şi cotcodăcind strident.

Ridică mâinile şi pasărea i se găinăţă în faţă. Îl pocni pe Jefe de Jardineros care tocmai se întorcea, drept între ochi.

— Dă-mi scrisorile alea înapoi! Se auzi ţipând la Şeful Tribunelor, dar aparatul de radio îi înecă vocea şi acum o succesiune de tunete înecară aparatul de radio.

— Căcănarilor! Infecţilor! Voi l-aţi omorât pe indianul ăla. Aţi încercat să-l omorâţi şi să înscenaţi un accident! Urlă el. Sunteţi cu toţii implicaţi în asta. Şi-apoi aţi venit mai mulţi şi i-aţi luat calul. Daţi-mi actele înapoi.

— Acte. Cabron. Tu n-ai acte.

Redresându-se, Consulul văzu în expresia Şefului Tribunelor ceva din M. Laruelle şi pocni imaginea aia. Apoi se recunoscu pe sine în Şeful Grădinilor şi pocni silueta aceea; apoi în Şeful Municipalităţii văzu poliţistul pe care Hugh se abţinuse să-l pocnească în acea după-amiază, aşa că îl pocni şi pe el. Ceasul de afară răsună de şapte ori, iute. Cocoşul se zburătăci în faţa ochilor lui, orbindu-l. Şeful Tribunelor îl apucă de haină. Altcineva îl înşfacă pe la spate. În ciuda zbaterilor lui, era târât spre uşă. Blondul care apăruse iarăşi îi ajută să-l îmbrâncească; şi Diosdado, care sărise greoi peste bar; şi Niscai Pureci, care-l lovi rău cu piciorul în tibie. Consulul înşfacă o macetă care zăcea pe o masă la intrare şi o învârti frenetic deasupra capului.

— Daţi-mi înapoi scrisorile alea! Strigă el.

Unde era nenorocitul ăla de cocoş? Voia să-i taie capul. Se împiedică ieşind de-a-ndărătelea în drum. Consumatori care, din pricina furtunii, îşi aduceau înăuntru mesele şi sticlele cu gaseosa, se opriră să privească. Cerşetorii întoarseră capetele posomorâţi. Santinela din faţa cazărmii rămase nemişcată. Consulul nu ştia ce spune:

— Doar săracii, doar prin Dumnezeu, doar oamenii pe care vă ştergeţi picioarele, cei săraci cu duhul, bătrâni cărându-şi taţii şi filosofi plângând în praf, America poate, Don Quijote -încă învârtea sabia, era de fapt sabia aia, se gândi el, din camera Măriei – măcar dacă aţi înceta să vă mai amestecaţi, să mai mergeţi în somn, să vă culcaţi cu nevastă-mea, doar cerşetorii şi blestemaţii.

Maceta îi căzu cu un zăngănit. Consulul simţi că se împiedică, până ce căzu pe spate, într-o tufă de iarbă.

— Voi aţi furat calul ăla, repetă el.

Şeful Tribunelor îl privea de sus. Sanabria se ţinea deoparte, tăcut, frecându-şi obrazul, cu un aer sumbru.

— Norteamericano, ai? Zise Şeful. Ingles. Tu evreu. Îşi îngustă ochii. Ce dracu crezi că faci p-aci? Tu pelado, ai? Nu-ţi prieşte la sănătate. Eu puşcat douăzeci de oameni. Era pe jumătate o ameninţare, pe jumătate o confidenţă. Am aflat – la telefon – aşa-i?

— Că tu eşti un criminal. Vrei să fii poliţist? Te fac eu poliţist în Mexic.

Consulul se ridică încet în picioare, clătinându-se. Zări calul, priponit lângă el. Doar acum îl văzu mai clar şi în întregime, electrizat: gura legată cu sfoară, oblâncul şeii de lemn neted în spatele căruia atârna o panglică, desagii, rogojinile de sub chingă, rana şi strălucirea lucioasă a osului iliac, numărul şapte însemnat pe crupă, cuiul din spatele cataramei şeii strălucind ca un topaz în lumina ce venea din cantina. Se împletici către el.

— O să te despic în două, de la genunchi în sus, băi evreu chingao, îl avertiză Şeful Tribunelor, înşfăcându-l de guler, şi Şeful Grădinilor, în apropiere, aprobă cu gravitate din cap.

Consulul, eliberându-se, trase cu frenezie de frâul calului, Şeful Tribunelor făcu un pas în lături, cu mâna pe toc. Scoase pistolul. Cu mâna liberă făcu semn unor gură-cască timizi să se îndepărteze.

— Am să te despic în două de la genunchi în sus, băi cabron, băi pelado!

— Nu, n-aş face asta, zise Consulul calm, întorcându-se. Ăsta-i un Colt 17, nu-i aşa? Aruncă o mulţime de schije.

Şeful Tribunelor îl împinse pe Consul înapoi, scoţându-l din conul de lumină, făcu doi paşi înainte şi trase. Fulgerul ţâşni ca o larvă de fluture coborând din cer şi Consulul, clătinându-se, văzu deasupra lui, pentru o clipă, forma lui Popocatepetl, înveşmântat în zăpadă purpurie şi scăldat în lumină. Şeful mai trase de două ori, împuşcăturile intenţionat spaţiate. Bubuituri de tunet se izbiră de munţi şi apoi se auziră mai aproape. Eliberat, calul se cabra; scuturându-şi capul, se întoarse şi se repezi nechezând în pădure.

La început, Consulul simţi o uşurare stranie. Acum îşi dădu seama că fusese împuşcat. Căzu într-un genunchi şi apoi, cu un geamăt, se prăbuşi cu faţa în iarbă.

— Iisuse, remarcă el, uimit, ce mod mizerabil de a muri! Un clopot prinse glas:

Dolente. Dolore!

Ploua uşor. Siluete pluteau deasupra lui, ţinându-l de mână, probabil încă încercând să-i cotrobăie prin buzunare, ori să-l ajute, sau pur şi simplu din curiozitate. Îşi simţea viaţa ieşind din el precum un ficat făcut fărâme, picurând în tandreţea ierbii. Era singur. Unde erau ceilalţi? Sau nici nu fusese nimeni? Apoi un chip apăru din penumbră, o mască a compasiunii. Era bătrânul scripcar, aplecându-se deasupra lui.

— Companero., începu el. Apoi dispăru.

Curând cuvântul „pelado” începu să-i acapareze întreaga conştiinţă. Ăsta fusese cuvântul folosit de Hugh pentru hoţ: acum cineva îi azvârlise lui insulta asta în obraz. Şi era de parcă, timp de o clipă, chiar devenise pelado-nl, hoţul – da, jefuitorul de idei fără înţeles, confuze, din care se născuse refuzul său faţă de viaţă, care îi purtase cele două sau trei mici pălării melon, deghizările lui, peste aceste abstracţiuni: acum cea mai reală dintre ele era aproape. Dar cineva îl numise şi „companero”, ceea ce era mai bine, mult mai bine. Îl făcea fericit. Gândurile astea rătăcite prin minte erau însoţite de o muzică pe care o putea auzi doar dacă asculta atent Oare Mozart? Siciliana. Finalul quartetului în re minor de Moses. Nu, era ceva lugubru de Gluck poate, din Alcestis. Şi totuşi, avea o tonalitate care aducea aminte de Bach. Bach? Un clavecin, auzit din depărtare, în Anglia secolului al XVII-lea. Anglia. Şi corzile unei chitare, aproape pierdute, amestecate cu vacarmul îndepărtat al unei cascade şi cu ceva ce răsuna precum strigătele iubirii.

Se afla' în Kaşmir, ştia asta, zăcând pe pajiştea din vecinătatea unei ape curgătoare, printre violete şi trifoi, cu priveliştea munţilor Himalaya în zare, ceea ce făcea cu atât mai remarcabil faptul că pornea deodată să urce, cu Hugh şi Yvonne, pe Popocatepetl. Deja ei o luaseră înainte. „Poţi să culegi bougainvillea?" îl auzi pe Hugh zicând, şi: „Ai grijă, răspunse Yvonne, au ghimpi şi trebuie să te uiţi bine ca să fii sigur că nu sunt scorpioni". „Noi puşcăm scoipionii în Mexic", murmură o altă voce. Şi cu asta, Hugh şi Yvonne dispărură. Presupuse nu numai că izbutiseră să urce pe Popocatepetl, dar că de-acum se aflau departe, dincolo de munte. Singur, se târî cu greu pe panta de la poalele dealurilor, către Amecameca. Cu ochelari de protecţie contra zăpezii, cu alpenştoc, cu mănuşi şi o căciulă de lână trasă peste urechi, cu buzunarele pline de prune uscate, stafide şi nuci, cu un borcan de orez ieşindu-i dintr-un buzunar al hainei, în vreme ce, din celălalt, se iţea prospectul hotelului Fausto, era teribil de împovărat Nu putea merge mai departe. Epuizat, neajutorat, se prăbuşi la pământ Nimeni nu avea să-l ajute, chiar dacă ar fi putut Acum el era cel care murea la marginea drumului, unde nici un bun samaritean n-avea să se oprească. Tulburător era însă că în urechi îi răsunau râsete, voci: ah, era în sfârşit salvat Se afla într-o ambulanţă care, în sunet de sirenă, traversa chiar jungla, mergând în viteză în susul pantei, dincolo de pădure, către vârf – şi asta era cu siguranţă o modalitate de a ajunge acolo – în vreme ce în jurul lui se auzeau voci prietenoase, a lui Jacques şi a lui Vigil, ei urmau să fie îngăduitori, îi vor linişti pe Hugh şi pe Yvonne în privinţa sa. „No se puede vivir sin amar", aveau să spună ei, ceea ce va explica totul, şi el repetă asta cu voce tare. Cum de putuse să creadă că lumea e atât de rea, când ajutorul era tot timpul la îndemână? Şi acum ajunsese în vârf. Ah, Yvonne, iubito, iartă-mă! Mâini puternice îl ridicară. Deschizând ochii, privi în jos, aşteptând să vadă magnifica junglă, înălţimile. Pico de Orizabe, Malinche, Cofre de Perote, precum acele piscuri ale vieţii lui, cucerite unul după altul, înainte ca această ascensiune, cea mai importantă dintre toate, să fi fost, cu succes, chiar dacă neconvenţional, încheiată. Dar nu se afla nimic acolo: nici piscuri, nici viaţă, nici ascensiune. Nici vârful ăsta nu era chiar un vârf: nu avea substanţă, nici o bază fermă. Şi se sfărâma, indiferent ce-o fi fost, prăbuşindu-se, în vreme ce el cădea, cădea în vulcan, probabil că-l escaladase în cele din urmă, deşi acum îi persista zgomotul ăsta de lavă insinuantă în urechi, oribil, era o erupţie şi totuşi nu, nu era vulcanul, întreaga lume exploda, exploda în trombe negre de sate catapultate în spaţiu, cu el însuşi căzând prin toate astea, prin infernul inimaginabil al unui milion de tancuri, prin vâlvătaia a zece milioane de cadavre arzând, căzând, într-o pădure, căzând.

Brusc ţipă, şi fu de parcă ţipătul acesta ar fi fost azvârlit de la un copac la altul, o dată cu reverberaţiile ecourilor apoi, ca şi cum copacii înşişi s-ar fi înghesuit mai aproape, strânşi unul într-altul, aplecându-se asupra lui compătimitori.

Cineva aruncă un câine mort după el, în râpă.

LE GUSTA ESTE JARDIN?
¿QUE ES SUYO? EVITE ¿QUE SUS HIJOS LO DESTRUYAN!

SFÂRŞIT